

Школски програм „Средње занатске школе“

За период 2022 – 2026. година

Београд, јун 2022. године

САДРЖАЈ

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА ДВОГОДИШЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ	7
ЗАЈЕДНИЧКИ ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	7
СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ	7
УРЕЂЕЊЕ ДРУШТВА	14
ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ	18
МАТЕМАТИКА	25
ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ.....	30
ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ	30
ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС	34
ПОДРУЧЈЕ РАДА ПОЉОПРИВРЕДА, ПРОИЗВОДЊА И ПРЕРАДА ХРАНЕ.....	43
Образовни профил: Цвећар вртлар	43
СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ	43
ОСНОВИ БИЉНЕ ПРОИЗВОДЊЕ	43
ТЕХНОЛОГИЈА РАДА	45
ПРАКТИЧНА НАСТАВА	52
ХЕМИЈА, НЕМЕТАЛИ И ГРАФИЧАРСТВО	57
Образовни профил: Помоћник књиговезачке дораде.....	57
НАСТАВНИ ПРОГРАМИ.....	58
СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ	58
ТЕХНОЛОГИЈА ГРАФИЧКОГ МАТЕРИЈАЛА	58
ГРАФИЧКО ОБЛИКОВАЊЕ И ПИСМО.....	63
ТЕХНОЛОГИЈА РАДА	66
ПРАКТИЧНА НАСТАВА	70
ТРГОВИНА, УГОСТИТЕЉСТВО И ТУРИЗАМ.....	76
НАСТАВНИ ПРОГРАМИ.....	76
СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ	76
ОСНОВИ УГОСТИТЕЉСТВА.....	76
ПОЗНАВАЊЕ РОБЕ.....	78
ХИГИЈЕНА И ЗАШТИТА НА РАДУ	80
ПРИПРЕМАЊЕ НАМИРНИЦА	83
ПРИПРЕМАЊЕ НАМИРНИЦА	84
ПРАКТИЧНА НАСТАВА	86
Образовни профил: Пакер	89
НАСТАВНИ ПРОГРАМИ.....	90
СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ	90
ОСНОВИ ТРГОВИНЕ.....	90
ПОЗНАВАЊЕ РОБЕ.....	93
СКЛАДИШНО И ТРАНСПОРТНО ПОСЛОВАЊЕ	97
ТЕХНИКА ПАКОВАЊА.....	101
ПРАКТИЧНА НАСТАВА	103
НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА ТРОГОДИШЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ	108
ЗАЈЕДНИЧКИ ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	108
СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ	108
УРЕЂЕЊЕ ДРУШТВА	122
ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ	123
МАТЕМАТИКА	134
ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ.....	141
ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ	141
ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС	148
ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС	153
ПОДРУЧЈЕ РАДА ПОЉОПРИВРЕДА, ПРОИЗВОДЊА И ПРЕРАДА ХРАНЕ.....	160
Образовни профил: Пекар	160
ЗАЈЕДНИЧКИ ПРЕДМЕТИ.....	160
СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ	160
ОСНОВЕ ПРЕХРАМБЕНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ.....	160
МАШИНЕ И АПАРАТИ	164

ПРЕХРАМБЕНА ТЕХНОЛОГИЈА	168
ПРАКТИЧНА НАСТАВА	176
ПОДРУЧЈЕ РАДА МАШИНСТВО И ОБРАДА МЕТАЛА.....	182
СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ	182
ОСНОВЕ МАШИНСТВА.....	182
МАТЕРИЈАЛИ И ОБРАДА МЕТАЛА.....	185
ТЕХНИЧКО ЦРТАЊЕ СА МАШИНСКИМ ЕЛЕМЕНТИМА.....	190
Образовни профил: Бравар	194
ТЕХНОЛОГИЈА РАДА	194
ПРАКТИЧНА НАСТАВА	201
Образовни профил: Аутолимар	213
ТЕХНОЛОГИЈА РАДА	213
ПРАКТИЧНА НАСТАВА	220
ПОДРУЧЈЕ РАДА ХЕМИЈА, НЕМЕТАЛИ И ГРАФИЧАРСТВО	229
Образовни профил: Помоћник аутолакирера.....	229
СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ	229
ХЕМИЈА.....	229
КОРОЗИЈА И ЗАШТИТА МАТЕРИЈАЛА	231
ЗАШТИТНИ ПРЕМАЗИ	233
ТЕХНОЛОГИЈА РАДА	238
ПРАКТИЧНА НАСТАВА	242
Образовни профил: Помоћник књиговесца	246
СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ	246
ТЕХНОЛОГИЈА ГРАФИЧКОГ МАТЕРИЈАЛА	246
ГРАФИЧКО ОБЛИКОВАЊЕ И ПИСМО.....	252
ТЕХНОЛОГИЈА РАДА	256
ПРАКТИЧНА НАСТАВА	261
ПОДРУЧЈЕ РАДА ЛИЧНЕ УСЛУГЕ.....	268
Образовни профил: Фризер	268
СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ	268
ХИГИЈЕНА	268
ФРИЗУРЕ	271
ТЕХНОЛОГИЈА МАТЕРИЈАЛА.....	273
ТЕХНОЛОГИЈА РАДА	279
ПРАКТИЧНА НАСТАВА	287
ПРОГРАМ РАДА СЕКЦИЈА.....	293
Програм рада драмске секције	293
Програм рада Новинарско-библиотеке секције.....	295
Програм рада ликовне секције.....	298
Програм рада музичке секције – хор	301
Програм рада секције за стони тенис.....	302
Програм рада кошаркашке секције.....	303
Програм рада атлетске секције	304
Програм рада секције за фудбал.....	306
Програм рада шаховске секције	308
Програм рада секције рад на рачунару.....	310
Програм рада секције израда монтезори материјала	312
План и програм рада секције Народна радност	316
План и програм рада секције лепота и здравље	318
План и програм рада секције фотографске секције	319
План и програм рада секције „Тренинг животних вештина“	320
План и програм рада секције креативна радионица.....	322
ПРОГРАМ РАДА БИБЛИОТЕКЕ	323
ПРОГРАМ ИНДИВИДУАЛНО-КОРЕКТИВНОГ РАДА.....	328
ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ	334
ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ НАСТАВНОГ ПРЕДМЕТА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ	334
Програм рада допунске наставе у одељењима првог разреда	334
Програм рада допунске наставе у одељењима другог разреда	334
Програм рада допунске наставе у одељењима трећег разреда.....	335
ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ НАСТАВНОГ ПРЕДЕТА МАТЕМАТИКА.....	335

Програм рада допунске наставе у одељењима првог разреда	335
Програм рада допунске наставе у одељењима другог разреда	336
Програм рада допунске наставе у одељењима трећег разреда.....	336
ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ, УМЕТНИЧКИХ, ДРУШТВЕНИХ И РЕКРЕАТИВНИХ АКТИВНОСТИ.....	337
ПРОГРАМ ЗА РАЗВОЈ КАРИЈЕРЕ И САВЕТОВАЊЕ	338
ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА	339
ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА	340
ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА РОДИТЕЉИМА	344
ПРОГРАМ РАДА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА	347
ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ДРУШТВЕНОМ СРЕДИНОМ	349
ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ.....	351
ЕКСКУРЗИЈЕ, ИЗЛЕТИ И ПОСЕТЕ УЧЕНИКА	352
ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА.....	352
ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ	353
ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА	354
ПЛАН РАДА ПЕДАГОГА ШКОЛЕ	357
ПРОГРАМ РАДА МЕДИЦИНСКИХ СЕСТАРА	363
ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ	365
ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	365
ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКИХ АКТИВНОСТИ	366
ПРОГРАМ РАДА ТИМА ЗА МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ И ПРЕДУЗЕТНИШТВО	367
ПРОГРАМ РАДА ТИМА ЗА ПОДРШКУ РЕДОВНИМ ШКОЛАМА	368
ПРОГРАМ РАДА ТИМА ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ОСИПАЊА УЧЕНИКА	371
ПРОГРАМ РАДА ТИМА ЗА ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ КВАЛИТЕТА И РАЗВОЈ.....	375
ПРОГРАМ РАДА РЕСУРСНОГ ТИМА	383

- Намерно остављена празна страница -

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА ДВОГОДИШЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ ЗАЈЕДНИЧКИ ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ

Објављено у "Просветном гласнику" бр. 5/94

Ред. број	НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ПРВИ РАЗРЕД				ДРУГИ РАЗРЕД				УКУПНО			
		Недељно		Годишње		Недељно		Годишње		Недељно		Годишње	
		Т	В	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В
1.	а) српски језик и књижевност б) _____ језик и књижевност*	2		70		2		64		4		134	
2.	српски као нематерњи језик*	2*				2*				4*			
3.	уређење друштва					2		64		2		64	
4.	физичко васпитање	2		70		2		64		4		134	
5.	математика	2		70		2		64		4		134	
	Укупно:	6		210		8		256		14		466	

ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ	Први разред		Други разред		Збирно	
	Недељно	Годишње	Недељно	Годишње	Недељно	Годишње
грађанско васпитање	1	35	1	32	2	67
верска настава	1	35	1	32	2	67

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ ПРВИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
		70				

2. ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе српског језика и књижевности је васпитање, образовање и оспособљавање лако ментално ретардираних ученика као самосталних и културних личности, богатог и оплемењеног емоционалног живота, са усвојеном елементарном књижевном и језичком културом.

Задаци наставе српског језика и књижевности су:

Развијање и неговање елементарне језичке културе и правилног усменог и писменог изражавања;

Оспособљавање ученика за читање, разумевање, доживљавање и процењивање уметничко-естетских порука насталих у различитим историјским периодима;

Оспособљавање ученика за самостално, критичко размишљање и разумевање порука средстава масовне комуникације;

Изграђивање позитивних моралних особина личности и смисла за колективни живот и рад;

Богаћење и оплемењивање емоционалног живота кроз развијање смисла за лепо и складно;

Развијање љубави према књижевности и оспособљавање за самостално коришћење књигом;

Развијање и неговање стваралачке маште и поверења у сопствене способности у циљу стварање позитивне слике о себи.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. *Читанка са књижевнотеоријским појмовима за први разред средње школе*; Љиљана Николић, Босилка Милић; Завод за уџбенике, Београд, 1991. године

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- Математика
- Физичко васпитање

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 70 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
I КЊИЖЕВНОСТ (33)			
Утврђивање знања о појму и називу књижевности, корелацији са другим уметностима и подели на усмену и писану књижевност.	Ученици ће моћи да дефинишу књижевност као уметност и разумеће корелацију са осталим уметностима. Схватаће разлику између усмене и писане књижевности.	1. ПРИРОДА И СМИСАО КЊИЖЕВНОСТИ (4) Појам и назив књижевности; Књижевност као уметност; Књижевности и друге уметности; Усмена и писана књижевност; Улога књижевне уметности у друштву.	Користити пригодне књижевнотеоријске текстове
Понављање и утврђивање основних информација о особеностима књижевности старог века и Библији.	Ученици ће разумети и репродуковати основне информације о књижевности старог века и Библији као најзначајнијем делу тог периода.	2. КЊИЖЕВНОСТ СТАРОГ ВЕКА (2) Основне информације о развоју, врстама, тематици и особеностима књижевности старог века; Библија-информативно.	Користити пригодне књижевнотеоријске текстове
Утврђивање знања из претходног разреда о средњовековној књижевности, почецима писмености код Словена и раду Ћирила и Методија. Стицање знања о књижевним врстама тог периода; детаљније на примеру Теодосијевог “Житија Светог Саве”.	Ученици ће се подсетити и утврдити знања о средњовековној књижевности, почецима писмености код Словена и раду Ћирила и Методија. Разумеће поделу на књижевне врсте и проширити знања о житијима.	3. СРЕДЊОВЕКОВНА КЊИЖЕВНОСТ (4) Почеци словенске писмености; Значај рада Ћирила и Методија- глагољица и ћирилица. Основне књижевне врсте у средњовековној књижевности: житије, хагиографије, апокрифи (информативно); Теодосије: Житије св.Саве (одломак);	Користити пригодне књижевне текстове Користити паное, аудио и видео записе. Посетити школску библиотеку како би ученици имали прилику да погледају више средњовековних текстова и варијанте ћирилице и глагољице из постојеће литературе.
Утврђивање знања о карактеристикама и подели народне поезије и прозе на примерима песама и	Ученици ће утврдити и проширити своја знања о народној поезији и прози, основним карактеристикама и	4. НАРОДНА УСМЕНА КЊИЖЕВНОСТ (5) Народна поезија и проза и њен значај у историји српског народа; Епска народна поезија-песме	-Користити паное са графички приказаном поделом народних песама и приповедака.

приповедака по избору.	подели, као и о значају народне књижевности у историји нашег народа.	по избору; Лирска народна поезија-песме по избору; Лирско-епска народна поезија- песме по избору; Народна проза-приповетке по избору;	
Стицање знања о лику и делу савременог писца, разумевање карактеристика његовог стваралаштва.	Ученици ће знати најважније податке о животу и делу писца, на примеру дела које се обрађује разумеће карактеристике његовог стваралаштва.	5. ЛЕКТИРА (6) Избор из поезије савремених песника прама избору ученика и наставника: Антић, Симовић, Десанка Максимовић.	Користити паное са фотографијом и кратком биографијом писца. Користити аудио и видео записе који су на располагању.
Информисање ученика о појму, особеностима и значају просветитељства. Стицање знања о животу и делу Доситеја Обрадовића, стицање знања о делу Стерије Поповића.	Ученици ће разумети информације о особеностима просветитељства. Схватиће значај рада Доситеја Обрадовића и научити неке детаље из његовог живота из одломака из дела „ Живот и прикљученија“. Знаће садржај и особине ликова из одломка „ Покондирене тикве“.	6.ПРОСВЕТИТЕЉСТВО (6) Појам, особености, значај; Главни представници (информативно); Доситеј Обрадовић- животни пут (одломак); Јован Стерија Поповић- Покондирена тиква (одломак);	-Користити пригодне књижевне текстове. -Користити аудио и видео записе.
Стицање знања о појму, особеностима и главним представницима романтизма као књижевног правца. Проширивање и утврђивање знања о раду Вука Караџића. Стицање сазнања о животу и делу, на примерима предвиђеним планом, значајних стваралаца ове епохе. Указивање на карактеристике романтизма у њиховим делима. Објашњење историјских околности развоја књижевног правца.	Ученици ће овладати новим знањима о романтизму као књижевном правцу. Прошириће и утврдити знања о раду Вука Караџића. На примерима дела Његоша, Радичевића, Змаја, Јакшића схватиће особености романтичарског стварања. Моћи ће да повежу важне податке из живота писца са њиховим стваралаштвом.	7. РОМАНТИЗАМ (15) Појам, особености, значај; Главни представници Вук Стефановић Караџић- значај Вуковог рада; Сакупљач народних умотворина; Петар Петровић Његош- Живот и дело (информативно); Петар Петровић Његош- Горски вијенац (Монолог владике Данила)(информативно); Бранко Радичевић- Живот и дело (информативно); Бранко Радичевић- Ђачки растанак (одломак); Јован Јовановић Змај- Живот и дело; Јован Јовановић Змај- Ђулићи увеоци (IV увелак); Ђура Јакшић-Живот и дело (информативно);); Ђура Јакшић-Вече;	-Користити одговарајуће књижевнотеоријске текстове. -Користити расположиве аудио и видео записе. -Користити историјске изворе. -Користити паное, фотографије. - Организовати обилазак Музеја Вука и Доситеја.
II ЈЕЗИК (16)			
Утврђивање стечених знања у претходном разреду о језику као средству комуникације.	Ученици ће поновити и утврдити знања о језику као средству комуникације, разумеће његов	Понављање, утврђивање– увежбавање градива обрађеног у основној школи и ЈОР-у.	-Користити аудио записе књижевног и дијалекатских говора.

Проширивање сазнања о основним појмовима о књижевном језику.	значај и проширити знања о националном и културном значају књижевног језика.	1. ОПШТИ ПОЈМОВИ О ЈЕЗИКУ(3) Језик као средство комуникације. Основни појмови о књижевном (стандардном) језику, његов национални и културни значај.	
Утврђивање и проширивање знања о реченицама, њиховом значењу, саставу, деловима. Утврђивање стечених знања о променљивим и непроменљивим речима, као и о глаголским временима у нашем језику.	Ученици ће разликовати реченице по саставу и моћи да одреде главне реченичне делове. Схватаће појам променљивих и непроменљивих речи у српском језику. Разумеће употребу основних глаголских времена.	2. СИНТАКСА (4) Реченица-проста, проширена, сложена, (појам, значење, састав, врсте, делови); Променљиве и непроменљиве речи (појам, врсте); Садашње, прошло и будуће време (разликовање, основна употреба).	-Користити паное и графиконе са примерима у којима су бојама наглашени главни реченични делови.
СТИЦАЊЕ сазнања о начинима грађења и врстама сложеница.	Ученици ће разликовати начине грађења сложеница у нашем језику.	3. ГРАЂЕЊЕ РЕЧИ (1) Основни појмови о грађењу сложеница.	-Користити графиконе, слајдове.
Увежбавање, проширивање и утврђивање градива из претходних разреда из области правописа предвиђених планом.	Ученици ће боље овладати правилном употребом великог и малог слова. Биће сигурнији при одвојеном и састављеном писању речи. Утврдиће правила писања гласа ј и изговора и писања гласова ч, ћ, ц, њ и х. Правилније ће употребљавати знакове интерпункције. Увежбаће разликовање управног и неуправног говора. Моћи ће правилно да пишу бројеве и датуме, као и да деле речи на крају ретка.	4. ПРАВОПИС (8) Понављање, утврђивање– увежбавање градива обрађеног у основној школи и ЈОР-у. Употреба великог и малог слова; Одвојено и састављено писање речи; Изговор и писање гласа „Ј“ у интервокалном положају; Изговор и писање гласова „Ч“, „Ћ“, „Б“, „Ц“, „Х“; Интерпункција (тачка, зарез, наводници, две тачке, упитник, узвичник); Писање бројева и датума; Управни и неуправни говор (разликовање писање); Подела речи на крају ретка;	-Користити кратке правописне вежбе. -Користити паное у бојама.
III КУЛТУРА ИЗРАЖАВАЊА (18)			
Заједнички циљ свих наставних јединица из области културе изражавања је развијање језичког мишљења и језичке свести уочавањем језичких законитости. Коришћење	Ученик ће унапредити своју дикцију, обогатити речнички фонд, развијати своју говорну културу, вежбати да систематски излаже своје мисли,	1.УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ (7) Увежбавање артикулације, дикције, интонације, ритма и темпа у логичком и изражајном читању и говорењу књижевних и других текстова;	-Коришћење кратких књижевних текстова; - Коришћење текстова из часописа; -Коришћење аудио и видео записа; -Снимање и преслушавање трака

<p>изражајног читања требало би да резултира побољшаним квалитетом читања. Препричавање, приповедање о личним доживљајима, извештавање о различитим догађајима у школи и ван ње, описивање једноставних сцена из свакодневног живота ученика и разговор о темама из живота ученика имају за циљ развијање језичке културе, богаћење индивидуалног језичког фонда, развој креативног размишљања и систематизованог излагања.</p>	<p>напредовати у креативном размишљању и казивању.</p>	<p>Препричавање прочитаних књижевних и других текстова, РТВ емисија, филмова, позоришних представа према плану и унапред постављеним циљевима; Приповедање о личним доживљајима и непосредно посматраним догађајима; Описивање једноставних сцена из свакодневног живота ученика; Извештавање о различитим догађајима у школи и ван ње.</p>	<p>са излагањем ученика; -Организовање одласка у позориште; -Организовање одласка у галерију.</p>
<p>Стицање нових знања и вештина у писменом изражавању. Уочавање разлике између писаног и говорног језика. Увежбавање у анализи теме, прикупљању и селекцији грађе, изградњи композиционог плана. Усавршавање текста састава. Стицање знања о писању записника, аутобиографије, пријаве, молбе, жалбе, писма, дописнице, разгледнице, честитке, телеграма, попуњавања различитих образаца. Примена стечених и стицање нових знања при изради писмених задатака.</p>	<p>Израдом правописних и граматичких вежби, писањем састава и израдом писмених задатака, ученик ће утврдити, синтетизовати и проширити знања стечена током ранијих разреда. Боље ће овладати техником препричавања, извештавања, писања писма, аутобиографије, молбе, жалбе, писма, дописнице, телеграма. Извежбаће се у попуњавању различитих образаца. Захваљујући вежбама у писменом изражавању ученик ће бити успешнији при изради писмених задатака.</p>	<p>2.ПИСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ (11) Правописне и граматичке вежбе; Вежбе у методологији писаног састава (препричавање, приповедање, извештавање); Анализа теме, прикупљање и селекција грађе, рад на усавршавању текста; Практични писани састави-записник, аутобиографија, молба, жалба, писмо, дописница, телеграм, попуњавање разних образаца; Школски писмени задаци(два годишње, по један у полугодишту)</p>	<p>- Коришћење одговарајуће литературе; - Коришћење кратких књижевних и новинских текстова; - Коришћење аудио читанке; -Организација одласка у позориште или биоскоп; -Организовање посете музеју или галерији.</p>

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

ДРУГИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Други	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		64
	64					

2. ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Циљ наставе српског језика и књижевности је васпитање, образовање и оспособљавање лако ментално ретардираних ученика као самосталних и културних личности, богатог и оплемењеног емоционалног живота, са усвојеном елементарном књижевном и језичком културом.

Задачи наставе српског језика и књижевности су:

- развијање и неговање елементарне језичке културе и правилног усменог и писменог изражавања
- оспособљавање ученика за читање, разумевање, доживљавање и процењивање уметничко-естетских порука насталих у различитим историјским периодима;
- оспособљавање ученика за самостално, критичко размишљање и разумевање порука средстава масовне комуникације;
- изграђивање позитивних моралних особина личности и смисла за колективни живот и рад;
- богаћење и оплемењивање емоционалног живота кроз развијање смисла за лепо и складно;
- развијање љубави према књижевности и оспособљавање за самостално коришћење књигом;
- развијање и неговање стваралачке маште и поверења у сопствене способности у циљу стварања позитивне слике о себи;

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. *Читанка са књижевнотеоријским појмовима за други разред средње школе*; Љиљана Николић, Босиљка Милић; Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1994. године.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- Математика
- Физичко васпитање

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Други

Годишњи фонд часова: 64 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
I КЊИЖЕВНОСТ (44)			
Стицање знања о појму, особеностима, значају и главним представницима реализма. Информисање ученика о животу и значају рада Светозара Марковића. Стицање нових знања о животу и делу М. Глишића, С. Сремца, Л. Лазаревића, В. Илића; Разумевање одлика реализма као правца у књижевности на примерима приповедака које се обрађују.	Ученици ће стећи основна знања о реализму као књижевном правцу. Схватиће информације о животу и делу С. Марковића и знаће да је он зачетник реализма на нашим просторима. Стећи ће знања о животу и делу значајних реалиста. Умеће да препричају садржај приповедака и у њима препознају елементе реализма.	РЕАЛИЗАМ (22) Појам, особености, значај; Главни представници Светозар Марковић, живот и дело (информативно) Милован Глишић, живот и дело; Глава шећера, Прва бразда; Стеван Сремац, живот и дело; Вукадин (одломак); Лаза Лазаревић, живот и дело; Све ће то народ позлатити; Први пут са оцем на јутрење;	-Користити књижевнотеоријске текстове; -Користити израђене паное са кратком биографијом и фотографијом писца; -Користити аудио и видео записе.

		Војислав Илић ,живот и дело; У позну јесен;	
Стицање знања о особеностима и значају модерне. Стицање знања о животу и делу најзначајнијих представника овог књижевног периода. Разумевање њиховог стваралаштва.	Ученици ће стећи знања о модерној, њеном значају и особеностима. Моћи ће да наведу значајне писце ове епохе и разумеју одлике њиховог стваралаштва.	МОДЕРНА (12) Појам, особености, значај. Главни представници Алекса Шантић, живот и дело; Моја отаџбина; Јован Дучић, живот и дело, Јабланови Бора Станковић, живот и дело; Коштана (одломак); Бранислав Нушић, живот и дело; Госпођа министарка (одломак);	-Користити књижевнотеоријске текстове; -Користити израђене паное са кратком биографијом и фотографијом писца; -Користити аудио и видео записе.
Разумевање основних информација о одликама међуратне и савремене књижевности. Тицање знања о животу и делу Десанке Максимовић (избор из поезије) и Ива Андрића („ Мост на Жепи“).	Ученици ће схватити основне информације о међуратној и савременој српској књижевности. Стећи ће знања о животу и делу Д. Максимовић, моћи ће да разумеју мотиве у њеним песмама. Овладаће сазнањима о животу и делу Андрића.	МЕЂУРАТНА И САВРЕМЕНА КЊИЖЕВНОСТ (6) Појам, особености, значај (информативно) Десанка Максимовић, живот и дело; Избор из поезије Иво Андрић, живот и дело; Мост на Жепи;	Користити књижевнотеоријске текстове; -Користити израђене паное са кратком биографијом и фотографијом писца; -Користити аудио и видео записе.
Стицање знања о стваралаштву савремених песника.	Ученици ће стећи знања о животу и делу савремених песника. Разумеће главне мотве у њиховим песмама.	ЛЕКТИРА (4) Избор из поезије савремених песника	-Користити израђене паное са кратком биографијом и фотографијом писца; -Користити аудио и видео записе
II ЈЕЗИК (10)			
Проширивање и утврђивање знања о принципима српске књижевне норме, ћирилично и латиничном писму.	Ученици ће утврдити и проширити знања о принципима српске књижевне норме, ћирилично и латиничном писму.	Основни принципи српске књижевне норме, ћирилица и латиница;	-Користити графиконе, слајдове, припремљене паное.
Утврђивање знања о подели реченица по саставу, основном значењу глаголских времена, увежбавање на одабраним текстовима.	Ученици ће утврдити и увежбати своја знања о подели реченица по саставу и основном значењу глаголских времена.	СИНТАКСА (4) Подела на просте и сложене реченице Основно значење глаголских облика- глаголски вид, глаголска времена Вежбе на одабраном тексту	-Користити графиконе, слајдове, припремљене паное.
Проширивање и утврђивање знања о грађењу сложеница.	Ученици ће моћи да разликује сложенице по начину грађења.	ГРАЂЕЊЕ РЕЧИ (2) Основни појмови о грађењу сложеница	-Користити графиконе, слајдове, припремљене паное.

Увежбавање и утврђивање састављеног и растављеног писања речи, растављања речи на крају реда и писања скраћеница.	Ученици ће утврдити своја знања о састављеном и растављеном писању речи, биће увежбанији у растављању речи на крају реда, правилније и чешће ће користити скраћенице.	ПРАВОПИС (3) Састављено и растављено писање речи; Растављање речи на крају ретка; Скраћенице; Вежбе на одабраном тексту	-Коришћење одговарајуће литературе; -Коришћење графикана и слајдова; -Израда паноа.
III КУЛТУРА ИЗРАЖАВАЊА (12)			
Развијање и унапређивање усменог изражавања код ученика, богаћење речника, увежбавање усменог излагања о догађајима и појавама.	Ученици ће слободније усмено излагати пред аудиторијумом о ситуацијама које су им се догодиле, а на основу плана излагања. Речник ће им бити богатији.	УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ (3) Усмено изражавање; Извештавање о различитим догађајима и појавама, Вежбе на часу	-Користити аудио и видео записе, документарне материјале, текстове из часописа и дневних новина.
Осамостаљивање ученика у изради молбе, аутобиографије и осталих састава. Увежбавање правилне израде писаних радова, правилно увођење форме при писању. Утврђивање примене правописних правила кроз различите правописне вежбе. Примена свих знања при изради писмених задатака.	Ученици ће бити оспособљени за писање различитих писаних радова. Њихова знања из области правописа биће квалитетнија и примењива при писању домаћих писаних радова и писмених задатака.	ПИСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ (9) Записник, писмо, дописница, разгледница, телеграм, пријава, Аутобиографија, молба, приговор, жалба, потврда; Домаћи писани радови-читање и анализа на часу; Увежбавање технике израде писменог задатка; Правописне вежбе; Два писмена задатка у току године (по један у току полугодишта)	Користити радове некадашњих ђака. Користити примере израде писмених задатака, књижевне текстове, текстове из часописа.

УРЕЂЕЊЕ ДРУШТВА ДРУГИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Други	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	64					64

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе предмета Уређења друштва је оспособљавање ових ученика за живот у друштвеној заједници.

Задаци наставе су:

Да ученици стекну знања о појму људског друштва и основним елементима структуре друштва и државног уређења;

Да стекну знања о карактеру и вредностима људског рада за живот човека, опстанак и развој људског друштва;

Да упознају и усвоје основне моралне и културне вредности;

Да стекну основне појмове о правном уређењу друштва, државној организацији, правима и дужностима грађана у нашој земљи, начину њиховог остваривања и заштите.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

„ Социологија за четврти разред гимназије и за трећи разред средњих стручних школа“
 „ Државно уређење“

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- Основе друштвених дисциплина

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Други

Годишњи фонд часова: 64 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
-Да се ученици упознају са програмом рада предмета -Упознавање са појмом друштва, његовим развојем и понашањем човека у друштву	- дефинише друштво као појам и његов историјски развој - објасни разлику између класног и бескласног друштва - наведе разлике у положају класа у класним периодима - дефинише појам класе - објасни улогу власништва над средствима за рад - схвати однос човека као дела друштва а истовремено и дела природе - бјасни улогу рада у развоју човека и друштва у целини - наведе велике поделе рада кроз историју и њихов утицај на развој друштва - схвати своју улогу у очувању животног окружења и свој утицај на промене друштва	Увод (8) Појам, настанак и развитак друштва. Однос природе, човека и друштва. Значај рада за живот и опстанак човека и друштва. Подела рада и развој друштва. Утицај човека на промене и очување животног окружења.	На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе односно учења, планом рада и начином оцењивања Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: -теоријска настава (64 часа) Подела одељења на групе: Одељење се не дели на групе Место реализације наставе: Теоријска настава се реализује у учионици Оцењивање: Вредновање остварености исхода вршити кроз: -праћење остварености исхода
-Упознавање ученика са организацијом друштва у економском, културном и правном смислу	-објасни шта је рад и како да њиме задовољи потребе људи - објасни рад као сврсисходну делатност - направи разлику између духовне и материјалне производње -наведе основне чиниоце материјалне производње и разуме неопходност њихове повезаности	Организација друштва и друштвени односи Економско уређење друштва (10) Производња материјалних добара и задовољење људских потреба. Основни чиниоци производње (рад, средства за рад и предмети рада) Производи људског рада. Појам и својства робе.	Оквирни број часова по темама: -Увод (8 часова) -Организација друштва и друштвени односи Економско уређење друштва (10) -Структура друштва (12 часова) -Култура и морал (12 часова) -Правно уређење друштва (8)

	<ul style="list-style-type: none"> -објасни шта је роба -објасни шта је употребна вредност робе - објасни чиме се мери вредност робе - наведе разлоге за појаву робне производње и њен утицај на даљи развој друштва - објасни шта је својина и у којим облицима се јавља -дефинише појам новца и његове појавне облике - наведе облике новца 	Својина и својински односи. Новац и улога новца у размени добара.	Државна организација и њена улога у друштву (8) -Демократија и механизам власти (8)
<ul style="list-style-type: none"> -Упознавање са структуром друштва -Упознавање и разликовање друштвених група и заједница -Упознавање са етничким заједницама -Упознавање са браком и породицом и њиховом улогом и значајем за развој друштва -Упознавање са државном организацијом, њеним променама, надлежностима и појавним облицима 	<ul style="list-style-type: none"> -дефинише друштвене групе и разуме њихову поделу - наведе разлоге за формирање друштвених група -разликује професионалне, религијске и регионалне групе -дефинише разлику између народа и нације кроз историјски развој - наведе основне карактеристике народа и нације и њихов утицај на формирање националних држава - објасни национализам и шовинизам -дефинише брак и облике брака - дефинише породицу -објасни улогу брака и породице у друштву -разликује државне организације и њихове надлежности -разуме и објасни друштвене промене и облике кроз које се те промене врше 	Структура друштва (12) Појам и врсте друштвених група. Својства професионалних, религијских и регионалних друштвених група. Појам и врсте друштвених заједница. Етничке заједнице, народ и нација. Брак и породица. Друштвене организације. Појам државне организације и њене надлежности. Појам, узроци друштвених промена и појавни облици.	
<ul style="list-style-type: none"> -Упознавање са појмом културе и утицајем на друштво и појединца -Упознавање са обичајем и моралом и њиховом улогом у култури 	<ul style="list-style-type: none"> -објасни појам културе и њене вредности -разликује материјалну и духовну културу и њихову међусобну повезаност - дефинише елементарну културу 	Култура и морал (12) Појам и значај културе. Елементарна култура (исхране, становања, рада, одевања) Култура говора.	

	<p>и облике у којима се јавља</p> <ul style="list-style-type: none"> -наведе културне институције -објасни улогу обичаја и морала у формирању етичког кодекса -разуме и објасни улогу писаних норми, правних норми -наведе однос обичајних, моралних и правних норми -наведе моралне казне и направи разлику у примени моралне и правне казне 	<p>Појам и облици материјалне и духовне културе. Културне институције и њихов значај. Појам морала и обичаја. Појам правних норми. Однос морала, обичаја и права. Последице неизвршавања моралних, обичајних и правних норми.</p>	
-Упознавање са нормативним уређењем државе и хијерархијом нормативних аката	<ul style="list-style-type: none"> -дефинише шта је Устав, а шта закон -објасни појам уставности и појам законитости -наведе органе који штите уставност и законитост -наведе права и дужности грађана и акта која штите иста 	<p>Правно уређење друштва (8)</p> <p>Појам устава и закона. Уставност и законитост и њихова заштита. Основна права и дужности грађана и њихова заштита.</p>	
-Упознавање са органима власти у држави и улогом сваког органа посебно -Упознавање са односом различитих органа власти	<ul style="list-style-type: none"> -објасни појам органа власти - наведе државне органе преко којих држава врши власт - дефинише Народну скупштину и њену надлежност - објасни како се бира Народна скупштина - дефинише Владу и њену надлежност - објасни ко бира Владу -дефинише председника Републике, његову надлежност и начин избора -дефинише судове и тужилаштва -наведе улогу сваког органа власти и њихов међусобни однос 	<p>Државна организација и њена улога у друштву (8)</p> <p>Скупштина, Влада и Председник Републике. Судски органи власти и њихова улога.</p>	
-Упознавање са појмом и облицима демократије -Упознавање са вишестраначјем	<ul style="list-style-type: none"> -наведе појам и облике демократије - објасни разлику између непосредне и посредне демократије 	<p>Демократија и механизам власти (8)</p> <p>Појам и облици демократије. Појам и улога политичких партија</p>	

-Упознавање са поделом власти -Упознавање са спровођењем избора	- објасни референдум и изјашњавање на референдуму -објасни шта су политичке партије и улогу политичких партија у демократији -објасни изборни систем и начин гласања -наведе како је извршена подела власти у држави -разуме однос законодавне, извршне и судске власти као независних -наведе надлежности сваког органа власти и њихове улоге и друштву	Избори. Подела власти. Надлежности и начин рада појединих органа власти.	
--	---	--	--

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ

ПРВИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	70					70

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе физичког васпитања је да се њеним остваривањем допринеси задовољавању основних биопсихолошких потреба ученика, допринеси јаћању њиховог здравља и ствара услове у којима ученици доживљавају радост слободног стваралачког ангажовања.

Задаци наставе су:

- да развија психофизичке особине ученика и пружа им спортско-техничко оспособљавање неопходно у свакодневном животу.
- да обезбеди одржавање потребног нивоа радне способности ученика.

3. ПРЕПОРУЧЕНА ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Вишњић, Д., Јовановић, А., Милетић, К. (2004). *Теорија и методика физичког васпитања*. Београд: Факултет спорта и физичког васпитања.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- музичка култура
- математика
- српски језик и књижевност

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 70 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
		ОПШТЕ ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ(10) - Општа припрема и тестирања.	-Утврдити почетно стање психофизичких способности и приступити општој и специфичној припреми организма

<p>- Задовољавање основних биопсихосоцијалних потреба ученика у области физичке културе.</p>	<p>-Развијање основних елемената физичких својстава карактеристичних за узраст, пол и индивидуалне способности ученика, као и елемената моторне умешности.</p>	<p>-Опште јачање мускулатуре, комплекс вежби за јачање руку, раменог појаса, леђне, трбушне мускулатуре, вежбе за јачање скочности. Тестирање.</p>	<p>за успешно праћење садржаја наставе физичког васпитања. Праћење развоја и напредовања врши се током целе године. Обзиром на мали број ученика у одељењу наставнику је омогућен реалан увид у развој и достигнуће ученика. -Код развијања физичких способности пажљиво дозирају оптерећења према индивидуалним способностима ученика и просечним способностима одељења.</p>
<p>-Развијање психофизичких особина ученика и спортско-техничко оспособљавање неопходно у свакодневном животу.</p> <p>- Стварање услова у којима ученик доживљава радост ангажовања у спортским и рекреативним активностима.</p>	<p>- Омогући ученицима да науче правилно да ходају, скачу, трче и бацају.</p> <p>- Развијање унутрашњих потенцијала- повећање брзине , издржљивости, снаге и опште спретности.</p>	<p>КОРЕКТИВНО ПЕДАГОШКИ РАД (10-14)</p> <p>- Специфични програми и комплекс корективног вежбања за отклањање деформитета.</p>	<p>-Ученицима ослабљеног здравља и смањених физичких способности програмски садржаји пружају специјално физичко вежбање које доприноси отклањању уочених недостатака и реализација ових програма оствараје се превентивним и терапијским третманом, систематским спровођењем корективне гимнастике у процесу наставе. Ученици са израженим телесним деформитетима наставници физичког васпитања упућују код лекара специјалисте у сарадњи са родитељима.</p>
<p>-Развијање психофизичких особина ученика и спортско-техничко оспособљавање неопходно у свакодневном животу.</p>	<p>-Побољшање свих моторичких способности</p> <p>-Развијање функционалних способности и повећање максималне потрошње кисеоника.</p> <p>-Развијање експлозивне снаге.</p>	<p>Атлетика:</p> <p>-Трчање; усавршавање технике трчања на кратке и средње стазе , високи и ниски старт, (30 до 400 метара).</p> <p>-Скокови; - Скок у даљ</p> <p>-Бацања;</p>	<p>Остваривањем садржаја из атлетике омогућити ученицима да науче пре свега да правилно ходају, трче, скачу и бацају. Код задатака из атлетике који су засновани на развијању физичких способности обратити пажњу на дозирање, које се планира према индивидуалним способностима</p>

	-Побољшање опште и експлозивне снаге, као и прецизности циљањем.	- бацање лоптице (200 гр) у даљ, вис и циљ, десном и левом руком из места и кретања. - бацање медицинке (1 и 2 кг) једном и обема рукама из различитих полазних положаја (10-14).	ученика и просечним способностима одељења. Дозирање се врши променом темпа који се повећава или смањује, променом ритма, наизменично затезање и опуштање мишића, променом тежине (справе).
-Стварање услова у којима ученик доживљава радост онгажовања у спортским активностима	-Побољшање и развијање спретности, окретности и одважности -Орјентација у простору -експлозивна снага, скочност, плиометрија. -равнотежа, координација и одважност.	Вежбе на справама и тлу: - Вежбе на тлу: колут напред; колут назад; поваљка. - Прескоци: нагазни скок, одраз, наскок јашући, чучећи, положај на справи, саскок ; згрчка; разношка. -Греда: ходање, успоном на прсте, прсти пета; скокови у месту, са променом ноге и са померањем; саскок увито.	Гимнастичке вежбе се спроводе тако да док један ученик изводи вежбу остали посматрају, уочавају грешке у извођењу, коментаришу. Метод рада је такав да се прво увежбавају поједини елементи, а касније се повезују целине. - Основни елементи из ритмике нису посебно програмирани, али се могу остварити уз гимнастику. Изводе се уз музику са справама или без справа.
-Формирање позитивног односа према физичкој култури и афирмација и богаћење социјалног искуства.	-Развијање психофизичких способности, осећаја за ритам.	РИТМИЧКА ГИМНАСТИКА И ПЛЕС -Естетско обликовање тела: обрада и повезивање основних покрета руку, тупа и ногу у месту и кретању. -Савладавање основних елемената: ходање успоном на прсте, прсти пета, трчање са високо подигнутим коленима, дечији поскоци, мачији скок, докорак, корак са привлачењем, галоп напред и странце, валцер и полкин корак. -Повезивање усвојених елемената у кратко музичко ритмичке целине.	-Основни елементи из ритмичке гимнастике и плеса се посебно програмирају. Изводе се уз музику са справама или без справа.

		-Научити два народна кола и два савремена плеса.	
<p>-Стварање услова у којима ученик доживљава радост онгажовања у спортским активностима и рекреацији.</p>	<p>-Овладати основним техникама спортских игара. Побољшати моторичке способности ученика.</p> <p>-Припремити ученике за спортско такмичење у појединим категоријама.</p> <p>-Упознавање са новим спортовима и новим начинима кретања. Развијање моторичких способности.</p>	<p>СПОРТСКЕ ИГРЕ</p> <p>-Кошарка: Техника: додавање, вођење и заустављање лопте у месту и кретању са променом правца, у висини груди и главе. Тактика: одбрана зоном и напад, елементарна правила игре. Игра на један и два коша, са поједностављеним правилима, смањеним тереном и дужином трајања. Учествовање на спортским такмичењима.</p> <p>-Фудбал (мали): Техника: додавање вођење и заустављање лопте унутрашњом и спољном страном стопала и пуном ногом са и без ометања. Ударац по лопти-шут на гол унутрашњом страном стопала и пуном ногом. Тактика: зонска одбрана напад и основна правила игре. Игра на један и два гола са поједностављеним поравилима. Учествовање на спортским такмичењима.</p> <p>-Одбојка: Техника: одбијање, додавање и сервирање лопте. Тактика: игра прве и друге линије, померање играча, основни појмови о блоку и смечу. Игра са поједностављеним правилима и учествовање на такмичењу.</p> <p>-Стони тенис: Основни ударци у игри: испред и иза</p>	<p>-Приликом планирања рада од укупног броја часова физичког васпитања половина се користи за спортске игре. Наведене елементе технике обрадити путем елементарних и штафетних игара. Када се основни елементи игара савладани прелази се на игру где се научени елементи утврђују и увежбавају кроз саму спортску игру. Суђење је усклађено у зависности од потреба ученика. Поред планираних спортских активности предвиђених планом ученике треба упознати и са другим спортским активностима и додатним спортовима. Такође је предвиђено да се организују и курсеви из појединих спортова (пливање и скијање), по избору ученика и предлогу наставника физичког васпитања.</p>

		руке, школски сервис, смеч лопта, основна правила, спортско такмичење.	
-Развијање психофизичких особина ученика и спортско-техничко оспособљавање неопходно у свакодневном животу.	-овладавање техником пливања -развијање функционалних способности организма. -Упознавање са новим спортовима и новим начинима кретања. Развијање моторичких способности.	ОСНОВЕ БАЗИЧНИХ СПОРТОВА -Пливање Обука непливача Код полу пливача усавршавају технику пливања, скок на ноге и роњење. Пливачи: усавршавање једне технике пливања, скок на главу, роњење у даљину до 15 метара и дубину до 2 метра са различитим задацима. -Спортови на води -Спортови на снегу	-Програм пливања се остварује тако, што се на основу провере вештине пливања, формирају 3 групе и ради се са диференцираним програмом.
-Вредновање и самовредновање	-Мотивисање ученика и стварање такмичарског духа.	ОЦЕЊИВАЊЕ -упознавање ученика са основним вредностима њихових достигнућа.	-Приликом оцењивања ученика поред праћења развоја и техничких достигнућа, посебно се узима у обзир залагање ученика на часу, остварени степен навика за вежбањем и радом, тј. према друговима у одељењу, како приликом извођења наставе тако и на такмичењима. Оцењује се и учешће и резултати у спортским такмичењима.

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ ДРУГИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Други	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	64					64

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе физичког васпитања је да се њеним остваривањем доприноси задовољавању основних биопсихолошких потреба ученика, доприноси јачању њиховог здравља и ствара услове у којима ученици доживљавају радост слободног стваралачког ангажовања.

Задаци наставе су:

- да развија психофизичке особине ученика и пружа им спортско-техничко оспособљавање неопходно у свакодневном животу.
- да обезбеди одржавање потребног нивоа радне способности ученика.

3. ПРЕПОРУЧЕНА ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Вишњић, Д., Јовановић, А., Милетић, К. (2004). *Теорија и методика физичког васпитања*. Београд: Факултет спорта и физичког васпитања.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- математика
- српски језик и књижевност

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Други

Годишњи фонд часова: 64 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
- Задовољавање основних биопсихосоцијалних потреба ученика у области физичке културе.	-Развијање основних елемената физичких својстава карактеристичних за узраст, пол и индивидуалне способности ученика, као и елемената моторне умешности.	ОПШТЕ ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ(10) - Општа припрема и тестирања. -Опште јачање мускулатуре, комплекс вежби за јачање руку, раменог појаса, леђне, трбушне мускулатуре, вежбе за јачање скочности. Тестирање.	-Утврдити почетно стање психофизичких способности и приступити општој и специфичној припреми организма за успешно праћење садржаја наставе физичког васпитања. Праћење развоја и напредовања врши се током целе године. Обзиром на мали број ученика у одељењу наставнику је омогућен реалан увид у развој и достигнуће ученика. -Код развијања физичких способности пажљиво доzirати оптерећења према индивидуалним способностима ученика и просечним способностима одељења.
-Развијање психофизичких особина ученика и спортско-техничко оспособљавање неопходно у свакодневном животу. - Стварање услова у којима ученик доживљава радост ангажовања у спортским и рекреативним активностима.	- Омогући ученицима да науче правилно да ходају, скачу, трче и бацају. - Развијење унутрашњих потенцијала- повећање брзине , издржљивости, снаге и опште спретности.	- Специфични програми и комплекс корективног вежбања за отклањање деформитета.	-Ученицима ослабљеног здравља и смањених физичких способности програмски садржаји пружају специјално физичко вежбање које доприноси отклањању уочених недостатака и реализација ових програма оствараје се превентивним и терапијским третманом, систематским спровођењем корективне

			гимнастике у процесу наставе. Ученици са израженим телесним деформитетима наставници физичког васпитања упућују код лекара специјалисте у сарадњи са родитељима.
-Стварање услова у којима ученик доживљава радост онгажовања у спортским активностима и рекреацији.	-Овладати основним техникама спортских игара. Побољшати моторичке способности ученика.	<p>СПОРТСКЕ ИГРЕ</p> <p>-Понављање и утврђивање раније обучених елемената одабране спортске игре. Даље проширивање техничко-тактичке припремљености у складу са изборним програмом за дату игру. Учествовање на одељенским, школским и међушколским такмичењима.</p> <p>(Кошарка: техника додавања лопте, хватања, вођења лопте, шут из места и из кретања, игра на један кош. - Фудбал: вођење, додавање, заустављање лопте, технике шута, игра на мале голове. - Одбојка: постављање испод лопте, одбијање лопте прстима изнад главе, одбијање лопте подлактицом, игре у паровима. -Рукомет: додавање, хватање, вођење лопте и шут. -Стони тенис: враћање лопте преко мрежице, форхенд, бекхенд, сервирање.) (20)</p>	-Приликом планирања рада од укупног броја часова физичког васпитања половина се користи за спортске игре. Када се основни елементи игара савладани прелази се на игру где се научени елементи утврђују и увежбавају кроз саму спортску игру. Суђење је усклађено у зависности од потреба ученика.
-Развијање психофизичких особина ученика и спортско-техничко оспособљавање неопходно у свакодневном животу.	-Упознавање са новим спортовима и новим начинима кретања. Развијање моторичких способности.	<p>ОСНОВЕ БАЗИЧНИХ СПОРТОВА</p> <p>-Спортови на води -Спортови на снегу</p>	Поред планираних спортских активности предвиђених планом ученике треба упознати и са другим спортским активностима и додатним спортовима.

			Такође је предвиђено да се организују и курсеви из појединих спортова (пливање и скијање), по избору ученика и предлогу наставника физичког васпитања.
-Вредновање и самовредновање	-Мотивисање ученика и стварање такмичарског духа.	ОЦЕЊИВАЊЕ -уознавање ученика са основним вредностима њихових достигнућа.	-Приликом оцењивања ученика поред праћења развоја и техничких достигнућа, посебно се узима у обзир залагање ученика на часу, остварени степен навика за вежбањем и радом, тј. према друговима у одељењу, како приликом извођења наставе тако и на такмичењима. Оцењује се и учешће и резултати у спортским такмичењима.

МАТЕМАТИКА

ПРВИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	70					70

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе математике је да допринесе развоју математичких способности ученика и да ученици стекну основна математичка знања која су потребна за схватање законитости у природи и друштву, а посебно за обављање послова на радним местима погодним за лако мантално ретардирану омладину.

Задаци наставе математике су:

да ученици утврде, прошире и продубе математичка знања стечена у основној школи

да ученици савладају основне рачунске операције у скуповима бројева : N , Z , Q и R ;

да ученике оспособи за примену стечених знања у решавању најпростијих проблема из праксе

да допринесе развијању способности посматрањем и логичког мишљења;

да код ученика развија навике вредности, тачности, прецизности, систематичности и одговорности у раду.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Ненад Тошић – Бранимир Даниловић: *Математика за 1. и 2. разред средње школе*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1999.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- Практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 70 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Обнављање и допуњавање основних знања о основним рачунским операцијама у скупу N, N_0, Z, Q и R	<ul style="list-style-type: none"> -Чита и пише бројеве до сто хиљада -Скуп целих бројева прикаже на бројевној прави -Рачуна са и без заграда -Одреди број x у једначинама и неједначинама најједноставнијег облика -Напише разломак -Претвори разломак у децималан број -Примени рачунске операције са разломцима и децималним записом -Одреди НЗД и НЗС сложених бројева 	<p>I ОСНОВНЕ РАЧУНСКЕ ОПЕРАЦИЈЕ У СКУПУ N, N_0, Z, Q и R (12 – 18)</p> <p>Цифре, писање и читање бројева</p> <p>Бројевна права</p> <p>Својства рачунских операција – комутативност, асоцијативност и дистрибутивност.</p> <p>Употреба заграда</p> <p>Слово као замена за неки број</p> <p>Одређивање броја x у једначинама и неједначинама облика $x \pm a = b, a \pm x = b, x : a = b, a + 0, a \cdot x = b$</p> <p>Појам разломка, општи разломци a / b.</p> <p>Децимални запис</p> <p>Рачунске операције са разломцима и децималним записом</p> <p>Прости и сложени бројеви – НЗД и НЗС</p>	<p>На почетку ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања</p> <p><u>Облици наставе</u></p> <p>Предмет се реализује кроз следеће облике наставе:</p> <p>-Теоријска настава (70 часова)</p> <p><u>Место реализације наставе</u></p> <p>Теоријска настава се реализује у учионици</p> <p><u>Оцењивање</u></p> <p>Вредновање остварености исхода вршити кроз:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Праћење остварености исхода 2.Писмене задатке (4 п.з.) 3.Контролне вежбе (4 к.в.)
Обнављање и допуњавање основних знања о геометријским фигурама и њиховим међусобним односима и стицање знања о поступку израчунавања обима и површина фигура у равни, примена	<ul style="list-style-type: none"> -Дефинише тачку, праву, раван -Разликује и нацрта праву, полуправу, дуж -Разликује и нацрта врсте углова произвољно а затим и по датим мерама -Израчуна збир и разлику углова -Разликује врсте троуглова и четвороуглова и именује их -Конструира тругао, четвороугао, многоугао по датим мерама -Зна мере за дужину, површину и запремину -Примени формуле и израчуна обим и површину фигура у равни 	<p>II ГЕОМЕТРИЈСКЕ ФИГУРЕ И ЊИХОВИ МЕЂУСОБНИ ОДНОСИ (16 – 22)</p> <p>Основни геометријски појмови: тачка, права и раван</p> <p>Дефинисани појмови: полуправа, дуж, полураван</p> <p>Угао – појам, цртање и подела. Рачунске операције са угловима</p> <p>Многоугао – појам, подела и цртање</p> <p>Подела четвороуглова, троуглова.</p> <p>Однос страница и углова у троуглу</p> <p>Подударност троуглова</p> <p>Конструкција: троугла, четвороугла и многоугла</p>	<p><u>Оквирни број часова по темама:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -Основне рачунске операције у скуповима N, N_0, Z, Q и R (15 часова) -Геометријске фигуре и њихови међусобни односи (16 час) -Размере и пропорције (16 час.) -Рационални алгебарски изрази (15 час) <p>Укупно 62 часа плус 4 писмена задатка (8 часова)</p>

		Мере за дужину, површину и запремину Обим и површина фигура у равни.	
Стицање основних знања из решавања и примена размера и пропорција	-Зна да постави размеру и пропорцију и израчуна -Препозна директну или обрнуту пропорционалност и примени их у решавању једноставних задатака -Препозна сложено правило тројно и решава једноставне задатке -Постави и решава једноставне задатке из рачуна поделе и мешања -Зна да чита таблички и графички приказана стања, појаве и процесе -Зна да користи калкулатор приликом решавања задатака	III РАЗМЕРЕ И ПРОПОРЦИЈЕ (16 – 24) Појам и подела размера и пропорција Пропорционалност величина – директна и обрнута Просто и сложено правило тројно Рачун поделе и мешања Процентни и промилни рачун – рачун племенитих метала Табличко и графичко приказивање стања, појава и процеса Употреба таблица и осталих помоћних средстава за рачунање.	
Стицање знања о степенима, операцијама са степенима, полиномима, операцијама са полиномима и примена	-Зна да запише производ једнаких чинилица у виду степен -Растави степен на производ једнаких чинилица и израчуна његову вредност -Примени операције са степенима у решавању једноставних задатака -Сређује полиноме и обавља основне рачунске операције са њима	IV РАЦИОНАЛНИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ (20 – 30) Степен чији је изложилац природан број. Операције са степенима; степен производа количника и степена Појам алгебарског израза; рационални израз и његова бројевна вредност Полиноми (моном, полином, сређени облик) Операције са полиномима трансформације збира, разлике и производа полинома у сређени облик полинома.	
		ЧЕТИРИ ЈЕДНОЧАСОВНА ПИСМЕНА ЗАДАТКА СА ИСПРАВКОМ (8 часова)	

МАТЕМАТИКА

ДРУГИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Други	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	64					64

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе математике је да допринесе развоју математичких способности ученика и да ученици стекну основна математичка знања која су потребна за схватање законитости у природи и друштву, а посебно за обављање послова на радним местима погодним за лако мантално ретардирану омладину.

Задачи наставе математике су:

да ученици утврде, прошире и продубе математичка знања стечена у основној школи

да ученици савладају основне рачунске операције у скуповима бројева : N , Z , Q и R ;

да ученике оспособи за примену стечених знања у решавању најпростијих проблема из праксе

да допринесе развијању способности посматрањем и логичког мишљења;

да код ученика развија навике вредности, тачности, прецизности, систематичности и одговорности у раду.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Ненад Тошић – Бранимир Даниловић: *Математика за 1. и 2. Разред средње школе*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1999.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- Практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Други

Годишњи фонд часова: 64 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Обнављање и употпуњавање знања о раду са разломцима	-Одреди НЗС и НЗД бројева и решава лакше текстуалне задатке -Сабере и одузме разломке истих именилаца -Помножи и подели разломке	I РАЦИОНАЛНИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ (12 – 16) Растављање сложених бројева на чиниоце Најмањи заједнички садржалац Највећи заједнички делилац Рачунске операције са разломцима .	На почетку ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Предмет се реализује кроз теоријску наставу (64 часа) Место реализације наставе Теоријске настава се реализује у учионици
Обнављање и допуњавање знања о решавању једначина и неједначина	-Решава линеарне једначине једноставнијег облика -Разликује знаке неједнакости -Решава неједначине -Скуп решења неједначине прикаже на бројевној прави	II ЛИНЕАРНЕ ЈЕДНАЧИНЕ И НЕЈЕДНАЧИНЕ (20 – 30) Основна својства једнакости Еквивалентност једначина Решавање линеарне једначине с једном непознатом	Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: - Праћење остварености исхода - Писмене задатке (4 п.з.) - Контролне вежбе (3- 4 к.в.)

		Основна својства неједнакости Еквивалентност неједначина Линеарне једначине с две непознате и њена решења .	Оквирни број часова по темама - Рационални алгебарски изрази (14 часова) - Линеарне једначине и неједначине (14 часова) - Хомопетија и сличност (18 часова) - Степеновање и кореновање (10 часова) Укупно 56. часова плус 4 писмена задатка (8 часова)
Обнављање и употпуњавање основних знања о размери и пропорционалности дужи, стицање знања о Талесовој теорему, сличности троуглова и многоуглова и примени Питагорине теореме	-Употпуни знања о размери и пропорционалности и примени их у решавању задатака -Примени Талесову теорему и подели дуж у одређеној размери - Решава једноставне задатке из сличности троуглова -Нацрта два слична многоугла у одређеној размери -Примени Питагорину теорему и израчуна дужину хипотенузе или катете правоуглог троугла	III ХОМОПЕТИЈА И СЛИЧНОСТ (20 – 30) Размера и пропорционалност дужи Талесова теорема; дељење дужи на једнаке делове и у датом односу Појам сличности; својства релације сличности Сличност троуглова; примена сличности на правоугли троугао Сличност многоуглова Питагорина теорема .	
Обнављање и употпуњавање знања о степену и рачунским операцијама са степенима и стицање основних знања о децималном запису броја у стандардном облику и појму квадратног корена	-Дефинише степен, краће запише производ једнаких чинилица и израчуна вредност степена - Примени операције са степенима -Употпуни знања о децималном запису броја у стандардном облику и примени их у решавању једноставних задатака -Стедне знања о поступку израчунавања квадратног корена и примени их приликом решавања једноставних задатака	IV СТЕПЕНОВАЊЕ И КОРЕНОВАЊЕ (10 – 14) Степен чији је изложилац цео број, операције Децимални запис броја у стандардном облику Појам квадратног корена .	
		ЧЕТИРИ ЈЕДНОЧАСОВНА ПИСМЕНА ЗАДАТКА СА ИСПРАВКОМ (8 часова)	

ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

ПРВИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	35					35

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Општи циљ предмета је да ученици средњих школа стекну сазнања, развију способности и вештине и усвоје вредности које су претпоставке за целовит развој личности и за компетентан, одговоран и ангажован живот у савременом грађанском друштву у духу поштовања људских права и основних слобода, мира, толеранције, равноправности полова, разумевања и пријатељства међу народима, етничким, националним и верским групама.

Задаци:

- да ученици разумеју природу и начин успостављања друштвених, етичких и правних норми и правила и њихову важност за заједнички живот;
- да се ученици уведу у разумевање појма права и упознају са Конвенцијом о правима детета и другим међународним документима која се баве људским правима;
- да ученици науче врсте права и разумеју односе међу правима и узајамност права и одговорности;
- да се код ученика развије осетљивост за кршење права, спремност за заштиту сопствених и права других и науче технике залагања за остваривање права детета;
- да се ученици подстакну и оспособе за активну партиципацију у животу школе;
- да се ученици обуче техникама групног рада и групног одлучивања;
- да код ученика развија способност критичког расуђивања и одговорног одлучивања и делања;
- да се ученици обуче ефикасном планирању заједничких акција и пројеката;
- да се избором садржаја и укупним начином рада у оквиру овог предмета поштују и практикују основне демократске вредности и подстакне њихово присвајање

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА

1. Приручник за наставнике: *Грађанско васпитање 2*
2. „Демократизација образовања и образовање за демократију и грађанско друштво“, Од визије до конкретних корака, МПС, 2002.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- у оквиру предмета

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 35 (1 час недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Упознавање са предметом и садржајем рада	Ученик би требало да развије самопостовање и осећај групног и личног идентитета	Уводни час Упознавање са садржајем предмета и начином рада.	
Упознавање ученика са правима, дужностима и правима за рад у учионици, као и са дечјим и људским правима и конвенцијама	Ученици долазе до увида у њихову међусобну повезаност и развијају осећај власништва" на демократски договореним правилима	Права и одговорности (16) Ова тематска целина уводи ученике у познавање и разумевање проблематике права и одговорности и развија	Најчешће коришћени облици рада су: симултана индивидуална активност, рад у паровима или малим групама, размена или разговор у кругу,

		способности, ставове и поступке који воде заштити и остваривању права.	групна дискусија и излагање пред целом групом (било наставника или ученика). У зависности од теме и постављених задатака, примењују се бројне технике активног и кооперативног учења: избацивање идеја, класификовања и рангирања, одигравања улога и игре симулације, решавања проблема, уз коришћење различитих средстава изражавања и комуникације: вербално (усмено и писано), цртежом и покретом и употребом медија.
Упознавање ученика са активним учешћем у животу школе и заједнице . Упознавање ученика да идентификују проблеме везане за дечја права у школи и средини, израђују план акције којом би те проблеме могли да решавају и изводе акцију у школи или локалној средини.	Да ученици буду спремни за активним учествовањем и дељењем одговорности у школи и локалној заједници	Планирање и извођење акција у корист права (16) Ова тематска целина припрема и подстиче ученике на активно учешће у животу школе и заједнице и омогућава систематизацију и практичну примену наученог у овом предмету. Ученици идентификују проблеме везане за дечја права у школи и средини, израђују план акције којом би те проблеме могли да решавају и изводе акцију у школи или локалној средини	Овај део програма ученици изводе независно од распореда часова и излазећи из учионице. Полазећи од анализа акција, ученици дотерују своје планове акција и изводе акцију у корист дечјих права у школи или средини или планирају нове акције. Наставник је учесник као део тима и-или консултант
Завршна анализа акција/планова и резимирање и евалуација наставе целог предмета		Анализа и евалуација..(2)	Усмено излагање по групама

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

ДРУГИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Други	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	32					32

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Општи циљ предмета је да ученици стекну сазнања, развију способност и вештине и усвоје вредности које су предпоставке за целовит развој личности и за компетентан, одговоран, ангажован живот у савременом грађанском друштву у духу поштовања људских права.

ЗАДАЦИ НАСТАВЕ ПРЕДМЕТА СУ:

- да се ученици упознају са базичним концептима из ове области: демократија, грађанско друштво, политика, људско право
- да ученици стекну основна знања о институцијама демократског друштва и улози грађана у демократском друштву
- да се код ученика развија способност критичког расуђивања и одговорног одлучивања и делања, како у школи тако и у ширем окружењу
- да ученици овладају вештинама неопходним за свакодневни живот и покретање грађански иницијатива и конкретних акција
- да се избором садржаја поштују и практикују основне демократске вредности

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА

- Водич за наставнике *Грађанско васпитање за 3. разред средње школе*,
- Водич за наставнике - избор текстова *Грађанско васпитање за 3. разред средње школе*

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

Устав

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Други

Годишњи фонд часова: 35 (1 час недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Упознавање са предметом и садржајем рада	Ученик би требало да развије критичко мишљење	Уводни час Упознавање са садржајем предмета и начином рада.	
Упознавање ученика са појмовима демократије и политике	Ученици би требало да усвоје појмове демократије и разумеју актуелна политичка дешавања	Демократија и политика (5)	Дати су прилози које наставник умножава и дели ученицима
Упознавање ученика са појмом, карактеристикама и вредностима грађанског друштва	Да ученици препознају однос државе према грађанима као и значај учествовања у политици	Грађанин и грађанско друштво (8)	Наставник није само извор сазнања, већ и посредник и водитељ који ствара услове и подстиче ученике да кроз међусобне размене и интеракцију са наставником стичу знања, изграђују позитивне ставове и развијају вештине и способност

Упознавање ученика са појмом и културом људских права	Да ученици буду оспособљени за преузимање грађаских иницијатива, као и за партиципацију у невладиним организацијама	Грађанска и политичка права и право на грађанску иницијативу (10)	Обавеза наставника, имајући у виду укупну васпитну функцију школе и очекивање да ће доћи до трансфера искустава из овог предмета на друге предмете и облике рада у школи, да се старају да се наставни процес у разреду током целе школске године одвија у складу са оним што се учи (стварање демократске атмосфере, поштовање права ученика...), да се залажу да таква правила важе и изван учионице и на другим предметима.
Да се ученици упознају са основним знањима и вештинама кроз реализацију конкретних локалних акција	Да сами примене стечено знање и јавно презентују резултате у школи	5.Планирање конкретне акције (12)	Ученицима стоје на располагању радни и инструктивни материјали и упућују се на коришћење литературе и информација из различитих извора (литературе, штампе, електронских медија)

Назив предмета:

ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС

Годишњи фонд часова:

35

Разред:

Први

ТЕМА (наставне јединице)	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
I – УВОД 1. Понављање кључних појмова обрађених у првом разреду средње школе	<ul style="list-style-type: none"> Упознавање ученика са садржајем предмета, планом и програмом и начином реализације наставе Православног катихизиса; Установити каква су знања стекли и какве ставове усвојили ученици у претходном школовању. 	<ul style="list-style-type: none"> моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 2. године средњошколског или гимназијског образовања; моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања. 	<ul style="list-style-type: none"> Специфичности наставе Православног катихизиса у средњој школи и гимназијама; Рекапитулација обрађених садржаја о Богу, Цркви као богослужбеној заједници, хришћанском животу. 	Катихизација као литургијска делатност-заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве.
II - СТВАРАЊЕ СВЕТА И ЧОВЕКА 2. Стварање света 3. Стварање човека по икони и подобју Божјем 4. Творевина и човеково место у њој 5. Свет је створен са циљем да постане Црква 6. Представе стварања света и човека у православној иконографији	<ul style="list-style-type: none"> Омогућити ученицима да стекну неопходно знање да узрок постојања света јесте личносни Бог Који слободно из љубави ствара свет; Развијање свести код ученика о стварању човека по „икони и подобју Божјем“, односно као слободне личности способне за љубав према другом бићу; Оспособити ученике за разумевање да је свет и све што је у њему, створено за вечност, да буде причасник вечног Божјег живота; Предочити ученицима 	<ul style="list-style-type: none"> моћи да интерпретира учење Цркве о стварању света; моћи да објасни да је човек икона Божја зато што је слободан; моћи да објасни да је човек подобје Бога зато што је способан за заједницу; моћи да објасни да је Бог створио свет са циљем да вечно живи у заједници са Њим; бити подстакнут да просуђује о смислу постојања човека и света; моћи да разликује особености створеног и нествореног; моћи да развија одговорност за сопствени живот и живот других; моћи да преиспитује и вреднује сопствени однос према Богу, другом човеку и према творевини Божјој. 	<ul style="list-style-type: none"> Библијска сведочанства о стварању света и човека; Учење Цркве о стварању света и човека; Последице стварања ни из чега по природу и човека; Творевина и човеково место у њој; Свет је створен са циљем да постане Црква; Православна иконографија о стварању света. 	На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. <u>Врсте наставе</u> Настава се реализује кроз следеће облике наставе: <ul style="list-style-type: none"> теоријска настава (35 часова) практична настава (2 часа) <u>Место реализације наставе</u> <ul style="list-style-type: none"> Теоријска настава се реализује у учионици; Практична настава се реализује у цркви- учешћем у литургијском сабрању; <u>Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе</u> <ul style="list-style-type: none"> Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном

	чињеницу да је човек од Бога призван да управља целим светом и да га приноси Богу, те да се у тој заједници обожи и човек и свет.			уознавању ученика, уознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже.
<p>III - ПРАРОДИТЕЉСКИ ГРЕХ</p> <p>7. Библијска повест о прародитељски греху</p> <p>8. Прародитељски грех као промашај циља стварања</p> <p>9. Светоотачко тумачење прародитељског греха</p> <p>10. Јединство човека са Богом – једини начин да се превазиђе смрт</p> <p>11. Човекова злоупотреба творевине</p> <p>12. Прародитељски грех у светлости богослужбених текстова</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Пружити ученицима основ за разумевање прародитељског греха на основу библијског сведочанства, тумачења Светих Отаца и учења Цркве; • Ученицима предочити да се човеков промашај (грех) састоји у одвајању човека и света од Бога; • Пружити ученицима основ за разумевање да спасење као превазилажење смрти и задобијање вечног живота, јесте повратак у заједницу с Богом. 	<ul style="list-style-type: none"> • моћи да објасни у чему се састоји прародитељски грех; • моћи да сагледа последице прародитељског греха и начин њиховог превазилажења; • моћи да објасни каква је улога човека у остваривању назначења света; • моћи да просуди о важности учествовања у литургијском сабрању за сопствено спасење; • бити подстакнут да се одговорније односи према природи; • моћи да стекне увид у личну одговорност за своје поступке; • моћи да уочи значај покајања за своје спасење. 	<ul style="list-style-type: none"> • Библијска и светоотачка сведочанства о прародитељском греху; • Последице прародитељског греха; • Еколошки проблем као једна од последица човекове отуђености од Бога; • Превазилажење еколошке кризе је могуће повратком човека у заједницу са Богом; • Појам прародитељског греха у богослужбеним текстовима. 	<ul style="list-style-type: none"> • Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. • Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. • Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспонована наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. • У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу.
<p>IV – СВЕШТЕНА ИСТОРИЈА СПАСЕЊА (ОД АДАМА ДО ИЗРАИЉА)</p> <p>13. Каин и Авељ</p> <p>14. Ноје и барка, као праслике Христа и</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Омогућити ученицима разумевање да се Стари Завет у главним цртама, периодима, личностима и догађајима може посматрати као праслика и најава новозаветних догађаја; 	<ul style="list-style-type: none"> • моћи да уочи да се Бог у Старом и Новом Завету открива као личност и да позива човека у заједницу са Њим; • моћи да, на примеру Каина и Авеља, закључи да је свако убиство – братоубиство; • моћи да, на примеру Ноја, схвати значење појма праслика Христа и Цркве као места 	<ul style="list-style-type: none"> • Тајна Христова у историји спасења; • Лични однос са Богом старозаветних патријараха и праотаца; • Праслике Христа и Цркве у периоду старозаветних 	<ul style="list-style-type: none"> • Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота.

Цркве		спасења;	патријараха и праотаца.	<u>Евалуација наставе</u>
15. Црква и Вавилонска кула 16. Авраамов завет са Богом и наговештај Цркве Христове 17. Жртвовање Исака као праслика жртве Христове 18. Јаков постаје Израил	<ul style="list-style-type: none"> Омогућити ученицима да стекну знање о историјском току остварења Божјег плана о свету; Пружити ученицима основ за разумевање да се у личности Исуса Христа испуњава оно што је откривено и речено у Старом Завету; Предочити ученицима у чему се састоји разлика између Цркве као богочовечанске заједнице и других облика људских заједница; Предочити ученицима да се у старозаветној историји назире личност Месије Који сабира и избавља народ Божји. 	<ul style="list-style-type: none"> моћи да, на примеру Вавилонске куле, схвати да ни једна људска заједница мимо Бога не води остварењу човековог назначења; моћи да разуме да је откривење Аврааму почетак остваривања Цркве у историји; бити свестан да је за богопознање неопходан личан сусрет са Богом; моћи да разуме да је обећање потомства дато Аврааму духовног карактера. 		<p>Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина:</p> <ul style="list-style-type: none"> процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; <p><u>Оцењивање</u></p> <p>Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> усмено испитивање; писмено испитивање; посматрање понашања ученика; <p><u>Број часова предвиђених за обраду и систематизацију по темама:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Стварање света и човека (5 часова) Прародитељски грех (6 часова) Свештена историја спасења (од Адама до Израиља) (6 часова) Свештена историја спасења (од Мојсија до Христа) (6 часова) Старозаветна ризница (3 часа) <p>Остали број часова предвиђен је за друге типове часа.</p>
V - СВЕШТЕНА ИСТОРИЈА СПАСЕЊА (ОД МОЈСИЈА ДО ХРИСТА) 19. Откривење Бога Мојсију (JXBX, ó òv) 20. Пасха 21. Месија циљ старозаветних ишчекивања 22. Давид и Соломон 23. Испуњење старозаветних пророштава у Исусу	<ul style="list-style-type: none"> Пружити ученицима основ за разумевање да је целокупан садржај старозаветне месијанске мисли остварен тек у Новом Завету у личности Господа Исуса Христа; Предочити ученицима да се у старозаветној историји назире личност Месије Који сабира и избавља народ Божји; Упознати ученике са значајем старозаветног празновања Пасхе као праслике молитвеног 	<ul style="list-style-type: none"> знати да је старозаветна вера – вера у једнога Бога; моћи да објасни нека од старозаветних пророштава која су се остварила у личности Христовој; моћи да наведе који старозаветни догађаји јесу праслика Сина Божјег и новозаветне Цркве. моћи да повезује догађаје старозаветне и новозаветне историје; моћи да уочи разлику између уобичајеног значења речи пророк и њеног библијског смисла; 	<ul style="list-style-type: none"> Повезивање појмова: Стари и Нови Израил; мана и Причешће, Пасха и Васкрсење, Педесетница и Силазак Светог Духа на Апостоле, Помазаник или Месија; Месија – циљ старозаветних ишчекивања; Откривење Бога Мојсију; Пасха; Давид и Соломон; Делатност старозаветних 	

<p>Христу</p> <p>24. Праслике Свете Тројице, Исуса Христа и Цркве у Старом Завету (систематизација теме)</p>	<p>сећања на Христово Страдање, Васкрсење и Други долазак;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Омогућити ученицима разумевање да се деловањем пророка Божјих увек изграђује Црква. 	<ul style="list-style-type: none"> • моћи да, на примеру пророчке делатности, увиди значај старања о социјално угроженим категоријама друштва; • моћи да схвати, на примеру Израилља, да Црква има наднационални карактер; • моћи да упореди Десет заповести са Христовим заповестима о љубави; • знати да је месијанска идеја присутна током старозаветне историје; • моћи да промишља о сопственом месту у историји спасења; 	<p>пророка;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Испуњење старозаветних пророштава у Исусу Христу; • Праслике Свете Тројице, Исуса Христа и Цркве у Старом Завету. 	
<p>VI – СТАРОЗАВЕТНА РИЗНИЦА</p> <p>25. Мудросна књижевност – одабрани одељци</p> <p>26. Одабрани одељци из Псалама Давидових</p> <p>27. Старозаветни списи у богослужењу Цркве</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Омогућити ученицима доживљај старозаветне побожности; • Подстицати ученике на промишљање о незаменљивости и вредности сопствене личности; • Установити обим и квалитет знања и разумевања стечених у току школске године из Православног катихизиса. 	<ul style="list-style-type: none"> • моћи да се, подстакнут примерима, смелије суочи са грехом самооправдавања и сваким грехом, уопште; • моћи да уочи у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса 2. разреда средње школе. 	<ul style="list-style-type: none"> • Мудросна књижевност; • Псалми Давидови; • Пророци Илија и Јелисеј; • Старозаветни списи у богослужењу Цркве. 	

Назив предмета:

ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС

Годишњи фонд часова:

35 (32)

Разред:

Други

ТЕМА (методске јединице)	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
I – УВОД 1. Понављање кључних појмова обрађених у другом разреду средње школе	<ul style="list-style-type: none"> Упознавање ученика са садржајем предмета, планом и програмом и начином реализације наставе Православног катихизиса; Установити каква су знања стекли и какве ставове усвојили ученици у претходном школовању. 	<ul style="list-style-type: none"> сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 3. године средњошколског или гимназијског образовања; уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања. 	<ul style="list-style-type: none"> Специфичности наставе Православног катихизиса у средњој школи и гимназијама; Рекапитулација обрађених садржаја о стварању света и човека, прародитељском греху и историји спасења. 	Катихизација као литургијска делатност-заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве.
II – ХРИСТОС ИСТИНИТИ БОГ И ИСТИНИТИ ЧОВЕК 2. Господ Исус Христос: Нови Адам, Месија и Емануил 3. Исус Христос – Оваплоћени Логос Божји 4. Христос истинити Бог и истинити Човек 5. Теологија иконе (систематизација теме)	<ul style="list-style-type: none"> Ученицима пружити основ за разумевање значаја Христове личности и Његовог живота за наше спасење; Протумачити ученицима Христова имена: Нови Адам, Месија и Емануил; Протумачити ученицима пролог Јеванђеља по Јовану; Ученицима пружити основ за разумевање да је Христос потпуни Бог и потпуни човек; Упознати ученике са теологијом иконе – да се на иконама пројављује историјска и есхатолошка димензија. 	<ul style="list-style-type: none"> моћи ће разуме значење израза Нови Адам, Месија и Емануил, Логос; моћи да изложи зашто је Исус Христос као посредник између Бога и човека једини Спаситељ света; моћи да у прологу Јеванђеља по Јовану укаже на места у којима се говори о Богу као Логосу; моћи у основним цртама да опише зашто је могуће да се у новозаветној Цркви представља Бог; моћи да наведе основне разлике између слике и иконе. 	<ul style="list-style-type: none"> Господ Исус Христос: Нови Адам, Месија и Емануил; Исус Христос – Оваплоћени Логос Божји; Христос истинити Бог и истинити Човек. 	На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. <u>Врсте наставе</u> Настава се реализује кроз следеће облике наставе: <ul style="list-style-type: none"> теоријска настава (37 часова) <u>Место реализације наставе</u> <ul style="list-style-type: none"> Теоријска настава се реализује у учионици; Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању;

<p>III - ПРИБЛИЖИЛО СЕ ЦАРСТВО БОЖЈЕ... 6. Почетак Христове проповеди 7. Блаженства 8. Беседа на гори 9. Параболе о Царству Божјем 10. Царство Божје – циљ Христове проповеди (систематизација теме)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Пружити ученицима основ за разумевање да Христос доноси Царство Божје у свет; • Посматрати Христово учење о Блаженствима у савременом контексту; • Предочити ученицима Христово учење о Царству Божјем; • Христова проповед има универзални карактер. 	<ul style="list-style-type: none"> • моћи да закључи да је Царство Божје заједница са Христом; • моћи да увиде актуелност Христове проповеди; • знати да је Христова делатност и проповед позив свима у Царство Божје; • моћи да увиде како поуке из Христове проповеди могу да примене на сопствени живот. 	<ul style="list-style-type: none"> • Христова проповед; • Беседа на гори; • Параболе о Царству Божјем; • Царство Божје – циљ Христове проповеди. 	<p>Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе</p> <ul style="list-style-type: none"> • Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже. • Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно.
<p>IV - ГДЕ ЈЕ ХРИСТОС ТУ ЈЕ И ЦАРСТВО БОЖЈЕ 11. Где је Христос ту је и Царство Божје 12. Преображење Христово и објава Његовог страдања 13. Лазарево Васкрсење и Улазак Христов у Јерусалим 14. Тајна Вечера слика Царства Божјег 15. Христос Нова Пасха 16. Вазнесење и Други Долазак Христов</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Упознати ученике да Христос у својој личности обједињује Царску, Првосвештеничку и Пророчку службу; • Протумачити ученицима догађај и тропар Преображења у светлости исихастичког искуства Цркве; • Подстаћи ученике на размишљање да је Христова смрт на Крсту крајњи израз љубави Бога према човеку; • Упознати ученике са есхатолошком димензијом свете Литургије; • Ученицима указати да је Христовим Вазнесењем 	<ul style="list-style-type: none"> • моћи да повеже догађај Преображења са литургијском песмом «Видјехом свјет истиниј...»; • моћи да разуме да је свака заједничка трпеза израз заједништва; • моћи да разуме да Христос Тајном Вечером установљује начин на који ће остваривати заједницу са својим ученицима у све дане до свршетка века; • моћи да разуме да сва радост хришћанске вере извире из свести о победи над смрћу и Христовом сталном присуству; • моћи да, причешћујући се, доживљава себе као учесника Тајне Вечере; • моћи да у основним цртама изложи смисао Христовог страдања и смрти; • моћи да објасни да се Христос вазноси на небо да би узнео људску природу Оцу; • моћи да разуме да се Христос вазноси на небо да би наша вера у Христа била слободна 	<ul style="list-style-type: none"> • Где је Христос ту је и Царство Божје; • Преображење Христово и објава Његовог страдања; • Лазарево Васкрсење и Улазак Христов у Јерусалим; • Тајна Вечера • Христос Нова Пасха; • Свети Дух Утешитељ – Дух заједнице и Цар Небески. 	<ul style="list-style-type: none"> • Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. • Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. • У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу.

<p>17. Свети Дух Утешитељ – Дух</p> <p>заједнице и Цар Небески (систематизација теме)</p>	<p>Христос прослављен као Господ и да је у Њему</p> <p>прослављена људска природа;</p> <p>☐ Ученицима пружити основ за разумевање да је и после свог Вазнесења Христос са нама у све дане до свршетка века;</p> <p>☐ Протумачити ученицима неколико новозаветних пневматолошких одељака.</p>	<p>(а не изнуђена);</p> <p>☐ знати да је општење са Христом и данас могуће у заједници Духа Светога – у Цркви.</p>		<p>☐ Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота. ☐</p> <p>Евалуација наставе</p> <p>Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе)</p> <p>наставник ће остварити на два начина:</p> <p>☐ процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; ☐</p> <p>☐ провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; ☐</p>
<p>V - МОЈ ЖИВОТ У ХРИСТУ</p> <p>18. Покајање и праштање</p> <p>19. Труд и ревност</p> <p>20. Вера и формализам у вери</p> <p>21. Света Литургија – пројава Царства Небеског</p> <p>(систематизација теме)</p>	<p>☐ Подстицати ученике на хришћански однос према свету, себи и ближњима указивањем на пример Христа чији је живот испуњем безусловном љубављу према сваком човеку;</p> <p>☐ Подстицати ученике да се свакодневно труде у подвигу делатне љубави према Богу и ближњима;</p> <p>☐ Упутити ученике да је основни смисао</p>	<p>☐ моћи да разуме да покајање (преумљење) значи постављање Царства Божјег за приоритет живота;</p> <p>☐ моћи да разуме да покајање подстиче човека да тражи Царство Божје;</p> <p>☐ знати да истински однос са Богом не сме бити формалистички;</p> <p>☐ бити свестан значаја испуњавања Христових заповести у свом животу;</p> <p>☐ схватити да се учешћем на Литургији</p>	<p>☐ Покајање и праштање;</p> <p>☐ Труд и ревност;</p> <p>☐ Вера и формализам у вери;</p> <p>☐ Света Литургија – пројава Царства Небеског.</p>	<p>Оцењивање</p> <p>Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз:</p> <p>☐ усмено испитивање; ☐</p> <p>☐ писмено испитивање; ☐</p> <p>☐ посматрање понашања ученика; ☐</p> <p>Број часова предвиђених за обраду и систематизацију по темама:</p>

	<p>хришћанског етоса волети друге као што Христос воли нас;</p> <p>☐ Омогућити ученицима основ за разумевање да Христов Закон љубави није могуће испуњавати на формалан начин.</p>	учествује у Царству Божјем.		<p>☐ Христос истинити Бог и истинити човек ☐ (4 часа) ☐</p> <p>☐ Приближило се Царство Божје... (5 ☐ часова) ☐</p> <p>☐ Где је Христос ту је и Царство Божје (7 ☐ часова) ☐</p> <p>☐ Мој живот у Христу (4 часа) ☐</p> <p>☐ Светотајински живот Цркве (4 часа) ☐</p> <p>☐ Новозаветна ризница (5 часова) ☐</p> <p>Остали број часова предвиђен је за друге типове часа.</p>
<p>VI -</p> <p>СВЕТОТАЈИНСК И ЖИВОТ ЦРКВЕ</p> <p>22. Крштење и миропомазање</p> <p>23. Покајање и</p>	<p>☐ Омогућити ученицима да схвате да је наш живот у Цркви незамислив без учешћа у светим Тајнама;</p> <p>☐ Упознати ученике да човек Крштењем и Миропомазањем задобија</p>	<p>☐ моћи на основном нивоу да тумачи новозаветна сведочанства о значају Крштења;</p> <p>☐ моћи да схвати да је Крштење прихватање позива на светост;</p> <p>☐ моћи да објасни да Миропомазање значи</p>	<p>☐ Крштење и Миропомазање;</p> <p>☐ Покајање и исповест;</p> <p>☐ Свештенство;</p> <p>☐ Света Литургија – светајна Цркве.</p>	

<p>исповест</p> <p>24. Свештенство</p> <p>25. Света Литургија – Светајна Цркве</p>	<p>еклисиолошку ипостас (црквени идентитет);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Омогућити ученицима разумевање да су Исповест и Покајање обновљење благодати Крштења; • Указати ученицима да је свештеничка служба продужетак Христовог служења којим је Он спасао свет; • Указати ученицима да се учешћем у светим Тајнама постаје део Тела Христовог; • Развијати свест ученика да је света Литургија Тајна Божјег присуства у свету и уласка у Царство Божје. 	<p>примање дарова Светог Духа за служење у Цркви;</p> <ul style="list-style-type: none"> • моћи да схвати да су исповест и покајање повратак у наручје Очево и заједницу Цркве; • знати да су службе у Цркви дарови Духа Светога; • моћи да међусобно разликује различите службе у Цркви (епископ, свештеник, ђакон, лаик) и увиди њихову повезаност; • бити свестан да све Тајне свој смисао добијају у Литургији. 		
<p>VII - НОВОЗАВЕТНА РИЗНИЦА</p> <p>26. Анафора светог Василија Великог</p> <p>27. Литургијски контекст молитве Оче наш</p> <p>28. «Ако једном од ових малих учинисте, мени учинисте...»</p> <p>29. Христов однос према потребитима</p> <p>30. Сви сте једно у Христу</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Пружити ученицима основ за разумевање целокупног домостроја спасења на примеру анафоре Василија Великог; • Детаљно протумачити ученицима молитву Оче наш у контексту Литургије; • Пружити ученицима основ да повежу Христов однос према потребитима са харитативном делатношћу хришћана данас; • Предочити ученицима кроз јеванђелске текстове 	<ul style="list-style-type: none"> • моћи да препозна догађаје из историје спасења у Анафори Василија Великог; • моћи да тумачи молитву Оче наш као литургијску молитву; • моћи да разуме да братска хришћанска љубав своје порекло има у примеру Христове љубави; • бити свестан да хришћанско братољубље превазилази крвно и национално порекло; • моћи да уочи у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса 3. разреда средње школе. 	<ul style="list-style-type: none"> • Анафора светог Василија Великог; • Литургијски контекст молитве Оче наш; • Ако једном од ових малих учинисте, мени учинисте...; • Христов однос према потребитима; • Сви сте једно у Христу... 	

	<p>да у прихватању Христове Тајне нема раздора међу људима;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Установити обим и квалитет знања и разумевања стечених у току школске године из Православног катихизиса.			
--	--	--	--	--

ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. *Православни катихизис за I и II разред средњих школа*, еп. Игнатије Мидић, Београд, 2004.
2. *Православни катихизис за III и IV разред средњих школа*, еп. Игнатије Мидић, Београд

ПОДРУЧЈЕ РАДА ПОЉОПРИВРЕДА, ПРОИЗВОДЊА И ПРЕРАДА ХРАНЕ**Образовни профил: Цветар вртлар****СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ**

Објављено у "Просветном гласнику" бр. 5/94

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ	Први разред		Други разред		Збирно	
	Недељно	Годишње	Недељно	Годишње	Недељно	Годишње
Основи биљне производње	2	70	/	/	2	70
Технологија рада	4	140	4	128	8	268
Практична настава	18	630	18	576	36	1206

**ОСНОВИ БИЉНЕ ПРОИЗВОДЊЕ
ПРВИ РАЗРЕД****1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ**

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	70					70

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе овог предмета је да ученици овладају неопходним знањима из основа биљне производње.

Задачи предмета су да ученици:

- упознају особине земљишта
- схвате законитости исхране биља
- упознају начине припреме земљишта
- овладају методама заштите биља

3. ПРЕПОРУЧЕНА ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Невенка Балог, Едита Мاستиловић: *Агрохемија са физиологијом биља*, Завод за уџбенике, Београд, 2008.
2. Драгана Милошевић-Бревинац: *Технологија цветарске производње*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2006.
3. М. Бабовић, Р. Секулић: *Заштита биља*, Завод за уџбенике, Београд, 2010.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- технологија рада
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 70 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Разумевање улоге и значаја биљне производње Схватање утицаја земљишних и климатских фактора у биљној производњи	Ученици ће бити способни : -да објасне специфичности биљне производње	ЗЕМЉИШТЕ (15) -Земљиште као станиште биљака -Механички састав и класификација земљишта	-Направити и користити паное -Извести експеримент праћења раста и развоја биљака у зависности од типа

<p>Познавање особина земљишта Примена критеријума за разликовање основних типова земљишта Познавање мера за очување и побољшање квалитета земљишта</p>	<p>-да наброје неопходне факторе за раст и развој биљака -да објасне међусобну повезаност земљишних и климатских фактора -да разликују физичке, хемијске и биолошке особине земљишта -да објасне узроке губитка плодности -предложе мере поправке и чувања плодности земљишта</p>	<p>-Улога флоре и фауне у стварању земљишта -Најважнији типови земљишта, састав и структура -Узрочници промена физичких, хемијских и биолошких особина земљишта -Органски и неоргански део земљишта -Улога хумуса у земљишту -Искоришћавање појединих типова земљишта -Захтеви биљака према земљишту</p>	<p>земљишта и услова спољашње средине -Организовати посету лабораторији Шумарског факултета</p>
<p>Да ученици схвате законитости исхране биљака -Усвајање основних знања о врстама ђубрива и њиховом деловању на биљке -Познавање начина примене ђубрива -Развијање еколошке свести о значају производње здраве хране</p>	<p>Ученици ће бити способни : -да објасне начине исхране биљака и значај фотосинтезе -да објасне значај ђубрива у исхрани биљака -да наброје ђубрива према пореклу -да препознају различите врсте органских ђубрива и објасне њихову производњу -да наброје предности органске производње у савременој пољопривреди -да објасне особине минералних ђубрива -да наброје мере заштите при манипулацији минералним ђубривима -да уоче и објасне ознаке основних макроелемената</p>	<p>ИСХРАНА БИЉАКА (10) -Закони исхране биља -Хлорофилна асимилација и начини исхране биљака -Органска и минерална ђубрива, њихова важност и примена</p>	<p>-Користити узорке органских ђубрива -Извести и пратити експеримент о утицају светлости и воде на раст и развој биљака -Демонстрирати припрему компоста -Показати узорке минералних ђубрива и амбалаже -Користити фотографије и расположиви материјал</p>
<p>-Схватање циљева и задатака обраде земљишта -Познавање оптималних рокова и начина обраде земљишта</p>	<p>Ученици ће бити способни: -да објасне циљеве обраде земљишта -да образложе врсте обраде земљишта -да одреде време и дубину обраде земљишта -уоче предности различитих начина обраде земљишта</p>	<p>ПРИПРЕМА ЗЕМЉИШТА (4) -Основна припрема земљишта -Допунска припрема земљишта</p>	<p>-Користити расположиви илустровани материјал -Приказати фотографије машина које се користе за основну и допунску припрему земљишта</p>
<p>-Да ученици схвате значај заштите биља</p>	<p>Ученици ће бити способни</p>	<p>ЗАШТИТА БИЉА (41)</p>	<p>-Представити мере борбе на пану</p>

за биљну производњу -Развијање свести о значају чувања здраве животне средине -Упознавање пестицида и мерама заштите у примени -Упознавање мера борбе против корова, болести и штеточина	-да објасне значај примене законских прописа при раду са средствима за заштиту биља -да наведу мере борбе против болести и штеточина -да објасне биолошке и механичке мере борбе -да наведу начине примене пестицида -да објасне правила за примену -да образложе штетност пестицида за човека и животну средину -да наведу болести и штеточине значајне за производњу цвећа	-Значај и место заштите биља -Законски прописи у заштити биља -Примена законских прописа при раду са средствима заштите биља -Методe сузбијања болести и штеточина -Средства за заштиту биља Болести гајених биљака -Класификација и опште одлике инсеката -Сузбијање глодара и мишева	-Користити проспекте произвођача -Позвати доктора који ће објаснити прву помоћ у случају тровања пестицидима -Користити амбалажу -Организовати посету пољопривредној апотеци у околини -Користити расположиви материјал
---	--	---	---

ТЕХНОЛОГИЈА РАДА

ПРВИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	140					140

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе овог предмета је да ученици стекну знања из цвећарства и технологије цвећарске производње.

Задаци наставе су:

- стицање неопходних знања из цвећарства и технологије цвећарске производње
- упознавање основних цветних врста које се гаје у нашој земљи
- оспособљавање за непосредно извођење радова у гајењу цвећа
- стицање основних знања о коришћењу цветних култура
- оспособљавање за улепшавање и чување животне околине
- оспособљавање за самостално стручно усавршавање и самообразовање
- оспособљавање за самостално стручно усавршавање и самообразовање

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Драгана Милошевић-Бревинац, *Технологија цвећарске производње*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд 2006. год.
2. Зорка Дренић: *Цвећарство*, Завод за уџбенике, Београд, 2009.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- основи биљне производње
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 140 (4 час недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Стицање основних знања о појму породице у ботаници;	-Ученици ће знати класификацију цветних биљака	ПОДЕЛА И ВРСТЕ ЦВЕТНИХ БИЉАКА (8)	Користити стручну литературу, фотографије,

да знају поделу цветних врста према климатским условима; да препозна представнике породице главочика	према ботаничко биолошким особинама и климатским условима	- Класификација према ботаничко биолошким особинама и климатским условима	часописе и ради бољег разумевања појма+породица, извршити поређење са породицом људи како би на што бољи начин приближили наставну тему
Стицање основних знања о начину размножавања цвећа – генеративно и вегетативно	Ученици ће знати основне појмове о генеративном размножавању; да наведу начине вегетативног размножавања	РАЗМНОЖАВАЊЕ ЦВЕЋА (10) - Генеративно - Вегетативно	Показати узорке семена, организовати посету расаднику, користити материјал из радионице
Стицање знања о објектима и опреми за производњу цвећа; упознавање конструктивних карактеристика; упознавање уређаја за регулисање микроклиматских услова; развијање свести о значају коришћења заштићеног простора у биљној производњи	Ученици ће знати да дефинишу појам заштићеног простора; да наброје делове расадника; да препознају типове заштићеног простора; да објасне њивско гајење цвећа	ОБЈЕКТИ И ОПРЕМА ЗА ПРОИЗВОДЊУ ЦВЕЋА (25) - Топле леје (грађа и припрема топлих леја) - Пластеници (саставни делови и примена) - Стакленици (типови, саставни делови као и аутоматика) - Отворене површине (њивско гајење цвећа)	Организовати посету расаднику; сематски приказати изглед, план расадника; демонстрирати изградњу топле леје; користити фотографије направљене приликом посете стакленику ЈКП Зеленило Београд; користити материјал са интернета
Стицање знања о особинама земљишних супстрата; разумевање значаја супстрата у цвећарству; развијање способности распознавања различитих врста земљишног супстрата	Ученици ће знати да наведу класичне земљишне супстрате; да објасне начин примене земљишних смеша; да препознају компоненте за супстрате, да знају смешу за биљке које се гаје у радионици	ЗЕМЉИШНИ СУПСТРАТИ (10) - Врсте вртног земљишта и земљишних смеша за одговарајућу цвећарску производњу	Демонстрирати спремање класичних земљишних супстрата; користити табеларне приказе користити узорке из радионице, кор. Матер са интерн
Стицање знања о особинама једногодишњег цвећа; познавање теоријских основа производње и примене једногодишњег цвећа; развијање свести о улози једногодишњег цвећа и оплемењивању животног простора; препознавање задатих врста	Ученици ће знати да наведу особине једногодишњег цвећа; да објасне технологију производње расада; да објасне примену и негу једногодишњег цвећа; да наброје врсте једногодишњег цвећа; да препознају задате врсте	ЈЕДНОГОДИШЊЕ ЦВЕЋЕ (30) - Појам, значај и примена једногодишњег летњег цвећа - Врсте цвећа - Производња једногодишњег цвећа	- Обезбедити обилазак зелених површина; вежбати детерминацију врста на зеленим површинама, на свежем биљном материјалу, фотографијама, каталозима; обезбедити целокупни процес производње једногодишњег цвећа у школској радионици/ башти
Стицање знања о особинама двогодишњег цвећа; познавање теоријских	Ученици ће знати да наведу специфичне особине двогодишњег цвећа;	ДВОГОДИШЊЕ ЦВЕЋЕ (10)	- Обезбедити обилазак зелених површина; вежбати детерминацију врста

основа производње и примене двогодишњег цвећа; развијање свести о улози двогодишњег цвећа и оплемењивању животног простора; препознавање задатих врста	да објасне технологију производње расада; да објасне примену и мере негу двогодишњег цвећа; да наброје врсте двогодишњег цвећа; да препознају задате врсте.	- Појам и значај у паркарству - Врсте цвећа - Производња двогодишњег цвећа	на зеленим површинама, на свежем биљном материјалу, фотографијама, каталозима; дати ученицима да испројектују план озелењавања простора испред школе
Стицање знања о перенама – вишегодишњем цвећу и ружама; препознавање задатих врста; развијање свести о улози перена и ружа на зеленим површинама; упознавање процеса производње садница ружа	Ученици ће знати да наведу особине перена; да објасне технологију производње перена; да објасне примену и негу перена; да препознају врсте перена; да прикажу поделу ружа; наброје начине производње садница ружа; објасне производњу садница ружа	ПЕРЕНЕ – ВИШЕГОДИШЊЕ ЦВЕЋЕ И РУЖЕ (30) - Појам и значај у паркарству - Врсте - Руже – подела и начин производње ружа - Производња ружа	- Заснивање засада и производње резаног цвета руже; декоративне особине перена приказати користећи каталоге, фотографије; организовати обилазак зелених површина; вежбати детерминацију врста , на зеленим површинама, на свежем биљном материјалу, фотографијама, каталозима
Стицање знања о луковичастом и гомољастом цвећу и препознавање задатих врста; упознавање технике производње и мере неге	Ученици ће знати да наведу особине луковичасто-гомољастих врста; да уоче разлике између група према времену садње; да објасне производну технологију; да препознају врсте	ЛУКОВИЧАСТО И ГОМОЉАСТО ЦВЕЋЕ (15) - Појам, значај и производња - Врсте	- Спровести целокупан производни процес луковичасте врсте; организовати обилазак зелених површина; вежбати детерминацију врста , на зеленим површинама, на свежем биљном материјалу, каталозима; користити фотографије које су ученици направили у башти школе

ТЕХНОЛОГИЈА РАДА ДРУГИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Други	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	128					128

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе овог предмета је да ученици стекну знања из цвећарства и технологије цвећарске производње.

Задаци наставе су:

- стицање неопходних знања из цвећарства и технологије цвећарске производње
- упознавање основних цветних врста које се гаје у нашој земљи

- оспособљавање за непосредно извођење радова у гајењу цвећа
- стицање основних знања о коришћењу цветних култура
- оспособљавање за улепшавање и чување животне околине
- оспособљавање за самостално стручно усавршавање и самообразовање
- стицање основних знања о аранжирању цвећа, венаца и букета
- упознавање основних принципа аранжирања биљног материјала (резаног и саксијског)
- оплемењивање средине у којој човек живи и ради

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Зорка Дренић: *Цвећарство*, Завод за уџбенике, Београд, 2009.
2. Драгана Милошевић-Бревинац: *Технологија цвећарске производње*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2006.
3. Слободанка Матутиновић: *Основи аранжирања биљног материјала*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2006.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Други

Годишњи фонд часова: 128 (4 час недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Упознавање врста саксијског цвећа Упознавање начина размножавања и мере неге саксијског цвећа Развијање свести о значају саксијског цвећа у простору	Ученици ће бити способни: да наведу врсте цветнодекоративног цвећа да наведу лиснодекоративне врсте да препознају задате врсте да препоруче примену да препоруче мере неге	СОБНО ЦВЕЋЕ (20) Цветнодекоративно Лиснодекоративно	Вежбати препознавање на врстама у школи Вежбати препознавање на илустрованом стручном материјалу Анализирати примере из журнала и илустрованим часописима
-Упознавање са врстама кактуса -Упознавање са начинима размножавања и мерама неге	Ученици ће бити способни да -наведу најчешће гајене врсте -препознају најчешће гајене врсте -препоруче мере неге	КАКТУСИ (6) -Значај, подела -Размножавање	-Вежбати препознавање на врстама које су у школи Вежбати препознавање на стручно илустрованом материјалу Анализирати примере из журнала и илустрованим часописима
-Упознавање са најзначајнијим врстама -Упознавање са технологијом производње резаног цвета за наведене врсте	Ученици ће бити способни да: -препознају врсте -објасне специфичности производње по врстама -препоруче примену	ЦВЕЋЕ ЗА РЕЗАЊЕ У СТАКЛЕНИЦИМА (25) -Врсте -Услови успевања -Начин гајења	-Вежбати препознавање врста на фотографијама и у каталозима -Користити расположиви материјал са интернета

			-Организовати посету ЈКП, „Зеленило Београд, „ -Анализирати материјал настао током посете стакленика
-Упознавање принципа и технике поспешивања за рано цветање	Ученици ће бити способни да: -објасне појам и значај јаровизације -планирају процес форсирања	ПОСПЕШИВАЊЕ ЗА РАНО ЦВЕТАЊЕ (6) -Основе поспешивања -Методe поспешивања	-Користити расположиви материјал са интернета -Анализирати фотографије забележене приликом посете стакленика ЈКП „Зеленило Београд“
Познавање теоријских основа семенске производње Развијање свести о значају производње здравог семенског материјала Развијање свести о улози цветних врста на зеленим површинама	Ученици ће бити способни да: -наведу услове за заснивање семенске производње -објасне специфичне мере у производњи семена цвећа -објасне бербу и дораду семена	ЦВЕТНО СЕМЕНАРСТВО (15) -Сакупљање семена -Елементи квалитета семена -Начини чувања и паковања	-Користити узорке семена -Користити узорке амбалаже -Организовати посету погону за производњу и промет семена
Упознати ученике са историјом икебене Развијање естетских критеријума	Ученици ће бити способни да: -наведу периоде у развоју икебана -да наведу основне карактеристике стилова Охара школе	ИСТОРИЈА ИКЕБАНА (4)	-Користити расположиви материјал са интернета -Користити илустровану стручну литературу
Упознавање ученика са врстама биљака које се могу користити за израду аранжмана Упознати ученике са алатима, посуђем и помоћним материјалима који се користе у аранжирању	Ученици ће бити способни да: наведу биљни материјал за аранжирање да наведу алат, посуђе и помоћни материјали које се користи	БИЉНИ МАТЕРИЈАЛИ ПРИБОР ЗА АРАНЖИРАЊЕ (4) -Резано цвеће, гране, суви материјал -Посуђе и алат	-Користити алат и материјал из радионице -Користити прикупљени материјал у арборетуму Шумарског факултета -Користити илустровану стручну литературу -Направити пано са узорцима и цртежима алата, посуђа и помоћних материјала
Упознавање елемената и принципа аранжирања Развијање естетских критеријума	Ученици ће бити способни да: наведу елементе аранжирања разликују стилове аранжирања	ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ АРАНЖИРАЊА (4) -Главне гране и дужине главних грана	-Показати фотографије и узорке материјала -На аранжману или фотографији ученицима са ученицима анализирати

			-Користити расположиви материјал са интернета
-Упознавање са поделом боја -Упознавање са појмовима: хармонија боја, суседне боје, комплементарне боје -Развијање естетских критеријума	Ученици ће бити способни да: - објасне како се деле боје - да објасне појмове: хармонија боја, суседне боје, комплементарне боје	ПРАВИЛО О БОЈАМА (3) -Основне боје -Суседне боје -Комплементарне комбинације боја	-Израда паноа на коме ће бити приказан“круг боја“ -Анализирати аранжмане из илустроване стручне литературе
Упознавање стилова и техника аранжирања резаног цвећа Развијање естетских критеријума Упознавање са биљним материјалом	Ученици ће бити способни да: - препоруче мере неге резаног цвећа - наведу врсте аранжмана - примене принципе аранжирања -изаберу материјал и опрему	ИКЕБАНА КРОЗ ГОДИШЊА ДОБА (3) -Пролетњи, летњи, јесењи и зимски аранжмани	-Ученицима дати задатак да осмисле одређене врсте аранжмана -Приказати аранжмане или фотографије -Користити фотографије које су снимљене на изложби цвећа -Користити часописе и илустровану стручну литературу
-Упознавање са врстама аранжмана према месту постављања -Упознавање са избором биљног материјала -Упознавање са потребним материјалом и избором опреме	Ученици ће бити способни да: -наведу врсте аранжмана према месту постављања -да наведу разлике у врстама -да изаберу материјал и опрему	ВРСТЕ АРАНЖМАНА ПРЕМА МЕСТУ ПОСТАВЉАЊА (2) - Зидни, стони, viseћи, рођендански, за свечане вечере	- Ученицима задати да осмисле идејна решења за простор - Користити часописе и илустровану стручну литературу - Користити часописе који су посвећени Новој Години и венчањима
-Упознати ученике са биљним материјалом који се може користити -Упознати са помоћним материјалима -Објаснити значај избора посуде и биљног материјала за изражавање емоција -Развијање естетских критеријума	Ученици ће бити способни да: -наведу потребан биљни материјал -правилно изаберу посуду -објасне избор биљног материјала и посуде	СЛОБОДНИ АРАНЖМАНИ (2) -Лепеза -Пролећни поздрав	-Анализирати аранжман лепеза -Анализирати аранжман пролећни поздрав -Поделити ученике у две групе и свака група да да своје виђење аранжмана лепеза и пролећни поздрав
-Упознавање елемената и принципа аранжирања жардињера - Развијање естетских критеријума -Подстицање сарадње и тимског рада	Ученици ће бити способни да: -објасне основна правила аранжирања -изаберу материјал -препоруче мере неге	АРАНЖИРАЊЕ ЖАРДИЊЕРА (4) -Биљни материјал, Врсте жардињера, композиција аранжмана -Основни принципи аранжирања -Нега биљака	-Израда идејног решења за различите просторе у школи -Уз идејно решење препоручити мере неге - Користити часописе и илустровану стручну литературу

<p>Упознавање са начинима конзервирања биљног материјала Подстицање сарадње и тимског рада - Развијање естетских критеријума</p>	<p>Ученици ће бити способни да: наброје начине конзервирања биљног материјала објасне начине конзервирања изаберу материјал и опрему наведу биљне врсте</p>	<p>АРАНЖМАНИ ОД СУВОГ ЦВЕЋА (3) -Биљни материјал -Припрема материјала и техника аранжирања</p>	<p>-Користити расположиви материјал са интернета - Користити илустровану стручну литературу - Користити часописе, брошуре и каталоге -Користити аранжмане из радионице</p>
<p>-Упознавање са избором биљног материјала Упознати ученике са разликом између обичног и свадбеног букета Оспособити да узаберу биљни материјал зависно од врсте букета - Развијање естетских критеријума</p>	<p>Ученици ће бити способни да: изаберу биљни материјал изаберу помоћни материјал да према облику и величини корпе направе одабир биљака - да примене принципе аранжирања</p>	<p>АРАНЖОРАЊЕ БУКЕТА И КОРПИ (4) -Обичан букет, свечани букет, поступак аранжирања корпи -Помоћна средства код аранжирања</p>	<p>-Користити материјал из радионице -Организовати посету продајном месту -Користити расположиви материјал са интернета -Анализирати примере из илустроване стручне литературе</p>
<p>Упознати са појмом тераријум и историјатом Упознати са критеријумима за избор биљног материјала Упознавање са потребним алатом и опремом Упознавање са мерама неге и техникама садње</p>	<p>Ученици ће бити способни да: -објасне појам тераријум - наброје биљке које се могу користити и критеријуме по којима се врши одабир биљака -објасне технике садње -препоруче мере неге</p>	<p>ВРТ У БОЦИ-ТЕРАРИЈУМ (4) -Врста биљног материјала, поступак садње, неопходан алат, нега биљака</p>	<p>-Користити биљни материјал из радионице -Направити алат - Користити илустровану стручну литературу -Прикупити боце које се могу користити за израду тераријума</p>
<p>Упознавање са биљним материјалом Упознавање са помоћним материјалом Развијање естетских критеријума</p>	<p>Ученици ће бити способни да: објасне појам венац и суза наведу разлике наведу и објасне врсте сузе наведу и објасне врсте венаца изаберу биљни материјал</p>	<p>ПРАВЉЕЊЕ ВЕНАЦА (5) -Биљни материјал и припрема материјала за прављење венаца -Технике рада</p>	<p>-Направити пано -Користити материјал из радионице</p>
<p>-Оспособљавање ученика да правилно упакује цвеће -Оспособљавање ученика да да упутства купцу за одржавање цвећа -Подстицање сарадње и тимског рада</p>	<p>Ученици ће бити способни да: -изаберу материјал за паковање -препоруче цвеће купцу -дају упутство за одржавање цвећа -да објасне значај хладне витрине и коморе</p>	<p>ТЕХНИКА ПРОДАЈЕ ЦВЕЋА И ВЕНАЦА (18) -Одржавање цвећа за продају -Паковање цвећа -Давање упутстава купцу за одржавање цвећа -Начини плаћања</p>	<p>-Поделити ученике у парове (купац-продавац) -Посетити продајно место -Користити узорке из цвећаре</p>

-Развијати правилну комуникацију купац-продавац	-да објасне утицај топлоте и светлости	-Вођење књига продаје -Сређивање продавнице	
---	--	--	--

ПРАКТИЧНА НАСТАВА

ПРВИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
			630			630

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ практичне наставе је да се ученици оспособе да производе цвеће, садни материјал, подижу и одржавају зелене површине.

Задаци практичне наставе су:

- оспособљавање ученика за припремање земљишта и објеката за производњу цвећа;
- оспособљавање ученика за производњу цвећа и семена;
- оспособљавање ученика за бербу, сортирање и паковање цветних врста;
- оспособљавање ученика за припремање расада цвећа;
- оспособљавање ученика за промет цвећарских производа.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Драгана Милошевић-Бревинац, *Технологија цвећарске производње*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд 2006. год.
2. Зорка Дренић: *Цвећарство*, Завод за уџбенике, Београд, 2009.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- основи биљне производње
- технологија рада

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 630 (18 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
-Развијање способности извођења појединих операција; -Упознавање са врстама ђубрива и препознавање различитих врста ђубрива; -Обучавање за правилну примену ђубрива; -Упознавање са изгледом и конструктивним карактеристикама заштићеног простора; -Упознавање са уређајима за регулисање	-Ученици ће моћи да препознају ђубрива животињског и биљног порекла -Моћи ће да одреде место за одлагање ђубрива -Моћи ће да прикупе и употребе различит биљни материјал за прављење компоста -Ученици ће бити способни да препознају минерална ђубрива; примене принципе правилног складиштења минералних ђубрива и користи мере заштите при манипулацији	ПРИПРЕМА ЗЕМЉИШТА И ОБЈЕКТА ЗА ПРОИЗВОДЊУ ЦВЕЋА Припрема компоста Уређење компоста Припрема сандучића и лончића Дезинфекција топлих леја, пластеника, стакленика и средстава за производњу Припрема алата за рад и провера исправности свих уређаја пре почетка рада	Користити расположиви материјал из школске радионице; Обилазак расадника ЈКП Зеленило Београд Користећи биљни материјал из школске кухиње припремити компост Припремити компост од биљног материјала из школског дворишта и баште У сарадњи са браварском

<p>микроклиматских услова ;</p> <ul style="list-style-type: none"> -Развијање хигијенских навика на радном месту; -Развијање радних навика и дисциплине; -Стицање практичних знања о машинама за обраду земљишта, заштиту и сетву биља, да би се обезбедила производња у цвећарству; -Упознавање са правилном применом појединих алата; - Руковање и одржавање алата 	<p>минералним ђубривима;</p> <ul style="list-style-type: none"> -Ученици ће моћи да дефинишу појам заштићеног простора; да предложи материјал за изградњу заштићених простора; моћи ће да наброји уређаје за регулацију микроклиме; -Ученици ће моћи да дефинишу задатак ручног алата и разликују алате 	<p>Припрема топлих леја, пластеника и стакленика</p> <p>Растурање стајњака и минералних ђубрива.</p>	<p>радионицом урадити контролу исправности алата и припрему за рад У башти</p> <p>демонстрирати растурање стајњака и минералних ђубрива</p>
<ul style="list-style-type: none"> -Оспособљавање ученика за рад на вађењу и доради луковица и гомоља; -Оспособљавање ученика за примену мере заштите биља; - Оспособљавање ученика за рад на берби и припреми резаног цвећа за промет 	<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> -примени мере заштите цвећа и садног материјала -моћи ће да одреди тренутак бербе за различите врсте и да изврши бербу -препоручи одговарајуће услове за чување резаног цвећа -моћи ће да одреди начин паковања, да класира резано цвеће и изврши паковање 	<p>БЕРБА, ПАКОВАЊЕ И СОРТИРАЊЕ ЦВЕТНИХ ПРОИЗВОДА</p> <ul style="list-style-type: none"> -Брање цвећа и семена -Вађење луковица -Сушење луковица и семена цвећа -Сортирање и паковање цвећа -Пречишћавање семенске робе -Заштита цвећа и садног материјала хемијским средствима -Паковање и транспорт цветних производа 	<p>Користити материјал из школске баште и радионице</p> <p>Користити заштитну опрему</p> <p>Демонстрирати брање, паковање и сортирање цветних производа</p>
<ul style="list-style-type: none"> -Оспособљавање ученика за рад у расадничарској производњи; -Оспособљавање ученика за примену мере неге; -Оспособљавање ученика за размножавање цвећа-сетву; -Оспособљавање ученика за рад у производњи ружа 	<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> -изабере подлогу и племку -да изабере начин калемљења -да одреди време и начин сетве -да изврши сетву -да примени мере неге расада моћи ће да извади, класира и пакује расад 	<p>ПРИПРЕМА САДНОГ МАТЕРИЈАЛА</p> <ul style="list-style-type: none"> -Сетва семена -Садња расада -Проређивање цвећа -Вађење, класирање и паковање расада -Калемљење ружа 	<p>Демонстрирати сетву</p> <p>Организовати производњу у школској радионици</p> <p>Користити узорке из радионице</p> <p>Организовати посету расаднику ЈКП Зеленило Београд</p>

ПРАКТИЧНА НАСТАВА ДРУГИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Други	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		576
			576			576

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ практичне наставе је да се ученици оспособе да производе цвеће, садни материјал, подижу и одржавају зелене површине.

Задачи практичне наставе су:

- оспособљавање ученика за припремање земљишта и објеката за производњу цвећа;
- оспособљавање ученика за производњу цвећа и семена;
- оспособљавање ученика за бербу, сортирање и паковање цветних врста;
- оспособљавање ученика за припремање расада цвећа;
- оспособљавање ученика за промет цвећарских производа.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Зорка Дренић: *Цвећарство*, Завод за уџбенике, Београд, 2009.
2. Драгана Милошевић-Бревинац: *Технологија цвећарске производње*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2006.
3. Слободанка Матутиновић: *Основи аранжирања биљног материјала*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2006.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- технологија рада

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Други

Годишњи фонд часова: 576 (18 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
-Развијање способности извођења појединих операција -Упознавање са врстама ђубрива -Препознавање различитих врста ђубрива -Обучавање за правилну примену ђубрива -Упознавање са изгледом и конструктивним карактеристикама заштићеног простора -Упознавање са уређајима за регулисање микроклиматских услова -Развијање хигијенских навика на радном месту -Развијање радних навика и дисциплине	-Ученици ће моћи да препознају ђубрива животињског и биљног порекла -Моћи ће да одреде место за одлагање ђубрива -Моћи ће да прикупе и употребе различит биљни материјал за прављење компоста -Ученици ће бити способни да препознају минерална ђубрива и примене принципе правилног складиштења минералних ђубрива -Користе мере заштите при манипулацији минералним ђубривима -Ученици ће моћи да дефинишу појам заштићеног простора	ПРИПРЕМА ЗЕМЉИШТА И ОБЈЕКТА ЗА ПРОИЗВОДЊУ ЦВЕЋА Припрема компоста Уређење компоста Припрема сандучића и лончића Дезинфекција топлих леја, пластеника, стакленика и средстава за производњу Припрема алата за рад и провера исправности свих уређаја пре почетка рада Припрема топлих леја, пластеника и стакленика Растурање стајњака и минералних ђубрива.	Користити расположиви материјал из школске радионице Организовати обилазак производног погона ЈКП Зеленило Београд Организовати обилазак стакларе и расадника у оквиру арборетума Шумарског факултета -Користити узорке органских ђубрива -Демонстрирати припрему компоста -Показати узорке минералних ђубрива и амбалаже У сарадњи са браварском радионицом урадити контролу исправности алата и припрему за рад

<p>-Стицање практичних знања о машинама за обраду земљишта, заштиту и сетву биља, да би се обезбедила производња у цвећарству -Упознавање са правилном применом појединих алата, руковање и одржавање алата</p>	<p>-Моћи ће да наведу материјал за изградњу заштићених простора и уређаје за регулацију микроклиме -Ученици ће моћи да дефинишу задатак ручног алата и разликују алате</p>		<p>У башти демонстрирати растурање стајњака и минералних ђубрива</p>
<p>- Стицање основних способности за сетву, садњу и негу цвећа -Развијање способности за препознавање и разврставање семена -Савладавање технике различитих начина сетве -Одређивање рокова сетве и садње - Упознавање мера борбе против болести, штеточина и корова и најзначајнијих болести и штеточина хортикултурног биља -Упознавање пестицида и мера заштите у примени пестицида -Развијање свести о потреби поштовања еколошких норми</p>	<p>Ученици ће бити способни да: планирају дубину и време сетве; да учествују у производњи садног материјала; да разликује садни материјал да процени потребу за извођењем мера неге; да изведе правилно појединачне мере неге; да користи заштитну опрему;; да објасни правила за примену пестицида; да наведе најзначајније болести и штеточине цвећа; да препозна симптоме болести на биљкама; да припреми препарате за третирање и изврши третирање да примени мере заштите при раду</p>	<p>ПРОИЗВОДЊА ЦВЕЋА И СЕМЕНА -Сетва и садња цвећа -Неговање цвећа (окопавање, одгртање, резивање, ђубрење, наводњавање, итд.) -Заштита цвећа хемијским средствима.</p>	<p>-Користити узорке семена и садног материјала -Користити узорке амбалаже -Организовати посету погону за производњу и промет семена -Организовати посету производном погону ЈКП Зеленило Београд -Користити материјал из радионице -Организовати садњу луковица у школској башти</p>
<p>-Оспособљавање ученика за рад на вађењу и доради луковица и гомоља - Оспособљавање ученика за примену мере заштите биља; - Оспособљавање ученика за рад на берби и припреми резаног цвећа за промет</p>	<p>Ученик ће бити способан: -да примени мере заштите цвећа и садног материјала -моћи ће да одреди тренутак бербе за различите врсте и да изврши бербу -да препоручи одговарајуће услове за чување резаног цвећа -моћи ће да одреди начин паковања -да класира резано цвеће и изврши паковање</p>	<p>БЕРБА, ПАКОВАЊЕ И СОРТИРАЊЕ ЦВЕТНИХ ПРОИЗВОДА -Брање цвећа и семена -Вађење луковица -Сушење луковица и семена цвећа -Сортирање и паковање цвећа -Пречишћавање семенске робе -Заштита цвећа и садног материјала хемијским средствима</p>	<p>-Организовати посету погону за производњу и промет семена Организовати посету производном погону ЈКП Зеленило Београд - Користити материјал из школске баште и радионице -Користити заштитну опрему -Демонстрирати брање, паковање и сортирање цветних производа</p>

	- да припреми препарате за третирање и изврши третирање -да примени мере заштите при раду	-Паковање и транспорт цветних производа	
- Оспособљавање ученика за рад у расадничарској производњи - Оспособљавање ученика за примену мере неге -Оспособљавање ученика за размножавање цвећа-сетву -Оспособљавање ученика за рад у производњи ружа	Ученици ће бити способни да: -изаберу подлогу и племку -да изаберу начин калемљења -да одреде време и начин сетве -да изврши сетву -да примени мере неге расада -да извади, класира и пакује расад	ПРИПРЕМА САДНОГ МАТЕРИЈАЛА -Сетва семена -Садња расада -Проређивање цвећа -Вађење, класирање и паковање расада -Калемљење ружа	-Демонстрирати сетву -Користити узорке из радионице -Организовати производњу различитих врста сезонског цвећа -Организовати посету производном погону ЈКП Зеленило Београд
Оспособљавање ученика за вегетативно размножавање саксијских биљака Оспособљавање да одреде потребне мере неге Оспособљавање да самостално одреди потребне мере неге Оспособљавање за самостално и квалитетно обављање послова Подстицање способности процене и одлучивања Оспособљавање да правилно одаберу и припреме супстрат	Ученик ће бити способан да: -самостално размножава саксијске биљке -процени услове у ентеријеру -препоручи мере неге -примени мере неге припреми и одабере одговарајући супстрат	СОБНО ЦВЕЋЕ -Размножавање -Сађење -Пресађивање -Неговање	-Обићи производне погоне стакленика -У различитим ентеријерима вежбати процену услова -Дати ученицима задатак да препоруче мере неге -Организовати рад ученика на примени мера неге у оквиру школе -На паноу водити дневник неге цвећа у оквиру школе
Оспособљавање ученика да изаберу и припреме материјал Да изаберу помоћне материјале Развијање креативности Оспособити да по скици праве икебену	Ученик ће бити способан да: -самостално изабере биљни материјал и помоћне материјале -по задатој скици да изради икебану -припреми биљни материјал	ИЗРАДА ИКЕБАНЕ -Припрема материјала -Израда икебане	-Демонстрирати израду икебане -Вежбати припрему материјала
Оспособљавање ученика да изаберу одговарајуће биљке Оспособљавање ученика да примене правила аранжирања Оспособљавање ученика да изврше садњу саксијских биљака	Ученик ће бити способан да: -правилно изабере и припреми биљни материјал -изабере и припреми помоћни материјал -да према условима у ентеријеру изабере саксијске биљке или	АРАНЖИРАЊЕ -Израда свих врста аранжмана према месту постојања -Слободни аранжмани, аранжирање букета и корпи	-Дати ученицима да изаберу материјал -Урадити аранжман за одређен простор у школи -Организовати посете уређеним ентеријерима -Организовати рад ученика према скици или слици

Избор помоћног материјала Развијање креативности Оспособљавање ученика за аранжирање букета Развијање способности за самостално одлучивање	резани биљни материјал -примени правила аранжирања -користи алат за аранжирање		-Показати узорке материјала и могућности комбиновања материјала
Оспособљавање ученика да изабере материјал Стицање вештина израде букета и венаца Развијање естетских критеријума и креативног приступа у аранжирању Развијање радозналости	Ученик ће бити способан да: изабере и припреми биљни материјал изабере и припреми помоћни материјал примени правила и принципе аранжирања изради шаблоне за венце и сузе аранжира венце и сузе	ИЗРАДА БУКЕТА И ВЕНАЦА -Израда букета и венаца по намени	-Показати узорке материјала и могућности примене и комбиновања материјала -Вежбати примену принципа аранжирања и правила аранжирања у избору материјала -Организовати ученике на изради шаблона и аранжирању венаца и суза

ХЕМИЈА, НЕМЕТАЛИ И ГРАФИЧАРСТВО

Образовни профил: Помоћник књигвезачке дораве

Службени гласник РС – Просветни гласник број 5/1994.

Службени гласник РС – Просветни гласник број 18/1997.

Ред. број	НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ПРВИ РАЗРЕД				ДРУГИ РАЗРЕД				УКУПНО			
		недељно		годишње		недељно		годишње		недељно		годишње	
		Т	В	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В
1.	Српски језик и књижевност Матерњи језик и књижевност*	2	-	70	-	2	-	64	-	4	-	134	-
2.	Српски језик*	2*	-			2*	-			4*			
3.	Уређење друштва	-	-	-	-	2	-	64	-	2	-	64	-
4.	Физичко васпитање	2	-	70	-	2	-	64	-	4	-	134	-
5.	Математика	2	-	70	-	2	-	64	-	4	-	134	-
6.	Технологија графичког материјала	2	-	70	-	2	-	64	-	4	-	134	-
7.	Графичко обликовање и писмо	2	-	70	-	-	-	-	-	2	-	70	-
8.	Технологија рада	2	-	70	-	2	-	64	-	4	-	134	-
9.	Практична настава	-	18	-	630	-	18	-	576	-	36	-	1206
	Укупно часова:	12	18	420	630	12	18	384	576	24	36	804	1206
	Укупно часова:	30		1050		30		960		60		2010	

НАСТАВНИ ПРОГРАМИ**ЗАЈЕДНИЧКИ ПРЕДМЕТИ**

Програми заједничких предмета: српски језик и књижевност, уређење друштва, физичко васпитање и математика заједнички су за све образовне профиле у двогодишњем образовању.

СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ**ТЕХНОЛОГИЈА ГРАФИЧКОГ МАТЕРИЈАЛА****ПРВИ РАЗРЕД****1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ**

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	70					70

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ програма технологија графичког материјала је стицање основних знања о материјалима који се користе у графичкој делатности и упознавање технолошких процеса за добијање.

Задачи наставе су:

- стицање потребних теоријских знања о материјалима који се користе у графичкој индустрији; оспособљавање ученика да стечена знања примењују

3. ПРЕПОРУЧЕНА ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Р. Алексић, С. Јовановић, Д. Мијин: *Технологија графичког материјала за други разред графичке школе*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2005.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- графичко обликовање и писмо
- технологија рада
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 70 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
- Стицање знања о физичко-механичким и технолошким својствима материјала	- Ученици ће знати физичко-механичка и технолошка својства материјала	УВОД (4) Физичко-механичка својства материјала. Технолошка својства материјала.	Демонстрирати различите узорке материјала који се користе у графичкој индустрији. Истаћи значај квалитета материјала
- Стицање знања о металним материјалима који се користе у графичкој индустрији	- Ученик ће знати метале и легуре које се примењују у графичкој индустрији - Ученик ће знати да објасни улогу и значај метала и легура у графичкој индустрији - Ученик ће знати да примени одређени метал или легуру у графичкој производњи	МЕТАЛИ И ЛЕГУРЕ (20) Својства метала и легура (спољашњи изглед метала, унутрашња грађа чистих метала и легура). Хлађење и очвршћавање чистих метала. Својства легуре зависно од облика,	- Демонстрирати различите узорке метала и легура - Истаћи значај квалитета метала и легура за графичку индустрију

		<p>количине појединих метала у легури.</p> <p>Метали и легуре примењени у графичкој индустрији. Олово, калај, антимон. Штампарска легура, састав и својства. Алуминијум, једињења и легуре. Бакар, цинк – једињења и легуре. Гвожђе и челик. Корозија.</p>	
<p>- Стицање знања о значају целулозе и папира у графичкој индустрији</p>	<p>- Ученик ће знати да објасни значај целулозе и папира у графичкој индустрији</p> <p>- Ученик ће разумети процес производње папира</p> <p>- Ученик ће знати својства папира за одређене врсте штампе</p> <p>- Ученик ће знати да објасни механичка и хемијска својства папира</p>	<p>НЕМЕТАЛНИ МАТЕРИЈАЛИ (20)</p> <p>Увод. Својства полимерних материјала. Целулоза, добијање и примена. Папир, кратак опис технолошког процеса израде папира. Физичка, морфолошка, механичка и хемијска својства папира (сировински састав, садржај влаге, пунила и лепила, граматура папира, дебљина, запреминска тежина, површински изглед, правац влакана, пропусност, механичка својства). Експлоатационе могућности папира (врста папира и својства према техници штампања). Картон и лепенка.</p>	<p>- Ученицима омогућити обилазак фабрике за производњу папира</p> <p>- Демонстрирати узорке различитих врста папира, картона и лепенки</p> <p>- Истаћи значај квалитета штампарског папира за процес штампања</p> <p>- Демонстрирати поједине методе испитивања папира</p> <p>- Користити шеме за технолошки процес производње папира</p>
<p>- Стицање знања о графичким бојама</p> <p>- Стицање знања о лаковима који се користе у графичкој индустрији</p>	<p>- Ученик ће знати да објасни значај графичких боја</p> <p>- Ученик ће знати да разликује врсте боја које се користе за разне технике штампе</p> <p>- ченик ће разумети процес производње графичких боја</p> <p>- Ученик ће знати да примени одређену врсту боје за одређену врсту штампе</p> <p>- Ученик ће знати да објасни значај лакова</p>	<p>ГРАФИЧКЕ БОЈЕ (26)</p> <p>Увод. Међусобно деловање боје и штампарске подлоге. Састави и улога појединих компоненти на својства графичке боје. Пигменти: Појам, својства и њихова молекуларна својства (минерални пигменти, органски пигменти, чађи). Везива: врсте везива и својства.</p>	<p>- Ученицима омогућити обилазак кабинета за штампу</p> <p>- Користити шеме за добијање разних врста графичких боја</p> <p>- Демонстрирати узорке боја за различите технике штампе</p> <p>- Демонстрирати узорке различитих врста лакова</p>

	<p>који се користе у графичкој индустрији - Ученик ће знати да разликује врсте лакова</p>	<p>Припрема боја за штампу. Улога сикатива, пуниоца и разређивача на карактер и понашање боје у току штампања. Експлоатационе могућности графичких боја: врсте и својства зависно од технике штампања боје за високу штампу, боје за флексографију, боје за офсет штампу, боје за штампу на металима, боје за дубоку штампу, боје за пропусну штампу, боје за златну и сребрну штампу, специјалне врсте графичких боја. Својства и контрола графичких боја (одређивање нијанси боје, одређивање вискозитета, густине и лепљивости, отпорности на светлост, отпорност на отирање, водоотпорност офсетних боја, отпорност на киселине и базе, органске раствараче и топлоту. Лакови и лакирање штампаног материјала.</p>	
--	---	--	--

ТЕХНОЛОГИЈА ГРАФИЧКОГ МАТЕРИЈАЛА ДРУГИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Други	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	64					64

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ програма технологија графичког материјала је стицање основних знања о материјалима који се користе у графичкој делатности и упознавање технолошких процеса за добијање.

Задаци наставе су:

- стицање потребних теоријских знања о материјалима који се користе у графичкој индустрији;
- оспособљавање ученика да стечена знања примењују.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Слободан Јовановић: *Технологија графичког материјала за трећи разред графичке школе*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2005.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- графичко обликовање и писмо
- технологија рада
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Други

Годишњи фонд часова: 64 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
- Стицање знања о макромолекулима који се користе у графичкој индустрији	- Ученик ће знати макромолекуле који се користе у графичкој индустрији - Ученик ће знати да објасни разлику између природних и синтетичких макромолекула - Ученик ће знати да примени одређене макромолекуле у пракси	ПРИРОДНИ МАКРОМОЛЕКУЛИ (7) Целулоза, скроб, беланчевине, каучук. Својста и примена зависно од хемијске грађе и структуре. Деривати природних макромолекула и њихова примена у графичкој индустрији. Синтетички макромолекули, општа својства. Врсте синтетичких макромолекула и примена у графичкој индустрији.	- Ученицима омогућити обилазак различитих фабрика које користе полимере као индустријски материјал - Демонстрирати узорке различитих врста макромолекула (целулоза, скроб, беланчевине...)
- Стицање знања о пластичним масама које се користе у графичкој индустрији	- Ученик ће знати да објасни својства пластичних маса - Ученик ће схватити поступке прераде пластичне масе	ПЛАСТИЧНЕ МАСЕ (7) Физичка, хемијска, механичка и технолошка својства пластичних маса. Пластичне масе као материјали за штампарске форме, штампарску подлогу, материјали у доради.	- Омогућити ученицима обилазак штампарија које користе пластичне масе као подлогу за штампање - Демонстрирати прераду пластичних маса - Демонстрирати узорке различитих пластичних маса
- Стицање знања о фотографским материјалима који се користе у графичкој индустрији	- Ученик ће знати грађу фотографског материјала - Ученик ће знати да препозна врсте фотографских материјала	ФОТОГРАФСКИ МАТЕРИЈАЛИ (14) Грађа фотографских материјала (заштитни слој, емулзиони слој, везивни слој, подлога, антихало-слој). Подела фотографских материјала према боји (црно-бели и колор), према подлози (фотографска плоча, филмови и папири), према врсти среброхалогенида у емулзији, према улози и фотографском поступку (негативски и позитивски материјал), према подручју примене	- Демонстрирати различите врсте фотографског материјала - Истаћи значај квалитета фотографског материјала за квалитет штампе

		(графички материјали). Својства фотографских материјала (осетљивост на светлост, градација, осетљивост на боје и друго). Средства за обраду фотографских материјала.	
- Стицање знања о лепилима у графичкој индустрији	- Ученик ће знати да објасни својства лепила која се користе у графичкој индустрији - Ученик ће знати да примени одређену врсту лепила - Ученик ће знати процес лепљења	ЛЕПИЛА (16) Процес лепљења и везивања зависно од хемијске структуре лепила. Параметри лепљења (адхезија и кохезија). Класификација лепила (биљна, животињска и синтетичка). Припрема лепила за рад.	- Демонстрирати лепљење појединих материјала - Демонстрирати различите узорке лепила која се користе у графичкој индустрији
- Стицање знања о гуми која се користи у графичкој индустрији	- Ученик ће знати својства природног и синтетичког каучука - Ученик ће знати да препозна разне узорке гума које се користе у графичкој индустрији - Ученик ће знати да објасни улогу и значај каучука за графичку индустрију	ГУМА (14) Еластометри. Својства природног и вештачког каучука зависно од хемијске грађе. Састав смеше за вулканизацију и улога појединих компоненти на својства гуме. Примена гуме у графичкој индустрији (офсет-гума, гумени ваљци, гумена форма, гумирана платна, гумиран папир и друго).	- Демонстрирати узорке различитих гума (гуме за офсет штампу, клишеа за флексо штампу) - Користити шеме за производњу гуме
- Стицање знања о улози и својствима мазива која се користе у графичкој индустрији	- Ученик ће знати да објасни мазива која се користе у графичкој индустрији - Ученик ће знати да примени одређену врсту мазива - Ученик ће знати да разликује врсте мазива	МАЗИВА (8) Мазива и њихова улога у машинској техници. Врсте трења и врсте подмазивања. Основне врсте и општа класификација мазива. Физичка и хемијска својства.	- Истаћи значај правилног избора врсте и типа средстава за подмазивање и начина подмазивања за велики број различитих машина, постројења и уређаја који се користе у графичкој индустрији

ГРАФИЧКО ОБЛИКОВАЊЕ И ПИСМО

ПРВИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	70					70

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе овог предмета је стицање основних знања о ликовној вредности писма и композиционим проблемима његове целисходне употребе и упознавања (у оквиру практичних вежби) основних естетских законитости грађења облика и оспособљавање ученика да ово знање примењују у свакодневним стручним задацима, обједињавајући ликовне проблеме с функцијом производа.

Задаци наставе су:

- васпитање и образовање ученика о савременим естетско-ликовним критеријумима;
- развијање код ученика, систематским радом, упорности, професионалне савесности, прецизности и мануелне спретности.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. мр Слободан Недељковић, Миодраг Недељковић: *Графичко обликовање и писмо*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2006.
2. М. Фрухт, М. Ракић, И. Ракић: *Графички дизајн*, Завод за уџбенике, Београд, 2003.
3. Коста Богдановић, Бојана Ђурић: *Теорија форме*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2004.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- технологија графичког материјала
- технологија рада
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 70 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
- Стицање основних знања о општим појмовима графичког обликовања	- Ученик ће знати шта је графичко обликовање - Ученик ће знати да сваки графички облик има одређену форму (облик) која се састоји из низа ликовних елемената - Ученик ће знати која су основна начела обликовања - Ученик ће препознати нека естетска начела на ликовно-графичким композицијама	ОПШТИ ПОЈМОВИ (4) - Место, улога и значај графичког обликовања. Основни захтеви. Уочавање облика. Елементи облика. Основна начела обликовања.	- Користити примере репродукције из историје ликовних и примењених уметности - Анализирати неки графички производ у смислу примене неких естетских начела и одредити одлике неких стилова - Урадити вежбу
- Стицање основних знања о ликовно-графичким елементима	- Ученик ће знати појам, основне карактеристике и примену ликовно-	ТАЧКА (2) -Тензија, равнотежа, репетиција, градација.	- Садржаје илустровати са примерима из области графичког

	графичких елемената у графичком обликовању - Ученик че знати повезати стечена знања из ликовне културе		обликовања и историје уметности - Урадити вежбу након сваког садржаја - Подстицати самосталност и креативност код ученика
- Стицање основних знања о ликовно-графичким елементима	- Ученик ће знати појам, основне карактеристике и примену ликовно-графичких елемената у графичком обликовању - Ученик че знати повезати стечена знања из ликовне културе	ЛИНИЈА (4) - Врсте линија и њихова изражајна својства.	Садржаје илустровати са примерима из области графичког обликовања и историје уметности - Урадити вежбу након сваког садржаја - Подстицати самосталност и креативност код ученика
- Стицање основних знања о ликовно-графичким елементима	- Ученик ће знати појам, основне карактеристике и примену ликовно-графичких елемената у графичком обликовању - Ученик че знати повезати стечена знања из ликовне културе	ПОВРШИНА (6) - Врсте површина. Површина основе (формат). Облик, пропорција, хармонична подела вертикалама и хоризонталама. - Систем дијагонала, моделарни систем, златни пресек или непрекидна подела, квадратура и тријангулатура, хармонске пропорције.	Садржаје илустровати са примерима из области графичког обликовања и историје уметности - Урадити вежбу након сваког садржаја - Подстицати самосталност и креативност код ученика
- Стицање основних знања о ликовно-графичким елементима	- Ученик ће знати појам, основне карактеристике и примену ликовно-графичких елемената у графичком обликовању - Ученик че знати повезати стечена знања из ликовне културе	ОДНОСИ ЦРНОГ И БЕЛОГ (4) - Форма и антиформа, позитив и негатив. - Однос фигуре и позадине.	Садржаје илустровати са примерима из области графичког обликовања и историје уметности - Урадити вежбу након сваког садржаја - Подстицати самосталност и креативност код ученика
- Стицање знања о писму	- Ученик ће знати шта је писмо - Ученик ће знати који су елементи писма - Ученик ће знати да конструише верзална и курентна слова латинице и ћирилице - Ученик ће знати конструисати бројеве у дво- и четворoliniјском систему - Ученик ће знати да одреди размаче	ПИСМО (12) - Конструкцијски скелет верзалних и курентних слова латинице и ћирилице. Конструкција бројева у дволинијском и четворoliniјском систему. Размачи између слова.	- Садржаје илустровати из књига и текстова о писму - Урадити вежбу након сваког садржаја - Вежбати прецизност, стрпљивост и упорност при раду - Вежбање спретности при употреби прибора или примене поступака

	између словних знакова		
- Стицање основних знања о ритму као битном односу унутар ликовно-графичке композиције	- Ученик ће знати да се ритам може извести по различитим принципима и знати које ефекте ће добити - Ученик ће користити ритам као динамичко понављање ликовних елемената у истим или различитим интервалима	РИТАМ (2) - Проста репетиција, репетиција с варијацијама и алтернацијама.	- Садржаје илустровати са примерима из историје уметности и графичког дизајна - Урадити вежбу након сваког садржаја
- Стицање основних знања о композицији ликовно-графичке целине	- Ученик ће знати шта је симетрична и асиметрична композиција - Ученик ће користити формалну и аформалну равнотежу	ОБЛИЦИ У РАВНОТЕЖИ (4) - Симетрична и асиметрична композиција. Примена.	- Користити примере репродукција из историје ликовних и примењених уметности - Урадити вежбу након сваког садржаја
- Стицање основних знања о валерским скалама као ликовно-графичким елементима	- Ученик ће знати различите врсте валера - Ученик ће знати да компонује валерске кључеве	ВАЛЕР (6) - Валерска скала. Компонување појединих група валера (валерски кључеви).	- Користити примере репродукција из историје ликовних и примењених уметности - Урадити вежбу након сваког садржаја
- Стицање основних знања о компоновању различитих текстура - Стицање основних знања о растерима и њиховим комбинацијама	- Ученик ће знати да компонује различите текстуре - Ученик ће знати да комбинује различите растере	ТЕКСТУРА (4) - Вежбе у компоновању различитих текстура. Различити растери и њихове комбинације (преклапање).	- Користити примере репродукција из историје ликовних и примењених уметности - Урадити вежбу након сваког садржаја
- Стицање основних знања о књижној типографији	- Ученик ће знати основна правила уређивања текста на страници - Ученик ће користити већ стечена знања из графичког обликовања и писма при изради вежби - Ученик ће повезати стечена знања из технологије образовног профила и практичне наставе	ТЕКСТ НА СТРАНИЦИ (4) - Усклађивање односа између облика, величине и валера слога с обликом и величином формата. Обједињавање естетског и функционалног, садржине и форме.	- Користити примере - Урадити вежбу
- Стицање основних знања о књижној типографији	- Ученик ће знати основна правила уређивања илустрација (слике) на страници - Ученик ће користити већ стечена знања из графичког обликовања и писма при изради вежби - Ученик ће повезати	ТЕКСТ И СЛИКА (4) - Визуелно јединство хетерогених елемената. Композиција истих облика на различитим форматима. Варирање једног облика у односу на величину и положај.	- Користити примере - Урадити вежбу

	стечена знања из технологије образовног профила и практичне наставе	Уравнотежавање леве и десне странице.	
- Стицање основних знања о бојама	- Ученик ће знати основна правила при коришћењу боја	БОЈА (14) - Круг боја. Контрасти боја (светло-тамно, топло-хладно, комплементарни контраст). Хармонизација боја.	- Садржаје илустровати са примерима из графичког обликовања - Повезати стечена знања из технологије образовног профила и практичне наставе - Урадити вежбу након сваког садржаја - Вежбати прецизност у раду - Подстицати самосталност и креативност при изради задатака

ТЕХНОЛОГИЈА РАДА ПРВИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	70					70

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ програма технологије рада је стицање теоријских знања за обављање помоћних послова и радних задатака у књиговезачкој доради.

Задаци програма технологија рада су:

- стицање знања о допремању материјала и техникама рада у књиговезачкој доради
- упознавање алата и прибора који се користе у књиговезачкој доради
- стварање навике код ученика да чувају машине, алат прибор и материјал

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Владимир Константиновић: *Технологија графичке дораде*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2004.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- технологија графичког материјала
- графичко обликовање и писмо
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 70 (2 час недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
- стицање знања о графичкој делатности и упознавање графичке производње	- Ученици ће схватити место и улогу будућег занимања у процесу израде графичких производа	ОПШТИ ПОЈМОВИ О ГРАФИЧКОЈ ИНДУСТРИЈИ (18) Историјски развој графичарства	- приказати што више различитих графичких производа - дати шему процеса

		Појам и подела графичке производње. Врсте графичких производа. Графичка дорада. Врсте и поступци графичке дораде. Развојни облици књиге: праоблик, прелазни облици, данашњи облици књиге. Називи појединих делова књиге.	израде графичких производа
- стицање знања о преношењу, поравнавању и бројању табака - стицање знања о резању табака - стицање знања о савијању табака - стицање знања о сакупљању табака	- Ученик ће знати да примени ознаке на табаку при радним операцијама: преношење, поравнавање, бројање, резање, савијање, сакупљање и шивење табака	ПРИПРЕМА ТАБАКА (24) Преношење, поравнавање и бројање табака. Резање табака. Савијање табака. Ручно савијање табака. Машинско савијање табака. Техника савијања. Врсте савијања. Сакупљање табака. Ручно сакупљање табака и листова. Машинско сакупљање табака и листова	- омогућити ученицима обилазак кабинета за практичну наставу - користити шеме - омогућити ученицима обилазак савремених штампарија (књиговезница) где ће се ученици упознати са технолошким поступком машинског резања, савијања, сакупљања
- стицање знања о врсти и карактеристикама алата који се користе у књиговезачкој доради	- Ученик ће бити оспособљен да препозна различите врсте алата који се користе у књиговезачкој доради - Ученик ће препознати карактеристике различитих алата - Ученик ће бити оспособљен да припрема алат и прибор у књиговезници - Ученик ће бити оспособљен да чува алат и прибор у књиговезници	АЛАТ И ПРИБОР (6) Алат и прибор који се користе за књиговезачку дораду. Врсте алата. Припрема алата и прибора. Чување алата и прибора	- користити слике и цртеже - омогућити ученицима обилазак кабинета за практичну наставу - истаћи значај правилног коришћења алата - истаћи значај чувања алата
- стицање основних знања о машинама које се употребљавају у књиговезачкој доради	- Ученик ће бити оспособљен да препозна различите врсте основних машина у књиговезачкој доради - Ученик ће упознати принцип рада једноставнијих машина у књиговезачкој доради	ОСНОВНЕ КЊИГОВЕЗАЧКЕ МАШИНЕ (12) Машина за савијање табака. Машина за сакупљање табака. Машина за шивење. Машина за отискивање слога.	- омогућити ученицима обилазак кабинета за практичну наставу - омогућити ученицима обилазак савремених штампарија (књиговезница) где ће се ученици упознати са принципом рада

			књиговезачких машина - демонстрирати ученицима принцип рада појединих машина - користећи шеме приказати принцип рада машина
- стицање основних знања о машинама које се употребљавају у књиговезачкој доради	- Ученик ће бити оспособљен да препозна различите врсте помоћних машина у књиговезачкој доради - Ученик ће упознати принцип рада једноставнијих машина у књиговезачкој доради	ПОМОЋНЕ КЊИГОВЕЗАЧКЕ МАШИНЕ (10) Машина за „биговање“. Машина за „перфорисање“. Машина за сечење лепенке. Машина за бушење папира. Пресе: ручне, полуаутоматске и аутоматске.	- омогућити ученицима обилазак кабинета за практичну наставу - омогућити ученицима обилазак савремених штампарија (књиговезница) где ће се ученици упознати са принципом рада књиговезачких машина - демонстрирати ученицима принцип рада појединих машина - користећи шеме приказати принцип рада машина

ТЕХНОЛОГИЈА РАДА ДРУГИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Други	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	64					64

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ програма технологије рада је стицање теоријских знања за обављање помоћних послова и радних задатака у књиговезачкој доради.

Задаци програма технологија рада су:

- стицање знања о допремању материјала и техникама рада у књиговезачкој доради
- упознавање алата и прибора који се користе у књиговезачкој доради
- стварање навике код ученика да чувају машине, алат прибор и материјал.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Владимир Константиновић: *Технологија графичке дораде*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2004.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- технологија графичког материјала
- графичко обликовање и писмо
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Други

Годишњи фонд часова: 64 (2 час недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
- стицање знања о основним елементима штампаног табака	- Ученик ће знати да препозна основне елементе табака	ТАБАК И ШТАМПАНИ ТАБАК (5) Табак. Штампани табак и његови елементи	- омогућити ученицима обилазак кабинета за практичну наставу - користити шеме - користити компјутерску презентацију
- стицање знања о различитим врстама шивења табака	- Ученик ће знати да препозна различите врсте шивење табака у зависности од квалитета финалног производа	ШИВЕЊЕ ТАБАКА (11) Шивење жицом. Шивење концем. Шивење пантљике. Шивење на везице	- омогућити ученицима обилазак кабинета за практичну наставу - користити шеме - користити компјутерску презентацију
- стицање знања о лепилима која се примењују у графичкој индустрији	- Ученици ће знати да препознају различите врсте лепила. - Ученици ће стећи основна знања о припреми и наношењу лепила. - ученици ће стећи основна знања о примени лепила у графичкој индустрији.	ЛЕПИЛА (13) Класификација лепила: биљна, животињска и синтетичка. Теорије лепљења. Припрема лепила и наношење лепила. Примена лепила у графичкој индустрији	- омогућити ученицима обилазак кабинета за практичну наставу - користити шеме
- Стицање знања о изради различитих врста заштитних корица	- Ученици ће знати да препознају различите врсте заштитних корица - Ученици ће стећи основна знања о начину израде заштитних корица	ЗАШТИТНЕ КОРИЦЕ (9) Једноделне непресвучене корице. Папирна пресвлака. Полуплатнене корице. Платнене корице.	- на конкретним примерима већ готових производа објашњавати технолошки процес израде различитих врста заштитних корица - користити шеме - омогућити ученицима обилазак кабинета за практичну наставу
- Стицање знања о изради различитих врста блокова	- Ученик ће знати технолошки процес израде лепљених блокова, перфорисаних блокова, и блокова гарнитура	БЛОКОВИ (9) Лепљени блокови. Перфорисани блокови. Сашивени блокови.	- на конкретним примерима већ готових производа објашњавати технолошки процес израде различитих врста блокова - користити шеме - омогућити ученицима обилазак кабинета за практичну наставу
- Стицање знања о поступцима каширања	- Ученик ће знати технолошки процес каширања слика и цртежа на различитим подлогама	КАШИРАЊЕ СЛИКА И ЦРТЕЖА (7) Поступци каширања слика и цртежа. Каширање на лепенци.	- у вези са садржајем о каширању слика и цртежа ученицима треба објаснити поступке и технике

			рада при каширању слика и цртежа. - омогућити ученицима обилазак кабинета за практичну наставу
- Стицање знања о паковању и експедицији књиговезачких производа	- Ученици ће знати технолошки поступак паковања и експедиције књиговезачких производа	ПАКОВАЊЕ КЊИГОВЕЗАЧКИХ ПРОИЗВОДА И ЕКСПЕДИЦИЈА (7) Паковање производа. Лепљење етикета. Начин достављања производа	- ученици треба да науче како се пакују и достављају графички производи. - омогућити ученицима обилазак кабинета за практичну наставу
- Стицање знања о одржавању графичких машина	- Ученици ће знати како се подмазују и чисте графичке машине	ОДРЖАВАЊЕ ГРАФИЧКИХ МАШИНА (5) Подмазивање машина. Чишћење машина.	- настојати да ученици науче да подмазују и чисте графичке машине - омогућити ученицима обилазак кабинета за практичну наставу

ПРАКТИЧНА НАСТАВА

ПРВИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		630
			630			630

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ програма практичне наставе је оспособљавање ученика да обављају помоћне послове у књиговезачкој доради.

Задаци програма практичне наставе су:

- стицање знања да самостално обављају послове за израду заштитних корица, блокова и за каширање слика и цртежа
- стварање навике да чувају материјале, машине и уређаје
- да схвате обавезност ношења средстава за заштиту на раду

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Владимир Константиновић: *Технологија графичке дораде*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2004.
2. Владимир Константиновић, Александар Петровић, *Основи графичке технике*, Завод за уџбенике, Београд 2002.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- технологија графичког материјала
- технологија рада

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 630 (18 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Оспособљавање ученика да обавља све послове у складу са прописима о заштити здравља, радне и животне средине;	Ученици ће бити оспособљени да обавља све послове у складу са прописима о заштити здравља, радне и животне средине	ЗАШТИТА НА РАДУ (12) Извори и опасности у радионици. Значај мера безбедности за заштиту на раду. Обавезност ношења средстава за заштиту на раду.	- Објаснити који су то извори опасности у књиговезници - Објашњавати ученицима значај мера заштите на раду и обавезу примене средстава заштите на раду
- Стицање вештина и знања о пријему и преношењу папира, картона и лепенке - Стицање вештина и знања о правилном одлагању табака - Стицање вештина и знања о припреми материјала који се користе у књиговезачкој доради	Ученици ће бити оспособљени да самостално врше пријем и преношење основних материјала и да стекну вештину грубог поравнавања папира. - бити оспособљени да правилно одлаже табак	ПРИПРЕМА МАТЕРИЈАЛА (90) Пријем и преношење папира, картона и лепенке. Грубо поравнавање табака	- Упознати ученике са основним књиговезачким материјалима - Вежбати пријем и преношење папира картона и лепенке и њихово правилно одлагање. - Вежбати истрајност и ручно поравнавање табака користећи разне формате и граматуре папира.
Стицање вештина у техници бројања табака	По завршетку ученици ће бити обучени да броје различите формате папира и папире различитих граматура.	БРОЈАЊЕ ТАБАКА (102) Бројање табака и одбројавање по један табак. Бројање табака и одбројавање по два табака.	- Вежбати бројање са одбројавањем по два табака - Вежбати бројање табака уз прављење лепезе, прво са одбројавањем по један, како би ученици научили основне захвате и правилно држање табака па тек онда по два и више табака
Стицање вештина у техници сакупљања табака и листова	Ученици ће бити оспособљени да ређају и сакупљају листове, табак, готове графичке производе добијене савијањем и комплетирање књига .	САКУПЉАЊЕ ТАБАКА (120) Ређање и убацивање табака у табак корице. Ређање и сакупљање листова	- Ученицима указати на разлику између производа који су добијени сакупљањем табака у табак, и табака на табак - Демонстрирати ученицима начин ређања табака при сакупљању табака у табак и начин ређања табака при сакупљању табака на табак. - Демонстрирати ученицима сакупљање листова - Користити шеме и слике - Вежбе спроводити тако да ученици

			стекну поред потребне вештине, и истрајност и прецизност при раду - Омогућити ученицима да обиђу савремену штампарију (књиговезницу) где ће им бити демонстрирани машински поступци сакупљања табака и листова.
Оспособљавање ученика да самостално ређају и сакупљају табаке унакрсно, по дијагонали и степенасто.	Ученици ће у потпуности бити оспособљени да ређају и сакупљају табаке унакрсно, по дијагонали и степенасто.	РЕЂАЊЕ И ОДЛАГАЊЕ ТАБАКА (96) Ређање табака: унакрсно, по дијагонали и степенасто. Одлагање табака.	- Демонстрирати ученицима начин ређања табака унакрсно, по дијагонали и степенасто..
- Стицање знања о припреми алата, прибора и опреме за рад - стицање знања о правилном коришћењу и одржавању алата и прибора	- Ученици су оспособљени да припреме алат, прибор и опрему за рад. - бити оспособљен да користи алат и прибор - бити оспособљен да одржава алат и прибор	АЛАТ, ПРИБОР И ОПРЕМА (210) Припрема алата за рад. Припрема прибора и опреме за рад. Одржавање алата и прибора за рад. Одржавање радног места.	- Демонстрирати и вежбати припрему алата, прибора и опреме - Демонстрирати правилно коришћење алата и прибора (ученици ће кроз друге модуле бити у прилици да вежбају коришћење алата и прибора). - Демонстрирати и указати на важност одржавања алата и прибора - Урадити вежбе одржавања алата и прибора.

ПРАКТИЧНА НАСТАВА ДРУГИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
Други			576			576

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ програма практичне наставе је оспособљавање ученика да обављају помоћне послове у књиговезачкој доради.

Задаци програма практичне наставе су:

- стицање знања да самостално обављају послове за израду заштитних корица, блокова и за каширање слика и цртежа
- стварање навике да чувају материјале, машине и уређаје
- да схвате обавезност ношења средстава за заштиту на раду

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Владимир Константиновић: *Технологија графичке дораде*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2004.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- Технологија графичког материјала
- Технологија рада

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Други

Годишњи фонд часова: 576 (18 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
- Стицање знања о основним елементима штампаног табака.	- Ученици ће знати да препознају основне елементе табака, - знати да примени ознаке на табаку при радним операцијама: преношење, поравнавање и бројање.	ШТАМПАНИ ТАБАК (48) Преношење штампаног табака. Поравнавање штампаног табака. Бројање штампаних несавијених и савијених табака.	-Ученицима указати и појаснити разлику између нештампаног и штампаног табака. -Елементе штампаног табака примењивати на одређеним радним операцијама. -Демонстрирати и указати на важност препознавања ознака на штампаном табаку и њихову основну сврху. - Урадити вежбу поравнавања и бројања 10 штампаних табака, са ређањем.
- Стицање вештина у ручном савијању табака - Стицање знања о машинском савијању табака	- Ученици ће бити оспособљени за основне поступке савијања, као и припремне послове за сложеније поступке савијања	САВИЈАЊЕ ТАБАКА (90) Савијање табака по тексту. Савијање табака по табаку. Савијање шема и прилога	- Вежбати прецизност и истрајност код ученика - Вежбати прво савијање мањих формата на један превој - Вежбати савијање на један превој са извлачењем табака - Вежбати савијање табака на више превоја по табаку и по тексту - Користити шеме и слике - Омогућити ученицима да обиђу савремену штампарију (књиговезницу) како би видели принцип рада машина за савијање
- Стицање потребних вештина у шивењу	Ученици ће бити оспособљени да шију табачке жицом,	ШИВЕЊЕ ТАБАКА (72) Шивење на пантљике.	- Демонстрирати ученицима принцип

<p>табака жицом и концем</p> <ul style="list-style-type: none"> - Стицање потребних вештина у шивењу производа као што су свеске и брошуре - Стицање вештина припреме за шивење књига за тврди повез - Стицање вештина шивења за тврди повез 	<ul style="list-style-type: none"> - да шију табакe концем - шију свеске и брошуре - шију књиге за тврди повез 	<p>Шивење на везице.</p>	<p>рада машине за шивење жицом</p> <ul style="list-style-type: none"> - Указати на разлику у производима који се шију жицом кроз превој, у односу на оне који се шију жицом поред превоја - При шивењу свезака и брошура вежбе спроводити у малим групама уз стални надзор наставника - Демонстрирати ученицима начине шивења концем - При шивењу књига за тврди повез вежбе спроводити индивидуално са сваким учеником - Омогућити ученицима да обиђу савремену штампарију (књиговезницу) где ће моћи да се упознају са индустријским начином шивења
<p>Стицање вештина потребних за наносење лепила на различите врсте материјала</p>	<p>Ученик ће бити оспособљен да кашира слике и плакате на лепенци</p>	<p>ПРИПРЕМА И НАНОШЕЊЕ ЛЕПИЛА (84)</p> <p>Припрема лепила. Подешавање густине лепила, чување лепила. Технике рада четком. Наносење лепила на материјал</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Демонстрирати различите врсте и облике лепила - Демонстрирати ученицима технику наносења лепила четком - Развијати код ученика особине педантности и прецизности - Вежбе радити индивидуално са сваким учеником - Демонстрирати правилно коришћење алата и прибора који се користи за каширање.
<p>Стицање вештина потребних за израду разних врста заштитних корица</p>	<p>Ученици ће бити оспособљени да израде једноставније врсте заштитних корица као и корица за тврд повез.</p>	<p>ЗАШТИТНЕ КОРИЦЕ (84)</p> <p>Израда једноделне непресвучене корице. Израда папирне пресвлаке. Израда полуплатнене корице. Израда платнене корице</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Показати ученицима готове производе и указати на разлике међу њима - Користити шеме - На основу већ стечених вештина, инсистирати на што већој самосталности у раду. - Развијати код ученика педантност и прецизност.

Стицање потребних вештина у изради различитих врста блокова	Ученик ће бити оспособљен да израђује блокове слепљивањем, перфорисане блокове, и блокове гарнитуре	ИЗРАДА БЛОКОВА (72) Израда блокова: туткалисаних, перфорисаних и сашивених.	- Демонстрирати ученицима припрему лепила. - Демонстрирати ученицима правилно наношење лепила и коришћење четке. - Развијати код ученика особине прецизности и педантности. - Демонстрирати ученицима принцип рада на машини за перфорисање. - Вежбе перфорисања спроводити индивидуално са сваким учеником. - Блокове гарнитуре ученицима објаснити на основу већ готовог производа. - Вежбе при изради блокова гарнитура спроводити користећи папир у боји (кулер).
- Стицање вештина потребних за каширање слика и плаката на лепенци - Стицање вештина потребних за наношење лепила на различите врсте материјала - Развијање систематичности, педантности и уредности у раду -Развијање естетских критеријума	Ученици су оспособљени да каширају слике и плакате на лепенци	КАШИРАЊЕ СЛИКА И ЦРТЕЖА (54) Каширање слика и плаката на лепенци.	- Демонстрирати ученицима технику наношења лепила четком. - Користити шеме. - Развијати код ученика особине педантности и прецизности. - Вежбе радити индивидуално са сваким учеником или у паровима.
Стицање вештина потребних за паковање и експедицију књиговезачких производа ученици треба да стекну знања како се пакују графички производи и лепе етикете и њихов значај.	Ученици су у потпуности оспособљени за паковање и експедицију књиговезачких производа.	ПАКОВАЊЕ И ЕКСПЕДИЦИЈА КЊИГОВЕЗАЧКИХ ПРОИЗВОДА (48) Лепљење папирном траком скупина и блокова. Паковање производа. Лепљење етикета.	-Демонстрирати ученицима технику паковања различитих врста графичких производа. - Вежбе радити индивидуално са сваким учеником или у паровима.
- Стицање знања о припреми алата, прибора и опреме за рад - Стицање знања о правилном коришћењу и	Оспособљеност ученика да самостално припрема алат, прибор и опрему за рад, - да користи алат и прибор,	ОДРЖАВАЊЕ АЛАТА, МАШИНА И ПРИБОРА ЗА РАД (48) Чишћење, одлагање алата и прибора. Чишћење, подмазивање машина.	- Демонстрирати и вежбати припрему алата, прибора и опреме. - Демонстрирати правилно коришћење алата и прибора (ученици ће кроз

одржавању алата и прибора	- одржава алат и прибор.	Одржавање школске радионице	вежбе и радне операције бити у прилици да вежбају коришћење алата и прибора). - Демонстрирати различите врсте и облике лепила.
---------------------------	--------------------------	-----------------------------	---

ТРГОВИНА, УГОСТИТЕЉСТВО И ТУРИЗАМ

Образовни профили:

- припремач намирница
- сервир
- пакер

Образовни профил: Припремач намирница

Објављено у "Просветном гласнику" бр. 5/94

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ	Први разред		Други разред		Збирно	
	Недељно	Годишње	Недељно	Годишње	Недељно	Годишње
Српски језик и књижевност	2	70	2	64	4	134
Уређење друштва	/	/	2	64	2	64
Физичко васпитање	2	70	2	64	4	134
Математика	2	70	2	64	4	134
Основи угоститељства	2	70	/	/	2	70
Познавање робе	/	/	2	64	2	64
Хигијена и заштита на раду	2	70	/	/	2	70
Припремање намирница	2	70	2	64	4	134
Практична настава	18	630	18	576	36	1206

НАСТАВНИ ПРОГРАМИ

ЗАЈЕДНИЧКИ ПРЕДМЕТИ

Програми заједничких предмета: српски језик и књижевност, уређење друштва, физичко васпитање и математика заједнички су за све образовне профиле у двогодишњем образовању.

СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ

ОСНОВИ УГОСТИТЕЉСТВА

ПРВИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		70
	70					

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ програма је стицање основних знања из области угоститељства.

Задаци наставе су:

- узнавање појмовног одређења угоститељских пословних јединица;
- узнавање услова и организације рада у угоститељству;
- указивање на значај кадрова у угоститељству.

3. ПРЕПОРУЧЕНА ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Др. Огњен Бакић и мр. Миодраг Николић „*Основе туризма и угоститељства*“ за I разред угоститељско туристичке школе, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА:

- практична настава,
- математика,
- српски језик и књижевност,
- припремање намирница,
- физичко васпитање

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 70 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Циљ угоститељства да кроз теоријску наставу оспособи ученике да разумеју суштину угоститељства као услужне и сложене привредне делатности.	Од ученика се очекује разумевање поделе угоститељских услуга, особине, задатке и значај угоститељства.	УВОД (10) Појам и подела угоститељства. Карактеристике и задаци угоститељства. Значај угоститељства.	Ученицима је омогућено стицање основних знања о угоститељству као комплексне делатности у склопу укупне туристичке услуге.
Стицањем вештина и знања кроз теоријску наставу ученици схватају појам и поделу угоститељских услуга и њихов значај.	Ученици ће бити упознати са појмом и поделом угоститељских услуга и њиховим значајем.	УГОСТИТЕЉСКЕ УСЛУГЕ (10) -Појам и подела угоститељских услуга. -Значај угоститељских услуга.	Ученик треба да схвати појам угоститељских услуга, врсте угоститељских услуга и значај угоститељских услуга за обављање укупне делатности у угоститељству.
Стицањем теоретског знања о појму и врстама угоститељских пословних јединица	Ученици ће бити упознати са појмом и врстама угоститељских пословних јединица и разликовати угоститељске пословне јединице за смештај од угоститељских пословних јединица за исхрану и пиће.	УГОСТИТЕЉСКЕ ПОСЛОВНЕ ЈЕДИНИЦЕ (25) -Појам угоститељске пословне јединице. -Врсте угоститељских пословних јединица. -Угоститељске пословне јединице за смештај: -хотел, -мотел, -пансион, -туристичко насеље, -преноћиште, -камп.	Презентовати ИТ најпознатије светске и домаће угоститељске пословне јединице и одвести ученике на Међународни сајам Туризма, како би се осамосталили за обављање послова и задатака у оквиру угоститељских пословних јединица.

		Угоститељске пословне јединице за исхрану и пиће: -ресторан, -кафана, -гостионица, -бифе, -крчма, -бар.	
Стицање теоретског знања о пословању угоститељских пословних јединица(УПЈ).	Ученици ће бити упознати са пословањем УПЈ, утицају расположивих материјалних фактора пословања(средства за рад) и расположивих људских потенцијала (кадрови), ради остваривања резултата пословања и њихове расподеле.	ПОСЛОВАЊЕ УГОСТИТЕЉСКИХ ПОСЛОВНИХ ЈЕДИНИЦА (25) -Средства пословања угоститељских пословних јединица -Појам средстава -Подела средстава -Коришћење средстава. -Трошкови пословања угоститељских јединица -Појам трошкова -Врсте трошкова -Формирање цена услуга у угоститељству -Резултати пословања угоститељских јединица -Појам резултата -Расподела резултата.	Ученике подстицати разумевању основних појмова и категорија у пословању угоститељских јединица на примеру школских ресурса где се обавља практична настава и оспособити их да схвате однос улагања средстава и трошкова и њихов утицај на резултате пословне јединице.

ПОЗНАВАЊЕ РОБЕ ДРУГИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Други	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	64					64

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ програма познавање робе је стицање основних знања о намирницама за припрему јела.

Задаци наставе су:

- стицање основних знања о намирницама;
- стицање основних знања о пићима;
- упознавање поступка и услова чувања намирница.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Бранка Трбовић, Јосип Барас: *Познавање робе за трћи разред угоститељско-туристичке школе*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд 1996.

2. Бранка Трбовић, Јосип Барас: *Познавање робе за четврти разред угоститељско-туристичке школе*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд 2001.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- прирема намирница
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Други

Годишњи фонд часова: 64 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Усвајање основних теоријских знања о појму робе Усвајање основних знања о складиштењу робе, амбалажи за робу, паковању и означавању робе	Ученик ће бити способан да: -дефинише и наброји врсте робе и елементе квалитета робе -познавати методе физичког и хемијског начина конзервирања робе -знати исправно чувати, складиштити и одржавати намирнице у складишту	УВОД (5) -појам робе -магацинске просторије -амбалажа -паковање	Показати узорке различитих роба по врсти и квалитету Ангажовати ученике да прикупљају слике, узорке и декларације производа
Усвајање основних знања о сапунима и детерџентима Стицање знања о особинама хемијске робе	Ученик ће бити способан да: -дефинише сапуне и детерџенте -идентификује примену и значај сапуна и детерџената -објасни хемијски састав и примену хемијске робе	НЕПРЕХРАМБЕНА РОБА (25) -сапуни и детерџенти, својства -хемијска роба -средства за чишћење и њихово руковање производа од стакла, керамике, метала и текстила	Приказати узорке сапуна и детерџената Демонстрирати средства и руковање средствима за чишћење Користити шеме и филмове технолошких процеса добијања хемијских производа Демонстрирати узорке хемијске индустрије
Схватање значаја хранљиве вредности намирница биљног и животињског порекла Схватање технолошких процеса добијања готових производа из намирница биљног и животињског порекла Развијање свести о правилном конзервирању намирница, познавање врста, асортимана, квалитета, класирања и чувања намирница биљног и животињског порекла	Ученик ће бити способан да: -распозна и идентификује поједине врсте житарица, воћа и поврћа -објасни и спозна хранљиву вредност житарица, воћа и поврћа -распозна и идентификује поједине врсте млека, меса, јаја -објасни и спозна хранљиву вредност млека, меса, јаја -наводе елементе квалитета жи --наводе елементе квалитета млека, меса, јаја	ЖИВОТНЕ НАМИРНИЦЕ (25) -биљног порекла (житарице, поврће, воће) -намирнице животињског порекла (млеко, месо, јаја)	Организовати посету фабрикама за прераду животних намирница Презентовати ученицима узорке животних намирница Организовати вежбе одређивања квалитета житарица и брашна Користити шему категоризације меса Демонстрирати производе од меса, млека, јаја Користити стручну литературу Ангажовати ученике да прикупљају декларације производа од меса, млека, јаја

	-познаје основне производе од брашна, воћа и поврћа - познаје основне производе од млека, меса, јаја -зна исправно складиштити производе од брашна, воћа и поврћа -зна исправно складиштити производе од млека, меса, јаја		
Стисцање основних знања о алкохолним и безалкохолним пићима (вина, пива, јака алкохолна пића, безалкохолна пића, сокови, сирупи, газирана пића)	Ученик ће бити способан да: -дефинише алкохолна и безалкохолна пића -објасни технолошке процесе добијања алкохолних и безалкохолних пића -познаје врсте вина, пива, алкохолних и безалкохолних пића у промету -схвата штетност претераног коришћења алкохолних пића	ПИЋА (9) -алкохолна пића (вина, пива, јака алкохолна пића) -безалкохолна пића (сокови, сирупи, газирана пића)	Користити новију стручну литературу Користити шему технолошког процеса добијања алкохолних пића Демонстрирати узорке алкохолних и безалкохолних пића

ХИГИЈЕНА И ЗАШТИТА НА РАДУ

ПРВИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	70					70

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе предмета хигијена и заштита на раду је упознавање разноврсних фактора који утичу на здравље.

Задаци наставе су:

- Упознавање утицаја хигијене у заштити здравља,
- формирање позитивног става о значају хигијенског начина живљења као основног фактора за очување здравља;
- схватање и разумевање заштите на раду као институције заштите физичког интегритета угоститељског радника од опасности и штетности на раду, као и заштиту његовог здравља и личне сигурности.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. М. Николић, Р. Коцијанчић, М. Пецељ-Геџ, В. Парезановић: *Хигијена са здравственим васпитањем за 1. или 2. разред медицинске, прехранбене и средње школе у делатности личних услуга*, Завод за уџбенике, Београд, 2008.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА:

- Српски језик и књижевност
- Физичко васпитање
- Математика

- Припремање намирница
- Практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 70 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
-уознавање са значајем и поделом хигијене, појмом здравља и факторима који на њега утичу, заштитом на раду и њеним задацима	-наведе задатке и значај хигијене, дефинише здравље и познаје факторе који на њега утичу, дефинише заштиту на раду, наведе њене задатке	УВОД (5) Време, задаци и подела хигијене. Време задаци и схватање заштите на раду. Савремено схватање здравља и чиниоци који утичу на здравље.	Остваривањем садржаја програма овог предмета ученици треба да стекну знања која су неопходна и чине значајну компоненту њихове културе; да усвоје хигијенске захтеве као сопствени стил живљења и деловања који значајно утиче на њихову ресоцијализацију. При утврђивању садржаја програма поред сагледавања функције предмета у укупном стручном образовању угоститељског радника узети су у обзир садржаји других наставних целина као и садржаји програма који се у основној школи изучавају. Избор наставних садржаја и одговарајуће структурирање програма извршено је на основу дидактичких захтева поступности и повезаности садржаја. Ученици треба да схвате феномен односа човека и средине, да уоче суштину настанка болести и да стекну лично позитивно понашање према здрављу и елементима који га чине. Циљ програма је да ученици упознају утицај околине на здравље људи, значај заштите човекове
-уознавање са појмом радне средине, умора, замора, премора и одмора, различитим врстама рада (статички, динамички, дневни, ноћни) и врстама штетних утицаја у радној средини (зрачење, бука, вибрације...), врстама мера заштите и хигијенским мерама заштите у случају катастрофа	-дефинише појам радне средине -разликује умор и замор од премора и познаје начине обнављања радних способности у зависности од врсте рада -наброји штетне агенсе у радној средини -да примере штетног утицаја фактора спољне средине -наведе врсте заштите на раду -објасни хигијенске мере у случају катастрофа	ХИГИЈЕНА РАДНЕ СРЕДИНЕ (10) Радна средина. Услови радне средине. Појам и врсте поделе на раду. Мере заштите на раду. Хигијенске мере.	
-уознавање са правилним одржавањем личне хигијене, као и са најчешћим болестима које настају услед недовољне хигијене (инфективна жутица, шуга, вашљивост, гљивична обољења, каријес), њиховом превенцијом и лечењем -уознавање са контрацепцијом и најчешћим полним и полно преносивим болестима (инфекције вагине, сифилис, гонореја, сида...) и превенцијом	-процени значај употребе средстава за одржавање личне хигијене -примени у пракси усвојена знања -објасни поремећаје и болести настале услед недовољне хигијене -дефинише појам, поделу и врсте контрацептивних средстава -објасни најчешће полне болести и болести које се преносе полним путем објасни значај токсикоманије на здравље	ЛИЧНА ХИГИЈЕНА (15) Значај чистоће тела у очувању здравља. Болести које настају као последица лоше хигијене. Штетности дејства алкохола, наркотика и дувана. Заштита и подизање отпорности организма. Дезинфекција, дезинсекција, дератизација, и вакцинација.	

<p>-уознавање са токсикоманијама</p> <p>-уознавање са појмом имунитета и начинима његовог подизања</p> <p>-уознавање са појмовима дезинфекција, дезинсекција, дератизација</p>	<p>-дефинише имунитет, објасни начине његовог подизања</p> <p>-дефинише дезинфекцију, дезинсекцију, дератизацију</p>		<p>средине, да схвате значај хигијене радне средине, да упознају принципе менталне хигијене и да стекну знања о значају правилне исхране. Ученици треба да схвате и усвоје значај личне хигијене и утицај осталих фактора на здравље човека.</p>
<p>-уознавање са менталном хигијеном, одликама здраве и зреле личности, одликама пубертета и адолесценције, социјално пожељним и непожељним облицима понашања</p> <p>-уознавање са принципима правилне исхране и њеним значајем за очување здравља, хранљивим материјама, животним намирницама и поремећајима изазваним неправилном исхраном</p>	<p>-дефинише менталну хигијену, препознаје одлике здраве и зреле личности</p> <p>-дефинише пубертет и адолесценцију</p> <p>-да примере девијације и деликвенције</p> <p>-објасни улогу и значај појединих хранљивих материја у исхрани</p> <p>-описе поремећаје и болести настале услед неправилне исхране</p> <p>-дефинише и објасни разне врсте тровања храном</p> <p>-да примере здраве исхране</p> <p>-илуструје састав и врсте намирница</p> <p>-процени значај здраве исхране у очувању здравља</p>	<p>МЕНТАЛНА ХИГИЈЕНА (10)</p> <p>Душевно здравље угоститељских радника. Фактори који одређују понашање угоститељских радника у процесу рада. Девијације (одступање од понашања).</p> <p>Хигијена исхране. Улога исхране у здрављу. Хранљиве материје. Својства и потребе. Болести услед неправилне исхране. Тривовање храном.</p>	
<p>-уознавање са најчешћим механичким изворима повреда на раду, врстама повреда и збињавањем и мерама заштите при раду кухињским алатом</p> <p>-уознавање са дејством струје на људско тело и правилима за руковање електричним уређајима</p>	<p>-наведе и објасни најчешће механичке изворе повреда и најчешће врсте повреда, као и њихово збињавање</p> <p>-наведе мере заштите при раду кухињским алатом</p> <p>-објасни дејство струје на људско тело</p> <p>-наведе правила при руковању електричним уређајима</p>	<p>ИЗВОРИ ОПАСНОСТИ, ЗАШТИТА И ПРВА ПОМОЋ (15)</p> <p>Механички извори опасности од повреда на раду. Повреде на раду при руковању машинама, уређајима и апаратима. Мере заштите при раду ножевима, секирама, тестерама и другим алатима. Опасности од удара електричне енергије. Правилно руковање електричним прибором, проводницима и утикачима.</p>	
<p>-уознавање са најчешћим изворима и</p>	<p>-дефинише пожар, наведе и објасни</p>	<p>ЗАШТИТА ОД ПОЖАРА (5)</p>	

узроцима пожара, средствима, начином и опремом за гашење пожара	најчешће изворе и узроке пожара -наведе средства која се користе у апаратима за гашење пожара -објасни начин гашења пожара и коришћење заштитне опреме	Извори и узроци пожара. Апарати за гашење пожара. Начин гашења пожара. Коришћење заштитне опреме.	
---	--	---	--

ПРИПРЕМАЊЕ НАМИРНИЦА

ПРВИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		70
		70				

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ програма је оспособљавање ученика за обављање послова и задатака образовног профила припремач намирница.

Задаци наставе су:

- стицање основних знања о куварству;
- стицање знања о начину чувања намирница;
- стицање знања о припремању намирница.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. *Куварство са пластичарством за други разред средње Угоститељско-туристичке школе*, Аутор: Јован Стојановић, Завод за уџбнике и наставна средства, Београд, 1995.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- основи угоститељства
- познавање робе
- хигијена и заштита на раду
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 70 (2 час недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Стицање основног знања из области куварства.	Ученици ће имати основно знање о куварству.	УВОД (2) Појам значај и задаци куварства.	Описати текстуално и усмено значај куварства.
Стицање основног знања о распореду и намени кухињских просторија, уређаја који се у њима налазе и начину одржавања хигијене.	Ученици ће имати представу о распореду и намени кухињских просторија и знаће да направе разлику међу њима.	КУХИЊСКА ОДЕЉЕЊА И СРЕДСТВА ЗА РАД (18) Кухињска одељења – просторије. Намена урађење и распоред кухињске просторије. Одржавање чистоће и хигијене у кухињи и помоћним просторијама кухињског блока. Време чишћења у	Приказати сликовито распоред кухињских просторија.

		кухињи. Средства за чишћење у кухињи. Употреба средстава за чишћење.	
Стицање основног знања о средствима са рад, врсти инвентара и начину њихове употребе и одржавања.	Ученици ће знати да направе разлику између крупног и ситног инвентара и о начину њиховог коришћења.	СРЕДСТВА ЗА РАД (30) Врсте средстава за рад која се користе у кухињи. Одржавање и чишћење средстава за рад. Врсте алата која се користе у кухињи. Инвентар. Врсте инвентара и њихово коришћење. Начин одржавања инвентара.	Описати текстуално и приказати сликовито врсте инвентара.
Стицање основног знања о изгледу, оспбинама и дужностима запослених у кухињи.	Ученици ће знати да уоче разлику између кухињских радника и њихових дужности у кухињи.	РАДНИЦИ У КУХИЊИ (20) Особине, дужности, изглед и понашање радника у кухињи. Зачтита на раду. Радна одећа и обућа.	Описати текстуално и приказати слике кухињских радника.

ПРИПРЕМАЊЕ НАМИРНИЦА ДРУГИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Други	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
		64				64

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ програма је оспособљавање ученика за обављање послова и задатака образовног профила припремач намирница .

Задаци наставе су:

- стицање основних знања о куварству;
- стицање знања о начину чувања намирница;
- стицање знања о припремању намирница.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. *Куварство са посластичаством за други разред Угоститељско-туристичке школе*, Аутор: Јован Стојановић. Завод за уџбенике и наставна средства, Београд 1995. године

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- основи угоститељства
- познавање робе
- хигијена и заштита на раду
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Други

Годишњи фонд часова: 64 (2 час недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Стицање основног знања о зачинима који се користе у куварству.	Ученици ће бити у стању да уоче разлике између миришљавих, сланих, љутих и киселих зачина.	ЗАЧИНИ И МИРОЋИЈЕ КОЈИ СЕ КОРИСТЕ У ПРИПРЕМИ ХРАНЕ (10) Миришљави зачини. Љути зачини. Слани зачини и кисели зачини.	Показати узорке врста зачина по врсти и квалитету. Ангажовати ученике да прикуљају декларације производа.
Стицање основног знања о намирницама животињског порекла и њихова примена у куварству.	Ученици ће знати да уоче разлике између говеђег, свињског, телећег, јагњећег и пилећег меса, разлике између речних и морских риба као и начин њихове примене у куварству.	ПРИПРЕМАЊЕ НАМИРНИЦА ЖИВОТИЊСКОГ ПОРЕКЛА (20) Месо: говеђе, телеће, свињско, јагњеће, и пилеће. Расецање трупа на половине и четвртине. Сечење меса на основне делове. Припремање живинског меса за на основне делове. Припремање живинског меса за примену у кулинарству. Речне и морске рибе. Припремање рибе за примену у кулинарству.	Показати узорке врста меса по врсти и квалитету. Ангажовати ученике да прикуљају слике и декларације производа.
Стицање основног знања о намирницама биљног порекла и њихова употреба у куварству.	Ученици ће знати да уоче разлике између коренастог, лиснатог, махунастог и главичастог поврћа, коштуњавог, јабучастог, јагодастог воћа и начин примене у куварству.	НАМИРНИЦЕ БИЉНОГ ПОРЕКЛА (20) Врсте воћа и поврћа. Прање, љушћење, чишћење ручним и машинским путем воћа и поврћа.	Показати узорке врста воћа и поврћа по врсти и квалитету. Ангажовати ученике да прикуљају слике и декларације производа.
Стицање знања о преузимању, одлагању и чувању меса, воћа, поврћа и зачина.	Ученици ће бити у стању да направе разлику између преузимања меса, рибе, зачина, воћа и поврћа и начину њиховог чувања.	ПРЕУЗИМАЊЕ ЖИВОТНИХ НАМИРНИЦА (16) Преузимање и одлагање меса. Преузимање и одлагање рибе. Чување и одлагање зачина. Преузимање и чување воћа и поврћа.	Показати сликовито места где се одлажу и чувају животне намирнице.

ПРАКТИЧНА НАСТАВА

ПРВИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		630
			630			

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе је оспособљавање ученика за обављање послова и задатака образовног профила припремач намирница.

Задаци:

- упознавање структуре угоститељских јединица, технике рада у угоститељским јединицама као и коришћење средстава и опреме у угоститељским објектима;
- упознавање важности и неопходности одржавања чистоће, уредности, тачности и одговорности у раду;
- развијање смисла за ефикасно и економично деловање и учествовање у раду.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. *Куварство и посластичарство за I и II годину угоститељско туристичке школе,*

Аутори: Родољуб Стојановић и Јокић Јован, Завод за уџбенике и наставна средства Београд 1995.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- припрема намирница
- основи угоститељства

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 630 (18 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Упознати функције и намену свих кухињских просторија. Научити и препознати колико је кухиња врло сложена и важан део угоститељског објекта.	Ученици савладавају рад у просторијама за прање црног и белог посуђа, и просторија за одлагање воћа и поврћа и стичу радну навику за даље часове.	Упознавање распореда кухињских просторија -упознавање просторија за прање црног посуђа -упознавање просторија за прање белог посуђа -упознавање просторија за одлагање поврћа и воћа	У зависности од психо-физичких способности ученика практична настава се обавља у опремљеним кабинетима кроз вежбе и угоститељским објектима.
Научити коришћење средстава за прање кухињских просторија и кухињског инвентара. Упознати намену средстава за дезинфекцију.	Ученици су упознати са средствима за прање и дезинфекцију у кухињи и начину коришћења у даљем раду.	Упознавање средстава за рад у кухињи -врста детерџената и њихова намена -врста средстава за дезинфекцију -коришћење средстава за прање и чишћење -коришћење средстава за дезинфекцију	Програм практичне наставе омогућава да се ученици упознају у нашем кабинету и стекну знање о средствима за рад.

Стицање потребне одговорности за употребу ситног и крупног инвентара. Упознати потребне мере заштите на раду и оспособити се за рад на сигуран начин.	Ученици су упознати о правилној заштити на раду и знају како је даље применити.	Упознавање инвентара и средстава заштите на раду -упознавање ситног инвентара -упознавање крупног инвентара и припрема за рад -заштита на раду при коришћењу кухињског алата	Да би се успешно обавила практична настава ученици се морају упознати са постојећим инвентаром као и значајем правилне заштите на раду како неби дошло до повређивања.
Научити основне појмове о хигијени и важности одржавања зидних и подних плочица и навика на хигијену радног места.	Ученици су по завршетку часа стекли знање о прању и чишћењу зидних и подних плочица.	Чишћење и одржавање разних врста подова -прање и чишћење подних плочица -прање и чишћење керамичких зидних плочица -прање канала за отпадне воде	Из здравствених разлога веома је значајно и важно да ученици схвате значај одржавања хигијене у радном простору.
Научити и схватити шта је главни и крајњи циљ одржавања обојених и обложених зидова.	Ученици су научени да одржавају, перу и дезинфикују све врсте подова.	Чишћење и одржавање обојених и обложених зидова -прање, одржавање и дезинфекција обојених зидова -прање, одржавање и дезинфекција обложених зидова	Схватити значај генералне дезинфекције која се одржава једном недељно из здравствених разлога.
Научити руковати и одржавати Кухињски намештај. Одржавати, користити и упознати уређаје за хлађење и замрзавање животних намирница.	Ученици су савладали руковање кухињским намештајем, њихову намену и одржавање.	Чишћење и одржавање кухињског намештаја -прање и дезинфекција радних површина - прање и дезинфекција расхладних витрина - прање електричних уређаја - прање и дезинфекција дрвених дасака и пања за сечење меса	Постојећи уређај и инвентар уредно се дезинфикују како би се одржала правилна хигијена из здравствених разлога.

ПРАКТИЧНА НАСТАВА ДРУГИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Други	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
			576			576

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе је оспособљавање ученика за обављање послова и задатака образовног профила припремач намирница.

Задаци наставе су:

- упознавање структуре угоститељских јединица, технике рада у угоститељским јединицама као и коришћење средстава и опреме у угоститељским објектима;
- упознавање важности и неопходности одржавања чистоће, уредности, тачности и одговорности у раду;
- развијање смисла за ефикасно и економично деловање и учествовање у раду.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. *Куварство и посластичарство за I и II годину угоститељско туристичке школе,*

Аутори: Родољуб Стојановић и Јокић Јован, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1995.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- технологија припрема намирница
- основи угоститељства

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Други

Годишњи фонд часова: 576 (18 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Развијати код ученика смисао за економично и рационално коришћење свих врста животних намирница и осталих потребних материја. Научити прање и сортирање поврћа. Развијати код ученика смисао за економично и рационално коришћење свих врста животних намирница и осталих потребних материја.	Да ученици правилно сортирају, перу и припремају воће за прављење разних врста џемова, компота и колача, као и поврћа за даљу обраду.	Преузимање сортирање, прање, чишћење и одржавање воћа и поврћа -преузимање и сортирање воћа -прање воћа и припрема за даљу обраду -припрема воћа, спремање разних врста компота и пекмеза -пријем и припрема поврћа -прање и сортирање поврћа -припрема поврћа за даљу обраду	Успешно и правилно оспособљавање ученика за реализацију наставних јединица у обради воћа и поврћа.
Правилно анатомско транжирање и сечење меса. Препознати и схватити поделу месних јела према врсти меса и према технолошком поступку. Оспособити се за припремање јела од свињског, говеђег и живињског меса.	Ученици савладавају правилно расецање полутки и сечење свињског, говеђег и пилећег меса.	Пријем, расецање, припрема свињског, телећег, говеђег и пилећег меса за даљу обраду -расецање и транжирање свињске полутке и припрема за даљу обраду -расецање и транжирање говеђе полутке и припрема за даљу обраду -расецање и транжирање телеће полутке одвајање од костију и припрема за даљу обраду пријем, сечење, прање пилећег меса и	Успешно и правилно оспособљавање ученика за реализацију наставних јединица у обради наведених врста меса.

		прпрема за задаљу обраду	
Стећи потребно знање и вештину у припреми јела од рибе.	Савладавање правилног чишћења и сечења рибе за даљу обраду.	Пријем и чишћење рибе -чишћење и прање рибе -прпрема рибе за даљу обраду	Успешно и правилно оспособљавање ученика за реализацију наставних јединица у обради разних врста рибе.
Научити и схватити мерење животних намирница и знати направити разлику код мерења текућина и намирница.	Ученици уче и савладавају правилно и тачно мерење намирница и текућина.	Мерење намирница и текућина	Оспособљавање ученика за значај правилног мерења животних намирница и текућина.
Научити, чистити и одржавати машине и алате у услужно угоститељским објектима.	Ученици су упознати са правилним коришћењем и одржавањем хигијене у услужно – угоститељским објектима.	Чишћење алата и машина у услужно - угоститељским објектима	Оспособљавање ученика за правилно чишћење алата и машина и схватање значаја за рад у угоститељском објекту.

Образовни профил: Пакер

Објављено у "Просветном гласнику" бр. 5/94

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ	Први разред		Други разред		Збирно	
	Недељно	Годишње	Недељно	Годишње	Недељно	Годишње
Српски језик и књижевност	2	70	2	64	4	134
Уређење друштва	/	/	2	64	2	64
Физичко васпитање	2	70	2	64	4	134
Математика	2	70	2	64	4	134
Основи трговине	2	70	/	/	2	70
Познавање робе	2	70	/	/	2	70
Складишно и транспортно пословање	2	70	2	64	2	134
Техника паковања	/	/	2	64	2	64
Практична настава	18	630	18	576	36	1206

НАСТАВНИ ПРОГРАМИ**ЗАЈЕДНИЧКИ ПРЕДМЕТИ**

Програми заједничких предмета: **српски језик и књижевност, уређење друштва, физичко васпитање и математика** заједнички су за све образовне профиле у двогодишњем школовању.

СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ**ОСНОВИ ТРГОВИНЕ****ПРВИ РАЗРЕД****1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ**

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	70					70

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе је стицање знања о улози трговине у друштву.

Задаци наставе су:

указивање на значај предмета у оквиру занимања за које се ученик определи;
овладавање основним знањима из области трговине.

3. ПРЕПОРУЧЕНА ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА: др. Драгутин Радуновић и др. Стипе Ловрета „Основи економике трговине“ за I разред трговинске школе Завод за уџбенике и наставна средства Београд.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА: Практична настава, Складишно и транспортно пословање, Математика, Познавање робе

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 70 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Циљ настанка и развоја трговине је да кроз теоријску наставу способности ученике да разумеју узроке настанка и развоја трговине као сложене привредне делатности.	Од ученика се очекује разумевање услова настанка трговине, историјског развоја и факторе брзог савременог и будућег развоја трговине.	НАСТАНАК И РАЗВОЈ ТРГОВИНЕ (5) -Услови настанка трговине, - историјски развој трговине, -развој трговине у савременим условима.	Ученицима треба омогућити стицање основних знања о трговини као комплексне делатности у склопу савремених привредних система.
Циљ је да ученици разумеју народно-привредне, робне и пословне функције трговине.	Од ученика се очекује разумевање трговине као посредника између произвођача и потрошача у прометној сфери.	ФУНКЦИЈА ТРГОВИНЕ (5) -Функције трговине у привреди.	Ученицима је омогућено стицање знања о сложеним функцијама трговине.
Стицањем вештина и знања кроз теоријску наставу ученици схватају трговину као радно-интензивну и терцијарну привредну	Од ученика се очекује разумевање места и улоге трговине у привреди као и њене корелације са другим привредним гранама.	ТРГОВИНА КАО ПРИВРЕДНА ДЕЛАТНОСТ (5) -Место трговине у привреди. Веза трговине са другим	Ученицима је омогућено стицање знања о место и улози трговине у друштву и везу са

делатност услужног карактера.		привредним делатностима (производња, транспорт, туризам)	другим привредним делатностима.
Циљ је да дидактичком методом кроз теоријску наставу ученици разумеју поделу и диференцирање трговине.	Од ученика се очекује разумевање поделе рада у оквиру трговине.	ПОДЕЛА И ОРГАНИЗАЦИЈА ТРГОВИНЕ (5) -Унутрашња и спољна трговина, промет робе	Ученици се оспособљавају за стицање компетенција у оквиру поделе и диференцијације трговине и промета робе.
Циљ је да ученици разумеју двоструку улогу трговине: као купца и као продавца, самим тим њен утицај на тржишне токове.	Ученици ће бити оспособљени да схвате узроке настанка осцилација између понуде и тражње које условљава трговина.	ТРГОВИНА И ТРЖИШТЕ (5) -Појам и подела тржишта, понуда и тражња на тржишту.	Ученицима треба омогућити стицање знања о узрочно последичним везама између трговине и тржишта.
Циљ је да ученици кроз теоријску наставу разумеју трговину на велико као грану у оквиру унутрашње трговине.	Од ученика се очекује разумевање значаја и карактеристика трговине на велико у нашој земљи.	ТРГОВИНА НА ВЕЛИКО (5) -Носиоци промета робе на велико, локација у промету на велико, карактеристике промета на велико у нашој земљи.	Ученицима треба омогућити стицање знања о трговини на велико уз посету складишта, стоваришта или откупне станице.
Циљ је да ученици кроз теоријску наставу разумеју детаљистичку функцију трговине на мало у промету робе до крајних потрошача.	Од ученика се очекује разумевање да крајњи потрошач преко трговине на мало долази до робе широке потрошње, која се непосредно плаћа и подлеже плаћању пореза на промет. Како се преко трговине на мало услужују милиони потрошача, она предпоставља велико учешће радно способног становништва.	ТРГОВИНА НА МАЛО (10) -Функција трговине на мало у промету робе, трговинска мрежа на мало (трг. орган. произвођачи), класична малопродајна мрежа и њена структура, савремена малопродајна мрежа и њена структура, услови за обављање малопродаје локација малопродајне мреже, карактеристике и основни проблеми, трговина на мало у нашој земљи.	Ученицима треба омогућити стицање знања како роба широке потрошње долази од произвођача преко трговине на мало до крајњег корисника уз велико учешће женске радне снаге.
Циљ је да ученици кроз теоријску наставу разумеју услуге које се обављају у сфери производње добара и у сфери њихове размене и потрошње.	Од ученика се очекује разумевање обављања различитих услуга у сфери робног промета.	УСЛУГЕ У СФЕРИ РОБНОГ ПРОМЕТА (10) -Функција услуга у савременом робном промету, врста услуга и њихови организациони облици (шпедицијске услуге, комисионе услуге, складишне услуге, услуге контроле	Ученицима треба омогућити сазнања о основним функцијама услуга у савременој трговини, ради ефикаснијег обављања робног промета.

		квалитета, услуге економске пропаганде и друге услуге уобичајене у робном промету).	
Циљ је да ученици кроз теоријску наставу разумеју економске принципе који се јављају у услугама промета у друштвеној репродукцији.	Од ученика се очекује разумевање организација пословања у трговини, трошкови који настају приликом промета и формирање цена у трговини.	СПЕЦИФИЧНОСТИ ЕКОНОМИЈЕ У ОБЛАСТИ РОБНОГ ПРОМЕТА (5) -Организација и технологија пословања у трговини. Трошкови формирање цена у трговини.	Ученицима треба омогућити сазнање о организационој структури трговине, узроке настанка добити и калкулацију цена у трговини.
Циљ је да ученици кроз теоријску наставу разумеју пословну самосталност трговинских предузећа и осталих носилаца промета робе, који привређују на тржишним основама у нашем привредном систему.	Од ученика се очекује разумевање пословне самосталности трговинских предузећа у нашем привредном систему чија је карактеристика тржишно привређивање у нашој земљи.	СПЕЦИФИЧАН ПОЛОЖАЈ ТРГОВИНЕ У НАШОЈ ЗЕМЉИ (5) -Организација носилаца промета робе, добити као мотивације у промету робе, сарадња трговине на велико и са произвођачима, сарадња трговине на мало са организованим потрошачима	Ученицима треба омогућити сазнање о одређеним законитостима у функционисању и развоју трговине унутар друштвене репродукције у нашој земљи.
Циљ је да ученици кроз теоријску наставу разумеју организацију пословања трговинских предузећа	Од ученика се очекује разумевање организација пословања трговинских предузећа кроз одговарајуће пословне јединице у облику: набавне, продајне и складишне службе, резултата пословања и распореда остварених резултата.	ОРГАНИЗАЦИЈА ПОСЛОВАЊА ТРГОВИНСКИХ ПРЕДУЗЕЋА (10) -Набавна служба: Појам, значај и задаци набавне службе. Продајна служба: Појам, значај и задаци продајне службе. Складишна служба: Појам, значај и задаци складишне службе. Појам и врсте складишта. Пријем робе у складиште. Издавање робе из складишта. Складишна евиденција. Резултати пословања трговинских предузећа: трошкови пословања. Резултати пословања, укупни приход и добит. Расподела остварених резултата.	Ученицима треба омогућити сазнања о организацији трговинског предузећа, све облике пословних јединица, трошкове пословања предузећа, резултате пословања и њихову расподелу.

ПОЗНАВАЊЕ РОБЕ**ПРВИ РАЗРЕД****1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ**

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		70
	70					

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

СТИЦАЊЕ ОСНОВНИХ ЗНАЊА О ЧУВАЊУ РОБЕ И ФАКТОРИМА КОЈИ УТИЧУ НА КВАЛИТЕТ РОБЕ, УКАЗИВАЊЕ НА ЗНАЧАЈ ПРЕДМЕТА У ПРАКТИЧНОМ ЖИВОТУ, РАЗВИЈАЊЕ ЉУБАВИ ПРЕМА РАДУ И СМИСЛА ЗА КОЛЕКТИВНИ РАД.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Славољуб Урошевић, Нада Милисављевић, Нада Марков: Познавање робе за други и трћи разред трговинске школе трговац, трговински техничар, Завод за уџбенике, Београд 2007.
2. Бранка Трбовић, Јосип Барас: Познавање робе за трећи разред угоститељско- туристичке школе, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2006.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- складишно и транспортно пословање
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 70 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Усвајање основних теоријских знања о појму робе Усвајање основних знања о подели робе према пореклу, степену обраде, квалитету. Усвајање појма сурогата.	Ученик ће бити способан да: -дефинише појам робе - наброји основне поделе робе - наброји опште особине робе и на примерима схвати утицај ових вредности на употребну вредност робе - дефинише појам сурората	ПОЈАМ И ПОДЕЛА РОБЕ (5) -подела робе према пореклу и саставу - подела робе према степену дораде - подела робе према квалитету - појам сурогата и примери	Показати узорке различитих роба по врсти и квалитету Ангажовати ученике да прикупљају слике, узорке и декларације производа
Усвајање основних знања о квалитету робе. Схвате значај квалитета робе Увиде важност инспекцијског прегледа робе Развијање свести о законском регулисању квалитета робе. Схвате важност стандардизације у свакодневном животу. Схвате значај гарантног листа и сервисирања робе,	Ученик ће бити способан да: -дефинише појам квалитета робе -познаје и придржава се начела стандарда квалитета робе -објасни инспекцијски преглед робе -идентификује примену и значај квалитета робе	КВАЛИТЕТ РОБЕ (5) -појам квалитета робе - карактеристике квалитета –значај контроле квалитета робе -инспекцијски преглед робе – ниво и врсте квалитета -побољшање квалитета робе	Донети на час од неког малог кућног апарата гарантни лист, техничко упутство и списак овлашћених сервисера. Демонстрирати на неком прехранбеном производу органолептичка својства робе.

односно гарантовање квалитета и заштите потрошача.			
Схватање значаја марке производа на гаранцију квалитета Разумеју значај марке на психологију потрошача. Увиде значај марке на тржишту у односу на квалитет и углед.	Ученик ће бити способан да: -објасни функцију марке -дефинише заштитни знак – дефинише појам декларације -објасне појам трговачка марка	ОБЕЛЕЖАВАЊЕ РОБЕ (5) -марка робе - заштитни знак на роби - декларација робе - знак квалитета „ЈУС“	Презентовати ученицима узорке различитих производа Ангажовати ученике да прикупљају слике, узорке и декларације производа Користити стручну литературу
Схватање важност услова и начина транспорта и складиштења робе . Схвате заштиту производа током складиштења Усвајање основних знања о физичким, хемијским, механичким променама на роби Схвате значај добре и лоше организације рада у складиштима	Ученик ће бити способан да: -дефинише појам складишта -знати правилно чувати, складиштити и одржавити робу у складишту	ЧУВАЊЕ РОБЕ У СКЛАДИШТИМА (5) -температура и влага у складиштима - чување робе у хладњачама - поступци при складиштењу робе	Организовати посету некој фабрици Користити стручну литературу
Схвати значај конзервирања хране Стицање основних знања о узроцима кварења животињских намирница Развијање свести о правилном конзервирању намирница, познавању врста, квалитета и чувања намирница биљног и животињског порекла Развијање свести о личној хигијени, хигијени радних одећа, хигијени алата и прибора за рад, као и хигијени просторија у којима се роба складишти.	Ученик ће бити способан да: -дефинише појам конзервирања -зна да наброји поступке конзервирања -познавати методе физичког и хемијског начина конзервирања робе	КОНЗЕРВИРАЊЕ ПРЕХРАМБЕНЕ РОБЕ (5) -појам конзервирања -врсте и значај конзервирања	Користити шеме и филмове технолошких процеса конзервирања хране Донети узорке конзервиране хране биљног и животињског порекла
Схвати значај хранљиве вредности намирница биљног и животињског порекла Развијање свести о правилним условима	Ученик ће бити способан да: -дефинише појам прехранбених производа -распозна и идентификује поједине врсте	ПРЕХРАМБЕНА РОБА (10) -брашно, хлеб, пециво, тестенине и услови чувања - шећер, бомбоне, какао производи и услови чувања	Презентовати ученицима узорке животињских намирница Демонстрирати производе од меса, млека , јаја

<p>чувања животних намирница, као и како важност правилног складиштења утиче на здравље људи</p>	<p>брашна, хлеба, пецива, тестенине -познаје основне производе од брашна -зна да исправно складишти производе од брашна - познаје основне производе од шећера, какаоа и зна да их складишти - препозна основне производе од воћа, поврћа и зна да их складишти - препозна основне производе од млека, меса, јаја -зна исправно да складишти производе од млека, меса, јаја -зна услове складиштења уља, масти, соли</p>	<p>-прерађивање и чување воћа и поврћа -услови чувања млека и млечних прерађевина -услови чувања меса, месних прерађевина, јаја -услови чувања соли, уља и масти</p>	<p>Користити стручну литературу Ангажовати ученике да прикупљају декларације производа од млека, меса, тестенина</p>
<p>Стицање основних знања о узрочницима кварења намирница. Зна да објасни у чему се огледа приметно, а у чему неприметно кварење прехранбених производа. Развијање свести о последицама употребе хране конзервиране у лименкама</p>	<p>Ученик ће бити способан да: -описује факторе који утичу на кварење робе - зна да наброји нека обољења која се јављају при конзумирању неисправних прехранбених производа -дефинишу појам ферментације</p>	<p>ПРОМЕНА СВОЈСТАВА ПРЕХРАМБЕНЕ РОБЕ (5) -фактори који утичу на кварење робе -дејство паразита -врење</p>	<p>Користити стручну литературу Демонстрирати узорак плесног хлеба</p>
<p>Стицање основних знања о текстилној роби. Уочи разлике у обележавању робе за различите узрасте Уочи важност читања декларације на текстилној роби ради правилног одржавања производа и очувања квалитета.</p>	<p>Ученик ће бити способан да: -дефинише појам текстилне робе -зна да наброји текстилне производе према степену технолошке обраде и према намене -дефинише појам трикотаже -зна да наброји поделу трикотаже на основу сировинског састава -зна да на основу ознаке на текстилној роби препозна ком полу и узрасту је намењена -зна да протумачи декларацију на</p>	<p>ТЕКСТИЛНА РОБА (5) -сировине у текстилној индустрији -основни елементи квалитета текстилних сировина и полупроизвода -појам и подела трикотаже -означавање величине -ознаке на декларацији</p>	<p>Користити шему поделе текстилних сировина Користити шему ознака величина за дечију одећу и рубље Користити шему ознака величина за мушку одећу Користити шему ознака величина за женску одећу Демонстрирати узорке дечије, женске и мушке одеће</p>

	конфекциском одевном предмету		
Стицање основних знања о металима. Уочи разлику производа црне и обојене металургије. Стицање основних знања о алатима. Стицање основних знања о металној галантерији.	Ученик ће бити способан да: -зна одакле се добијају метали -дефинише појам легуре -наброји својства метала -зна поделу металних производа -објасни појам метална галантерија -наброји поделу алата	МЕТАЛИ (5) -уопште о металима -финални производи металне индустрије, алати	Демонстрирати шеме најважнијих производа обојене и црне металургије Ангажовати ученике да донесу слике различитих алата.
Стицање основних знања о електротехничкој роби. Уоче да ова група производа показује најизразитију динамику промена.	Ученик ће бити способан да: -дефинише појам електротехничке робе -наброје показатеље квалитета електротехничке робе -зна поделу електроинсталационог материјала -разликује машине од апарата -објасни појам радиоактивна роба	ЕЛЕКТРОТЕХНИЧКА РОБА (5) -материјал за електричне инсталације -машине и апарати - радиоактивна роба	Ангажовати ученике да прикупе слике електротехничке робе. Користити шему класификације електричних производа.
Стицање основних знања о стаклу. Усвајање основних знања о керамици. Стицање основних знања о грађевинском материјалу.	Ученик ће бити способан да: -дефинише појам неметала -зна разлику између порозне и непорозне керамике -наброји сировине за стакло, као и врсте -дефинише и наброји грађевински материјал	НЕМЕТАЛИ (5) -сировине за стакло и врсте стакла -непорозна и порозна керамичка роба -грађевински материјал	Демонстрирати узорке стакла, керамике, грађевинског материјала
Стицање основних знања о производима од дрвета. Развијање свести о рециклирању папира.	Ученик ће бити способан да: -наброји производе од дрвета -објасни употребу папира	ДРВО (5) -особине, врсте и производи од дрвета -папир	Користити технолошку шему производње папира
Усвајање основних знања о пластичним масама и врстама.	Ученик ће бити способан да: -објасни шта су пластичне масе -зна основна својства пластичних маса -зна поделу пластичних маса према пореклу -идентификује примену и значај пластичних маса	ПЛАСТИЧНЕ МАСЕ КАО МАТЕРИЈАЛ ЗА ПАКОВАЊЕ (5) -особине и врсте пластичне масе	Демонстрирати производе од пластичних маса

СКЛАДИШНО И ТРАНСПОРТНО ПОСЛОВАЊЕ

ПРВИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		70
	70					

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе је стицање основних знања о складишном и транспортном пословању

Задаци наставе:

- стицање знања о складишту као организацији и месту обављања профила пакера;
- стицање знања о транспортним средствима као основним средствима допреме и отпреме робе;
- развијање свести и навика за правилан однос према раду.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА: Др. Радован Кнежевић, „Складишно пословање“, за I, II и III разред Трговинске школе. Завод за уџбенике и наставна средства-Београд 1994.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА: Познавање робе, Основи трговине, Практична настава, Математика.

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 70 (2 час недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Циљ појма и улоге складишта је да ученици кроз теоријску наставу разумеју појам и улогу складишта, а у вези циркулације робе у предузећу, од момента њеног уласка до момента изласка из складишта.	Од ученика се очекује разумевање појма и улоге складишта у ширем и ужем смислу.	УВОД (2) -појам и улога складишта	Ученицима треба омогућити стицање основних знања о појму и улози складишта, а у вези организације складишног пословања и циркулације робе у предузећу.
Циљ врсте складишта је да кроз теоријску наставу оспособи ученике да разумеју класификацију складишта према врсти делатности, начину градње, обима пословања, начину пословања, функцији и др.	Од ученика се очекује разумевање класификацију складишта према врсти делатности, начину градње, обима пословања, функцији и др.	ВРСТЕ СКЛАДИШТА (10) -складишта према начину градње: затворена складишта, отворена складишта, полутворена складишта, силоси -складишта према врсти робе: складиштае сировина, полупроизвода, готових производа, амбалаже, отпадака, ђубрива и грађевинског материјала.	Ученицима треба омогућити стицање основних знања о класификацији складишта.

Циљ фактора који утичу на функционисање складишта да кроз теоријску наставу, оспособи ученике да разумеју функцију уређаја који се користе у складишту, ради очувања робе, обезбеђења робе, осигурања безбедности и здравља складишног особља.	Од ученика се очекује разумевање функције уређаја који се користе у складишту, ради очувања робе, обезбеђења робе и осигурања безбедности и здравља складишног особља.	ФАКТОРИ КОЈИ УТИЧУ НА ФУНКЦИОНИСАЊЕ СКЛАДИШТА (8) -осветљење, грејање, вентилација.	Ученицима треба омогућити стицање основних знања о факторима који утичу на функционисање складишта и функцијама уређаја који се користе у складишту.
Циљ опреме складишта је да ученици кроз теоријску наставу разумеју како је неопходна опрема или инвентар, како би се процес складишног пословања могао нормално обављати.	Од ученика се очекује разумевање неопходне опреме или инвентара, који омогућава нормално обављање складишног пословања.	ОПРЕМА СКЛАДИШТА (10) -намештај, уређај за мерење и вагање и палете и контејнери	Ученицима треба омогућити стицање основних знања о неопходној опреми или инвентару, који омогућавају нормално обављање складишног пословања.
Циљ смештаја и чувања робе у складишту је да ученици кроз теоријску наставу разумеју принцип прегледности и принцип приступачности организације складишног пословања.	Од ученика се очекује разумевање два принципа складишног пословања: прегледности и приступачности ради добре организације рада складишта.	СМЕШТАЈ И ЧУВАЊЕ РОБЕ У СКЛАДИШТУ(10) -распоред складишних површина, -смештај запаљиве, експлозивне и отровне робе -смештај робе којој је потребна посебна нега -смештај остале робе	Ученицима треба омогућити стицање основних знања о смештају и чувању робе у складишту, ради добре организације у складишту.
Циљ робно-материјалних губитака у складишту је да ученици кроз теоријску наставу разумеју узроке губитака, последице губитака и спречавање губитака код складишног пословања .	Од ученика се очекује разумевање узрока и последица робно-материјалних губитака складишног пословања.	РОБНО-МАТЕРИЈАЛНИ ГУБИЦИ У СКЛАДИШТУ (10) -дозвољени губици, -прекомерни губици.	Ученицима треба омогућити стицање основних знања о дозвољеним и прекомерним губицима, узроцима и последицама њиховог настанка и спречавање појаве губитака, ради несметаног рада складишта.
Циљ преузимања робе у складишту је да ученици кроз теоријску наставу разумеју директан и индиректан пријем робе у складишту и попис робе ради несметаног обављања процеса складишног пословања.	Од ученика се очекује разумевање директног и индиректног пријема робе и пописа робе у складишту како би се складишно пословање обављало по законској регулативи.	ПРЕУЗИМАЊЕ РОБЕ У СКЛАДИШТУ(10) -квантитативни и квалитативни пријем робе, -припреме за попис робе, амбалаже и ситног инвентара.	Ученицима треба омогућити стицање основних знања о преузимању робе у складишту ради несметаног обављања складишног пословања по законској регулативи.
Циљ издавања и отпреме робе из складишту је да ученици кроз теоријску наставу разумеју добру	Од ученика се очекује разумевање издавања и отпрему робе из складишта, ради успешне организације	ИЗДАВАЊЕ И ОТПРЕМА РОБЕ ИЗ СКЛАДИШТА (10)	Ученицима треба омогућити стицање основних знања о издавању и отпреми робе из складишта и

организацију отпреме робе, како не би дошло до дуплирања издавања робе, увећаних трошкова, журбе, гужве и оштећења робе.	складишног пословања.	-отпрема робе туђим транспортним средствима, -отпрема робе сопственим средствима.	добро организованог складишног пословања.
--	-----------------------	--	---

СКЛАДИШНО И ТРАНСПОРТНО ПОСЛОВАЊЕ ДРУГИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Други	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	66					66

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе је стицање основних знања о складишном и транспортном пословању

Задаци наставе:

- стицање знања о складишту као организацији и месту обављања профила пакера;
- стицање знања о транспортним средствима као основним средствима допреме и отпреме робе;
- развијање свести и навика за правилан однос према раду.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

Др. Радован Кнежевић, „Складишно пословање“, за I, II и III разред Трговинске школе. Завод за уџбенике и наставна средства-Београд 1994.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА:Познавање робе,Основи трговине, Практична настава, Техника паковања, Математика.

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Други

Годишњи фонд часова: 66 (2 час недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Циљ је да ученици кроз теоријску наставу разумеју појам транспорта робе на одређеној релацији и његов значај као и врсте екстерног транспорта.	Од ученика се очекује разумевање превоза робе, задаци и значај транспорта у оквиру екстерног превоза робе.	Увод (5) -Појам саобраћаја као привредне делатности и његова веза са трговином - задаци значај транспортног пословања -Врсте транспорта	Ученицима треба омогућити стицање основних знања о појму и улози саобраћаја са трговином приликом транспорта робе.
Циљ је да ученици кроз теоријску наставу разумеју транспортне гране и поштански промет, појам и средства, пропратну документацију, радње које се предузимају пре и након транспорта, као и основна обележја појединих видова транспорта.	Од ученика се очекује разумевање транспортних грана и поштанског промета као и радње са документацијом пре и после сложености одабира транспортног средства.	ТРАНСПОРТНЕ ГРАНЕ (15) -Железнички транспорт -Појам и средства, врсте пошиљака, утовар истовар робе, записник увиђаја. -Речни транспорт. -Појам и средства, пошиљке, пропратни документи, поступак код утовара и истовара. -Поштански промет.	Ученицима треба омогућити стицање основних знања о транспортним гранама и поштанском саобраћају, појму и транспортним средствима, пропратном документацијом и радњама које се предузимају ради бржег и ефикаснијег промета робе.

		<p>-Врсте пошиљака, општи услови за предају пакета, пропратни документи.</p> <p>-Друмски транспорт.</p> <p>-Појам и средства, врсте пошиљака, пропратни документи, утовар истовар.</p> <p>-Отпрема путем шпедитера.</p> <p>-Појам и задаци шпедитера.</p>	
<p>Циљ је да ученици кроз теоријску наставу разумеју организацију транспортне службе, транспорт робе сопственим превозним средствима и транспорт робе средствима јавног саобраћаја.</p>	<p>Од ученика се очекује разумевање организације транспортне службе, транспорт робе сопственим превозним средствима као и транспорт робе средствима јавног саобраћаја.</p>	<p>TRANСПОРТНА СЛУЖБА (10)</p> <p>-Организација транспортне службе.</p> <p>-Транспорт робе сопственим превозним средствима.</p> <p>-Транспорт робе средствима јавног саобраћаја.</p>	<p>Ученици треба да овладају знањима о организацији транспортне службе и транспортом робе сопственим превозним средствима у оквиру транспортне службе, као и транспорт робе средствима јавног саобраћаја.</p>
<p>Циљ је да ученици кроз теоријску наставу разумеју превоз робе у самом предузећу, замену људског рада савременим транспортним средствима уз примену основних начела и заштите робе прилоком транспортног паковања .</p>	<p>Од ученика се очекује разумевање интерног транспорта робе у предузећу, замену људског рада савременим транспортним средствима уз примену основних начела и заштите робе прилоком транспортног паковања .</p>	<p>УНУТРАШЊИ TRANСПОРТ (25)</p> <p>-Унутрашњи транспорт у трговинским радним организацијама.</p> <p>-Унутрашњи транспорт у производним радним организацијама.</p> <p>-Заштита робе при руковању односно транспорту.</p> <p>-Основна начела транспортног паковања.</p> <p>-Врсте транспортне заштитне амбалаже (специјално паковање производа, паковање производа на палетама, контејнери).</p> <p>-Опрема и средства за руковање робом у унутрашњем транспорту (опрема и средства којима се рукује ручно, опрема и средства с моторним погоном).</p>	<p>Ученици треба да овладају знањима интерног транспорта робе у предузећу, замену људског рада савременим транспортним средствима уз примену основних начела и заштите робе прилоком транспортног паковања у самом предузећу .</p>
<p>Циљ је да ученици кроз теоријску наставу разумеју појам и врсте</p>	<p>Од ученика се очекује разумевање појма и врсте транспортног</p>	<p>TRANСПОРТНО ОСИГУРАЊЕ (11)</p>	<p>Ученицима треба омогућити стицање основних знања о</p>

транспортног осигурања, уговор о осигурању, пропратна документа као и поступак код губитка робе и настале штете на основу осигурања.	осигурања, уговора о осигурању, пропратну документацију, као и поступак код губитка робе и настале штете на основу осигурања.	-Појам и врсте транспортног осигурања. -Уговор о осигурању, полиса и друга документа. -Поступак код губитка роба и штета.	појму и врсти транспортног осигурања, уговору, документацији и поступку приликом губитка робе и настале штете на основу осигурања.
--	---	---	--

ТЕХНИКА ПАКОВАЊА ДРУГИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
ДРУГИ	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
			64			64

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ програма техника паковања је стицање теоријских и практичних знања за обављање послова образовног профила Пакер.

Задаци наставе су:

- стицање знања из области паковања робе,
- развијање одговорности према раду,
- чување и правилно руковање амбалажом и
- развијање интересовања ученика за практичан рад и праксу.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

- трговинско пословање, познавање робе, економика трговине, економика и трговинско пословање, складишно пословање.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- основи трговине
- познавање робе
- складишно и транспортно пословање

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Други

Годишњи фонд часова: 64 (2 час недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Стицање теоријског знања, повезаног са праксом и практичним радом, са упознавањем предмета и програмарада, паковањем робе, значајем паковања робе, упознавање повратне и неповратне амбалаже, према материјалу од кога је направљена и	Савладавање познавања самог предмета и његовог програма, савладавање значаја паковања робе и материјала од кога се ради амбалажа.	1.1 Упознавање ученика са планом и програмом 1.2 Паковање робе 1.3 Значај паковања робе у трговини 1.4 Повратна и неповратна амбалажа 1.5 Подела амбалаже према материјалу од кога је израђена 1.6 Паковање робе амбалажом подела амбалаже	Постепено увођење ученика, према њиховим способностима у предмет и програм предмета, паковање робе, значај паковања, повратну и неповратну амбалажу, поделу амбалаже према материјалу од кога је израђена.

уопште паковање робе амбалажом			
<p>Стицање теоријских знања о техници паковања робе у омотни материјал (папир, картон, пластичне фолије, текстил)</p> <p>- Паковање робе у комплексне материјале, у конфекционалну</p>	<p>Ученици су упознати све што се односи на паковање робе. На врсте паковања, врсте амбалаже, материјала од којих се прави амбалажа, начин паковања и све врсте паковања робе.</p>	<p>ТЕХНИКА ПАКОВАЊА (50)</p> <p>2.1 Техника паковања у омотни материјал</p> <p>2.2 Техника паковања у папир</p> <p>2.3 Техника паковања у картон</p>	<p>Постепено увођење и стицање знања о „техници паковања“ и то користити често дијалог наставник-ученик и обрнуто.</p>
<p>амбалажу, у фишек и вреће, пос-тупак паковања у савремено комерционално паковање, транспортној амбалажи и одвајање од ње.</p>		<p>2.4 Техника паковања у пластичне фолије</p> <p>2.5 Техника паковања у текстил</p> <p>2.6 Техника паковања у комплексне материјале</p> <p>2.7 Техника паковања у конфекционалну амбалажу</p> <p>2.8 Техника паковања у фишек и вреће</p> <p>2.9 Техника паковања у кутије од обичног картона и дрвета</p> <p>2.10 Техника паковања у валов-ити папир</p> <p>2.11 Техника паковања у обичне кесе</p> <p>2.12 Техника паковања у кесе са дршком</p> <p>2.13 Техника паковања у вреће</p> <p>2.14 Техника паковања у мале вреће од текстила</p> <p>2.15 Техника паковања у велике вреће од текстила</p> <p>2.16 Комерцијално класично паковање у папирну амбалажу</p> <p>2.17 Комерцијално класично паковање у картонску амбалажу</p> <p>2.18 Комерцијално класично паковање у стакленој амбалажи</p> <p>2.19 Комерцијално класично паковање у металној амбалажи</p> <p>2.20 Комерцијално класично паковање у текстилној амбалажи</p>	

		2.21 Комерцијално класично паковање у дрвеној амбалажи 2.22 Поступак са робом у савременом комерцијалном паковању 2.23 Транспортна амбалажа 2.24 Техника одвајања робе од транспортне амбалаже 2.25 Техника при отварању транспортне амбалаже	
СТИЦАЊЕ ТЕОРИЈСКИХ ЗНАЊА О РАСПАКИВАЊУ РОБЕ И КАД ГОД ЈЕ ТО МОГУЋЕ УЧЕНИЦИМА ПОКАЗАТИ АЛАТ И ПРИБОР И ОДВЕСТИ ИХ У КАБИНЕТ ПРАКТИЧНЕ НАСТАВЕ.	Ученици у потпуности савладавају знање о алатима и прибору за распакивање и паковање у корелацији са праксом и практичним радом.	АЛАТ И ПРИБОР ЗА РАСПАКИВАЊЕ И ПАКОВАЊЕ РОБЕ (4) 3.1 Коришћење алата и прибора 3.2 Чување алата и прибора 3.3 Коришћење и чување алата и прибора.	Да би ученици правилно савладали теоријски део распакивања и паковања робе по могућности им показати алат и прибор који служи за то.

ПРАКТИЧНА НАСТАВА ПРВИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
			630			630

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе је стицање потребних практичних знања, развијање способности за тачно и спретно обављање послова у складиштима и приручним магацинима.

Задаци наставе су:

-примена стечених теоријских знања у непосредном практичном раду:

-развијање интересовања ученика за практичан рад

и позитиван став према раду;

-ширење културе и васпитања за правилан однос према средствима рада и колективу,

-упознавање средстава за рад, намештаја инвентара амбалаже и робе;

-правилно руковање средствима за рад, средствима за одржавање хигијене и средствима за заштиту на раду,

-правилно руковање средствима за унутрашњи транспорт робе до складишта као и средствима за чување робе.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

Трговинско пословање, Љубомир Милосављевић, Радован Кнежевић и Јаничетовић

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

Корелација са предметима: Математика, Складишно и транспортно пословање и Познавање робе

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 630 (18 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
СТИЦАЊЕ ПОТРЕБНИХ ПРАКТИЧНИХ ЗНАЊА ОКО ОРГАНИЗАЦИЈЕ СКЛАДИШНИХ И МАГАЦИНСКИХ ПРОСТОРА	Савладавање и познавање организације рада у складиштима и магацинима.	Упознавање организације складишног и магацинског простора (60)	Постепено увођење ученика у организованост рада у школском кабинету и школским магацинима
ПРИМЕНА СТЕЧЕНИХ ТЕОРИЈСКИХ ЗНАЊА, УПОЗНАВАЊЕ УЧЕНИКА СА ЗАДАЦИМА И ОДГОВОРНОСТИМА ЗАПОСЛЕНИХ У СКЛАДИШНО-МАГАЦИНСКОМ ПРОСТОРУ.	Ученици су упознати са задацима и одговорностима у складиштима и магацинима	Упознавање састава задатака и одговорности особља које ради у магацину и складишту (80)	Постепено савладавање знања о задацима и одговорностима уз дијалог наставник-ученик
ПОДСТИЦАЊЕ ИНТЕРЕСОВАЊЕ УЧЕНИКА ЗА ПРАКТИЧАН РАД И ПОЗИТИВАН ОДНОС ПРЕМА РАДУ.	Ученици су се упознали са свим правима и одговорностима према раду и упознали како се заштитити на радном месту.	Упознавање обавеза и права радне дисциплине и заштите на раду (60)	Да би ученици правилно савладали обавезе из заштите на раду потребно их је упознати са што више различитих складишта и магацина зависности која је роба у њима.
УПОЗНАВАЊЕ УЧЕНИКА СА РАЗЛИЧИТИМ СКЛАДИШТИМА И МАГАЦИНИМА.	Ученици су упознали разне врсте магацина – складишта.	Упознавање величине складишта, магацина (80)	Да би ученици успешно савладали од чега зависи величина магацина и складишта упознати их са магацинима и складиштима у различитим предузећима.
УПОЗНАВАЊЕ ФУНКЦИЈЕ СКЛАДИШНИХ И МАГАЦИНСКИХ ПРОСТОРА. НАУЧИТИ УЧЕНИКЕ ДА ПРЕПОЗНАЈУ КОЛИКО ЈЕ ВАЖНО КОЈА ЈЕ ОПРЕМА И КОЈИ УРЕЂАЈИ СУ БИТНИ ЗА СКЛАДИШТА-МАГАЦИНЕ.	Ученици су упознати са свом опремом и уређајима који се користе за чување и складиштење робе.	Упознавање опреме и уређаја у магацину (120)	Постепено омогућити ученицима да упознају све врсте опреме од најједноставнијих до најсложенијих
УПОЗНАВАЊЕ УЧЕНИКА СА ТЕХНИЧКИМ ИНСТАЛАЦИЈАМА У ОБЈЕКТИМА И ПРИПРЕМИТИ ИХ ЗА УПОТРЕБУ У РАДУ.	Ученици су савладали коришћење средстава и инсталација и разумели последице ако се оне правилно не користе	Упознавање техничких средстава и инсталација у магацину (100)	Да би се савладао правилан рад ученике усмерити да уређаје и инсталације некористе без присуства стручног лица.

Стицање потребне одговорности за правилно складиштење и чување робе.	Ученици су разумели значење складиштења и чување робе у зависности од врсте робе.	Упознавање поступка складиштења и чувања робе(130)	Да би се успешно складиштила и чувала роба, ученицима треба показати и обучити их да у зависности од врсте робе (прехрамбена, техничка, разна друга) зависи и складиштење и чување робе.
--	---	--	--

ПРАКТИЧНА НАСТАВА ДРУГИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Други	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
			576			576

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе је стицање потребних практичних знања, развијање способности за тачно и спретно обављање послова у складиштима и приручним магацинима.

Задачи наставе су:

- примена стечених теоријских знања у непосредном практичном раду;
- развијање интересовања ученика за практичан рад и позитиван став према раду;
- ширење културе и васпитања за правилан однос према средствима рада и колективу,
- упознавање средстава за рад, намештаја инвентара, амбалаже и робе;
- правилно руковање средствима за рад, средствима за одржавање хигијене и средствима за заштиту на раду,
- правилно руковање средствима за унутрашњи транспорт робе до складишта као и средствима за чување робе.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

Трговинско пословање, Љубомир Милосављевић, Радован Кнежевић и Јаничетовић

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

Корелација са предметима: Математика, Складишно и транспортно пословање и Познавање робе

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Други

Годишњи фонд часова: 576 (18 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Стицање потребних практичних знања о начину набавке, пријема, распакивања, чишћења, дотеривања,	Ученици су упознати са начину набавке, пријема, распакивања, чишћења, дотеривања, груписања,	Упознавање са набавком робе Пријем робе у складиште односно магацин	Постепено увођење ученика у организованост рада у школском кабинетуи школским магацинима

<p>груписања, сортирања, мерења и паковања робе. Примена стечених теоријских знања, упознавање ученика са задацима и одговорностима запослених у складишно-магазинском простору. Подстицање интересовање ученика за практичан рад и позитиван однос према раду. Стицање потребне одговорности за правилно складиштење и чување робе.</p>	<p>сортирања, мерења и паковања робе. Ученици су упознати са свом опремом за мерење и паковање робе. Ученици су усвојили знања и вештине мерења и паковања разне врсте робе. Ученици су разумели значење складиштења, пријема, мерења, паковања и чување робе у зависности од врсте робе.</p>	<p>Распакивање робе, поступак, начин и средства Чишћење робе, поступак, начин и средства Дотеривање робе, поступак, начин и средства Груписање робе Сортирање робе Мерење и паковање робе Паковање ринфузне робе Паковање робе у конфекцијску амбалажу Комерцијално-класично паковање робе у папирну амбалажу Комерцијално-класично паковање робе у картонску амбалажу Комерцијално-класично паковање робе у пластичну амбалажу Комерцијално-класично паковање робе у стаклену амбалажу Комерцијално-класично паковање робе у металну амбалажу Комерцијално-класично паковање робе у текстилну амбалажу Комерцијално-класично паковање робе у дрвену амбалажу Паковање робе у омотни материјал-папир и картон Паковање робе у омотни материјал-пластичне и алуминијумске фолије</p> <p>Одвајање робе од транспортне амбалаже Отварање транспортне амбалаже ако роба</p>	
--	---	--	--

		није комецијално упакована Размеравање ринфузне робе Коришћење алата и прибора за распакивање и паковање робе Коришћење средстава хигијенско-техничке затите	
--	--	--	--

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА ТРОГОДИШЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ**ЗАЈЕДНИЧКИ ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ**

Објављено у "Просветном гласнику" бр. 5/94

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ	Први разред		Други разред		Трећи разред		Збирно	
	Недељно	Годишње	Недељно	Годишње	Недељно	Годишње	Недељно	Годишње
Српски језик и књижевност	2	70	2	70	2	64	6	204
Уређење друштва	/	/	/	/	2	64	2	64
Физичко васпитање	2	70	2	70	2	64	6	204
Математика	2	70	2	70	2	64	6	204
УКУПНО:	6	210	6	210	8	256	20	676

ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ	Први разред		Други разред		Трећи разред		Збирно	
	Недељно	Годишње	Недељно	Годишње	Недељно	Годишње	Недељно	Годишње
Грађанско васпитање	1	35	1	35	1	32	3	102
Верска настава	1	35	1	35	1	32	3	102

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ
ПРВИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	70					70

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ

Циљ наставе српског језика и књижевности је васпитање, образовање и оспособљавање лако ментално ретардираних ученика као самосталних и културних личности, богатог и оплемењеног емоционалног живота, са усвојеном елементарном књижевном и језичком културом.

Задачи наставе српског језика и књижевности су:

- Развијање и неговање елементарне језичке културе и правилног усменог и писменог изражавања;
- Оспособљавање ученика за читање, разумевање, доживљавање и процењивање уметничко-естетских порука насталих у различитим историјским периодима;
- Оспособљавање ученика за самостално, критичко размишљање и разумевање порука средстава масовне комуникације;
- Израђивање позитивних моралних особина личности и смисла за колективни живот и рад;
- Богађење и оплемењивање емоционалног живота кроз развијање смисла за лепо и складно;
- Развијање љубави према књижевности и оспособљавање за самостално коришћење књигом;
- Развијање и неговање стваралачке маште и поверења у сопствене способности у циљу стварање позитивне слике о себи.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. *Читанка са књижевнотеоријским појмовима за први разред средње школе*, Љилјана Николић, Босиљка Милић, Завод за уџбенике, Београд, 1991. године

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- Математика
- Физичко васпитање

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 70 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
I КЊИЖЕВНОСТ (33)			
Утврђивање знања о појму и називу књижевности, корелацији са другим уметностима и подели на усмену и писану књижевност.	Ученици ће моћи да дефинишу књижевност као уметност и разумеће корелацију са осталим уметностима. Схватаће разлику између усмене и писане књижевности.	1. ПРИРОДА И СМИСАО КЊИЖЕВНОСТИ (4) Појам и назив књижевности; Књижевност као уметност; Књижевности и друге уметности; Усмена и писана књижевност; Улога књижевне уметности у друштву.	Користити пригодне књижевнотеоријске текстове
Понављање и утврђивање основних информација о особеностима књижевности старог века и Библији.	Ученици ће разумети и репродуковати основне информације о књижевности старог века и Библији као најзначајнијем делу тог периода.	2. КЊИЖЕВНОСТ СТАРОГ ВЕКА (2) Основне информације о развоју, врстама, тематици и особеностима књижевности старог века; Библија-информативно.	Користити пригодне књижевне текстове Користити паное, аудио и видео записе.
Утврђивање знања из претходног разреда о средњовековној књижевности, почецима писмености код Словена и раду Ћирила и Методија. Стицање знања о књижевним врстама тог периода; детаљније на примеру Теодосијевог “Житија Светог Саве”.	Ученици ће се подсетити и утврдити знања о средњовековној књижевности, почецима писмености код Словена и раду Ћирила и Методија. Разумеће поделу на књижевне врсте и проширити знања о житијима.	3. СРЕДЊОВЕКОВНА КЊИЖЕВНОСТ (4) Почеци словенске писмености; Значај рада Ћирила и Методија- глагољица и ћирилица. Основне књижевне врсте у средњовековној књижевности: житије, хагиографије, апокрифи (информативно); Теодосије: Житије св.Саве (одломак);	-Посетити школску библиотеку како би ученици имали прилику да погледају више средњовековних текстова и варијанте ћирилице и глагољице из постојеће литературе.
Утврђивање знања о карактеристикама и подели народне поезије и прозе на примерима песама и приповедака по избору.	Ученици ће утврдити и проширити своја знања о народној поезији и прози, основним карактеристикама и подели, као и о значају народне књижевности у историји нашег народа.	4. НАРОДНА УСМЕНА КЊИЖЕВНОСТ (5) Народна поезија и проза и њен значај у историји српског народа; Епска народна поезија-песме по избору; Лирска народна поезија-песме по избору; Лирско-епска народна поезија- песме по избору; Народна	-Користити паное са графички приказаном поделом народних песама и приповедака.

		проза-приповетке по избору;	
Стицање знања о лику и делу савременог писца, разумевање карактеристика његовог стваралаштва.	Ученици ће знати најважније податке о животу и делу писца, на примеру дела које се обрађује разумеће карактеристике његовог стваралаштва.	5. ЛЕКТИРА (6) Избор из поезије савремених песника прама избору ученика и наставника: Антић, Симовић, Десанка Максимовић.	Користити паное са фотографијом и кратком биографијом писца. Користити аудио и видео записе који су на располагању.
Информисање ученика о појму, особеностима и значају просветитељства. Стицање знања о животу и делу Доситеја Обрадовића, стицање знања о делу Стерије Поповића.	Ученици ће разумети информације о особеностима просветитељства. Схватиће значај рада Доситеја Обрадовића и научити неке детаље из његовог живота из одломака из дела „Живот и прикљученија“. Знаће садржај и особине ликова из одломка „Покондирене тикве“.	6. ПРОСВЕТИТЕЉСТВО (6) Појам, особености, значај; Главни представници (информативно); Доситеј Обрадовић- животни пут(одломак); Јован Стерија Поповић- Покондирена тиква (одломак);	-Користити пригодне књижевне текстове. -Користити аудио и видео записе.
Стицање знања о појму, особеностима и главним представницима романтизма као књижевног правца. Проширивање и утврђивање знања о раду Вука Караџића. На примерима дела Његоша, Радичевића, Змаја, Јакшића схватиће особености романтичног стварања. Моћи ће да повежу важне податке из живота писца са њиховим стваралаштвом.	Ученици ће овладати новим знањима о романтизму као књижевног правца. Прошириће и утврдити знања о раду Вука Караџића. На примерима дела Његоша, Радичевића, Змаја, Јакшића схватиће особености романтичног стварања. Моћи ће да повежу важне податке из живота писца са њиховим стваралаштвом.	7. РОМАНТИЗАМ (15) Појам, особености, значај; Главни представници Вук Стефановић Караџић- значај Вуковог рада; Сакупљач народних умотворина; Петар Петровић Његош- Живот и дело (информативно); Петар Петровић Његош- Горски вијенац (Монолог владике Данила)(информативно); Бранко Радичевић- Живот и дело (информативно); Бранко Радичевић- Ђачки растанак (одломак); Јован Јовановић Змај- Живот и дело; Јован Јовановић Змај- Ђулићи увеоци (IV увелак); Ђура Јакшић-Живот и дело (информативно);); Ђура Јакшић-Вече;	-Користити одговарајуће књижевнотепријске текстове. -Користити расположиве аудио и видео записе. -Користити историјске изворе. -Користити паное, фотографије. - Организовати обилазак Музеја Вука и Доситеја.
II ЈЕЗИК (16)			
Утврђивање стечених знања у претходном разреду о језику као средству комуникације. Проширивање сазнања о основним појмовима о књижевног језику.	Ученици ће поновити и утврдити знања о језику као средству комуникације, разумеће његов значај и проширити знања о националном и	Понављање, утврђивање– увежбавање градива обрађеног у основној школи и ЈОР-у.	-Користити аудио записе књижевног и дијалекатских говора.

	културном значају књижевног језика.		
Утврђивање стечених знања у претходном разреду о језику као средству комуникације. Проширивање сазнања о основним појмовима о књижевном језику.	Ученици ће поновити и утврдити знања о језику као средству комуникације, разумеће његов значај и проширити знања о националном и културном значају књижевног језика.	1. ОПШТИ ПОЈМОВИ О ЈЕЗИКУ(3) Језик као средство комуникације. Основни појмови о књижевном (стандардном) језику, његов национални и културни значај.	-Користити аудио записе књижевног и дијалекатских говора.
Утврђивање и проширивање знања о реченицама, њиховом значењу, саставу, деловима. Утврђивање стечених знања о променљивим и непроменљивим речима, као и о глаголским временима у нашем језику.	Ученици ће разликовати реченице по саставу и моћи да одреде главне реченичне делове. Схватаће појам променљивих и непроменљивих речи у српском језику. Разумеће употребу основних глаголских времена.	2. СИНТАКСА (4) Реченица-проста, проширена, сложена, (појам, значење, састав, врсте, делови); Променљиве и непроменљиве речи (појам, врсте); Садашње, прошло и будуће време (разликовање, основна употреба).	-Користити паное и графиконе са примерима у којима су бојама наглашени главни реченични делови.
Стицање сазнања о начинима грађења и врстама сложеница.	Ученици ће разликовати начине грађења сложеница у нашем језику.	3. ГРАЂЕЊЕ РЕЧИ (1) Основни појмови о грађењу сложеница.	-Користити графиконе, слајдове. -Користити кратке правописне вежбе. -Користити паное у бојама.
Увежбавање, проширивање и утврђивање градива из претходних разреда из области правописа предвиђених планом.	Ученици ће боље овладати правилном употребом великог и малог слова. Биће сигурнији при одвојеном и састављеном писању речи. Утврдиће правила писања гласа ј и изговора и писања гласова ч, ћ, џ, њ и х. Правилније ће употребљавати знакове интерпункције. Увежбаће разликовање управног и неуправног говора. Моћи ће правилно да пишу бројеве и датуме, као и да деле речи на крају ретка.	4. ПРАВОПИС (8) Понављање, утврђивање– увежбавање градива обрађеног у основној школи и ЈОР-у. Употреба великог и малог слова; Одвојено и састављено писање речи; Изговор и писање гласа „Ј“ у интервокалном положају; Изговор и писање гласова „Ч“, „Ћ“, „Ђ“, „Џ“, „Х“; Интерпункција (тачка, зарез, наводници, две тачке, упитник, узвичник); Писање бројева и датума; Управни и неуправни говор (разликовање писање); Подела речи на крају ретка;	-Користити графиконе, слајдове. -Користити кратке правописне вежбе. -Користити паное у бојама.
КУЛТУРА ИЗРАЖАВАЊА (18)			
Заједнички циљ свих наставних јединица из области културе	Ученик ће унапредити своју дикцију, обогатити	1.УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ (7)	-Коришћење кратких књижевних текстова;

<p>изражавања је развијање језичког мишљења и језичке свести учачањем језичких законитости. Коришћење изражајног читања требало би да резултира побољшаним квалитетом читања. Препричавање, приповедање о личним доживљајима, извештавање о различитим догађајима у школи и ван ње, описивање једноставних сцена из свакодневног живота ученика и разговор о темама из живота ученика имају за циљ развијање језичке културе, богаћење индивидуалног језичког фонда, развој креативног размишљања и систематизованог излагања.</p>	<p>речнички фонд, развијати своју говорну културу, вежбати да систематски излаже своје мисли, напредовати у креативном размишљању и казивању.</p>	<p>Увежбавање артикулације, дикције, интонације, ритма и темпа у логичком и изражајном читању и говорењу књижевних и других текстова; Препричавање прочитаних књижевних и других текстова, РТВ емисија, филмова, позоришних представа према плану и унапред постављеним циљевима; Приповедање о личним доживљајима и непосредно посматраним догађајима; Описивање једноставних сцена из свакодневног живота ученика; Извештавање о различитим догађајима у школи и ван ње.</p>	<p>- Коришћење текстова из часописа; -Коришћење аудио и видео записа; -Снимање и преслушавање трака са излагањем ученика; -Организовање одласка у позориште; -Организовање одласка у галерију.</p>
<p>Стицање нових знања и вештина у писменом изражавању. Уочавање разлике између писаног и говорног језика. Увежбавање у анализи теме, прикупљању и селекцији грађе, изградњи композиционог плана. Усавршавање текста састава. Стицање знања о писању записника, аутобиографије, пријаве, молбе, жалбе, писма, дописнице, разгледнице, честитке, телеграма, попуњавања различитих образаца. Примена стечених и стицање нових знања</p>	<p>Израдом правописних и граматичких вежби, писањем састава и израдом писмених задатака, ученик ће утврдити, синтетизовати и проширити знања стечена током ранијих разреда. Боље ће овладати техником препричавања, извештавања, писања писма, аутобиографије, молбе, жалбе, писма, дописнице, телеграма. Извежбаће се у попуњавању различитих образаца. Захваљујући вежбама у писменом изражавању ученик ће бити успешнији</p>	<p>2.ПИСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ (11) Правописне и граматичке вежбе; Вежбе у методологији писаног састава (препричавање, приповедање, извештавање); Анализа теме, прикупљање и селекција грађе, рад на усавршавању текста; Практични писани састави-записник, аутобиографија, молба, жалба, писмо, дописница, телеграм, попуњавање разних образаца; Школски писмени задаци(два годишње, по један у полугодишту)</p>	<p>- Коришћење одговарајуће литературе; - Коришћење кратких књижевних и новинских текстова; - Коришћење аудио читанке; -Организација одласка у позориште или биоскоп; -Организовање посете музеју или галерији.</p>

при изради писмених задатака.	при изради писмених задатака.		
-------------------------------	-------------------------------	--	--

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

ДРУГИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Други	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	70					70

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ

Циљ наставе српског језика и књижевности је васпитање, образовање и оспособљавање лако ментално ретардираних ученика као самосталних и културних личности, богатог и оплемењеног емоционалног живота, са усвојеном елементарном књижевном и језичком културом.

Задачи наставе српског језика и књижевности су :

- Развијање и неговање елементарне језичке културе и правилног усменог и писменог изражавања;
- Оспособљавање ученика за читање, разумевање, доживљавање и процењивање уметничко естетских порука насталих у различитим историјским периодима;
- Оспособљавање ученика за самостално, критичко размишљање и разумевање порука средстава масовне комуникације;
- Израђивање позитивних моралних особина личности и смисла за колективни живот и рад;
- Богађење и оплемењивање емоционалног живота кроз развијање смисла за лепо и складно;
- Развијање љубави према књижевности и оспособљавање за самостално коришћење књигом;
- Развијање и неговање стваралачке маште и поверења у сопствене способности у циљу стварања позитивне слике о себи.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. *Читанка за 2. разред средње школе*, Љиљана Николић-Босиљка Милић, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1994. године

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- основе друштвених дисциплина

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Други

Годишњи фонд часова: 70 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
I КЊИЖЕВНОСТ (35)			
-Упознавање ученика са појмом, особеностима и главним представницима етапе реализма.	-Ученици ће моћи да наведу најважније одлике и представнике реализма.	<i>1 Реализам</i> - појам, особеност, значај, главни представници (информативно)	Користити одговарајуће књижевноуметничке текстове;
-Упознавање ученика са животом и делом Светозара Марковића и указивање на његов значај за српски реализам.	-Ученици ће знати да наведу основне податке из живота и рада Светозара Марковића и препознају га као претечу српског реализма.	- <i>Светозар Марковић</i> , живот и дело (информативно)	*Користити паное са кратком биографијом и фотографијом писца.

<p>-Упознавање ученика са животом и делом Милована Глишића и особеностима његовог стварања. Указивање на симболику приповедака –Глава шећера и Прва бразда Милована Глишића.</p>	<p>-Ученици ће умети да изложе најважније моменте из живота и дела Милована Глишића и наведу неке од мотива за његово стварање. Ученици ће моћи да препричају приповетке и да објасне шта је преко њих Глишић хтео да покаже својим читаоцима.</p>	<p>-<i>Милован Глишић</i> - живот и дело (информативно). Милован Глишић: Глава шећера (одломак). Милован Глишић: Прва бразда.</p>	<p>*Користити фотографије и расположиви видео и аудио материјал;</p>
<p>-Ученици ће бити укратко упознати са животом и делом Стевана Сремца. Преко одломка из дела – Вукадин биће упознати са његовим начином писања и главним јунацима дела. <i>Вујадин</i>).</p>	<p>-Ученици ће знати основне податке о писцу и моћи да препричају обрађене приповетке као и да препознају особине реализма приказане у њима.</p>	<p>-<i>Лаза Лазаревић</i> - живот и дело(информативно). Лаза Лазаревић: Све ће то народ позлатити. Лаза Лазаревић: Први пут са оцем на јутрење (одломак).</p>	<p>*Користити фотографије и расположиви видео и аудио материјал;</p>
<p>-Упознавање са најбитнијим чињеницама из живота и дела Војислава Илића.Указивање на однос писац-дело-читалац и лична осећања која су подстакла песника на стварање.Уочавање особености реализма у његовој поезији.</p>	<p>-Ученици ће знати најважније чињенице из живота Вијислава Илића, нарочито оне које су утицале на његово стваралаштво. Ученици ће умети да ураде основну анализу песама –Сиво суморно небо и –У позну јесен и повежу осећања песника и стихове као и да уоче особености реализма у његовој поезији.</p>	<p>-<i>Војислав Илић</i> – живот и дело (информативно). Војислав Илић: У позну јесен. Војислав Илић : Сиво суморно небо.</p>	<p>*Коришћење одговарајућих текстова из обавезне и додатне литературе; * Коришћење паное;</p>
<p>-Указивање на најбитније делове из живота и дела Јакова Игњатовића. Са ученицима ће бити обрађен одломак из дела-Вечити младожења, биће стављен акценат на значај његовог стваралаштва као и на симболику коју читаво дело носи.</p>	<p>-Ученици ће знати да наведу најважније биографске податке Јакова Игњатовића. Ученици би трбало да након обрађеног одломка знају да га препричају и објасне симболику коју носи дело а и сам наслов дела.</p>	<p>-<i>Јаков Игњатовић</i> - живот и дело(информативно). Јаков Игњатовић: Вечити младожења (одломак).</p>	<p>- Направити и користити паное;</p>

-Ученици ће бити информативно упознати са животом и делом Светолика Ранковића. Са ученицима ће бити урађена анализа одломка из дела Светолика Ранковића-Горски цар.	-Ученици ће моћи да наведу најбитније чињенице из живота и дела Светолика Ранковића. Такође ће знати да анализирају обрађени одломак из дела-Горски цар.	- <i>Светолик Ранковић</i> – живот и дело (информативно). Светолик Ранковић: Горски цар (одломак).	*Користити одговарајуће књижевноуметничке текстове;
-Ученици ће бити информативно упознати са животом и делом Радоја Домановића. Са ученицима ће бити урађена анализа одломка из његове приповетке –Данга. Ученици би требало да препознају хумор и сатиру у његовим делима.	-Ученици ће умети да кажу најважније делове из биографије Радоја Домановића. Сечена знања са претходних часова моћи ће да примене и повежу приликом обраде одломка Домановићеве приповетке-Данга као и да уоче разлику између смеха и подсмеха.	- <i>Радоје Домановић</i> – живот и дело (информативно). Радоје Домановић: Данга-одломак.	*Користити паное; Илустација песме
-Стицање знања из савремене поезије. Врши се анализа песме изабране по афинитетима ученика.	-Ученици ће моћи да препознају основна осећања у песми и врше анализу по строфама.	- <i>Лектура</i> : Избор из савремене поезије	* Коршћење аудио записа;
II ЈЕЗИК (14)			
-Стицање знања о општим појмовима о језику и карактеристикама књижевног-стандардног језика.Упознавање са дијалектима и икавским и ијекавским изговором. -Стицање нових сазнања о појму проста реченица, као и о деловима просте реченице. Стицање знања о просто проширеним реченицама. Стицање знања о сложеним реченицама, уочавање граница унутар њих.	-Ученици ће моћи успешно да разликују књижевни-стандардни језик од језика који се неформално користи. Такође ће успешно, на примерима, разликовати икавски и ијекавски изговор. -Ученици ће моћи дефинисати појмове просте, проширене и сложене реченице и навести главне делове. Моћи ће да их разликују и биће способни да пронађу границе унутар сложених реченица.	- <i>Општи појмови о језику</i> . Књижевни-стандардни језик; екавски и ијекавски изговор (2) <i>СИНТАКСА(6)</i> <i>-Проста и сложена реченица.</i>	*Користити одговарајуће књижевноуметничке текстове; * Коришћење паное;

<p>-Утврђивање и проширивање стечених знања о падежном систему. Утврђивање падежних питања и основног значења падежа.</p> <p>-Утврђивање и проширивање стечених знања о глаголским временима, разликовању и употреби. Подела глагола према трајању радње(свршени, несвршени, двовидски)</p>	<p>-Ученици ће знати да наброје падеже и промене задату реч по падежима.</p> <p>-Ученици ће моћи да разликују и употребе основна глаголска времена. Моћи ће да примени, на примерима, поделу глагола према трајању радње.</p>	<p>-Основно значење падежа. Падежни систем.</p> <p>-Основно значење глаголских облика – глаголски вид. Глаголска времена.</p>	<p>* Коришћење панао;</p> <p>*Користити графиконе и слајдове;</p>
<p>-Разумевање разлика између простих, изведених и сложених речи.</p>	<p>- Ученик ће умети да објасни појам прости, изведене и сложене речи, да јасно уочи разлику међу њима.</p>	<p>ГРАЂЕЊЕ РЕЧИ(2)</p> <p>-Основни појмови о грађењу сложеница</p>	<p>* Коришћење панао;</p>
<p>- Утврђивање стеченог и стицање нових из правописа. Требало би да ученици науче више о одвојеном и састављеном писању речи и употреби и писању речца –ли и –не.</p> <p>-Утврђивање стеченог и стицање нових знања о подели речи на крају реда.</p> <p>- Преко вежби на одабраном тексту ученици ће обновити своје знање о скраћеницама и правилном писању истих.</p>	<p>- Ученици ће стећи и примењивати знања која се тичу састављеног и растављеног писања речи и употреби и писању речца –ли и –не.</p> <p>-Ученици ће знати правилно да преносе речи у нови ред.</p> <p>-Ученици ће знати да користе опште скраћенице, да скрате мерне јединице, титуле као и то да се скраћенице у тексту читају као целе речи.</p>	<p>ПРАВОПИС(4)</p> <p>-Састављено и растављено писање речи.</p> <p>-Растављање речи на крају реда.</p> <p>-Скраћенице. -Вежбе на одабраном тексту.</p>	<p>* Користити одговарајућу правописну литературу;</p> <p>* Користити одговарајућу правописну литературу;</p> <p>* Коришћење адекватних кратких текстова;</p>
III КУЛТУРА ИЗРАЖАВАЊА (21)			
<p>- Извештавање о различитим догађајима у школи и ван ње, описивање једноставних сцена из свакодневног живота ученика и разговор о темама из живота ученика имају за циљ развијање језичке културе, богаћење индивидуалног језичког фонда, развој креативног</p>	<p>- Ученик ће унапредити своју дикцију, обогатити речнички фонд, знатно развити своју говорну културу, научити да по утврђеном плану излаже своје мисли, научити да креативно размишља и казује.</p>	<p>УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ (4)</p> <p>-Извештавање о различитим догађајима и појавама на основу плана. -Вежбе на часу.</p>	<p>* Коришћење текстова из часописа; *Коришћење аудио и видео записа; *Снимање и преслушавање трака са излагањем ученика; * Коришћење кратких књижевних и новинских текстова; * Коришћење аудио читанке; *Организовање одласка у позориште;</p>

размишљања и систематизованог излагања.			
<p>- Стицање нових знања и вештина у писменом изражавању. Уочавање разлике између писаног и говорног језика. Увјежбавање у анализи теме, прикупљању и селекцији грађе, изградњи композиционог плана. Усавршавање текста састава. Стицање знања о писању записника, аутобиографије, пријаве, молбе, жалбе, писма, дописнице, разгледнице, честитке, телеграма, попуњавања различитих образаца.</p> <p>-Примена стечених и стицање нових знања при изради писмених задатака.</p>	<p>-Израдом правописних и граматичких вежби, писањем састава и израдом писмених задатака, ученик ће утврдити, синтематизовати и проширити знања стечена током ранијих разреда. Овладаће техником препричавања, извештавања, писања писма, аутобиографије, пријаве, молбе, жалбе, дописнице, разгледнице, честитке, телеграма. Извјебаће се у попуњавању различитих образаца.</p>	<p>ПИСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ (17)</p> <p>-Писмене вежбе: писмо, дописница, разгледнице, телеграм, пријава, биографија, молба, приговор, жалба, потврде, упутница, признаница, подсетник.</p> <p>-Домаћи писмени задаци (читање и анализа на часу).</p> <p>-Увјежбавање техника израде писменог задатка.</p> <p>-Правописне вежбе.</p> <p><i>-Два писмена задатка у току године(по један задатак у току полугодишта).</i></p>	<p>* Коришћење одговарајуће литературе;</p> <p>* Коришћење кратких књижевних и новинских текстова;</p>

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

ТРЕЋИ РАЗРЕД

ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Трећи	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	64					64

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ

Циљ наставе српског језика и књижевности је васпитање, образовање и оспособљавање лако ментално ретардираних ученика као самосталних и културних личности, богатог и оплемењеног емоционалног живота, са усвојеном елементарном књижевном и језичком културом.

Задаци наставе српског језика и књижевности су:

- развијање и неговање елементарне језичке културе и правилног усменог и писменог изражава
- оспособљавање ученика за читање, разумевање, доживљавање и процењивање уметничко-естетских порука насталих у различитим историјским периодима;
- оспособљавање ученика за самостално, критичко размишљање и разумевање порука средстава масовне комуникације;
- изграђивање позитивних моралних особина личности и смисла за колективни живот и рад;
- богаћење и оплемењивање емоционалног живота кроз развијање смисла за лепо и складно;
- развијање љубави према књижевности и оспособљавање за смостално коришћење књигом;
- развијање и неговање стваралачке маште и поверења у сопствене способности у циљу стварања позитивне слике о себи;

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. *Читанка за 3.разред срење школе*-Љиљана Николић, Босиљка Милић, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- основе друштвених дисциплина

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Трећи

Годишњи фонд часова: 64 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
I КЊИЖЕВНОСТ (44)			
<p>-Упознавање ученика са појмом, особеностима и главним представницима етапе реализма.</p> <p>-Упознавање ученика са животом и делом Светозара Марковића и указивање на његов значај за српски реализам.</p> <p>-Упознавање ученика са животом и делом Милована Глишића и особеностима његовог стварања. Указивање на симболику приповедака –Глава шећера и Прва бразда Милована Глишића.</p> <p>-Ученици ће бити укратко упознати са животом и делом Стевана Сремца. Преко одломка из дела – Вукадин биће упознати са његовим начином писања и главним јунацима дела.</p> <p>-Ученици ће бити упознати са кратком биографијом Лазе Лазаревића и његовим значајем за нашу књижевност. Преко приповедака Лазе Лазаревића</p>	<p>-Ученици ће моћи да наведу најважније одлике и представнике реализма.</p> <p>-Ученици ће знати да наведу основне податке из живота и рада Светозара Марковића и препознају га као претечу српског реализма.</p> <p>-Ученици ће умети да изложе најважније моменте из живота и дела Милована Глишића и наведу неке од мотива за његово стварање. Ученици ће моћи да препричају приповетке и да објасне шта је преко њих Глишић хтео да покаже својим читаоцима.</p> <p>-Ученици ће моћи да кажу главне податке из живота Стевана Сремца и да препознају одломак из његовог дела – Вукадини кажу кратак сиже истог.</p> <p>-Ученици ће знати основне податке о писцу и моћи да препричају обрађене приповетке као и да препознају особине</p>	<p>РЕАЛИЗАМ (22)</p> <p>-Појам, особености, значај; Главни представници</p> <p>-<i>Светозар Марковић</i>, живот и дело (информативно)</p> <p>-<i>Милован Глишић</i>, живот и дело; Глава шећера, Прва бразда;</p> <p>-<i>Стеван Сремац</i>, живот и дело; Вукадин (одломак);</p> <p>-<i>Лазе Лазаревић</i>, живот и дело; Све ће то народ позлатити; Први пут са оцем на јутрење;</p>	<p>*Користити одговарајуће књижевноуметничке текстове;</p> <p>*Користити паное;Папирна табла са кратком биографијом писца</p> <p>-*Користити пригодне књижевноуметничке и књижевнотеоријске текстове;</p> <p>*Користити фотографије и расположиви видео и аудио материјал;</p> <p>*Користити пригодне књижевноуметничке и књижевнотеоријске текстове;</p> <p>*Користити фотографије и расположиви видео и аудио материјал; Папирна табла са кратком биографијом писца</p>

<p>ученицима ће се указати на најбитније одлике реализма и на особености и квалитет дела самог аутора.</p> <p>-Упознавање са најбитнијим чињеницама из живота и дела Војислава Илића.Указивање на однос писац-дело-читалац и лична осећања која су подстакла песника на стварање.Уочавање особености реализма у његовој поезији.</p>	<p>реализма приказане у њима.</p> <p>-Ученици ће знати најважније чињенице из живота Вијислава Илића, нарочито оне које су утицале на његово стваралаштво. Ученици ће умети да ураде основну анализу песама –Сиво суморно небо и –У позну јесен и повежу осећања песника и стихове као и да уоче особености реализма у његовој поезији.</p>	<p>-Војислав Илић, живот и дело; У позну јесен;</p>	<p>* Коршћење аудио записа;</p> <p>Папирна табла са кратком биографијом писца</p>
<p>-Упознавање ученика са појмом, особеностима, значајем и главним представницима модерне.</p> <p>- Ученици ће бити укратко упознати са животом и делом Алексе Шантића. Анализа песме –Моја отаџбина и уочавање потребе за стварањем једне такве песме.</p> <p>- Ученици ће бити укратко упознати са животом и делом Јована Дучића. Анализа песме – Јабланови. Указивање на однос писац-дело-читалац и лична осећања која су подстакла песника на стварање.</p> <p>-Упознавање са животом и књижевним радом писца –Боре Станковића. Указивање на значај његовог стваралаштва и архаичност језика на којем је дело написано. Подсећање на историјски перид који описује песник у делу- Коштана.</p>	<p>-Ученици ће знати главне одике-модерне као и главне представнике, чија дела ће обрађивати у наредном периоду.</p> <p>-Ученици ће знати да говоре о животу и делу Алексе Шантића. Увидеће који су мотиви покретали песника на стварање и моћи ће да анализирају обрађену песму.</p> <p>-Ученици ће знати податке из живота Јована Дучића. Успешно ће моћи да наброје основне мотиве и песничке слике из песме – Јабланови.</p> <p>-Ученици ће знати основне биографске податке писца као и да укажу на значај његовог књижевног опуса. Успешно ће моћи да препричају дело и извше анализу главних ликова.</p>	<p>МОДЕРНА (12)</p> <p>-Појам, особености, значај, главни представници.</p> <p>-Алекса Шантић, живот и дело; Моја отаџбина;</p> <p>-Јован Дучић, живот и дело, Јабланови</p> <p>-Бора Станковић, живот и дело; Коштана (одломак);</p>	<p>*Користити пригодне књижевноуметничке и књижевнотеоријске текстове;</p> <p>* Коршћење аудио записа; Папирна табла са кратком биографијом писца</p> <p>*Организовати посету коцрту неког Културноуметничког друштва;</p>

<p>-Упознавање ученика са животом и делом Бранислава Нушића. Читање, анализа и драмска интерпретација одабраног одломка из дела-Госпођа министарка.</p>	<p>-Ученици ће знати основне биографске податке писца, разумеће поруку коју носи дело и успешно ће тумачити ликове из одабраног одломка.</p>	<p>-<i>Бранислав Нушић</i>, живот и дело; Госпођа министарка (одломак);</p>	<p>*Организовање одласка у позориште;</p>
<p>- Упознавање ученика са појмом, особеностима и главним представницама међуратне и савремене књижевности.</p> <p>-Упознавање са животом и књижевним стваралаштвом Десанке Максимовић. Указивање на разноврсност њеног стваралаштва. Анализа једне од њених песама(Стрепња, Срећа, Пролећна ливада)</p> <p>- Стицање знања о животу и књижевном стваралаштву Иве Андрића. Указивање на његов значај за нашу књижевност. Анализа приповетке- Мост на Жепи и смештање њене радње у историјске токове тога времена.</p>	<p>- Ученици ће моћи да наведу најважније одлике и представнике међуратне и савремене књижевности.</p> <p>-Ученици ће моћи да кажу основне податке из биографије песникиње и успешно ће вршити анализу одабране песме.</p> <p>-Ученици ће знати значајне чињенице из живота Иве Андрића. Знаће да препричају проветку и протумаче главне ликове.</p>	<p>МЕЂУРАТНА И САВРЕМЕНА КЊИЖЕВНОСТ (6)</p> <p><i>Појам, особености, зна чај</i> (информативно)</p> <p>-<i>Десанка Максимовић</i>, живот и дело; Избор из поезије</p> <p>-<i>Иво Андрић</i>, живот и дело; Мост на Жепи;</p>	<p>*Користити пригодне књижевноуметничке и књижевнотеоријске текстове;</p> <p>* Коршћење аудио записа; Папирна табла са кратком биографијом писца</p> <p>*Користити фотографије и расположиви видео и аудио материјал;</p>
<p>-Упознавање са животом и делом одабраног савременог песника. Схватање особености и значаја његовог стваралаштва. Стицање знања о најбитнијим стилским и семантичким обележјима одабраних песама.</p>	<p>- Ученици ће стећи знања о животу и раду одабраног песника, о особеностима и значају његовог стваралаштва, најбитнијим стилским и значењским одредницама обрађених песама.</p>	<p>ЛЕКТИРА (4)</p> <p>-Избор из поезије савремених песника</p>	<p>* Коршћење аудио записа;</p>
II ЈЕЗИК (10)			
<p>-Утврђивање стеченог и стицање новог знања о принципима српске књижевне норме-ћирилица и латиница.</p>	<p>-Ученици ће знати који су основни принципи српске књижевне норме и моћи ће да их практично примене.</p>	<p>-Основни принципи српске књижевне норме, ћирилица и латиница;</p>	<p>* Коришћење паноса;</p>

<p>- Утврђивање и проширивање стечених знања о појму проста реченица, као и о деловима просте реченице. Стицање знања о просто проширеним реченицама. Стицање знања о сложеним реченицама, уочавање граница унутар њих.</p> <p>- Утврђивање и проширивање стечених знања о глаголским временима, разликовању и употреби. Подела глагола према трајању радње(свршени, несвршени, двовидски)</p>	<p>- Ученици ће моћи дефинисати појмове просте, проширене и сложене реченице и навести главне делове. Моћи ће да их разликују и биће способни да пронађу границе унутар сложених реченица.</p> <p>-Ученици ће моћи да разликују и употребе основна глаголска времена. Моћи ће да примене, на примерима, поделу глагола према трајању радње.</p>	<p>СИНТАКСА (4)</p> <p>-Подела на просте и сложене реченице</p> <p>-Основно значење глаголских облика- глаголски вид, глаголска времена Вежбе на одабраном тексту</p>	<p>* Коришћење панона;</p> <p>*Користити графиконе и слајдове;</p>
<p>-Разумевање разлика између простих, изведених и сложених речи.</p>	<p>- Ученик ће умети да објасни појам просте, изведене и сложене речи, да јасно уочи разлику међу њима.</p>	<p>ГРАЂЕЊЕ РЕЧИ (2)</p> <p>-Основни појмови о грађењу сложеница</p>	<p>* Коришћење панона;</p>
<p>- Утврђивање стеченог и стицање нових из правописа. Требало би да ученици науче више о одвојеном и састављеном писању речи и употреби и писању речца –ли и –не.</p> <p>-Утврђивање стеченог и стицање нових знања о подели речи на крају реда.</p> <p>- Преко вежби на одабраном тексту ученици ће обновити своје знање о скраћеницама и правилном писању истих.</p>	<p>- Ученици ће стећи и примењивати знања која се тичу састављеног и растављеног писања речи и употреби и писању речца –ли и –не.</p> <p>-Ученици ће знати правилно да преносе речи у нови ред.</p> <p>-Ученици ће знати да користе опште скраћенице, да скрате мерне јединице, титуле као и то да се скраћенице у тексту читају као целе речи.</p>	<p>ПРАВОПИС (3)</p> <p>-Састављено и растављено писање речи;</p> <p>-Растављање речи на крају ретка;</p> <p>-Скраћенице; Вежбе на одабраном тексту;</p>	<p>* Коришћење адекватних кратких текстова;</p>
III КУЛТУРА ИЗРАЖАВАЊА (12)			
<p>- Препричавање, приповедање о личним доживљајима, извештавање о</p>	<p>- Ученик ће унапредити своју дикцију, обогатити речнички фонд,</p>	<p>УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ (3)</p> <p>-Усмено изражавање;</p>	<p>* Коришћење текстова из часописа;</p> <p>*Коришћење аудио и видео записа;</p>

<p>различитим догађајима у школи и ван ње, описивање једноставних сцена из свакодневног живота ученика и разговор о темама из живота ученика имају за циљ развијање језичке културе, богаћење индивидуалног језичког фонда, развој креативног размишљања и планског излагања.</p>	<p>знатно развити своју говорну културу, научити да по утврђеном плану излаже своје мисли, научити да креативно размишља и казује.</p>	<p>-Извештавање о различитим догађајима и појавама, -Вежбе на часу;</p>	<p>*Снимање и преслушавање трака са излагањем ученика; * Коришћење кратких књижевних и новинских текстова;</p>
<p>- Стицање нових знања и вештина у писменом изражавању. Уочавање разлике између писаног и говорног језика. Увежбавање у анализи теме, прикупљању и селекцији грађе, изградњи композиционог плана. Усавршавање текста састава. Стицање знања о писању записника, аутобиографије, пријаве, молбе, жалбе, писма, дописнице, разгледнице, честитке, телеграма, попуњавања различитих образаца.</p> <p>-Примена стечених и стицање нових знања при изради писмених задатака.</p>	<p>- Израдом правописних и граматичких вежби, писањем састава и израдом писмених задатака, ученик ће утврдити, синтематизовати и проширити знања стечена током ранијих разреда. Овладаће техником препричавања, извештавања, писања писма, аутобиографије, пријаве, молбе, жалбе, дописнице, разгледнице, честитке, телеграма. Извежбаће се у попуњавању различитих образаца. Успешно ће одговарати на задате теме при изради писмених задатака.</p>	<p>ПИСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ (9) Записник, писмо, дописница, разгледница, телеграм, пријава, Аутобиографија, молба, приговор, жалба, потврда; Домаћи писани радови-читање и анализа на часу; Увежбавање технике израде писменог задатка; Правописне вежбе;</p> <p>-Два писмена задатка у току године (по један у току полугодишта);</p>	<p>* Коришћење одговарајуће литературе; * Коришћење кратких књижевних и новинских текстова; * Коришћење аудио читанке; *Организација одласка у позориште или биоскоп; *Организовање посете музеју или галерији;</p>

УРЕЂЕЊЕ ДРУШТВА

Садржаји програма су идентични са садржајима објављеним у наставном плану и програму образовања за рад у трајању од две године за ученике лако ментално ометене у развоју, за овај предмет.

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ

ПРВИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	70					70

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе физичког васпитања је да се њеним остваривањем допринеси задовољавању основних биопсихолошких потреба ученика, допринеси јачању њиховог здравља и ствара услове у којима ученици доживљавају радост слободног стваралачког ангажовања.

Задаци наставе су:

- да развија психофизичке особине ученика и пружа им спортско-техничко оспособљавање неопходно у свакодневном животу.
- да обезбеди одржавање потребног нивоа радне способности ученика.

3. ПРЕПОРУЧЕНА ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Вишњић, Д., Јовановић, А., Милетић, К. (2004). *Теорија и методика физичког васпитања*. Београд: Факултет спорта и физичког васпитања.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- математика
- српски језик и књижевност

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 70, (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
- Задовољавање основних биопсихосоцијалних потреба ученика у области физичке културе.	-Развијање основних елемената физичких својстава карактеристичних за узраст, пол и индивидуалне способности ученика, као и елемената моторне умешности.	ОПШТЕ ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ (10) - Општа припрема и тестирања. -Опште јачање мускулатуре, комплекс вежби за јачање руку, раменог појаса, леђне, трбушне мускулатуре, вежбе за јачање скочности. Тестирање.	-Утврдити почетно стање психофизичких способности и приступити општој и специфичној припреми организма за успешно праћење садржаја наставе физичког васпитања. Праћење развоја и напредовања врши се током целе године. Обзиром на мали број ученика у одељењу наставнику је омогућен реалан увид у развој и достигнуће ученика. -Код развијања физичких способности пажљиво дозирају оптерећења према индивидуалним способностима ученика и просечним способностима одељења.
-Развијање психофизичких	- Омогући ученицима да науче правилно да	КОРЕКТИВНО ПЕДАГОШКИ РАД	-Ученицима ослабљеног здравља

<p>особина ученика и спортско-техничко оспособљавање неопходно у свакодневном животу.</p> <p>- Стварање услова у којима ученик доживљава радост ангажовања у спортским и рекреативним активностима.</p>	<p>ходају, скачу, трче и бацају.</p> <p>- Развијање унутрашњих потенцијала- повећање брзине, издржљивости, снаге и опште спретности.</p>	<p>(10-14)</p> <p>- Специфични програми и комплекс корективног вежбања за отклањање деформитета.</p>	<p>и смањених физичких способности програмски садржаји пружају специјално физичко вежбање које доприноси отклањању уочених недостатака и реализација ових програма оствараје се превентивним и терапијским третманом, систематским спровођењем корективне гимнастике у процесу наставе. Ученици са израженим телесним деформитетима наставници физичког васпитања упућују код лекара специјалисте у сарадњи са родитељима.</p>
<p>-Развијање психофизичких особина ученика и спортско-техничко оспособљавање неопходно у свакодневном животу.</p>	<p>-Побољшање свих моторичких способности</p> <p>-Развијање функционалних способности и повећање максималне потрошње кисеоника.</p> <p>-Развијање експлозивне снаге.</p> <p>-Побољшање опште и експлозивне снаге, као и прецизности циљањем.</p>	<p>Атлетика:</p> <p>-Трчање; усавршавање технике трчања на кратке и средње стазе, високи и ниски старт, (30 до 400 метара).</p> <p>-Скокови; - Скок у даљ</p> <p>-Бацања; - бацање лоптице (200 гр) у даљ, вис и циљ, десном и левом руком из места и кретања. - бацање медицинке (1 и 2 кг) једном и обема рукама из различитих полазних положаја (10-14).</p>	<p>Остваривањем садржаја из атлетике омогућити ученицима да науче пре свега да правилно ходају, трче, скачу и бацају. Код задатака из атлетике који су засновани на развијању физичких способности обратити пажњу на дозирање, које се планира према индивидуалним способностима ученика и просечним способностима одељења. Дозирање се врши променом темпа који се повећава или смањује, променом ритма, наизменично затезање и опуштање мишића, променом тежине (справе).</p>
<p>-Стварање услова у којима ученик доживљава радост онгажовања у спортским активностима</p>	<p>-Побољшање и развијање спретности, окретности и одважности</p> <p>-Оријентација у простору</p>	<p>Вежбе на справама и тлу:</p> <p>- Вежбе на тлу: колут напред; колут назад; поваљка.</p> <p>- Прескоци: нагазни скок, одраз, наскок</p>	<p>Гимнастичке вежбе се спроводе тако да док један ученик изводи вежбу остали посматрају, уочавају грешке у извођењу, коментаришу. Метод рада је такав да се прво увежбавају поједини елементи, а касније се повезују целине.</p>

	<p>-експлозивна снага, скочност, плиометрија.</p> <p>-равнотежа, координација и одважност.</p>	<p>јашући, чучећи, положај на справи, саскок ; згрчка; разношка.</p> <p>-Греда: ходање, успоном на прсте, прсти пета; скокови у месту, са променом ноге и са померањем; саскок увито.</p>	<p>- Основни елементи из ритмике нису посебно програмирани, али се могу остварити уз гимнастику. Изводе се уз музику са справама или без справа.</p>
<p>-Формирање позитивног односа према физичкој култури и афирмација и богаћење социјалног искуства.</p>	<p>-Развијање психофизичких способности, осећаја за ритам.</p>	<p>РИТМИЧКА ГИМНАСТИКА И ПЛЕС</p> <p>- Естетско обликовање тела: обрада и повезивање основних покрета руку, тупа и ногу у месту и кретању.</p> <p>- Савладавање основних елемената: ходање успоном на прсте, прсти пета, трчање са високо подигнутим коленима, дечији поскоци, мачији скок, докорак, корак са привлачењем, галоп напред и странце, валцер и полкин корак.</p> <p>- Повезивање усвојених елемената у кратко музичко ритмичке целине.</p> <p>- Научити два народна кола и два савремена плеса.</p>	<p>-Основни елементи из ритмичке гимнастике и плеса се посебно програмирају. Изводе се уз музику са справама или без справа.</p>
<p>-Стварање услова у којима ученик доживљава радост онгажовања у спортским активностима и рекреацији.</p>	<p>-Овладати основним техникама спортских игара. Побољшати моторичке способности ученика.</p> <p>-Припремити ученике за спортско такмичење у појединим категоријама.</p>	<p>СПОРТСКЕ ИГРЕ</p> <p>-Кошарка: Техника: додавање, вођење и заустављање лопте у месту и кретању са променом правца, у висини груди и главе. Тактика: одбрана зоном и напад, елементарна правила игре. Игра на један и два коша, са поједностављеним правилима, смањеним тереном и дужином трајања. Учествовање на спортским такмичењима.</p> <p>-Фудбал (мали):</p>	<p>-Приликом планирања рада од укупног броја часова физичког васпитања половина се користи за спортске игре. Наведене елементе технике обрадити путем елементарних и штафетних игара. Када се основни елементи игара савладани прелази се на игру где се научени елементи утврђују и увежбавају кроз саму спортску игру. Суђење је усклађено у зависности од потреба ученика.</p>

	<p>-Упознавање са новим спортовима и новим начинима кретања. Развијање моторичких способности.</p>	<p>Техника: додавање вођење и заустављање лопте унутрашњом и спољном страном стопала и пуном ногом са и без ометања. Ударац по лопти-шут на гол унутрашњом страном стопала и пуном ногом. Тактика: зонска одбрана напад и основна правила игре. Игра на један и два гола са поједностављеним поравилима. Учествовање на спортским такмичењима. -Одбојка: Техника: одбијање, додавање и сервирање лопте. Тактика: игра прве и друге линије, померање играча, основни појмови о блоку и смечу. Игра са поједностављеним правилима и учествовање на такмичењу. -Стони тенис: Основни ударци у игри: испред и иза руке, школски сервис, смеч лопта, основна правила, спортско такмичење.</p>	
<p>-Развијање психофизичких особина ученика и спортско-техничко оспособљавање неопходно у свакодневном животу.</p>	<p>-овладавање техником пливања -развијање функционалних способности организма. -Упознавање са новим спортовима и новим начинима кретања. Развијање моторичких способности.</p>	<p>ОСНОВЕ БАЗИЧНИХ СПОРТОВА -Пливање Обука непливача Код полу пливача усавршавати технику пливања, скок на ноге и рођење. Пливачи: усавршавање једне технике пливања, скок на главу, рођење у даљину до 15 метара и дубину до 2 метра са различитим задацима. -Спортови на води -Спортови на снегу</p>	<p>- Програм пливања се остварује тако, што се на основу провере вештине пливања, формирају 3 групе и ради се са диференцираним програмом.</p>

-Вредновање и самовредновање	-Мотивисање ученика и стварање такмичарског духа.	ОЦЕЊИВАЊЕ -уознавање ученика са основним вредностима њихових достигнућа.	-Приликом оцењивања ученика поред праћења развоја и техничких достигнућа, посебно се узима у обзир залагање ученика на часу, остварени степен навика за вежбањем и радом, тј. према друговима у одељењу, како приликом извођења наставе тако и на такмичењима. Оцењује се и учешће и резултати у спортским такмичењима.
------------------------------	---	--	---

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ ДРУГИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Други	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	70					70

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе физичког васпитања је да се њеним остваривањем доприноси задовољавању основних биопсихолошких потреба ученика, доприноси јачању њиховог здравља и ствара услове у којима ученици доживљавају радост слободног стваралачког ангажовања.

Задаци наставе су:

- да развија психофизичке особине ученика и пружа им спортско-техничко оспособљавање неопходно у свакодневном животу.
- да обезбеди одржавање потребног нивоа радне способности ученика.

3. ПРЕПОРУЧЕНА ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Вишњић, Д., Јовановић, А., Милетић, К. (2004). *Теорија и методика физичког васпитања*. Београд: Факултет спорта и физичког васпитања.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- математика
- српски језик и књижевност

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Други

Годишњи фонд часова: 70, (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
- Задовољавање основних биопсихосоцијалних потреба ученика у области физичке културе.	-Развијање основних елемената физичких својстава карактеристичних за узраст, пол и индивидуалне способности ученика,	ОПШТЕ ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ (10) - Општа припрема и тестирања.	-Утврдити почетно стање психофизичких способности и приступити општој и специфичној припреми организма за успешно праћење садржаја наставе

	као и елемената моторне умешности.	-Опште јачање мускулатуре, комплекс вежби за јачање руку, раменог појаса, леђне, трбушне мускулатуре, вежбе за јачање скочности. Тестирање.	физичког васпитања. Праћење развоја и напредовања врши се током целе године. Обзиром на мали број ученика у одељењу наставнику је омогућен реалан увид у развој и достигнуће ученика. -Код развијања физичких способности пажљиво доzirати оптерећења према индивидуалним способностима ученика и просечним способностима одељења.
-Развијање психофизичких особина ученика и спортско-техничко оспособљавање неопходно у свакодневном животу. - Стварање услова у којима ученик доживљава радост ангажовања у спортским и рекреативним активностима.	- Омогући ученицима да науче правилно да ходају, скачу, трче и бацају. - Развијање унутрашњих потенцијала- повећање брзине , издржљивости, снаге и опште спретности.	КОРЕКТИВНО ПЕДАГОШКИ РАД (10-14) - Специфични програми и комплекс корективног вежбања за отклањање деформитета.	-Ученицима ослабљеног здравља и смањених физичких способности програмски садржаји пружају специјално физичко вежбање које доприноси отклањању уочених недостатака и реализација ових програма остварује се превентивним и терапијским третманом, систематским спровођењем корективне гимнастике у процесу наставе. Ученици са израженим телесним деформитетима наставници физичког васпитања упућују код лекара специјалисте у сарадњи са родитељима.
-Развијање психофизичких особина ученика и спортско-техничко оспособљавање неопходно у свакодневном животу.	-Побољшање свих моторичких способности -Развијање функционалних способности и повећање максималне потрошње кисеоника. -Развијање експлозивне снаге. -Побољшање опште и експлозивне снаге,	Атлетика: -Трчање; техника трчања у кривини, убрзање, штафетно трчање 30 и 60 метара. -Скокови; скок удаљ из места и кретања, троскок, скок у вис. -Бацања;	Остваривањем садржаја из атлетике омогућити ученицима да науче пре свега да правилно ходају, трче, скачу и бацају. Код задатака из атлетике који су засновани на развијању физичких способности обратити пажњу на дозирање, које се планира према индивидуалним способностима ученика и просечним способностима

	као и прецизности циљањем.	- бацање кугле школском техником. (10-14).	одељења. Дозирање се врши променом темпа који се повећава или смањује, променом ритма, наизменично затезање и опуштање мишића, променом тежине (справе).
-Стварање услова у којима ученик доживљава радост онгажовања у спортским активностима	-Побољшање и развијање спретности, окретности и одважности -Орјентација у простору -експлозивна снага, скочност, плиометрија. -равнотежа, координација и одважност.	Вежбе на справама и тлу: - Вежбе на тлу: колут напред разножно; колут назад до става о шакама; став о шакама; прамет странце. - Прескоци: повећање висине и удаљавање справе; одбочка ; згрчка; разношка. -Греда: наскок у упор чучећи, ходање са високим предножењем и заножењем, окрети у чучњу, скокови у месту, дечији поскок и вага. -саскоци: згрчно, разножно, са окретом за 180 степени.	Гимнастичке вежбе се спроводе тако да док један ученик изводи вежбу остали посматрају, уочавају грешке у извођењу, коментаришу. Метод рада је такав да се прво увежбавају поједини елементи, а касније се повезују целине. - Основни елементи из ритмике нису посебно програмирани, али се могу остварити уз гимнастику. Изводе се уз музику са справама или без справа.
-Формирање позитивног односа према физичкој култури и афирмација и богаћење социјалног искуства.	-Развијање психофизичких способности, осећаја за ритам.	РИТМИЧКА ГИМНАСТИКА И ПЛЕС -Естетско обликовање тела: обрада и повезивање основних покрета руку, тупа и ногу у месту и кретању. -Савладавање основних елемената: ходање успоном на прсте, прсти пета, трчање са високо подигнутим коленима, дечији поскоци, мачији скок, докорак, корак са привлачењем, галоп напред и странце, валцер и полкин корак. -Повезивање усвојених елемената	-Основни елементи из ритмичке гимнастике и плеса се посебно програмирају. Изводе се уз музику са справама или без справа.

		у кратко музичко ритмичке целине. -Научити два народна кола и два савремена плеса.	
-Стварање услова у којима ученик доживљава радост онгажовања у спортским активностима и рекреацији.	-Овладати основним техникама спортских игара. Побољшати моторичке способности ученика. -Припремити ученике за спортско такмичење у појединим категоријама. -Упознавање са новим спортовима и новим начинима кретања. Развијање моторичких способности.	СПОРТСКЕ ИГРЕ -Кошарка: Техника: додавање, вођење и заустављање лопте у месту и кретању са променом правца, у висини груди и главе. Тактика: одбрана зоном и напад, елементарна правила игре. Игра на један и два коша, са поједностављеним правилима, смањеним тереном и дужином трајања. Учествовање на спортским такмичењима. -Фудбал (мали): Техника: додавање вођење и заустављање лопте унутрашњом и спољном страном стопала и пуном ногом са и без ометања. Ударац по лопти-шут на гол унутрашњом страном стопала и пуном ногом. Тактика: зонска одбрана напад и основна правила игре. Игра на један и два гола са поједностављеним поравилима. Учествовање на спортским такмичењима. -Одбојка: Техника: одбијање, додавање и сервирање лопте. Тактика: игра прве и друге линије, померање играча, основни појмови о блоку и смечу. Игра са поједностављеним правилима и учествовање на такмичењу.	-Понављање и утврђивање раније научених елемената одабране спортске игре. Даље проширивање техничко-тактичке припремљености у складу са изборним програмом за дату игру. Учествовање на одељенским школским и међушколским такмичењима. Када се основни елементи игара савладани прелази се на игру где се научени елементи утврђују и увежбавају кроз саму спортску игру. Суђење је усклађено у зависности од потреба ученика.

		-Стони тенис: Основни ударци у игри: испред и иза руке, школски сервис, смеч лопта, основна правила, спортско такмичење.	
-Развијање психофизичких особина ученика и спортско-техничко оспособљавање неопходно у свакодневном животу.	-овладавање техником пливања -развијање функционалних способности организма. -Упознавање са новим спортовима и новим начинима кретања. Развијање моторичких способности.	ОСНОВЕ БАЗИЧНИХ СПОРТОВА -Пливање Обука непливача Код полу пливача усавршавају технику пливања, скок на ноге и рођење. Пливачи: усавршавање једне технике пливања, скок на главу, рођење у даљину до 15 метара и дубину до 2 метра са различитим задацима. -Спортови на води -Спортови на снегу	- Програм пливања се остварује тако, што се на основу провере вештине пливања, формирају 3 групе и ради се са диференцираним програмом.
-Вредновање и самовредновање	-Мотивисање ученика и стварање такмичарског духа.	ОЦЕЊИВАЊЕ -упознавање ученика са основним вредностима њихових достигнућа.	-Приликом оцењивања ученика поред праћења развоја и техничких достигнућа, посебно се узима у обзир залагање ученика на часу, остварени степен навика за вежбањем и радом, тј. према друговима у одељењу, како приликом извођења наставе тако и на такмичењима. Оцењује се и учешће и резултати у спортским такмичењима.

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ

ТРЕЋИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Трећи	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	64					64

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе физичког васпитања је да се њеним остваривањем доприноси задовољавању основних биопсихолошких потреба ученика, доприноси јачању њиховог здравља и ствара услове у којима ученици доживљавају радост слободног стваралачког ангажовања.

Задаци наставе су:

- да развија психофизичке особине ученика и пружа им спортско-техничко оспособљавање неопходно у свакодневном животу.

- да обезбеди одржавање потребног нивоа радне способности ученика.

3. ПРЕПОРУЧЕНА ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Вишњић, Д., Јовановић, А., Милетић, К. (2004). *Теорија и методика физичког васпитања*. Београд: Факултет спорта и физичког васпитања.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- хигијена
- математика
- српски језик и књижевност

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Трећи

Годишњи фонд часова: 64 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
- Задовољавање основних биопсихосоцијалних потреба ученика у области физичке културе.	-Развијање основних елемената физичких својстава карактеристичних за узраст, пол и индивидуалне способности ученика, као и елемената моторне умешности.	ОПШТЕ ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ (10) - Општа припрема и тестирања. -Опште јачање мускулатуре, комплекс вежби за јачање руку, раменог појаса, леђне, трбушне мускулатуре, вежбе за јачање скочности. Тестирање.	-Утврдити почетно стање психофизичких способности и приступити општој и специфичној припреми организма за успешно праћење садржаја наставе физичког васпитања. Праћење развоја и напредовања врши се током целе године. Обзиром на мали број ученика у одељењу наставнику је омогућен реалан увид у развој и достигнуће ученика. -Код развијања физичких способности пажљиво доzirати оптерећења према индивидуалним способностима ученика и просечним способностима одељења.
-Развијање психофизичких особина ученика и спортско-техничко оспособљавање неопходно у свакодневном животу. - Стварање услова у којима ученик доживљава радост ангажовања у спортским и рекреативним активностима.	- Омогући ученицима да науче правилно да ходају, скачу, трче и бацају. - Развијање унутрашњих потенцијала- повећање брзине, издржљивости, снаге и опште спретности.	КОРЕКТИВНО ПЕДАГОШКИ РАД (10-14) - Специфични програми и комплекс корективног вежбања за отклањање деформитета.	-Ученицима ослабљеног здравља и смањених физичких способности програмски садржаји пружају специјално физичко вежбање које доприноси отклањању уочених недостатака и реализација ових програма оствараје се превентивним и терапијским третманом, систематским спровођењем корективне

			гимнастике у процесу наставе. Ученици са израженим телесним деформитетима наставници физичког васпитања упућују код лекара специјалисте у сарадњи са родитељима.
-Стварање услова у којима ученик доживљава радост онгажовања у спортским активностима и рекреацији.	-Овладати основним техникама спортских игара. Побољшати моторичке способности ученика. -Припремити ученике за спортско такмичење у појединим категоријама.	СПОРТСКЕ ИГРЕ -Понављање и утврђивање раније обучених елемената одабране спортске игре. Даље проширивање техничко-тактичке припремљености у складу са изборним програмом за дату игру. Учествовање на одељенским, школским и међушколским такмичењима. (Кошарка: техника додавања лопте, хватања, вођења лопте, шут из места и из кретања, игра на један кош. - Фудбал: вођење, додавање, заустављање лопте, технике шута, игра на мале голове. - Одбојка: постављање испод лопте, одбијање лопте прстима изнад главе, одбијање лопте подлактицом, игре у паровима. -Рукомет: додавање, хватање, вођење лопте и шут. -Стони тенис: враћање лопте преко мрежице, форхенд, бекхенд, сервирање.) -(20).	-Приликом планирања рада од укупног броја часова физичког васпитања половина се користи за спортске игре. Када се основни елементи игара савладани прелази се на игру где се научени елементи утврђују и увежбавају кроз саму спортску игру. Суђење је усклађено у зависности од потреба ученика.
-Развијање психофизичких особина ученика и спортско-техничко оспособљавање неопходно у свакодневном животу.	-Упознавање са новим спортовима и новим начинима кретања. Развијање моторичких способности.	ОСНОВЕ БАЗИЧНИХ СПОРТОВА -Спортови на води -Спортови на снегу	Поред планираних спортских активности предвиђених планом ученике треба упознати и са другим спортским активностима и додатним спортовима.

			Такође је предвиђено да се организују и курсеви из појединих спортова (пливање и скијање), по избору ученика и предлогу наставника физичког васпитања.
-Вредновање и самовредновање	-Мотивисање ученика и стварање такмичарског духа.	ОЦЕЊИВАЊЕ -уознавање ученика са основним вредностима њихових достигнућа.	-Приликом оцењивања ученика поред праћења развоја и техничких достигнућа, посебно се узима у обзир залагање ученика на часу, остварени степен навика за вежбањем и радом, тј. према друговима у одељењу, како приликом извођења наставе тако и на такмичењима. Оцењује се и учешће и резултати у спортским такмичењима.

МАТЕМАТИКА

ПРВИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	70					70

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе математике је да допринесе развоју математичких способности ученика и да ученици стекну основна математичка знања која су потребна за схватање законитости у природи и друштву, а посебно за обављање послова на радним местима погодним за лако мантално ретардирану омладину.

Задачи наставе математике су :

да ученици утврде , прошире и продубе математичка знања стечена у основној школи да ученици савладају основне рачунске операције у скуповима бројева : N , Z , Q и R ; да ученике оспособи за примену стечених знања у решавању најпростијих проблема из праксе да допринесе развијању способности посматрањем и логичког мишљења; да код ученика развија навике вредности, тачности, прецизности, систематичности и одговорности у раду.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Ненад Тошић – Бранимир Даниловић: *Математика за 1. и 2. Разред средње школе*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1999.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- Практична настава
- Хемија

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 70 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Обнављање и допуњавање основних знања о основним рачунским операцијама у скупу N, N_0, Z, Q и R	-Чита и пише бројеве до милион -Скуп целих бројева прикаже на бројевној прави -Рачуна са и без заграда -Одреди број x у једначинама и неједначинама једноставнијег облика -Напише разломак -Претвори разломак у децималан број -Примени рачунске операције са разломцима и децималним записом и реши задатак -Одреди НЗД и НЗС бројева	I ОСНОВНЕ РАЧУНСКЕ ОПЕРАЦИЈЕ У СКУПУ N, N_0, Z, Q и R (12 – 18) Цифре, писање и читање бројева Бројевна права Својства рачунских операција – комутативност, асоцијативност и дистрибутивност. Употреба заграда Слово као замена за неки број Одређивање броја x у једначинама и неједначинама облика $x \pm a = b$, $a \pm x = b$, $x : a = b$, $a + 0$, $a \cdot x = b$. Појам разломка, општи разломци a / b . Децимални запис Рачунске операције са разломцима и децималним записом Прости и сложени бројеви – НЗД и НЗС.	На почетку ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: -Теоријска настава (70 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: 1.Праћење остварености исхода 2.Писмене задатке (4 п.з.) 3.Контролне вежбе (4 к.в.) Оквирни број часова по темама:
Обнављање и допуњавање основних знања о геометријским фигурама и њиховим међусобним односима и стицање знања о поступку израчунавања обима и површина фигура у равни	-Дефинише тачку, праву, раван -Разликује и нацрта праву, полуправу, дуж -Разликује и нацрта врсте углова произвољно а затим и по датим мерама -Израчуна збир и разлику углова -Разликује врсте троуглова и четвороуглова и именује их -Конструира тругао, четвороугао, многоугао по датим мерама -Зна мере за дужину, површину и запремину	II ГЕОМЕТРИЈСКЕ ФИГУРЕ И ЊИХОВИ МЕЂУСОБНИ ОДНОСИ (16 – 22) Основни геометријски појмови: тачка, права и раван Дефинисани појмови: полуправа, дуж, полураван Угао – појам, цртање и подела. Рачунске операције са угловима Многоугао – појам, подела и цртање Подела четвороуглова, троуглова. Однос страница и углова у троуглу Подударност троуглова	-Основне рачунске операције у скуповима N, N_0, Z, Q и R (15 часова) -Геометријске фигуре и њихови међусобни односи (16 часова) -Размере и пропорције (16 часова) -Рационални алгебарски изрази (15 часова) Укупно 62 часа плус 4 писмена задатка (8 часова)

	-Примени формуле и израчуна обим и површину фигура у равни	Конструкција: троугла, четвороугла и многоугла Мере за дужину, површину и запремину Обим и површина фигура у равни.	
Стицање основних знања из решавања и примена размера и пропорција	-Зна да постави размеру и пропорцију и израчуна -Препозна директну или обрнуту пропорционалност и примени их у решавању једноставних задатака -Препозна сложено правило тројно и решава једноставне задатке -Постави и решава једноставне задатке из рачуна поделе и мешања -Зна да чита таблички и графички приказана стања, појаве и процесе -Зна да користи калкулатор приликом решавања задатака	III РАЗМЕРЕ И ПРОПОРЦИЈЕ (16 – 24) Појам и подела размера и пропорција Пропорционалност величина – директна и обрнута Просто и сложено правило тројно Рачун поделе и мешања Процентни и промилни рачун – рачун племенитих метала Табличко и графичко приказивање стања, појава и процеса Употреба таблица и осталих помоћних средстава за рачунање.	
Стицање знања о степенима и полиномима и примена операција са њима	-Зна да запише производ једнаких чинилаца у виду степена -Растави степен на производ једнаких чинилаца и израчуна његову вредност -Примени операције са степенима у решавању једноставних задатака -Сређује полиноме и обавља основне рачунске операције са њима	IV РАЦИОНАЛНИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ (20 – 30) Степен чији је изложилац природан број . Операције са степенима; степен производа количника и степена Појам алгебарског израза; рационални израз и његова бројевна вредност Полиноми (моном, полином, сређени облик) Операције са полиномима (трансформације збира, разлике и производа полинома у сређени облик полинома.	
		ЧЕТИРИ ЈЕДНОЧАСОВНА ПИСМЕНА ЗАДАТКА СА ИСПРАВКОМ (8 часова)	

МАТЕМАТИКА

ДРУГИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Други	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	70					70

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе математике је да допринесе развоју математичких способности ученика и да ученици стекну основна математичка знања која су потребна за схватање законитости у природи и друштву, а посебно за обављање послова на радним местима погодним за лако ментално ретардирану омладину.

Задаци наставе математике су:

да ученици утврде, прошире и продубе математичка знања стечена у основној школи

да ученици савладају основне рачунске операције у скуповима бројева: N , Z , Q и R ;

да ученике оспособи за примену стечених знања у решавању најпростијих проблема из праксе

да допринесе развијању способности посматрањем и логичког мишљења;

да код ученика развија навике вредности, тачности, прецизности, систематичности и одговорности у раду.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Ненад Тошић – Бранимир Даниловић: *Математика за 1. и 2. Разред средње школе*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1999.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- Практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Други

Годишњи фонд часова: 70 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Обнављање и употпуњавање знања о раду са разломцима	-Одреди НЗС и НЗД бројева и решава лакше текстуалне задатке -Сабере и одузме разломке истих именилаца -Сабере и одузме разломке различитих именилаца -Помножи и подели разломке	I РАЦИОНАЛНИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ (12 – 16) Растављање сложених бројева на чиниоце Најмањи заједнички садржалац Највећи заједнички делилац Рачунске операције са разломцима	На почетку ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Предмет се реализује кроз теоријску наставу (64 часа) Место реализације наставе Теоријске настава се реализује у учионици
Обнављање и допуњавање знања о решавању једначина и неједначина	-Решава линеарне једначине -Разликује знаке неједнакости -Решава неједначине -Скуп решења неједначине прикаже на бројевној прави	II ЛИНЕАРНЕ ЈЕДНАЧИНЕ И НЕЈЕДНАЧИНЕ (20 – 30) Основна својства једнакости Еквивалентност једначина Решавање линеарне једначине с једном непознатом	Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: - Праћење остварености исхода - Писмене задатке (4 п.з.) - Контролне вежбе (3-4 к.в.)

		Основна својства неједнакости Еквивалентност неједначина Линеарне једначине с две непознате и њена решења .	Оквирни број часова по темама - Рационални алгебарски изрази (15 часова) - Линеарне једначине и неједначине (15 часова) - Хомопетија и сличност (10 часова) - Степеновање и кореновање (10 часова) Укупно 62. часа плус 4 писмена задатка (8 часова)
Обнављање и употпуњавање основних знања о размери и пропорционалности дужи и стицање знања о Талесовој теорему, сличности троуглова и многоуглова и примени Питагорине теореме	- Употпуни знања о размери и пропорционалности и примени их у решавању задатака - Примени Талесову теорему и подели дуж у одређеној размери - Решава једноставне задатке из сличности троуглова - Нацрта два слична многоугла у одређеној размери - Примени Питагорину теорему и израчуна дужину хипотенузе или катете правоуглог троугла	III ХОМОТЕТИЈА И СЛИЧНОСТ (20 – 30) Размера и пропорционалност дужи Талесова теорема; дељење дужи на једнаке делове и у датом односу Појам сличности; својства релације сличности Сличност троуглова; примена сличности на правоугли троугао Сличност многоуглова Питагорина теорема .	
Обнављање и употпуњавање знања о степену и рачунским операцијама са степенима и стицање основних знања о децималном запису броја у стандардном облику и појму квадратног корена	- Дефинише степен, краће запише производ једнаких чинилица и израчуна вредност степена - Примени операције са степенима - Употпуни знања о децималном запису броја у стандардном облику и примени их у решавању једноставних задатака - Стекне знања о поступку израчунавања квадратног корена и примени их приликом решавања једноставних задатака	IV СТЕПЕНОВАЊЕ И КОРЕНОВАЊЕ (10 – 14) Степен чији је изложилац цео број, операције Децимални запис броја у стандардном облику Појам квадратног корена.	
		ЧЕТИРИ ЈЕДНОЧАСОВНА ПИСМЕНА ЗАДАТКА СА ИСПРАВКОМ (8 часова)	

МАТЕМАТИКА

ТРЕЋИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Трећи	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	64					64

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе математике је да допринесе развоју математичких способности ученика и да ученици стекну основна математичка знања која су потребна за схватање законитости у природи и друштву, а посебно за обављање послова на радним местима погодним за лако мантално ретардирану омладину.

Задаци предмета су :

да ученици утврде, прошире и продубе математичка знања стечена у основној школи

да ученици савладају основне операције са природним бројевима;

да ученике оспособи за примену стечених знања у решавању најпростијих проблема из пракси;

да допринесе развијању способности посматрања и логичког мишљења;

да код ученика развија навике уредности, тачности, прецизности, састематичности и одговорности у раду .

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Гордана Хамидовић – Душан Аднађевић, *Математика за 3. разред трогодишњег образовања*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд 2002.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

-Технологија рада

-Практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Трећи

Годишњи фонд часова: 64 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Стицање знања о поступку израчунавања елемената простог интересног рачуна и економске калкулације, примена	-примени обрасце за израчунавање интереса, капитала и процента простог интересног рачуна -научи елементе економске калкулације и њихов редослед -израчуна укупну вредност утрошеног материјала при изради производа или пружању услуга у радионицама -примени обрасце за израчунавање нето личног дохотка, бруто личног дохотка, цене коштања и цене услуге у економској калкулацији	I ФИНАНСИЈСКА МАТЕМАТИКА (30 – 30) Прост интересни рачун Калкулације	На почетку ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Предмет се реализује кроз теоријску наставу (64 часа) Место реализације наставе Теоријске настава се реализује у учионици Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: -Праћење остварености исхода - Писмене задатке (4 п.з.)

	-самостално решава задатке из економске калкулације		-Контролне вежбе (3- 4 к.в.) Оквирни број часова по темама
Обнављање и употпуњавање знања о површини и запремини полиедара и поступку израчунавања површине и запремине, примена	-Разликује коцку, квадар, призму, пирамиду и зарубљену пирамиду, нацрта их и наброји њихове елементе -Напише и примени формуле за израчунавање површине и запремине правоугле коцке и квадрата -Примени формуле за израчунавање површине и запремине призме -Примени формуле за израчунавање површине и запремине праве пирамиде -Примени формуле за израчунавање површине и запремине праве зарубљене пирамиде	II ПОЛИЕДРИ (20 – 28) Полиедри Коцка и квадар (правоугли) Призма Пирамида Зарубљена пирамида Површина и запремина полиедара .	по темама -Финансијска математика (26 часова) -Полиедри (18 часова) -Обртна тела (12 часова) Укупно 56.часова плус 4 писмена задатка (8 часова)
Обнављање знања о обиму и површини круга и стицање знања о поступку израчунавања површине и запремине обртних тела, примена	-Разликује ваљак, праву купу и зарубљену праву купу, нацрта их и наброји елементе -Напише и примени формуле за израчунавање обима и површине круга -Примени формуле за израчунавање површине и запремине правог ваљка -Примени формуле за израчунавање површине и запремине праве купе -Примени формуле за израчунавање површине и запремине зарубљене праве купе	III ОБРТНА ТЕЛА (20 – 30) Цилиндрична и конусна површ Обртна површ Прав ваљак Права купа Зарубљена права купа	
		ЧЕТИРИ ЈЕДНОЧАСОВНА ПИСМЕНА ЗАДАТКА СА ИСПРАВКОМ (8 часова)	

ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

ПРВИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	35					35

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Општи циљ предмета је да ученици средњих школа стекну сазнања, развију способности и вештине и усвоје вредности које су претпоставке за целовит развој личности и за компетентан, одговоран и ангажован живот у савременом грађанском друштву у духу поштовања људских права и основних слобода, мира, толеранције, равноправности полова, разумевања и пријатељства међу народима, етничким, националним и верским групама.

Задаци:

- да ученици разумеју природу и начин успостављања друштвених, етичких и правних норми и правила и њихову важност за заједнички живот;
- да се ученици уведу у разумевање појма права и упознају са Конвенцијом о правима детета и другим међународним документима која се баве људским правима;
- да ученици науче врсте права и разумеју односе међу правима и узајамност права и одговорности;
- да се код ученика развије осетљивост за кршење права, спремност за заштиту сопствених и права других и науче технике залагања за остваривање права детета;
- да се ученици подстакну и оспособе за активну партиципацију у животу школе;
- да се ученици обуче техникама групног рада и групног одлучивања;
- да код ученика развија способност критичког расуђивања и одговорног одлучивања и делања;
- да се ученици обуче ефикасном планирању заједничких акција и пројеката;
- да се избором садржаја и укупним начином рада у оквиру овог предмета поштују и практикују основне демократске вредности и подстакне њихово присвајање

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА

1. Приручник за наставнике: *Грађанско васпитање 2*

2. „Демократизација образовања и образовање за демократију и грађанско друштво“, Од визије до конкретних корака, МПС, 2002.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- унутар предмета

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 35 (1 час недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Упознавање са предметом и садржајем рада	Ученик би требало да развије самопостовање и осећај групног и лицног идентитета	Уводни час Упознавање са садржајем предмета и начином рада.	
Упознавање ученика са правима, дужностима и правима за рад у учионици, као и са дечјим и људским правима и конвенцијама	Ученици долазе до увида у њихову међусобну повезаност и развијају осећај власништва" на демократски договореним правилима	Права и одговорности (16) Ова тематска целина уводи ученике у познавање и разумевање проблематике права и одговорности и развија способности, ставове и	Најчешће коришћени облици рада су: симултана индивидуална активност, рад у паровима или малим групама, размена или разговор у кругу, групна дискусија и

		<p>поступке који воде заштити и остваривању права.</p>	<p>излагање пред целом групом (било наставника или ученика). У зависности од теме и постављених задатака, примењују се бројне технике активног и кооперативног учења: избацавање идеја, класификовања и рангирања, одигравања улога и игре симулације, решавања проблема, уз коришћење различитих средстава изражавања и комуникације: вербално (усмено и писано), цртежом и покретом и употребом медија.</p>
<p>Упознавање ученика са активним учешћем у животу школе и заједнице . Упознавање ученика да идентификују проблеме везане за дечја права у школи и средини, израђују план акције којом би те проблеме могли да решавају и изводе акцију у школи или локалној средини.</p>	<p>Да ученици буду спремни за активним учествовањем и дељењем одговорности у школи и локалној заједници</p>	<p>Планирање и извођење акција у корист права (16) Ова тематска целина припрема и подстиче ученике на активно учешће у животу школе и заједнице и омогућава систематизацију и практичну примену научног у овом предмету. Ученици идентификују проблеме везане за дечја права у школи и средини, израђују план акције којом би те проблеме могли да решавају и изводе акцију у школи или локалној средини</p>	<p>Овај део програма ученици изводе независно од распореда часова и излазећи из учионице. Полазећи од анализа акција, ученици дотерују своје планове акција и изводе акцију у корист дечјих права у школи или средини или планирају нове акције. Наставник је учесник као део тима и-или консултант</p>
<p>Завршна анализа акција/планова и резимирање и евалуација наставе целог предмета</p>		<p>Анализа и евалуација..(2)</p>	<p>Усмено излагање по групама</p>

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

ДРУГИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Други	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	35					35

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Општи циљ предмета је да ученици стекну сазнања, развију способност и вештине и усвоје вредности које су предпоставке за целовит развој личности и за компетентан, одговоран, ангажован живот у савременом грађанском друштву у духу поштовања људских права.

Задаци наставе предмета су:

- да се ученици упознају са базичним концептима из ове области: демократија, грађанско друштво, политика, људско право
- да ученици стекну основна знања о институцијама демократског друштва и улози грађана у демократском друштву
- да се код ученика развија способност критичког расуђивања и одговорног одлучивања и делања, како у школи тако и у ширем окружењу
- да ученици овладају вештинама неопходним за свакодневни живот и покретање грађански иницијатива и конкретних акција
- да се избором садржаја поштују и практикују основне демократске вредности

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА

- Водич за наставнике *Грађанско васпитање за 3. разред средње школе,*
- Водич за наставнике - *избор текстова Грађанско васпитање за 3. разред средње школе*

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

Устав

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Други

Годишњи фонд часова: 35 (1 час недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Упознавање са предметом и садржајем рада	Ученик би требало да развије критичко мишљење	Уводни час Упознавање са садржајем предмета и начином рада.	
Упознавање ученика са појмовима демократије и политике	Ученици би требало да усвоје појмове демократије и разумеју актуелна политичка дешавања	Демократија и политика (5)	Дати су прилози које наставник умножава и дели ученицима
Упознавање ученика са појмом, карактеристикама и вредностима грађанског друштва	Да ученици препознају однос државе према грађанима као и значај учествовања у политици	Грађанин и грађанско друштво (8)	Наставник није само извор сазнања, већ и посредник и водитељ који ствара услове и подстиче ученике да кроз међусобне размене и интеракцију са наставником стичу знања, изграђују позитивне ставове и развијају вештине и способност

Упознавање ученика са појмом и културом људских права	Да ученици буду оспособљени за преузимање грађаских иницијатива, као и за партиципацију у невладиним организацијама	Грађанска и политичка права и право на грађанску иницијативу (10)	Обавеза наставника, имајући у виду укупну васпитну функцију школе и очекивање да ће доћи до трансфера искустава из овог предмета на друге предмете и облике рада у школи, да се старају да се наставни процес у разреду током целе школске године одвија у складу са оним што се учи (стварање демократске атмосфере, поштовање права ученика...), да се залажу да таква правила важе и изван учионице и на другим предметима.
Да се ученици упознају са основним знањима и вештинама кроз реализацију конкретних локалних акција	Да сами примене стечено знање и јавно презентују резултате у школи	5.Планирање конкретне акције (12)	Ученицима стоје на располагању радни и инструктивни материјали и упућују се на коришћење литературе и информација из различитих извора (литературе, штампе, електронских медија)

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

ТРЕЋИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Трећи	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	32					32

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Општи циљ предмета је да ученици средњих школа стекну сазнања, развију способности и вештине и усвоје вредности које су претпоставке за целовит развој личности и за компетентан, одговоран и ангажован живот у савременом грађанском друштву у духу поштовања људских права и основних слобода, мира, толеранције, равноправности полова, разумевања и пријатељства међу народима, етничким, националним и верским групама.

ЗАДАЦИ НАСТАВЕ ПРЕДМЕТА СУ:

да ученици разумеју природу и начин успостављања друштвених, етичких и правних норми и правила и њихову важност за заједнички живот;

да се ученици уведу у разумевање појма права и упознају са Конвенцијом о правима детета и другим међународним документима која се баве људским правима

да ученици науче врсте права и разумеју односе међу правима и узајамност права и одговорности;

да се код ученика развије осетљивост за кршење права, спремност за заштиту сопствених и права других и науче технике залагања за остваривање права детета;

да се ученици подстакну и оспособе за активну партиципацију у животу школе;
 да се ученици обуче техникама групног рада и групног одлучивања;
 да код ученика развија способност критичког расуђивања и одговорног одлучивања и делања;
 да се ученици обуче ефикасном планирању заједничких акција и пројеката
 да се избором садржаја и укупним начином рада у оквиру овог предмета поштују и практикују основне демократске вредности и подстакне њихово присвајање.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Др Кораћ Н, мр Марић З, мр Гајин С Влаховић Е, Ђуричић Н. „Водич за наставнике ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ за 4. разред средње школе“, Министарство просвете и спорта, Република Србија, Београд, 2005.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- Српски језик и књижевност

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Трећи

Годишњи фонд часова: 32 (1 час недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
<p>Упознавањ са могућностима које <i>Закон о слободном приступу информацијама</i> пружа у остваривању људских права и слобода</p> <p>Оспособљавање ученика да самостално тражи и долази до информација од јавног значаја</p> <p>Разумевање улоге и значаја медија у савременом друштву;</p> <p>Развијање критичког односа према медијима и информација добијених преко различитих медија</p>	<p>Објасни значај постојања права на слободан приступ информацијама и социјално-економска права за појединца</p> <p>Објасни појам јавне информације и означи које информације од јавног значаја грађанин може да добије</p> <p>Објасни улогу <i>Закон о слободном приступу информацијама</i> и улогу повереника</p> <p>Објасни процедуру подношења захтева за приступ информацијама од јавног значаја</p> <p>Попуни образац и тражи информацију од јавног значаја</p> <p>Анализира информацију које добија преко медија (писаних, електронских)</p> <p>Тражи, пронађе и даје информацију</p>	<p>СВЕТ ИНФОРМАЦИЈА Користи прилоге и радне материјале који се налазе у приручнику и осмишени су за сваку радионицу</p> <p>Анализира <i>Закон о слободном приступу информација</i></p> <p>Анализира образац и процедуру подношења захтева за добијање информације од јавног значаја</p> <p>Подноси захтев за добијање информације од јавног значаја надлежној служби одабраног проблема</p> <p>Анализира фотографије, видео материјале, новинске текстове, видео материјале и препознаје примере медијске манипулације</p>	<p>На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања.</p> <p>Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (34 часова) кабинетске вежбе (часова) настава у блоку (часова)</p> <p>Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације: кабинетских вежби наставе у блоку</p> <p>Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Кабинетске вежбе се реализују у Настава у блоку се реализује у</p> <p>Препоруке за реализацију наставе</p>

	<p>Открива примере манипулације у медијима</p> <p>Објасни значај објективности и веродостојности информација</p>	<p>Активности у уводном делу програма треба тако организовати да се обезбеди међусобно упознавање ученика, упознавање ученика са циљевима и наставним садржајима предмета, али и тако да пружи наставнику почетни увид у то са каквим знањима, ставовима и вештинама из области грађанског васпитања група располаже. Реализација програма треба да се одвија у складу са принципима активне, проблемске и истраживачке наставе са сталним рефлексијама на одговарајуће појаве из друштвеног контекста прошлости и садашњости. Квалитет наставе се обезбеђује усаглашавањем садржаја са одговарајућим методичким активностима и сталном разменом информација унутар групе.</p> <p>Добар индикатор успешне наставе је способност ученика да адекватно примењују стечена знања и вештине и да у пракси изражавају ставове и вредности демократског друштва. Наставник треба да пружи неопходну помоћ и подршку ученицима у припреми и реализацији активности, а заједно са групом да обезбеди повратну информацију о њеној успешности. У реализацији овог програма наставник је извор знања, организатор и</p>
--	--	--

		<p>водителј ученичких активности и особа која даје повратну информацију.</p> <p>Повратна информација је од великог значаја не само за процес стицања сазнања, већ и за подстицање самопоуздања, учешћа у раду групе и мотивације за предмет</p> <p>За успешно реализовање наставе број ученика у групи не би требала да буде већа од 25 ученика. Оптималан број ученика је 15-20 ученика</p> <p><u>Оцењивање</u> Вредновање остварености исхода вршити кроз:</p> <p>1.праћење остварености исхода</p> <p>2.тестове знања 3.тестове практичних вештина</p> <p><u>Оквирни број часова по темама</u> Свет информација (14 часова) Свет професионалног образовања и рада (16 часова)</p>
--	--	---

Назив предмета:

ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС

Годишњи фонд часова:

35

Разред:

Први

ТЕМА (наставне јединице)	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
I – УВОД 1. Понављање кључних појмова обрађених у првом разреду средње школе	<ul style="list-style-type: none"> Упознавање ученика са садржајем предмета, планом и програмом и начином реализације наставе Православног катихизиса; Установити каква су знања стекли и какве ставове усвојили ученици у претходном школовању. 	<ul style="list-style-type: none"> моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 2. године средњошколског или гимназијског образовања; моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања. 	<ul style="list-style-type: none"> Специфичности наставе Православног катихизиса у средњој школи и гимназијама; Рекапитулација обрађених садржаја о Богу, Цркви као богослужбеној заједници, хришћанском животу. 	Катихизација као литургијска делатност-заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве.
II - СТВАРАЊЕ СВЕТА И ЧОВЕКА 2. Стварање света 3. Стварање човека по икони и подобију Божјем 4. Творевина и човеково место у њој	<ul style="list-style-type: none"> Омогућити ученицима да стекну неопходно знање да узрок постојања света јесте личосни Бог Који слободно из љубави ствара свет; Развијање свести код ученика о стварању човека по „икони и подобију Божјем“, односно као слободне 	<ul style="list-style-type: none"> моћи да интерпретира учење Цркве о стварању света; моћи да објасни да је човек икона Божја зато што је слободан; моћи да објасни да је човек подобје Бога зато што је способан за заједницу; моћи да објасни да је Бог створио свет са циљем да вечно живи у заједници са Њим; 	<ul style="list-style-type: none"> Библијска сведочанства о стварању света и човека; Учење Цркве о стварању света и човека; Последице стварања ни из чега по природу и човека; Творевина и човеково место у њој; 	На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. <u>Врсте наставе</u> Настава се реализује кроз следеће облике наставе: <ul style="list-style-type: none"> теоријска настава (35 часова) практична настава (2 часа)

<p>5. Свет је створен са циљем да постане Црква</p> <p>6. Представе стварања света и човека у православној иконографији</p>	<p>личности способне за љубав према другом бићу;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Оспособити ученике за разумевање да је свет и све што је у њему, створено за вечност, да буде причасник вечног Божјег живота; • Предочити ученицима 	<ul style="list-style-type: none"> • бити подстакнут да просуђује о смислу постојања човека и света; • моћи да разликује особености створеног и нествореног; • моћи да развија одговорност за сопствени живот и живот других; • моћи да преиспитује и вреднује сопствени однос према Богу, другом човеку и према творевини Божјој. 	<ul style="list-style-type: none"> • Свет је створен са циљем да постане Црква; • Православна иконографија о стварању света. 	<p><u>Место реализације наставе</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Теоријска настава се реализује у учионици; • Практична настава се реализује у цркви- учешћем у литургијском сабрању; <p><u>Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном
---	---	--	--	--

	чињеницу да је човек од Бога призван да управља целим светом и да га приноси Богу, те да се у тој заједници обожи и човек и свет.			уознавању ученика, уознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже.
<p>III - ПРАРОДИТЕЉСКИ ГРЕХ</p> <p>7. Библијска повест о прародитељски греху</p> <p>8. Прародитељски грех као промашај циља стварања</p> <p>9. Светоотачко тумачење прародитељског греха</p> <p>10. Јединство човека са Богом – једини начин да се превазиђе смрт</p> <p>11. Човекова злоупотреба творевине</p> <p>12. Прародитељски грех у светлости богослужбених текстова</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Пружити ученицима основ за разумевање прародитељског греха на основу библијског сведочанства, тумачења Светих Отаца и учења Цркве; • Ученицима предочити да се човеков промашај (грех) састоји у одвајању човека и света од Бога; • Пружити ученицима основ за разумевање да спасење као превазилажење смрти и задобијање вечног живота, јесте повратак у заједницу с Богом. 	<ul style="list-style-type: none"> • моћи да објасни у чему се састоји прародитељски грех; • моћи да сагледа последице прародитељског греха и начин њиховог превазилажења; • моћи да објасни каква је улога човека у остваривању назначења света; • моћи да просуди о важности учествовања у литургијском сабрању за сопствено спасење; • бити подстакнут да се одговорније односи према природи; • моћи да стекне увид у личну одговорност за своје поступке; • моћи да уочи значај покајања за своје спасење. 	<ul style="list-style-type: none"> • Библијска и светоотачка сведочанства о прародитељском греху; • Последице прародитељског греха; • Еколошки проблем као једна од последица човекове отуђености од Бога; • Превазилажење еколошке кризе је могуће повратком човека у заједницу са Богом; • Појам прародитељског греха у богослужбеним текстовима. 	<ul style="list-style-type: none"> • Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. • Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. • Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспонована наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. • У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу.
<p>IV – СВЕШТЕНА ИСТОРИЈА СПАСЕЊА (ОД АДАМА ДО ИЗРАИЉА)</p> <p>13. Каин и Авељ</p> <p>14. Ноје и барка, као праслике Христа и</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Омогућити ученицима разумевање да се Стари Завет у главним цртама, периодима, личностима и догађајима може посматрати као праслика и најава новозаветних догађаја; 	<ul style="list-style-type: none"> • моћи да уочи да се Бог у Старом и Новом Завету открива као личност и да позива човека у заједницу са Њим; • моћи да, на примеру Каина и Авеља, закључи да је свако убиство – братоубиство; • моћи да, на примеру Ноја, схвати значење појма праслика Христа и Цркве као места 	<ul style="list-style-type: none"> • Тајна Христова у историји спасења; • Лични однос са Богом старозаветних патријараха и праотаца; • Праслике Христа и Цркве у периоду старозаветних 	<ul style="list-style-type: none"> • Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота.

Цркве		спасења;	патријараха и праотаца.	Евалуација наставе
15. Црква и Вавилонска кула 16. Авраамов завет са Богом и наговештај Цркве Христове 17. Жртвовање Исака као праслика жртве Христове 18. Јаков постаје Израил	<ul style="list-style-type: none"> Омогућити ученицима да стекну знање о историјском току остварења Божјег плана о свету; Пружити ученицима основ за разумевање да се у личности Исуса Христа испуњава оно што је откривено и речено у Старом Завету; Предочити ученицима у чему се састоји разлика између Цркве као богочовечанске заједнице и других облика људских заједница; Предочити ученицима да се у старозаветној историји назире личност Месије Који сабира и избавља народ Божји. 	<ul style="list-style-type: none"> моћи да, на примеру Вавилонске куле, схвати да ни једна људска заједница мимо Бога не води остварењу човековог назначења; моћи да разуме да је откривење Аврааму почетак остваривања Цркве у историји; бити свестан да је за богопознање неопходан личан сусрет са Богом; моћи да разуме да је обећање потомства дато Аврааму духовног карактера. 		Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: <ul style="list-style-type: none"> процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; <p>Оцењивање</p> Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: <ul style="list-style-type: none"> усмено испитивање; писмено испитивање; посматрање понашања ученика; <p>Број часова предвиђених за обраду и систематизацију по темама:</p> <ul style="list-style-type: none"> Стварање света и човека (5 часова) Прародитељски грех (6 часова) Свештена историја спасења (од Адама до Израиља) (6 часова) Свештена историја спасења (од Мојсија до Христа) (6 часова) Старозаветна ризница (3 часа) <p>Остали број часова предвиђен је за друге типове часа.</p>
V - СВЕШТЕНА ИСТОРИЈА СПАСЕЊА (ОД МОЈСИЈА ДО ХРИСТА) 19. Откривење Бога Мојсију (ЈХВХ, ó òv) 20. Пасха 21. Месија циљ старозаветних ишчекивања 22. Давид и Соломон 23. Испуњење старозаветних пророштава у Исусу	<ul style="list-style-type: none"> Пружити ученицима основ за разумевање да је целокупан садржај старозаветне месијанске мисли остварен тек у Новом Завету у личности Господа Исуса Христа; Предочити ученицима да се у старозаветној историји назире личност Месије Који сабира и избавља народ Божји; Упознати ученике са значајем старозаветног празновања Пасхе као праслике молитвеног 	<ul style="list-style-type: none"> знати да је старозаветна вера – вера у једнога Бога; моћи да објасни нека од старозаветних пророштава која су се остварила у личности Христовој; моћи да наведе који старозаветни догађаји јесу праслика Сина Божјег и новозаветне Цркве. моћи да повезује догађаје старозаветне и новозаветне историје; моћи да уочи разлику између уобичајеног значења речи пророк и њеног библијског смисла; 	<ul style="list-style-type: none"> Повезивање појмова: Стари и Нови Израил; мана и Причешће, Пасха и Васкрсење, Педесетница и Силазак Светог Духа на Апостоле, Помазаник или Месија; Месија – циљ старозаветних ишчекивања; Откривење Бога Мојсију; Пасха; Давид и Соломон; Делатност старозаветних 	

<p>Христу</p> <p>24. Праслике Свете Тројице, Исуса Христа и Цркве у Старом Завету (систематизација теме)</p>	<p>сећања на Христово Страдање, Васкрсење и Други долазак;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Омогућити ученицима разумевање да се деловањем пророка Божјих увек изграђује Црква. 	<ul style="list-style-type: none"> • моћи да, на примеру пророчке делатности, увиди значај старања о социјално угроженим категоријама друштва; • моћи да схвати, на примеру Израилља, да Црква има наднационални карактер; • моћи да упореди Десет заповести са Христовим заповестима о љубави; • знати да је месијанска идеја присутна током старозаветне историје; • моћи да промишља о сопственом месту у историји спасења; 	<p>пророка;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Испуњење старозаветних пророштава у Исусу Христу; • Праслике Свете Тројице, Исуса Христа и Цркве у Старом Завету. 	
<p>VI – СТАРОЗАВЕТНА РИЗНИЦА</p> <p>25. Мудросна књижевност – одабрани одељци</p> <p>26. Одабрани одељци из Псалама Давидових</p> <p>27. Старозаветни списи у богослужењу Цркве</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Омогућити ученицима доживљај старозаветне побожности; • Подстицати ученике на промишљање о незаменљивости и вредности сопствене личности; • Установити обим и квалитет знања и разумевања стечених у току школске године из Православног катихизиса. 	<ul style="list-style-type: none"> • моћи да се, подстакнут примерима, смелије суочи са грехом самооправдавања и сваким грехом, уопште; • моћи да уочи у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса 2. разреда средње школе. 	<ul style="list-style-type: none"> • Мудросна књижевност; • Псалми Давидови; • Пророци Илија и Јелисеј; • Старозаветни списи у богослужењу Цркве. 	

Назив предмета:

ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС

Годишњи фонд часова:

35 (32)

Разред:

Други

ТЕМА (методске јединице)	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
I – УВОД 1. Понављање кључних појмова обрађених у другом разреду средње школе	<ul style="list-style-type: none"> Упознавање ученика са садржајем предмета, планом и програмом и начином реализације наставе Православног катихизиса; Установити каква су знања стекли и какве ставове усвојили ученици у претходном школовању. 	<ul style="list-style-type: none"> сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 3. године средњошколског или гимназијског образовања; уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања. 	<ul style="list-style-type: none"> Специфичности наставе Православног катихизиса у средњој школи и гимназијама; Рекапитулација обрађених садржаја о стварању света и човека, прародитељском греху и историји спасења. 	Катихизација као литургијска делатност-заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве.
II – ХРИСТОС ИСТИНИТИ БОГ И ИСТИНИТИ ЧОВЕК 2. Господ Исус Христос: Нови Адам, Месија и Емануил 3. Исус Христос – Оваплоћени Логос Божји 4. Христос истинити Бог и истинити Човек 5. Теологија иконе (систематизација теме)	<ul style="list-style-type: none"> Ученицима пружити основ за разумевање значаја Христове личности и Његовог живота за наше спасење; Протумачити ученицима Христова имена: Нови Адам, Месија и Емануил; Протумачити ученицима пролог Јеванђеља по Јовану; Ученицима пружити основ за разумевање да је Христос потпуни Бог и потпуни човек; Упознати ученике са теологијом иконе – да се на иконама пројављује историјска и есхатолошка димензија. 	<ul style="list-style-type: none"> моћи ће разуме значење израза Нови Адам, Месија и Емануил, Логос; моћи да изложи зашто је Исус Христос као посредник између Бога и човека једини Спаситељ света; моћи да у прологу Јеванђеља по Јовану укаже на места у којима се говори о Богу као Логосу; моћи у основним цртама да опише зашто је могуће да се у новозаветној Цркви представља Бог; моћи да наведе основне разлике између слике и иконе. 	<ul style="list-style-type: none"> Господ Исус Христос: Нови Адам, Месија и Емануил; Исус Христос – Оваплоћени Логос Божји; Христос истинити Бог и истинити Човек. 	<p>На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада.</p> <p><u>Врсте наставе</u></p> <p>Настава се реализује кроз следеће облике наставе:</p> <ul style="list-style-type: none"> теоријска настава (37 часова) <p><u>Место реализације наставе</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Теоријска настава се реализује у учионици; Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању;

<p>III - ПРИБЛИЖИЛО СЕ ЦАРСТВО БОЖЈЕ... 6. Почетак Христове проповеди 7. Блаженства 8. Беседа на гори 9. Параболе о Царству Божјем 10. Царство Божје – циљ Христове проповеди (систематизација теме)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Пружити ученицима основ за разумевање да Христос доноси Царство Божје у свет; • Посматрати Христово учење о Блаженствима у савременом контексту; • Предочити ученицима Христово учење о Царству Божјем; • Христова проповед има универзални карактер. 	<ul style="list-style-type: none"> • моћи да закључи да је Царство Божје заједница са Христом; • моћи да увиде актуелност Христове проповеди; • знати да је Христова делатност и проповед позив свима у Царство Божје; • моћи да увиде како поуке из Христове проповеди могу да примене на сопствени живот. 	<ul style="list-style-type: none"> • Христова проповед; • Беседа на гори; • Параболе о Царству Божјем; • Царство Божје – циљ Христове проповеди. 	<p>Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе</p> <ul style="list-style-type: none"> • Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже. • Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно.
<p>IV - ГДЕ ЈЕ ХРИСТОС ТУ ЈЕ И ЦАРСТВО БОЖЈЕ 11. Где је Христос ту је и Царство Божје 12. Преображење Христово и објава Његовог страдања 13. Лазарево Васкрсење и Улазак Христов у Јерусалим 14. Тајна Вечера слика Царства Божјег 15. Христос Нова Пасха 16. Вазнесење и Други Долазак Христов</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Упознати ученике да Христос у својој личности обједињује Царску, Првосвештеничку и Пророчку службу; • Протумачити ученицима догађај и тропар Преображења у светлости исихастичког искуства Цркве; • Подстаћи ученике на размишљање да је Христова смрт на Крсту крајњи израз љубави Бога према човеку; • Упознати ученике са есхатолошком димензијом свете Литургије; • Ученицима указати да је Христовим Вазнесењем 	<ul style="list-style-type: none"> • моћи да повеже догађај Преображења са литургијском песмом «Видјехом свјет истиниј...»; • моћи да разуме да је свака заједничка трпеза израз заједништва; • моћи да разуме да Христос Тајном Вечером установљује начин на који ће остваривати заједницу са својим ученицима у све дане до свршетка века; • моћи да разуме да сва радост хришћанске вере извире из свести о победи над смрћу и Христовом сталном присуству; • моћи да, причешћујући се, доживљава себе као учесника Тајне Вечере; • моћи да у основим цртама изложи смисао Христовог страдања и смрти; • моћи да објасни да се Христос вазноси на небо да би узнео људску природу Оцу; • моћи да разуме да се Христос вазноси на небо да би наша вера у Христа била слободна 	<ul style="list-style-type: none"> • Где је Христос ту је и Царство Божје; • Преображење Христово и објава Његовог страдања; • Лазарево Васкрсење и Улазак Христов у Јерусалим; • Тајна Вечера • Христос Нова Пасха; • Свети Дух Утешитељ – Дух заједнице и Цар Небески. 	<ul style="list-style-type: none"> • Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. • Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. • У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу.

<p>17. Свети Дух Утешитељ – Дух</p> <p>заједнице и Цар Небески (систематизација теме)</p>	<p>Христос прослављен као Господ и да је у Њему</p> <p>прослављена људска природа;</p> <p>☐ Ученицима пружити основ за разумевање да је и после свог Вазнесења Христос са нама у све дане до свршетка века;</p> <p>☐ Протумачити ученицима неколико новозаветних пневматолошких одељака.</p>	<p>(а не изнуђена);</p> <p>☐ знати да је општење са Христом и данас могуће у заједници Духа Светога – у Цркви.</p>		<p>☐ Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота. ☐</p> <p>Евалуација наставе</p> <p>Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе)</p> <p>наставник ће остварити на два начина:</p> <p>☐ процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; ☐</p> <p>☐ провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; ☐</p>
<p>V - МОЈ ЖИВОТ У ХРИСТУ</p> <p>18. Покајање и праштање</p> <p>19. Труд и ревност</p> <p>20. Вера и формализам у вери</p> <p>21. Света Литургија – пројава Царства Небеског</p> <p>(систематизација теме)</p>	<p>☐ Подстицати ученике на хришћански однос према свету, себи и ближњима указивањем на пример Христа чији је живот испуњем безусловном љубављу према сваком човеку;</p> <p>☐ Подстицати ученике да се свакодневно труде у подвигу делатне љубави према Богу и ближњима;</p> <p>☐ Упутити ученике да је основни смисао</p>	<p>☐ моћи да разуме да покајање (преумљење) значи постављање Царства Божјег за приоритет живота;</p> <p>☐ моћи да разуме да покајање подстиче човека да тражи Царство Божје;</p> <p>☐ знати да истински однос са Богом не сме бити формалистички;</p> <p>☐ бити свестан значаја испуњавања Христових заповести у свом животу;</p> <p>☐ схватити да се учешћем на Литургији</p>	<p>☐ Покајање и праштање;</p> <p>☐ Труд и ревност;</p> <p>☐ Вера и формализам у вери;</p> <p>☐ Света Литургија – пројава Царства Небеског.</p>	<p>Оцењивање</p> <p>Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз:</p> <p>☐ усмено испитивање; ☐</p> <p>☐ писмено испитивање; ☐</p> <p>☐ посматрање понашања ученика; ☐</p> <p>Број часова предвиђених за обраду и систематизацију по темама:</p>

	<p>хришћанског етоса волети друге као што Христос воли нас;</p> <p>☐ Омогућити ученицима основ за разумевање да Христов Закон љубави није могуће испуњавати на формалан начин.</p>	учествује у Царству Божјем.		<p>☐ Христос истинити Бог и истинити човек ☐ (4 часа) ☐</p> <p>☐ Приближило се Царство Божје... (5 ☐ часова) ☐</p> <p>☐ Где је Христос ту је и Царство Божје (7 ☐ часова) ☐</p> <p>☐ Мој живот у Христу (4 часа) ☐</p> <p>☐ Светотајински живот Цркве (4 часа) ☐</p> <p>☐ Новозаветна ризница (5 часова) ☐</p> <p>Остали број часова предвиђен је за друге типове часа.</p>
<p>VI -</p> <p>СВЕТОТАЈИНСК И ЖИВОТ ЦРКВЕ</p> <p>22. Крштење и миропомазање</p> <p>23. Покајање и</p>	<p>☐ Омогућити ученицима да схвате да је наш живот у Цркви незамислив без учешћа у светим Тајнама;</p> <p>☐ Упознати ученике да човек Крштењем и Миропомазањем задобија</p>	<p>☐ моћи на основном нивоу да тумачи новозаветна сведочанства о значају Крштења;</p> <p>☐ моћи да схвати да је Крштење прихватање позива на светост;</p> <p>☐ моћи да објасни да Миропомазање значи</p>	<p>☐ Крштење и Миропомазање;</p> <p>☐ Покајање и исповест;</p> <p>☐ Свештенство;</p> <p>☐ Света Литургија – светајна Цркве.</p>	

<p>исповест</p> <p>24. Свештенство</p> <p>25. Света Литургија – Светајна Цркве</p>	<p>еклисиолошку ипостас (црквени идентитет);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Омогућити ученицима разумевање да су Исповест и Покајање обновљење благодати Крштења; • Указати ученицима да је свештеничка служба продужетак Христовог служења којим је Он спасао свет; • Указати ученицима да се учешћем у светим Тајнама постаје део Тела Христовог; • Развијати свест ученика да је света Литургија Тајна Божјег присуства у свету и уласка у Царство Божје. 	<p>примање дарова Светог Духа за служење у Цркви;</p> <ul style="list-style-type: none"> • моћи да схвати да су исповест и покајање повратак у наручје Очево и заједницу Цркве; • знати да су службе у Цркви дарови Духа Светога; • моћи да међусобно разликује различите службе у Цркви (епископ, свештеник, ђакон, лаик) и увиди њихову повезаност; • бити свестан да све Тајне свој смисао добијају у Литургији. 		
<p>VII - НОВОЗАВЕТНА РИЗНИЦА</p> <p>26. Анафора светог Василија Великог</p> <p>27. Литургијски контекст молитве Оче наш</p> <p>28. «Ако једном од ових малих учинисте, мени учинисте...»</p> <p>29. Христов однос према потребитима</p> <p>30. Сви сте једно у Христу</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Пружити ученицима основ за разумевање целокупног домостроја спасења на примеру анафоре Василија Великог; • Детаљно протумачити ученицима молитву Оче наш у контексту Литургије; • Пружити ученицима основ да повежу Христов однос према потребитима са харитативном делатношћу хришћана данас; • Предочити ученицима кроз јеванђелске текстове 	<ul style="list-style-type: none"> • моћи да препозна догађаје из историје спасења у Анафори Василија Великог; • моћи да тумачи молитву Оче наш као литургијску молитву; • моћи да разуме да братска хришћанска љубав своје порекло има у примеру Христове љубави; • бити свестан да хришћанско братољубље превазилази крвно и национално порекло; • моћи да уочи у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса 3. разреда средње школе. 	<ul style="list-style-type: none"> • Анафора светог Василија Великог; • Литургијски контекст молитве Оче наш; • Ако једном од ових малих учинисте, мени учинисте...; • Христов однос према потребитима; • Сви сте једно у Христу... 	

да у прихватању
Христове Тајне нема
раздора међу људима;

- Установити обим и квалитет знања и разумевања стечених у току школске године из Православног катихизиса.

Назив предмета:

ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС

Годишњи фонд часова:

32

Разред:

Трећи

ТЕМА (наставне јединице)	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
I - УВОД 1. Понављање кључних појмова обрађених у трећем разреду средње школе	<ul style="list-style-type: none"> Упознавање ученика са садржајем предмета, планом и програмом и начином реализације наставе Православног катихизиса; Установити каква су знања стекли и какве ставове усвојили ученици у претходном школовању. 	<ul style="list-style-type: none"> сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 4. године средњошколског или гимназијског образовања; уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања. 	<ul style="list-style-type: none"> Специфичности наставе Православног катихизиса у средњој школи и гимназијама; Рекапитулација обрађених садржаја о личности Господа Исуса Христа. 	Катихизација као литургијска делатност-заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве.
II - ЗА ЖИВОТ СВЕТА 2. „Благословено Царство Оца и Сина и Светога Духа...“ 3. „Заблагодаримо Господу...“ – узајамно даривање 4. „Због свега и за све...“ 5. Трпеза Господња – конкретност заједничарења 6. „У миру изиђимо...“	<ul style="list-style-type: none"> Пружити ученицима основ за разумевање да Литургија преображава свет уносећи у њега есхатолошку реалност; Упознати ученике са садржајем и структуром свете Литургије; Предочити ученицима значај активног учешћа у светој Литургији; Нагласити ученицима да су хришћани позвани да у свету сведоче етос свете Литургије. 	<ul style="list-style-type: none"> моћи да препознаје елементе свете Литургије; моћи да препозна да је благодатно искуство Литургије предокушај Царства Божјег; моћи да назре космолошки и есхатолошки карактер Литургије; моћи да тумачи литургијску молитву после светог Причешћа; моћи да схвати да се Причешћем задобија отпуштење грехова, љубав нелицемерна, смелост према Богу, усвојење Царства Божјег. бити свестан да се његов живот у Цркви не ограничава на време служења свете Литургије. 	<ul style="list-style-type: none"> Садржај и структура свете Литургије; „Благословено Царство Оца и Сина и Светога Духа...“; „Заблагодаримо Господу...“ – узајамно даривање; „Због свега и за све...“; Трпеза Господња – конкретност заједничарења; „У миру изиђимо...“. 	На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада.

Врсте наставе

Настава се реализује кроз следеће облике наставе:

- теоријска настава (31 часова)
- практична настава (1 час)

Место реализације наставе

- Теоријска настава се реализује у учioniци;
- Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању;

<p>III – ИСТОРИЈА И ЕСХАТОЛОГИЈА У ЦРКВИ</p> <p>7. Хришћанско схватање историје</p> <p>8. Црква у прогону и слобода хришћана</p> <p>9. Појава и развој монаштва</p> <p>10. Јединство Цркве и сабори</p> <p>11. Мисија светих Кирила и Методија</p> <p>12. Светосавље – пут који води у Живот</p> <p>13. Косовски завет – есхатолошко опредељење народа</p> <p>14. Светитељи нашег рода – благо целог света</p> <p>15. Исихазам</p> <p>16. Есхатон као узрок постојања Цркве и историје (систематизација теме)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Представити ученицима хришћанско схватање историје као процес који у есхатону задобија свој смисао и испуњење; • Упознати ученике са најважнијим догађајима из историје Цркве; • Упознати ученике са најзначајнијим елементима кирило-методијевске традиције • Нагласити ученицима да је Светосавље хришћански етос српског народа; • Упознати ученике да се опредељење за Царство Небеско изражава на реалан начин: сведочењем Христа и личним животом; • Упознати ученике са богатством исихастичке праксе и богословља. 	<ul style="list-style-type: none"> • моћи да схвати да историја има есхатолошко усмерење; • моћи да схвати разлог за гоњење хришћана у римском царству; • моћи да схвати да нема суштинске разлике између светосавског и хришћанског етоса; • моћи да наброји неке српске светитеље и да објасне како су они служили Богу и ближњима; • моћи да доведе у везу виђење таворске светлост са исихастичком праксом; • бити свестан могућности мистичког опита заједнице са Богом. 	<ul style="list-style-type: none"> • Хришћанско схватање историје; • Црква у прогону и слобода хришћана; • Појава и развој монаштва; • Јединство Цркве и сабори; • Мисија светих Кирила и Методија; • Светосавље – пут који води у Живот; • Косовски завет – есхатолошко опредељење народа; • Светитељи нашег рода – благо целог света; • Исихазам. 	<p>Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе</p> <ul style="list-style-type: none"> • Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже. • Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. • Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. • Имајући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. • У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу. • Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и
<p>IV – ХРИШЋАНСТВО У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ</p> <p>17. Егоизам</p> <p>18. Проблеми биоетике</p> <p>19. Хришћански</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Омогућити ученицима да изграде хришћански став према савременом схватању слободе, љубави, заједнице...; • Пружити ученицима основ за разумевање да хришћанска теорија и пракса носе снагу којом би могло да се одговори 	<ul style="list-style-type: none"> • постати свестан да је егоизам суштински проблем човековог друштва, јер разара заједницу; • моћи да критички вреднује проблеме савремене цивилизације у светлу искуства Цркве (савремено схватање слободе, љубави, другог човека); • моћи да промишља о разлозима постојања болести и како се носити са њима са православног становишта; 	<ul style="list-style-type: none"> • Егоизам; • Проблеми биоетике; • Хришћански поглед на болести; • Питања личног, породичног и друштвеног морала; • Хришћанство и изазови потрошачког друштва; • Деликвенција и вршњачко 	

<p>поглед на болести</p> <p>20. Питања личног, породичног и друштвеног морала</p> <p>21. Хришћанство и изазови потрошачког друштва</p> <p>22. Деликвенција и вршњачко насиље</p> <p>23. Проблем теодицеје</p>	<p>на најважнија искушења савременог света и човека;</p> <ul style="list-style-type: none"> Оспособити ученика да богословски размишља о биоетичким проблемима на основу одабраних примера; Упознати ученике са различитим богословским поимањима болести; Кроз разговор о болестима зависности подстаћи ученике да се одговорно суочавају са егзистенцијалним питањима; Кроз дискусију о проблемима моралности у социолошким оквирима помоћи ученицима да изграде правилан етички став о томе; Разговарати са ученицима о породичним вредностима и савременим изазовима; Разговарати са ученицима о проблему човекове одређености у потрошачком друштву; Разговарати са ученицима о човекој тежњи да пребацује одговорност на Бога за зло у свету и дати објашњење са православног становишта; 	<ul style="list-style-type: none"> моћи да схвати да су болести зависности последица неиспуњености смислом и правим животним садржајима; бити свестан да личност ниједног човека не сме да буде сведена на предмет, ствар или број; бити свестан значаја јединствености, вредности и непоновљивости сопствене личности и личности других људи; бити свестан да је деперсонализација исто што и десакрализација човека; моћи да увиди да је лек против одређења човека – искуство Цркве и да личност не постоји без заједнице слободе и љубави; да схвати да је насиље немогуће ако је други за мене личност. 	<p>насиље; • Проблем теодицеје.</p>	<p>Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота.</p> <p><u>Евалуација наставе</u></p> <p>Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина:</p> <ul style="list-style-type: none"> процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; <p><u>Оцењивање</u></p> <p>Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> усмено испитивање; писмено испитивање; посматрање понашања ученика; <p><u>Број часова предвиђених за обраду и систематизацију по темама:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> За живот света (5 часова) Историја и есхатологија у Цркви (10 часова) Хришћанство у савременом свету (7 часова) Тачно изложење православне вере (1 час) <p>Остали број часова предвиђен је за друге типове часа.</p>
---	--	--	---	---

<p>V – ТАЧНО ИЗЛОЖЕЊЕ ПРАВОСЛАВНЕ ВЕРЕ</p> <p>24. Тачно изложење православне вере</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Рекапитулирати и продубити знања ученика о основама православне вере; • Помоћи ученицима да изврше синтезу досадашњих знања и разумевања о основама православне вере; • Установити обим и квалитет знања и разумевања стечених у току циклуса школовања. 	<ul style="list-style-type: none"> • моћи да уочи у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса. 	<ul style="list-style-type: none"> • Тачно изложење православне вере светог Јована Дамаскина. 	
--	--	---	--	--

ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. *Православни катихизис за I и II разред средњих школа*, еп. Игнатије Мидић, Београд, 2004.
2. *Православни катихизис за III и IV разред средњих школа*, еп. Игнатије Мидић, Београд

ПОДРУЧЈЕ РАДА ПОЉОПРИВРЕДА, ПРОИЗВОДЊА И ПРЕРАДА ХРАНЕ**Образовни профил: Пекар**

Објављено у "Просветном гласнику" бр. 5/94

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ	Први разред		Други разред		Трећи разред		Збирно	
	Недељно	Годишње	Недељно	Годишње	Недељно	Годишње	Недељно	Годишње
Српски језик и књижевност	2	70	2	70	2	64	6	204
Уређење друштва	/	/	/	/	2	64	2	64
Физичко васпитање	2	70	2	70	2	64	6	204
Математика	2	70	2	70	2	64	6	204
Основе прехранбене технологије	3	105	/	/	/	/	3	105
Машине и апарати	/	/	2	70	/	/	2	70
Прехранбена технологија	3	105	4	140	4	128	4	373
Практична настава	18	630	18	630	18	576	54	1836

НАСТАВНИ ПРОГРАМИ**ЗАЈЕДНИЧКИ ПРЕДМЕТИ**

Програми наставних предмета: **српски језик и књижевност, уређење друштва, физичко васпитање и математика** заједнички су за све образовне профиле у трогодишњем образовању.

СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ**ОСНОВЕ ПРЕХРАМБЕНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ****ПРВИ РАЗРЕД****1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ**

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	105					105

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

СТИЦАЊЕ ОСНОВНИХ ЗНАЊА ИЗ ОСНОВЕ ПРЕХРАМБЕНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ, да ученици упознају улогу и значај основних хранљивих материја, да се упознају са врстама микроорганизама и њиховом улогом у живој природи прехранбене технологије, да се упознају са основним законима о здравственом надзору над животним намирницама.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Гавра Калуђерски, Смиљка Калуђерски, Борислав Тошић: *Прехранбена технологија*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд 2003.
2. Милорад Стојановић: *Микробиологија*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд 2003.
3. Милорад Јовановић, Милорад Вукић: *Пекарство*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд 2002.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- прехранбена технологија
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 70 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Упознавање са основним хранљивим материјама Уочавање улоге хранљивих материја у организму	Ученик ће бити способан да: -дефинише хранљиве материје -зна поделу -схвати улогу хранљивих материја у организму	ХРАНЉИВЕ МАТЕРИЈЕ (4) дефиниција и подела енергетски, градивне и заштитно хранљиве материје	Урадити пано са намирницама које садрже типичне представнике хранљивих материја Донети на час јаје, брашно, маст, воду
Стицање знања о природним изворима беланчевина и њиховој распрострањености Упознавање са променама у току прераде и са биолошком вредношћу беланчевина Стицање знања о потребним количинама беланчевина у исхрани	Ученик ће бити способан да: -објасни грађу и функцију беланчевина - идентификује поделу беланчевина -објасни значај беланчевина у исхрани -процени удео и тип беланчевина у појединим намирницама	БЕЛАНЧЕВИНЕ (7) природни извори и распрострањеност промене у току прераде биолошка вредност беланчевина потребне количине у исхрани	Сликама приказати грађу беланчевина Графички приказати поделу беланчевина Табеларно приказати удео беланчевина у појединим намирницама
Упознавање са природним изворима и распрострањеношћу угљених хидрата Упознавање са променама у току прераде Уочавање улоге и значаја угљених хидрата у исхрани Стицање знања о потребним количинама угљених хидрата у исхрани	Ученик ће бити способан да: -дефинише угљене хидрате -идентификује поделу угљених хидрата -објасни улогу и значај угљених хидрата у исхрани - процени удео и тип угљених хидрата у појединим намирницама	УГЉЕНИ ХИДРАТИ (7) природни извори распрострањеност промене у току прераде улога и значај угљених хидрата у исхрани потребне количине у исхрани	Сликама приказати грађу угљених хидрата Графички приказати поделу угљених хидрата Табеларно приказати удео угљених хидрата у појединим намирницама
Упознавање са природним изворима и распрострањеношћу липида Упознавање са променама у току прераде Уочавање улоге и значаја липида у исхрани Стицање знања о потребним количинама липида у исхрани	Ученик ће бити способан да: -дефинише липиде -идентификује поделу липида -објасни улогу и значај липида у исхрани - процени удео и тип липида у појединим намирницама	ЛИПИДИ (4) природни извори распрострањености промене масти и уља током лагерованања биолошка вредност и потербне количине у исхрани	Сликама приказати грађу липида Графички приказати поделу липида Табеларно приказати удео липида у појединим намирницама
Упознавање са биолошком улогом и значајем	Ученик ће бити способан да:	МИНЕРАЛНЕ МАТЕРИЈЕ (8)	Графички приказати поделу минерала

минералних материја у исхрани	-дефинише минералне материје -идентификује хемијски састав минералних материја -објасни улогу и значај минералних материја у исхрани - процени удео минералних материја у намирницама	- биолошка улога и значај у исхрани	Табеларно приказати уделе минералних материја у намирницама
Упознавање са улогом воде у организму Уочавање значаја воде као основног састојка намирница	Ученик ће бити способан да: -дефинише структуру воде и њену улогу у организму -идентификује удео воде у појединим намирницама -предвиди утицај удела воде на трајност намирница -процени утицај релативне влажности на складиштење намирница	ВОДА (3) улога воде у организму вода као састојак намирница	Приказати слике структуре воде и леда Графички приказати удео воде у природи и у намирницама
Упознавање са улогом витамина у исхрани Стицање знања о подели витамина Уочавање распрострањености витамина у природи Стицање знања о значају свакодневног уноса витамина	Ученик ће бити способан да: -дефинише витамине -објасни улогу и значај витамина у исхрани -усвоји поделу витамина - процени удео витамина у намирницама	ВИТАМИНИ (8) улога витамина у исхрани подела витамина налажење витамина у природи промене у току конзервирања дневне потребе витамина	Графички приказати поделу витамина Табеларно приказати уделе појединих витамина у намирницама
Упознавање са основним карактеристикама микроорганизама Стицање знања о улози микроорганизама у живој природи и прехранбеној индустрији Упознавање са бактеријама, плеснима и квасцима, као и о условима за њихов раст и размножавање Стицање знања о дејству микроорганизама на намирнице и њиховим изазивањем инфекција и интоксикација	Ученик ће бити способан да: -дефинише микроорганизме -објасни улогу и значај микроорганизама у живој природи и прехранбеној индустрији -објасни структуру ћелија бактерија, плесни и квасца, као и услове за њихов раст и размножавање -објасни дејство микроорганизама на намирнице	МИКРОБИОЛОГИЈА СА ХИГИЈЕНОМ (25) улога микроорганизама у живој природи и прехранбеној индустрији порекло и распрострањеност у биосфери карактеристике и специфична улога бактерије, плесни и квасци услови за раст и размножавање дејство микроорганизама на намирнице	Графички приказати типичне представнике микроорганизама Приказати слике квасаца у пекарству Приказати хемијским реакцијама ток одвијања ферментације Описати физичко-хемијске промене током ферментације Шематски приказати утицај температуре на развој и активност микроорганизама

Уочавање значаја опште хигијене у преради и промету намирница	и њихово изазивање инфекција и интоксикација -објасни значај опште хигијене у преради и промету намирница	отровне материје које стварају поједине врсте микроорганизама тровање намирницама инфекције и интоксикације значај опште хигијене у преради и промету намирница	Организовати посету погону за прераду воћа и поврћа
Стицање знања о квалитету ваздуха и узроци од нормалног одступања Уочавање видова загађења ваздуха	Ученик ће бити способан да: -објасни значај квалитета ваздуха као једног од основног чиниоца животне средине -препозна видове загађења ваздуха	САСТАВ ВАЗДУХА (4) - узроци од нормалног одступања и видови загађивања	Приказати паноом живописну слику села и индустријске зоне
Развијање свести код ученика о значају воде за општу хигијену и производњу Стицање знања о узроцима и видовима загађивања воде Упознавање са опасностима и последицама од употребе загађене воде	Ученик ће бити способан да: -идентификује поделу воде -уочи узроке загађивања воде -дефинише микробиолошку исправност воде	ВОДА (8) значај воде за општу хигијену и производњу узроци и видови загађења воде хемијска, бактериолошка и паразитолошка загађеност воде опасности и последице од употребе загађене воде	Графички приказати поделу воде у природи Користити правилник о здравственој исправности воде Табеларно приказати микробне загађиваче воде у количинама дозвољеним правилником
Стицање знања о начинима преношења проузроковача болести	Ученик ће бити способан да: -препозна начине преношења проузроковача болести	ИНФЕКЦИЈА (3) - начин преношења проузроковача болести	Организовати посету микробиолошкој лабораторији
Стицање знања о дезинфекцији, дезинсекцији и дератизацији	Ученик ће бити способан да: -направи самостално раствор дезинфекцију	ДЕЗИНФЕКЦИЈА, ДЕЗИНСЕКЦИЈА И ДЕРАТИЗАЦИЈА (5)	Направити на часу раствор за дезинфекцију Упознати ученике које службе обављају дезинсекцију и дератизацију
Стицање знања о хигијенско-санитарним условима при откупу и транспорту сировина	Ученик ће бити способан да: - препозна хигијенско-санитарне услове при откупу и транспорту сировина	ХИГИЈЕНСКО-САНИТАРНИ УСЛОВИ ПРИ ОТКУПУ И ТРАНСПОРТУ СИРОВИНА (5)	Организовати посету пекарском погону
Стицање знања о хигијенско-санитарним условима под којима се одвија прерада намирница	Ученик ће бити способан да: -препозна значај хигијене радних просторија	ХИГИЈЕНСКО-САНИТАРНИ УСЛОВИ ПОД КОЈИМА СЕ ОДВИЈА ПЕРАДА НАМИРНИЦА (4)	Обраду градива презентовати и демонстрirati у школској пекарској радионици

		- хигијене радних просторија	
Стицање знања о хигијенско-санитарним условима за нешкодљиво уклањање отпада и отпадних вода	Ученик ће бити способан да: -дефинише микробиолошку исправност воде -објасни санитарно-фекално загађење воде -наброји фазе пречишћавања питке и отпадне воде -објасни улогу микроорганизама за пречишћавање воде	ХИГИЈЕНСКО-САНИТАРНИ УСЛОВИ ЗА НЕШКОДЉИВО УКЛАЊАЊЕ ОТПАДА И ОТПАДНИХ ВОДА (3)	Шематски приказ фаза пречишћавања питке и отпадне воде Организовати посету погонима за пречишћавање питких и отпадних вода
Развијање свести о значају хигијене за промет прехранбених производа	Ученик ће бити способан да: -уочи значај хигијене за промет прехранбених производа	ХИГИЈЕНСКО-САНИТАРНИ УСЛОВИ ПОД КОЈИМА СЕ ОДВИЈА ПРОМЕТ ПРЕХРАМБЕНИХ ПРОИЗВОДА (3)	Организовати посету пекарском погону
Развијање одговорности ученика према раду Развијање свести о законској регулативи заштите на раду	Ученик ће бити способан да усвоји основне одредбе законске регулативе: -закон о здравственом надзору животних намирница -закон о санитарној инспекцији личних и техничких заштитних средства	ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ ЗАКОНСКЕ РЕГУЛАТИВЕ ЗАШТИТЕ НА РАДУ (5) закон о здравственом надзору животних намирница закон о санитарној инспекцији лична и техничка заштитна средства	Презентовати законе о: -здравственом надзору животних намирница -санитарној инспекцији - личним и техничким заштитним средствима

МАШИНЕ И АПАРАТИ ДРУГИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Други	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	70					70

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Да се ученици упознају и оспособе за рад са машинама, апаратима и уређајима у пекарству, да повежу теоријско знање са практичном наставом, развијање навика код ученика у коришћењу заштитних средства при раду.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Гавра Калуђерски, Смиљка Калуђерски, Борислав Тошић: *Прехрамбена технологија*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд 2003.
2. Милорад Јовановић, Милорад Вукић: *Пекарство*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд 2002.
3. Стевомир Цвијовић, Слободан Кончар-Ђурђевић, Асим Садубашић, Радмила Цвијовић: *Машине и апарати са аутоматиком*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1989.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- прехранбена технологија
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Други

Годишњи фонд часова: 70 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Упознавање ученика са објектима за складиштење Стицање знања о складиштењу сировина и начинима Упознати ученике са условима складиштења	Ученик ће бити способен да: -препозна основне услове складиштења -процени значај складиштења брашна -објасни начине складиштења брашна	ОБЈЕКТИ ЗА СКЛАДИШТЕЊЕ (5) подни објекти силоси објекти за складиштење помоћних сировина	Шематски приказати начина складиштења брашна Сликама приказати објекте за складиштење основних и помочних сировина
Упознавање ученика са појмом гранулометријског састава Стицање основних знања о врсти, систему и одржавању сита	Ученик ће бити способен да: -дефинише гранулометријски састав -објасни систем, врсте и одржавање сита	СИТА ЗА ПРОСЕЈАВАЊЕ БРАШНА (3) гранулометријски састав материјала систем, врсте и одржавање сита	Шематски приказати различиту гранулацију брашна Сликама приказати различите врсте сита
Упознавање ученика са врстама, конструкцијом, радом и одржавањем мешалица за брашно	Ученик ће бити способен да: -зна врсте и конструкцију мешалица -начин рада мешалице -препозна различите облике мешалица у машини за справљање теста	МЕШАЛИЦА ЗА БРАШНО (3) врсте и конструкција мешалица Рад са мешалицом, подешавање и одржавање	Сликама приказати различите врсте мешалица
Упознавање ученика са врстама, конструкцијом, радом и одржавањем машина за истресање врећа	Ученик ће бити способен да: -зна врсте и конструкцију машина за истресање врећа -начин рада машина за истресање врећа	МАШИНЕ ЗА ИСТРЕСАЊЕ ВРЕЋА (2) - врсте, конструкција, рад и одржавање машина	Сликама приказати различите врсте машина за истресање врећа
Упознавање ученика са врстама, конструкцијом, радом и одржавањем транспортера	Ученик ће бити способен да: -зна врсте и конструкцију транспортера -начин рада транспортера	УРЕЂАЈИ ЗА ТРАНСПОРТ МАТЕРИЈАЛА (2) - врсте, конструкција, рад и одржавање	Сликама приказати различите врсте транспортера
Упознавање ученика са врстама, конструкцијом, радом и одржавањем транспортера	Ученик ће бити способен да: -наброји параметре који се контролишу у току производње и складиштења -дефинише потребне услове за	МЕРНИ ИНСТРУМЕНТИ (3) - инструменти за мерење температуре, влажности, притиска и протока	Приказати појединачно сликама разне врсте мерних инструмената

	складиштење и производњу		
Упознавање ученика са врстама, конструкцијом, радом и одржавањем машина за справљање теста Развијање свести о неопходности одржавања хигијене машина и уређаја у пекарским погонима	Ученик ће бити способан да: -зна врсте и конструкцију машина за справљање теста -начин рада машина за справљање теста	МАШИНЕ ЗА СПРАВЉАЊЕ ТЕСТА (5) типови машина и конструкција припрема за рад, пуштање и одржавање	Сликама приказати различите врсте машина за справљање теста
Упознавање ученика са појмом дозатор Упознавање ученика са дозатором за воду, суспензију квасца, раствор соли	Ученик ће бити способан да: -дефинише појам дозатор -препозна начине дозирања воде, суспензије квасца, раствора соли	ДОЗАТОРИ (3) - дозатор за воду, суспензију квасца, раствор соли	Сликама приказати различите врсте дозатора Организовати дискусију о начинима дозирања воде, суспензије квасца, раствора соли
Упознавање ученика са врстама, уређајима и мерним инструментима у комори Стицање знања о раду и одржавању коморе	Ученик ће бити способан да: -препозна значај коморе за ферментацију у добијању пекарског производа -зна врсте, уређаје и мерне инструменте у комори -зна начин рада коморе, као и њено одржавање	КОМОРА ЗА ФЕРМЕНТАЦИЈУ ТЕСТА (3) врсте коморе, рад и одржавање уређаји у комори и мерни инструменти	Сликама приказати различите врсте и конструкције комора
Упознавање ученика са уређајима за преношење посуде за тесто Развијање свести о неопходности одржавања хигијене машина и уређаја у пекарским погонима	Ученик ће бити способан да: -објасни начин рада, конструкцију и одржавање уређаја за преношење посуде са тестом	УРЕЂАЈИ ЗА ПРЕНОШЕЊЕ ПОСУДЕ ЗА ТЕСТО (2) подизачи и претварачи, конструкција, скидање казана стављање у ради одржавање уређаја	Сликама приказати уређај за преношење посуде са тестом
Упознавање ученика са машинама за дељење теста Развијање свести о неопходности одржавања хигијене машина и уређаја у пекарским погонима	Ученик ће бити способан да: -објасни начин рада, конструкцију и одржавање машина за дељење теста	МАШИНЕ ЗА ДЕЉЕЊЕ ТЕСТА (2) конструкција пуштање у раду	Сликама приказати машине за дељење теста
Упознавање ученика са машинама за обликовање теста Развијање свести о неопходности одржавања хигијене машина и уређаја у пекарским погонима	Ученик ће бити способан да: -препозна различите врсте машина за обликовање теста у зависности од жељеног облика	МАШИНЕ ЗА ОБЛИКОВАЊЕ ТЕСТА (3) врсте, конструкција, подешавање пуштање у рад и одржавање	Сликама приказати машине за обликовање теста

Упознавање ученика са врстама, конструкцијом пећи Упознавање са начинима регулисања температуре у пећи Истаћи значај печења теста Упознавање ученика са одржавањем пекарских пећи	Ученик ће бити способан да: -наброји врте пекарских пећи -објасни конструкцију пећи -усвоји начине регулисања температуре у пекарским пећима -препозна значај печења теста и стварања коре -објасни начин одржавања пећи	ПЕКАРСКЕ ПЕЋИ (15) врсте пећи конструкција регулисање печење одржавање	Сликама приказати различите врсте и конструкције пекарских пећи Шематски приказати ток стварања коре Користити стручну литературу
Упознавање ученика са врстама, конструкцијом, радом и одржавањем коморама за хлађење хлеба	Ученик ће бити способан да: -зна врсте и конструкцију комора за хлађење теста -начин рада комора за хлађење теста	КОМОРЕ ЗА ХЛАЂЕЊЕ ХЛЕБА (3) врсте и конструкција регулисање и одржавање коморе	Сликама приказати различите врсте и конструкције комора за хлађење теста
Упознавање ученика са посудама, столовима, полицама, ножевима, модлама, оклагијама Развијање свести о неопходности одржавања хигијене алата у пекарским погонима	Ученик ће бити способан да: -зна улогу и значај алата у пекарству -препозна материјале од којих су направљени	ОСТАЛА СРЕДСТВА ЗА РАД И АЛАТ (7) посуде, столови, полице ножеви, модле, оклагије	Сликама приказати различите алате и средстав за рад у пекарским погонима
Упознавање ученика са врстама, конструкцијом и одржавањем витрина за готове производе Развијање свести о неопходности одржавања хигијене витрина за готове производе	Ученик ће бити способан да: -уочи значај правилног коришћења и одржавања витрина	ВИТРИНЕ ЗА ГОТОВЕ ПРОИЗВОДЕ (2) врсте, конструкција и одржавање	Сликама приказати различите Витрине за готове пекарске производе
Упознавање ученика са врстама и одржавањем вага	Ученик ће бити способан да: -уочи значај и сврху коришћења вага	ВАГЕ (2) врсте и одржавање	Сликама приказати различите вага
Упознавање ученика са складиштењем и транспортом готових производа Стицање основних знања о врстама и опремљеношћу складишта готових производа, као и начоном њиховог превоза	Ученик ће бити способан да: -дефинише складиште -транспорт и начин превоза пекарских производа	СКЛАДИШТЕЊЕ И ТРАНСПОРТ ГОТОВИХ ПРОИЗВОДА (5) врсте, опремљеност, одржавање возила за превоз	Сликама приказати изглед складишта и транспорт готових производа

ПРЕХРАМБЕНА ТЕХНОЛОГИЈА

ПРВИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		105
	105					

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Стицање неопходних знања из прехранбене технологије, стицање знања о карактеристикама брашна (физиче, хемијске и технолошке особине) као основне сировине за производњу пекарских производа, стицање знања о осталим сировинама акоје су потребне за производњу пекарских производа.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Гавра Калуђерски, Смиљка Калуђерски, Борислав Тошић: *Прехрамбена технологија*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд 2003.

2. Милорад Јовановић, Милорад Вукић: *Лекарство*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд 2002.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- основе прехранбене технологије
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 70 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Стицање основних знања о сировинама за добијање брашна Стицање основних знања о грађи зрна	Ученик ће бити способан да: -дефинише основне сировине за добијање брашна (житарица) и прерађевине од житарица -објасни грађу зрна житарица -идентификује поделу житарица -прецени значај житарица и њихових прерађевина у исхрани човека	СИРОВИНЕ ЗА ДОБИЈАЊЕ БРАШНА (10) пшеница, раж, кукуруз, овас, соја (грађа зрна)	Графички приказати поделу житарица и прерађевина Приказати сликама грађу зрна житарица
Упознавање ученика о значају сваке појединачне хранљиве материје за правилну исхрану Упознавање ученика о хемијском саставу брашна	Ученик ће бити способан да: -дефинише хемијски састав брашна -објасни процентуални састав хранљивих материја које улазе у састав брашна у зависности који део зрна житарице улази у мељаву	ХЕМИЈСКИ САСТАВ БРАШНА (20) угљени хидрати беланчевине масти витамини ферменти минералне материје влага брашна	Истаћи значај сваке појединачне хранљиве материје за правилну исхрану Табеларни приказ хемијског састава брашна
Стицање знања о врстама брашна у зависности од врсте	Ученик ће бити способан да: - дефинише врсту и тип брашна	ВРСТА БРАШНА (10) пшенично, ражано, кукурузно, овсено, сојино	Презентовати ученицима на часу различите узорке брашна

житарица које се користе за мељаву Упознавање ученика са правилником о типовима брашна		типови брашна по правилнику	
Стицање знања о квалитету, тврдоћи и температури воде Стицање знања о хигијени, исправности и омекшавању воде	Ученик ће бити способан да: -дефинише структуру воде и њену улогу у организму -идентификује улогу воде у појединим намирницама -процени утицај хигијене и исправности воде	ВОДА (7) квалитет, тврдоћа и температура воде хигијена, исправност и омекшавање воде	Графички приказ воде у природи и намирницама Табеларни приказ хемијског састава воде
Упознавање ученика са пореклом и саставом соли Стицање знања о значају соли за тесто	Ученик ће бити способан да: -дефинише порекло и састав соли -процени значај соли за тесто	КУХИЊСКА СО (2) порекло и састав соли значај соли за тесто	Презентовати ученицима врсте соли Организовати дискусију о значају соли за прављење замеса
Упознавање ученика са средствима за заслађивање као помоћним сировинама у пекарству Развијање свести код ученика о рационалном коришћењу помоћних сировина Упознавање ученика о пореклу заслађивача, њиховим особинама коришћењу и чувању	Ученик ће бити способан да: -схвати значај употребе заслађивача у пекарству -објасни поделу заслађивача -објасни порекло заслађивача	СРЕДСТВА ЗА ЗАСЛАЂИВАЊЕ (4) природна средства за заслађивање својства и подела природних средстава за заслађивање сахароза својстав сахарозе органолептичка својства сахарозе складиштење и чување сахарозе шећерни сируп, врсте, својства, употреба вештачка средства за заслађивање, подела, употреба	Презентовати ученицима природне и вештачке заслађиваче
Упознавање са помоћним сировинама анималног порекла у пекарској индустрији Развијање свести о значају сировина анималног порекла у исхрани човека Развијање способности о рационалном коришћењу сировина анималног порекла	Ученик ће бити способан да: -дефинише јаја и производе од јаја -објасни појам класирања јаја -објасни хемијски састав и хранљиву вредност јаја	ЈАЈА (2) грађа, хемијски састав јајета оцена квалитета, складиштење и чување јаја	Табеларно приказати класе јаја Сликама приказати грађу јаја Табеларно приказати хемијски састав јаја
Стицање знања о подели масноће према пореклу Упознавање са физичко-хемијским својствима масноћа биљног и животињског порекла	Ученик ће бити способан да: -дефинише масноће -идентификује поделу масноћа -објасни грађу уљарица	МАСНОЋЕ (5) подела, добијање, физичко-хемијска својства биљних масти и уља органолептичка оцена квалитета биљних масти и уља,	Графички приказ поделе масноћа Сликама приказати изглед масноћа Табеларно приказати удео појединих масних киселина у уљарицама

	-процени услове складиштења масноћа	складиштење и чување животињске масти, физичко-хемијска својства, добијање органолептичка оцена квалитета животињских масти маргарин, органолептичка оцена квалитета маргарина	Презентовати ученицима масноће у зависности од порекла
Упознавање са помоћним сировинама анималног порекла у пекарској индустрији Развијање свести о значају сировина анималног порекла у исхрани човека Развијање способности о рационалном коришћењу сировина анималног порекла	Ученик ће бити способан да: -дефинише млеко и производе од млека -објаснити добијање млека у праху, његове особине и чување -објаснити хемијски састав и врсте млека	МЛЕКО И МЛЕЧНИ ПРОИЗВОДИ (5) млеко, хемијски састав, физичко-хемијска својства, чување млека млеко у праху, добијање, својства, чување маслац, добијање, хемијски састав, органолептичка оцена квалитета маслаца, чување	Графички приказ поделе млека и млечних производа Табеларно приказати хемијски састав млека Организовати дискусију о томе зашто је млеко прва намирница коју човек конзумира у животу
Стицање знања о хемијском саставу воћа и подели воћа Развијање способности о рационалном коришћењу сировина биљног порекла	Ученик ће бити способан да: -дефинише воће и прерађевине од воћа -идентификује поделу воћа и прерађевина од воћа -дефинише зрелост воћа -процени значај воћа и прерађевина у исхрани човека	ВОЋЕ (8) хемијски састав воћа, подела коштичаво, јагодасто, језграсто воће сушени воћни плодови	Графички приказ поделе воћа и прерађевина Приказати сликама грађу и изглед воћа Табеларно приказати хемијски састав воћа
Стицање знања о добијању, својствима и чувању какао производа	Ученик ће бити способан да: -дефинише какао производе	КАКАО ПРОИЗВОДИ (3) какао маслац, какао прах, чоколада – добијање, својства и чување	Сликама приказати ученицима какао биљку, производе од какаоа
Упознавање са врстама Упознавање са функцијом, добијањем и особинама адитива Упознавање са корисним и штетним учинцима адитива	Ученик ће бити способан да: -дефинише појам адитива -наброји основне групе адитива и њихове главне представнике -објасни класификацију адитива према Е-бројевима -објасни позитивне и негативне учинке адитива на производе	АДИТИВИ (13) врсте, подела, значај адитива средства за нарастање теста ароматичне материје	Табеларно приказати основне групе адитива и представника поједине групе са Е-бројевима Табеларни приказ учинака појединих група адитива на намирнице Организовати дискусију о позитивним и негативним утицајима адитива на намирнице и здравље човека

Упознавање ученика са врстама и функцијом амбалаже Упознавање ученика са утицајем амбалажног отпадна околину	Ученик ће бити способан да: -дефинише амбалажу -наброји врсте и подврсте амбалаже -објасни утицај амбалажног отпада на околину и значај рециклирања	АМБАЛАЖЕ ЗА СИРОВИНЕ (5) врсте транспорт специјална амбалажа	Шематски приказ поделе амбалаже Сликама приказати изгледе поједине амбалаже Огледни приказ амбалаже, нове и употребљене Шематски приказ израде металне, папирне и пластичне амбалаже
Упознавање са законским прописима о квалитету сировина	Ученик ће бити способан да: - препозна значај законске регулативе о квалитету сировина	ЗАКОНСКИ ПРОПИСИ О КВАЛИТЕТУ СИРОВИНА (10)	Презентовати закон о квалитету сировина

ПРЕХРАМБЕНА ТЕХОЛОГИЈА ДРУГИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Други	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	140					140

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

СТИЦАЊЕ ОСНОВНИХ ЗНАЊА И ОСПОСОБЉАВАЊЕ УЧЕНИКА ЗА ТЕХНОЛОШКЕ ПОСТУПКЕ У ПЕКАРСТВУ, ОВЛАДАВАЊЕ ТЕХНИКОМ РАДА, СТИЦАЊЕ ЗНАЊА, УМЕЊА ИЗ ТЕХНОЛОШКИХ ОПЕРАЦИЈА, СТИЦАЊЕ ОСЕЋАЈА ОДГОВОРНОСТИ ПРИ РУКОВАЊУ СИРОВИНАМА ТОКОМ ПРОЦЕСА ПРОИЗВОДЊЕ.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

- Гавра Калуђерски, Смиљка Калуђерски, Борислав Тошић: *Прехрамбена технологија*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд 2003.
- Милорад Јовановић, Милорад Вукић: *Пекарство*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд 2002.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- машине и апарати
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Други

Годишњи фонд часова: 70 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Упознавање ученика са технолошком шемом производње хлеба, специјалног хлеба и пецива	Ученик ће бити способан да: -дефинише технолошке операције као саставне делове технолошке шеме	ТЕХНОЛОШКА ШЕМА ПРОИЗВОДЊЕ (6) технолошка шема производње хлеба, специјалног хлеба и пецива	Шематски приказ технолошког процеса

Стицање основних знања о физичко-механичким својствима теста	Ученик ће бити способан да: -процени утицај сировина на квалитет производа	ФИЗИЧКО-МЕХАНИЧКА СВОЈСТВА ТЕСТА (5) величина честице брашна моћ упијања воде фаринограф	Сликом приказати изглед фаринографа Организовати обилазак погона за контролу брашна
Стицање основног знања о лепку Препознавање утицаја о количини и квалитету лепка на тесто	Ученик ће бити способан да: -процени утицај сировина на квалитет производа	КОЛИЧИНА ВЛАЖНОГ ЛЕПКА (3) квалитет, јачина лепка, особине екстензограф	Сликом приказати изглед екстензографа Организовати обилазак погона за контролу брашна
Стицање основног знања о квалитету брашна	Ученик ће бити способан да: - процени утицај сировина на квалитет производа	ДИЈАСТАТИЧКА МОЋ БРАШНА (5) образовање шећера образовање гасова ферментограф	Сликом приказати изглед ферментографа Организовати обилазак погона за контролу брашна
Упознавање ученика са појмом клајстеризације	Ученик ће бити способан да: -дефинише појам клајстеризације	КЛАЈСТЕРИЗАЦИОНА СПОСОБНОСТ (5) клајстеризација скрба амилограф	Сликом приказати изглед амилографа Организовати обилазак погона за контролу брашна
Стицање теоријских знања о технолошкој операцији печења теста	Ученик ће бити способан да: -дефинише печење и начине печења	ПРОБНО ПЕЧЕЊЕ (2) начини пробног печења лабораторијско и погонско	Организовати обилазак школске радионице
Упознавање ученика са технолошком операцијом припреме, складиштења брашна Упознавање ученика са припремом, дозирањем и утицајем помоћних сировина на готов производ	Ученик ће бити способан да: -објасни различите начине складиштења, чувања и припреме брашна -процени утицај помоних сировина на квалитет производа	ПРИПРЕМА СИРОВИНА ЗА ПРОИЗВОДЊУ И ДОЗИРАЊЕ (10) мешалице складиштење и чување брашна припрема воде и дозирање припрема квасца припрема соли припрема масноће и осталих сировина	Сликама приказати начине складиштења и чувања брашна Организовати обилазак школске радионице
Упознавање ученика са значајем и улогом мешења Стицање основних знања о процесима у тесту у току мешења и ферментације	Ученик ће бити способан да: -дефинише мешење -идентификује и објасни процесе у тесту у току мешења и ферментације	МЕШЕЊЕ ТЕСТА (10) улога и значај време трајања и фактори процеси у тесту бубрење беланчевина микробиолошки и биохемијски процеси колоидни процеси	Шематски приказ одвијања мешења Користити стручну литературу
Упознавање ученика са различитим начинима справљања теста	Ученик ће бити способан да: -идентификује начине справљања теста и њихове карактеристике	МЕТОДЕ МЕШЕЊА (10) директан начин индиректан начин пољски начин сланоквасно мешење	Користити стручну литературу Организовати обилазак школске радионице и демонстрирати један од начина мешења
Стицање теоријског знања о интензивном замесу	Ученик ће бити способан да:	ИНТЕНЗИВАН ЗАМЕС (5) карактеристике	Користити стручну литературу

	-дефинише интензиван замес	значај и улога	
Упознавање ученика са врстама и условима ферментације Упознавање ученика са нужношћу премесивања теста	Ученик ће бити способан да: -дефинише ферментацију -наброји најважније ферментације за прехранбену индустрију -уочи значај премесивања	ФЕРМЕНТАЦИЈА ТЕСТА (7) врсте услови контрола премесивање теста	Шематски приказати одвијање ферментације Табеларно приказати хемијску једначину ферментације
Упознавање ученика са технолошком операцијом обликовања, као и начинима Стицање теоријских знања о дељењу теста и подешавању тежине Упознавање са значајем интермедијалног одмарања	Ученик ће бити способан да: -препозна место и значај обликовања, дељења и интермедијалног одмарања теста у технолошкој шеми производње пекарских производа	ОБЛИКОВАЊЕ ТЕСТА (14) улога дељење одређивање тежине комада обликовање начини обликовања интермедијално одмарање	Шематски приказати начине обликовања Организовати обилазак школске радионице
Стицање теоријских знања о значају печења Упознавање ученика о процесима у току печења Стицање теоријских знања о припреми теста за печење	Ученик ће бити способан да: -дефинише технолошку операцију печења -уочи значај печења -објасни начин припреме теста за печење -уочи значај карамелизације коре -препозна типове пећи, као и услове у пећи -уочи стварање губитака у току печења	ПЕЧЕЊЕ КОМАДА ОД ТЕСТА (20) припрема улога и значај процеси у тесту дехидрација беланчевина хидрација скробних зрнаца стварање ароматичних материја процеси у кори промене током печења типови пећи услови у пећи губици за време печења	Шематски приказ припреме теста Сликама приказати типове пећи Користити стручну литературу
Стицање теоријских знања о завршним технолошким операцијама технолошког поступка производње хлеба	Ученик ће бити способан да: -дефинише хлађење, складиштење и паковање хлеба	ХЛАЂЕЊЕ, СКЛАДИШТЕЊЕ И ПАКОВАЊЕ ХЛЕБА (5) врсте хлађења, фактори губици врсте паковања и амбалаже	Шематски приказ хлађења, складиштења и паковања Користити стручну литературу
Упознавање ученика о врстама хлеба Упознавање ученика о подели хлеба на основу облика, тежине, типова брашна и по врсти	Ученик ће бити способан да: -дефинише врсте хлеба -препозна начине поделе хлеба	ВРСТЕ ХЛЕБА (33) - врсте хлеба по облику, тежини и типовима брашна и по врсти употребљених сировина	Сликама приказати врсте хлеба Користити стручну литературу

употребљених сировина			
-----------------------	--	--	--

ПРЕХРАМБЕНА ТЕХНОЛОГИЈА ТРЕЋИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Трећи	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	128					128

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

СТИЦАЊЕ ОСНОВНИХ ЗНАЊА И ОСПОСОБЉАВАЊЕ УЧЕНИКА ЗА ТЕХНОЛОШКЕ ПОСТУПКЕ У ПРОИЗВОДЊИ ФИНОГ ПЕЦИВА, СТИЦАЊЕ ОСЕЋАЈА ЗА ОДГОВОРНОСТ И ПРИ РУКОВАЊУ СИРОВИНАМА, РАЗВИЈАЊЕ КРЕАТИВНОСТИ И УКУСА У ИЗРАДИ ПРОИЗВОДА, РАЗВИЈАЊЕ СВЕСТИ УЧЕНИКА О НЕОПХОДНОСТИ ОДРЖАВАЊА ХИГИЈЕНЕ У ПРОЦЕСУ ПРОИЗВОДЊЕ, МАНИПУЛИСАЊА И ЧУВАЊА ПРОИЗВОДА.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Гавра Калуђерски, Смиљка Калуђерски, Борислав Тошић: Прехрамбена технологија, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд 2003.
2. Милорад Јовановић, Милорад Вукић: Пекарство, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд 2002.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- машине и апарати
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Трећи

Годишњи фонд часова: 128 (4 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Упознавање ученика са болестима и манама хлеба СТИЦАЊЕ ОСНОВНИХ ЗНАЊА О ХЕМИЈСКО-ТЕХНОЛОШКОМ КВАЛИТЕТУ БРАШНА	Ученик ће бити способан да: -дефинише болести хлеба -дефинише мане хлеба	БОЛЕСТИ И МАНЕ ХЛЕБА (20) болести мане	Шематски приказати изглед различитих болести хлеба Шематски приказати мане хлеба Предлог активних наставних метода: групни рад, центри учења (препознавање)
Упознавање ученика са технологијом производње пецива СТИЦАЊЕ ОСНОВНИХ ЗНАЊА О КВАЛИТЕТУ ПЕЦИВА И ПОДЕЛИ ПЕЦИВА	Ученик ће бити способан да: -дефинише пецива и технолошки процес производње пецива -самостално приступи израчунавању радмана	ПЕЦИВА (52) дефиниција и историјат технолошки процес нормативи, кало израчунавање радмана	Презентовати различите врсте пецива Шематски приказ израчунавања радмана
СТИЦАЊЕ ЗНАЊА О ТЕХНОЛОШКОМ ПРОЦЕСУ ПРОИЗВОДЊЕ Упознавање ученика са употребом и производима од киселог теста	Ученик ће бити способан да: -дефинише основне карактеристике киселог теста -објасни технолошки процес производње,	КИСЕЛО ТЕСТО (10) карактеристике технолошки процес употреба добијање производа од киселог теста	Шематски приказ фаза технолошког процеса производње као и производа од киселог теста

	као и употребу и производе од киселог теста		Укључити ученике у избор активних наставних метода
Стицање знања о технолошком процесу производње Упознавање ученика са употребом и производима од трошног теста	Ученик ће бити способан да: -дефинише основне карактеристике трошног теста -објасни технолошки процес производње, као и употребу и производе од трошног теста	ТРОШНО ТЕСТО (10) карактеристике технолошки процес употреба добијање производа од трошног теста	Шематски приказ фаза технолошког процеса производње, као и производа од трошног теста Укључити ученике у избор активних наставних метода
Стицање знања о технолошком процесу производње Упознавање ученика са употребом и производима од лиснатог теста	Ученик ће бити способан да: -дефинише основне карактеристике лиснатог теста -објасни технолошки процес производње, као и употребу и производе од лиснатог теста	ЛИСНАТО ТЕСТО (10) карактеристике технолошки процес употреба добијање производа од лиснатог теста	Шематски приказ фаза технолошког процеса производње, као и производа од лиснатог теста Укључити ученике у избор активних наставних метода
Стицање знања о технолошком процесу производње Упознавање ученика са употребом и производима од вученог теста	Ученик ће бити способан да: -дефинише основне карактеристике вученог теста -објасни технолошки процес производње, као и употребу и производе од вученог теста	ВУЧЕНО ТЕСТО (15) карактеристике технолошки процес употреба добијање производа од вученог теста	Шематски приказ фаза технолошког процеса производње, као и производа од вученог теста Укључити ученике у избор активних наставних метода
Стицање знања о технолошком процесу производње мрвица Упознавање ученика са паковањем и чувањем мрвица	Ученик ће бити способан да: -дефинише технолошки процес производње мрвица -објасни начин паковања и чувања мрвица	ПРОИЗВОДЊА МРВИЦА (2) карактеристике технолошки процес паковање и чување	Шематски приказ фаза технолошког процеса производње мрвица Презентовати амбалажу за паковање и чување мрвица
Препознавање значаја очувања народних обичаја и традиције Стицање знања о технолошком процесу производње етнографских погача, колача и хлеба Развијање способности добре презентације и комуникације	Ученик ће бити способан да: -дефинише технолошки процес производње -уочи значај и начин неговања народних обичаја и традиција -способан да објасни технолошки процес печења	ИЗРАДА ЕТНОГРАФСКИХ ПОГАЧА, КОЛАЧА И ХЛЕБА (8) карактеристике технолошки процес израда различитих облика и украса печење	Шематски приказ фаза технолошког процеса производње и изгледа етнографских погача, колача и хлеба
Стицање основних знања о складиштењу и паковању и транспорту производа	Ученик ће бити способан да: -објасни начин складиштења и	СКЛАДИШТЕЊЕ ПЕКАРСКИХ ПРОИЗВОДА (5) складиштење, паковање	Обилазак погона

Увођење ученика у начин вођења евиденције у складишту	паковања и транспорта производа -самостално води евиденцију у складишту	транспорт вођење евиденције у складишту	
---	--	---	--

ПРАКТИЧНА НАСТАВА

ПРВИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
			630			630

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Да се ученици оспособе за непосредан рад у пекарству, оспособљавање ученика за правилну и рационалну примену сировина, оспособљавање ученика за примену законских прописа о квалитету сировина, личне хигијене и прописа заштите на раду.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Гавра Калуђерски, Смиљка Калуђерски, Борислав Тошић: *Прехрамбена технологија*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд 2003.
2. Милорад Јовановић, Милорад Вукић: *Лекарство*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд 2002.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- основе прехрамбене технологије
- прехрамбена технологија

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 630 (18 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Упознавање са рсдним местом Оспособљавање ученика за примену законских прописа заштите на раду у прехрамбеној индустрији Схватање значаја заштите на радном месту и пружање прве помоћи	Ученик ће бити способан да: -познаје законске прописе из области заштите на раду -употреби лична заштитна средства -планира начине пружања прве помоћи -укаже према потреби прву помоћ	МЕРЕ ХИГИЈЕНСКО-ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ ПРИ РАДУ У ПРЕХРАМБЕНОЈ ИНДУСТРИЈИ прописи на раду заштита на раду прва помоћ при повредама на раду мере заштите на раду са отровним, експлозивним и запалљивим материјалима опасности од електричне струје и мере заштите опасности од пожара и мере заштите опасности од механичких повреда и мере заштите	Користити закон о ХТЗ и ППЗ Демонстрирати лична заштитна средства Користити приручник за пружање прве помоћи Организовати предавање од стране медицинског особља

Упознавање са условима на пријему сировина Стицање знања о значају правилне припреме складишта пре пријема Упознавање ученика са одговарајућом температуром, притиском и релативном влажношћу ваздуха у складишту Стицање знања о складиштењу различитих сировина Оспособљавање ученика при руковању са вагама и осталим уређајима у складишту	Ученик ће бити способан да: -самостално изврши пријем сировина -самостално обезбеди хигијенске услове у складишту -препозна и уочи разлику између основних и помоћних сировина - самостално користи ваге и уређаје у складишту -препозна нехигијенске услове рада	РАД НА ПРИЈЕМУ, СКЛАДИШТЕЊУ И КЛАСИРАЊУ пријем сировина припрема складишта мерење и одржавање температуре, влажности и притиска складиштење основних и помоћних сировина складиштење горива и мазива класирање сировина при пријему руковање вагама и уређајима одржавање хигијене	Организовати обилазак погона Обезбедити мерне инструменте термометар, психометар и барометар и демонстрирати рад на њима Демонстрирати прављење раствора за дезинфекцију Презентовати упитства за стручне службе за дератизацију и дезинсекцију Демонстрирати радну одећу
Упознавање са радним местом Развијање радних навика и технолошке дисциплине Развијање техничке културе према машинама и уређајима Развијање хигијенских навика на радном месту	Ученик ће бити способан да: -наброји основне хигијенско-санитарне мере у погонима -користи чисту радну одећу и обућу -упозна основне техничко-технолошке услове у погонима	ОДРЖАВАЊЕ РАДНОГ МЕСТА И ОПРЕМЕ прање, дератизација, дезинсекција и дезинфекција одражавање личне хигијене хигијена алата, уређаја и машина	Демонстрирати прављење раствора за дезинфекцију Користити законске прописе и упутити ученике на стручне службе за дератизацију и дезинсекцију Демонстрирати чисту радну одећу и обућу Указати на значај тимског рада
Упознавање са радним местом Упознавање са условима транспорта у погону	Ученик ће бити способан да: -препозна распоред опреме и помоћних просторија -упозна основне техничко-технолошке услове у погонима	УНУТРАШЊИ ТРАНСПОРТ транспорт сировина до складишта откуп, пријем, истовар и транспорт	Организовати обилазак погона Демонстрирати коришћење транспортних средстава у складишту
Упознавање ученика са условима складиштења Стицање знања о складиштењу сировина и начинима контроле квалитета сировина	Ученик ће бити способан да: -препозна основне услове складиштења -самостално изврши складиштење и контролу квалитета сировина	ПОДНО СКЛАДИШТЕЊЕ БРАШНА услови складиштења складиштење сировина контрола квалитета сировина	Обезбедити мерне инструменте термометар, психометар и барометар и демонстрирати рад на њима
Упознавање ученика са фазама рада у силосима Оспособљавање ученика за самостално одређивање особина брашна и контролу квалитета	Ученик ће бити способан да: -самостално уради фазе рада у силосима -самостално одреди особине и контролу квалитета брашна	СИЛОСНО СКЛАДИШТЕ ЗА БРАШНО фазе рада у силосу одређивање квалитета брашна контрола стања брашна	Демонстрирати фазе рада у силосу Обезбедити средства за одређивање особина брашна и контролу квалитета

Стицање знања о режиму складиштења помоћних сировина	Ученик ће бити способан да: - самостално примени правилан режим складиштења помоћних сировина	СКЛАДИШТЕЊЕ ПОМОЋНИХ СИРОВИНА - режим складиштења помоћних сировина	Обезбедити помоћне сировине у пекарству
--	--	--	---

ПРАКТИЧНА НАСТАВА ДРУГИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Други	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
			630			630

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Оспособљавање ученика за непосредан рад у пекарству, као и за рад са основним прибором, апаратима и уређајима, стицање потребних знања и вештина за обављање технолошких поступака у производњи хлеба.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

- Гавра Калуђерски, Смиљка Калуђерски, Борислав Тошић: *Прехрамбена технологија*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд 2003.
- Милорад Јовановић, Милорад Вукић: *Пекарство*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд 2002.
- Стевомир Цвијовић, Слободан Кончар-Ђурђевић, Асим Садibaшић, Радмила Цвијовић: *Машине и апарати са аутоматиком*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1989.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- машине и апарати
- прехрамбена технологија

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Други

Годишњи фонд часова: 630 (18 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Оспособљавање ученика за самостално просејавање брашна кроз одређивање степена просејаности	Ученик ће бити способан да: -самостално просејава брашно и одређује степен просејаности	СИТА ЗА ПРОСЕЈАВАЊЕ БРАШНА одређивање степена просејаности одређивање величине честице брашна просејавање	Показати појединачно поступак просејавања брашна Вежбати рад са ситима
Оспособљавање ученика за самосталну припремање брашна, воде, квасца, соли, масноће и осталих сировина Оспособљавање ученика за рад са дозаторима	Ученик ће бити способан да: - самостално изведе припрему свих основних и помоћних сировина за производњу пекарских производа	ПРИПРЕМА СИРОВИНА ЗА ПРОИЗВОДЊУ припрема брашна припрема воде припрема квасца припрема соли припрема масноће и осталих сировина дозирање	Користити постојећу опрему Организовање групног и индивидуалног рада ученика Вежбати рад са основним и помоћним сировинама у пекарству
Оспособљавање ученика за	Ученик ће бити способан да:	МЕШЕЊЕ ТЕСТА машине	Користити постојећу опрему

самостално справљање теста и руковање машинама за рад Оспособљавање ученика за самостално извођење различитих начина справљања теста	-самостално справља тесто и рукује машинама за рад и изводи различите начине справљања теста	директан начин индиректан начин пољски начин сланоквасно мешење интензиван замес мешење теста за хлеб	Организовање групног и индивидуалног рада ученика Вежбати рад на машинама за мешење теста
Оспособљавање ученика за самостално премесивање теста Оспособљавање ученика за самостално коришћење коморе за ферментацију	Ученик ће бити способен да: -самостално контролише ферментацију теста -уочи значај ферментације и премесивања теста	ФЕРМЕНТАЦИЈА ТЕСТА контрола премесивање комора за ферментацију органолептичко одређивање зрелости теста	Користити постојећу опрему Организовање групног и индивидуалног рада ученика Вежбати рад на комори за ферментацију теста
Оспособљавање ученика за самостално преношење теста и коришћење уређаја	Ученик ће бити способен да: -самостално опслужује уређаје за преношење теста	ПРЕНОШЕЊЕ ТЕСТА пуњење казана скидање казана уређаји за преношење	Користити постојећу опрему Организовање групног и индивидуалног рада ученика Вежбати рад на уређајима
Оспособљавање ученика за технолошки процес производње пекарских производа Стицање вештина за руковање и коришћење машина и уређаја за обликовање, дељење, печење	Ученик ће бити способен да: -самостално изводи технолошке операције у процесу производње -самостално користи машине и апарате у процесу производње -примени стечено теоријско знање са практичном наставом	ОБЛИКОВАЊЕ ТЕСТА дељење теста подешавање тежине обликовање контрола одмарања завршно обликовање машине за дељење контрола прилива теста машине за обликовање теста коморе за ферментацију обликовање теста за све врсте хлеба контрола температуре у пећи печење	Користити постојећу опрему Организовање групног и индивидуалног рада ученика Вежбати рад на машинама и апаратима
Оспособљавање ученика за самостално руковање пекарским пећима Стицање вештина за самостално одређивање параметара за печење	Ученик ће бити способен да: -самостално рукује пекарским пећима и изврши контролу параметара за печење	ПЕЧЕЊЕ пекарске пећи печење различитих врста хлеба контрола печења	Користити постојећу опрему Организовање групног и индивидуалног рада ученика Вежбати рад на пекарским Пећима
Стицање вештина за самостално паковање хлеба, припрема амбалаже, као и	Ученик ће бити способен да:	ХЛАЂЕЊЕ, ПАКОВАЊЕ И СКЛАДИШТЕЊЕ ХЛЕБА	Користити постојећу опрему

начин хлађења и транспорта хлеба	-самостално обавља хлађење, паковање и складиштење хлеба	врсте хлађења паковање хлеба амбалажа утовар и истовар хлеба	Организовање групног и индивидуалног рада ученика Вежбати рад на паковању и складиштењу хлеба
----------------------------------	--	--	---

ПРАКТИЧНА НАСТАВА ТРЕЋИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Трећи	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
			576			576

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Оспособљавање ученика за самосталан рад у пекарству, стицање потребних знања и вештина за обављање технолошких поступака у производњи финог пецива, развијање смисла код ученика за организован рад, систематичност и стрпљење при раду.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Гавра Калуђерски, Смиљка Калуђерски, Борислав Тошић: *Прехрамбена технологија*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд 2003.
2. Милорад Јовановић, Милорад Вукић: *Пекарство*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд 2002.
3. Стевомир Цвијовић, Слободан Кончар-Ђурђевић, Асим Садикашић, Радмила Цвијовић: *Машине и апарати са аутоматиком*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1989.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- прехранбена технологија
- машине и апарати

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Трећи

Годишњи фонд часова: 576 (18 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Оспособљавање ученика за самосталан рад у технолошком процесу производње пецива Оспособљавање ученика за самосталану процену о квалитету пецива и подели пецива	Ученик ће бити способан да: - примени стечено теоријско знање о пецивима и технолошком процесу производње пецива -самостално израчунава радман	ПЕЦИВА технолошки процес нормативи, кала израчунавање радмана	Користити постојећу опрему Организовање групног и индивидуалног рада ученика Вежбати рад при изради пецива
Оспособљавање ученика за самосталан рад у технолошком процесу производње киселог теста Оспособљавање ученика за самостално добијање	Ученик ће бити способан да: - примени стечено теоријско знање о киселом тесту и технолошком процесу производње киселог теста	КИСЕЛО ТЕСТО технолошки процес употреба добијање производа од киселог теста	Користити постојећу опрему Организовање групног и индивидуалног рада ученика Вежбати рад при изради производа од киселог теста

производа од киселог теста			
Оспособљавање ученика за самосталан рад у технолошком процесу производње трошног теста Оспособљавање ученика за самостално добијање производа од трошног теста	Ученик ће бити способен да: - примени стечено теоријско знање о трошном тесту и технолошком процесу производње трошног теста	ТРОШНО ТЕСТО технолошки процес употреба добијање производа од трошног теста	Користити постојећу опрему Организовање групног и индивидуалног рада ученика Вежбати рад при изради производа од трошног теста
Оспособљавање ученика за самосталан рад у технолошком процесу производње лиснатог теста Оспособљавање ученика за самостално добијање производа од лиснатог теста Оспособљавање ученика за самосталан рад у технолошком процесу производње вученог теста Оспособљавање ученика за самостално добијање производа од вученог теста	Ученик ће бити способен да: -примени стечено теоријско знање о лиснатом тесту у производњи Ученик ће бити способен да: -примени стечено теоријско знање о вученом тесту и технолошком процесу производње вученог теста	ЛИСНАТО ТЕСТО технолошки процес употреба добијање производа од лиснатог теста ВУЧЕНО ТЕСТО технолошки процес употреба добијање производа од вученог теста	Користити постојећу опрему Организовање групног и индивидуалног рада ученика Вежбати рад при изради производа од лиснатог теста Користити постојећу опрему Организовање групног и индивидуалног рада ученика Вежбати рад при изради производа од вученог теста
Оспособљавање ученика за самостално учешће у производњи мрвица Оспособљавање ученика за самосталну производњу, паковање и чување мрвица	Ученик ће бити способен да: -примени стечено теоријско знање о производњи мрвица	ПРОИЗВОДЊА МРВИЦА технолошки процес паковање чување	Користити постојећу опрему Организовање групног и индивидуалног рада ученика Вежбати рад при изради мрвица
Оспособљавање ученика за самостално учешће у технолошком процесу производње	Ученик ће бити способен да: -самостално израђује етнографске погаче, колаче и хлеб	ИЗРАДА ЕТНОГРАФСКИХ ПОГАЧА, КОЛАЧА И ХЛЕБА технолошки процес израда различитих облика и украса печење	Користити постојећу опрему Организовање групног и индивидуалног рада ученика Вежбати рад при изради етнографских погача, колача и хлеба
Оспособљавање ученика за технолошке операције складиштења,	Ученик ће бити способен да: - самостално изводи технолошке операције	СКЛАДИШТЕЊЕ ПЕКАРСКИХ ПРОИЗВОДА складиштење паковање	Користити постојећу опрему Организовање групног и

паковања, транспорта и вођења дневника	складиштења, паковања, транспорта и вођења дневника	транспорт вођење евиденције у складишту	индивидуалног рада ученика Вежбати рад при складиштењу, паковању , транспорту и вођењу дневника
--	---	---	---

ПОДРУЧЈЕ РАДА МАШИНСТВО И ОБРАДА МЕТАЛА

ОБРАЗОВНИ ПРОФИЛИ:

- бравар
- аутолимар

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ	Први разред		Други разред		Трећи разред		Збирно	
	Недељно	Годишње	Недељно	Годишње	Недељно	Годишње	Недељно	Годишње
Српски језик и књижевност	2	70	2	70	2	64	6	204
Уређење друштва	/	/	/	/	2	64	2	64
Физичко васпитање	2	70	2	70	2	64	6	204
Математика	2	70	2	70	2	64	6	204
Основе машинства	2	70	/	/	/	/	2	70
Материјали и обрада метала	2	70	2	70	/	/	4	140
Техничко цртање са машинским елементима	/	/	2	70	2	64	4	134
Технологија рада	2	70	2	70	2	64	6	204
Практична настава	18	630	18	630	18	576	54	1836

НАСТАВНИ ПРОГРАМИ ЗАЈЕДНИЧКИ ПРЕДМЕТИ

Програми наставних предмета: **српски језик и књижевност, уређење друштва, физичко васпитање и математика** заједнички су за све образовне профиле у трогодишњем образовању.

СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ

ОСНОВЕ МАШИНСТВА ПРВИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	70					70

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе предмета основе машинства је у стицању основних знања о основним појмовима из области машинства, достигнућима машинске техничке и њиховој примени. Програм је предвиђен за школовање ученика са посебним потребама.

Задаци наставе предмета основе машинства су:

- стицању знања о основним појмовима о машинама, њиховим карактеристикама и примени у процесу рада;
- стицању знања о принципу рада и значају машине у индустријском процесу рада;
- стицању знања о радним машинама и примени у индустријској производњи;
- стицању знања о поступцима спајања машинских делова у производу;
- указивању на значај и примену мера заштите на раду;
- развијању иницијативе и интересовања за шире и дубље упознавање подручја рада и за даље школовање.

3. ПРЕПОРУЧЕНА ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

- П.Шојић, Н.Прибичевић, *Основе машинства*, Стручна књига, Београд, 1982. год.
- Б.Вукосављевић, С.Николић, *Основе машинства*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1996.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- математика
- материјали и обрада метала
- технологија рада
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 70 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Стицањење основних знања о машинама, њиховим карактеристикама и њиховој примени у процесу рада.	Ученици ће моћи да препознају машине у зависности од њихове примене у подручју рада, и да објасне основне принципе рада појединих машина.	Основна подела машина (8) Машине, основни појмови о машинама Подела машина Погонске машине у подручју рада Радне машине у подручју рада	Ученицима треба истаћи принцип рада машина, намену и значај у конкретној примени. Користити примере машина из свакодневног живота препознатљиве ученицима.
Стицање знања о принципу рада погонских машина и о значају ових машина у индустријској производњи.	Ученици ће моћи да разликују различите типове погонских машина у зависности од њихове примене.	Погонске машине (12) Турбине, класификација и принцип рада Водене турбине, основне карактеристике Мотори, врсте и примена Значај и примена погонских машина	Користећи примере из аутомобилске индустрије и свакодневног живота, ученицима помоћи да схвате принципе и значај овог типа машина.

Стицање знања о преносним елементима и механизмима, као и о њиховој примени у машинској индустрији.	Ученици ће моћи да разликују различите врсте преносних елемената и механизма.	Преносни елементи и механизми (8) Врсте преносних елемената и механизма Преносни елементи и механизми за пренос снаге Непосредни преносни механизми Примена преносних механизма	Користећи велики број илустрација подстицати ученике да сами проналазе примере примене преносних елемената и механизма.
Стицање знања о радним машинама, с посебним освртом на машине алатке и транспортне машине.	Ученици ће знати принцип рада машина алатки и транспортних машина које су заступљене у подручју рада.	Радне и транспортне машине(14) Радне машине, основни појмови Компресори, врсте и примена Вентилатори, врсте и примена Пумпе, врста и примена Транспортне машине, принцип рада и подела Машине алатке, принцип рада и подела	Користити велики број илустрација на графоскопу и рачунару у цињу бржег усвајања знања од стране ученика.
Стицање знања о различитим поступцима спајања машинских елемената.	Ученици ће након усвојених знања знати самостално да одреде који поступак спајања машинских елемената треба применити.	Поступци спајања машинских делова (16) Основни поступци спајања Машински елементи за пренос снаге, ремени пренос Машински елементи за пренос снаге, зупчаници Машински елементи за провођење Примена машинских елемената за спајање Спајање метала нераздвојивом везом, лемљење Спајање метала нераздвојивом везом, заваривање	Треба истаћи значај раздвојеног склопа машина за пренос кретања и стварање механичког рада. Поступке и начин спајања машинских делова приказати што конкретније са примерима да би се истакао значај и примена спајања.
Стицање знања о мерењу и мерним средствима, као и о примени мерних инструмената	Ученици ће самостално знати да изврше мерење појединих физичких величина користећи различите мерне инструменте.	Мерење и мерна средства (8) Мерни инструменти, основне карактеристике Мерење притиска Мерење температуре Примена мерних инструмената	Уређаје за рад постројења и машине обрадити информативно уз примену слика, да би ученици што боље научили основне мерне инструменте (манометар, барометар, термометар).

			Истаћи основне карактеристике уређаја, њихову намену и значај за рад и одржавање машина.
Стицање знања о мерама заштите на раду у подручју рада.	Ученици ће схватити значај примене средстава заштите на раду.	Заштита на раду (4) Општа средства заштите на раду Посебна средства заштите на раду	Ученике упутити на прописе и мере заштите на раду, очувању животне средине при коришћењу машина. Истаћи мере заштите на раду у свакој тематској области, за сваку наведену машину, која је дата програмом предмета.

МАТЕРИЈАЛИ И ОБРАДА МЕТАЛА

ПРВИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	70					70

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе предмета материјали и обрада метала је стицање основних знања и појмова о карактеристикама и својствима материјала који се највише користе за обраду и примену у металопрерађивачкој индустрији. Програм је предвиђен за школовање ученика са посебним потребама.

Задаци наставе предмета материјали и обрада метала су:

- Упознавање ученика са основним својствима машинских материјала који се највише употребљавају за обраду у машинској индустрији;
- стицање знања о међузависности између својстава материјала и поступака који се примењују при њиховој обради;
- стицања знања о основним поступцима обраде метала;
- стицање знања неопходних за правилну примену поступака при овликовању материјала и производа;
- стицање неопходних знања о утицају својства и структуре материјала на промене њихових карактеристика;
- упознати ученике са начином означавања материјала по ЈУС-у;
- упознавање ученика са добијањем полуфабриката и њихових производа и њихову примену код појединих материјала;
- стицање знања о очувању радне и животне средине при коришћењу и употреби техничких материјала.

3. ПРЕПОРУЧЕНА ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

- Р. Арсенић, Р. Мирковић *Машински материјали*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2001. год.
- А. Седмај, В. Шијачин, А. Милосављевић, *Машински материјали*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2002. година

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- основе машинства
- технологија рада
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 70 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Стицање основних знања и појмова о карактеристикама и својствима материјала који се највише користе у металоперађивачкој индустрији.	Ученици су упознати са основним материјалима који се користе у подручју рада.	Увод (2) - Технологија материјала, подела	Користити илустрације и примере коришћења различитих материјала из свакодневног живота.
Стицање основних знања из хемије потребних за разумевање технологије материјала.	Ученици су упознати са основним хемијским појмовима као што су материја, смеше, хемијске везе, раствори, киселине базе итд.	Основни хемијски појмови (10) Материја, смеше и једињења Структура атома Хемијске везе, јонска ковалентна и метална Раствори електролита, киселине и базе Оксидоредукциони процеси, електролиза	Основне појмове, органске и неорганске хемије, које представљају полазиште за разумевање садржаја машинских материјала, треба обрадити елементарно, са што више конкретних примера из праксе и на основу раније усвојеног знања из хемије.
Стицање знања о основним врстама машинских материјала	Ученици су упознати са основним машинским материјалима.	Увод у технологију материјала (2) Машински материјали, основни појмови и врсте	Користити познате примере из практичне наставе
Стицање знања о својствима машинских материјала.	Ученици могу самостално да разликују и објасне различита својства материјала.	Својства материјала (8) Физичка својства материјала Хемијска својства материјала Механичка својства материјала Технолошка својства материјала	Ученицима изложити основна својства метала и легура. Поред физичких, механичких, и хемијских својстава посебно истаћи технолошка својства материјала.
Стицање основних знања о врстама и карактеристикама погонских материјала.	Ученици разликују врсте погонских материјала и могу да објасне њихове основне разлике.	Погонски материјали (8) Горива, основна својства Чврста горива Течна горива Мазива	Методске јединице о погонским материјалима дати информативно, повезујући већ усвојено знање из ранијих разреда.
Стицање знања о структури метала и легура као и о кристалним и некристалним материјама	Ученици разумеју какав је утицај структуре метала и легура на његове карактеристике.	Структура метала и легура (6) Основни фазни дијаграм легура Кристална грађа материјала Кристализација метала и легура	При обради поглавља метала и легура дефинисати кристалне и некристалне материје. Кроз садржаје основне структуре метала треба омогућити да ученици схвате суштину

			структуре материјала и структурних промена у материјалу.
Стицање основних знања о процесу добијања гвожђа и челика	Ученици ће знати поступак добијања гвожђа и челика.	Техничко гвожђе (10) Руде гвожђа, добијање из високе пећи Сирово гвожђе, врсте Ливено гвожђе, основне карактеристике Челик, основне карактеристике Класификација челика	Саджаје тематске целине техничког гвожђа реализовати тако да ученици схвате утицај састава на својства различитих врста ливеног гвожђа, као и њихову најважнију примену. Процес добијања гвожђа и челика обрадити без залажења у теоријске основе хемијских процеса.
Стицање знања о обојеним металима и легурама	Ученици ће знати основне карактеристике појединих обојених метала и легура.	Обојени метали и легуре (12) Обојени метали, основне карактеристике Бакар, својства и примена Олово и цинк, својства и примена Алуминијум, својства и примена Остали обојени метали Племенити метали	Истаћи карактеристике и основна својства обојених метала као и њихових легура, које ће користити у практичном раду. Ради боље примене ученике упознати са основним ознакама, обележијима и стандардима по ЈУС-у.
Стицање основних знања о неметалима, и значају неметала у машинској индустрији	Ученици ће знати значај и употребу неметала као што су гума, пластичне масе итд.	Неметали (8) Неметали, основне карактеристике Пластичне масе Гума Стакло и керамика	Упознати ученике са основним појмовима о неметалима, њиховој подели примени у оквиру појединих образовних профила.
Стицање основних знања о значају очувања животне и радне средине	Ученици ће знати зашто је важно очување животне и радне средине	Очување радне и животне средине (4) - Значај очувања животне и радне средине	Позитивним примерима очувања животне и радне средине утицати на ученике да се укључе у акције очувања животне и радне средине

МАТЕРИЈАЛИ И ОБРАДА МЕТАЛА ДРУГИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Други	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	70					70

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе предмета материјали и обрада метала је стицање основних знања и појмова о карактеристикама и својствима материјала који се највише користе за обраду и примену у металопрерађивачкој индустрији.

Задаци наставе предмета материјали и обрада метала су:

- Упознавање ученика са основним својствима машинских материјала који се највише употребљавају за обраду у машинској индустрији;
- стицање знања о међузависности између својстава материјала и поступака који се примењују при њиховој обради;
- стицања знања о основним поступцима обраде метала;
- стицање знања неопходних за правилну примену поступака при овликовању материјала и производа;
- стицање неопходних знања о утицају својства и структуре материјала на промене њихових карактеристика;
- упознати ученике са начином означавања материјала по ЈУС-у;
- упознавање ученика са дпбијањем полуфабриката и њихових производа и њихову примену код појединих материјала;
- стицање знања о очувању тадне и животне стедине при коришћењу и употреби техничких материјала.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

- Р. Арсенић, Р. Мирковић, *Машински материјали*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2001. год.
- А. Седмај, В. Шијачин, А. Милосављевић, *Машински материјали*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2002. година

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМА

- основе машинства
- материјали и обрада метала (први разред)
- технологија рада
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Други

Годишњи фонд часова: 70 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Стицање знања о структури материјала	Ученици знају да разликују материјале у зависности од њихове структуре	Структура материјала (4) Структура атома Хемијске везе, метална веза	Подстицати ученике примерима из праксе да распознају различите материјале
Стицање знања о механичким својствима метала и легура	Ученици знају поступке испитивања механичких особина материјала	Механичка својства метала и легура (6) Тврдоћа, испитивање тврдоће Жилавост, еластичност, пластичност Испитивање материјала разарањем	Испитивање материјала истаћи кроз примере и нагласити значај познавања датих својстава
Стицање знања о технолошким својствима материјала	Ученици знају какав је утицај технолошких својстава на способност обраде метала и легура	Технолошка својства материјала (2) Способност обраде метала и легура	Користити примере из праксе ради лакшег схватања способности обраде метала
Стицање знања о обради метала ливењем	Ученици знају поступак ливења као и разлике при ливењу ливеног гвожђа и ливења обојених метала	Обрада метала ливењем (8) Поступак ливења Ливење у металним и пешчаним калупима Ливење ливеног гвожђа	Упознати ученике са ознакама обележавањем материјала по ЈУС-у ради препознавања производа

		Ливење обојених метала и легура	
Стицање знања о обради метала ковањем	Ученици знају поступак ковања и разлику између слободног и машинског ковања	Обрада метала ковањем (8) Поступак ковања слободно и машинско ковање челика Отковци, основна својства	Упознати ученике са ознакама обележавањем материјала по ЈУС-у ради препознавања производа
Стицање знања о обради метала ваљањем	Ученици знају поступак ваљања у топлом и хладном стању	Обрада метала ваљањем (8) Поступак ваљања у топлом стању Поступак ваљања у хладном стању Ваљање лимова од челика и обојених метала Добијање цеви ваљањем	Упознати ученике са ознакама обележавањем материјала по ЈУС-у ради препознавања производа
Стицање знања о пресовању и извлачењу материјала	Ученици знају који материјали могу да се обрађују пресовањем и извлачењем	Пресовање и извлачење материјала (10) Својства метала и легура за пресовање Својства метала и легура за извлачење Поступак пресовања Извлачење материјала	Користити каталоге различитих произвођача металних производа да би се приказали производи добијени пресовањем и извлачењем
Стицање знања о обради метала резањем	Ученици су савладали поступке обраде метала на стругу, бушилици, глодалици и брусилици	Обрада метала резањем (6) Обрада метала на стругу Обрада метала на бушилици Обрада метала на другим машинама алаткама	Истаћи значај обраде метала резањем у машиноградњи
Стицање знања о термичкој обради метала	Ученици су упознати са различитим поступцима термичке обраде	Термичка обрада метала (12) Појам и значај термичке обраде Каљење Жарење Остали поступци термичке обраде Утицај термичке обраде на својства и квалитет материјала	Истаћи значај термичке обраде за побољшање механичких и технолошких својстава материјала
Стицање знања о неметалима	Ученици су упознати са основним својствима неметала	Неметали (6) Основна својства неметал Пластичне масе и стакло Композитни материјали	При реализацији теме – композитни материјали – указати на њихов посебан значај у машиноградњи

ТЕХНИЧКО ЦРТАЊЕ СА МАШИНСКИМ ЕЛЕМЕНТИМА ДРУГИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Други	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	70					70

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе предмета техничко цртање са машинским елементима је стицање знања о принципима техничког цртања и стицању основних знања о машинским елементима, њиховом приказивању на техничком цртежу и њиховој примени у машинству.

Задачи наставе овог предмета су:

- Оспособљавање ученика за схватање простора представе машинских елемената и делова, склопова и машина;
- Стицање знања о основним машинским елементима и њиховој примени;
- Оспособљавање ученика за разумевање и читање техничке документације, техничко комуницирање и разумевање у процесу производње;
- Стицање знања о класификацији, кинематској потреби и условима рада машинских елемената;
- Развијања осећаја за тачност, прецизност, угодност, економичност, естетику и одговорност;
- Оспособљавање ученика за правилно коришћење таблица, шема, цртежа, слика, стручне литературе је у вези са машинским елементима.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

- Д. Ђорђевић, Ж. Папић; *Техничко цртање са нацртном геометријом*, Завод за издавање уџбеника и наставна средства, Београд, 2000. год.
- Т. Пантелић, *Техничко цртање*, Грађевинска књига, 1975. год.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- математика
- основе машинства
- технологија рада
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Други

Годишњи фонд часова: 70 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Стицање знања о принципима и задацима техничког цртања	Ученици су упознати са задацима техничког цртања	Увод (2) - Циљ и задаци наставе техничког цртања	Објаснити ученицима на примерима из праксе задатак техничког цртежа
Стицање знања о стандардима и њиховој примени у машинству	Ученици су упознати са основним стандардима који се примењују у техничком цртању	Стандарди и њихова примена у машинству (8) Стандарди и технички прописи у машинству Врсте и формати техничких цртежа Размере и врсте линија у техничком цртању Техничко писмо	Посебну пажњу обратити на стандардизацију у машинству, врсте стандарда и означавање по ЈУС-у
Стицање знања о геометријском цртању	Ученици су савладали основне принципе геометријског цртања	Геометријско цртање (12) Основне геометријске конструкције Конструкција углова, дељење углова	Користити знања из математике ради лакшег савладавања геометријског цртања

		Одређивање центра кружнице и конструкција тангенте кружнице Спајање праве и и кружнице луком датог полупречника Геометријско цртање	
Стицање знања о основама нацртне геометрије	Ученици схватају просторну представу машинских елемената и делова , склопова и машина	Основи нацртне геометрије (12) Основни принципи у нацртној геометрији Пројекцијске равни Ортогонално пројектовање, квадранти и октанти Пројекција тачке, дужи и праве Ортогонална пројекција геометријске слике, троугао, квадрат Ортогонална пројекција геометријске слике круг	Користити слике и моделе геометријских тела ради лакшег схватања простора
Стицање знања о правилима техничког цртања	Ученици умеју да самостално примене правила техничког цртања на техничком цртежу	Правила техничког цртања (16) Снимање модела, погледи изгледи и њихов распоред Котирање, основна начеле и елементи котирања Котирање, конструкциони захтеви и ознаке Котирање конуса, сужења и нагиба Толеранције Пресеци, појам и врсте Цртање и означавање пресека	Ученицима разјаснити појам размере и котирање мера на цртежу
Стицање знања о машинским елементима	Ученици знају поделу машинских елемената	Машински елементи (4) Појам и подела машинских елемената	Обновити знања о машинским елементима стешена у првој години
Стицање знања о основним машинским елементима и њиховој примени	Ученици умеју да прикажу на техничком цртежу машинске елементе за спајање	Машински елементи за спајање (16) Заковице, врсте и приказивање на техничком цртежу Заварени спојеви, врсте и приказивање на техничком цртежу Клинови, врсте и приказивање на техничком цртежу	Користити графо фолије и рачунар са приказима машинских елемената за спајање

		Навојни спојеви, врсте и приказивање на техничком цртежу Подложне плочице и осигурачи, врсте и приказивање на техничком цртежу Опруге, врсте и приказивање на техничком цртежу Чивије, врсте и приказивање на техничком цртежу Навојне везе, графички приказ и прорачун	
--	--	---	--

ТЕХНИЧКО ЦРТАЊЕ СА МАШИНСКИМ ЕЛЕМЕНТИМА ТРЕЋИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Трећи	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	64					64

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе предмета техничко цртање са машинским елементима је стицање знања о принципима техничког цртања и стицању основних знања о машинским елементима, њиховом приказивању на техничком цртежу и њиховој примени у машинству. Програм је предвиђен за школовање ученика са посебним потребама.

Задаци наставе овог предмета су :

- Оспособљавање ученика за схватање простора представе машинских елемената и делова, склопова и машина;
- Стицање знања о основним машинским елементима и њиховој примени;
- Оспособљавање ученика за разумевање и чирање техничке документације, техничко комуницирање и разумевање у процесу производње;
- Стицање знања о класификацији, кинематској потреби и условима рада машинских елемената;
- Развијања осећаја за тачност, прецизност, угодност, економичност, естетику и одговорност;
- Оспособљавање ученика за правилно коришћење таблица, шема, цртежа, слика, стручне литературе је у вези са машинским елементима.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

- Д. Ђорђевић, Ж. Папић; *Техничко цртање са нацртном геометријом*, Завод за издавање уџбеника и наставна средства, Београд, 2000. год.
- Т. Пантелић, *Техничко цртање*, Грађевинска књига, 1975. год.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- математика
- основе машинства
- техничко цртање са машинским елементима (други разред)
- технологија рада
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Трећи

Годишњи фонд часова: 66 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Стицање знања о машинским елементима	Ученици знају поделу и врсте машинских елемената	Увод (2) - Подела машинских елемената и њихов значај	Користити слике и шеме машинских елемената
Стицање знања о толеранцијама дужинских мера,	Ученици знају да прикажу толеранције дужинских мера на техничком цртежи	Толеранција дужинских мера (2) Толеранције дужинских мера, приказивање на техничком цртежи	Користити приказ различитих техничких цртежа на рачунару ради лакшег схватања појма толеранције
Стицање знања о оптерећењу и напрезању материјала	Ученици знају врсте оптерећења и напрезања	Оптерећења и налегања материјала (4) Појам и врсте оптерећења Напрезања и напони, појам и врсте	Користити приказ различитих задатака из отпорности материјала на рачунару ради лакшег схватања појма оптерећења и напрезања
Стицање знања о геометријском цртању	Ученици су савладали основне принципе геометријског цртања	Геометријско цртање (10) Конструкција правилних многоуглова у задатој описаној кружници Дељење кружнице на произвољан број једнаких делова Конструкција правилних многоуглова помоћу шестара и троуглова Конструкција елипсе Конструкција параболе	Користити знања из математике ради лакшег савладавања геометријског цртања
Стицање знања о основама нацртне геометрије	Ученици схватају просторну представу машинских елемената и делова, склопова и машина	Основи нацртне геометрије (10) Равни, трагови равни Пројектовање геометријских тела, коцка Пројектовање геометријских тела, купа Равни пресеци геометријских тела	Користити слике и моделе геометријских тела ради лакшег схватања простора
Стицање знања о приказивању машинских делова на техничком цртежу	Ученици умеју да прикажу на техничком цртежу машинске елементе за спајање	Приказивање машинских елемената (8) Нераздвојива веза, заковице Раздвојива веза, вијак и навртка Котирање и означавање навоја	Користити графо фолије и рачунар са приказима машинских елемената за спајање и приказивање начина котирања
Стицање знања о машинским елементима за кружно кретање	Ученици знају како функционишу различити машински	Машински елементи за кружно кретање (10) Осовине Вратила	Користити рачунар да би се сликовито приказало ученицима како

	елементи за кружно кретање	Клизни лежајеви Спојнице	функционишу различити елементи за кружно кретање
Стицање знања о машинским елементима за пренос снаге	Ученици знају како се врши пренос снаге ременом, пренос снаге ланцима, и пренос снаге зупчаницима	Машински елементи за пренос снаге (8) Пренос снаге ременом Пренос снаге ланцима Пренос снаге зупчаницима Врсте зупчастих парова и приказивање на техничком цртежу	Користити рачунар да би се ученицима визуелно приказао пренос снаге ременом, пренос снаге ланцима, и пренос снаге зупчаницима
Стицање знања о елементима цевне инсталације	Ученици знају да прикажу елементе цевне инсталације на техничком цртежу	Елементи цевне инсталације (2) - Одређивање дебљине цеви, пречника цеви и приказивање на техничком цртежу	Користити слике и шеме елемената цевне инсталације
Стицање знања о изради скице и техничког цртежа	Ученици знају да направе скицу и радионички цртеж	Представљање и цртање машинских делова (10) Мерење и контрола у машинству Скица, појам и значај при изради техничког цртежа Израда скице цртежа и детаља Читање техничког цртежа	Користити моделе машинских делова да би ученици израдили скице и техничке цртеже

Образовни профил: Бравар

ТЕХНОЛОГИЈА РАДА

ПРВИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	70					70

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе предмета технологија образовног профила је у стицању стручно теоријских знања потребних за успешно схватање технолошког процеса и задатака у образовном профилу бравара. Програм је намењен ученику са посебним потребама у трогодишњем школовању. Практичном наставом треба оспособити ученика за самостално обављање послова и задатака ради стицања радне способности.

Задаци наставе овог предмета су:

- стицање знања о методама и поступцима рада у браварству (о обликовању, спајању, монтажи и заштити материјала), о карактеристикама и примени алата, прибора и једноставних машина које се користе у обављању послова и радних задатака бравара;
- стицање знања о значају мерења и контролисања, о мерним и контролним алатима, о потреби праћења и утврђивању квалитета производа;
- схватање значаја о повезаности и међузависности елемената радног процеса у обликовању конкретног производа као целине;
- стицање одговорности уз максимално поштовање радне и техничке дисциплине;
- стицање навика за правилно коришћење средстава заштите на раду.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

- *Технологија образовног профила Бравар за II разред машинске школе* – Павле Шојић и Стеван Симић – Завид за уџбенике и наставна средства Београд, 1989.
- *Технологија образовног профила Бравар за III разред машинске школе* – Павле Шојић и Стеван Симић – Завид за уџбенике и наставна средства Београд, 1989
- *Технологија занимања за трећи разред усмереног образовања машинске струке за занимања бравар-монтер, грађевински бравар и бродобравар* - Павле Шојић и Стеван Симић – Завид за уџбенике и наставна средства Београд, 1979.
- *Технологија занимања за I разред школа за квалификоване раднике металске струке* – Драгутин Радовановић, Павле Шојић и Стеван Симић – Београд, 1973.
- *Уради сам: Заваривање* – Радомир М. Милићевић – Техничка књига, 1992.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ТЕМАМА

- математика
- основе машинства
- материјали и обрада метала
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 70 (2 час недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
СТИЦАЊЕ основних знања о пословима и радним задацима бравара	Ученици су упознати са пословима и радним задацима бравара	Увод (4) Послови и радни задаци образовног профила бравар Организација рада у браварској радионици	Приказивањем различитих производа браварских радионица на рачунару подстаћи заинтересованост ученика за занимање бравар
СТИЦАЊЕ знања о значају мерења и контролисања, о мерним и контролним алатима, о потреби праћења и утврђивању квалитета производа;	Ученици умеју самостално да користе мерила за мерење и контролисање дужине и углова	Мерење и контролисање (10) Мерни алат и прибор Мерила за мерење и контролу дужина Мерила за мерење и контролу углова Чување и одржавање мерних и контролних алата	Користећи мерни алат и прибор ученицима показати поступак мерења и контролисања
СТИЦАЊЕ знања о начину оцртавања и обележавања као и значају тачности приликом преношења мера на материјал	Ученици правилно користе алат и прибор за оцртавање и обележавање и постижу задовољавајућу тачност приликом преношења мера на материјал	Оцртавање и обележавање (6) Алат и прибор за оцртавање и обележавање Припрема површине за обележавање Оцртавање коришћењем призме, шаблона и угаоне плоче Чување и одржавање алата за оцртавање и обележавања	Демонстрирати ученицима правилно коришћење прибора за оцртавање и обележавање и објаснити значај чувања и одржавања алата за оцртавање и обележавање
СТИЦАЊЕ знања о сечењу и резању материјала	Ученици знају технику сечења материјала	Сечење и резање материјала (10) Сечење материјала секаћем Сечење лима ручним и полужним макама	Користећи слике сечења и резања материјала ученицима показати поступак сечења и резања

		Ручна тестера, одсецање и расецање материјала Резање материјала различитог профила Заштита при резању и сечењу	
Стицање знања о основним поступцима ручне обrade метала	Ученици знају поступке турпијања и исправљања материјала у топлом и хладном стању	Основни поступци ручне обrade метала (10) Турпијање, избор алата и поступак рада Фино и грубо турпијање Чишћење и одржавање турпија Исправљање и савијање материјала у топлом стању Исправљање и савијање материјала у хладном стању	Ученик се упознаје са основним ручним алатом, његовим карактеристикама и применом. Технику рада са ручним алатом савлађује у току школовања и практичним радом
Стицање знања о бушењу, упуштању и развртању	Ученици знају принцип рада стоне стубне бушилице и ручне електричне бушилице	Бушење, упуштање и развртање (10) Бушење, поступак рада и избор алата Развртање отвора Обрада отвора упуштањем Рад са стоном стубном бушилицом и ручном електричном бушилицом Мере заштите на раду при раду са бушилицом	Користити рачунар за приказивање поступка бушења
Стицање знања о изради навоја	Ученици знају технику урезивања и нарезивања навоја у металу	Израда навоја (6) Припрема отвора и стабла за израду навоја Урезивање навоја Нарезивање навоја	Користити слике и рачунар за приказивање поступка израде навоја
Стицање знања о обrade метала спајањем	Ученици знају како се остварује раздвојива и нераздвојива веза при спајању делова	Обрада метала спајањем (10) Раздвојива веза, вијак и навртка Спајање делова Закивањем Меко и тврдо лемљење Гасно заваривање Електрично заваривање	Користити рачунар ради лакшег усвајања градива
Стицање знања о корозији и површинској заштити	Ученици знају поступке заштите од корозије	Корозија и површинска заштита (4) Корозија, појам и врсте корозије Заштита метала од корозије	Користити рачунар и примере из праксе

ТЕХНОЛОГИЈА РАДА ДРУГИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Други	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	70					70

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ бастае предмета технологија образовног профила је у стицању стручно теоријских знања потребних за успешно схватање технолошког процеса и задатака у образовном профилу бравара. Програм је намењен ученику са посебним потребама у трогодишњем школовању. Практичном наставом треба оспособити ученика за самостално обављање послова и задатака ради стицања радне способности.

Задаци наставе овог предмета су:

- стицање знања о методама и поступцима рада у браварству (о обликовању, спајању, монтажи и заштити материјала), о карактеристикама и примени алата, прибора и једноставних машина које се користе у обављању послова и радних задатака бравара;
- стицање знања оа уначају мерења и контролисања, о мерним и контролним алатима, о потреби праћења и утврђивању квалитета производа;
- схватање значај о повезаности и међузависности елемената радног процеса у обликовању конкретног производа као целине;
- стицање одговорности уз максимално поштивање радне и техничке дисциплине;
- стицање навика за правилно коришћење средстава заштите на раду.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

- *Технологија образовног профила Бравар за II разред машинске школе* – Павле Шојић и Стеван Симић – Завид за уџбенике и наставна средства, Београд, 1989.
- *Технологија образовног профила Бравар за III разред машинске школе* – Павле Шојић и Стеван Симић – Завид за уџбенике и наставна средства, Београд, 1989.
- *Технологија занимања за трећи разред усмереног образовања машинске струке за занимања бравар-монтер, грађевински бравар и бродобравар* - Павле Шојић и Стеван Симић – Завид за уџбенике и наставна средства, Београд, 1979.
- *Технологија занимања за I разред школа за квалификоване раднике металске струке* – Драгутин Радовановић, Павле Шојић и Стеван Симић – Београд, 1973.
- *Уради сам: Заваривање* – Радомир М. Милићевић – Техничка књига, 1992.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ТЕМАМА

- математика
- основе машинства
- материјали и обрада метала
- технологија рада (први разред)
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Други

Годишњи фонд часова: 70 (2 час недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Стицање знања о радном месту бравара	Ученици су упознати са организацијом рада у браварској радионици	Радно место (2) - Организација рада и мере заштите на раду	Приказати помоћу слика ученицима средства заштите на раду
Стицање знања о поступцима израде делова у машинству	Ученици су упознати са поступком ливења, ваљања, пресовања и	Поступци израде делова у машинству (12) Појам ливења, ливење у пешчаним калупима	Користити рачунар за приказивање поступака израде делова ливењем

	извлачења материјала	Значај ливења у машинској индустрији Ковање, основни поступци ковања, алат и прибор Ваљање, поступци ваљања лимова, цеви и жица Пресовање материјала, машине уређаји и алати Извлачење материјала, основни поступци и примена	ковањем извлачењем и пресовањем
Стицање знања о обради метала скидањем струготине	Ученици познају различите начине обраде метала скидањем струготине, као и машине на којима се врши дата обрада	Обрада метала скидањем струготине (14) Обрада метала стругањем, врсте стругова Бушење метала, врсте бушилица Брушење метала, врсте брусилица Глодање метала, врсте глодалица Рендисање метала, врсте рендисаљки Обрада на тестерама, основни поступци тестерисања Карактеристике обраде провлачењем	Користити слике машина за обраду и рачунар за приказ поступака обраде метала скидањем струготине
Стицање знања о оштрењу алата	Ученици познају технолошки поступак оштрења бургија и ножева	Оштрење алата (8) Алат за оштрење Машине за оштрење Технолошки поступак оштрења бургија и ножева Грешке при оштрењу и мере заштите на раду при оштрењу	Користити цртеже оштрења и рачунар. Истаћи значај заштите на раду при оштрењу
Стицање знања о обрада метала спајањем	Ученици знају како се врши спајање метала гасним и електролучним заваривањем, као и које мере заштите требају да примене	Обрада метала спајањем (14) Нераздвојива веза при спајању метала, значај и примена Тврдо лемљење, поступак лемљења, алат и прибор Гасно заваривање метала Гасно резање метала Електролучно заваривање, опрема алат и прибор Техника рада при електролучном заваривању Мере заштите при обради спајањем	Користити примере из праксе и искуства стечена на пракси претходне школске године

Стицање знања о изради браварских конструкција	Ученици знају како треба да израде једноставније браварске конструкције	Израда браварских конструкција (14) Материјали за израду браварских конструкција Читање техничких цртежа и скица Кројење и и сечење делова Уштеда у материјалу при кројењу Израда елемената конструкција Састављање делова нераздвојивим спојевима Мере заштите на раду	Користити готове цртеже као и графички приказ на школској табли „да би се приказао начин израде елемената браварских конструкција
Стицање знања о површинској заштити метала	Ученици знају како да изврше заштиту металних делова од корозије	Површинска заштита (6) Припрема површине за заштиту Заштита неметалним превлакама Мере заштите на раду	Користити уџбеник и примере из праксе

ТЕХНОЛОГИЈА РАДА ТРЕЋИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Трећи	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	64					64

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ бастае предмета технологија образовног профила је у стицању стручно теоријских знања потребних за успешно схватање технолошког процеса и задатака у образовном профилу бравара. Програм је намењен ученику са посебним потребама у трогодишњем школовању. Практичном наставом треба оспособити ученика за самостално обављање послова и задатака ради стицања радне способности.

Задаци наставе овог предмета су:

- стицање знања о методама и поступцима рада у браварству (о обликовању, спајању, монтажи и заштити материјала), о карактеристикама и примени алата, прибора и једноставних машина које се користе у обављању послова и радних задатака бравара;
- стицање знања оа уначају мерења и контролисања, о мерним и контролним алатима, о потреби праћења и утврђивању квалитета производа;
- схватање значај о повезаности и међузависности елемената радног процеса у обликовању конкретног производа као целине;
- стицање одговорности уз максимално поштивање радне и техничке дисциплине;
- стицање навика за правилно коришћење средстава заштите на раду.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

- *Технологија образовног профила Бравар за II разред машинске школе* – Павле Шојић и Стеван Симић – Завид за уџбенике и наставна средства Београд 1989.
- *Технологија образовног профила Бравар за III разред машинске школе* – Павле Шојић и Стеван Симић – Завид за уџбенике и наставна средства Београд 1989
- *Технологија занимања за трећи разред усмереног образовања машинске струке за занимања бравар-монтер, грађевински бравар и бродобравар* - Павле Шојић и Стеван Симић – Завид за уџбенике и наставна средства Београд 1979.
- *Технологија занимања за I разред школа за квалификоване раднике металске струке* – Драгутин Радовановић, Павле Шојић и Стеван Симић – Београд 1973.
- *Уради сам: Заваривање* – Радомир М. Милићевић – Техничка књига 1992.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- математика
- основе машинства
- материјали и обрада метала
- технологија рада (први и други разред)
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Трећи

Годишњи фонд часова: 64 (2 час недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Стицање знања о пријему послова и радних задатака	Ученик зна да прими посао у браварској радионици	Радно место (2) Алат и прибор у браварској радионици Пријем послова и радних задатака	Користити слике алата и прибора који се користи у браварској радионици
Стицање знања о начину мерења преношења мера и оцртавању као и значају тачности приликом преношења мера на материјал	Ученици правилно користе алат и прибор за оцртавање и обележавање и постижу задовољавајућу тачност приликом преношења мера на материјал	Мерење, преношење мера и оцртавање (8) Читање техничког цртежа и преношење мера на материјала - Алат и прибор за обележавање и оцртавање Оцртавање кружних линија Чување и одржавање алата за оцртавање и обележавање	Демонстрирати ученицима правилно коришћење прибора за мерење оцртавање и обележавање
Стицање знања о обележавању лимова и профила	Ученици знају како да ручно савију материјал и како да користе машине за савијање лима и профила	Обележавање лима и профила (12) Ручно савијање материјала Машинско савијање материјала Машине за угаоно и кружно савијање лима Савијање и обликовање жице Извлачење материјала Мере заштите на раду при обликовању материјала	Користити рачунар да би се приказао ученицима рад на машинама за савијање и извлачење материјала различитих профила
Стицање знања о изради и монтажа браварских конструкција	Ученици знају како треба да израде једноставније браварске конструкције	Израда и монтажа браварских конструкција (12) Материјали за израду браварских конструкција Кројење и сечење делова Уштеда у материјалу при кројењу Савијање и обликовање делова браварских конструкција	Користити готове цртеже као и графички приказ на школској табли, да би се приказао начин израде елемената браварских конструкција

		Спајање делова браварских конструкција раздвојивом везом Спајање делова браварских конструкција нераздвојивом везом	
Стицање знања о изради и монтажи грађевинске браварије	Ученици знају како треба да израде једноставније елементе грађевинске браварије	Израда и монтажа грађевинске браварије (14) Материјали за израду грађевинске браварије Израда и монтажа елемената грађевинске браварије Ограде и решетке Капије и врата Прозори, браве и окови Мерење и контрола при изради и монтажи грађевинске браварије	Користити готове цртеже као и графички приказ на школској табли, да би се приказао начин израде елемената грађевинске браварије
Стицање знања о изради и монтажи челичних конструкција	Ученици знају како се израђују једноставније челичне конструкције	Израда и монтажа челичних конструкција (14) Врсте челичних конструкција Израда носача челичних конструкција Израда веза челичних конструкција Израда кровних конструкција Израда просторних и решеткастих конструкција Мерење и контрола при изради челичних конструкција Мере заштите на раду на висинама	Користити рачунар да би се приказао начин израде челичних конструкција
Стицање знања о радној и технолошкој документацији	Ученици умеју да користе технолошку документацију	Радна и технолошка документација (4) Радни налог Обрачун услуга	Користити знања из математике да би се извршио обрачун услуга

ПРАКТИЧНА НАСТАВА

ПРВИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
			630			630

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ практичне наставе је у стицању знања, радних вештина и навика потребних за обављање послова и самосталан извршилачки рад у оквиру образовног профила бравара (оспособљавање за рад).

Задаци практичне наставе садржани су у:

- овладавање технолошким операцијама ручне и одговарајуће машинске обраде на карактеристичним пословима у изради и монтажи браварских, занатских и индустријских производа;
- оспособљавању за правилну употребу, примену и одржавање средстава рада, њихово рационално и економично коришћење уз сагледавање њихове материјалне вредности и века трајања;
- примени знања о правилном избору материјала за израду производа и оспособљавање за њихово рационално коришћење и смањење одпада;
- стицању практичних знања и умења у мерењу и контролисању делова у процесу рада и остваривању квалитета производа;
- стицању знања и навика за правилно коришћење средстава заштите на раду.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Павле Шојић, Драгутин Радовановић, „Технологија занимања за I разред школа за квалификоване раднике металске струке“, Београд
2. Др.Бошко Стојановић, Жељко М. Папић, „Ручна обрада метала-приручник за практичну наставу, Технички факултет“, Чачак 1995.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- Технологија рада

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 630 (18 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
<ul style="list-style-type: none"> - Упознати ученике са радном местом у браварској радионици - распоредом и врстом радних задатака, алатима и материјалима и организацијом рада; - применом мера заштите на раду. 	<p>Ученици ће бити упознати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - са организацијом рада на радном месту, - са распоредом и радним задацима у радионицама; - Моћи ће да препознају и именују алате и материјале у браварској радионици и да примене основне мере заштите. 	Увод (48)	<ul style="list-style-type: none"> - Практично показати радно место ученицима у браварској радионици - Дефинисати подручје рада ученика у браварској радионици - Практично показати алате и материјале у браварској радионици - Показати ученицима средства заштите и објаснити како се користе.Увежбавати употребу средстава заштите
<ul style="list-style-type: none"> - Стицање практичних знања о мерним алатима и мерним инструментима - Упознавање ученика са основним поступцима мерења и контролисања 	<p>Ученици ће знати да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - разликују мерне и контролне алате - препознају и именују алате и приборе - користе помично мерило, метални лењир, мерне траке ... - користе угаоник, угломер и разне шаблоне - након употребе очисте и правилно одложе алате 	Мерење и контролисање (90)	<ul style="list-style-type: none"> - Практично показати мерне и контролне алате и објаснити њихову примену - Увежбавати са ученицима мерење дужинских мера лењиром и металним тракама - Увежбавати са ученицима мерење дужинских мера мерилима са Нонијусовом скалом

			- Извести вежбу мерења и контролисања коришћењем угаоника и угломера
- Упознати ученике са алатом и прибором за обележавање и оцртавање - Упознати ученике са поступцима оцртавања површине (помоћу шаблона и по узорку) - Развијање код ученика правилног односа према алату	Ученици ће бити оспособљени да: - користе иглу за оцртавање, шестар, тачкасти обележивач ... - препознају и правилно одаберу потребан алат - на припремљену површину оцртају задате мере - помоћу шаблона оцртају контуру на радном предмету - након употребе одмасте, очисте и правилно одложе алат	Оцртавање и обележавање (72)	- Практично показати алате за оцртавање и обележавање и објаснити њихову примену - Припремити површину за оцртавање и обележавање - Увежбавати са ученицима оцртавање иглом и шестаром - Увежбавати са ученицима преношење мера са цртежа на радни предмет - Извести вежбу оцртавања контуре коришћењем шаблона
- Упознати ученике са алатима за сечење и одвајање материјала - Стицање практичних знања у раду са оквирном тестером за сечење метала, ручним и стоним макама за сечење метала, секачем... - Стицање практичних знања у раду са ручном и стоним електричном брусилицом за сечење - Упознавање ученика са основним мерама заштите на раду при одсецању материјала	Ученици ће бити обучени да: - препознају и именују алат - правилно одаберу алат у зависности од материјала - правилно користе алат у зависности од технолошке операције - правилно користе средства личне и колективне заштите и да се придржавају прописаних мера	Сечење материјала (72)	- Практично показати алате за сечење метала - Увежбавати са ученицима сечење оквирном тестером и објаснити правилно држање тела при извођењу операције - Увежбавати са ученицима сечење материјала ручним и стоним макама по оцртаној линији - Практично показати ученицима одсецање профила брусилицом - Објаснити ученицима како се користе средства заштите (радно одело, наочаре, рукавице, кецеља..)
- Упознати ученике са основним поступцима ручне обраде метала - Стицање практичних знања у раду са турпијама, избор турпије и поступак турпијања - Стицање практичних знања у раду са браварским чекићем,	Ученици ће бити оспособљени да: - препознају и именују алат за ручну обраду метала - изврше правилан одабир турпије у зависности од технолошке операције - правилно користе чекић и алате за обликовање	Основни поступци ручне обраде метала (98)	- Практично показати и именовати алате за ручну обраду метала - Увежбавати са ученицима турпијање равних, округлих и косих површина - Увежбавати са ученицима обраду деформисањем материјала

<p>обликачима и осталим алатом</p> <ul style="list-style-type: none"> - Упознати ученике са правилном употребом машина и уређаја за савијање материјала - Упознавање ученика са основним мерама заштите на раду при основним поступцима ручне обраде 	<ul style="list-style-type: none"> - чекићем правилно савију и исправе материјал у хладном стању - користе машину за савијање лима уз надзор техничког лица - правилно очисте и одржавају алат и одложе након употребе - користе средства заштите и спроводе прописане мере заштите на раду 		<p>коришћењем чекића, обликача ...</p> <ul style="list-style-type: none"> - Практично показати ученицима савијање лима и профила на машинама за савијање - Практично показати ученицима чишћење и одмашћивање турпија - Увешбавати са ученицима како се користе средства заштите (радно одело, наочаре, рукавице...)
<ul style="list-style-type: none"> - Упознати ученике са основним поступцима обраде метала на бушилици - Стицање практичних знања о алатима и машинама за бушење - Стицање практичних знања о припреми материјала и изради спољашњег и унутрашњег навоја 	<p>Ученици ће знати да :</p> <ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују алате у зависности од поступка обраде на бушилици - правилно одаберу алат за бушење, развртање и упуштање - одаберу алат и правилно приступе изради спољашњег и унутрашњег навоја - изврше контролу исправности навоја и уоче грешке при обради - користе средства заштите и спроводе прописане мере заштите на раду 	<p>Бушење, развртање, упуштање и резање навоја (98)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Практично показати и именовати алате за обраду метала на бушилици - Увешбавати са ученицима правилног избора бургија у зависности од отвора - Увешбавати са ученицима упуштање отвора - Практично показати ученицима израду отвора при изради унутрашњег навоја - Практично показати ученицима припрему материјала за израду спољашњег навоја - Увешбавати са ученицима како се користе средства заштите (радно одело, наочаре, рукавице...)
<ul style="list-style-type: none"> - Упознати ученике са основним поступцима спајања материјала (појам раздвојиве и нераздвојиве везе) - Стицање практичних знања о поступку спајања материјала завртњима и наврткама (раздвојива веза) - Стицање практичних знања о спајању материјала закивањима - Упознати ученике са поступцима спајања лемљењем - Упознати ученике са поступцима спајања материјала заваривањем 	<p>Ученици ће знати да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - наведу основне поступке спајања материјала - припреме материјал за спајање завртњем и навртком - припреме материјал за спајање закивањем и изведу поступак закивања - припреме материјал за спајање лемљењем и изведу поступак лемљења - припреме материјал за спајање заваривањем и изведу поступак електролучним заваривањем 	<p>Обрада метала спајањем (98)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Практично показати и припремити материјале за спајање завртњем и навртком - - Практично показати поступак спајања материјала закивањем - Практично показати поступак спајања материјала лемљењем - Практично показати поступак спајања материјала електролучним заваривањем - Практично показати поступак спајања материјала гасним заваривањем

- Упознавање ученика са основним мерама заштите на раду при основним поступцима заваривања	- обраде заварену површину и очисте од остатака поступка заваривања - користе средства заштите и спроводе прописане мере заштите на раду		- Извести са ученицима вежбу припреме површине за заваривање и очистити заварену површину - Увежбавати са ученицима коришћење средства заштите (радно одело, наочаре, рукавице, кецеља, заштитна маска...)
- Стицање основних знања о корозији, врстама корозије и како настаје - Стицање практичних знања о правилној примени појединих ручних алата за одстрањивање корозије и антикорозивној заштити. - Упознавање са основним правилима одржавања машина и уређаја, прања и подмазивања - Упознавање ученика са основним мерама заштите на раду при основним поступцима ручне припреме површина за заштиту од корозије	Ученици ће знати да: - уклоне корозију са површина металних предмета ручним алатима (брусним папиром, четком, турпијом и ручном брусилцом) и да очишћену површину премажу антикорозивним средством и основном бојом. - по потреби изврше деконзервацију и одмашћивање лимова, профила и браварских конструкција - користе лична средства заштите на раду и да спроводе прописане мере заштите	Корозија и површинска заштита (54)	- Практично показати посупак уклањања корозије са површине радног предмета брусним папиром, челичном четком и турпијом и нанети антикорозивно средство и слој основне боје - Извршити деконзервацију и одмашћивање потребног материјала за израду браварске конструкције - Користити техничке материјале и алат у браварској радионици - Увежбавати са ученицима коришћење средства заштите (радно одело, наочаре, рукавице ..)

ПРАКТИЧНА НАСТАВА ДРУГИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Други	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
			630			630

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ практичне наставе је у стицању знања, радних вештина и навика потребних за обављање послова и самосталан извршилачки рад у оквиру образовног профила бравара (оспособљавање за рад).

Задачи практичне наставе садржани су у:

- овладавање технолошким операцијама ручне и одговарајуће машинске обраде на карактеристичним пословима у изради и монтажи браварских, занатских и индустријских производа;
- оспособљавању за правилну употребу, примену и одржавање средстава рада, њихово рационално и економично коришћење уз сагледавање њихове материјалне вредности и века трајања;
- примени знања о правилном избору материјала за израду производа и оспособљавање за њихово рационално коришћење и смањење одпада;

- стицању практичних знања и умења у мерењу и контролисању делова у процесу рада и остваривању квалитета производа;
- стицању знања и навика за правилно коришћење средстава заштите на раду.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

- 1.Павле Шојић, Драгутин Радовановић, „Технологија занимања за II разред школа за квалификоване раднике металске струке“, Београд
- 2.Др.Бошко Стојановић, Жељко М.Папић, „Ручна обрада метала-приручник за практичну наставу“, Технички факултет, Чачак 1995.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- Технологија рада

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Други

Годишњи фонд часова: 630 (18 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
<ul style="list-style-type: none"> - Упознати ученике са радном местом у браварској радионици - распоредом и врстом радних задатака, алатима и материјалима и организацијом рада; - применом мера заштите на раду. 	<p>Ученици ће бити упознати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - са организацијом рада на радном месту, - са распоредом и радним задацима у радионицама; - Моћи ће да препознају и именују алате и материјале у браварској радионици и да примене основне мере заштите. 	Радно место (18)	<ul style="list-style-type: none"> - Практично показати радно место ученицима у браварској радионици - Дефинисати подручје рада ученика у браварској радионици - Практично показати алате и материјале у браварској радионици - Показати ученицима средства заштите и објаснити како се користе.Увежбавати употребу средстава заштите
<ul style="list-style-type: none"> - Упознати ученике са основним поступцима обраде метала деформисањем - Стицање практичних знања о ковању у хладном и загрејаном стању - Стицање практичних знања о поступцима извлачења ручним алатима - Стицање практичних знања о поступцима пресовања и савијања лимова, жица и профила - Стицање практичних знања о поступцима мерења и контролисања делова израђених поступцима обраде деформисањем 	<p>Ученици ће знати да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - наброје основне поступке обраде деформисањем - одаберу потребне алате за обраду ковањем - загреју материјал до потребне температуре за обраду ковањем у топлом стању - поступком извлачења добију сферну површину радног предмета - правилно савијају и исправљају лимове, жице и профиле - користе расположиве машине за савијање - изврше мерење и контролу готовог дела и уоче евентуалне грешке при обради 	Обрада метала деформацијом (126)	<ul style="list-style-type: none"> - Практично показати ученицима основне поступке обраде метала деформисањем и расположиве машине и алате у радионици - Практично са ученицима извести поступак ковања у хладном и топлом стању - Приступити изради сферичне површине за свећњак поступком обраде извлачења - Практично показати ученицима поступак ручног савијања и исправљања лимова и профила - Практично показати ученицима поступак савијања и исправљања лимова и

<ul style="list-style-type: none"> - Упознавање ученика са основним мерама заштите на раду при обради деформисањем 	<ul style="list-style-type: none"> - примене средства заштите на раду и спроводе прописане мере заштите 		<ul style="list-style-type: none"> профила на машини и преси за савијање - Извршити мерење и контролу делова добијених предходним поступцима - Убежавати са ученицима употребу средстава заштите на раду (радно одело, рукавице, наочаре, кецеље..)
<ul style="list-style-type: none"> - Упознати ученике са алатима за сечење и одвајање материјала - Стицање практичних знања у раду са оквирном тестером за сечење метала, ручним и стоним маказама за сечење метала, секачем... - Стицање практичних знања у раду са ручном и стоном електричном брусилицом за сечење - Стицање практичних знања у раду са турпијама, избор турпије и поступак турпијања - Стицање практичних знања у раду са браварским чекићем, обликачима и осталим алатом - Упознати ученике са правилном употребом машина и уређаја за савијање материјала - Стицање практичних знања о припреми материјала и изради спољашњег и унутрашњег навоја - Упознавање ученика са основним мерама заштите на раду при основним поступцима ручне обраде 	<ul style="list-style-type: none"> Ученици ће бити обучени да: - препознају и именују алат - правилно одаберу алат у зависности од материјала - правилно користе алат у зависности од технолошке операције - изврше правилан одабир турпије у зависности од технолошке операције - правилно користе чекић и алате за обликовање - чекићем правилно савију и исправе материјал у хладном стању - користе машину за савијање лима - одаберу алат и правилно приступе изради спољашњег и унутрашњег навоја - изврше контролу исправности навоја и уоче грешке при обради - правилно очисте и одржавају алат и одложе након употребе - користе средства заштите и спроводе прописане мере заштите на раду 	<ul style="list-style-type: none"> Увежбавање вештина на браварским деловима (110) 	<ul style="list-style-type: none"> - Практично показати алате за сечење метала - Увежавати са ученицима сечење оквирном тестером и објаснити правилно држање тела при извођењу операције - Увежавати са ученицима сечење материјала ручним и стоном маказама по оцртаној линији - Увежавати са ученицима турпијање равних, округлих и косих површина - Увежавати са ученицима обраду деформисањем материјала коришћењем чекића, обликача ... - Практично показати ученицима савијање лима и профила на машинама за савијање - Увежавати са ученицима правилног избора бургија у зависности од отвора - Практично показати ученицима израду отвора при изради унутрашњег навоја - Практично показати ученицима припрему материјала за израду спољашњег навоја - Увежавати са ученицима како се користе средства заштите (радно одело, наочаре, рукавице...)
<ul style="list-style-type: none"> - Упознати ученике са основним поступцима оштрења алата 	<ul style="list-style-type: none"> Ученици ће знати да: - препознају и именују алате за оштрење 	<ul style="list-style-type: none"> Оштрење алата (90) 	<ul style="list-style-type: none"> - Практично показати ученицима како се

<ul style="list-style-type: none"> - Стицање практичних знања о поступцима оштрења алата - Контролисање и уочавање грешака при оштрењу алата - Упознавање ученика са основним мерама заштите на раду 	<ul style="list-style-type: none"> - правилно наоштре секач, пробојац, тачкасти обележивач и спиралне бургије на тоцилу - изврше контролу и уоче грешке при оштрењу спиралних бургија коришћењем контролника - приликом оштрења алата користе расхладно средство - предузму све потребне мере заштите на раду 		<ul style="list-style-type: none"> оштре основни браварски алати - Омогућити ученицима да самостално наоштре секач и спиралну бургију - Извршити контролу наоштрених спиралних бургија контролником и објаснити ученицима геометрију алата - Увежбавати са ученицима употребу средстава заштите (радно одело, рукавице, наочаре ..)
<ul style="list-style-type: none"> - Упознати ученике са основним поступцима спајања материјала - Стицање практичних знања о поступку спајања материјала завртњима и наврткама (раздвојива веза) - Упознати ученике са поступцима спајања лемљењем (меко и тврдо лемљење) - Упознати ученике са поступцима спајања материјала заваривањем и технологијом заваривања - Упознавање ученика са основним мерама заштите на раду при основним поступцима заваривања 	<ul style="list-style-type: none"> Ученици ће знати да: - наведу основне поступке спајања материјала - припреме материјал за спајање завртњем и навртком - припреме материјал за спајање лемљењем и изведу поступак лемљења обојених метала - правилно подесе уређај за електролучно заваривање и изаберу електроду (додатни материјал) - припреме материјал за спајање заваривањем и изведу поступак електролучним заваривањем у хоризонталном и вертикалном положају - обраде заварену површину и очисте од остатака поступка заваривања - користе средства заштите и спроводе прописане мере заштите на раду 	Обрада метала спајањем (152)	<ul style="list-style-type: none"> - Практично показати и припремити материјале за спајање завртњем и навртком --- Практично показати поступак спајања материјала лемљењем обојених метала - Практично показати поступак спајања материјала електролучним заваривањем - Практично показати ученицима подешавање уређаја за електролучно заваривање - Практично показати поступак спајања материјала електроотпорним заваривањем - Извести са ученицима вежбу припреме површине за заваривање и очистити заварену површину - Увежбавати са ученицима коришћење средстава заштите (радно одело, наочаре, рукавице, кецеља, заштитна маска...)
<ul style="list-style-type: none"> - Упознавање ученика са поступцима израде браварских конструкција - Стицање практичних знања о изради и 	<ul style="list-style-type: none"> Ученици ће знати : - основне поступке израде браварских конструкција - да припреме потребан материјал, 	Обрада браварских конструкција (134)	<ul style="list-style-type: none"> - Практично показати ученицима израду мање сложене браварске конструкције

<p>монтажи мање сложених конструкција</p> <ul style="list-style-type: none"> - Стицање практичних знања о изради браварских конструкција обрадом деформисањем и заваривањем - Упознавање ученика са основним мерама заштите на раду при основним поступцима израде и монтаже браварских конструкција 	<p>исеку на задату меру и изврше спајање делова конструкције завртњима</p> <ul style="list-style-type: none"> - да припреме потребан материјал, исеку на задату меру и изврше спајање делова конструкције електролучним заваривањем - да припреме потребан материјал, исеку на задату меру, савију, профилишу, израде навој и изврше спајање делова конструкције - да користе средства заштите и спроводе прописане мере заштите на раду 		<p>(заштитна решетка за прозор)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Практично показати ученицима поступак израде зидних носача полице и извршити монтажу завртњима - Практично показати поступак израде обујмице од плъоснатог полуфабриката (траке) са израдом навоја на крајевима ради притезања. - Увежбавати са ученицима коришћење средства заштите (радно одело, наочаре, рукавице, кецеља, заштитна маска...)
<ul style="list-style-type: none"> - Упознавање ученика са поступцима припреме металне површине. - Стицање практичних знања о правилној примени појединих машинских алата за припрему површина. - Упознавање ученика са посебним поступцима припреме металних површина - Стицање практичних знања о механичким поступцима уклањања старе боје и корозије са металних површина. 	<p>-Ученици ће знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да наведу поступке припреме металних површина и опрему неопходну за извођење поступка - да уклоне корозију са површина металних предмета ручним алатима (брусним папиром, четком и турпијом), - - - да третирају површину хемијским средствима и да очишћену површину премажу заштитном бојом. - да припреме површину машинским алатима (брусилицом, ротационим четкама и сл.) под надзором техничког лица - да уклоне остатке старе боје и корозије ручним и машинским алатима - да наведу основне поступке површинске заштите метала заштитним превлакама - да користе средства заштите и спроводе прописане мере заштите на раду 	<p>Површинска заштита (44)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Користити расположива средства и алате за припрему металних површина у браварској радионици. - Практично показати припрему металне површине коришћењем ручних и машинских алата. - Припремљену површину третирати хемијским средством (декапирање) - Показати ученицима поступак наношења заштитне боје четком, ваљком и прскањем. - Заједно са ученицима урадити вежбу уклањања старе боје и корозије са површине радног предмета. - Организовати посету „Метал-инекс“-у или неком другом предузећу у окружењу које се бави израдом металне галантерије.

ПРАКТИЧНА НАСТАВА ТРЕЋИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Трећи	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
			576			576

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ практичне наставе је у стицању знања, радних вештина и навика потребних за обављање послова и самосталан извршилачки рад у оквиру образовног профила бравара (оспособљавање за рад).

Задачи практичне наставе садржани су у:

- овладавање технолошким операцијама ручне и одговарајуће машинске обраде на карактеристичним пословима у изради и монтажи браварских, занатских и индустријских производа;
- оспособљавању за правилну употребу, примену и одржавање средстава рада, њихово рационално и економично коришћење уз сагледавање њихове материјалне вредности и века трајања;
- примени знања о правилном избору материјала за израду производа и оспособљавање за њихово рационално коришћење и смањење одпада;
- стицању практичних знања и умења у мерењу и контролисању делова у процесу рада и остваривању квалитета производа;
- стицању знања и навика за правилно коришћење средстава заштите на раду.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Павле Шојић, Драгутин Радовановић, „Технологија занимања за III разред школа за квалификоване раднике металске струке“, Београд
2. Др.Бошко Стојановић, Жељко М.Папић, „Ручна обрада метала-приручник за практичну наставу“, Технички факултет, Чачак 1995.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- Технологија рада

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Трећи

Годишњи фонд часова: 576 (18 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
- Упознати ученике са радном местом у браварској радионици - распоредом и врстом радних задатака, алатима и материјалима и организацијом рада; - применом мера заштите на раду.	Ученици ће бити упознати: - са организацијом рада на радном месту, - са распоредом и радним задацима у радионицама; - Моћи ће да препознају, именују и користе алате и материјале у браварској радионици и да примене основне мере заштите.	Радно место (18)	- Практично показати радно место ученицима у браварској радионици - Дефинисати подручје рада ученика у браварској радионици - Практично показати алате и материјале у браварској радионици - Показати ученицима средства заштите и објаснити како се користе.Увежбавати употребу средстава заштите
- Упознати ученике са алатом и прибором за	Ученици ће бити оспособљени да:	Мерње, преношење и оцртавање мера (72)	- Практично показати алате за оцртавање и обележавање и

<p>обележавање и оцртавање</p> <ul style="list-style-type: none"> - Стицање практичних знања о поступку припреме површине за мерење и оцртавање - Анализа техничког цртежа и припрема потребног алата за преношење мера на радни предмет - Упознати ученике са поступцима оцртавања површине (помоћу шаблона и по узорку) - Развијање код ученика правилног односа према алату 	<ul style="list-style-type: none"> - правилно читају техничку документацију - препознају и правилно одаберу потребан алат - користе иглу за оцртавање, шестар, тачкасти обележивач ... - на припремљену површину оцртају задате мере - помоћу шаблона оцртају контуру на радном предмету - након употребе одмасте, очисте и правилно одложе алат 		<p>објаснити њихову примену</p> <ul style="list-style-type: none"> - Увежбавати за ученицима правилно читање техничке документације - Припремити површину за оцртавање и обележавање - Увежбавати са ученицима оцртавање иглом и шестаром - Увежбавати са ученицима преношење мера са цртежа на радни предмет - Извести вежбу оцртавања контуре коришћењем шаблона
<ul style="list-style-type: none"> - Упознати ученике са основним поступцима обраде метала савијања (ручно и машински) - Стицање практичних знања о поступку обраде кружним савијањем - Стицање практичних знања о поступцима угаоног савијања - Стицање практичних знања о поступцима обликовања материјала у хладном и топлом стању - Упознавање ученика са основним мерама заштите на раду при обради профила и лимова 	<p>Ученици ће знати да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - одаберу потребне алате за обраду савијањем - загреју материјал до потребне температуре за обраду материјала у топлом стању - поступком савијања добију цилиндричну површину радног предмета - правилно савијају и исправљају лимове и профиле - користе расположиве машине за савијање - изврше мерење и контролу готовог дела и уоче евентуалне грешке при обради - примене средства заштите на раду и спроводе прописане мере заштите 	<p>Обликовање лимова и профила (108)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Практично показати ученицима основне поступке обраде метала савијањем и расположиве машине и алате у радионици - Практично са ученицима извести поступак кружног савијања - Практично показати ученицима поступак ручног савијања и исправљања лимова и профила - Практично показати ученицима поступак савијања и исправљања лимова и профила на машини и преси за савијање - Увежбавати са ученицима употребу средстава заштите на раду (радno одело, рукавице, наочаре, кецеље..)
<ul style="list-style-type: none"> - Упознавање ученика са поступцима израде браварских конструкција - Стицање практичних знања о поступцима кројења и сечења делова према техничкој документацији - Стицање практичних знања о изради и 	<p>Ученици ће знати :</p> <ul style="list-style-type: none"> - основне поступке израде браварских конструкција - да припреме потребан материјал, исеку и укроје на задату меру према техничкој документацији - да изврше спајање делова браварске конструкције према 	<p>Израда браварских конструкција (120)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Практично показати ученицима израду браварске конструкције (радни сто са подесивим нагибом радне површине) према техничкој документацији - Увежбавати са ученицима коришћење средстава заштите (радno одело,

<p>монтажи браварских конструкција</p> <ul style="list-style-type: none"> - Стицање практичних знања о изради браварских конструкција обрадом деформисањем и заваривањем - Упознавање ученика са основним мерама заштите на раду при основним поступцима израде и монтаже браварских конструкција 	<p>техничкој документацији</p> <ul style="list-style-type: none"> - да изврше монтажу браварске конструкције - да користе средства заштите и спроводе прописане мере заштите на раду 		<p>наочаре, рукавице, кецеља, заштитна маска...)</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Упознати ученике са израдом спецификације потребног материјала на основу техничко-технолошке документације - Стицање практичних знања о технолошком поступку израде грађевинске браварије, избору потребног алата и прибора - Стицање практичних знања о функционисању и поправци механизма грађевинске браварије - Упознати ученике са поступцима мерења и контроле - Упознати ученике са основним мерама заштите на раду при основним поступцима израде и монтаже грађевинске браварије 	<p>Ученици ће знати да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - самостално изабери потребан материјал за израду - самостално израде дату браварску конструкцију према техничко-технолошкој документацији - изабери алат и прибор неопходан за извођења технолошког поступка - самостално изврше мерење и контролу - отклоне неисправности настале монтажом и употребом грађевинске браварије - користе средства заштите и спроводе прописане мере заштите на раду 	<p>Израда и монтажа грађевинске браварије (120)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Практично показати ученицима израду грађевинске браварије (ограда, двокрилна капија, клизна врата...) - Урадити са ученицима пример спецификације потребног материјала према техничко-технолошкој документацији за израду клизних врата - Увежбавати са ученицима поправку брава и механизма на вратима и прозорима у школи - Увежбавати са ученицима коришћење средства заштите
<ul style="list-style-type: none"> - Упознати ученике са израдом спецификације потребног материјала на основу техничко-технолошке документације - Стицање практичних знања о технолошком поступку израде челичних конструкција, избору потребног алата и прибора - Упознати ученике са поступцима мерења и контроле 	<p>Ученици ће знати да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - самостално изабери потребан материјал за израду челичних конструкција - самостално израде дату браварску конструкцију према техничко-технолошкој документацији - да изабери алат и прибор неопходан за извођења технолошког поступка - самостално изврше мерење и контролу - користе средства заштите и спроводе 	<p>Израда и монтажа челичних конструкција (120)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Практично показати ученицима израду конзола, носача, стубова, кровне конструкције... - Урадити са ученицима пример спецификације потребног материјала према техничко-технолошкој документацији за израду зидних носача - Извршити мерење и контролу израђених носача - Увежбавати са ученицима

- Упознати ученике са основним мерама заштите на раду при основним поступцима израде и монтаже челичних конструкција	прописане мере заштите на раду		коришћење средства заштите
- Упознати ученике са радном документацијом у браварској радионици - Стицање практичних знања о попуњавању радне документације - Стицање практичних знања о изради калкулације на основу техничко-технолошке документације	Ученици ће знати да: - попуне радни налог, радну листу, требовање за материјал... - самостално одреде потребно време и уложени рад за израду дате конструкције - да самостално ураде калкулацију	Радна и технолошка документација (18)	- Практично показати ученицима на примеру како се попуњава радна документација - Објаснити поступак требовања материјала из магацина - Урадити практичан пример калкулације на основу спецификације за израду клизних врата

Образовни профил: Аутолимар

ТЕХНОЛОГИЈА РАДА ПРВИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	70					70

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе предмета технологија образовног профила је у стицању знања потребних за успешно усвајање технолошког процеса и задатака у образовном профилу аутолимар у трогодишњем школовању. Програм је предвиђен за школовање ученика са посебним потребама.

Задаци наставе овог предмета су:

- Стицање знања о значају мерења и контролисања, о мерним и контролним алатима, о потреби праћења и утврђивања квалитета производа;
- Стицање радних навика и вештина које ће им омогућити самосталност у раду;
- Стицање одговорности уз максимално поштовање радне и технолошке дисциплине;
- Стицање навика за правилно коришћење средстава заштите на раду.

3. ПРЕПОРУЧЕНА ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

- *Технологија образовног профила аутолимар за II и III разред машинске школе* – Павле Шојић и Стеван Сремац, Завод за уџбенике и наставна средства Београд и Завод за школство Подгорица 1993. година
- *Технологија занимања за трећи разред усмереног образовања машинске струке за занимања бравар-монтер, грађевински бравар и бродобравар* – Павле Шојић и Стеван Сремац, Завод за уџбенике и наставна средства Београд 1987. године
- *Технологија занимања за I разред школа за квалификоване раднике машинске струке* – Драгутин Радвановић, Павле Шојић и Стеван Сремац, Београд 1973. година
- *Уради сам: Заваривање* – Радомир М. Милићевић, Техничка књига 1992. година

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- математика
- основе машинства

- материјали и обрада метала
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 70 (2 час недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Стицање основних знања о организацији рада аутолимара	Ученици ће знати који су основни задаци аутолимара	Увод (2) Организација рада у аутолимарској радионици	Кроз дискусију са ученицима дефинисати послове аутолимара
Стицање знања о значају мерења и контролисања, о мерним и контролним алатима, о потреби праћења и утврђивању квалитета производа;	Ученици умеју самостално да користе мерила за мерење и контролисање дужине и углова	Мерење и контролисање (10) Мерни алат и прибор Мерила за мерење и контролисање дужине Помично мерило Мерила за мерење и контролисање углова Чување и одржавање алата за мерење и контролисање	Користећи мерни алат и прибор ученицима показати поступак мерења и контролисања
Стицање знања о начину оцртавања и обележавања као и значају тачности приликом преношења мера на материјал	Ученици правилно користе алат и прибор за оцртавање и обележавање и постижу задовољавајућу тачност приликом преношења мера на материјал	Оцртавање и обележавање (6) Алат и прибор за оцртавање и обележавање Припрема материјала и поступак обележавања Значај тачности при оцртавању и обележавању	Демонстрирати ученицима правилно коришћење прибора за оцртавање и обележавање
Стицање знања о коришћењу различитих врста ручног алата, приликом извршавања основних поступака ручне обраде лима	Ученици умеју да користе алат за придржавање, кључеве, кљешта, одвијач, чекиће, турпије, маказе за сечење лима итд.	Основни поступци ручне обраде лима (14) Алат за придржавање Кључеви, врсте и примена Кљешта и одвијачи, врсте и примена Чекићи, техника рада и врсте Секачи и пробојци, принцип рада и врсте Турпијање, техника рада и врсте Маказе, принцип рада и врсте	Користити рачунар приликом објашњавања употребе различитих врста ручног алата, ради визуелног усвајања поступака обраде.
Стицање знања о поступку обраде метала скидањем струготине бушењем, као и поступцима урезивања и нарезивања навоја.	Ученици умеју да избуше отвор као и да нарежу и урежу навој	Бушење, развртање и резање навоја (8) Бушење, принцип рада и избор алата Развртање отвора, принцип рада и избор алата Резање навоја, урезивање	Користити графо фолије и рачунар приликом објашњавања поступка бушења и резања навоја.

		Резање навоја, нарезивање	
СТИЦАЊЕ ЗНАЊА О ОБРАДИ МЕТАЛА ДЕФОРМАЦИЈОМ И ЗНАЧАЈУ И ПРЕДНОСТИМА ТАКВОГ ПОСТУПКА ОБРАДЕ.	Ученици су савладали технике савијања, пресавијања, обрубљивања и исправљања лима.	Обрада метала деформацијом (10) Обрада деформисањем, основне карактеристике Савијање лима, ручно и машинско Пресавијање и обрубљивање лима Исправљање лима, ручна обрада	Обраду метала деформацијом као што је савијање, обликовање, исправљање лимова, жица, цеви и профила, што очигледније приближити ученицима, користећи илустрације, графо фолије и рачунар.
СТИЦАЊЕ ЗНАЊА О ВРСТАМА СПОЈЕВА, РАЗДВОЈИВИМ И НЕРАЗДВОЈИВИМ ВЕЗАМА.	Ученици су упознати са врстама спојева, као и поступцима монтаже и демонтирања делова.	Спајање лимова (10) Врсте спојева, раздвојива и нераздвојива веза Монтажа и демонтирања делова раздвојивом везом Закривљавање Мекано и тврдо лемљење Заваривање	Користећи примере из практичне наставе ученицима објаснити поступке спајања делова
СТИЦАЊЕ ЗНАЊА О КОРОЗИЈИ И ПОВРШИНСКОЈ ЗАШТИТИ	Ученици су упознати са врстама корозије, и умеју да примене мере површинске заштите.	Корозија и површинска заштита (6) Корозија, узроци настанка и врсте Заштита метала од корозије Превлаке, врсте	Користећи познате примере корозије ученицима објаснити настанак корозије
СТИЦАЊЕ ЗНАЊА О МЕРАМА ЗАШТИТЕ НА РАДУ	Ученици умеју да користе средства заштите на раду	Мере заштите на раду (4) Мере заштите на раду у аутолимарској радионици Очување животне и радне средине	Теоријским објашњењима и упутствима ученицима приказати значај заштите на раду.

ТЕХНОЛОГИЈА РАДА ДРУГИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Други	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	70					70

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе предмета технологија образовног профила је у стицању знања потребних за успешно усвајање технолошког процеса и задатака у образовном профилу аутолимар у трогодишњем школовању. Програм је предвиђен за школовање ученика са посебним потребама.

Задаци наставе овог предмета су:

- Стицање знања о значају мерења и контролисања, о мерним и контролним алатима, о потреби праћења и утврђивања квалитета производа;
- Стицање радних навика и вештина које ће им омогућити самосталност у раду;
- Стицање одговорности уз максимално поштовање радне и технолошке дисциплине;
- Стицање навика за правилно коришћење средстава заштите на раду.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

- *Технологија образовног профила аутолимар за II и III разред машинске школе* – Павле Шојић и Стеван Сремац, Завод за уџбенике и наставна средства Београд и Завод за школство Подгорица 1993. година
- *Технологија занимања за трећи разред усмереног образовања машинске струке за занимања бравар-монтер, грађевински бравар и бродобравар* – Павле Шојић и Стеван Сремац, Завод за уџбенике и наставна средства Београд 1987 године
- *Технологија занимања за I разред школа за квалификоване раднике машинске струке* – Драгутин Радовановић, Павле Шојић и Стеван Сремац, Београд, 1973. година
- *Уради сам: Заваривање* – Радомир М. Милићевић, Техничка књига 1992. година

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- математика
- материјали и обрада метала
- технологија рада (први разред)
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Други

Годишњи фонд часова: 70 (2 час недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Стицање знања о организацији у аутолимарској радионици	Ученици умеју да организују послове у радионици	Радно место (2) Организација рада у аутолимарској радионици и мере заштите на раду	Показати примену заштитних средстава у радионици
Стицање знања о карактеристикама лимова за производњу аутомобила	Ученици знају које лимове требају да употребе за поправку делова аутомобила	Лимови за аутомобиле (6) Производња лимова, врсте и квалитет Обликовање делова од лима за аутомобиле Карактеристике и значај шкољке, осетљиве тачке и захтеви	Користећи примере из праксе објаснити употребу различитих врста лимова
Стицање знања о основним поступцима ручне обраде лима	Ученици умеју да користе ручни алат који се користи у аутолимарској радионици	Основни послови и поступци ручне обраде (10) Обележавање, сечење и резање лимова Употреба ручних маказа Употреба лимарских чекића и алата за исправљање лима Употреба лимарских турпија Бушење лимова ручном бусилицом, алат и принцип рада	Користити слике и шеме приликом објашњавања принципа рада појединих ручних алата
Стицање знања о извлачењу лимова и добијању	Ученици познају поступак извлачења лимова	Извлачење и развлачење лимова (10)	Користити рачунар приликом обраде наставне јединице добијање

аутомобилских делова извлачењем		Општи појмови о деформацији материјала Процес обраде извлачењем, принцип и поступак извлачења лимова Извлачење на пресама Добијање аутомобилских делова извлачењем	аутомобилских делова извлачењем
Стицање знања о обради метала деформацијом	Ученици знају значај обраде метала деформисањем при изради аутомобилских делова	Обрада метала деформацијом (10) Поступак ваљања, средства и алат Обрада различитих врста лимова ваљањем Машинско савијање лимова под углом Пресовање и обрубљивање лимова Просецање и пробијање лимова на пресама	Користити рачунар да би се ученицима приказале различите врсте машина за савијање и различите врсте преса
Стицање знања о поступку расклапања и склапања делова аутомобила	Ученици знају употребу различитих алата за склапање и расклапање делова аутомобила	Делови од лима код аутомобила (8) Квалитет и димензије делова шкољке Процена штете на возилу код удара Поступак расклапања делова аутомобила Алат и прибор за склапање и расклапање	Користити слике алата и прибора за склапање и расклапање
Стицање знања о раздвојивим и нераздвојивим везама	Ученици знају када треба употребити раздвојиву а када нераздвојиву везу приликом оправке аутомобила	Спајање лимова (14) Спајање лимова раздвојивом везом Спајање лимова закивањем Примена меког и тврдог лемљења Гасно заваривање, алат и прибор Техника рада и поступци при гасном заваривању Електроотпорно заваривање лимова Уређаји за електроотпорно заваривање, средства заштите на раду	Користити рачунар за приказивање врста веза код аутомобила
Стицање знања о замени оштећених лимених делова аутомобила	Ученици познају поступке замене оштећених делова аутомобила	Замена оштећених лимених делова аутомобила (10) Поступак замене оштећених делова возила-аутомобила	Користити слике и графиконе приликом обраде наставне јединице употреба специјалних хидрауличних алата

		Извлачење оштећених делова возила-аутомобила Употреба специјалних хидрауличних алата	
--	--	---	--

ТЕХНОЛОГИЈА РАДА ТРЕЋИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Трећи	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	64					64

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе предмета технологија образовног профила је у стицању знања потребних за успешно усвајање технолошког процеса и задатака у образовном профилу аутолимар у трогодишњем школовању. Програм је предвиђен за школовање ученика са посебним потребама.

Задаци наставе овог предмета су:

- Стицање знања о значају мерења и контролисања, о мерним и контролним алатима, о потреби праћења и утврђивања квалитета производа;
- Стицање радних навика и вештина које ће им омогућити самосталност у раду;
- Стицање одговорности уз максимално поштовање радне и технолошке дисциплине;
- Стицање навика за правилно коришћење средстава заштите на раду.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

- *Технологија образовног профила аутолимар за II и III разред машинске школе* – Павле Шојић и Стеван Сремац, Завод за уџбенике и наставна средства Београд и Завод за школство, Подгорица, 1993. година
- *Технологија занимања за трећи разред усмереног образовања машинске струке за занимања бравар-монтер, грађевински бравар и бродобравар* – Павле Шојић и Стеван Сремац, Завод за уџбенике и наставна средства Београд, 1987. године
- *Технологија занимања за I разред школа за квалификоване раднике машинске струке* – Драгутин Радовановић, Павле Шојић и Стеван Сремац, Београд, 1973 година
- *Уради сам: Заваривање* – Радомир М. Милићевић, Техничка књига 1992. година

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- математика
- материјали и обрада метала
- технологија рада (први и други разред)
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Трећи

Годишњи фонд часова: 66 (2 час недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Стицање знања о пословима, алату и прибору у аутолимарској радионици	Ученици знају шта су послови аутолимара	Организација послова аутолимара (2) - Радно место, алат и прибор	Користити примере из праксе
Стицање знања о обиму оштећења аутомобила(	Ученици разликују врсте оштећења аутомобила	Утврђивање обима оштећења аутомобила (8)	Користити уџбеник и слике ради приказа оштећења

		Оштећење возила по средини предњег дела Оштећење предње леве и десне стране Оштећење при бочном удару Оштећење возила при удару код врата	
Стицање знања о развлачеуе возила	Ученици знају како се врши развлачење каросерије хидрауличним алатима, угаоном хидрауликом и специјалним координатним уређајима	Развлачење возила (8) Развлачење каросерије хидрауличним алатима Развлачење каросерије возила угаоном хидрауликом Развлачење специјалним координатним уређајима	Користити уџбеник и слике ради приказа развлачења возила
Стицање знања о унутрашњим склоповима аутомобила	Ученици знају како су уграђени унутрашњи склопови аутомобила	Унутрашњи склопови аутомобила (8) Мотор и везивање мотора на возилу Резервоар за гориво и справе за хлађење Инструмент табла и облоге крова Седишта и услужни делови	Користити слике унутрашњих склопова аутомобила
Стицање знања о замени ветробранског стакла	Ученици знају поступке замене ветробранског стакла	Лежиште ветробранског стакла (6) Поступак замене ветробранског стакла Поступак намештања стакла Заптивање стакла	Користити слике из уџбеника и примере из праксе
Стицање знања о замени оштећених лимених делова аутомобила	Ученици знају поступке замене бочне странице, маске, стуба, прага, крова и врата	Замена оштећених лимених делова аутомобила (12) Поступак замене бочне странице Поступак замене маске Поступак замене стуба и прага Поступак замене блатобрана Поступак замене крова Поступак замене врата	Користити слике из уџбеника и примере из праксе
Стицање знања о расклапању и склапању лимарије аутомобила	Ученици су упознати са начинима расклапања и склапања делова аутомобила	Расклапање и склапање лимарије аутомобила (10)	Користити слике из уџбеника и рачунар

		Расклапање оштећених делова на возилу Спајање делова на возилу заваривањем Спајање делова на возилу раздвојивом везом Склапање каросерије возила	
Стицање знања о естетици возила	Ученици су упознати са значајем естетике возила	Естетика возила (6) Естетски преглед возила Провера параметара безбедности возила	Објаснити ученицима значај естетике при изради финалног производа
Стицање знања о техничкој документацији	Ученици су упознати са техничком документацијом	Техничка документација (4) Радни налог Требовање материјала	Користити урађене примере техничке документације ради објашњења појединих делова битних за послове аутолимара

ПРАКТИЧНА НАСТАВА ПРВИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
			630			630

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ практичне наставе је у стицању знања, радних вештина и навика потребних за обављање послова и самосталан извршилачки рад у оквиру образовног профила аутолимар (оспособљавање за рад).

Задаци практичне наставе садржани су у:

- овладавање технолошким операцијама ручне и одговарајуће машинске обраде на карактеристичним пословима у изради и монтажи браварских, занатских и индустријских производа;
- оспособљавању за правилну употребу, примену и одржавање средстава рада, њихово рационално и економично коришћење уз сагледавање њихове материјалне вредности и века трајања;
- примени знања о правилном избору материјала за израду производа и оспособљавање за њихово рационално коришћење и смањење одпада;
- стицању практичних знања и умења у мерењу и контролисању делова у процесу рада и остваривању квалитета производа;
- стицању знања и навика за правилно коришћење средстава заштите на раду.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Павле Шојић, Драгутин Радовановић, „Технологија занимања за I разред школа за квалификоване раднике металске струке“, Београд
2. Др.Бошко Стојановић, Жељко М. Папић, „Ручна обрада метала-приручник за практичну наставу“, Технички факултет, Чачак 1995.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- основе машинства
- материјали и обрада метала
- технологија рада

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 630 (18 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
-Упознати ученике са радном местом у лимарској радионици -распоредом и врстом радних задатака, алатима и материјалима и организацијом рада; -применом мера заштите на раду.	Ученици ће бити упознати: -са организацијом рада на радном месту, -са распоредом и радним задацима у радионицама; -Моћи ће да препознају и именују алате и материјале у лимарској радионици и да примене основне мере заштите.	Увод (30)	-Практично показати радно место ученицима у лимарској радионици -Дефинисати подручје рада ученика у лимарској радионици -Практично показати алате и материјале у лимарској радионици -Показати ученицима средства заштите и објаснити како се користе.Увежбавати употребу средстава заштите
-СТИЦАЊЕ ОСНОВНИХ ЗНАЊА О МЕРНИМ АЛАТИМА И МЕРНИМ ИНСТРУМЕНТИМА -УПОЗНАВАЊЕ УЧЕНИКА СА ОСНОВНИМ ПОСТУПЦИМА МЕРЕЊА И КОНТРОЛИСАЊА	Ученици ће знати да: - разликују мерне од контролних алата - да препознају и именују алате и приборе -да користе помично мерило, метални лењир, мерне траке ... -да користе угаоник, угломер и разне шаблоне -да након употребе очисте и правилно одложе алате	Мерење и контролисање (90)	-Практично показати мерне и контролне алате и објаснити њихову примену -Увежбавати са ученицима мерење дужинских мера лењиром и металним тракама -Увежбавати са ученицима мерење дужинских мера мерилима са Нонијусовом скалом -Извести вежбу мерења и контролисања коришћењем угаоника и угломера
-Упознати ученике са алатом и прибором за обележавање и оцртавање -Упознати ученике са поступцима оцртавања површине (помоћу шаблона и по узорку) -Развијање код ученика правилног односа према алату	Ученици ће бити оспособљени да: - да користе иглу за оцртавање, шестар, тачкасти обележивач ... -да препознају и правилно одаберу потребан алат -да на припремљену површину оцртају задате мере -да помоћу шаблона оцртају контуру на радном предмету - да након употребе одмасте, очисте и правилно одложе алат	Оцртавање и обележавање (72)	-Практично показати алате за оцртавање и обележавање и објаснити њихову примену -Припремити површину за оцртавање и обележавање -Увежбавати са ученицима оцртавање иглом и шестаром -Увежбавати са ученицима преношење мера са цртежа на радни предмет -Извести вежбу оцртавања контуре коришћењем шаблона

<p>-упознати ученике са алатом за ручно исправљање лима</p> <p>-увежбавње руковања чекићем</p> <p>-мере заштите на раду</p>	<p>Ученици ће знати:</p> <p>-да кроје,да секу лим</p> <p>-да примене одговарајући чекић у зависности од дебљине лима и врсте деформација</p>	<p>Основни поступци ручне обраде лима (116)</p> <p>-кројење и сечење лима</p> <p>-кројење и сечење материјала ручним, полужним, и машинским маказама.</p> <p>-мерење и контролисање при кројењу и сечењу материјала.</p> <p>-мере заштите при сечењу</p> <p>-алати и прибори за исправљање и равнање лимова</p>	<p>Практично показати врсте чекића, и врсте маказа са кројење лима</p> <p>-увежбати са ученицима равнање лима.</p> <p>-извести вежбу исправљања деформисаног лима.</p>
<p>-упознати ученике са машинама и алатима за ручно и машинско савијање лима</p> <p>-стицање практичних знања о алатима и машинама за савијање</p>	<p>Ученици ће моћи да препознају машине и алате за савијање лима и знати да одраде лакше деформације</p>	<p>Обрада метала деформацијом (98)</p> <p>-савијање лима ручно и машинско</p> <p>-кружно савијање лима-роловање</p> <p>-савијање на ваљцима</p> <p>-заштита на раду при савијању лима</p>	<p>-Демонстрирати ученицима ручни и машински алат за савијање метала</p> <p>-увежбавати са ученицима савијање метала ручно и машински</p>
<p>Упознати ученике са основним поступцима обраде метала на бушилици</p> <p>-Стицање практичних знања о алатима и машинама за бушење</p> <p>- Стицање практичних знања о припреми материјала и изради спољашњег и унутрашњег навоја</p>	<p>Ученици ће знати да :</p> <p>-препознају и именују алате у зависности од поступка обраде на бушилици</p> <p>- правилно одаберу алат за бушење, развртање и упуштање</p> <p>- одаберу алат и правилно приступе изради спољашњег и унутрашњег навоја</p> <p>- изврше контролу исправности навоја и уоче грешке при обради</p> <p>- користе средства заштите и спроводе прописане мере заштите на раду</p>	<p>Бушење, развртање, упуштање и резање навоја (72)</p>	<p>-Практично показати и именовати алате за обраду метала на бушилици</p> <p>-Увежбавати са ученицима правилног избора бургија у зависности од отвора</p> <p>-Увежбавати са ученицима упуштање отвора</p> <p>- Практично показати ученицима израду отвора при изради унутрашњег навоја</p> <p>-Практично показати ученицима припрему материјала за израду спољашњег навоја</p> <p>-Увежбавати са ученицима како се користе средства заштите (радно одело, наочаре, рукавице...)</p>
<p>Упознати ученике са основним поступцима спајања материјала (појам раздвојиве и нераздвојиве везе)</p> <p>-Стицање практичних знања о поступку спајања материјала завртњима и</p>	<p>Ученици ће знати да:</p> <p>- наведу основне поступке спајања материјала</p> <p>- припреме материјал за спајање завртњем и навртком</p> <p>-припреме материјал за спајање закивањем</p>	<p>Обрада метала спајањем (98)</p>	<p>-Практично показати и припремити материјале за спајање завртњем и навртком -</p> <p>Практично показати поступак спајања материјала закивањем</p> <p>-Практично показати поступак спајања</p>

<p>наврткама (раздвојива веза) -Стицање практичних знања о спајању материјала закивцима -Упознати ученике са поступцима спајања лемљењем -Упознати ученике са поступцима спајања материјала заваривањем -Упознавање ученика са основним мерама заштите на раду при основним поступцима заваривања</p>	<p>и изведу поступак закивања -припреме материјал за спајање лемљењем и изведу поступак лемљења -припреме материјал за спајање заваривањем и изведу поступак електролучним заваривањем -обраде заварену површину и очисте од остатака поступка заваривања - користе средства заштите и спроводе прописане мере заштите на раду</p>		<p>материјала лемљењем -Практично показати поступак спајања материјала електролучним заваривањем -Практично показати поступак спајања материјала гасним заваривањем Извести са ученицима вежбу припреме површине за заваривање и очистити заварену површину -Увежбавати са ученицима коришћење средства заштите (радно одело, наочаре, рукавице, кецеља, заштитна маска...)</p>
<p>-Стицање основних знања о корозији, врстама корозије и како настаје -Стицање практичних знања о правилној примени појединих ручних алата за одстрањивање корозије и антикорозивној заштити. -Упознавање са основним правилима одржавања машина и уређаја, прања и подмазивања -Упознавање ученика са основним мерама заштите на раду при основним поступцима ручне припреме површина за заштиту од корозије</p>	<p>-Ученици ће знати да уклоне корозију са површина металних предмета ручним алатима (брусним папиром, четком, турпијом и ручном брусилцом) и да очишћену површину премажу антикорозивним средством и основном бојом. -Биће оспособљени да по потреби изврше деконзервацију и одмашћивање лимова, профила и конструкција -Ученици ће знати да користе лична средства заштите на раду и да спроводе прописане мере заштите</p>	<p>Корозија и површинска заштита (54)</p>	<p>-Практично показати поступак уклањања корозије са површине радног предмета брусним папиром, челичном четком и турпијом и нанети антикорозивно средство и слој основне боје -Извршити деконзервацију и одмашћивање потребног материјала . -Користити техничке материјале и алат у лимарској радионици -Увежбавати са ученицима коришћење средства заштите (радно одело, наочаре, рукавице ..)</p>

ПРАКТИЧНА НАСТАВА ДРУГИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Други	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
			630			630

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ практичне наставе је у стицању знања, радних вештина и навика потребних за обављање послова и самосталан извршилачки рад у оквиру образовног профила аутолимара (и оспособљавања за рад ученика са посебним потребама).

Задаци практичне наставе су:

- овладавање технолошким поступцима и методама рада у обликовању, спајању, поправци, замени и монтажи делова шкољке и шасије возила
- оспособљавању за правилну употребу, примену и одржавање средстава рада (ручног алата, једноставних машинских алата и машина), њихово рационално и економично коришћење уз сагледавање њихове материјалне вредности и века трајања;
- примени знања о правилном избору материјала за израду производа и оспособљавање за њихово рационално коришћење и смањење отпада;
- стицању практичних знања и умења у мерењу и контролисању делова у процесу рада и остваривању квалитета производа;
- стицању знања и навика за правилно коришћење средстава заштите на раду

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Павле Шојић, Драгутин Радовановић, „Технологија занимања за II разред школа за квалификоване раднике металске струке“, Београд
2. Др. Бошко Стојановић, Жељко М. Папић, „Ручна обрада метала-приручник за практичну наставу“, Технички факултет, Чачак 1995.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- материјали и обрада метала
- техничко цртање са машинским елементима
- технологија рада

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Други

Годишњи фонд часова: 630 (18 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
-Упознати ученике са радном местом у лимарској радионици -распоредом и врстом радних задатака, алатима и материјалима и организацијом рада; -применом мера заштите на раду.	Ученици ће бити упознати: -са организацијом рада на радном месту, -са распоредом и радним задацима у радионицама; -Моћи ће да препознају и именују алате и материјале у лимарској радионици и да примене основне мере заштите.	РАДНО МЕСТО (12) -Организација рада у аутолимарској радионици. -Мере заштите на раду.	-Практично показати радно место ученицима у лимарској радионици. -Дефинисати подручје рада ученика у лимарској радионици -Практично показати алате и материјале у лимарској радионици -Показати ученицима средства заштите и објаснити како се користе. Увежбавати употребу средстава заштите

<p>-Упознати ученике са основним поступцима ручне обраде метала</p> <p>-Стицање практичних знања у раду са турпијама, избор турпије и поступак турпијања</p> <p>-Стицање практичних знања у раду са лимарским чекићем, обликачима и осталим алатом</p> <p>-Упознати ученике са правилном употребом машина и уређаја за савијање материјала</p> <p>-Упознавање ученика са основним мерама заштите на раду при основним поступцима ручне обраде</p>	<p>Ученици ће бити оспособљени да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују алат за ручну обраду метала - изврше правилан одабир турпије у зависности од технолошке операције - да правилно користе чекић и алате за обликовање -да чекићем правилно савију и исправе материјал у хладном стању -да користе машину за савијање лима уз надзор техничког лица - правилно очисте и одржавају алат и одложе након употребе - користе средства заштите и спроводе прописане мере заштите на раду 	<p>Основни поступци ручне обраде (126)</p> <ul style="list-style-type: none"> -обележавање, сечење,и резање лимова. -рад са ручним маказама, рад са секачем. -рад са лимарским чекићима и лимарским турпијама. -алати и прибори за исправљање и равнање лимова. -ручно исправљање и равнање лима у зависности од правца и врсте деформације -заштита на раду при обради лима 	<p>-Практично именовати алате показати и за ручну обраду метала</p> <ul style="list-style-type: none"> -Увежбавати са ученицима турпијање равних, округлих и косих површина -Увежбавати са ученицима обраду деформисањем материјала коришћењем чекића, обликача ... - Практично показати ученицима савијање лима и профила на машинама за савијање -Практично показати ученицима чишћење и одмашћивање турпија -Увежбавати са ученицима како се користе средства заштите (радно одело, наочаре, рукавице...)
<p>-стицање основног знања у раду са хидрауличним и ручним алатима за развлачење шасије и шкољке возилка</p>	<p>Ученици ће бити оспособљени за:</p> <ul style="list-style-type: none"> -рад са хидрауличним алатима -рад са лимарским чекићем <p>Ученици ће знати принцип рада замене оштећених делова,и равнање лимова у топлом и хладном стању</p> <ul style="list-style-type: none"> -користе заштитна средства 	<p>Поправка оштећених делова аутомобила (170)</p> <ul style="list-style-type: none"> -значај конструкције и улога шасије и шкољка аутомобила -развачење оштећења шасије хидроуличким алатима и прибором -поступак замене оштећених делова -поправка оштећених врата,блатобрана,бочних и чеоних лимова и других делова шкољке -ручно равнање лимова у топлом и хладном стању. -контрола исправности поправљених делова. -заштита на раду. 	<ul style="list-style-type: none"> -практично показати развлачење шкољке и шасије возила,уопснати са алатом за развлачење. -практично показати редослед замене оштећених делова возила. -показати ученицима средства заштите на раду
<p>-стицање практичних знања у руковању апаратима за заваривање</p>	<p>-Ученици ће бити оспособљени у руковању са апаратима за заваривање</p> <ul style="list-style-type: none"> -правилном одабиру апарату у зависности од дебљине лима 	<p>Спајање лимова (206)</p> <ul style="list-style-type: none"> -аутогено заваривање лимова. -начин руковања опремом за заваривање -подешавање пламена и поступци заваривања 	<ul style="list-style-type: none"> -практично показати електо заваривање,аутогено заваривање -увежбавати технику заваривања,подешавања пламена,одабира електрода

	-спроводе прописане мере заштите на раду. -руковању са брусилицом	-заваривање у вертикалном и хоризонталном положају -обрада заварених спојева ручном брусилицом -електрично лучно заваривање, припрема, подешавање и укључивање апарата на електричну мрежу -електроотпорно и тачкасто заваривање, избор електрода и подешавање струје. -заштитна средства при заваривању	-указати на значај заштитних средстава при електро и аутогеном заваривању
-стицање знања при скидању и постављању нових делова шкољке возила, уклапању и повезивању.	-ученици ће бити оспособљени да самостално изврше замену оштећених делова - уклапање, заваривање -брушење уклапаних делова	Замена оштећених делова аутомобила (126) -поступак замене оштећених делова, скидање и постављање нових -међусобно уклапање и повезивање делова заваривањем, закивањем и лемљењем -заштитна средства при замени делова	-практично показати редослед замене скидања старих и постављања нових делова -изабрати одговарајући начин спајања у зависности од позиције и дебљине истих делова -нагласити на значај заштитних средстава

ПРАКТИЧНА НАСТАВА ТРЕЋИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Трећи	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
			576			576

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ практичне наставе је у стицању знања, радних вештина и навика потребних за обављање послова и самосталан извршилачки рад у оквиру образовног профила аутолимар (оспособљавање за рад).

Задачи практичне наставе садржани су у:

- овладавање технолошким операцијама ручне и одговарајуће машинске обраде на карактеристичним пословима у изради и монтажи браварских, занатских и индустријских производа;
- оспособљавању за правилну употребу, примену и одржавање средстава рада, њихово рационално и економично коришћење уз сагледавање њихове материјалне вредности и века трајања;
- примени знања о правилном избору материјала за израду производа и оспособљавање за њихово рационално коришћење и смањење одпада;
- стицању практичних знања и умења у мерењу и контролисању делова у процесу рада и остваривању квалитета производа;
- стицању знања и навика за правилно коришћење средстава заштите на раду.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Павле Шојић, Драгутин Радовановић, „Технологија занимања за III разред школа за квалификоване раднике металске струке“, Београд
2. Др. Бошко Стојановић, Жељко М. Папић, „Ручна обрада метала-приручник за практичну наставу“, Технички факултет, Чачак 1995.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- техничко цртање са машинским елементима
- технологија рада

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Трећи

Годишњи фонд часова: (18 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Стицање знања о процени и утврђивању штете на возилу, и поступак отклањања истих.	Ученици ће након усвојених знања знати самостално да изврше пријем возила и утврде недостатак на лимарији, и изврше примопредају поправљеног возила.	Пријем и издавање возила (90) -организација рада, врсте послова, и техничко-технолошка документација. -преглед возила при пријему и утврђивање недостатака на лимарији. -поступак примопредаје поправљеног возила	Ученицима објаснити значај организације рада, утврђивање недостатака на лимарији и примопредаје возила.
Стицање знања у области заваривања, кројења, уклапања, и замене делова на возилу	Ученици ће бити оспособљени самостално да замене оштећене делове на возилу заваривањем. -упознаће се са шаблонима за уклапање делова, алатима. -спроводе прописане мере заштите на раду	Поправка и замена оштећених делова (116) -поступак замене оштећених делова -кројење делова од лима -обликовање по шаблону и уклапање са осталим деловима -поступак затварања лимених површина оштећених корозијом -замена прагова и украсних делова на возилу -заштита на раду	Практично показати кројење по шаблону и уклапање, исецање прагова возила и њихову уградњу, показати више врста алата за демонтажу и монтажу возила
Стицање знања исправљања делова лимарије унутрашњег дела возила	Ученици ће бити оспособљени да самостално отклоне неравнине на унутрашњим деловима возила, самостално користе алат за развлачење прегиба и подешавање зазора -користе заштитна средства	Поправка унутрашњег склопа аутомобила (116) -исправљање унутрашњег прегиба у возилу -обликовање стубова -уклапање и подешавање зазора на вратима -повезивање лимова у унутрашњости возила -заштита на раду	Практично показати рад са хидрауличним пресамма за развлачење, показати и више врста одговарајућих чекића за обликовање, и извршити повезивање лима у унутрашњости аутомобила

<p>Стицање знања о важности шкољке и шасије возила и рад са хидрауличним алатима за развлачење</p>	<p>Ученици су оспособљени да самостално поставе пресу за извлачење, -самостално замене праг на возилу -ојачају шкољку возила -изврше мерење и контролу -користе заштитна средства</p>	<p>Поправка шасије и шкољке (98) -улога шасије и шкољке возила -извлачење оштећене шасије хидрауличним алатима -спајање блатобрана и стубова врата -поправка крила и прагова -појачавање виталних делова шасије и шкољке возила -мерење и контрола -заштита на раду</p>	<p>Показати више врста уређаја за развлачење,и другог алата. Користити одговарајући материјал за ојачавање шасије,и навести велики значај мерења и контроле</p>
<p>Стицање знања у скидању и намештању ветробранског стакла и бочног стакла возила</p>	<p>Ученици ће бити оспособљени да самостално: -скину и наместе ветробранско стакло -исправе рам стакла -изврше демонтажу и монтажу лептир стакла и његову поправку</p>	<p>Поправка лежишта ветробранског стакла (80) -скидање и намештање ветробранског стакла -обликовање лежишта ветробранског стакла и бочног стакла -исправљање рама ветробранског стакла и заптивање -намештање бочног стакла,скидање и поправка стакла врата и лептир стакла</p>	<p>Нагласити значај коришћења заштитних средстава при демонтажи и монтажи ветробранског стакла ,и контролу мера рама истог.</p>
<p>Стицање знања у области естетике, основних боја,заптивних маса ,и примопредаје возила.</p>	<p>Ученици су оспособљени да самостално: Изврше контролу поправљеног возила. -нанесу основну боју,и заптивне масе. -и изврше примопредају возила -користе заштитна средства при наношењу основне боје и заптивних маса</p>	<p>Завршни радови и естетика возила (90) -преглед изведених радова и отклањање недостатака -контрола и отклањање оштећења од корозије -припрема возила за заштиту од корозије -поступци наношења основне боје,заптивних маса и завршног слоја боје. -поступак примопредаје поправљеног возила</p>	<p>Детаљно извршити отклањање корозије на возилу и указати на значај завршних радова на возилу, и коришћење заштитних средстава .</p>

ПОДРУЧЈЕ РАДА ХЕМИЈА, НЕМЕТАЛИ И ГРАФИЧАРСТВО

ОБРАЗОВНИ ПРОФИЛИ: помоћник аутолакирера
помоћник књиговесца

Образовни профил: Помоћник аутолакирера

Објављено у "Просветном гласнику" бр. 5/94

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ	Први разред		Други разред		Трећи разред		Збирно	
	Недељно	Годишње	Недељно	Годишње	Недељно	Годишње	Недељно	Годишње
Српски језик и књижевност	2	70	2	70	2	64	6	204
Уређење друштва	/	/	/	/	2	64	2	64
Физичко васпитање	2	70	2	70	2	64	6	204
Математика	2	70	2	70	2	64	6	204
Хемија	2	70	/	/	/	/	2	70
Корозија и заштита материјала	2	70	/	/	/	/	2	70
Заштитни премази	/	/	4	140	2	64	6	204
Технологија рада	2	70	2	70	2	64	6	204
Практична настава	18	630	18	630	18	576	54	1836

**НАСТАВНИ ПРОГРАМИ
ЗАЈЕДНИЧКИ ПРЕДМЕТИ**

Програми наставних предмета: **српски језик и књижевност, уређење друштва, физичко васпитање и математика** заједнички су за све образовне профиле у трогодишњем образовању.

СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ**ХЕМИЈА
ПРВИ РАЗРЕД****1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ**

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	70					70

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ програма хемије је да стечена знања ученици практично примењују.

Задачи програма хемије су:

- овладавање знањима о материји и њеним променама до којих је дошласавремена теорија и пракса;
- упознавање ученика са основама индустријске производње најважнијих материјала и њиховом применом;
- указивањеученицима на узроке загађивања и потребу заштите животне средине

3. ПРЕПОРУЧЕНА ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Хемија за I разред средње школе, Розалија Хорват, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- Корозија и заштита материјала
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 70 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Омогућавање спознаје о основним хемијским појмовима Развијање одговорности, систематичности и сарадње у групи	Ученик ће бити способан да: -дефинише основне хемијске појмове	ОСНОВНИ ХЕМИЈСКИ ПОЈМОВИ (6) Супстанца. Смеше. Једињења. Елементи. Хемијски симболи. Формуле	Шематски приказ Менделјејевог периодног система елемената Користити стручну литературу
Стцање основних појмова о хемијским реакцијама	Ученик ће бити способан да: -дефинише хемијску реакцију, као и поделу хемијских реакција	ХЕМИЈСКЕ РЕАКЦИЈЕ (5) Кретање честица као услов за хемијске реакције. Једначине хемијских реакција. Егзотерне и ендотерне хемијске реакције.	Шематски приказ изабраних хемијских реакција
Стицање основних појмова о растворима	Ученик ће бити способан да: - дефинише растворе	РАСТВОРИ (5) Раствори: прави и колоидни. Раствори електролита.	Користити стручну литературу Демонстрирати прављење изабраног раствора
Стицање основних знања о представницима неорганских једињења	Ученик ће бити способан да: -дефинише представнике неорганских једињења	КЛАСИФИКАЦИЈА НЕОРГАНСКИХ ЈЕДИЊЕЊА (6) Оксиди. Киселине. Базе. Индикатори. Амфотерна једињења. Соли.	Користити стручну литературу
Стицање основних знања о металима и њиховом значају Упознавање ученика са општим карактеристикама прелазних елемената и њиховим значајем	Ученик ће бити способан да: -дефинише метале и прелазне елементе	МЕТАЛИ И ПРЕЛАЗНИ ЕЛЕМЕНТИ (10) Опште карактеристике метала и њихов значај Опште карактеристике прелазних елемената, индустријски значај.	Користити стручну литературу Шематски приказ Менделјејевог периодног система елемената
Стицање основних знања о неметалима и њиховим хемијским карактеристикама	Ученик ће бити способан да: -дефинише неметале -типичне представнике неметала -уочи хемијску активност неметала	НЕМЕТАЛИ (8) Упоредни преглед и опште карактеристике елемената 7, 6, 5 и 4 групе периодног система, и њихова најважнија једињења. Понашање хлора, сумпора, фосфора	Користити стручну литературу Шематски приказ Менделјејевог периодног система елемената

		и силицијума у додиру са водом, ваздухом, киселинама и базама	
Стицање основних знања о структури, подели органских једињења Упознати ученике са типичним реакцијама Подизање свести ученика о значају протеина за живот	Ученик ће бити способан да: -дефинише структуру и поделу органских једињења -шематски прикаже типичне реакције -уочи значај протеина	ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА (26) Структура органских молекула. Поделаорганских једињења: према саставу, према структури угљениковог низа, према хемијском понашању ипрема функционалним групама. Реакције: супституција, адиција, елиминација. Органска једињења са кисеоником. Аминокиселине. Протеини.	Користити стручну литературу Шематски приказати типичне реакције
Истаћи значај и подизање свести код ученика о заштити животне средине Упознати ученике са изворима загађења животне средине Упознати ученике са начином и средствима заштите животне средине	Ученик ће бити способан да: -дефинише изворе загађења -препозна значај заштите целокупног животног окружења -да усвоји начин и средства заштите животне средине	ЗАГАЂИВАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ (4) Загађивање атмосфере, воде и тла. Извори загађивања. пречишћавање. Заштита животне средине.	Сликовито приказати изворе загађења и њихов утицај на чиниоце животне средине Користити стручну литературу

КОРОЗИЈА И ЗАШТИТА МАТЕРИЈАЛА ПРВИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	70					70

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ програма корозија и заштита материјала је проширивање стечених знања о корозији материјала и поступцима заштите материјала од њеног дејства.

Задаци програма корозија и заштита материјала су:

- оспособљавање ученика да схвате механизам процеса корозије и облике разарања од њеног утицаја;
- стицање знања опоступцима заштите материјала од корозије;
- стицање знања о припреми површинаматеријала за наношење заштитних превлака.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

- не постоји препоручена литература за ученике

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- хемија
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 70 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Упознавање ученика са значајем и поступцима заштите материјала	Ученик ће бити способен да: -препозна значај и објасни поступке заштите материјала	УВОД (1) Улога и значај заштите материјала од корозије. Поступци заштите материјала од корозије.	Користити стручну литературу
Упознавање ученика са појмом корозије, узроцима и начинима настајања корозије, као и средини настанка корозије Упознавање ученика са разликом у корозији метала у односу на корозију неметала Упознавање ученика са факторима којим делују на корозију и имају за последицу на карактер разарања	Ученик ће бити способен да: -дефинише и усвоји појам корозије -објасни механизме и фазе корозије -уочи разлику корозије метала у односу на корозију неметала -дефинише поделу корозије према карактеру разарања -уочи негативан утицај спољашњих фактора на брзину настанка корозије	КОРОЗИЈА (20) Појам корозије. Узроци настајања корозије. Корозија материјала. Подела корозије према механизму збивања (хемијска корозија, електрохемијска корозија) и средини у којој се одвија (корозија у неелектролитима, корозија у електролитима). Корозија у неелектролитима (гасна корозија, корозија у течним неелектролитима). Корозија у електролитима (атмосферска корозија, корозија у земним растворима соли, база и киселина, корозија у влажној земљи). Подела корозије према карактеру разарања (местимична, међуокристална (равномерна и селективна). Спољашњи фактори корозије. Унутрашњи фактори корозије. Корозија неметала. деструкција полимера и еластомера. Корозија каменине, бетона, керамике, графита и других материјала неорганског порекла	Унапређење активних наставних метода Шематски приказ разорених површина Користити стручну литературу
Упознавање ученика са појмом, задатком nanoшења, врстама, улогом и значајем металних превлака	Ученик ће бити способен да: -дефинише појам заштитних превлака	ЗАШТИТА МАТЕРИЈАЛА ОД КОРОЗИЈЕ (30) Појам заштитне превлаке. Задатак nanoшења заштитних превлака.	Користити стручну литературу Обилазак школске радионице

Уочавање основних карактеристика металних превлака Стицање знања о поступцима наношења металних и неметалних превлака	-очи разлику и карактеристике металних и неметалних превлака -примени стечено теоријско знање на практичној настави приликом наношења заштитних превлака	Врсте превлака. Металне превлаке. Неметалне превлаке (премази). Улога и значај металних превлака. Врсте и избор металних превлака. Карактеристике металних превлака. Квалитет металних превлака. Поступци наношења металних превлака на површину материјала.	
Упознавање ученика са механичком припремом површина Упознавање ученика са хемијском припремом површина	Ученик ће бити способен да: -дефинише начине припрема површина -усвоји знања о средствима за припрему површина -примени стечено теоријско знање	ПРИПРЕМА ПОВРШИНЕ МАТЕРИЈАЛА ЗА НАНОШЕЊЕ ПРЕМАЗА (19) Механичка припрема површине материјала за наношење заштитног премаза. средства, прибор и уређаји за брушење. Брушење у добошима. Пескирање. Четкање. Механичко полирање. Хемијска припрема површине материјала за наношење заштитних премаза. Одмашћивање у органским растварачима. Одмашћивање у емулзијама. Одмашћивање у алкалним растворима.	Користити стручну литературу Обилазак школске радионице

ЗАШТИТНИ ПРЕМАЗИ ДРУГИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Други	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	140					140

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ програма заштитни премази је стицање знања о улози и значају премаза да заштите материјал од корозије, да декоришу површину и да науче могућности њихове примене у зависности од својстава.

Задаци програма заштитни премази су:

- стицање знања о врсти и својствима премазних средстава;
- оспособљавање ученика да схвате суштину процеса за настајање премаза;
- оспособљавање ученика да стечена знања повезују са садржајима технологије рада и практичне наставе.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Живка Мишић, *Познавање материјала*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- технологија рада
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Други

Годишњи фонд часова: 140 (4 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
<p>Упознавање ученика са појмом премазног средства</p> <p>Стицање знања о подели и карактеристикама премазних средстава</p> <p>Упознавање ученика са циљем, задатком и функцијом премазних средстава</p> <p>Стицање знања о начинима наношења премазних средстава</p>	<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> -дефинише појам премазног средства -објасни карактеристике и поделу премазних средстава -уочи циљ и функцију наношења премазних средстава -објасни начине наношења премазних средстава 	<p>УВОД (8)</p> <p>Појам премазног средства. Боја, лак, лак-боја, емаил-лак и др.</p> <p>Гитови, задатак, врсте и својства.</p> <p>Циљ и функција наношења премазних средстава на површине материјала.</p>	<p>Користити школску радионицу као извор очигледних наставних средстава</p>
<p>Стицање знања о саставу и структури премазних средстава</p> <p>Уочавање код ученика разлике између основних и допунских компоненти премазних средстава</p>	<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> -дефинише састав и структуру премазних средстава -објасни основне и допунске компоненте премазних средстава -уочи значај утицаја компоненти у структури премазних средстава у зависности од жељеног ефекта 	<p>САСТАВ И СТРУКТУРА ПРЕМАЗНОГ СРЕДСТВА (45)</p> <p>Основни састојци премазног средства.</p> <p>Везиво, пигменти, растварачи и разређивачи, омекшивачи, стабилизатори, пуниоци, катализатори и др.</p> <p>Везиво, састав, структура , својства и функција.</p> <p>Утицај својстава везива на квалитет премаза. Врсте везивних средстава.</p> <p>Пигменти, састав, својства и функције.</p> <p>Врсте пигмената.</p> <p>Растварачи, састав, својства и функције.</p> <p>Врсте растварача.</p> <p>Разређивачи, састав и функција.</p> <p>Омекшивачи-пластификатори, састав, својства и врсте.</p> <p>Катализатори, састав и примена. Убрзивачи, састав и примена.</p> <p>Пуниоци, врсте и примена.</p> <p>Стабилизатори, својства, врсте и примена.</p>	<p>Користити стручну литературу</p> <p>Унапређење активних наставних метода у зависности од садржаја наставне теме</p>

<p>Стицање знања о врстама и начину поделе органских премазних средстава Упознавање ученика са својствима премазних средстава Стицање знања о примени премазних средстава</p>	<p>Ученик ће бити способан да: -деференцира органска премазна средства и дефинише начин поделе -дефинише својства премазних средстава -препозна премазна средства која се примењују у различитим условима</p>	<p>ОРГАНСКА ПРЕМАЗНА СРЕДСТВА (87) Врсте органских премазних средстава. Подела органских премазних средстава на основу састава везивног средства, начина сушења и начина наношења. Премазна средства на уљној основи. Премазна средства на уљно- синтетској бази. Премазна средства на бази синтетских смола. Својства премазних средстава. Вискозност, густина, моћ наношења, моћ покривања. Време сушења, дебљина, еластичност, сјај, тон боје, пријањање на површину, отпорност на временске утицаје и светлост, тврдоћ, запаљивост и токсичност. Пожарна и физиолошка својства премазних средстава. Примена премазних средстава. Премазна средства за заштиту у нормалним атмосферским условима, од резарања хемијских агенаса, термичког разлагања, у тропским условима, од подводних излагања бродова и индустријских резервоара.</p>	<p>Користити стручну литературу Унапређење активних наставних метода</p>
---	---	---	--

ЗАШТИТНИ ПРЕМАЗИ ТРЕЋИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Трећи	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	64					64

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ програма заштитни премази је стицање знања о улози и значају премаза да заштите материјал од корозије, да декоришу површину и да науче могућности њихове примене у зависности од својстава.

Задаци програма заштитни премази су:

- стицање знања о врсти и својствима премазних средстава;
- оспособљавање ученика да схвате суштину процеса за настајање премаза;
- оспособљавање ученика да стечена знања повезују са садржајима технологије рада и практичне наставе.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Весна Мишковић- Станковић, Миодраг Максимовић: *Технологија са практикумом за практичну наставу*, теоријски део за II разред хемијски-технолошке школе, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1999.

2. *Технологија са приручником за практичну наставу*, практични део, за III разред хемијско-технолошке

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- технологија рада
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Трећи

Годишњи фонд часова: 64 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Упознавање ученика са саставним деловима премаза Стицање знања о основном и покривном премазу Стицање знања о улози и значају основног и покривног премаза	Ученик ће бити способан да: -дефинише основне састојке премаза -дефинише улогу и значај основног и покривног премаза -уочи разлике између основног и покривног премаза -идентификује три основна састојка премаза и остале допунске компоненте	САСТАВНИ ДЕЛОВИ ЗАШТИТНОГ ПРЕМАЗА (10) Основни састојци премаза. Основни премаз, задатак, својства. Покривни премаз, задатак, својства.	Шематски приказати 15 основних својстава премаза Користити стручну литературу Демонстрирати тон карту Сликама појаснити поједине особине премаза
Стицање основних знања о заштити металних површина Научити ученика да препозна подлоге изложене штетним факторима и начинима њиховог уклањања	Ученик ће бити способан да: -дефинише нечистоће истородне природе -дефинише нечистоће разнородне природе -објасни разлику између штићених и нештићених металних површина	ПОСТУПЦИ ЗАШТИТЕ МЕТАЛНИХ ПОВРШИНА (48) Чистоћа металне површине. Нечистоће истородне природе (оксиди) и нечистоће разнородне природе (уља, масти, прашина, стари премази и др.).	Сликама приказати изглед штићених и нештићених металних површина Организовати обилазак аутолакирерске радионице Користити стручну литературу

<p>Увид у врсте и начин припреме металне површине Начин употребе појединих врста брусних папира и алата и уређаја за припрему површина Стицање знања о сувом, водено грубом и фином брушењу Стицање знања о уклањању корозије хемијским средствима Препознавање важности утицаја спољних фактора, одређивање потребне количине премазног средства и свих осталих чиниоца који утичу на квалитет премаза Стицање основних знања о завршној технолошкој операцији у технолошком поступку заштите металних површина</p>	<p>-наброји механичка и хемијска средства за припрему металних површина - усвојено теоријско знање практично примени -значај правилно припремљене површине -идентификује различите начине припреме металне површине -уочи важност и значај квалитетно припремљене површине -дефинише наношење премаза четком, потапањем, пиштољем -процени оптималне услове и дефинише грешке при наношењу премаза -дефинише процесе и поступке сушења</p>	<p>Стање металних површина које нису штићене премазним средствима (новоизграђени производи). Стање металних површина које су штићене премазним средствима а који су експлоатацијом изгубили заштитну улогу. Механичка и хемијска средства за примену металних површина на коју се наноси заштитно премазно средство. Поступци припреме нечишћених металних површина. скидање корозије. Припрема штићених површина. Квалитет припремљености површина. Начини наношења премазног средства. Средства за наношење премазног средства. Утицај спољног фактора на квалитет наношења премазног средства. Недостатак премаза услед грешака при наношењу Утрошак премазног средства. Сушење нанетог премаза. Процеси и поступци сушења нанетог премаза.</p>	
<p>Препознавање значаја контроле квалитета премазног средства</p>	<p>Ученик ће бити способан да: -идентификује контролу квалитета -уочи значај контроле као услов успешног рада</p>	<p>КОНТРОЛА КВАЛИТЕТА ПРЕМАЗНОГ СРЕДСТВА (8) Визуелна контрола премазног средства пре наношења. Визуелна контрола премазног средства одмах по наношењу</p>	<p>Сликама приказати изглед финалног производа пре и након извршене контроле Организовати обилазак аутолакирерске радионице</p>

ТЕХНОЛОГИЈА РАДА

ПРВИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	70					70

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ програма технологије рада је стицање теоријских знања о основним поступцима заштите површине аутомобила помоћу лакова.

Задаци програма технологије рада су:

- упознавање основних поступака припрему површине за наношење заштитних премаза;
- стицање знања о основним операцијама које се изводе при наношењу боја и лакова;
- стицање знања о начину обраде заштићених површина

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Весна Мишковић- Станковић, Миодраг Максимовић: *Технологија са практикумом за практичну наставу*, теоријски део за II разред хемијски-технолошке школе, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1999.

2. *Технологија са приручником за практичну наставу*, практични део, за III разред хемијско-технолошке школе

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- практична настава
- корозија и заштита материјала

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 70 (2 час недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Стицање основних теоријских знања о изворима опасности Стицање основних теоријских знања о значају мера заштите на раду Упознавање ученика са циљем и задацима заштите површина Развијање свести ученика о заштити металних површина од корозије Упознавање ученика са основним средствима заштите	Ученик ће бити способан да: -препозна изворе опасности у радионици -повеже теоријско знање из мера заштите на раду на часовима практичне наставе -препозна штетност утицаја корозије на металне површине -дефинише основна средства заштите	ИЗВОРИ ОПАСНОСТИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ НА РАДУ (7) Извори опасности у радионицама и погонима за лакирање аутомобила. Мере заштите. Циљ и задатак заштите површине аутомобила. Заштита металних површина од утицаја корозије. Средства за заштиту.	Сликама приказати мере заштите Користити школску радионицу Шематски приказати изглед металне површине коју је оштетила корозија и средства која се користе за заштиту Користити одговарајућа наставна средства
Стицање основних појмова о металима (карактеристике, подела) Развијање свести ученика о утицају спољашњих фактора на површину метала	Ученик ће бити способан да: -дефинише метале -препозна штетан утицај спољашњих фактора на површину метала	МЕТАЛИ (6) Метали. Основне карактеристике. Подела. Својства везана за спољне утицаје средине.	Шематски приказати изглед металних површина Користити одговарајућа наставна средства Користити стручну литературу

<p>Стицање теоријских знања о припреми металних површина Упознавање ученика са начинима скидања корозије и старих премаза Стицање теоријских знања о значају прања , као почетној фази припреме металне површине Упознавање ученика о начинима одмашћивања металне површине</p>	<p>Ученик ће бити способан да: -опише технолошке операције у припреми металних површина -објасни начине скидања корозије и старих премаза -уочи значај поштовања редоследа технолошких операција у припреми металне површине</p>	<p>ПРИПРЕМА МЕТАЛНИХ ПОВРШИНА (57) Поступци уклањања продуката корозије и старих премаза. Механичко скидање корозије. Брушење. Уређаји за брушење. Уклањање корозије хемијским средствима. Средства за хемијско уклањање продуката корозије. Прање. Средства за прање. Вода. Оптимална температура. Поступци прања. Уређаји за прање. Одмашћивање органским растворима и разређивачима. Ручно одмашћивање. Одмашћивање индустријским детерџентима. Уређаји за одмашћивање.</p>	<p>Користити школску радионицу Користити одговарајућа наставна средства Унапредити активне наставне методе</p>
---	--	---	--

ТЕХНОЛОГИЈА РАДА ДРУГИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Други	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	70					70

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ програма технологије рада је стицање теоријских знања о основним поступцима заштите површине аутомобила помоћу лакова.

Задаци програма технологије рада су:

- упознавање основних поступака припрему површине за наношење заштитних премаза;
- стицање знања о основним операцијама које се изводе при наношењу боја и лакова.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Весна Мишковић- Станковић, Миодраг Максимовић: *Технологија са практикумом за практичну наставу* , теоријски део за II разред хемијски-технолошке школе, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1999.

2. *Технологија са приручником за практичну наставу*, практични део, за III разред хемијско-технолошке школе

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- заштитни премази
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Други

Годишњи фонд часова: 70 (2 час недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Упознавање ученика са припремом гита, као и средствима и поступцима за наношење гита Стицање теоријских знања о значају завршног брушења, као и значају квалитета припремљености површине	Ученик ће бити способен да: -примени стечено теоријско знање о начину наношења средстава за обраду површине	НАНОШЕЊЕ СРЕДСТАВА ЗА ОБРАДУ ПОВРШИНЕ (20) Припрема гита за наношење. Средства за наношење гита. Поступци наношења гита. Завршно брушење. Квалитет припремљене површине.	Користити школску радионицу Шематски приказати различита средства за наношење гита Унапређење активних наставних метода
Упознавање ученика са избором боје и лака за наношење на површине Уочавање значаја о слојевитости при наношењу боја Стицање теоријских знања са начинима наношења боје и лака	Ученик ће бити способен да: примени стечено теоријско знање у радионици уочи значај потребног броја слојева на површине објасни и примени начине наношења	НАНОШЕЊЕ БОЈЕ И ЛАКА (50) Избор и припрема боје и лака. Потребан број слојева боје и лака. Потребан број слојева покривне боје. Поступци наношења боје и лака. Наношење боје и лака четком. Наношење боје и лака помоћу компримованог ваздуха.	Користити школску радионицу Шематски приказ различитих средстава за наношење боје и лака Унапређење активних наставних метода

ТЕХНОЛОГИЈА РАДА

ТРЕЋИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Трећи	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	64					64

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ програма технологије рада је стицање теоријских знања о основним поступцима заштите површине аутомобила помоћу лакова.

Задачи програма технологије рада су:

- упознавање основних поступака за припрему површине за наношење заштитних премаза;
- стицање знања о основним операцијама које се изводе при наношењу боја и лакова;
- стицање знања о начину обраде заштићених површина

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Весна Мишковић- Станковић, Миодраг Максимовић: *Технологија са практикумом за практичну наставу*, теоријски део за II разред хемијски-технолошке школе, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1999.
2. *Технологија са приручником за практичну наставу*, практични део, за III разред хемијско-технолошке школе

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- заштитни премази
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Трећи

Годишњи фонд часова: 64 (2 час недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Упознавање ученика са начинама сушења премаза Стицање основних знања о машинама и уређајима за сушење премаза	Ученик ће бити способен да: -дефинише начине сушења премаза -препозна уређаје за сушење премаза у аутолакирерској радионици -усвојено теоријско знање практично примени	СУШЕЊЕ ПРЕМАЗА БОЈЕ И ЛАКОВА (15) Природно сушење. Вештачко сушење. Уређаји за сушење. Опслуживање уређаја за сушење.	Сликама приказати начине сушења премаза Користити школску радионицу Демонстрирати опслуживање уређаја за сушење са наставником практичне наставе
Усвојити знања неопходна за извођење аутолакирерских радова и посебних ефеката (украсни радови) Стећи основна знања о заштити на раду Усвојити теоријска знања неопходна за израду посебних ефеката на подлози Развити смисао за чисту и естетску обраду подлоге Усвојити заштитне мере за сигуран рад Стицање навике свакодневног вођења дневника рада Стицање увида у односе у својој професији и успостављање комуникације са ученицима , као и друштвом у целини Стицање знања о начину употребе средстава за припрему површина за наношење заштитних премаза Стицање знања о основним операцијама које се изводе при наношењу боја и лакова;	Ученик ће бити способен да: -наброји редослед технолошких операција у технолошком поступку декоративне обраде премаза -дефинише извлачење линија -дефинише наношење ознака и натписа -објасни начин наношења премаза у шаблону -објасни полирање као технолошку операцију -наброји средства за полирање -увиди значај контроле нанетих декоративних премаза - уочи могуће грешке и начин њиховог отклањања -има развијен осећај за систематичан рад, уредност и прецизност	ОБРАДА ЗАШТИЋЕНИХ ПОВРШИНА (51) Декоративна обрада. Извлачење линије. Наношење разних ознака и натписа. Поступци и средства за наношење декоративних премаза. Полирање. Средства за полирање. Поправке некавалитетно обојених површина	Користити школску радионицу Користити одговарајућа наставна средства Сликама приказати металне површине са декоративном обрадом на пр. Ауто са натписом Соса – сола и сл. Користити стручну литературу

СТИЦАЊЕ ЗНАЊА О НАЧИНУ ОБРАДЕ ЗАШТИЋЕНИХ ПОВРШИНА			
---	--	--	--

ПРАКТИЧНА НАСТАВА

ПРВИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
			630			630

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ програма практичне наставе је оспособљавање ученика да обављају основне операције везане за заштиту површина аутомобила од корозије.

Задаци програма практичне наставе су:

- оспособљавање ученика да припремају металне површине за наношење заштитних превлака боје и лака
- стицање знања о основним поступцима наношења боје и лака на металне површине;
- стицање знања о мерама заштите на раду и навике да их примењују.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Весна Мишковић- Станковић, Миодраг Максимовић: *Технологија са практикумом за практичну наставу*, теоријски део за II разред хемијско-технолошке школе, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1999.
2. *Технологија са приручником за практичну наставу*, практични део, за III разред хемијско-технолошке школе

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- корозија и заштита материјала
- технологија рада

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 630 (18 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
- Да ученици усвоје и примене мере безбедности и заштите на раду.	Ученик ће бити способан да: - Правилно примењују мере безбедности и заштите на раду (лична и колективна заштита).	ЗАШТИТА НА РАДУ (12) Извори опасности. Пожарна опасност. Гориви материјали. Експлозија гасова и паре. Поступци за гашење пожара. Мере безбедности и заштите на раду. Лична и колективна заштита на раду. Обавезност придржавања мера заштите на раду.	Упознати ученике са опремом и прибором који се користи у лалкирерској радионици. Посебно водити рачуна о придржавању мера заштите на раду.
Да ученици савладају правилно технику механичког чишћења површина од нечистоћа.	Ученик ће бити способан да: Правилно примењује технику механичког чишћења површина од нечистоћа.	ПРИПРЕМА ПОВРШИНА АУТОМОБИЛА ЗА НАНОШЕЊЕ ПРЕМАЗА (618)	Користити постојећу опрему и прибор. Организовање групног рада, рада у паровима и

<p>Да ученици правилно рукују алатом и прибором за механичко чишћење површине.</p> <p>Да ученици правилно припремају средства за одмашћивање.</p> <p>Да ученици правилно рукују уређајима и прибором за одмашћивање.</p> <p>Да ученици савладају технику полирања металних површина.</p> <p>Да ученици знају да наброје и препознају средства за полирање металних површина.</p> <p>Да ученици савладају правилно руковање уређајима и опремом за полирање металних површина.</p>	<p>Правилно рукују механичким алатима и опремом (ручне рашпе).</p> <p>Правилно примењује средства за одмашћивање (медена крпа и антисиликонска крпа).</p> <p>Правилно рукује уређајима и прибором за одмашћивање.</p> <p>Правилно примењује технику полирања металних површина.</p> <p>Наброји и препозна средства која се користе за полирање металних површина.</p> <p>Правилно рукује уређајима и опремом за полирање металних површина.</p>	<p>Механичко чишћење површина од нечистоћа. Руковање алатом и прибором за механичко чишћење површине.</p> <p>Одмашћивање.</p> <p>Припреме средстава за одмашћивање.</p> <p>Руковање уређајима и прибором за одмашћивање.</p> <p>Четкање металних површина. Припрема средстава за четкање металних површина.</p> <p>Полирање металних површина. Средства за полирање металних површина.</p> <p>Руковање уређајима и опремом за полирање металних површина.</p>	<p>индивидуалног рада ученика.</p> <p>Посебно водити рачуна о придржавању мера заштите на раду.</p>
---	---	---	---

ПРАКТИЧНА НАСТАВА ДРУГИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Други	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
			630			630

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ програма практичне наставе је оспособљавање ученика да обављају основне операције везане за заштиту површина аутомобила од корозије.

Задаци програма практичне наставе су:

- оспособљавање ученика да припремају металне површине за наношење заштитних превлака боје и лака
- стицање знања о основним поступцима наношења боје и лака на металне површине;
- стицање знања о мерама заштите на раду и навике да их примењују.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Весна Мишковић- Станковић, Миодраг Максимовић: *Технологија са практикумом за практичну наставу*, теоријски део за II разред хемијско-технолошке школе, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1999.

2. *Технологија са приручником за практичну наставу*, практични део, за III разред хемијско-технолошке школе

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- заштитни премази
- технологија рада

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Други

Годишњи фонд часова: 630 (18 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
<ul style="list-style-type: none"> - Циљ је да ученици науче правилно да наносе гит и обрађују површину. - Циљ је да ученици науче правилно да рукују прибором и опремом неопходном за поступак наношења гита. 	Ученик ће бити способан да: самостално припремају и наносе гит на металне површине. Рукује прибором и опремом за наношење гита.	НАНОШЕЊЕ СРЕДСТАВА ЗА ОБРАДУ ПОВРШИНЕ (180) Припрема гита за наношење на металне површине. Наношење гита. Руковање прибором и опремом за наношење гита.	Користити постојећу опрему и прибор. Организовање групног и индивидуалног рада ученика. Посебно водити рачуна о придржавању мера заштите на раду.
<ul style="list-style-type: none"> - Циљ је да ученици савладају непоходну технику при коришћењу опреме за ову наставну тему. - Циљ је да ученици савладају технику правилног наношења премаза четком. - Циљ је да савладају правилно одржавање уређаја који се опслужује компримованим ваздухом. 	Ученик ће бити способан да: - правилно користи опрему и одржава уређаје - правилно наноси премазе (боје, лакове) четком.	НАНОШЕЊЕ БОЈА И ЛАКА НА МЕТАЛНЕ ПОВРШИНЕ (450) Допремање боје и лака до лакирнице. Припрема боје и лака за наношење на металну површину. Наношење боје и лака четком. Опслуживање уређаја за наношење боје и лака помоћу компримованог ваздуха.	Користити постојећу опрему и прибор. Организовање групног рада, рада у паровима и индивидуалног рада ученика. Посебно водити рачуна о придржавању мера заштите на раду.

ПРАКТИЧНА НАСТАВА ТРЕЋИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Трећи	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
			576			576

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ програма практичне наставе је оспособљавање ученика да обављају основне операције везане за заштиту површина аутомобила од корозије.

Задаци програма практичне наставе су:

- оспособљавање ученика да припремају металне површине за наношење заштитних превлака боје и лака
- стицање знања о основним поступцима наношења боје и лака на металне површине;
- стицање знања о мерама заштите на раду и навике да их примењују

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Весна Мишковић- Станковић, Миодраг Максимовић: *Технологија са практикумом за практичну наставу*, теоријски део за II разред хемијски-технолошке школе, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1999.
2. *Технологија са приручником за практичну наставу*, практични део, за III разред хемијско-технолошке школе

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- заштитни премази
- технологија рада

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Трећи

Годишњи фонд часова: 576 (18 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Оспособљавање ученика за самостално праћење процеса сушења превлака, боје и лака Стицање вештина уочавања параметара процеса сушења Стицање вештина опслуживања уређаја и опреме за вештачко сушење	Ученик ће бит способен да: самостално прати процес сушења превлаке, боје и лака самостално изврши визуелну контролу параметара процеса сушења самостално користи уређаје и опрему за вештачко сушење	СУШЕЊЕ ПРЕВЛАКЕ БОЈЕ И ЛАКА (360) Организовати обилазак аутолакирерске радионице Праћење процеса сушења превлаке боје и лака. Визуелна контрола параметара процеса сушења боје и лака на аутомобилским деловима. Опслуживање уређаја и опреме за вештачко сушење нанете превлаке боје и лака на металне површине аутомобила.	Користити постојећу опрему Организовање групног и индивидуалног рада ученика Вежбати рад на уређајима и опреми за вештачко сушење премаза Унапређивање активних наставних метода
Стицање вештина за контролу нанетих превлака и самостално извођење дораде лакираних делова аутомобила	Ученик ће бит способен да: самостално врши визуелну контролу самостално врши дораду лакираних делова аутомобила	КВАЛИТЕТ НАНЕТИХ ПРЕМАЗА БОЈА И ЛАКА (90) Визуелна контрола нанетих превлака лакирањем на делове аутомобила. Дорада лакираних делова аутомобила.	Користити постојећу опрему Организовање групног и индивидуалног рада ученика Унапређивање активних наставних метода ради стицања вештине визуелне контроле
Оспособљавање ученика за самостално извођење фаза технолошког поступка декоративне обраде премаза Подизање свести ученика о значају естетског изгледа премаза	Ученик ће бит способен да: -самостално изводи технолошке операције у технолошком поступку декоративне обраде површине -способан да уочи квалитетан естетски изглед површине	ОБРАДА ЗАШТИЋЕНИХ ПОВРШИНА АУТОМОБИЛА (144) Декоративна дорада: извлачење линија. Наношење ознаке, наношење натписа.	Користити постојећу опрему Организовање групног и индивидуалног рада ученика Вежбати рад на уређајима и опреми за декоративну обраду површине Унапређивање активних наставних метода Подстицати тимски рад у групи

Образовни профил: Помоћник књиговесца

Објављено у "Просветном гласнику" бр. 5/94

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ	Први разред		Други разред		Трећи разред		Збирно	
	Недељно	Годишње	Недељно	Годишње	Недељно	Годишње	Недељно	Годишње
Српски језик и књижевност	2	70	2	70	2	64	6	204
Уређење друштва	/	/	/	/	2	64	2	64
Физичко васпитање	2	70	2	70	2	64	6	204
Математика	2	70	2	70	2	64	6	204
Технологија графичког материјала	2	70	2	70	2	64	6	204
Графичко обликовање и писмо	2	70	2	70	/	/	4	140
Технологија рада	2	70	2	70	2	64	6	204
Практична настава	18	630	18	630	18	576	54	1836

**НАСТАВНИ ПРОГРАМИ
ЗАЈЕДНИЧКИ ПРЕДМЕТИ**

Програми наставних предмета: **српски језик и књижевност, уређење друштва, физичко васпитање и математика** заједнички су за све образовне профиле у трогодишњем образовању.

СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ**ТЕХНОЛОГИЈА ГРАФИЧКОГ МАТЕРИЈАЛА
ПРВИ РАЗРЕД****1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ**

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		70
	70					

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ програма технологије графичког материјала је стицање основних знања о материјалима који се користе у графичкој делатности (врсте, својства и примена) и упознавање савремених технолошких процеса за добијање тих материјала.

Задаци програма технологије графичког материјала су:

- стицање потребних теоријских знања ради успешнијег професионалног образовања, односно оспособљавања за примену стечених знања у професионалној делатности;
- оспособљавање ученика да стечена знања користе за стручно усавршавање.

3. ПРЕПОРУЧЕНА ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Р. Алексић, С. Јовановић, Д. Мијин: *Технологија графичког материјала за други разред графичке школе*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2005.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- графичко обликовање и писмо
- технологија рада
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 70 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
- Стицање знања о физичко-механичким и технолошким својствима материјала	- Ученици ће знати физичко-механичка и технолошка својства материјала	УВОД (10) Физичко-механичка својства материјала (основна физичка својства; специфична тежина, запреминска порозност, затезна чврстоћа, деформисање при дејству силе, тврдоћа). Технолошка својства материјала.	Демонстрирати различите узорке материјала који се користе у графичкој индустрији - Истаћи значај квалитета материјала
- Стицање знања о металним материјалима који се користе у графичкој индустрији	- Ученик ће знати метале и легуре које се примењују у графичкој индустрији - Ученик ће знати да објасни улогу и значај метала и легура у графичкој индустрији - Ученик ће знати да примени одређени метал или легуру у графичкој производњи	МЕТАЛИ И ЛЕГУРЕ (32) Својства метала и легура (спољна својства метала, унутрашња грађа чистих метала и легура) Хлађење и очвршћавање чистих метала. Својства легуре зависно од облика, количине појединих метала у легури. Метали и легуре који се примењују у графичкој индустрији. Олово, калај, антимоно. Штампарска легура, састав и својства. Алуминијум, једињења и легуре. Бакар, цинк, једињења и легуре. Гвожђе и челик. Корозија	- Демонстрирати различите узорке метала и легура - Истаћи значај квалитета метала и легура за графичку индустрију
- Стицање знања о значају целулозе и папира у графичкој индустрији	- Ученик ће знати да објасни значај целулозе и папира у графичкој индустрији - Ученик ће разумети процес производње папира - Ученик ће знати својства папира за одређене врсте штампе - Ученик ће знати да објасни механичка и	НЕМЕТАЛНИ МАТЕРИЈАЛИ (28) Увод. Својства полимерних материјала зависно од хемијске грађе и структуре. Целулоза, добијање и примена. Папир. Кратак опис технолошког процеса израде папира. Физичка, морфолошка,	- Ученицима омогућити обилазак фабрике за производњу папира - Демонстрирати узорке различитих врста папира, картона и лепенки - Истаћи значај квалитета штампарског папира за процес штампања

	хемијска својства папира	механичка и хемијска својства папира (сировински састав, садржај влаге, пунила и лепила, граматура папира, дебљина, запреминска тежина, површински изглед, правац влакана, пропусност, механичка својства). Експлоатационе могућности папира (врсте папира и својства према техници штампања). Картони и лепенка	- Демонстрирати поједине методе испитивања папира - Користити шеме за технолошки процес производње папира
--	--------------------------	--	--

ТЕХНОЛОГИЈА ГРАФИЧКОГ МАТЕРИЈАЛА ДРУГИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Други	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	70					70

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ програма технологије графичког материјала је стицање основних знања о материјалима који се користе у графичкој делатности (врсте, својства и примена) и упознавање савремених технолошких процеса за добијање тих материјала.

Задаци програма технологије графичког материјала су:

стицање потребних теоријских знања ради успешнијег професионалног образовања, односно оспособљавања за примену стечених знања у професионалној делатности; оспособљавање ученика да стечена знања користе за стручно усавршавање.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Слободан Јовановић: *Технологија графичког материјала за трећи разред графичке школе*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2005.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- графичко обликовање и писмо
- технологија рада
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Други

Годишњи фонд часова: 140 (4 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
- Стицање знања о графичким бојама - Стицање знања о лаковима који се користе у графичкој индустрији	- Ученик ће знати да објасни значај графичких боја - Ученик ће знати да разликује врсте боја које се користе за разне технике штампе - ченик ће разумети процес производње	ГРАФИЧКЕ БОЈЕ (37) Увод. Међусобно деловање боје и штампарске подлоге. Састав и улога појединих компоненти на својства графичке боје. Пигменти. Појам својства и њихова молекуларна својства	- Ученицима омогућити обилазак кабинета за штампу - Користити шеме за добијање разних врста графичких боја - Демонстрирати узорке боја за различите технике штампе

	<p>графичких боја</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ученик ће знати да примени одређену врсту боје за одређену врсту штампе - Ученик ће знати да објасни значај лакова који се користе у графичкој индустрији - Ученик ће знати да разликује врсте лакова 	<p>(минерални пигменти, органски пигменти, чађи, бронзе).</p> <p>Везива: врсте везива и својства, зависно од хемијске грађе.</p> <p>Примена боје за штампу. Улога сикатива, пуниоца, разређивача на карактер и понашање боје у току штампања.</p> <p>Експлоатационе могућности графичких боја: врсте и својства, зависно од технике штампања, боје за високу штампу, боје за флексографију, боје за офсет штампу, боје за штампу на металима, боје за дубоку штампу, боје за пропусну штампу, боје за златну и сребрну штампу, специјалне врсте графичких боја.</p> <p>Својства и контрола штампарских боја (одређивање нијанси боје, одређивање вискозитета, густине и лепљивости, отпорности на светлост, отпорност на трење, водоотпорности офсетних боја, отпорност на киселине и базе, органске раствараче и топлоту.</p> <p>Лакови и лакирање штампарског материјала.</p>	<p>- Демонстрирати узорке различитих врста лакова</p>
<p>- Стицање знања о макромолекулама који се користе у графичкој индустрији</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ученик ће знати макромолекуле који се користе у графичкој индустрији - Ученик ће знати да објасни разлику између природних и синтетичких макромолекула - Ученик ће знати да примени одређене макромолекуле у пракси 	<p>ПРИРОДНИ МАКРОМОЛЕКУЛИ (15)</p> <p>Целулоза, скроб, беланчевине, каучук.</p> <p>Својства и примена зависно од хемијске грађе и структуре.</p> <p>Деривати прирадних макромолекула и њихова примена у графичкој индустрији.</p> <p>Синтетички макромолекули. Општа својства. Врсте синтетичких макромолекула и примена у графичкој индустрији.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ученицима омогућити обилазак различитих фабрика које користе полимере као индустријски материјал - Демонстрирати узорке различитих врста макромолекула (целулоза, скроб, беланчевине...)

- Стицање знања о пластичним масама које се користе у графичкој индустрији	- Ученик ће знати да објасни својства пластичних маса - Ученик ће схватити поступке прераде пластичне масе	ПЛАСТИЧНЕ МАСЕ (10) Физичка, хемијска, механичка, и технолошка својства пластичних маса. Пластичне масе као материјали за штампатске форме, штампарску подлогу, материјали у доради.	- Омогућити ученицима обилазак штампарија које користе пластичне масе као подлогу за штампање - Демонстрирати узорке различитих пластичних маса
- Стицање знања о карактеристикама штампе на неупијајућој подлози	- Ученик ће знати да објасни основне карактеристике штампе на неупијајућој подлози	КАРАКТЕРИСТИКЕ ШТАМПЕ НА ПОДЛОЗИ КОЈА ЈЕ НЕУПИЈАЈУЋА (8) Основне карактеристике штампе на подлози која је неупијајућа	- Омогућити ученицима обилазак штампарија које користе пластичне масе као подлогу за штампање - Демонстрирати узорке различитих пластичних маса

ТЕХНОЛОГИЈА ГРАФИЧКОГ МАТЕРИЈАЛА ТРЕЋИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Трећи	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	64					64

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ програма технологије графичког материјала је стицање основних знања о материјалима који се користе у графичкој делатности (врсте, својства и примена) и упознавање савремених технолошких процеса за добијање тих материјала.

Задаци програма технологије графичког материјала су:

стицање потребних теоријских знања ради успешнијег професионалног образовања, односно оспособљавања за примену стечених знања у професионалној делатности; оспособљавање ученика да стечена знања користе за стручно усавшавање.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Слободан Јовановић: *Технологија графичког материјала за трећи разред графичке школе*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2005.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- технологија рада
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Трећи

Годишњи фонд часова: 64 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
- Стицање знања о фотографским материјалима који се користе у графичкој индустрији	- Ученик ће знати грађу фотографског материјала - Ученик ће знати да препозна врсте фотографских материјала	ФОТОГРАФСКИ МАТЕРИЈАЛИ (14) Грађа фотографских материјала (заштитни слој), емулзиони слој, везани слој, подлога, антихало слој).	- Демонстрирати различите врсте фотографског материјала - Истаћи значај квалитета фотографског

		<p>Подела фотографских материјала према боји (црно-бели и колор), према подлози (фотографска плоча, филмови и папири), према врсти среброхалогенида у емулзији, према улози и фотографском поступку (негативски и позитивски материјал), према подручју примене (графички материјали). Својства фотографских материјала (осетљивост на светлост, градација, осетљивост на боје и друго). Средства за обраду фотографских материјала.</p>	материјала за квалитет штампе
- Стицање знања о лепилима у графичкој индустрији	- Ученик ће знати да објасни својства лепила која се користе у графичкој индустрији - Ученик ће знати да примени одређену врсту лепила - Ученик ће знати процес лепљења	<p>ЛЕПИЛА (22) Процес лепљења и везивања зависно од хемијске структуре лепила. Параметри лепљења (адхезија и кохезија). Класификација лепила (биљна, животињска и синтетичка). Припрема лепила за рад и промене које се при том дешавају. Својства лепила.</p>	- Демонстрирати лепљење појединих материјала - Демонстрирати различите узорке лепила која се користе у графичкој индустрији
- Стицање знања о гуми која се користи у графичкој индустрији	- Ученик ће знати својства природног и синтетичког каучука - Ученик ће знати да препозна разне узорке гума које се користе у графичкој индустрији - Ученик ће знати да објасни улогу и значај каучука за графичку индустрију	<p>ГУМА (18) Еластрометри. Својства природног и вештачког каучука зависно од хемијске грађе. Састав смеше за вулканизацију и улога појединих компоненти на својства гуме. Утицај молекуларних својстава и других параметара при вулканизацији на својства гуме. Примена гуме у графичкој индустрији (офсет-гума, гумени ваљци, гумена форма, гумирана платна,</p>	- Демонстрирати узорке различитих гума (гуме за офсет штампу, клишеа за флексо штампу) - Користити шеме за производњу гуме

		гумиран папир и друго).	
- Стицање знања о улози и својствима мазива која се користе у графичкој индустрији	- Ученик ће знати да објасни мазива која се користе у графичкој индустрији -Ученик ће знати да примени одређену врсту мазива - Ученик ће знати да разликује врсте мазива	МАЗИВА (12) Мазива и њихова улога у машинској техници. Врсте трења и врсте подмазивања. Основне врсте и општа класификација мазива. Физичка и хемијска својства.	- Истаћи значај правилног избора врсте и типа средстава за подмазивање и начина подмазивања за велики број различитих машина, постројења и уређаја који се користе у графичкој индустрији

ГРАФИЧКО ОБЛИКОВАЊЕ И ПИСМО

ПРВИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	70					70

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ програма графичко обликовање и писмо је стицање основних знања о ликовној вредности писма и композиционим проблемима његове целисходне употребе и упознавања (у оквиру практичних вежби) основних естетских законитости грађења облика и оспособљавање ученика да ово знање примењују у свакодневним стручним задацима, обједињавајући ликовне проблеме с функцијом производа.

Задаци програма графичко обликовање и писмо су:

- васпитање и образовање ученика о савременим естетско-ликовним критеријумима;
- развијање код ученика, систематским радом, упорности, професионалне савесности, прецизности и мануелне спретности.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. мр Слободан Недељковић, Миодраг Недељковић: *Графичко обликовање и писмо*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2006.
2. М. Фрухт, М. Ракић, И. Ракић: *Графички дизајн*, Завод за уџбенике, Београд, 2003.
3. Коста Богдановић, Бојана Ђурић: *Теорија форме*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2004.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- технологија графичког материјала
- технологија рада
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 70 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
- Стицање основних знања о општим појмовима графичког обликовања	- Ученик ће знати шта је графичко обликовање - Ученик ће знати да сваки графички облик има одређену форму (облик) која се састоји	ОПШТИ ПОЈМОВИ (8) Место, улога и значај графичког обликовања. Основни захтеви. Уочавање облика. Елементи	- Користити примере репродукције из историје ликовних и примењених уметности - Анализирати неки графички производ у

	из низа ликовних елемената - Ученик ће знати која су основна начела обликовања - Ученик ће препознати нека естетска начела на ликовно-графичким композицијама	облика. Основна начела обликовања	смислу примене неких естетских начела и одредити одлике неких стилова - Урадити вежбу
- Стицање основних знања о ликовно-графичким елементима	- Ученик ће знати појам, основне карактеристике и примену ликовно-графичких елемената у графичком обликовању - Ученик ће знати повезати стечена знања из ликовне културе	ТАЧКА (14) Тензија, равнотежа, репетиција, градиција	- Садржаје илустровати са примерима из области графичког обликовања и историје уметности - Урадити вежбу након сваког садржаја - Подстицати самосталност и креативност код ученика
- Стицање основних знања о ликовно-графичким елементима	- Ученик ће знати појам, основне карактеристике и примену ликовно-графичких елемената у графичком обликовању - Ученик ће знати повезати стечена знања из ликовне културе	ЛИНИЈА (14) Врсте линија и њихова изражајна својства.	- Садржаје илустровати са примерима из области графичког обликовања и историје уметности - Урадити вежбу након сваког садржаја - Подстицати самосталност и креативност код ученика
- Стицање основних знања о ликовно-графичким елементима	- Ученик ће знати појам, основне карактеристике и примену ликовно-графичких елемената у графичком обликовању - Ученик ће знати повезати стечена знања из ликовне културе	ПОВРШИНА (16) Врсте површина. Структура површине. Површина основе (формат). Облик, пропорција, хармонична подела вертикалама и хоризонталама. Систем дијагонала, моделарни систем, златни пресек или непрекидна подела, квадратура и тријангулатура, хармонске пропорције	- Садржаје илустровати са примерима из области графичког обликовања и историје уметности - Урадити вежбу након сваког садржаја - Подстицати самосталност и креативност код ученика
- Стицање основних знања о ликовно-графичким елементима	- Ученик ће знати појам, основне карактеристике и примену ликовно-графичких елемената у графичком обликовању - Ученик ће знати повезати стечена знања из ликовне културе	ОДНОСИ ЦРНОГ И БЕЛОГ (20) Форма и антиформа, позитив и негатив. Однос фигуре и позадине	Садржаје илустровати са примерима из области графичког обликовања и историје уметности - Урадити вежбу након сваког садржаја - Подстицати самосталност и

	знања из ликовне културе		креативност код ученика
--	--------------------------	--	-------------------------

ГРАФИЧКО ОБЛИКОВАЊЕ И ПИСМО ДРУГИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Други	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	70					70

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ програма графичко обликовање и писмо је стицање основних знања о ликовној вредности писма и композиционим проблемима његове целисходне употребе и упознавања (у оквиру практичних вежби) основних естетских законитости грађења облика и оспособљавање ученика да ово знање примењују у свакодневним стручним задацима, обједињавајући ликовне проблеме с функцијом производа.

Задаци програма графичко обликовање и писмо су:

- васпитање и образовање ученика о савременим естетско-ликовним критеријумима;
- развијање код ученика, систематским радом, упорности, професионалне савесности, прецизности и мануелне спретности.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. мр Слободан Недељковић, Миодраг Недељковић: *Графичко обликовање и писмо*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2006.
2. М. Фрухт, М. Ракић, И. Ракић: *Графички дизајн*, Завод за уџбенике, Београд, 2003.
3. Коста Богдановић, Бојана Ђурић: *Теорија форме*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2004.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- технологија графичког материјала
- технологија рада
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Други

Годишњи фонд часова: 70 (2 час недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
- Стицање знања о писму	- Ученик ће знати шта је писмо - Ученик ће знати који су елементи писма - Ученик ће знати да конструише верзална и курентна слова латинице и ћирилице - Ученик ће знати конструисати бројеве у дво- и четворолинијском систему - Ученик ће знати да одреди размаке између словних знакова	ПИСМО (14) Конструкцијски скелет верзалних и курентних слова латинице и ћирилице. Конструкција бројева у дволинијском систему. Размаци између слова.	- Садржаје илустровати из књига и текстова о писму - Урадити вежбу након сваког садржаја - Вежбати прецизност, стрпљивост и упорност при раду - Вежбање спретности при употреби прибора или примене поступака

- Стицање основних знања о ритму као битном односу унутар ликовно-графичке композиције	- Ученик ће знати да се ритам може извести по различитим принципима и знати које ефекте ће добити - Ученик ће користити ритам као динамичко понављање ликовних елемената у истим или различитим интервалима	РИТАМ (6) Проста репетиција, репетиција с варијацијама и алтернацијама	- Садржаје илустровати са примерима из историје уметности и графичког дизајна - Урадити вежбу након сваког садржаја
- Стицање основних знања о композицији ликовно-графичке целине	- Ученик ће знати шта је симетрична и асиметрична композиција - Ученик ће користити формалну и аформалну равнотежу	ОБЛИЦИ У РАВНОТЕЖИ (6) Симетрична и асиметрична композиција. Примена	- Користити примере репродукција из историје ликовних и примењених уметности - Урадити вежбу након сваког садржаја
- Стицање основних знања о валерским скалама као ликовно-графичким елементима	- Ученик ће знати различите врсте валера - Ученик ће знати да компонује валерске кључеве	ВАЛЕР (6) Валерска скала. Компонување појединих група валера (валерски кључеви)	- Користити примере репродукција из историје ликовних и примењених уметности - Урадити вежбу након сваког садржаја
- Стицање основних знања о компоновању различитих текстура - Стицање основних знања о растерима и њиховим комбинацијама	- Ученик ће знати да компонује различите текстуре - Ученик ће знати да комбинује различите растере	ТЕКСТУРА (8) Вежбе у компоновању различитих текстура. Различити растери и њихове комбинације (преклапање).	- Користити примере репродукција из историје ликовних и примењених уметности - Урадити вежбу након сваког садржаја
- Стицање основних знања о књижној типографији	- Ученик ће знати основна правила уређивања текста на страници - Ученик ће користити већ стечена знања из графичког обликовања и писма при изради вежби - Ученик ће повезати стечена знања из технологије образовног профила и практичне наставе	ТЕКСТ НА СТРАНИЦИ (8) Усклађивање односа између облика, величине и валера слога с обликом и величином формата. Обједињавање естетског и функционалног, садржине и форме.	- Користити примере - Урадити вежбу
- Стицање основних знања о књижној типографији	- Ученик ће знати основна правила уређивања илустрација (слике) на страници - Ученик ће користити већ стечена знања из графичког обликовања и писма при изради вежби - Ученик ће повезати стечена знања из технологије	ТЕКСТ И СЛИКА (6) Визуелно јединство хетерогених елемената. Композиција истих облика на различитим форматима. Варирање једног облика у односу на величину и положај. Уравнотежавање леве и десне странице.	- Користити примере - Урадити вежбу

	образовног профила и практичне наставе		
- Стицање основних знања о бојама	- Ученик ће знати основна правила при коришћењу боја	БОЈА (16) Круг боја. Контрасти боја (светло-тамно, топло-хладно, комплементарни контраст). Хармонизација боја.	- Садржаје илустровати са примерима из графичког обликовања - Повезати стечена знања из технологије образовног профила и практичне наставе - Урадити вежбу након сваког садржаја - Вежбати прецизност у раду - Подстицати самосталност и креативност при изради задатака

ТЕХНОЛОГИЈА РАДА

ПРВИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	70					70

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ програма технологија рада је стицање теоријских знања о основним пословима који се обављају у књиговезници као једном од видова графичке дораде.

Задаци програма технологија рада су:

стицање знања о врсти и својствима материјала који се употребљавају у књиговезници;
уознавање основних поступака и техника рада у књиговезници;
развијање код ученика интересовање према позиву и радним способностима и склоностима;
формирање навике код ученика да чувају машине, алат, прибор и материјал.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Владимир Константиновић: *Технологија графичке дораде*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2004.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- технологија графичког материјала
- графичко обликовање и писмо
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 70 (2 час недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
- стицање знања о графичкој делатности и упознавање графичке производње	- Ученици ће схватити место и улогу будућег занимања у процесу израде графичких производа	ОПШТИ ПОЈМОВИ О ГРАФИЧКОЈ ИНДУСТРИЈИ (12) Појам и подела графичке производње. Графички производи.	- приказати што више различитих графичких производа - дати шему процеса израде графичких производа

		Врсте и поступци графичке дораде. Развојни облици књиге: праобликпрелазни облици, данашњи облици књиге.	
- стицање знања о различитим врстама материјала који се користе у графичкој индустрији	- Ученици ће стећи основна знања о различитим материјалима који се користе у графичкој индустрији	МАТЕРИЈАЛИ (48) Папир, полукартони и картони. Лепенка. Врсте лепенке. Материјали за пресвлачење: папир, платно. пергамент, кожа синтетички материјали. Лепила (неорганска и органска) Фолије за утискивање Материјали за шивење. Остали материјали	- приказати што више различитих графичких материјала - омогућити ученицима обилазак школског кабинета практичне наставе
- стицање знања о врсти и карактеристикама алата који се користе у књиговезачкој доради	- Ученик ће бити оспособљен да препозна различите врсте алата који се користе у књиговезачкој доради - Ученик ће препознати карактеристике различитих алата - Ученик ће бити оспособљен да припрема алат и прибор у књиговезници - Ученик ће бити оспособљен да чува алат и прибор у књиговезници	АЛАТ И ПРИБОР У КЊИГОВЕЗНИЦИ (10) Врсте алата. Припрема алата и прибора. Чување алата	- користити слике и цртеже - омогућити ученицима обилазак кабинета за практичну наставу - истаћи значај правилног коришћења алата - истаћи значај чувања алата

ТЕХНОЛОГИЈА РАДА ДРУГИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Други	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	70					70

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ програма технологија рада је стицање теоријских знања о основним пословима који се обављају у књиговезници као једном од видова графичке дораде.

Задачи програма технологија рада су:

- стицање знања о врсти и својствима материјала који се употребљавају у књиговезници;
- упознавање основних поступака и техника рада у књиговезници;

- развијање код ученика интересовање према позиву и радним способностима и склоностима;
- формирање навике код ученика да чувају машине, алат. прибор и материјал

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Владимир Константиновић: *Технологија графичке дораде*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2004.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- технологија графичког материјала
- графичко обликовање и писмо
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Други

Годишњи фонд часова: 70 (2 час недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
- стицање основних знања о машинама које се употребљавају у књиговезачкој доради	- Ученик ће бити оспособљен да препозна различите врсте основних и помоћних машина у књиговезачкој доради - Ученик ће упознати принцип рада једноставнијих машина у књиговезачкој доради	ОСНОВНЕ И ПОМОЋНЕ КЊИГОВЕЗАЧКЕ МАШИНЕ (36) Основне машине. Машине за резање. Машине за савијање. Машине за сакупљање табака и листова. Машина за бешавни повез- BABY PONY. Машине за отискивање Помоћне машине Перфорир машина. Машина за жљемљење (биговање). Машина за бушење папира. Машина заштанцовање. Пресе ручне полуаутоматске	- омогућити ученицима обилазак кабинета за практичну наставу - омогућити ученицима обилазак савремених штампарија (књиговезница) где ће се ученици упознати са принципом рада књиговезачких машина - демонстрирати ученицима принцип рада појединих машина - користећи шеме приказати принцип рада машина
- стицање знања о основним елементима штампаног табака - стицање знања о преношењу, поравнавању и бројању табака - стицање знања о резању табака - стицање знања о савијању табака - стицање знања о сакупљању табака - стицање знања о шивењу табака	- Ученик ће знати да препозна основне елементе табака - Ученик ће знати да примени ознаке на табак при радним операцијама: преношење, поравнавање, бројање, резање, савијање, сакупљање и шивење табака	ТАБАК И ШТАМПНИ ТАБАК (34) Штампани табак и његови елементи. Преношење, поравнавање и бројање табака. Резање табака. Савијање табака. Ручно савијање табака. Машинско савијање табака. Сакупљање табака. Ручно сакупљање табака и листова. Машинско сакупљање табака и листова. Шивење табака. Шивење жицом. Шивење концем.	- омогућити ученицима обилазак кабинета за практичну наставу - користити шеме - користити компјутерску презентацију - омогућити ученицима обилазак савремених штампарија (књиговезница) где ће се ученици упознати са технолошким поступком машинског: резања, савијања, сакупљања, шивења

ТЕХНОЛОГИЈА РАДА

ТРЕЋИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Трећи	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	64					64

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ програма технологија рада је стицање теоријских знања о основним пословима који се обављају у књиговезници као једном од видова графичке дораде.

Задаци програма технологија рада су:

стицање знања о врсти и својствима материјала који се употребљавају у књиговезници;
 упознавање основних поступака и техника рада у књиговезници;
 развијање код ученика интересовање према позиву и радним способностима и склоностима;
 формирање навике код ученика да чувају машине, алат. прибор и материјал.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Владимир Константиновић: *Технологија графичке дораде*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2004.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- технологија графичког материјала
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Трећи

Годишњи фонд часова: 64 (2 час недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
- Стицање знања о изради различитих врста блокова	- Ученик ће знати технолошки процес израде лепљених блокова, перфорисаних блокова, и блокова гарнитуре	ПОЈЕДИНАЧНИ ПОВЕЗИ БЛОКОВИ (10) Блокови добијени слепљивањем у повежњаку. Перфорисани блокови. Блокови-гарнитуре.	- на конкретним примерима већ готових производа објашњавати технолошки процес израде различитих врста блокова - користити шеме - омогућити ученицима обилазак кабинета за практичну наставу
- Стицање потребних знања о изради различитих врста брошура	- Ученик ће знати технолошки процес израде: - брошуре шивене жицом кроз превој - брошуре шивене жицом поред превоја - брошуре са ивицама - брошуре са траком платна на повежњаку - бешавне брошуре - тврде брошуре	БРОШУРЕ (8) Брошуре шивене жицом кроз превој. Брошура шивена жицом поред превоја. Брошура шивена концем. Брошура бешавна. Брошура са ивицама. Брошура са траком платна на повежњаку.	- Ученицима показати већ готове брошуре и указати им на разлике међу њима - Користити шеме и слике - Омогућити ученицима да обиђу савремену штампарију (књиговезницу) где ће моћи да се упознају са индустријским начином израде брошура

			- Омогућити ученицима да обиђу школски кабинет практичне наставе
- стицање знања потребних за израду тврдог повеза	Ученик ће стећи знања која су му поробна да: - изради књигу у тврдом повезу - изради различите врста предлиста (налепних и прошивних) - тврд повез (серијска израда) - припреми табаке - изради књижни блок - обради књижни блока - изради корице - споји књижни блока са корицом	ТВРДИ ПОВЕЗ (10) Врсте повеза. Припрема за повез. Израда и обрада књижног блока. Израда и украшавањекорица. Спајање књижног блока са корицом.	- Указати на разлике између појединачне и серијске израде тврдог повеза - Користити шеме и слике - Омогућити ученицима да обиђу савремену штампарију (књиговезницу) где ће моћи да се упознају са серијским начином израде тврдог повеза
- стицање знања потребних за израду бешавног повеза	Ученик ће стећи знања потребна за израду књиге у бешавном повезом	БЕШАВНИ ПОВЕЗ (12) Врсте повеза. Поступци израде.	- Омогућити ученицима да обиђу савремену штампарију (књиговезницу) где ће моћи да се упознају са серијским начином израде бешавног повеза - користити шеме и слике - омогућити ученицима да обиђу школски кабинет за практичну наставу
- стицање основних знања потребних за израду повеза у кожи.	Ученик ће стећи знања основна потребна за израду књиге у кожном повезу	ПОВЕЗ У КОЖИ (10) Врсте повеза у кожи. Повез у полукожи.	- користити шеме и слике - омогућити ученицима да обиђу школски кабинет за практичну наставу - користити филмове
- стицање основних знања потребних за израду повеза пословних књига	Ученик ће стећи основна знања потребна за повез протокола и израду регистра	ПОВЕЗ ПОСЛОВНИХ КЊИГА (5) Повез протокола. Израда регистра	- користити шеме и слике - омогућити ученицима да обиђу школски кабинет за практичну наставу - користити филмове
- стицање основних знања потребних за израду албума	Ученик ће стећи основна знања потребна за повез бушених и шивених албума	ПОВЕЗ АЛБУМА (5) Бушени албум. Шивени албум.	- користити шеме и слике - омогућити ученицима да обиђу школски кабинет за практичну наставу
- стицање основних знања потребних за израду заштитних корица	Ученик ће стећи основна знања потребна за израду заштитних корица	ИЗРАДА ЗАШТИТНИХ КОРИЦА (6) Врсте и начин израде заштитних корица.	- користити шеме и слике - омогућити ученицима да обиђу

		Корице од картона. Корице од лепенке. Корице са механизмима.	школски кабинет за практичну наставу - користити компјутерску презентацију
--	--	---	--

ПРАКТИЧНА НАСТАВА

ПРВИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
			630			630

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ програма практичне наставе је оспособљавање ученика да обављају послове дораде одговарајуће категорије сложености у књиговезници.

Задачи програма практичне наставе су:

- оспособљавање ученика да припремају материјале који се користе у књиговезници и да раде са њима.
- формирање навике код ученика да чувају материјал, алат, прибор и машине и да примењују превентивне мере заштите на раду.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Владимир Константиновић: *Технологија графичке дораде*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2004.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- графичко обликовање и писмо
- технологија графичког материјал
- технологија рада

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 630 (18 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Оспособљавање ученика да обављају све послове у складу са прописима о безбедности и здравља на раду заштити радне и животне средине;	Ученици ће бити оспособљени да обављају све послове у складу са прописима о заштити здравља, радне и животне средине	ЗАШТИТА НА РАДУ (12) Извори опасности у књиговезници. Значај мера безбедности и заштите на раду. Обавезност ношења средстава за заштиту на раду.	- Објаснити који су то извори опасности у књиговезници - Објашњавати ученицима значај мера заштите на раду и обавезу примене средстава заштите на раду
Оспособљавање ученика да: - врше пријем и припреме основне књиговезачке материјале: папир, картон и лепенку - да правилно одлажу табак	По завршетку ученик ће бити оспособљен: - да врши пријем и припрема основне књиговезачке материјале: папир, картон и лепенку - да правилно одлаже табак	ПРИПРЕМА МАТЕРИЈАЛА (348) Пријем и преношење папира, картона и лепенке. Одлагање табака. Припрема материјала за пресвлачење: папир, платно, пергамент, синтетички	- Упознати ученике са основним књиговезачким материјалима - Вежбати пријем и преношење папира картона и лепенке и њихово правилно одлагање

- да припреме материјале за пресвлачење, као и жицу и фолије за позлату	- да припрема материјале за пресвлачење, као и жицу и фолије за позлату	материјали, жица фолије за позлату.	- Упознати ученике са материјалима за пресвлачење, жицом и фолијама за позлату - Вежбати припрему материјала за пресвлачење
- стицање знања о припреми алата, прибора и опреме за рад - стицање знања о правилном коришћењу и одржавању алата и прибора	Ученик ће бити оспособљен: - да припрема алат, прибор и опрему за рад - бити оспособљен да користи алат и прибор - бити оспособљен да одржава алат и прибор	АЛАТ, ПРИБОР И ОПРЕМА (270) Припрема алата и прибора за рад. Припрема прибора и опреме за рад. Коришћење алата и прибора за обављање послова одређене категорије сложености у књиговезници. Одржавање алата и прибора	- Демонстрирати и вежбати припрему алата, прибора и опреме - Демонстрирати правилно коришћење алата и прибора - демонстрирати и указати на важност одржавања алата и прибора - Урадити вежбу одржавања алата и прибора

ПРАКТИЧНА НАСТАВА ДРУГИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Други	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
			630			630

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ програма практичне наставе је оспособљавање ученика да обављају послове дораде одговарајуће категорије сложености у књиговезници.

Задаци програма практичне наставе су:

- оспособљавање ученика да припремају материјале који се користе у књиговезници и да раде са њима.
- формирање навике код ученика да чувају материјал, алат, прибор и машине и да примењују превентивне мере заштите на раду.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Владимир Константиновић, *Технологија графичке дораде*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2004.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- технологија графичког материјала
- технологија рада

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Други

Годишњи фонд часова: 630 (18 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
- Стицање вештина у ручном савијању табака - Стицање знања о машинском савијању табака	- Ученици ће савладати основне поступке савијања, као и припремне послове за сложеније поступке савијања	САВИЈАЊЕ ТАБАКА (192) Ручно и машинско савијање табака. Савијање табака унакрсно. Савијање	- Вежбати прецизност и истрајност код ученика - Вежбати прво савијање мањих

		табака паралелно. Припрема за комбиновано савијање табака.	формата на један превој - Вежбати савијање на један превој са извлачењем табака - Вежбати савијање табака на више превоја по табаку и по тексту - Користити шеме и слике - Омогућити ученицима да обиђу савремену штампарију (књиговезницу) како би видели принцип рада машина за савијање
- Стицање знања и вештина у техници сакупљања табака и листова	-Ученик ће бити оспособљен да ређа и сакупља табаке и листова	САКУПЉАЊЕ ТАБАКА (180) Ређање и сакупљање табака у табак. Сакупљање табака на табак. Сакупљање листова.	Ученицима указати на разлику између производа који су добијени сакупљањем табака у табак, и табака на табак - демонстрирати ученицима начин ређања табака при сакупљању табака у табак - демонстрирати ученицима начин ређања табака при сакупљању табака на табак - демонстрирати ученицима сакупљање листова - користити шеме и слике - вежбе спроводити тако да ученици стекну поред потребне вештине, и истрајност и прецизност при раду - омогућити ученицима да обиђу савремену штампарију (књиговезницу) где ће им бити демонстрирани машински поступци сакупљања табака и листова
- Стицање потребних вештина у шивењу табака жицом и концем	Ученик ће бити оспособљен: - да шије табаке жицом	ШИВЕЊЕ ТАБАКА (258) Шивење табака жицом. Шивење жицом кроз превој.	- Демонстрирати ученицима принцип рада машине за шивење жицом

<ul style="list-style-type: none"> - стицање потребних вештина у шивењу производа као што су свеске и брошуре - Стицање вештина припреме за шивење књига за тврди повез - Стицање вештина шивења за тврди повез 	<ul style="list-style-type: none"> - да шије табакe концем - да шије свеске и брошуре - да шије књиге за тврди повез 	<p>Шивење жицом поред превоја. Шивење табака концем. Шивење свезака. Шивење брошура. Шивење концем поред превоја. Припрема за шивење књига за тврди повез.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Указати на разлику у производима који се шију жицом кроз превој, у односу на оне који се шију жицом поред превоја - При шивењу свезака и брошура вежбе спроводити у малим групама уз стални надзор наставника - Демонстрирати ученицима начине шивења концем - При шивењу књига за тврди повез вежбе спроводити индивидуално са сваким учеником - Омогућити ученицима да обиђу савремену штампарију (књиговезницу) где ће моћи да се упознају са индустријским начином шивења
--	---	--	---

ПРАКТИЧНА НАСТАВА ТРЕЋИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Трећи	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
			576			576

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ програма практичне наставе је оспособљавање ученика да обављају послове дораде одговарајуће категорије сложености у књиговезници.

Задачи програма практичне наставе су:

- оспособљавање ученика да припремају материјале који се користе у књиговезници и да раде са њима.
- формирање навике код ученика да чувају материјал, алат, прибор и машине и да примењују превентивне мере заштите на раду.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Владимир Константиновић, *Технологија графичке дораде*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2004.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- технологија графичког материјала
- технологија рада

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Трећи

Годишњи фонд часова: (18 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
- Стицање потребних вештина у изради различитих врста блокова	Ученик ће бити оспособљен да израђује блокове слепљивањем, перфорисане блокове, и блокове гарнитуре	БЛОКОВИ (72) Израда блокова слепљивањем. Припрема за израду. Перфорисани блокови. Блокови гарнитуре.	- Развијати код ученика особине прецизности и педантности - Демонстрирати ученицима принцип рада на машини за перфорисање - Вежбе перфорисања спроводити индивидуално са сваким учеником - Блокове гарнитуре ученицима објаснити на основу већ готовог производа - Вежбе при изради блокова гарнитура спроводити користећи папир у боји (кулер)
- Стицање потребних вештина у изради различитих врста брошура	Ученик ће бити оспособљен да изради брошуру шивену жицом кроз превој - изради брошуру шивену жицом поред превоја - изради брошуру са ивицама - да изради брошуру са траком платна на повежњаку - да изради бешавну брошуру - да изради тврду брошуру	БРОШУРЕ (84) Брошура шивена жицом кроз превој. Брошуре шивене жицом поред превоја, припрема за израду. Брошуре са ивицом (кантовима), припрема за израду. Брошуре са траком платна на повежњаку, припрема за израду. Бешавне брошуре, припрема за израду. Тврде брошуре	- Ученицима показати већ готове брошуре и указати им на разлике међу њима - Вежбе спроводити у паровима - Користити шеме и слике - Омогућити ученицима да обиђу савремену штампарију (књиговезницу) где ће моћи да се упознају са индустријским начином израде брошура
Стицање знања и вештина потребних за израду тврдог повеза	Ученик ће бити оспособљен да: - изради књигу у тврдом повезу - изради различите врста предлиста (налепних и прошивних) - тврд повез (серијска израда) - припреми табаке - изради књижни блок - обради књижни блока - изради корице - споји књижни блока са корицом	ТВРДИ ПОВЕЗ (102) Тврд повез-појединачна израда. Израда различитих врста предлиста (налепних и прошивених). Тврди повез-серијска израда. Припрема табаке. Припрема израде књижног блока. Обрада књижног блока. Израда корице. Спајање књижног блока са корицом	- Указати на разлике између појединачне и серијске израде тврдог повеза - Користити шеме и слике - Демонстрирати израду различитих врста предлиста - Вежбати израду једноставнијих предлиста - Табаке шити и на пантљике и на везице (у зависности од броја табаке у књизи) - Шити и нове табаке, и преповезивати старе књиге

			<ul style="list-style-type: none"> - Демонстрирати израду корица и са једноделном и са дводелном пресвлаком - Омогућити ученицима да обиђу савремену штампарију (књиговезницу) где ће моћи да се упознају са серијским начином израде тврдог повеза
Стицање знања и вештина потребних за израду бешавног повеза	Ученик ће бити оспособљен да изради књигу у бешавном повезом	БЕШАВНИ ПОВЕЗ (90) Повез новина, службених гласила, књиговодствених картица, дипломских радова, скрипти фотокопираног материјала. Припрема за повез књига.	<ul style="list-style-type: none"> - Демонстрирати лепезасто разређивање табака у ручној преси - Индивидуално са сваким учеником вежбати технику лепезе - При обради књижног блока и изради корица, инсистирати на што већој самосталности учника (потребно је да примене вештине које су стекли при изради тврдог повеза) - Омогућити ученицима да обиђу савремену штампарију (књиговезницу) где ће моћи да се упознају са серијским начином израде бешавног повеза
Стицање основних знања и вештина потребних за повез у кожи.	Ученици ће бити оспособљени за : - Припрему за израду повеза у полукожи и кожи. - Припрема за израду савитљивог кожног повеза и ватираног кожног повеза.	ПОВЕЗ У КОЖИ (66) Припрема за израду повеза у полукожи и кожи. Припрема за израду савитљивог кожног повеза и ватираног кожног повеза.	<ul style="list-style-type: none"> Показати ученицима готове производе Показати ученицима разлику израде корица између тврдог повеза и повеза у кожи Демонстрирати начин израде повеза у кожи Омогућити ученицима да обиђу савремену штампарију (књиговезницу) где ће моћи да се упознају са израдом ове врсте повеза
Стицање основних знања и вештина потребних за повез пословних књига	Ученик ће бити оспособљен: - да изради обичан повез протокола	ПОВЕЗ ПОСЛОВНИХ КЊИГА (66) Обични повез протокола. Припрема за повез протокола,	<ul style="list-style-type: none"> -Демонстрирати повез протокола - Вежбу радити у паровима

	- бити оспособљен да изради регистар	полупатент, патент. Израда	- Користити шеме и слике - Користећи шаблон, демонстрирати ученицима обележавање размака за регистар - Вежбу обележавања радити у паровима - Демонстрирати изрезивање листова и налепљивање отштампаних слова - Вежбу радити у паровима
Стицање вештина потребних за израду албума	Ученик ће бити оспособљен да изради разне врсте албума	ПОВЕЗ АЛБУМА (60) Бушени (биговани) албум. Шивени албум. Лепљени албум.	- Показати ученицима готове производе (албуме) - Демонстрирати ученицима начин израде албума - Вежбе радити у паровима - Користити шеме
Стицање вештина потребних за израду разних врста заштитних корица	Ученик ће бити оспособљен да изради једноставније врсте заштитних корица	ЗАШТИТНЕ КОРИЦЕ (54) Израда заштитних корица од картона, лепенке и са механизмима.	-Показати ученицима готове производе и указати на разлике међу њима - Користити шеме - На основу већ стечених вештина, инсистирати на што већој самосталности у раду - Развијати код ученика педантност и прецизност

ПОДРУЧЈЕ РАДА ЛИЧНЕ УСЛУГЕ**Образовни профил: Фризер**

Објављено у "Просветном гласнику" бр. 5/94

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ	Први разред		Други разред		Трећи разред		Збирно	
	Недељно	Годишње	Недељно	Годишње	Недељно	Годишње	Недељно	Годишње
Српски језик и књижевност	2	70	2	70	2	64	6	204
Уређење друштва	/	/	/	/	2	64	2	64
Физичко васпитање	2	70	2	70	2	64	6	204
Математика	2	70	2	70	2	64	6	204
Хигијена	2	70	/	/	/	/	2	70
Фризуре	/	/	2	70	/	/	2	70
Технологија материјала	2	70	2	70	2	64	4	204
Технологија рада	2	70	2	70	2	64	6	204
Практична настава	18	630	18	630	18	576	54	1836

**НАСТАВНИ ПРОГРАМИ
ЗАЈЕДНИЧКИ ПРЕДМЕТИ**

Програми наставних предмета: **српски језик и књижевност, уређење друштва, физичко васпитање и математика** заједнички су за све образовне профиле у трогодишњем образовању.

СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ**ХИГИЈЕНА
ПРВИ РАЗРЕД****1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ**

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	70					70

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе овог предмета је да ученике упозна са разноврсним факторима који утичу на здравље, посебно са методама са којима се хигијена служи у заштити здравља, чиме се формира позитиван став према одржавању личне хигијене и хигијене радних просторија.

Задаци наставе су:

- стицање знања о значају и улози одржавања личне хигијене, хигијенског начина живљења у превенцији разних болести, и поремећаја који настају као последица недовољног и неправилног одржавања личне хигијене и нехигијенског начина живљења.

- стицање неопходних знања о микроорганизмима и заштити од њиховог штетног утицаја на здравље.

- стицање основних знања из подручја комуналне хигијене, и развијање схватања о очувању здравих услова живљења;
- стицање знања о значају и улози хигијене у очувању хигијене у школској згради, у јавним просторијама, као и радним просторијама и сл.

3. ПРЕПОРУЧЕНА ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. М. Николић, Р. Коцијанчић, М. Пецел-Геџ, В. Парезановић: *Хигијена са здравственим васпитањем за 1. или 2. разред медицинске, прехранбене и средње школе у делатности личних услуга*, Завод за уџбенике, Београд, 2008.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА:

- Српски језик и књижевност
- Физичко васпитање
- Математика
- Технологија рада
- Практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 70 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
<p>-упознавање са значајем и поделом хигијене</p> <p>-упознавање са правилним одржавањем личне хигијене, као и са најчешћим болестима које настају услед недовољне хигијене (инфективна жутица, шуга, вашљивост, гљивична обољења, каријес), њиховом превенцијом и лечењем</p> <p>-упознавање са контрацепцијом и најчешћим полним и полно преносивим болестима (инфекције вагине, сифилис, гонореја, сида...) и превенцијом</p> <p>-упознавање са најчешћим поремећајима које изазива неадекватна одећа и обућа</p> <p>-упознавање са принципима правилне исхране и њеним значајем за очување здравља, хранљивим</p>	<p>-наведе задатке и значај хигијене</p> <p>-процени значај употребе средстава за одржавање личне хигијене</p> <p>-примени у пракси усвојена знања</p> <p>-објасни поремећаје и болести настале услед недовољне хигијене</p> <p>-дефинише појам, поделу и врсте контрацептивних средстава</p> <p>-објасни најчешће полне болести и болести које се преносе полним путем</p> <p>-познаје најчешће поремећаје који настају услед употребе неадекватне одеће и обуће и узроке њиховог настанка</p> <p>-објасни улогу и значај појединих хранљивих материја у исхрани</p> <p>-описује поремећаје и болести настале услед неправилне исхране</p> <p>-дефинише и објасни разне врсте тровања храном</p>	<p>- Значај хигијене у савременим условима живота. (2)</p> <p>- Здравствени и естетски значај хигијене. Одржавање хигијене коже и видљивих слузокожа. (3)</p> <p>- Поремећаји и болести које настају услед недовољне личне хигијене и неправилног одржавања личне хигијене. (3)</p> <p>- Инфекција коже и слузокоже-шуга, вашљивост, гљивична обољења- превентивне мере и начин лечења (5)</p> <p>- Хигијена усне дупље (5)</p> <p>- Специфични захтеви у спровођењу хигијене полних органа. Здравствени аспекти контрацепције и контрацептивних средстава и полних односа. Најчешће полне болести и болести које се преносе полним путем. (10)</p> <p>- Хигијена одевања: поремећаји који</p>	<p>Остваривањем садржаја програма овог предмета ученици треба да стекну знања која су им неопходна у свакодневном животу и раду и да значајно допринесе њиховој ресоцијализацији. Садржаји су тако структурирани да чине складну целину. За њихово остваривање предвиђени су часови који су оријентационо дати, а наставник ће својим оперативним планом, у зависности од састава одељења, вршити њихову конкретизацију. Тежиште при интерпретацији садржаја програма треба дати на делу који обухвата личну хигијену, хигијену радне и школске средине. Посебно треба детаљно објашњавати ученицима утицај хигијене на њихово здравље и могућности преношења заразних обољења услед непридржавања</p>

<p>материјама, животним намирницама и поремећајима изазваним неправилном исхраном</p> <p>-уознавање са утицајем природних фактора спољне средине на здравље људи, хигијеном становања, хигијенским захтевима насеља, хигијенским значајем воде, диспозицијом отпадних материја</p> <p>-уознавање са школском хигијеном и основним стандардима школских просторија и опреме</p> <p>-уознавање са појмом радне средине, умора, замора, премора и одмора, различитим врстама рада (статички, динамички, дневни, ноћни) и врстама штетних утицаја у радној средини (зрачење, бука, вибрације...)</p>	<p>-да примере здраве исхране</p> <p>-илуструје састав и врсте намирница</p> <p>-процени значај здраве исхране у очувању здравља</p> <p>-дефинише културу становања, познаје појмове рурално и урбано</p> <p>-познаје одлике хигијенски исправног стана</p> <p>-дефинише хигијенски значај воде</p> <p>-дефинише отпадне материје и познаје основне начине њиховог хигијенског уклањања</p> <p>-објасни значај одржавања хигијене школске средине и познаје основне хигијенске захтеве и стандарде</p> <p>-дефинише појам радне средине</p> <p>-разликује умор и замор од премора и познаје начине обнављања радних способности у зависности од врсте рада</p> <p>-наброји штетне агенсе у радној средини</p> <p>-да примере штетног утицаја фактора спољне средине</p>	<p>настају услед употребе неадекватне одеће и обуће (дерматитис, алергијске манифестације, жуљеви, инфекције). (10)</p> <p>- Хигијена исхране. Животни процеси у вези са исхраном-раст, регенерација и рад. Значај исхране за одржавање радних способности и нормалног стања организма. Правилна исхрана-хранљиве материје. Болести изазване неправилном исхраном-разна тровања.Животне намирнице. (10)</p> <p>- Комунална хигијена. Позитиван и негативан еколошки фактор. Хигијена становања. Хигијенски захтеви насеља-село, град и приградска насеља. Значај воде и хигијенски захтеви воде за пиће. Савремени загађивачи земљишта. Диспозиција отпадних материјала различитих особина. (10)</p> <p>- Школска хигијена: хигијенски захтеви и стандарди школских објеката, намештаја, трпезаријске опреме и других просторија за рад и одмор. (10)</p> <p>- Хигијена радне средине: Појава умора, замора и премора код појединих врста рада, и хигијенске методе обнављања радне способности. Врсте штетних утицаја у радној средини-зрачење, бука , вибрације и сл. (2)</p>	<p>основним хигијенским захтевима. Упознати ученике са основним етиолошким факторима, затим са током и мерама заштите код оних соматских и менталних обољења, односно поремећаја која су карактеристична за ову популацију, а настају најчешће као последица непоштовања хигијенских захтева у погледу начина живота и рада. При изради оперативних планова рада и у току остваривања садржаја програма треба остварити увид у садржаје предмета који садрже теме везане за заштиту на раду. Истовремено, пожељна је и обавеза наставника да стално координира рад са наставницима практичне наставе ради јединственог приступа остваривању хигијенских захтева.</p>
--	---	---	--

ФРИЗУРЕ ДРУГИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Други	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	70					70

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ овог предмета је упознавање ученика са значајем вредновања стварних вредности улепшавања човечијег изгледа, формирања њиховог односа према тим вредностима и могућностима отклањања естетских недостатака.

Задатак наставе предмета је:

- упознавање ученика за историјским развојем фризура и начинима њиховог формирања;
- оспособљавање ученика да избор фризура прилагођавају лицу и другим телесним особинама мустерије;
- упознавање ученика за израду разних врста фризура у зависности од њихове намене;
- упознавање ученика за естетско понашање код пријема и испрацања мустерије.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. Влада Филиповић, Спаса Ковачевић-Приручник за женске фризере, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд
2. Светлана Матовић –Фризуре, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- технологија рада
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Други

Годишњи фонд часова: 70 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
<p>Стицање знања о појму естетике и њеном значају у фризерској струци.</p> <p>Стицање знања о појму лепог и модерног и његовом значају у фризерском занимању.</p> <p>Упознавање са идеалним ликом у односу на пропорцију значај идеалног лика за поређење са другим ликовима</p>	<p>Препознају значај естетике, значај лепог модерног у фризерском послу.</p> <p>Препознају идеалан лик</p> <p>Знају какве фризура одговарају овом лицу</p>	<p>1. Појам естетике. Значај естетике и њен утицај на развој фризерских услуга. Појам лепог и модерног облик главе и пропорције.</p> <p>Идеалан лик у односу на пропорцију.</p>	<p>Остваривање садржаја овог програма наставник ће стално указивати на лепоту изгледа лица и тела као битних својстава садржаја посла којим ће се ученици бавити. У уводним часовима наставник ће настојати да упозна ученика шта је значила фризура као украс и како се развијала мода у њеном историском настајању. Посебну пажњу наставник ће посветити анатомском изгледу лица и главе. При томе ће објашњавати значај анатомског изгледа и појединих карактеристика делова лица и главе</p>
<p>Упознавање са значају фризура као украсу лица ,упознавање са историским развојем и настајању разних фризура кроз векове.</p>	<p>Схватају историски настанак фризура кроз векове</p> <p>Препознају одређене фризура именујући ком веку припадају</p>	<p>2. Историјске муске и женске фризура: египћанске, вавилонске, античке, грчке и римске фризура. Фризура у доба ренесансе, барока, рококоа, ампира и бидермајера.</p>	

<p>Упознавање са појмом ондулација .Упознавање са начином израде разних врста ондулација на коси. Упознавање са алатом и прибором за израду ондулације</p>	<p>Препознају, именују и користе прибор и алат за израду разних врста ондулација на коси. Знају поступак израде код разних врста ондулација на коси</p>	<p>3.Ондулација, бубикоф, ла гарсон и савремене фризуре.</p>	<p>на формирање различитих облика фризуре. У даљем излагању наставник се мора служити очигледним примерима израде разних стилова фризуре. Зато му је неопходно потребно коришћење модела и фотографија.</p>
<p>Стицање знања о томе шта је стил и ста значи стил у фризерском занимању Упознати са стиливима који постоје. Усвајање знања о анатомском изгледу лица и главе.Значај анатомског изгледа и појединих карактеристика делова лица и главе на формирање различитих облика фризуре</p>	<p>Препознају различите стилова у фризерском занимању Препознају разне облике лица. Препознају и праве разлику између разних облига лица и главе. Одређују фризуру у зависности од облика лица. Препознају грешке које се виде код израде фризуре која неодговара лику.</p>	<p>4.Стилови фризуре: класицан, романтицан и модеран. Фризуре према лику зенске особе. Идеалан лик и фризуре. Неправилна фризуре за округло, дугуљасто, четвртасто, троугласто и сл. лице. Лик посматран ан фас. Лик посматран из профила и ресење фризуре.</p>	
<p>Упознавање са са деловима лица и свим неправилностима код зенског лица. Упознавање са врстом и обликом фризуре код особа које имају недостатке на лицу ,велики нос велико чело,мала брада,мало чело и велика брада спуштено чело и брада.упознавање са фризурама које не одговарају овим недостацима и фризурама које се правилно раде и прикривају недостатке и неправилности лица.</p>	<p>Препознају недостатке на лицу, правилно одређују врсту и облик фризуре за сваки недостатак на лицу. Уочавају разлику између правилне и неправилне фризуре код ових недостатака.</p>	<p>5.Правилне и неправилне зенске фризуре у односу на поједине делове лица: велики или мали нос; велико цело и мала брада; мало цело и велика брада; спуштено цело и брада и сл.</p>	
<p>Усвајање знања о деловима муског лица и облику лица о правилним и неправилним облицима и правилним и неправилним деловима лица. Стицање знања о начину и врсти</p>	<p>Познају облике лица и неправилности на лицу.Одређују облик и изглед фризура да би прикрили недостатке лица. Препознају неправилно урађену и неправилно ошишану фризуру која не одговара том лику.</p>	<p>6.Неправилно и правилно муско сисање према лицу: округлог, дугуљастог, четвртастог, троугластог и сл. изгледа. Правилне и неправилне цесљање профила са великим целом и малом брадом;малим целом</p>	

шишања код мушкараца .стицање знања о начину правилног и неправилног шишања , чешљања и израде фризура у зависности од недостатака и неправилности на муском лицу.		великом брадом; великим и истакнутим носем; малим носем са равним профилем и спуштеним целом и брадом. Фазонирање окок уха и врата.	
--	--	---	--

ТЕХНОЛОГИЈА МАТЕРИЈАЛА

ПРВИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	70					70

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе овог предмета је оспособљавање ученика да препознају и правилно употребљавају различите препарате који се користе у фризерским услугама.

Задаци наставе су:

- упознавање препарата који се користе код неге лица и косе са њиховим физичким и хемијским својствима.
- упознавање са дејством препарата и негативним последицама које могу бити изазване нестручним руковањем;
- упознавање ученика са основним сировинама, природним и вештачким, које се користе код појединих препарата;
- упознавање и оспособљавање ученика за разликовање козметичких, дезинфекцијских и хигијенско-техничких средстава;
- упознавање са саставом и врстама боја за косу;
- упознавање препарата за ондулацију и њихову примену као и неутрализацију косе.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА

1. Сенка Мазиф-Познавање материјала 1. и 2. разред, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд
2. Сенка Мазиф и Драгана Богицевуц –Савремене фризерске процедуре и козметика косе, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- практична настава
- хигијена

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 70 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ	УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
-стицање основних знања о значају ,подели и саставу козметичких препарата	-препознавање препарата -правилно коришћење козметичких препарата	Козметички препарати (4) - дефиниција, појам и значај препарата -класификација према физичким и хемијским својствима	Програмски садржаји овог предмета треба реализовати тако да ученици стекну теориска знања о препаратима који се користе у занимању.

<p>-основна знања о растворима -стицање знања о врстама раствора и њиховом значају и примени -стицање теориског знања о колоидним растворима њиховим својствима, значају и примени код козметичких препарата Врсте емулзија и значај код козметичких препарата. Стицање знања о основним карактеристике аеросоли и њихов значај и примена у савременој производњи препарата за негу косе. Препознавање аеросоли и схватање њиховог значаја у - савременој козметологији. Стицање знања о врстама и подели сировина значају сировина у изради козметичког препарата и препарата за негу косе начин на који поједини препарати делују на нашу косу и кожу</p>	<p>Схватање вазности, значаја и улоге раствора у оквиру фризерске струке. Практична примена различитих раствора</p> <p>Препознавање, коришћење, употреба. Правилно користи аеросол, правилно рукује.</p> <p>Схватају разлику између вештачких и природних сировина. Препознају квалитет препарата за косу . Препознају препарате за косу направљене искључиво од вештачких сировина Препознају препарате за косу и кожу направљене од природних сировина Пправе разлику између сировина биљног, животињског и минералног порекла.</p>	<p>Раствори (8) -садржај значај и примена -колоидни раствори -својства и примена раствора код козметичких препарата</p> <p>Емулзије (4) -својства и значај код козметичких препарата - врсте емулзија и њихов значај</p> <p>Суспензије (2) -основна својства суспензија</p> <p>Аеросоли (2) -својства и значај у савременој производњи препарата за негу косе</p> <p>Сировине (43) -састав сировина у препаратима за негу и декорацију косе - класификација сировина - основна дејства сировина</p>	<p>Садржаји су сврстани у тематске целине где ученици морају да стекну основна теориска знања о основним козметичким препаратима, најважнијим сировинама које улазе у састав одређених овог предмета треба реализовати на нивоу годишњих, месечних и недељних плановарада. У раду примењивати дидактичка средства и максимално користити наставна средства.</p>
<p>- разлика између природних и вештаких сировина - карактеристикама природних и вештачких сировина. - проширивање знања о значају воде у свакодневном животу -Стицање нових знања о примени воде у одржавању и нези косе и власишта - стицање знања о појму, улози и значају воде како у занимању тако и у свакодневном животу живих бић. Појам обична и дестилована вода.</p>	<p>- схватају значај воде у занимању Користе воду за негу и прање косе и власишта Схватају значај воде у свакодневном животу живих бића Користе на прави начин воду у току рада</p>	<p>Вода (7) -својство, дејство и примена воде у нези и одржавању косе и власишта</p>	

ТЕХНОЛОГИЈА МАТЕРИЈАЛА ДРУГИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Други	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	70					70

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе овог предмета је оспособљавање ученика да препознају и правилно употребљавају различите препарате који се користе у фризерским услугама.

Задачи наставе су:

- упознавање препарата који се користе код неге лица и косе са њиховим физичким и хемијским својствима;
- упознавање са дејством препарата и негативним последицама које могу бити изазване нестручним руковањем;
- упознавање ученика са основним сировинама, природним и вештачким, које се користе код појединих препарата;
- упознавање и оспособљавање ученика за разликовање козметичких, дезинфекцијских и хигијенско-техничких средстава;
- упознавање са саставом и врстама боја за косу;
- упознавање препарата за ондулацију и њихову примену, као и за неутрализацију косе.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

С. Мазић: *Познавање материјала за I и II разред средње школе у делатности личних услуга*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2008.

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА:

- Српски језик и књижевност
- Практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Други

Годишњи фонд часова: 70 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
-упознавање са препаратима за личну хигијену -упознавање са површински активним материјама, њиховим својствима и поделом -упознавањем са саставом, добијањем и дејством сапуна -упознавањем са саставом, добијањем и дејством шампона -упознавање са средствима за бријање -упознавање са сувим прањем косе	-наведе препарате за личну хигијену -објасни површински активне материје, њихова својста и поделу -објасни састав, добијање и дејство сапуна -објасни састав, добијање и дејство шампона -наведе средства за бријање и објасни употребу -објасни суво прање косе	ПРЕПАРАТИ ЗА ЛИЧНУ ХИГИЈЕНУ (18) Површински активне материје, својства и подела. Сапуни: састав, добијање и дејство. Шампони: састав, добијање и дејство. Средства за бријање Суво прање косе	Упознати ученике са основним препаратима за личну хигијену и њиховом значају. Показати различите препарате за личну хигијену који се тренутно налазе на тржишту.
-упознавање са препаратима за негу и чување косе	-наведе препарате за негу и чување косе	ПРЕПАРАТИ ЗА НЕГУ И ЧУВАЊЕ КОСЕ (10)	Упознати ученике са препаратима за негу

-уознавање са врстама, употребом и дејством кремава	-наведе врсте, објасни употребу и дејство кремава	Кремови: врсте, употреба и дејство	и чување косе. Практично показати начин на који се наносе.
-уознавање са врстама, употребом и дејством пудера	-наведе врсте, објасни употребу и дејство пудера	ПУДЕРИ (8) Врсте, употреба и дејство	Објаснити састав и употребу пудера. Практично показати како се пудери наносе.
-уознавање са сировинама које улазе у састав препарата за негу и чување косе (мастима, уљима и восковима), њиховим саставом, употребом и дејством	-наведе сировине које улазе у састав препарата за негу и чување косе, објасни њихов састав, употребу и дејство	СИРОВИНЕ КОЈЕ УЛАЗЕ У САСТАВ ПРЕПАРАТА ЗА НЕГУ И ЧУВАЊЕ КОЖЕ (28) Масти, уља и воскови – састав, употреба и дејство.	Упознати ученике са сировинама које улазе у састав препарата. Користити стручну литературу, часописе и каталоге. Објаснити разлику између сировина и препарата. Објаснити значај и улогу ових препарата, њихово дејство на кожи и начин употребе. На конкретном примеру показати како се наносе на кожу.
-уознавање са врстама и употребом препарата за заштиту коже	-наведе врсте препарата за заштиту коже и објасни њихову употребу	ВРСТЕ ПРЕПАРАТА ЗА ЗАШТИТУ КОЖЕ И УПОТРЕБА (5)	Објаснити значај и улогу ових препарата, њихово дејство на кожи и начин употребе. На конкретном примеру показати како се наносе на кожу, Показати разлику између појединих препарата за заштиту коже. Користити стручну литературу, каталоге, часописе.

ТЕХНОЛОГИЈА МАТЕРИЈАЛА ТРЕЋИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Трећи	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	64					64

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе овог предмета је оспособљавање ученика да препознају и правилно употребљавају различите препарате који се користе у фризерским услугама.

Задаци наставе су:

-уознавање препарата који се користе код неге лица и косе, са њиховим физичким и хемијским својствима;

-уознавање са дејством препарата и негативним последицама које могу бити изазване нестручним руковањем;

- уознавање ученика са основним сировинама, природним или вештачким, које се користе код појединих препарата;
  - уознавање и оспособљавање ученика за разликовање козметичких, дезинфекцијских и хигијенско-техничких средстава;
  - уознавање са саставом и врстама боја за косу;
- уознавање препарата за ондулацију и њихову примену, као и за неутрализацију косе.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

- Сенка Мазић и Драгана Богићевић, *Савремене фризерске процедуре и козметика косе*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- хигијена
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Трећи

Годишњи фонд часова: 64 (2 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
<p>Стицање знања о разним препаратима за косу њиховој улози и значају</p> <p>Стицање знања о саставу препарата, сировинама које улазе у састав препарата, начину коришћења и намени и деловању.</p>	<p>Препознаје и именује препарата за косу, зна њихов састав</p> <p>Правилно користи сваки препарат</p> <p>Именују сировине које улазе у састав одређених препарата</p>	<p>ПРЕПАРАТИ ЗА КОСУ</p> <p>брилијантини, кремове за косу, воде за косу и уља за косу</p>	<p>Програмски садржај овог предмета треба реализовати тако да ученици стекну теоријска знања везана за препарате који се користе у занимању.</p> <p>Садржаји су сврстани у темацке целине кроз које ученици морају да стекну теоријска знања о козметичким препаратима и најважнијим сировинама које улазе у састав одређених препарата.</p>
<p>Стицање знања о врстама и подели средстава за регенерацију длаке.</p> <p>Стицање знања о саставу препарата, облику препарата, примени. Усвајање знања о начину nanoшења препарата на косу као њихова улога и дејство на коси.</p>	<p>Именује основне препарате за регенерацију длаке</p> <p>Схвата разлику у њиховом сировинском саставу</p> <p>Зна у каквом облику се налазе</p> <p>Зна какво је дејство појединих препарата на косу</p> <p>Правилно наноси препарате на косу</p>	<p>СРЕДСТВА ЗА РЕГЕНЕРАЦИЈУ ДЛАКЕ</p> <p>састав, облици, примена и дејство.</p>	<p>Тематску целину обработити више са аспекта физичко хемијских карактеристика препарата, без детаљнијег објашњавања хемизма имајући у виду предходна знања ученика.</p>
<p>Стицање знања о врстама; подели, сировинском саставу; употреби;</p> <p>карактеристикама; примени и дејству на коси</p>	<p>Правилно користе препарате</p> <p>Препознају и именују препарате, схватају разлику у сировинском саставу између препарата</p> <p>Схватају улогу сваког препарата као и</p>	<p>СРЕДСТВА ЗА УЧВРШЋИВАЊЕ КОСЕ:</p> <p>фиксативи, канови за косу, желатини и сл.</p> <p>Састав, сировине, карактеристике и дејство.</p>	<p>Тематску целину обработити више са аспекта физичко хемијских карактеристика препарата, без детаљнијег објашњавања хемизма имајући у</p>

Стицање знања о правилном наношењу препарата на коси.	њихово дејство на коси		виду предходна знања ученика.
Стицање знања о сировинском саставу препарата за ондулацију, подела препарата за ондулацију. Усвајање знања о начину коришћења и правилном нашину наношења на косу. Стицање знања о примени препарата и деловању на структуру длаке. Стицање знања о последицама које могу настати услед нестручног наношења препарата на косу	Познаје средства за ондулацију косе, познаје њихову улогу и дејство на коси Правилно примењује препарате Схвата значај правилног коришћења препарата Схвата какве последице и оштећења изазива неправилно коришћење препарата	ПРЕПАРАТИ ЗА ОНДУЛАЦИЈУ КОСЕ: сировине, састав и начин деловања на длаку. Припремање препарата.	Тематске целине која обрађују средства за негу косе и препарате за ондулацију обрадити више са аспекта њихових физичко хемијских карактеристика без детаљнијег објашњавања хемизма имајући у виду предходна знања ученика.
Стицање знања о врстама боја за косу и подела боја за косу у зависности од порекла Стицање знања о саставу боја за косу њиховим физичко хемијским особинама и примени боја за косу Усвајање знања о начину наношења на косу, времену деловања и дејству Стицање знања о негативним реакцијама на косу код нестручног руковања бојом	Разликује боје за косу у зависности од порекла Познаје особине боја за косу и зна последице нестручног коришћења боја Правилно наноси боју на косу и зна време њеног деловања Препознаје оштећену, порозну длаку која је таква услед честог бојења	БОЈЕ ЗА КОСУ: врсте, састав, особине и примена.	Садржај везан за тематске целине које обрађују боје за косу морају се објашњавати првенствено са аспекта њиховог деловања и опасности које могу бити изазване нестручним руковањем. Практично показати ућеницима начин наношења боје на косу. Показати разлику између привремених и трајних боја.
Стицање знања о врстама препарата за бријање њиховој употреби и дејству на кожи Стицање знања о препаратима који се користе пре бријања и препаратима који се користе после бријања. Усвајање знања о правилној примени препарата за бријање	Препознаје препарате за бријање, познаје њихове особине Зна како се правилно користе препарати за бријање зна начин на који препарати за бријање делују на кожу.	СРЕДСТВА ЗА БРИЈАЊЕ: врсте, особине и употреба пре и после бријања.	Код тематске целине која се односи на употребу препарата за бријање објаснити начин на који се наносе и како делују на кожу. Користити различите часописе.
Упознавање са препаратима за сушење косе, њихова улога и значај	Препознају и користе препарате за сушење косе знају њихово деловање на коси	СРЕДСТВА ЗА СУШЕЊЕ КОСЕ	Упознати ученике са препаратима за сушење косе и њиховом улогом.

ТЕХНОЛОГИЈА РАДА

ПРВИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	70					70

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе овог предмета је стицање теоретских знања неопходних за разумевање послова којим ће се бавити остваривањем вежби у практичној настави и након завршавања образовања.

Задаци наставе су:

- Упознавање ученика са савременим технолошким процесима, по фазама рада и оспособљавање за послове мучког и женског фризера.
- Упознавање са савременим средствима и препаратима за негу косе и коже и њиховом применом
- Упознавање са хигијенско – техничким средствима и њиховом применом
- Упознавање са техникама шишања, прављењу раздељака, прављењу таласа и сл.
- Упознавање са технологијом израде водене ондулације
- Оспособљавање са дијагностичким елементима ради правилног обликовања фризура према облику лица
- Оспособљавање ученика да практично примењују средства за регенерацију и учвршћивање косе

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

- Десанка Моро и Надежда Чакан, *Приручник за практичну наставу са технологијом рада*, Завод за уџбенике и наставна средства
- Сенка Мазиц и Драгана Богићевић – *Савремене фризерске процедуре и козметика косе*, Завод за уџбенике и наставна средства Београд
- Светлана Матовић- *Фризуре*, Завод за уџбенике и наставна средства Београд

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- Практична настава
- Фризуре
- Технологија материјала

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 70 (2 час недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Развијање љубави према занимању, стицање теоријских знања неопходних за разумевање радних поступака које ће примењивати у практичној настави и у непосредном раду након завршеног образовања Стицане знања о култури опхођења према муштерији, начину опхођења према муштерији	Схватају важност лепог и културног опхођења према муштеријама Разговарају са муштеријом приликом доласка у салон Идоговарају се у вези жеља муштерије Постују правила понашања када је захтевна муштерија у питању, испраћају муштерију после завршеног посла	-Упознавање фризерске делатности. -Развијање љубави према предмету и занимању, односу према муштеријама, колективни рад. ПРИЈЕМ И ИСПРАЋАЈ МУШТЕРИЈА (2) Пријем, опхођење, разговор, испраћај муштерије.	Програмски садржаји овог предмета треба реализовати тако да ученици стекну теоријска знања везана за обављање послова и радних задатака. Садржаји овог предмета сврстани су у неколико тематских целина. У првом делу обавестити ученике о организацији радионице, радног места, пријему и испраћају муштерије такође указати на значај мера

			хигијенско техничке заштите на раду.
Стицање знања о начину употребе средстава за одржавање хигијене на радном месту, начин на који се одржава и чува алат и прибор потребни за рад. Стицање знања о начину чувања туђег и свог прибора и алата за рад.	Именуј, препознају и правилно користе и употребљавају разна средства за одржавање радног места правилно рукују алатом, чувају алат и прибор потребан за рад чисте, дезинфикују, стерилишу алат и прибор после употребе	ХИГИЈЕНСКО – ТЕХНИЧКА ЗАШТИТА (8) Средства и начин употребе средстава за одржавање чистоће радног места, алата и прибора	Указати на значај мера хигијенско техничке заштите на раду. Показати материјал и алат потребан за одржавање хигијене радног простора.
Стицање неопходних знања о основним карактеристикама наше косе, дебљини длаке, природним нијансама косе, оштећењима косе услед разних утицаја као и стицање знања о примени препарата на косу	Препознају дебелу, танку длаку Препознају природне нијансе косе Препознају и праве разлику између оштећене третиране косе и здраве природне косе Препознају, именују и практично примрњују различите препарате за негу косе	АНАЛИЗА КОСЕ (10) Дебљина длаке, природна нијанса, оштећење косе и практична примена препарата за косу.	Тематску целину анализа косе треба реализовати да ученици стекну слику о коси и њеним особинама. На конкретним примерима показати различите дебљине длаке као и природне нијансе косе. На конкретним примерима објаснити различита оштећења косе. Користити стручну литературу, модне часописе и каталоге.
Стицање основних знања о разним врстама шампона за косу и њиховој примени у занимању	Познају састав шампона Схватају разлику између шампона и њихов утицај на косу у зависности од типа косе .	ПРАЊЕ КОСЕ (10) Шампони за здраву косу, у зависности каква је коса (масна, сува или нормална).	Тематску целину прање косе треба реализовати тако да ученици упознају технологију рада и практичну примену одређених препарата.
Стицање знања о шампонима за прање масне косе, суве косе и нормалне косе -стичу знања о начину израде хладне трајне ондулације. Стичу знања о поступку израде хладне трајне ондулације.	Препознају, именују и користе алат и прибор за израду хладне трајне ондулације Спровode поступак израде хладне трајне ондулације по радним операцијама, схватају значај правилног поступка израде хладне трајне ондулације.	ХЛАДНА ТРАЈНА ОНДУЛАЦИЈА (16) Добијање хладне трајне ондулације.	Објаснити поступак и начин израде хладне трајне ондулације. Показати алат и прибор који је потребан за израду ондулације. На конкретном примеру показати како изгледа хладна трајна ондулација. Користити стручну литературу, часописе.

Стичу знања о препаратима за израду хладне трајне ондулације, њиховом дејству и примени на коси, као и времену деловања на коси. Стичу знања о деловању и улози киселине и фиксир препарата.	Схватају значај препарата за израду хладне трајне ондулације Користе киселину и фиксир препарат у изради хладне трајне ондулације Одређују време деловања препарата на коси.	ПРЕПАРАТИ ЗА ХЛАДНУ ТРАЈНУ ОНДУЛАЦИЈУ (16) Препарати за хладну трајну ондулацију здраве косе и њихово дејство.	Тематску целину препарате за ондулацију треба реализовати тако да се ученици упознају са основним препаратима за израду хладне трајне ондулације и њиховој примени. Омогућити ученицима обилазак кабинета за практичну наставу.
Стичу знања о средствима за неутрализацију косе која се тренутно производе и њиховом значају у процесу израде хладне трајне ондулације	Именују и препознају средства за неутрализацију која се моментално производе и пласирају на тржиште	СРЕДСТВА ЗА НЕУТРАЛИЗАЦИЈУ (8) Средства за неутрализацију која се моментално производе.	Садржај ове тематске целине обрадити тако да се ученици оспособе за непосредан рад у салону за фризерске услуге. Показати ученицима разна средства за неутрализацију.

ТЕХНОЛОГИЈА РАДА ДРУГИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Други	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	70					70

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе овог предмета је стицање теоретских знања неопходних за разумевање послова којим ће се бавити остваривањем вежби у практичној настави и након завршавања образовања.

Задаци наставе су:

- Упознавање ученика са савременим технолошким процесима, по фазама рада и оспособљавање за послове мучког и женског фризера.
- Упознавање са савременим средствима и препаратима за негу косе и коже и њиховом применом
- Упознавање са хигијенско – техничким средствима и њиховом применом
- Упознавање са техникама шишања, прављењу раздељака, прављењу таласа и сл.
- Упознавање са технологијом израде водене ондулације
- Оспособљавање са дијагностичким елементима ради правилног обликовања фризура према облику лица
- Оспособљавање ученика да практично примењују средства за регенерацију и учвршћивање косе

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

- Владимир Филиповић и Спаса Ковачевић- *Приручник за женске фризере*, Завод уџбенике и наставна средства, Београд
- Десанка Моро и Надежда Чакан –*Приручник за практичну наставу са технологијом рада*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд
- Сенка Мазић и Драгана Богићевић –*Савремене фризерске процедуре и козметика косе*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- практична настава
- фризура

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Други

Годишњи фонд часова: 70 (2 час недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
<p>Стицање знања о структури, грађи и квалитету косе</p> <p>Стицање знања о основама шишања косе.</p> <p>Стицање знања о врстама и резovima који се користе приликом шишања косе.</p> <p>Стицање знања о фазама шишања косе за поједине фризури</p> <p>Стицање знања о алату, прибору и материјалу који се користи код шишања косе.</p>	<p>Разликује начине на који се изводи шишање за одређену фризуру.</p> <p>Именује и показује начин на који се обавља поједини рез на коси.</p> <p>Разликује правилно и неправилно шишање косе у односу на облик лица.</p> <p>Предлаже фризуру која одговара одређеном облику лица.</p>	<p>ВРСТЕ КЛАСИЧНОГ ШИШАЊА (8)</p> <p>Равно, округло, буби-копф и ала гарсон шишање.</p>	<p>Објаснити поступак шишања косе као и врсте класичног шишања тако да ученици увиде разлику између равног, округлог и буби-копф шишања. Практично показати готове фризури користећи фотографије, постере и разне часописе.</p>
<p>Стицање знања о начину извођења равног и округлог шишања и на каквој коси се најлакше и најбољг ради ово шишање.</p> <p>Стицање знања о томе каква је разлика у начину шишања.</p> <p>Стицање знања о редоследу операција код равног и округлог шишања косе.</p>	<p>Набраја редослед операција које се спроводе код равног и округлог шишања косе за сваку врсту фризури.</p> <p>Препознаје, именује алат, прибор и именује алат, прибор и материјал потребан за шишање косе.</p> <p>Стечено теориско знање примењује у практичној настави.</p> <p>Разликује равно од округлог шишања.</p> <p>Препознаје косе на којима је најпрактичније радити округло и равно шишање.</p> <p>Правилно користи алат и прибор за шишање.</p>	<p>РАВНО И ОКРУГЛО ШИШАЊЕ (10)</p> <p>Шематски приказ равног и округлог шишања.</p>	<p>Показати начин на који се изводи равно шишање. Наставник мора користити фотографије, шеме, часописе и друга очигледна сретства да би ученици стекли увид како изгледа округло ошишана фризура. Треба омогућити да ученици у кабинету за практичну наставу погледају како се изводи равно и округло шишање косе.</p>
<p>Усвајање знања о начину на који се изводи ова врста шишања на коси, изглед буби копф и Ала Гарсон фризури.</p> <p>Алат, прибор и материјал који се користи. Редослед радних операција код овог шишања.</p>	<p>Препознаје буби – копф фризуру и Ала-Гарсон фризуру.</p> <p>Схвата редослед операција и начин на који се шиша коса за буби-копф и ала гарсон фризуру.</p> <p>Стечена знања примењује на практичној настави.</p>	<p>БУБИ- КОПФ И АЛА ГАРСОН (8)</p> <p>Начин шишања фризура буби – копф и ала гарсон</p>	<p>Наставник мора користити фотографије, шеме, часописе и друга очигледна сретства да би ученици стекли увид како изгледа фризура буби – копф и ала гарсон. Треба омогућити да ученици у кабинету за практичну наставу</p>

			погледају како се изводи буби – копф и ала гарсон шишање косе.
Стицање знања о врстама раздељака и њиховом значају. Стицање знања о правилном постављању раздељка, начин израде раздељка, алат и прибор који се користи.	Дефинише раздељак Правилно одређује место раздељка на глави у зависности од облика лица Схвата важност правилног постављања раздељка на коси Зна поступак израде раздељка	РАЗДЕЉЦИ ЗА СВЕ ВРСТЕ ДИСЦИПЛИНЕ РАДА (8) Шематски приказ свих раздељака који се употребљавају за одређену дисциплину рада	Објаснити значај раздељака за коначан изглед фризура. Објаснити важност правилног постављања раздељка. На конкретном примеру објаснити поступак израде раздељака. Користити шеме, каталоге и часописе.
Стицање знања о начину израде таласа правилном постављању прстију и начину на који се користи прибор и материјал.	Препознаје таласе на коси израђене прстима Зна начин и поступак на који се праве ови таласи распоред прстију приликом прављења сваког таласа Именује прибор и материјал за израду таласа	ТАЛАСИ ПРСТИМА (8) Израда таласа прстима	Практично показати показати начин на који се израђују таласи. Објаснити разлику између таласа који се праве прстима и таласа који се праве помоћу шестица. Користити фотографије и модне часописе.
Усвајање знања о правилном начину навијања шестица на косу, правилно постављање да би се добили леви таласи, коришћење алата, прибора и материјала Стицање знања о правилном редоследу радних операција	Именује и набраја редослед радних операција Препознаје ове таласе на коси Правилно навија шестице за таласе	ТАЛАСИ ШЕСТИЦА СА РАЗДЕЉКОМ (8) Навијање шестица за таласе шестицама без раздељка	На конкретном примеру објаснити поступак израде таласа. Користити разне модне часописе, каталоге и фотографије. Упоредити таласе шестица са таласима који се праве прстима и видети разлику.
Стицање знања о врстама и изради водене ондулације, редоследу радних операција код њене израде. Стицање знања о врстама дневних фризура и њиховом значају, алату прибору и материјалу који се користе за њену израду.	Схвата поступак израде водене ондулације. Правилно објашњава редослед радних операција. Схвата значај дневне фризура. Именује алат, прибор и материјал потребан за израду водене ондулације.	ИЗРАДА ВОДЕНЕ ОНДУЛАЦИЈЕ (12) Приказати и објаснити разне врсте дневних фризура.	На конкретном примеру објаснити поступак израде водене ондулације и распоред радних операција. Показати ученицима како изгледају разне дневне фризура. Показати алат и прибор који се користе у току рада. Користити фотографије, шеме, модне часописе и друга очигледна сретства.

Стицање знања о разним облицима лица и врстама фризура које одговарају разним облицима	Именује и препознаје разне облике лица и њихове недостатке Препознаје фризуру које одговарају одређеном облику лица Користи каталоге и модне часописе Примењује стечено знање у практичној настави	ОСНОВНЕ ФРИЗУРЕ ПРЕМА ОБЛИКУ ЛИЦА (8) Фризуре које одговарају округлом лику, дугуљастом, четвртастом и лику у облику ромба итд.	Ову тематску целину треба реализовати да ученици стекну основна знања о облицима лица и фризурама које одговарају појединим облицима . У току рада користити каталоге, модне часописе и фотографије.
--	---	--	--

ТЕХНОЛОГИЈА РАДА

ТРЕЋИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Трећи	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
	64					64

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе овог предмета је стицање теоретских знања неопходних за разумевање послова којим ће се бавити остваривањем вежби у практичној настави и након завршавања образовања.

Задачи наставе су:

- Упознавање ученика са савременим технолошким процесима, по фазама рада и оспособљавање за послове мучког и женског фризера.
- Упознавање са савременим средствима и препаратима за негу косе и коже и њиховом применом
- Упознавање са хигијенско – техничким средствима и њиховом применом
- Упознавање са техникама шишања, прављењу раздјељака, прављењу таласа и сл.
- Упознавање са технологијом израде водене ондулације
- Оспособљавање са дијагностичким елементима ради правилног обликовања фризура према облику лица
- Оспособљавање ученика да практично примењују средства за регенерацију и учвршћивање косе

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

- Влада Филиповић, Спаса Ковачевић: *Приручник за женске фризуру*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд
- Светлана Матовић: *Фризуре*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд
- Десанка Моро и Надежда Чакан – *Приручник за практичну наставу са технологијом рада*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- технологија материјала
- практична настава

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Трећи

Годишњи фонд часова: 64 (2 час недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Стицање знања средстава за регенерацију косе Усвајање знања о врстама средстава за косу која се користе	Познаје средства за регенерацију Користи средства за регенерацију Познаје најновија средства за регенерацију	СРЕДСТВА ЗА РЕГЕНЕРАЦИЈУ КОСЕ (6) Упознати сва могућа расположива средства за регенерацију косе и њихова дејства.	Тематску целину која се односи на средства за регенерацију косе објаснити тако да ученици стекну увид о врстама средстава за регенерацију и

Упознавање са најновијим средствума за регенерацију косе Стицање знања о начину nanoшења појединих средстава на косу њихова улога и дејство	Наноси средства на косу и познаје њихово дејство		Њуховом дејству на коси. На конкретним примерима показати и објаснити начин nanoшења препарата. Користити слике, часописе и каталоге.
Стицање знања о средствима за учвршћивање косе , њиховој подели значају и дејству и улози на косу	Препознаје средства за учвршћивање косе Зна њихову улогу и дејство Зна правилан начин коришћења и nanoшења на косу	СРЕДСТВА ЗА УЧВРШЋИВАЊЕ КОСЕ (6) Упознати сва средства за учвршћивање косе и њихово дејство	Објаснити значај, дејство, врсте и примену ових препарата. На конкретном примеру показати како се наносе на косу. У току предавања наставник мора користити што више очигледних средстава . Користити слике, часописе и разне каталоге.
Стицање знања о врстама и значају боја Упознавање са спектром боја и кругом боја основним бојама Стицање знања о основним примарним бојама Усвајање знања о изведеним бојама и начину њиховог добијања.	Именују основне боје спектра Схватају значај основних боја Схватају значај изведених боја и знају начин како се добијају	СПЕКТАР БОЈА (6) Приказати и објаснити спектар боја – основне боје и изведене боје	Објаснити врсте и значај боја. Упознати ученике са спектром боја и кругом боја. Објаснити разлику између основних и изведених боја. Показати круг боја. На практичном примеру показати како се боје међусобно мешају. Користити цртеже, фотографије и часописе.
Стицање знања о бојама за косу и природним нијансама Усвајање знања о врстама и подели боја за косу према пореклу. Стицање знања о природним бојама за косу. Усвајање знања о начину мешања боје и хидрогена, односу боје и хидрогена , као и времену деловања боје на косу у зависности од типа косе.	Зна разлику између боја у зависности од порекла Зна природне боје за косу Правилно одређује однос боје и хидрогена Правилно и тачно одређује време деловања боје на косу У зависности од типа косе	ОСНОВЕ БОЈЕЊА КОСЕ (14) Упознати све природне нијансе разних боја (однос боје и хидрогена, време деловања).	Објаснити основну поделу боја за косу. Објаснити ученицима разлику између природних и вештачких боја за косу. Показати на практичном примеру како се боја за косу меша са хидрогеном и који проценат хидрогена треба користити за коју боју. Користити часописе и каталоге .
Стицање знања о природном пигменту у коси Усвајање знања о вештачком пигменту који се налази у бојама за косу	Схвата значај природног пигмента у коси Схвата начин на који вештачки пигмент из боје продире у структуру длаке	ПРЕДПИГМЕНТАЦИЈА КОСЕ (6) Уграђивање топлих тонова и вештачког пигмента у косу да би се успешно могла бојити.	Објаснити значај природног пигмента у коси. Показати начин на који се ради предпигментација косе и када се она ради.

Стицање знања о начину уграђивања вештачких тонова укусу и појму предпигментације	Схвата улогу и значај предпигментације за успешно бојење косе		
Стиче знања о појму коректура косе Стиче знање о начину скидања сувишне боје са косе	Дефинише појам коректура косе Зна начин на који се врши коректура косе	КОРЕКТУРА КОСЕ (6) Детаљно упознати скидање сувишних боја и врсте топлих боја.	Објаснити ученицима шта значи коректура косе и како се она изводи. Објаснити када је потребно урадити коректуру косе. На конкретном примеру објаснити начин скидања сувишне боје са косе.
Стицање знања о врстама и подели средстава за регенерацију косе Стиче знања о подели средстава за регенерацију саставу, концентрацији и деловању на коси Стиче знања о начину на који се наносе средства за паковање	Препознаје и користи разна средства за регенерацију Познаје ефекат који средства за регенерацију постижу на коси Познаје начин на који се наносе средства за регенерацију паковање и време деловања на коси	ПАКОВАЊЕ КОСЕ (10) Упознати разна средства за регенерацију косе и то углавном, за брзу регенерацију.	Објаснити врсте, поделу и састав средстава за паковање косе. Показати начин на који се наносе средства за паковање на косу и какав ефекат имају.
Стиче знања о дејству средстава за регенерацију Начину на који облажу структуру длаке и опорављају оштећену косу	Познаје сва средства за паковање косе познаје начин на који делују на косу и схвата њихову важност када је оштећена коса у питању	СРЕДСТВА ЗА ПАКОВАЊЕ КОСЕ (6) Дејство средстава за регенерацију косе	На конкретном примеру показати разне врсте коса: оштећену, фарбану, блајхану. Према типу оштећења ученицима објаснити које средство за паковање треба да користе. Објаснити како ови препарати облажу структуру оштећене косе. Користити очигледна средства часописе, каталоге, фотографије.
Стиче знања о средствима за бељење косе и њиховој улози Стиче знања о начину употребе средстава за бељење косе Стиче знања о количини и употреби одговарајућих процената хидрогена у зависности од оштећења косе Стиче знања о преливима за косу, њиховом деловању на структуру длаке	Именује средства за бељење косе Зна који проценат хидрогена да користи а у зависности од степена оштећења косе Именује и дефинише појам прелив за косу зна начин на који се наноси на косу	ОСНОВА БЕЉЕЊА КОСЕ (6) Упознавање разних средстава за бељење косе и употреба одговарајућих процената хидрогена. Преливи за косу. Употреба различитих средстава.	На конкретном примеру показати разне врсте коса: оштећену, фарбану, блајхану. Према типу оштећења ученицима објаснити које средство за паковање треба да користе. Објаснити како ови препарати облажу структуру оштећене косе. Користити очигледна средства часописе, каталоге, фотографије.

начину ношења на косу			
-----------------------	--	--	--

ПРАКТИЧНА НАСТАВА

ПРВИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Први	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
			630			630

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе је практично оспособљавање ученика за рад на пословима мушког и женског фризера делимично самостално или уз стручну инструкцију.

Задачи наставе су:

- упознавање ученика са прибором и алатом и њиховом применом на практичном раду;
- упознавање ученика са опхођењем код пријема и испраћаја муштерија у салону;
- практично упознавање са структуром косе ради адекватне примене средстава и препарата;
- оспособљавање за непосредан рад на прању, припреми боја за косу и сушењу косе;
- оспособљавање за пружање берберско-фризерских услуга;
- оспособљавање за припрему косе ради израде различитих ондулација;
- оспособљавање за паковање, бојење косе и израду фризура.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА

1. *Приручник за практичну наставу са технологијом рада*, Десанка Моро и Надежда Чакан
2. *Фризер, власуљар, козметичар*, Дино Пекарић

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- технологија рада
- технологија материјала
- хигијена

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Први

Годишњи фонд часова: 630 (18 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Усвојити основе комуницирања са корисницима, спознати важност пријема корисника услуга, правилно се опходити. Познавати основну опрему прибор, алат и апарате у фризерском салону.	Правилна комуникација са муштеријом, води културан разговор. Именује комплетан алат и прибор у фризерском салону.	ПРИЈЕМ И ИСПРАЋАЈ МУШТЕРИЈА (40) Дочек и поздрављање, при доласку и одласку, правилно опхођење према муштеријама. Упознавање: прибора и алата који се налазе у фризерском салону. Упознавање хаубе, фен апарата, сауне и сл.	Садржаје овог предмета у првом разреду треба реализовати тако да се ученици упознају са основама фризерске делатности. У уводном делу обрадити садржаје тако да се оспособе за практичну примену знања у непосредном раду са странкама, затим да савладају вештину руковања прибором и алатом који се користи у овој струци.
Упознати ученике са основама фризерске	Организује се у радном простору,	УПОЗНАВАЊЕ САЛОНА (40)	У оквиру тематске целине ХТЗ на раду

делатности,показати им чему служи и како се користи инвентар у фризерском салону.	познаје функције апарата, алата, прибора иматеријала.	Функција радне столице, огледала, хаубе, алата, прибора и материјала.	обратити пажњу на то да ученици практично примењују ХТЗ на раду.
Усвојити појмове дезинфекције и инфекције, знати њихове узроке и врсте, научити основе о чишћењу и дезинфекцији радног простора.	Користи дезинфекциона средства, правилно чисти.	ОДРЖАВАЊЕ ХИГИЈЕНЕ РАДНОГ МЕСТА (60) Начин и средстава за одржавање чистоће, процес чишћења и дезинфекције.	Садржаји тематске целине –анализа косе ученици морају да се упознају са структуром косе како би могли стручно да примене одговарајућа средства и препарате на најбољи начин.
Одржавање,чишћење и дезинфекција алата и прибора у фризерском салону.	Зна правилно да чисти и дезинфикује прибор и алат и спроводи мере заштите.	ОДРЖАВАЊЕ ПРИБОРА И АЛАТА (40) Одржавање маказа, ефилер-маказа, машинице за шишање (распакивање машинице) и подмазивање фен апарата, фигара, одржавање бријача, електричних машиница. Примене мера заштите: Практична примена хигијене, исправног алата, прибора.	Тематска целина прање косе и основи електричне трајне ондулације, ученици морају да се оспособе за правилну технологију рада, употребу средстава и апарата за те операције. Ученике на практичној настави треба поделити у што мање групе а добро би било да се обезбеде услови да наставник ради индивидуално са сваким учеником, јер настава овог предмета као и способности ученика то захтевају.
Познавати основну опрему, прибор и алат, научити правилно руковање и врсте и задатке фризерског алата и прибора.	Правилно користи прибор и алат.	РУКОВАЊЕ ПРИБОРОМ И АЛАТОМ (60) Научити правилно руковање маказама, ефилер-маказама, машиницом за шишање, фен-апаратом, шишачем, бријачем, депилатором и сл.	
Правилно проценити стање косе, разликовати здраву косу од оштећене, знати уочити стање косе и власишта пре прања и неге косе фризирања и хемијских процеса.	Процењује квалитет косе, зна да направи разлику између здраве и оштећене косе и према томе користи препарате.	АНАЛИЗА КОСЕ (20) Утврђивање степена оштећења косе. Дебљина длаке. Процент седе косе.	
Показати ученицима правилно квашење косе, правилне покрете приликом прања и испирање	Правилно користи шампон,правилни покрети руку и испирање. Зна масажу главе.	ПРАЊЕ КОСЕ (40) Квашење косе, наносење шампона за косау, правилни	

научити их да познају различите врсте шампона и одабирају према врсти косе и стању власишта, одредити количине шампона потребне за прање косе. Масажа главе.		покрети руку и испирање.	
Упознати основна знања о електричној трајној ондулацији.	Схвата основне појмове о електричној трајној ондулацији.	ОСНОВИ ЕЛЕКТРИЧНЕ ТРАЈНЕ ОНДУЛАЦИЈЕ (40) Филц (правилно постављање филца и шицера). Навијање намотача (хајцера – затезање хајцера). Постављање грејача – време деловања.	

ПРАКТИЧНА НАСТАВА ДРУГИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Други	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
			630			630

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе је практично оспособљавање ученика за рад на пословима мушког и женског фризера делимично самостално или уз стручну инструкцију.

Задаци наставе су:

- уознавање ученика са прибором и алатом и њиховом применом на практичном раду;
- уознавање ученика са опхођењем код пријема и испраћаја муштерија у салону;
- практично уознавање са структуром косе ради адекватне примене средстава и препарата;
- оспособљавање за непосредан рад на прању, припреми боја за косу и сушењу косе;
- оспособљавање за пружање берберско-фризерских услуга;
- оспособљавање за припрему косе ради израде различитих ондулација;
- оспособљавање за паковање, бојење косе и израду фризура.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. *Приручник за практичну наставу*, Десанка Моро и Надежда Чакан
2. *Фризер, власуљар, козметичар*, Дино Пекарић

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- технологија рада
- технологија материјала

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Други

Годишњи фонд часова: 630 (18 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Знати извести алерголошки тест пре хемијских процеса. Правилно применити	Зна израду раздељака за операције: хладна трајна ондулација, таласе прстима	ХЛАДНА ТРАЈНА ОНДУЛАЦИЈА (150)	У другом разреду садржаји су сврстани у више тематских целина. У првој

<p>препарате за хладну трајну ондулацију на здравој и оштећеној коси. Познавати фазе израде хладне трајне ондулације. Увежбати увијање косе разним техникама и врстама намотача помоћу папирића. Знати одредити време деловања препарата и провести контролу развијања коврџа. Научити правилно испирати развијач и исправно фиксирати косу. Знати изравнати коврџаву косу. Знати израду разделјака за хладну трајну ондулацију, таласе прстима, таласе шестицама, и шишање.</p>	<p>таласе шестицама и шишање. Зна поступак рада хладне трајне ондулације. Уме да одабере препарат према квалитету и оштећености косе. Исправно неутралише и испира косу.</p>	<p>Раздељци за хладну трајну ондулацију. Раздељци за бојење косе. Раздељци за водену ондулацију. Раздељци за таласе прстима и таласе шестицама. Раздељци за шишање. Израда хладне трајне ондулације на здравој коси. Прање косе, подела за хладну трајну ондулацију, навијање намотача за хладну трајну ондулацију, контрола пре постављања капе, постављање капе, време деловања, неутралисање косе, испирање косе.</p>	<p>тематској целини ученике упознати са израдом хладне трајне ондулације. У другој ученике упознати са техником шишања. У трећој тематској целини обрадити израду таласа, објаснити начин на који се израђују таласи. Тематска целина израде водене ондулације. У познати ученике са технолошким процесом израде водене ондулације, као и основне фризура према облику лица.</p>
<p>Научити основе савременог шишања. Знати израдити таласе прстима, таласе од шестица, као и разделјке. Знати правилно постављати виклере-шестице ка лицу и од лица.</p>	<p>Познаје основе шишања. Зна да изради таласе прстима, таласе од шестица, правилно поставља разделјке, поставља виклере за шестице ка лицу и од лица-за добијање два таласа са једне и два таласа са друге стране.</p>	<p>ОСНОВИ ШИШАЊА (98) Таласи прстима. Раздељак на таласе. Правилан смер косе ка лицу и од лица. Таласи од шестица. Таласи са разделјком. Раздељак за таласе – таласи са разделјком. Подела косе за шестице ка лицу или од лица за добијање таласа – мала страна, велика страна. Таласи: од шестица без разделјка, постављање виклера – шестице ка лицу - од лица – за добијање два таласа са једне стране и два таласа са друге стране.</p>	
<p>Знати правилно постављати разделјке у току израде фризура и какви они све могу бити.</p>	<p>Зна правилно да постави разделјке као и правилан положај чешља једне и друге руке.</p>	<p>ПРАВИЛНО ПОСТАВЉАЊЕ РАЗДЕЉКА (40) Раздељци. Правилан положај чешља једне и друге руке.</p>	

Савладати технике равног и буби-копф шишања. Знати делити косу, научити редослед скрћивања фазе шишања.	Зна поделу за равно шишање као и поступак рада буби-копф-округао фазон на врату-степенаста на горњем делу.	ШИШАЊЕ (160) Равно шишање – подела за шишање задњи део – (почетак). Раздељци 1 цм по 1 цм ка предњем делу и да сваки прамен буде нешто дужи од предходног. Буби-копф – округлао фазон на врату – степенаста на горњем делу. Округлао фазон на врату.	
---	--	--	--

ПРАКТИЧНА НАСТАВА ТРЕЋИ РАЗРЕД

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА-ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
Трећи	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
			576			576

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе је практично оспособљавање ученика за рад на пословима мушког и женског фризера делимично самостално или уз стручну инструкцију.

Задаци наставе су:

упознавање ученика са прибором и алатом и њиховом применом на практичном раду;
 упознавање ученика са опхођењем код пријема и испраћаја муштерија у салону;
 практично упознавање са структуром косе ради адекватне примене средстава и препарата;
 оспособљавање за непосредан рад на прању, припреми боја за косу и сушењу косе;
 оспособљавање за пружање берберско-фризерских услуга;
 оспособљавање за припрему косе ради израде различитих ондулација;
 оспособљавање за паковање, бојење косе и израду фризура.

3. ЛИТЕРАТУРА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРЕДМЕТА:

1. *Приручник за практичну наставу са технологијом рада*, Десанка Моро и Надежда Чакан
2. *Фризер, власуљар, козметичар*, Дино Пекарић

4. КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ ТЕМАМА

- технологија рада
- технологија материјала

5. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО РАЗРЕДИМА

РАЗРЕД: Трећи

Годишњи фонд часова: 576 (18 часа недељно)

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Научити паковати косу разним средствима за регенерацију косе, која су та средства и како их користимо у пракси.	Познају средства за регенерацију и правилно их користе.	ПАКОВАЊЕ КОСЕ (50) Паковање косе разним средствима. Паковање косе уљима.	У трећем разреду програмски садржај паковања косе треба реализовати тако да ученици знају да практично примене

		Паковање косе кремама. Наношење средстава за регенерацију. Прање косе.	све препарате за паковање косе као и редослед операција паковања косе. Садржаје тематских целина бојења косе треба обрадити тако да ученици умеју практично да примене боје за косу и цео технолошки процес бојења косе. Тематску целину средства за белјење косе треба обрадити тако да ученици знају практично да примене сва средства за белјење косе, затим оспособити ученике да самостално израђују дневне фризуре. Природа садржаја овог предмета и способности ових ученика захтевају да се настава реализује у што мањим групама а најбоље би било да се настава изводи индивидуално са учеником. У настави користити максимално наставна средства.
Познавати основе спектра боја основне изведене и комплементарне боје. Савладати разне технике бојења, правилно делити косу. Применити знања о мешању основних и супротних боја-матирање и акцентирање. Знати одредити боју према корисничковој жељи и постојећој боји косе. Знати измерити количине боје са водоник пероксидом-припрема боје, мешање боје. Правилно наношење боје, правилни разделци при наношењу-техника бојења косе. Контрола развијања боје у коси-време деловања. Исправно прање косе и наношење средстава за регенерацију. Предпигментација. Утврдити жељу муштерије и ту боју наносити без хидрогена, коректура.	Познају спектар боја, знају тачан редослед правилног наношења боје на косу. Правилно просуђују постотак седих власи пре бојења. Знају да одаберу врсте боја и одређену концентрацију водоник пероксида. Знају време деловања боје на косу. Правилно перу косу и користе средства за регенерацију. Правилно примењују предпигментацију бојења косе.	БОЈЕЊЕ КОСЕ (150) Основе спектра боја. Основне боје, изведене боје, комплементарне боје. Тоновни за поништавање жутог, наранџастог и црвеног пигмента. Основе бојења косе, обрва и трепавица. Утврдити квалитет косе. Однос боје хидрогена. Утврдити проценат H_2O_2 у зависности од нијансности косе. Наношење боје и време деловања. Прављење разделка за бојење косе. Техника наношења боје. Време деловања. Прање косе. Наношење средстава за регенерацију. Претпигментација бојења косе, утврдити жељену нијансу косе, оштећеност косе. Утврђивање црвених тонова у коси, однос боје и црвених тонова, наношење смесе за предпигментацију. Претпигментација седе косе (80%, 90% и 100%). Утврдити жељу муштерије и ту боју наносити без хидрогене, коректуре.	
Савладати основне технике израде класичних и дневних фризура. Креативно обликовање фризура, разликовање различитих врста фризура; према облику, стилу намени и изради. Одредити естетски	Зна обликовати различите врсте фризура као и одредити естетски критеријум. Познаје средства за регенерацију и средства за учвршћивање косе и уме да их користи.	ИЗРАДА ДНЕВНЕ ФРИЗУРЕ (100) Израда класичних дневних фризура, наношење средстава за регенерацију косе, поступак наношења, наношење средстава за учвршћивање косе, поступак наношења	

критеријум; према лицу, годинама старости, квалитету косе и моди. Знати наношење средстава за учвршћивање косе поступак рада.			
Упознати се са средствима за бељење косе. Познавати начине светљења природне боје косе, и последице претераног избељивања. Савладати фазе бељења косе. Познавати грешке при бељењу и њихове корекције. Припремни поступци бељења косе, техника бељења косе, наношење боје после бељења и наношење средстава за регенерацију.	Познаје средства за бељење косе и правилно их користи, као и средства за регенерацију. После бељења косе наноси боју, уме да процени однос прелива и H_2O_2 , време деловања и испирање косе.	СРЕДСТВА ЗА БЕЉЕЊЕ КОСЕ (148) Упознавање средстава за бељење косе (процент H_2O_2). Ореал – бланш желе – бланш плант – бланш плацифиц итд. Наношење средстава за регенерацију, време деловања, - прање косе након бељења. Наношење средстава за регенерацију. Наношење боје после бељења косе и процент H_2O_2 , преливи за косу, прање косе, однос прелива и H_2O_2 , наношење прелива за косу, време деловања, испирање косе. Стављање средстава за регенерацију косе.	

ПРОГРАМ РАДА СЕКЦИЈА

Програм рада драмске секције

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Укључивање ученика у рад секције Упознавање ученика са планом наступа. Упознати ученике са основним чиниоцима изражајног казивања и важности правилног изговора гласова и речи Упознати ученике са значајем правилне интонације, интензитета и јачине	Ученици ће бити упознати са планом и програмом рада секције Правилно изражавање, правилан изговор речи и гласова Правилна интонација, интензитет и јачина гласа	-Формирање секције. Упознавање ученика са садржајем програма рада секције -Усвајање плана наступа -Чиниоци изражајног казивања правилан изговор гласова и речи -Акцентне вежбе. Вежбе интонације,	Програм секције реализовати кроз везбе На конкретним примерима показати вежбе за правилан изговор, вежбе за дикцију, вежбе гестикације и мимике. На конкретним примерима показати правилан начин акцентовања и

гласа приликом наступа. Показати и упутити ученике на значај пажљивог слушања и концентрације.	Пажљиво и концентрисано слушање.	вежбе интензитета, јачине гласа Слушање текстова, праћење и имитирање, Процењивање интонације и интензитета	интонације, интензитета и јачине.
Показати вежбе темпа и ритма Одабир адекватне песме за рецитовање Показати и упутити ученике на правилно рецитовање прављење пауза током рецитовања Показати вежбе темпа при изражавању. Вежбе мимике и гестикулације. Указати на значај мимике и гестикулације код глуме.	Правилн темпа и ритма код изговора, читања, рецитовања Схватање садржаја песме. Правилно рецитовање и осећај за прављење пауза током рецитовања Правилан темпо код изражавања. Осећај за мимику и гестикулацију.	- Вежбе темпа и ритма, -Одабир једне песме за рецитовање -Паузе у рецитовању, понављање и рефрени. Вежбе темпа при изражавању, мимике и гестикулације	Ученицима показати како правилно одабрати програмске садржаје за одређене врсте наступа. На конкретним примерима показати како се правилно рецитије и када се користе паузе у рецитовању Током реализације програма користити видео записе, снимке позоришних представа. Обезбедити слушање примера рецитовања познатих глумаца и заједно анализирати слушани материјал.
Одгледати снимак позорисне представе. Упутити ученике на правилан одабир садржаја за наступ Упознати ученике са важношћу лепог и одговорног понашања током наступа	Схватање и разумевање садржаја одгледане представе Правилан одабир садржаја за наступ Одговорно и лепо понашање током наступа	-Гледање снимка позоришне представе. -Избор и анализа садржаја за наступ -Понашање током наступа, увежбавање интонације, Темпа, паузе, мимике и гестикулације	Ученицима показати како правилно одабрати програмске садржаје за одређене врсте наступа. На конкретним примерима показати како се правилно рецитије и када се користе паузе у рецитовању
Избор и анализа и подела задатака за наступ поводом Нове године. Генерална проба.	Правилан одабир садржаја програма, прихватање задатака и реализација приредбе.	-Избор анализа, и подела задатака за припрему програма поводом Нове године. -Генерална проба, новогодишња приредба	Током реализације програма користити видео записе, снимке позоришних представа. Обезбедити слушање примера рецитовања познатих глумаца и заједно анализирати слушани материјал.
Правилан одабир садржаја и увежбавање за Светосавску приредбу.	Озбиљан приступ увежбавањау драмских садржаја за приредбу.	Увежбавање драмских садржаја за Светосавску приредбу Генерална проба, увежбавање	Током реализације програма користити видео записе, снимке позоришних представа. Обезбедити слушање примера рецитовања

Генерална проба. Избор садржаја за наступ поводом празника (Дан жена)		Дискусија, анализа наступа Избор и увежбавање садржаја за наступ поводом празника (Дан жена)	познатих глумаца и заједно анализирати слушани материјал.
Генерална проба и приредба. Припремити ученике за сусрет са истакнутим, уметником. Објаснити којом врстом уметности се бави. Заинтересовати ученике за разговор и комуникацију са уметником.		Генерална проба. Приредба посвећена 8. марту Анализа одржане приредбе Разговор о планираном програму за Дан школе. Сусрет са истакнутим глумцем, уметником.	Током реализације програма користити видео записе, снимке позоришних представа. Обезбедити слушање примера рецитовања познатих глумаца и заједно анализирати слушани материјал.
Извршити правилан одабир програмских садржаја за прославу Дана школе. Увежбати ученике за наступ и објаснити важност наступа поводом прославе Дана школе. Генерална проба.	Схватити важност наступа на овој представи	Избор и анализа садржаја за наступ поводом Дана школе Увежбавање садржаја, усвајање текста, природно, искрено, осећајно. Увежбавање текста. Генерална проба	Ученицима показати како правилно одабрати програмске садржаје за одређене врсте наступа. На конкретним примерима показати како се правилно рецитије и када се користе паузе у рецитовању
Заједно са ученицима припремити садржај за драмско веће. Увежбати комплетан програм са рецитаторском, ритмичком и музичком секцијом.	Одговорност и озбиљност током пробе	Припрема садржаја за драмско вече Увежбавање комплетног програма са музичком, рецитаторском и ритмичком секцијом. Генерална проба	Током реализације програма користити видео записе, снимке позоришних представа. Обезбедити слушање примера рецитовања познатих глумаца и заједно анализирати слушани материјал.
Анализирати целокупан рад драмске секције у току школске године. Дати предлоге за измене и допуне. Урадити презентацију рада секције и постигнуте резултате.	Учешће ученика у давању предлога за измену и допуну за наредну годину.	Анализа целокупног рада у току школске године Предлог мера за рад секције за следећу школску годину	

Програм рада Новинарско-библиотечке секције

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Развој вокабулара и вештине говорне и писане комуникације у циљу извештавања о	Ученици су развили говорну и писану културу. Могу да користе оба писма,	Читање и препричавање задатих текстова. Писање новинарског	Вишечасовно групно и индивидуално вежбање у складу са ученичким

<p>догађајима и темама важним за живот ученика.</p>	<p>али предност дају ћириличном писму. Познају различите врсте текстова и умеју да изаберу адекватну стратегију читања. Ученици су савладали различите видове комуникације и користе их на сврсисходан и конструктиван начин када комуницирају у приватном, јавном и образовном окружењу. У комуникацији са другима умеју да изразе себе (своја мишљења, осећања, ставове, вредности и идентитете) и да остваре своје циљеве на позитиван, конструктиван и аргументован начин поштујући и уважавајући другог. Ученици јасно препознају асертивну и ауторитарну комуникацију и предност дају првој.</p>	<p>текста: вести, есеј, цртица, документарна репортажа, интервју... Увежбавање различитих сцена из живота са драмским предлошком.</p>	<p>потенцијалима и индивидуалном плану рада: читања, писања и извештавања. Акцент је на правилном изговарању речи и разумевању прочитаног текста. Стварање речника непознатих и страних речи за сваког ученика. Вежба – дебата кроз „ја“ и „ти“ поруке – позитивни и негативни примери. Прихватање туђе позиције у комуникацији.</p>
<p>Развијање критичког односа према изворима информација.</p>	<p>Ученици могу да препознају квалитет информације и да то знање примене у интегративном раду са различитим међупредметним компетенцијама.</p> <p>Ученици разликују чињенице од интерпретација, ставова, веровања и мишљења; препознају и креирају аргументацију за одређену тезу, разликују аргументе према снази и релевантности.</p> <p>Ученик користи различите изворе информација и података (библиотеке, медије, интернет, личну комуникацију, итд.) и критички</p>	<p>Истраживачки рад на задату тему са задатком припремања документарне репортаже и ПП презентације.</p>	<p>Вишечасовно групно и индивидуално вежбање у складу са ученичким потенцијалима и индивидуалном плану рада. Стварање документарних репортажа и ПП презентација на различите теме у складу са друштвеним значајем и ученичким интересовањима.</p>

	разматра њихову поузданост и ваљаност. Ефикасно проналази, селекује и интегрише релевантне информације из различитих извора.		
Развијање дигиталних компетенција код ученика	Ученици користе различите изворе информација и података (библиотеке, медије, интернет, личну комуникацију, итд.) и критички процењују њихову поузданост и ваљаност. Ефикасно проналазе, селекују и интегришу релевантне информације из различитих извора. Разумеју разлику између јавних и приватних података и користе основна правила чувања приватности података.	Формирање и администрирање ФБ странице секције. Праћење, информисање и извештавање у Ворд- и и ПП презентацијама. Формирање дигиталних албума.	Вишечасовно континуирано групно и индивидуално вежбање у складу са ученичким потенцијалима и индивидуалном плану рада. Обавештавање јавности о догађајима у школи кроз креирање информација и присуство на друштвеним мрежама.
Развијање духа толеранције, међусобног поштовања и сарадње код ученика. Развијање одговорног односа према друштву, здрављу и животной средини.	Ученици су способни да се у сарадњи са другима ангажују на заједничком решавању проблема или реализацији заједничких пројеката. Учествују у заједничким активностима на конструктиван, одговоран и креативан начин. Преузимају одговорности за договорене активности. У сарадњи са другима залажу се да се одлуке доносе заједнички на основу аргумената и прихваћених правила заједничког рада.	Формирање група и одређивање истраживачких задатака за сваку групу.	Вишечасовни групни рад на стварању документарних репортажа и ПП презентација на различите теме у складу са друштвеним значајем и ученичким интересовањима. (Здравље, екологија, демократско друштво...)
Развијање маште и осећања за лепоту код ученика.	Ученици високо вреднују естетику као исказ људске и друштвене генезе и	Упоредивање и коментарисање различитих уметничких дела, као	Вишечасовни групни рад на стварању изложбе ученичких радова у библиотеци.

	схватају њен значај за појединца и друштво. У изражавању предност дају естетички вреднијим исказима у комуникацији.	и радова самих ученика. Креирање изложбе ученичких радова.	
Развијање знања о кодексима понашања у различитим животним ситуацијама	Ученици познају кодексе облачења и понашања у односу на то да ли су на послу, школи, код куће или одлазак на свечаности.	Усвајање бонтона понашања и облачења као полазне основе за разумевање значаја лепог понашања и облачења.	Практични примери на терену. Гледање филмова, часописа, представа.
Припремање за конкурисање за посао код послодавца. Писање CV-ија.	Ученици знају да напишу CV на различите начине. Разумеју значај доброг представљања послодавцу. Знају да представе своје јаке стране.	Вежбе писања CV-ја. Драмске ситуације понашања при интервјуу.	Вишечасовни индивидуални рад. Примери у пракси. Рад на терену.

Програм рада ликовне секције

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Подстицање и развијање стваралачких способности ученика и стваралачког понашања. Развијање способности опажања и памћења виђеног, маштовитог представљања доживљаја и јачања осетљивости за облик, боје и просторне односе.	Примена аналитичког посматрања и ликоног представљања. Стицање естетских критеријума. Уобличавање животног и радног простора.	<u>СЕПТЕМБАР</u> 1. Упознавање ученика са планом и програмом, учлањење нових ученика 2. Израда ликовно графичких радова 3. Израда ликовно графичких радова	Упутити ученике у план и програм и материјале и технике. Ликовно - графичке радове радити конбинованим техникама, у зависности од интересовања и могућности ученика радити у групама и на великим форматима папира.
Практичним радом омогућити развој моторике и допринети смањењу и отклањању деформитета. Изградња ликовне културе, стваралачког мишљења, разумевање савремених ликовних начина изражавања.	Аналитичко посматрање и ликовно представљање. Уобличавање животног и радног простора. Примена стечених знања о ликовним техникама и медијима при изради практичних радова и задатака на практичној настави.	<u>ОКТОБАР</u> 4.5. Израда оригами фигура 6.7. Сликање - графит	За оригами користити папире већег формата и почети од једноставнијих облика. Графит прво реализовати у скицама, ако постоји могућност реализовати га и на неком школском зиду, или већем формату папира који ће бити постављен негде у школском холу. Користити картон за

			шаблоне и спрејеве у боји.
Развијање способности опажања и памћења виђеног, маштовитог представљања доживљаја и јачања осетљивости за облик, боје и просторне односе. Стицање знања о различитим техникама и материјалима и примени тих знања у практичном раду.	Разумевање рада колажом и коришћење више различитих техника истовремено. Аналитичко посматрање и ликовно представљање.	<u>НОВЕМБАР</u> 8.9.10.11. Новогодишње честитке	За новогодишње честитке користити папире у боји, папире од разних паковања и омота, папире од часописа и новина, тканине, разне шљокице и украсне траке. Радити конбинованим техникама: колаж, сликање, цртање.
Усвајање практичних знања из организације манифестација као што су ликовне изложбе, као и свих пропратних делатности. Развијање осећаја за тимски рад.	Примена стечених знања, при организовању манифестација-ликовних изложби, у свакодневном раду и јавном експонирању својих знања. Стицање естетских критеријума. Уобличавање животног и радног простора. Стицање осећаја за рад у групи.	<u>ДЕЦЕМБАР</u> 12.13. Припрема ученичких радова за Новогодишњу изложбу 14.15. Декорација сале за Новогодишњу представу	Избор цртежа и слика. Избор резање и декорација паспатуа, уоквиравање слика. Израда пратеће документације : позивница, плаката итд. Са ученицима декорисати салу за прославу Нове Године.
Усвајање практичних знања из организације манифестација као што су ликовне изложбе, као и свих пропратних делатности. Развијање осећаја за тимски рад.	Примена стечених знања, при организовању манифестација-ликовних изложби, у свакодневном раду и јавном експонирању својих знања. Стицање естетских критеријума. Уобличавање животног и радног простора. Стицање осећаја за рад у групи.	<u>ЈАНУАР</u> 16. Израда паноа за "Светог Саву" 17. Декорација сале за "Светог Саву"	Избор цртежа и слика. Избор резање и декорација паспатуа, уоквиравање слика. Израда пратеће документације : позивница, плаката итд. Са ученицима декорисати салу за прославу "С.Саве".
Развијање осећаја и свести о очувању животне средине и важности рециклирања за исто. Развијање маште и кретаивности при комбиновању различитих материјала.	Стицање знања и свести о очувању животне средине и важности рециклирања за исто. Стицање знања и свести о личном доприносу рециклирањем за очување животне средине.	<u>ФЕБРУАР</u> 18. 19.20. Рециклирање и вајање	Током првог полугодишта са ученицима прикупљати новине, часописе, пет амбалажу и у комбинацији са пластелином и глином правити просторне инсталације и скулптуре.
Развијање способности опажања и памћења виђеног, маштовитог	Примена аналитичког посматрања и ликоног представљања. Стицање естетских критеријума.	<u>МАРТ</u> 21.22.23. Ликовно графички радови на тему "Ускрс"	Израда ликовно графичких радова, осликавање употребних предмета

представљања доживљаја и јачања осетљивости за облик, боје и просторне односе.	Уобличавање животног и радног простора.		и осликавање ускршњих јаја са ускршњим мотивима.
Усвајање практичних знања из организације манифестација као што су ликовне изложбе, као и свих пропратних делатности. Развијање осећаја за тимски рад.	Примена стечених знања, при организовању манифестација-ликовних изложби, у свакодневном раду и јавном експонирању својих знања. Стицање естетских критеријума. Уобличавање животног и радног простора. Стицање осећаја за рад у групи	<u>АПРИЛ</u> 24. Избор и припрема радова за изложбу "Врбица" код Храма Светог Саве 25. Учествовање на изложби "Врбица" код Храма Светог Саве	Избор цртежа и слика. Избор резање и декорација паспатуа, уоквиравање слика. Израда пратеће документације : позивница, плаката итд. Учествовање на изложби "Врбица" код Храма Светог Саве, ученици стоје испред штанда школе и дају потребне информације посетиоцима.
Усвајање практичних знања из организације манифестација као што су ликовне изложбе, као и свих пропратних делатности. Развијање осећаја за тимски рад.	Примена стечених знања, при организовању манифестација-ликовних изложби, у свакодневном раду и јавном експонирању својих знања. Стицање естетских критеријума. Уобличавање животног и радног простора. Стицање осећаја за рад у групи.	<u>МАЈ</u> 26. Припрама радова за изложбу "Ликовно стваралаштво младих са сметњама у развоју" у Педагошком музеју 27. Постављање радова у Педагошком музеју 28. Посета изложби "Ликовно стваралаштво младих са сметњама у развоју" у Педагошком музеју 29. Припрема за Јавни час цртања на Калемегдану	Избор цртежа и слика. Избор резање и декорација паспатуа, уоквиравање слика. Израда пратеће документације : позивница, плаката итд. Са ученицима поставити и декорисати штанд школе. Обавестити и остале ученике који нису чланови ликовне секције и организовати посету изложби. За јавни час цртања на Калемегдану прво изабрати скицу коју ће реализовати на бетону кредама у боји.
Развијање осећаја за тимски рад.	Стицање естетских критеријума. Уобличавање животног и радног простора. Стицање осећаја за рад у групи.	<u>ЈУН</u> 30. Припрема за Јавни час цртања на Калемегдану 31. Учествовање на Јавном часу цртања на Калемегдану	Направити екипу од пет ученика који заједно постављају цртеж на бетону а затим га заједно боје. На самом такмичењу ученицима давати усмена упутства, бодрити их и указати им да је битно да се друже и уживају у заједничком раду.

Програм рада музичке секције – хор

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
- Укључивање ученика у рад секције	- Ученици ће бити упознати са планом и програмом рада секције	Пријем нових чланова, провера њихових способности договор о раду	- Упутити ученике у план и програм и материјале из којих ће учити нове текстове.
- Ангажовање ученика у културној делатности школе	- Учешће ученика на школским приредбама	Учешће у културној делатности школе (вече поезије) Обнављање старог хорског репертоара	- Инсистирати на сталном понављању тестова и правилном изговору - Упутити ученике на важност остављања визуелног утиска приликом наступа
- Вежбање меморије и изговора	- Ученици ће знати текстове нових песама	Рад на новом репертуару, учење текста, мелодије вежбање дикције. Учешће на манифестацији Недеља инвалида	
- Вежбање меморије, изговора и развијање музикалности	- Ученици ће припремити наступ за Нову годину	Увежбавање текста, мелодије, дикције. Рад на програму за Нову годину (ритмика, хор)	
- Вежбање меморије, изговора и развијање музикалности	- Ученици ће припремити наступ за школску славу – Свети Сава	Увежбавање репертоара за школску славу - Светог Саву	
- Увежбавање и дотеривање ритма и динамике	- Ученици ће имати бољу синхронизацију	Рад на ритму, динамици - увежбавање и дотеривање	
- Увежбавање	- Ученици ће припремити наступ	Припрема за смотру специјалних школа. Сарадња са другим секцијама.	
- Увежбавање	- Ученици ће припремити наступ	Увежбавање за Дан школе	
- Увежбавање	- Ученици ће припремити наступ	Увежбавање постојећег репертоара за наступе и такмичења на смотри специјалних школа Београда	
- Увежбавање	- Ученици ће наступати на манифестацијама	Наступ на манифестацијама у граду.	

		Анализа рада секције на крају школске године и предлози програма рада за следећу школску годину	
--	--	---	--

Програм рада секције за стони тенис

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Стварање услова у којима ученик доживљава радост ангажовања у учењу технике стоног тениса, у спортском или рекреативном смислу.	Развијање спретности и прецизности до игре на столу, побољшање брзине реаговања и повећање концентracије	Основна механичка кретања у стоном тенису и правилно држање рекета	Ученици вежбају са лоптицом и рекетом индивидуално Кроз три часа
Стварање услова у којима ученик доживљава радост ангажовања у учењу технике стоног тениса, у спортском или рекреативном смислу.	Развијање спретности и прецизности до игре на столу, побољшање брзине реаговања и повећање концентracије	Форхенд у кретању	Ученици вежбају са лоптицом и рекетом индивидуално Кроз три часа
Стварање услова у којима ученик доживљава радост ангажовања у учењу технике стоног тениса, у спортском или рекреативном смислу.	Развијање спретности и прецизности до игре на столу, побољшање брзине реаговања и повећање концентracије	Бекхенд у кретању	Ученици вежбају са лоптицом и рекетом индивидуално Кроз три часа
Стварање услова у којима ученик доживљава радост ангажовања у учењу технике стоног тениса, у спортском или рекреативном смислу.	Развијање спретности и прецизности до игре на столу, побољшање брзине реаговања и повећање концентracије	Форхенд-Бекхенд у кретању	Ученици вежбају са лоптицом и рекетом индивидуално Кроз три часа
Стварање услова у којима ученик доживљава радост ангажовања у учењу технике стоног тениса, у спортском или рекреативном смислу.	Развијање спретности и прецизности до игре на столу, побољшање брзине реаговања и повећање концентracије	Правилан почетни ударац форхендом средње дужине	Ученици сличних способности вежбају у паровима на столу Кроз три часа
Стварање услова у којима ученик доживљава радост ангажовања у учењу технике стоног тениса, у спортском или рекреативном смислу.	Развијање спретности и прецизности до игре на столу, побољшање брзине реаговања и повећање концентracије	Правилан почетни ударац бекхендом средње дужине	Ученици сличних способности вежбају у паровима на столу Кроз три часа
Стварање услова у којима ученик доживљава радост ангажовања у учењу технике стоног тениса,	Развијање спретности и прецизности до игре на столу, побољшање брзине реаговања и	Форхенд-бекхенд резане лопте над столом по средини	Ученици сличних способности вежбају у паровима на столу Кроз три часа

у спортском или рекреативном смислу.	повећање концентracије		
Стварање услова у којима ученик доживљава радост ангажовања у учењу технике стоног тениса, у спортском или рекреативном смислу.	Развијање спретности и прецизности до игре на столу, побољшање брзине реаговања и повећање концентracије	Игра у нападу	Организована игра на столу где један ученик игра у одбрани а други у нападу Кроз три часа
Стварање услова у којима ученик доживљава радост ангажовања у учењу технике стоног тениса, у спортском или рекреативном смислу.	Развијање спретности и прецизности до игре на столу, побољшање брзине реаговања и повећање концентracије	Игра у одбрани	Организована игра на столу где један ученик игра у одбрани а други у нападу Кроз три часа
Афирмација ученикове личности и стварање такмичарског духа	Развијање спретности и прецизности до игре на столу, побољшање брзине реаговања и повећање концентracије	Игра - правила игре	Организовано мини такмичење где је уз надзор наставника ученик у улози судије Кроз три часа

Програм рада кошаркашке секције

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
-Формирање кошаркашке секције (3 часа).	-Омогућити свим заинтересованим ученицима чланство у секцији. -Непристрасно формирање позиционих места .	-Прављење списка чланова секције и подела програмског плана ученицима. -Спровођење моторичких тестова .	- Упознавање ученика са планом рада и провера моторичких способности
- Упознавање ученика са планом рада и провера моторичких способности	-Развити и усавршити координацију руку. -Развити и усавршити прецизност . -Усавршавање начина реаговања у ситуационим условима.	-Вођење лопте левом и десном руком. -Додавање лопте у месту и кретању. -Вођење лопте са променом правца кретања и кошаркашки	-Упознати ученика са вођењем и додавањем лопте. -Овладати техникама извођења продора ка кошу.
-Овладавање ученика основним техникама напада (3 часа).	-Створити претставу о позиционим местима. -Усавршити начине реаговања код зонске одбране. -Усавршити различите акциске облике напада.	-Правилна поставка ученика у нападу. -Поставка напада при зонској одбрани. -Поставка напада при одбрани човек на човека.	-Овладати техничко-тактичким извођењем напада.
-Овладати техничко-тактичким извођењем напада.	-Стварање јасне слике код ученика о препознавању начина одбране.	-Поставка ученика по позиционим местима у одбрани. -Кретње при одбрани човек на човека. -Зонска одбрана	-Овладати техничко-тактичким извођењем одбране.

-Овладавање ученика основним техникама одбране (3 часа).	-Овладати техничко-тактичким извођењем одбране.	-Поставка ученика по позиционим местима у одбрани. -Кретње при одбрани различитих формацијских поставки. -Поставка одбране када противник игра зонску одбрану.	-Стварање јасне слике код ученика о препознавању начина одбране.
-Овладавање и увежбавање техничко-тактичких ствојстава кошаркашке игре (3 часа).	-Развити такмичарски дух и могућност примене научног у игри.	-Увежбавање научене тактике у нападу. -Могућност промене поставке одбране. -Трансформација зонске одбране у одбрану човек на човека.	-Могућности испробавања и увежбавања научених задатака.
-Коректно спровођење школског такмичења(3 часа).	-Кориговати постојеће грешке. -Одлазак на такмичење.	-Формирање екипа -Реализација школског такмичења.	-Могућност реаговања ученика у правим ситуационим условима.
-Коректно спровођење општинског и градског првенства.	-Могућност примене научног и исправљање постојећих грешака са школског такмичења.	-Формирање екипа за такмичење и сама реализација.	-Могућност реаговања ученика у правим ситуационим условима, доживљај правог такмичења.
-Детаљне припреме за одлазак на републичко такмичење. -Учешће секције на републичком (3 часа).	-Створити слику сигурности и самопоуздања код ученика. -Тежити ка победи.	-Формирати почетну поставу и резерву за такмичење. -Стално инсистирање о лепом понашању и коректној игри.	-Кориговати постојеће грешке. -Одлазак на такмичење.
-Анализа рада, похвале и награде члановима секције (3 часа).	-Створити код ученика позитиван однос према спортским активностима.	-Додела диплома за успех на такмичењу. -Разговор о раду у протеклом периоду.	-Додела диплома за успех на такмичењу. -Разговор о раду у протеклом периоду.

Програм рада атлетске секције

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Формирање атлетске секције	Одређивање атлетске дисциплине према способностима	Окупљање чланова секције и пријем нових чланова спровођење моторичких тестова	Упознавање ученика са планом рада и испитивање ОФП чланова секције - Кроз 3 часа
Припреме за учешће на јесењем и пролећном кросу	Стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове средине Развијање издржљивости, одржавање кондиције	Припреме за крос ученика средњих школа	Увежбавање високог старта Обучавање и увежбавање се изводи на земљишту а техника трчања прилагођава се условима Техника трчања у природи и преко препрека

			Техника трчања у групи и трчање у кривинама - Кроз 3 часа
Наступ на штафетној трци поводом ослобођења Раковице	Побољшање брзине реаговања, брзине покрета и брзинске издржљивости и правременог додавања палице	Штафетно трчање (4×100м и 4×400м)	Техника полувисоког старта Увежбавање трчања кратких деоница са повећањем дистанце, бројем и интензитетом понављања. Увежбавање технике примопредаје палице на равној стази и у кривини. - Кроз 3 часа
Ученике што боље и што свестраније припремити за спортска такмичења	Побољшање брзине реаговања, брзине покрета и брзинске издржљивости	Трчање на кратким стазама – спринт, ниски старт	Техника трчања на кратким стазама и врсте старта Трчање уз степенице и истрчавање по линији (спринт) Структура трчања на кратке стазе (старт, стартно убрзање, трчање на стази максималном брзином, финиш) Увежбавање ниског старта са истрчавањем и убрзавањем на 30 до 60 м. Трчање на 60-100 метара пуном брзином. - Кроз 3 часа
Овладавање техником скока у даљ и постизање што бољег резултата	побољшање експлозивне снаге доњих екстремитета	Скок у даљ - Савремена техника скока у даљ (корачна варијанта и увинуће)	Увежбавање савремене технике скока у даљ по фазама (залет, одскок, лет, доскок) - Кроз 3 часа
Афирмација ученикове личности и стварање такмичарског духа	Оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада Формирање морално-вољних квалитета личности	Истрајно трчање	комбинује се са другим активностима и вежбањима, као што су: спортске игре, спринтерско трчање и друге дисциплине из атлетике, кружни тренинг, или комплекс вежби снаге и гипкости. Приликом истрајног трчања непрекидно треба водити рачуна о заморености ученика и по потреби ученици из трчања прелазе у ход. - Кроз 3 часа
Овладавање техником бацања кугле и постизање	Повећање снаге мишића леђа, руку и раменог појаса	Бацање кугле (бочна варијанта и техника О' Брајен)	пењање уз конопац

што бољег резултата на тренингу и такмичењу			увежбавање технике бацања (бацање медицинке) излазак на терен и бацање мушке и женске кугле - Кроз 3 часа
Учешће на Београдском марафону – полумарафону (трка задовољства)	Усмерени развој основних моторичких способности, првенствено брзинске издржљивости и снаге Усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина	Техника трчања на средњим, дужим и најдужим стазама	Увежбавање високог старта Увежбавање ритма дисања и дужине корака тркача понављати више пута деонице од 1000-1500 м у средњем ритму увежбавање трчања коришћењем деоница различите дужине, рад на издржљивости у трчању - Кроз 3 часа
Створити самопоуздање, сигурност код ученика и тежити ка победи	Учешће на такмичењу	Припреме за републичко првенство – избор такмичара	Одлазак на такмичење - Кроз 4 часа
Јачање и унапређивање здравља, усавршавање телесне грађе, обогаћивање моторичког искуства	Развити код ученика позитиван однос према спортским активностима	Анализа рада атлетске секције	Разговор о раду и резултатима такмичара атлетске секције Додела награда за успешне такмичаре Кроз 2 часа

Програм рада секције за фудбал

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
-Формирање фудбалске секције (3 часа).	-Омогућити свим заинтересованим ученицима чланство у секцији. -Непристрасно формирање позиционих места.	-Прављење списка чланова секције и подела програмског плана ученицима. -Спровођење моторичких тестова.	- Упознавање ученика са планом рада и провера моторичких способности
-Овладавање ученика основним техникама са лоптом (3 часа).	-Развити и усавршити координацију ногу. -Развити и усавршити прецизност. -Усавршавање начина реаговања у ситуационим условима.	- Вођење лопте левом и десном ногом. - Додавање лопте у месту и кретању. - Вођење лопте са променом правца кретања и пласирање лопте.	-Упознати ученика са вођењем и додавањем лопте. -Овладати техникама извођења продора ка голу.
-Овладавање ученика основним техникама напада (3 часа).	-Створити претставу о позиционим местима. -Усавршити начине реаговања код	- Правилна поставка ученика у нападу. - Поставка напада при различитим врстама одбрани.	-Овладати техничко-тактичким извођењем напада.

	различитих типова одбране. -Усавршити различите акциске облике напада.	- Поставка напада при одбрани код извођења корнера.	
-Овладавање ученика основним техникама одбране (3 часа).	-Стварање јасне слике код ученика о препознавању начина одбране.	-Поставка ученика по позиционим местима у одбрани. -Кретње при одбрани различитих формацијских поставки. -Поставка одбране при слободном ударцу. -Поставка одбране код извођења корнера.	-Овладати техничко-тактичким извођењем одбране.
-Упознавање са правилима фудбалске игре (3 часа).	-Створити слику о позиционим задацима ученика у игри. -Створити слику о могућности коректне реализације напада. -Створити слику о могућности коректне реализације одбране без фаула.	-Поставка ученика по позицијама у нападу и одбрани на један гол. -Испробавање извођење више различитих врста напада на два гола. -Испробавање више различитих врста одбране на два гола.	-Створити ситуационе услове и приближити ученицима могућност реализације фудбалске игре.
-Овладавање и увежбавање техничко-тактичким својствима фудбалске игре (3 часа).	-Развити такмичарски дух и могућност примене наученог у игри.	-Увежбавање научене тактике у нападу. -Могућност промене поставке одбране. -Трансформација постављене одбране у различите формацијске облике.	-Могућности испробавања и увежбавања научених задатака у конкретној игри.
-Коректно спровођење школског такмичења (3 часа).	-Развити такмичарски дух и могућност примене наученог у игри.	-Формирање екипа. -Реализација школског такмичења.	-Могућност реаговања ученика у правим ситуационим условима.
-Коректно спровођење општинског и градског првенства.	-Могућност примене наученог и исправљање постојећих грешака са школског такмичења.	-Формирање екипа за такмичење и сама реализација.	-Могућност реаговања ученика у правим ситуационим условима, доживљај правог такмичења.
-Детаљне припреме за одлазак на републичко такмичење. -Учешће секције на републичком (3 часа).	-Створити слику сигурности и самопоуздања код ученика. -Тежити ка победи	-Формирати почетну поставу и резерву за такмичење. -Стално инсистирање о лепом понашању и коректној игри.	-Кориговати постојеће грешке. -Одлазак на такмичење.
-Анализа рада, похвале и награде члановима секције (3 часа).	-Створити код ученика позитиван однос према спортским активностима.	-Додела диплома за успех на такмичењу. -Разговор о раду у протеклом периоду.	-Упознавање ученика са успехом секције у протеклом периоду.

Програм рада шаховске секције

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Анимирање ученика	Формирање секције	1. Упознавање ученика са планом и програмом рада	Упознавање са планом и програмом шаховске секције
Подела ученика на оне који знају да играју шах и на оне који не знају	А) утврђивање правила игре Б) упознавање са правилима игре	2. Правилно постављање фигура на шахвску таблу и померање фигура	Дати упутство ученицима о начину постављања фигура и њиховим померањима
А) усавршавање игре и правилно отварање Б) правилно померање фигура	А) понављање правила игре Б) учења правила игре	3. Правилно усавршавање и учење	Међусобна сарадња оних који знају да играју и оних који не знају
Примена правила у игри	Савладаност правила игре	4. Игра уз поштовања правила	Дружење кроз игру
Увежбавање брзине покрета и повлачења потеза	Успешност померања фигура и брзине покрета	5. Такмичење ученика	Стицање знања кроз игру
Научити и усавршити игру уз поштовање правила	Играње уз поштовање правила уз временско ограничење	6. Такмичење ученика уз правила	Стицање искуства према плану и програму рада
Научити и усавршити игру уз поштовање правила	Играње уз поштовање правила уз временско ограничење	7. Такмичење ученика уз правила	Стицање искуства према плану и програму рада
Научити и усавршити игру уз поштовање правила	Играње уз поштовање правила уз временско ограничење	8. Такмичење ученика уз правила	Стицање искуства према плану и програму рада
Научити и усавршити игру уз поштовање правила	Играње уз поштовање правила уз временско ограничење	9. Такмичење ученика уз правила	Стицање искуства према плану и програму рада
Научити и усавршити игру уз поштовање правила	Играње уз поштовање правила уз временско ограничење	10. Такмичење ученика уз правила	Стицање искуства према плану и програму рада
Научити и усавршити игру уз поштовање правила	Играње уз поштовање правила уз временско ограничење	11. Такмичење ученика уз правила	Стицање искуства према плану и програму рада
Научити и усавршити игру уз поштовање правила	Играње уз поштовање правила уз временско ограничење	12. Такмичење ученика уз правила	Стицање искуства према плану и програму рада
Припрема за такмичење	Спремање ученика за такмичење	13. Припрема уз поштовање правила игре	Упутство за такмичење по правилима
Припрема за такмичење	Спремање ученика за такмичење	14. Припрема уз поштовање правила игре	Упутство за такмичење по правилима
Припрема за такмичење	Спремање ученика за такмичење	15. Припрема уз поштовање правила игре	Упутство за такмичење по правилима
Припрема за такмичење	Спремање ученика за такмичење	16. Припрема уз поштовање правила игре	Упутство за такмичење по правилима
Такмичење	Неговање такмичарског духа и дружење ученика	17. Игра	Упутство за игру

		друштвених и социјалних односа	
Коришћење игре за забаву и рекреацију	Ослобађање ученика од стреса и рекреација	33. Кроз игру усавршавати ослобађање од напетости	Упутство по плану и програму
Коришћење игре за забаву и рекреацију	Ослобађање ученика од стреса и рекреација	34. Кроз игру усавршавати ослобађање од напетости	Упутство по плану и програму
Коришћење игре за забаву и рекреацију	Ослобађање ученика од стреса и рекреација	35. Кроз игру усавршавати ослобађање од напетости	Упутство по плану и програму

Програм рада секције рад на рачунару

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
- Упознати ученике са планом и програмом секције „Рачунари“ и средствима која ће се користити у раду.	Ученици ће бити упознати: - са планом рада рачунарске секције - како да правилно укључе и искључе рачунар - како да користе миш и тастатуру	<u>СЕПТЕМБАР</u> 1. Упознавање ученика са планом и програмом, учлањење нових ученика 2. Мој рачунар 3. Укључивање рачунара (Windows) 4. Тастатура, језичке поставке 5. Миш, појам и руковање	- Упутити ученике у план и програм секције - Практично показати како се укључује рачунар и објаснити појмове хардвера и софтвера. - Показати како да користе миш и тастатуру у раду
- Упознавање ученика са радном површином на рачунару, шта се на њој налази и како је креирати. - Упознавање ученика са наменом претраживача и појмом датотеке.	Ученици ће знати: - да креирају сопствену радну површину - да користе Windows Explorer у претраживању датотека на рачунару	<u>ОКТОБАР</u> 6. Радна површина (Desktop) 7. Иконе на радној површини 8. Претраживач виндоса (Windows Explorer) 9. Датотеке	- Објаснити и практично показати како да креирају сопствену радну површину - Показати како се користи Windows Explorer и објаснити појам датотеке
- Упознавање ученика са MS Office пакетом и чему служе поједине апликације - Упознавање ученика са Word апликацијом за обраду текста.	Ученици ће бити упознатиса: - апликацијама MS Office пакета и њиховом наменом Ученици ће знати: - да отворе Word апликацију - да формирају документ - да сачувају документ и затворе апликацију	<u>НОВЕМБАР</u> 10. Упознавање са MS Office пакетом 11. Обрада текста на рачунару (Word) 12. Снимање документа 13. Затварање Word апликације	- Упутити ученике у садржај MS Office пакета и објаснити намену . - Практично показати како да отворе Word апликацију и како да креирају документ у њој. - Практично показати како да сачувају документ и затворе Word апликацију.
- Упознавање ученика са радом у Windows Explorer и како га користити за проналажење датотека	Ученици ће знати да: - пронађу предходно креиран документ - унесу промене, уреде, сачувају или избришу непотребне ствари или цео документ	<u>ДЕЦЕМБАР</u> 14. Проналажење и отварање Word документа 15. Кориговање и брисање 16. Уметање слова и симбола	- Практично показати и објаснити ученицима како користити Windows Explorer за проналажење датотека - Објаснити и помоћи ученицима да пронађу

<ul style="list-style-type: none"> - Научити како наћи, кориговати и избрисати докумената - Научити како уредити документ и сачувати промене 		17. Уређивање документа и снимање промена	Word документ који су предходно креирали, да унесу слова и симболе и сачувају промене
<ul style="list-style-type: none"> - Упознавање са различитим фонтовима и како променити облик и величину слова у документу - Научити како обликовати пасусе текста и одредити одговарајући проред у тексту 	Ученици ће знати да: <ul style="list-style-type: none"> - промене фронт и величину слова - обликују пасусе текста - примене одговарајући проред 	<p style="text-align: center;"><u>ЈАНУАР</u></p> 18. Обликовање фонтова 19. Обликовање пасуса и проред 20. Прва презентација урађеног задатка	<ul style="list-style-type: none"> - Практично показати ученицима како да промене фронт и величину слова, обликују пасусе и одреде одговарајући проред. - Објаснити појмове. - Помоћи ученицима у презентовању рада и указати на грешке.
<ul style="list-style-type: none"> - Упознати ученике са алатима за истицање појединих речи и реченица у тексту (Bold, Italic i Underline) 	Ученици ће научити да: <ul style="list-style-type: none"> - препознају и нагласе важне речи и реченице у тексту понуђеним алатима 	<p style="text-align: center;"><u>ФЕБРУАР</u></p> 21. Наглашавање важних речи и реченица у документу 22. Подвлачење	<ul style="list-style-type: none"> - Објаснити ученицима како да препознају и како да нагласе поједине речи и реченице у документу и које алате користити
<ul style="list-style-type: none"> - Упознати ученике са обликовањем текста уколико има набрајања и разврставања - Научити како убацили декоративни текст, оријентисати страницу и подесити маргине пре штампања документа 	Ученици ће умети да: <ul style="list-style-type: none"> - уреде и обликују текст користећи алате за набрајање и разврставање - да оријентишу страницу и подесе маргине у односу на унети текст и одштапају документ 	<p style="text-align: center;"><u>МАРТ</u></p> 23. Разврставање и набрајање (bullets & numbering) 24. Декоративни текст Оријентација странице и подешавање маргина 25. Штампање	<ul style="list-style-type: none"> - Објаснити ученицима и практично показати како урадити разврставање и набрајање и које алате користити. - Објаснити и помоћи ученицима да убаци декоративни текст у документ, правилно оријентишу страницу, подесе маргине и одштапају документ.
<ul style="list-style-type: none"> - Упознати ученике са начином убацивања табела и слика у текст ако је потребно - Научити ученике правилном обележавању и нумерацији страница 	Ученици ће знати да: <ul style="list-style-type: none"> - убаци табелу у текст и да је уреде - убаци слику у текст и да је обраде - да правилно нумеришу странице документа 	<p style="text-align: center;"><u>АПРИЛ</u></p> 26. Убацивање и уређивање табела 27. Убацивање и обрада слика 28. Нумерација страница	<ul style="list-style-type: none"> - Објаснити ученицима и практично показати како да убаци табелу у текст и како да је уреде (редови, колоне, ћелије) - Аналогно предходном, објаснити ученицима како да убаци слику у текст, обраде је и позиционирају (величина, положај у тексту итд) - Показати како да правилно обележе и нумеришу странице документа
<ul style="list-style-type: none"> - Упознати ученике како да правилно и безбедно користе Интернет - Научити како се користи електронска пошта и које су њене предности - Упознати ученике са појмом друштвених 	Ученици ће бити оспособљени да: <ul style="list-style-type: none"> - правилно и безбедно користе Интернет - користе e-mail - приступају и комуницирају на друштвеним мрежама - препознају претње на Интернету 	<p style="text-align: center;"><u>МАЈ</u></p> 29. Интернет и како га користити 30. Електронска пошта (e-mail) 31. Друштвене мреже 32. Вируси	<ul style="list-style-type: none"> - Објаснити ученицима појам Интернета, како је настао, како му приступити и како га правилно и безбедно користити. Указати на опасности које прете са Интернета. - Објаснити и практично показати како се користи електронска

<p>мрежа и како им приступити</p> <ul style="list-style-type: none"> - Упознати ученике са појмом „вируса“ и других претњи са Интернета и како се заштитити. 			<p>пошта и како се отвара налог.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Објаснити ученицима појам друштвених мрежа, како им приступити и које су предности и недостаци. - Објаснити ученицима појам „вируса“ и других малициозних софтвера у информатици.
<ul style="list-style-type: none"> - Упознати ученике са појмом контролна табла у рачунарству и како се користи. - Научити како инсталирати нови уређај (штампач, скенер, камеру итд) или софтвер (апликацију) који нам је неопходан у раду. 	<p>Ученици ће научити да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - користе основне функције контролне табле - да инсталирају и деинсталирају уређаје и апликације које користе у раду 	<p style="text-align: center;"><u>ЈУН</u></p> <p>33. Контролна табла (Control Panel)</p> <p>34. Инсталација, додавање и уклањање програма и нових уређаја</p> <p>35. Анализа рада секције на крају школске године.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Објаснити ученицима појам контролне табле, сврху и како је правилно користити, - Објаснити и практично показати како инсталирати додатне уређаје на рачунару и указати на грешке које се јављају приликом инсталације. - Објаснити и практично показати како инсталирати додатне
<p>План рада секције је направљен тако да омогући ученицима стицање основних знања из информатике како би били обучени за правилно коришћење раунара, Интернета, друштвених мрежа и способни да самостално напишу своју радну биографију и лакше дођу до запослења након завршеног школовања.</p>			

Програм рада секције израда монтезори материјала

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
<p>Развој и унапређење моторичких способности кроз практичан рад.</p> <p>Развој и унапређење способности бриге о себи кроз рад са направљеним материјалима.</p> <p>Обнављање знања из области бриге о себи кроз разговоре у фронталном раду.</p>	<p>Побољшање моторне спретности и координације покрета.</p>	<p>СЕПТЕМБАР</p> <p>! Шта је тај монтезори материјал и како да га направим сам?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Упознавање ученика са радом секције (прављење презентације, одабир колеге за презентовање, презентовање ученицима, упознавање са наставницима који држе секцију и избор ученика за секцију) 2. Упознавање ученика са материјалима за рад (приказивање природних материјала у реалном контексту и школским радионицама, обилазак кабинета у којима ће се одржавати секција) 3. Израда једноставног дидактичког материјала (упознавање са способностима ученика кроз непосредан рад на креирању једноставног производа) 	<p>Упутити ученике у план и програм и материјале и технике.</p> <p>Представити технике и поступке рада, надгледати и пасивно помагати ученицима при изради материјала.</p>

		II Монтесори материјали за свакодневне животне активности 4. Креирање интерактивне табле 5. Креирање материјала за област самопослуживања (2 часа) 5.1. Израда рамова за облачење 5.2. Израда прибора за јело и пиће 6. Израда шеме тела и делова одеће и обуће 7. Креирање материјала за област управљања временом (2 часа) 7.1. Израда монтесори часовника 7.2. Израда календара природе	
Развој и увежбавање психомоторних и гностичких способности кроз израду материјала за распознавање боја, увежбавање математичких вештина и усвајање димензија објеката.	Обнављање знања у оквиру елементарне гнозије. Боље разумевање света око себе и свог места у свету.	ОКТОБАР III Монтесори материјали за психомоторни развој 8. Креирање материјала за распознавање боја (2 часа) 8.1. Израда кутија 8.2. Израда плочица са бојама 9. Креирање материјала за увежбавање предматематичких вештина (3 часа) 9.1. Израда штапова за серијацију 9.2. Израда монтесори куле 9.3. Израда картица за класификацију 10. Креирање материјала за распознавање димензија (3 часа) 10.1. Израда цилиндара који се разликују по висини 10.2. Израда цилиндара који се разликују по пречнику 10.3. Израда шаблона и цилиндара који се разликују по боји	Упознати ученике са техникама израде наведених материјала, представити материјале и поступке рада. Надгледати и пасивно учествовати у раду.
Развој и увежбавање сензорних способности кроз непосредан рад са тактилним, олфакторним и аудитивним материјалима.	Уочавање карактеристика биљног света. Побољшање способности рада и тиму. Осамостаљивање.	НОВЕМБАР IV Монтесори материјали и наша чула 11. Креирање тактилних материјала (5 часова) 11.1. Израда тактилне табле 11.2. Израда кутија за шмиргл плочице 11.3. Израда шмиргл плочица 11.4. Израда тајних врећица	Избор материјала за рад у сарадњи са ученицима, упознавање карактеристика материјала, рад на изради материјала уз помоћ наставника.

		<p>11.5. Израда шаблона за писање и лавиринта</p> <p>12. Креирање олфакторних материјала (2 часа)</p> <p>12.1. Израда мирисних бочица</p> <p>12.2. Израда етеричних уља</p> <p>13. Креирање аудитивних материјала (2 часа)</p> <p>13.1. Израда кутија за разликовање звукова</p> <p>13.2. Израда инструмената</p>	
<p>Наставак рада на развоју и унапређивању гностичких способности, рад на обнављању доживљаја телесне целовитости и увежбавање способности fine и грубе моторике.</p>	<p>Побољшање способности fine и грубе моторике.</p>	<p>ДЕЦЕМБАР</p> <p>III Монтесори материјали за психомоторни развој</p> <p>14. Креирање материјала у области fine моторике (6)</p> <p>14.1. Израда слагалица од поклопаца за флаше</p> <p>14.2. Израда кутије са жетонима</p> <p>14.3. Израда кутије за виљке и штапиће</p> <p>14.4. Израда низалице за дугмиће</p> <p>14.5. Израда низалице и дидактичких перли</p> <p>14.6. Израда мини слагалице</p> <p>15. Креирање материјала у области грубе моторике (3)</p> <p>15.1. Израда паноа за покрете стопала</p> <p>15.2. Израда пецаљки са рибицама на магнет</p>	<p>Рад са природним материјалима, обнављање сензомоторног искуства.</p> <p>Осамостаљивање на сложенијим поступцима израде материјала уз минималну асистенцију наставника.</p>
<p>Обнављање знања из области географије, историје и биологије. Развој и увежбавање моторичких способности кроз израду материјала на различитим машинама и уређајима.</p>	<p>Учвршћивање основних знања из друштвених и природних наука.</p>	<p>ЈАНУАР</p> <p>V Монтесори материјали у свету око нас</p> <p>16. Креирање материјала из области географије (2)</p> <p>16.1. Израда монтесори дрвета</p> <p>16.2. Израда рељефне табле на чичак</p> <p>17. Креирање материјала из области познавања биљака и животиња (3)</p> <p>17.1. Израда дидактичких картица биљака</p> <p>17.2. Израда дидактичких картица животиња</p> <p>17.3. Израда дидактичке фарме</p> <p>18. Креирање материјала из области историје</p>	<p>Сарадња са предметним наставницима ОПД-а и ОДД-а .</p> <p>Упознавање са пластификатором и радом на пластификатору.</p>
		ФЕБРУАР	

Примена научених техника рада на уређају за пластификацију картица. Увјежбавање практичних вештина.	Самостални рад на ново уведеним уређајима.	VI Монтесори материјали за социо-емоционални развој 19. Израда социјалних прича у области понашања у школи 20. Израда социјалних прича у области понашања у трпезарији 21. Израда социјалних прича у области понашања на улици 22. Израда једноставне пекс табле	Укључивање ученика са аутизмом у рад, приказивање направљених социјалних прича. Креирање вршњак-другар програма.
Обнављање знања из области српског језика и књижевности	Учвршћивање основних знања из области српског језика и књижевности.	МАРТ VII Монтесори материјали за унапређење способности говора и језика 23. Израда покретне азбуке (2 часа) 24. Израда графомоторних шаблона 25. Израда игре са штипаљкама (2 часа) 26. Израда картица са слоговима и једноставним речима праћеним сликама 27. Израда картица са једноставним причама у сликама (2 часа)	Рад на једноставним материјалима. Примена наученог знања. Самосталност у раду.
Обнављање знања из области математике.	Учвршћивање основних знања из области математике.	АПРИЛ VIII Монтесори материјали у области математике 28. Израда покретних бројева 29. Креирање материјала у области геометрије (3 часа) 29.1. Израда геометријских парова 29.2. Израда геометријских облика 29.3. Израда домина 30. Креирање материјала у области аритметике (3 часа) 30.1. Израда комплета бројева и куглица 30.2. Израда кутије децималног система и система разломака 30.3. Израда табле са основним рачунским операцијама	Рад на једноставним материјалима и примена основних стечених знања у раду. Самосталан рад.
Развој и унапређивање моторичких способности кроз практичан рад на природним материјалима.	Побољшање моторне спретности, координације покрета и визуомоторне контроле.	МАЈ VII Монтесори помоћна средства 31. Израда позорнице и лутака (2 часа) 32. Израда кутка мали мајстор са алатима (2 часа) 33. Израда кутка мали доктор са реквизитима (2 часа)	Самосталан рад на изради помоћних средстава уз инструкције наставника.

		Израда кутка за дечаке и девојчице (2 часа)	
Примена стечених знања из области монтезори материјала.	Осамостаљивање.	ЈУН VIII Монтезори и игра Месец примене направљених материјала и коришћења материјала у игри (6 часова)	Месец јун је месец сарадње са ученицима других секција и представљања направљених материјала.

План и програм рада секције Народна радност

ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Подстицање и развијање стваралачких способности ученика и стваралачког понашања. Подстицање ученика на очувању народне радности	Улепшавање ентеријера због пријатнијег и лепшег живота. Стицање знања и свести о очувању старих заната (народне радности) и начин живота наших предака.	<u>СЕПТЕМБАР</u> 1. Упознавање ученика са планом и програмом, учлањење нових ученика 2. Припрема за израду таписерија 3. 4. Израда таписерије на рамовима и платну	Упутити ученике у план и програм и материјале и технике. Радове радити комбинованим техникама, у зависности од интересовања и могућности ученика.
Практичним радом омогућити развој психомоторике, а самим тим ствара се осећај испуњености, задовољства и среће.	Ово стечено знања ученици могу користити у разне сврхе.	<u>ОКТОБАР</u> 5. 6. 7. 8. Израда таписерије на рамовима и платну	За таписерије користити вуну различите дебљине и боје. Користити шеме једноставних фигурана већем формату папира.
Развијање способности опажања, маштовитог представљања доживљаја и јачања осетљивости за облик, боје из естетских разлога.	Разумевање рада иглама за плетење и коришћењем етих. Коришћење вуне и вунице у изради одевних предмета и како уклапати боје и облике Савладавање основних елемената плетења: започињање плетења – почетни ред; права и обрнута петља (клот и фркет); додавање петљи; одузимање петљи; прављење плетенице; завршетак – завршни ред	<u>НОВЕМБАР</u> 9. Плетење припрема 10.11.12.13. Плетење шалова, капа,	За плетење користити вуну различите дебљине и боје, као и одговарајући број игала Користити шеме једноставних фигура на већем формату папира.
Усвајање практичних знања у изради шалова капа и примена знања у свом животу.	Стечено знање у изради одевних предмета могу користити и у приватном животу. Раде ефикасно са другима као чланови тима или групе.	<u>ДЕЦЕМБАР</u> 14.15.16. 17. Плетење шалова, капа	Избор радова за Новогодишњу изложбу

Усвајање практичних знања о макраме техници. Развијање квалитетне и ефикасне сарадње са другима, способност за тимски рад и рад у групи.	Примена стечених знања, при употреби разних врста конца за израду макрамеа.	<u>ЈАНУАР</u> 18. Припрема за израду макрамеа 19.20. Израда наруквица, брошева макраме техником	За макраме користити конце различите дебљине и боје, као и одговарајуће елементе (алке, закачке, итд..) Користити шеме једноставних фигура на већем формату папира.
Развијање осећаја и свести о очувању старих техника рада и примена употребних предмета Развијање маште и кретаивности при комбиновању различитих материјала.	Усвајају, изграђују, примењују и размењују стечена знања и вештине у изради различитих предмета од конца или канапа са различитим врстама чворова и различитим материјалима.	<u>ФЕБРУАР</u> 21.22.23. Израда носача за полице, израда висећих носача за саксије макраме техником	За макраме користити конце различите дебљине и боје, Користити шеме једноставних фигура на већем формату папира.
Подстицање и развијање стваралачких способности ученика и стваралачког понашања. Подстицање ученика на очувању народне радиности	Улепшавање ентеријера због пријатнијег и лепшег живота. Стицање знања и свести о очувању старих заната (народне радиности) само од природних материјала и начин живота наших предака.	<u>МАРТ</u> 24. 25. Израда носача за полице, израда висећих носача за саксије макраме техником 26.27. Хеклање	За макраме користити конце различите дебљине и боје, Користити шеме једноставних фигура на већем формату папира. Појам хеклања
Оспособљавање, подстицање и развијање стваралачких способности. Савладати основне технике хеклања Подстицање ученика на очувању народне радиности	Улепшавање ентеријера због пријатнијег и лепшег живота Савладавање елемената хеклања: низање петљи и прављење ланчића; савладавање основних бодова (израда везивне петље, ниских, полувисоких и високих стубића); читање шеме	<u>АПРИЛ</u> 28. 29.30.31. Хеклање	За хеклање користити конце различите дебљине и бојеч користити и игле (хеклице) разних дебљина Користити шеме једноставних фигура на већем формату папира.
Савладавање основних техника израде веза. Подстицање ученика на очувању народне радиности	Улепшавање ентеријера због пријатнијег и лепшег живота. Улепшавање одевних предмета: мајица, фармерки, сукања. Учење различитих врста бодова: обичан бод, бод провлачења, бод основе, пуни бод, покрстице (крстићи), звездице (дупли крстићи), ланчић бод, омчасти бод, гоблен бод	<u>МАЈ</u> 32. 33. 34. 35. Вез На платну	За вез користити различите материјале, конце различите боје користити и игле са врхом и без врха (тупе) разних дебљина Користити шеме једноставних фигура на већем формату папира.
Подстицање и развијање стваралачких способности ученика и стваралачког понашања.	Улепшавање ентеријера због пријатнијег и лепшег живота. Стицање знања и свести о очувању старих заната	<u>ЈУН</u> <u>36. 37.</u> Вез гоблена	За вез користити различите материјале, конце различите боје користити и игле са врхом и без врха (тупе) разних дебљина

Подстицање ученика на очувању народне радиности	(народне радиности) и начин живота наших предака.		Користити шеме једноставних фигура на већем формату папира, а за гоблене користити већ цртане мотиве.
---	---	--	---

План и програм рада секције лепота и здравље

број часова	Време реализације	Програмски садржај	Реализација
4	СЕПТЕМБАР	Упознавање ученика са програмом секције. Култура понашања; речи и држање, опхођење, одговорност, љубазност .	Руководилац и чланови секције
4	ОКТОБАР	Исхрана - утицај на лепоту и здравље. Израда писаних радова на тему исхране и како утиче на кожу, косу, нокте и тело. Лична хигијена – Правила неге и заштите тела – значај физичких вежби..Предавање нутриционисте.	Руководилац и чланови секције
5	НОВЕМБАР	Шминка - правила. Посета проф. Шминкера-савети и инструкције. Јавна радионица- Ученици саветују.	Руководилац и чланови секције
4	ДЕЦЕМБАР	Припрема за новогодишњу приредбу. Сарадња са осталима у припреми. Шминкање, фризури...	Руководилац и чланови секције
3	ЈАНУАР	Понављање и сумирање постигнућа у области здравља и лепоте, нове навике. Прављење паноа на тему лепоте и здравља и излагање у холу школе.	Руководилац и чланови секције
3	ФЕБРУАР	Обилазак и сарадња са осталим секцијама-корелација. Припрема сталног чланка на ову тему за школске новине.	Руководилац и чланови секције
4	МАРТ	8. март - јавна радионица- шминка и гардероба за излазак. Утицај боја и тканина на спољашњи изглед- правилно облачење.	Руководилац и чланови секције
4	АПРИЛ	Сајам козметике- посета и присуство на семинарима и предавањима на тему лепоте и здравља. Припрема природних маски за кожу и косу.	Руководилац и чланови секције
3	МАЈ	Сумирање постигнутих резултата. Појединачни радови по избору ученика на радова у школи.Јавна презентација радова у школи.	Руководилац и чланови секције

2	ЈУН	Анализа рада секције. Предлози програма рада секције за следећу годину.	Руководилац и чланови секције
---	-----	---	-------------------------------

ЦИЉЕВИ: Подстицање и развијање стваралачких способности ученика.

Развијање осећаја за лепо.

Усвајање знања из области неге, личне хигијене и културе понашања.

СТИЦАЊЕ ОСЕЋАЈА ЗА РАД У ГРУПИ - одговорност, сарадња, комуникација, креативност

СТИцање естетских критеријума. Подстицање истраживачког рада.

План и програм рада секције фотографске секције

ЦИЉЕВИ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Подстицање стваралачких способности ученика, стваралачког понашања и осећаја за тимски рад.	СЕПТЕМБАР 1.–8. Увод у фотографију	Евиденција ученика који учествују у секцији. Упутити ученике у план и програм и материјале и технике. Упознати их са техникама фотографије, селекцијом и обрадом фотографија. Отварање facebook странице секције и instagram странице секције.
Практичним радом научити и оспособити ученике за самосталну израду и обраду дигиталне фотографије.	ОКТОБАР 9.-16. Фото-албум „Јесењи мотиви“	Фотографисање мотива по избору ученика. Селекција, обрада и категорисање фотографија. Качење завршних фотографија на facebook страницу секције и instagram страницу секције.
Практичним радом научити и оспособити ученике за самосталну израду и обраду дигиталне фотографије.	НОВЕМБАР 17.-26. Фото-албум „Рад у нашим секцијама“	Фотографисање мотива по избору ученика. Селекција, обрада и категорисање фотографија. Качење завршних фотографија на facebook страницу секције и instagram страницу секције.
Практичним радом научити и оспособити ученике за самосталну израду и обраду дигиталне фотографије.	ДЕЦЕМБАР 27.-34. Фото-албум „Новогодишњи празници“	Фотографисање мотива по избору ученика. Селекција, обрада и категорисање фотографија. Качење завршних фотографија на facebook страницу секције и instagram страницу секције.
Практичним радом научити и оспособити ученике за самосталну израду и обраду дигиталне фотографије.	ЈАНУАР 35.-40. Фото-албум „Зимски мотиви“	Фотографисање мотива по избору ученика. Селекција, обрада и категорисање фотографија. Качење завршних фотографија на facebook страницу секције и instagram страницу секције.
Практичним радом научити и оспособити ученике за самосталну израду и обраду дигиталне фотографије.	ФЕБРУАР 41.-45. Израда фото-паноа	Селекција и обрада већ закачених фотографија, као и селекција и обрада нових фотографија. Израда великог фото-паноа и његово излагање у холу школе.
Практичним радом научити и оспособити ученике за самосталну израду и обраду дигиталне фотографије.	МАРТ 46.-52. Фото-албум „Пролећни мотиви“	Фотографисање мотива по избору ученика. Селекција, обрада и категорисање фотографија. Качење завршних фотографија на facebook страницу секције и instagram страницу секције.
Практичним радом научити и оспособити ученике за самосталну израду и обраду дигиталне фотографије.	АПРИЛ 53.-59. Фото-албум „Наше радионице“	Фотографисање мотива по избору ученика. Селекција, обрада и категорисање фотографија. Качење завршних фотографија на facebook страницу секције и instagram страницу секције.

израду и обраду дигиталне фотографије.		
Практичним радом научити и оспособити ученике за самосталну израду и обраду дигиталне фотографије..	МАЈ 60.-68. Фото-албум „Летњи мотиви“	Фотографисање мотива по избору ученика. Селекција, обрада и категорисање фотографија. Качење завршних фотографија на facebook страницу секције и instagram страницу секције.
Практичним радом научити и оспособити ученике за самосталну израду и обраду дигиталне фотографије.	ЈУН 69.-70. Израда фото-паноа	Селекција и обрада већ закачених фотографија, као и селекција и обрада нових фотографија. Израда великог фото-паноа и његово излагање у холу школе.

План и програм рада секције „Тренинг животних вештина“

МЕСЕЦ	САДРЖАЈИ И ТЕМЕ	УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА	ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ
Септембар	1. Упознавање ученика са планом и програмом секције 2. Упознавање са програмом области ХИГИЈЕНА	Лична хигијена Хигијена животног и радног простора	Подстицање ученика на самостално одлучивање када бира секцију; Развијање осећаја за чистоћу и шта је лепо	Практична примена стеченог знања самостално или уз помоћ другог лица(код телесно инвалидних и деце са аутизмом)
Октобар	1. Област ХИГИЈЕНА	Хигијена одеће, обуће, алата и материјала за живот и рад	Развијање осећаја за значај чистоће и шта нечистоћа са собом носи	Практична примена стеченог знања или вербално репродуковање и асистирање особама око себе(код телесно инвалидних)
Новембар	1. Упознавање са програмом области БЕС И АГРЕСИЈА	Узроци беса, видови агресије, толерантност на фрустрације, начини савладавања беса, спречавање свих видова агресије	Развијање способности опажања и доживљаја средине око себе, људи око себе и уочавање себе као дела групе	Практична примена сазнања о начинима за превазилажење беса и агресивних видова понашања; Примена вербалног решавања свих проблема и заобилажење коришћења ружних речи
Децембар	1. Упознавање са програмом области ЗАБРАНЕ И ДОЗВОЛЕ	Шта су забране а шта дозволе, Чему служе забране и дозволе, Типови забрана и дозвола у кући, школи, превозу,	Развијање осећаја и свести шта су забране и дозволе и колики је њихов значај за индивидуу и заједницу	Практична примена сазнања о овој области и уочавање последица

		дому, јавној установи и сл.		непоштовања истих
Јануар	1. Област ЗАБРАНЕ И ДОЗВОЛЕ	Ко одређује забране и дозволе, где то пише, како се мењају забране и дозволе	Развијање свести који је наш значај у процесу формирања дозвола и забрана	Практична реализација неке драматизације на тему забрана и дозвола (у сарадњи са драмском секцијом)
Фебруар	1. Упознавање са програмом области ПРАВА И ОБАВЕЗЕ	Шта су права и обавезе, чему служе права и обавезе, типови права и обавеза у кући, школи, превозу, дому, јавним установама и сл.	Развијање осећаја и свести шта су права и обавезе и колики је њихов значај за индивидуу и заједницу	Практична примена сазнања о овој области и уочавање последица непостојања истих
Март	1. Област ПРАВА И ОБАВЕЗЕ	Ко одређује права и обавезе, где то пише, како се мењају права и обавезе	Развијање свести који је наш значај у процесу формирања права и обавеза	Израда панона са истакнутим правима и обавезама који се сматрају битним у школи и учионици
Април	1. Упознавање са програмом области СЕКСУАЛНОГ ОБРАЗОВАЊА	Зашто је битно имати сазнања о сексуалним односима између двоје људи,; Шта су сексуално преносиве болести и како их спречити (типови заштите)	Развијање свести о значају поседовања знања пре ступања у сексуалне односе; Развијање свести о опасности болести које се преносе непажњом; Који видови заштите су најбољи за жене а које за мушкарце	Вербална репродукција знања; Приче из свог живота или живота својих пријатеља; Сарадња са родитељима и њихова улога у разговорима на ову тему; Правилна примена заштите
Мај	1. Област СЕКСУАЛНОГ ОБРАЗОВАЊА	Решења код нежељене трудноће, полних болести, хив-а	Свест о опасности нестручног решавања нежељене трудноће, значај одласка код гинеколога и уролога, значај примене лекова у лечењу болести	Примена правих и исправних решења како би заштитили себе и своје партнере
Јун	1. Утврђивање савладаности плана и програма секције	Понављање најбитнијих смерница сваке области	Систематизација свих знања стечених на секцији	Правилно доношење решења зарад себе и људи око себе у свим наведеним областима секције

План и програм рада секције креативна радионица

Време реализације	Програмски садржај	Реализација
Септембар	1. Формирање секције 2. Упознавање ученика са садржајем програма	руководилац секције и чланови секције
Октобар	3. упознавање са материјалима и њихово коришћење 4. вежбање и припрема за продајну изложбу 5. продајна изложба	руководилац секције и чланови секције
Новембар	6. прављење предмета од старих новина 7. украшавање направљених предмета 8. израда украсних предмета 9. фарбање и украшавање израђених предмета	руководилац секције и чланови секције
Децембар	10. прављење икебана од сувог биља 11. израда разних корпица од шишарки 12. припрема за украшавање школе за нову годину 13. украшавање стаклених флаша разним материјалима (папир, дрво, стакло, камен, шкољке) 14. продајна изложба	руководилац секције и чланови секције
Јануар	15. анализа рада секције за прошли период	руководилац секције и чланови секције
Фебруар	16. прављење женских торбица 17. украшавање и декорација направљених торбица 18. прављење украсних предмета (огрлица, наруквица, брошева) 19. завршни радови на украсним предметима	руководилац секције и чланови секције
Март	20. припреме за продајну изложбу 21. продајна изложба (Дан жена) 22. израда ваза и других предмета од гипса 23. фарбање гипсаних радова	руководилац секције и чланови секције
Април	24. лакирање и декорација предмета од гипса 25. израда разних предмета (јаја, вештачка трава) и све што је везано за ускрс 26. хуманитарна продаја испреде храма Светог Саве	руководилац секције и чланови секције
Мај	27. одлазак на општинске изложбе 28. прављење нових предмета и комбиновање разних материјала (дрво-папир, картон-текстил, метал-дрво и друго) 29. такмичење унутар секције	руководилац секције и чланови секције
Јун	30. избор најбољег учесника секције 31. анализа целокупног рада секције 32. предлог програма рада секције за следећу школску годину	руководилац секције и чланови секције

ПРОГРАМ РАДА БИБЛИОТЕКЕ

Библиотека Средње занатске школе припада школским библиотекама, али једним делом и специјалним библиотекама, јер у раду школе постоје специфичности које се морају узети у обзир при сагледавању активности које ће се спроводити у библиотеци. Како је библиотека тек ове године започела са радом, увођење књижне и некњижне грађе најважнији је посао који би требало обавити како би библиотека могла да несметано обавља своју делатност. Прикупљање периодике, дигиталних материјала, а посебно стручних материјала и литературе, изузетно је важно и прилагођено основним циљевима установе.

Упознавање са могућностима које библиотека пружа и мотивисање ученика и наставника за коришћење библиотеке део је свакодневног рада у библиотеци, а у библиотеци наше школе и важније јер је библиотека тек започела свој живот.

Осим инвентарисања, каталогизације, класификације и издавања књига библиотека ће током године бити иницијатор различитих активности важних за квалитетан живот школе: гостовања стручњака, округли столови, предавања, пројекције филмова, сарадња са блиским институцијама, радионице са ученицима, организовање тематске наставе и наставе са интердисциплинарним приступом, организација посета институцијама културе, индивидуални рад са ученицима, организација излета, одлазака у позориште и биоскоп...

По месецима План рада библиотеке Средње занатске школе за школску 2017/2018. предвиђа следеће:

I ПЛАНИРАЊЕ И ПРОГРАМИРАЊЕ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА

Подручје рада	Време	Носилац	Сарадници	Извори доказа
Израђивање годишњег, месечних и оперативних планова рада	IX-VI	библиотекар		Годишњи план и оперативни планови библиотекар
Планирање и програмирање рада са ученицима и наставницима	VIII-IX	библиотекар	Директор, помоћник директора, чланови стручних већа, стручни сарадници	Индивидуални планови рада са ученицима
Планирање набавке литературе и периодичних публикација за ученике, наставнике и сараднике	VIII, IX, I, II	библиотекар	Директор, помоћник директора, чланови стручних већа, стручни сарадници	Набављена литература током године
Планирање реализације тематске наставе	IX-VI	Тим за развојно планирање Библиотекар	Наставници	План реализације тематске наставе је ушао у акциони план школе.
Припремање програма рада библиотечке секције	VIII	библиотекар	Чланови стручних већа, стручни сарадници, руководиоци секција	

II ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА

Подручје рада	Време	Носилац	Сарадници	Извор доказа
Учешће у изради годишњег плана рада и самовредновања рада установе	IX-VI	Стручни актив за развојно планирање, Тим за самовредновање	Директор, помоћник директора,	План Стручног актива за развојно планирање

			Чланови стручних већа, стручни сарадници	Извештај Тима за самовредновање Извештај библиотекара
Одабирање и припремање литературе и друге грађе за разне образовно-васпитне активности (теоријска и практична настава, допунски и додатни рад, ваннаставне активности ученика и др.)	IX-VI	Библиотекар	Чланови стручних већа, стручни сарадници, руководиоци секција	
Коришћење сазнања и достигнућа савремене науке, научно проверених метода и резултата сопственог истраживачког рада	IX-VI	Библиотекар		Извештај библиотекара
Побољшање информационе, медијске и информатичке писмености корисника развијањем критичког односа према различитим информацијама и изворима сазнања и осећаја за естетске вредности.	IX-VI	Библиотекар	Наставници	Извештај библиотекара
Припрема презентација добре праксе	IX-VI	Библиотекар	Наставници	Презентације
Праћење угледних, огледних и часова тематске наставе	IX-VI	Библиотекар	Наставници	Извештај библиотекара

III РАД СА НАСТАВНИЦИМА

Подручје рада	Време	Носилац	Сарадници	Извори доказа
Сарадња са наставницима на промоцији читања ради задовољства кроз све облике образовно - васпитног рада	IX-VI	Библиотекар	Наставници српског језика, одељењске старешине, дефектолози	Извештај библиотекара
Сарадња са наставницима у припремању ученика за самостално коришћење разних извора информација	IX-VI	Библиотекар	Наставници	Извештај библиотекара
Организовање наставних часова из појединих предмета у школској библиотеци	IX-VI	Библиотекар	Наставници	Напомена у дневнику
Систематско информисање корисника школске библиотеке о новоиздатим	IX-VI	Библиотекар	Наставници, стручни сарадници, ученици, родитељи и пратиоци	Извештај библиотекара

књигама, стручним часописима и другој грађи, о тематским изложбама у вези с појединим издањима, ауторима, акцијама и јубилејима, и усмено или писмено приказивање појединих књига и часописа.				
---	--	--	--	--

IV РАД СА УЧЕНИЦИМА

Подручје рада	Време	Носилац	Сарадници	Извори доказа
<p>Испитивање потреба и интересовања за књигом и другом библиотечко–медијатечком грађом</p> <p>Формирање навика за самостално налажење потребних информација и развијање читалачких способности</p> <p>Развијање навика за чување, заштиту и руковање књижном и некњижном грађом</p> <p>Развијање метода самосталног рада за коришћење књижног и некњижног материјала</p> <p>Укључивање у рад библиотечке секције</p>	IX-VI	Библиотекар	Наставници, ученици	Извештај библиотекара
Организовање округлог стола са представницима ЗУОВ-а и другим јавним и културним радницима и запосленима у образовању.	XI	Библиотекар	Наставници	Извештај библиотекара

V РАД СА РОДИТЕЉИМА, ОДНОСНО СТАРАТЕЉИМА

Подручје рада	Време	Носилац	Сарадници	Извори доказа
---------------	-------	---------	-----------	---------------

Учешће на родитељским састанцима ради давања информација о читалачким интересовањима и потребама ученика, ради развијања читалачких и других навика ученика и формирању личних и породичних библиотека	IX-VI	Одељењске старешине	Библиотекар	Извештај одељењског старешине Извештај библиотекара
Формирање мејлинг листе родитеља и пратилаца и обавештавање путем мејлинг листе	V - VI	Библиотекар	Родитељи, ученици, пратиоци	Мејлинг листа
Остваривање сарадње са родитељима у вези са развијањем читалачких навика ученика.	IX-VI	Библиотекар	Одељењске старешине, родитељи, пратиоци	Извештај библиотекара

VI РАД СА ДИРЕКТОРОМ И СТРУЧНИМ САРАДНИЦИМА

Подручје рада	Време	Носилац	Сарадници	Извори доказа
Сарадња са стручним већима наставника, педагогом, психологом и директором школе у вези с набавком и коришћењем књижне и некњижне грађе, те целокупном организацијом рада школске библиотеке	IX-VI	Библиотекар	Директор, стручни сарадници, руководиоци стручних већа	Извештај библиотекара
Сарадња око обезбеђивања књижне и некњижне грађе за школску библиотеку коју користе ученици, наставници и стручни сарадници.	X, XI, I, III	Библиотекар	Директор, стручни сарадници, наставници, ученици, родитељи, пратиоци	Број новонабављених књига током године
Припремање и организовање културних активности школе (књижевне трибине, сусрети, разговори, акције прикупљања књига, конкурси, обележавање значајних јубилеја везаних за школу и просвету, одлазак у институције културе, настава у природи)	IX-VI	Библиотекар	Наставници	Извештај библиотекара Објаве на ФБ страници Новинарске секције Презентације

VII РАД У СТРУЧНИМ ОРГАНИМА И ТИМОВИМА

Подручје рада	Време	Носилац	Сарадници	Извори доказа
Рад у школским тимовима на изради годишњег и развојног плана школе	IX-VI	Стручни актив за развојно планирање Тим за самовредновање Тим за обезбеђивање квалитета и унапређење рада установе	Библиотекар	Решење директора Извештаји са састанака

VIII САРАДЊА СА НАДЛЕЖНИМ УСТАНОВАМА, ОРГАНИЗАЦИЈАМА, УДРУЖЕЊИМА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

Подручје рада	Време	Носилац	Сарадници	Извори доказа
Учествовање у планирању и реализацији културне и јавне делатности школске библиотеке	IX-VI	Библиотекар	Директор наставници и учитељи, запослени у институцијама културе и сродним установама	
Припремање и организовање тематске наставе, наставе у природи, радионица(књижевне трибине, сусрети, разговори, такмичења и др.):	IX-VI	Библиотекар	Наставници , ученици, родитељи, пратиоци, педагог и психолог	Извештај библиотекара Објаве на ФБ страници Новинарске секције Презентације
Остваривање сарадње са организацијама и установама у области културе: Библиотеком града Београда, Народном библиотеком, Дечјим културним центром, музеји, биоскопи, позоришта... Сарађивање са новинско-издавачим кућама : Креативним центром, Лагуном, Српском књижевном задругом....	IX-VI	Библиотекар	Запослени у институцијама културе, ученици	Извештај библиотекара Објаве на ФБ страници Новинарске секције Презентације

IX СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ

Подручје рада	Време	Носилац	Сарадници	Извори доказа
Праћење педагошке литературе, периодике, стручних рецензија и приказа	IX-VI	Библиотекар		Извештај библиотекарa
Припремање радионица и њихова реализација	IX-VI	Библиотекар	Наставници, ученици, стручни сарадници	Извештај библиотекарa Објаве на ФБ страници Новинарске секције Презентације
Праћење стручне литературе и периодике из области библиотекарства.	IX-VI	Библиотекар	Друштва библиотекарa	Извештај библиотекарa
Учествовање на седницама стручних и других органа школе	IX-VI	Библиотекар	Органи школе	Извештај библиотекарa Записници са сатанака
Учествовање на семинарима и стручним саветовањима и трибинама	IX-VI	Библиотекар		Потврде, сертификати
Учествовање у раду Секције библиотекарa основних и средњих школа Београда и Друштва библиотекарa основних и средњих школа Србије	IX-VI	Библиотекар	Секција библиотекарa основних и средњих школа Београда и Друштво библиотекарa основних и средњих школа Србије	Извештај библиотекарa
Сарадња са Народном библиотеком, Библиотеком града Београда и другим сродним институцијама	IX-VI	Библиотекар	Народна библиотека, Библиотека града Београда	Извештај библиотекарa

ПРОГРАМ ИНДИВИДУАЛНО-КОРЕКТИВНОГ РАДА

По укључивању ученика у индивидуално-корективни ради се следеће:

ИНИЦИЈАЛНИ ИНТЕРВЈУ са родитељима у циљу прикупљања анамнестичких података о раном развоју, досадашњем току болести (дефектолошка документација, медицинска документација, налаз и мишљење психолога) врсти третмана, тока и резултатима третмана.

ИЗРАДУ ИНДИВИДУАЛНИХ ПРОГРАМА за свако дете укључено у индивидуално- корективни рад. Биће израђен индивидуални план рада по аспектима развоја, у циљу што потпунијег приступа у раду и што максималнијег коришћења дететових потенцијала, као и стицање увида о намераваним и реализованим корацима третмана.

Шта ученик можете да добије?

- Мултидисциплинарни приступ у раду
- Организовање едукативно–информативних предавања стручњака различитих профила из подручја специјалне едукације и рехабилитације, медицине, психологије, педагогије, права-законски акти о правима родитеља и деце

-Саветодавна помоћ родитељима кроз индивидуалне састанке, упознавање са планом третмана и могућностима детета, показивање и подучавање о конкретним терапијским поступцима.

Едукатори у свом раду користе различите дидактичке материјале у сврху едукације и подстицања развијања пуних потенцијала ученика. Активности ће бити прилагођене сваком детету понаособ у зависности од степена и нивоа сметњи које дете има.

У раду ће се посебан нагласак ставити на стимулацији вербалне и невербалне комуникације, подстицања социјализације, развијања што већег степена самосталности у области самопослуживања те комплетног сазнајног, моторичког и говорног развоја.

ТРЕТМАН АУТИСТИЧНОГ ПОРЕМЕЋАЈА

Третман аутистичног поремећаја

Третман се прилагођава дететовим потребама. Ако се крене са интензивним, упорним програмима третмана, може се помоћи детету да достигне одређени ниво самосталности, социјалних и радних вештина.

Успешан третман деце са аутизмом подразумева низ неопходних елемената:

- Развој говорно-језичких способности и комуникације

Стратегије које се препоручују у овом домену су:

- Прилагођавање језика развојном нивоу рецептивног и експресивног говора детета
- функционална употреба говора и комуникације у реалним условима (да се означе, повежу, класификују објекти, или различите појаве и односи у непосредном окружењу),
- При давању вербалне инструкције увек показати детету на шта се она односи
- визуелна подршка - презентација информација на визуелно структуриран начин, помоћу картица које садрже невербалне знакове или реалистичне слике, који помаже деци да уоче битне информације - распоред активности, смернице за развој самопослуживања (прање зуба, чешљање, прање руку и сл.), слике које се везују за учење правила понашања, емоција, говора, одлагања потреба или активности, узајамности у заједничким активностима, наговештаја и упозорења за различите ситуације, одлучивање и академске вештине.
- Јасно испољена очекивања шта се од детета захтева;
- Анализа видова понашања који би могли бити дететов покушај да комуницира;
- Спуштање на висину детета ради остваривања контакта очима
- Праћење спровођења игре, дозвољавање детету да само одабере активност, дељење физичког простора са дететом и јасно показивање интересовања за његову игру; коришћење директивног говора или низа питања може збунити дете, па се препоручује да терапеут недирективно вербализује активност детета и учествује у игри додајући предмете, слажући коцке и сл.
- Употреба ликовног изражавања (цртања, бојења, колажа и сл.) и музике (слушање музике, играње) за пружање могућности детету да буде креативно и да на тај начин комуницира са околином; активности које укључују музику и покрет побољшавају доживљај тела, моторичке активности, координацију и равнотежу, коришћење свих чула и координацију у времену (истовременеост, ритам, секвенца).
- Организација активности са јасним почетком и крајем, као и јасном структуром.

- Развој когнитивних способности

Основни циљеви третмана когнитивних способности су да се помогне детету да стекне способности решавања проблема, концепте и информације које ће му омогућити боље разумевање света у коме живи.

Веома је важно установити стратегије учења које су детету најближе и према њима обликовати садржаје и активности. Стратегије које се могу користити у раду са децом са аутизмом су:

- коришћење мултисензорног система за објашњавање, са посебним ослањањем на визуелну презентацију садржаја;
- означавање, именовање и класификовање објеката по боји, величини и/или облику;

- коришћење један према један кореспонденције за уочавање истоветности или разлике у количини;
- учење особина различитих материја (вода/песак, на пример) кроз игру и мултисензорни приступ,
- посматрање и именовање природних појава,
- коришћење демонстрације, моделирања у различитим материјалима, комплетирање модела од стране детета,
- истицање сличности и разлика међу искуствима и доживљајима детета.

- Организација простора и активности

Организација простора подразумева јасне физичке и визуелне границе делова простора намењених различитим активностима и минимализацију визуелних и аудитивних дистракција. Велики простори са нејасним границама могу да узнемире децу са аутизмом, јер она не знају шта се догђа у различитим деловима, где неки део почиње и где се завршава, ни како да дођу до одређеног дела што краћим путем.. Јасно структуриран распоред активности је изузетно важан за децу са аутизмом, зато што им омогућава да предвиде кретање, активности и догађаје током дана, чиме се избегава несигурност и конфузија.

- Игра

Стратегије за развој игре треба да буду инкорпориране у све аспекте третмана деце са аутизмом. Основне смернице у овом домену су:

- Улога терпеута треба да буде подстичућа пре него директивна.
- Одређивање партнера за игру или укључивање терапеута у игру, јер многа деца са аутизмом лакше прате одрасле него вршњаке, зато што је понашање одраслих много структурираније и предвидивије.
- Простор за игру треба да буде јасно дефинисан и организован.
- Избор материјала за игру треба да буде у складу са узрастом и способностима детета, реалистичан и структуриран.

Једна од новијих стратегија за рад са децом са аутизмом су тзв. **активности рутине**. То су предвидиве секвенце праваца интеракције, конверзациони модели који садрже оно што треба да се уради или каже у одређеној ситуацији. Деца тиме добијају могућност да вежбају социјалне интеракције и да науче која социјална правила важе у појединим ситуацијама и зашто су те улоге важне.. Први корак у развоју рутинских активности је избор природно мотивационе активности у којима дете жели да учествује. Детету треба пружити могућност да учествује у игри, а не да само учествује у паралелној игри. Конструктивне игре су веома погодне за ову активност

ДИСГРАФИЈА

Третман деце са дисграфијом

Третман је усмерен на:

- развијање графомоторике
- предвежбе писања
- предвежбе читања
- развијање перцептивних способности
- усвајање основних математичких појмова
- вежбе концентрације
- вежбе адутивне дискриминације

Наши едукатори ће кроз индивидуални рад са дететом утицати на развој вештина и способности неопходних да дете усвоји школско градиво, и да са сто мање неугодности прође, кроз проблеме при савладавању градива. Уколико се са дететом не ради, а проблем се занемари, уколико наставници не посвећују довољно пажње проблему, све ће то утицати врло негативно на развој детета, резултоваће повлачењем у себе, избегавањем писања домаћих задатака које може успешно да реши. Јавиће се незадовољство собом, тако да је потребно *што раније дете укључити у третман, како би се постигао максимални успех, а дете најмање „трпело“*.

Врло често наставници и родитељи не препознају проблем код детета, него га рационализују тиме да је дете лењо, да би се "само играло", те се често све врти у зачараном кругу незадовољства родитеља и повлачењем детета у себе. Родитељи су активно укључени у овај процес, могу бити присутни током третмана, или се едуковати за делове третмана које сами могу да раде.

ДИСЛЕКСИЈА

Третман дислексије

Дете са дислексијом или оно код кога постоје назнаке да би могли да се испоље симптоми дислексије, најтеже учи аудитивним путем. Зато је **неопходно омогућити да дете учи кроз све перцептивне канале (сликама, бојама), подстицати усвајање просторних и временских појмова, показати доста стрпљивости у раду.** На развој дислексије утичу и говорно подручје и начини подучавања читања и писања.

У третману се нагласак ставља на:

- ублажавање симптома дезоријентације у симболима текста
- лакшем откривању значења речи
- разумевању односа речи у реченици
- разумевању целине прочитаног
- рад на учвршћивању везе слово-глас
- визулене и моторичке вежбе којима се учвршћује запамћивање изгледа симбола, њиховог положаја у простору, редоследа у речи

ХИПЕРКИНЕТИЧКИ СИНДРОМ

Третман хиперкинетичког синдрома

Третман хиперкинетичког синдрома са поремећајем пажње индивидуално се прилагођава сваком пацијенту и подразумева примену психолошких, едукативних и социјалних метода, а уколико је потребно и лекова.

Стручњаци упозоравају да уколико се симптоми хиперкинетског поремећаја не лече правовремено и на одговарајући начин, то може имати велики утицај на живот пацијента и на његову околину.

Примера ради, више од 30 одсто деце са дијагнозом АДХД-а понавља разред, за 56 одсто деце потребни су допунски часови, нека од њих су приморана да током године промене две школе, а запажено је да је ризик од злоупотребе психоактивних супстанци два пута већи у овој групи и да је знатно увећан и ризик од повређивања и делинквенције.

РЕЕДУКАЦИЈА ПСИХОМОТОРИКЕ

Вежбе реедукације психомоторике

У сврху реедукације психомоторике примењиваћемо вежбе опште реедукације и вежбе реедукације психомоторике:

- Вежбе пасивним покретима
- Вежбе за дефинисање доживљаја телесне целовитости
- Вежбе за доживљај гестуалног простора
- Вежбе латерализованости на себи и другима
- Вежбе за осамостаљивање покрета
- Вежбе за уједначавање тонуса

ТЕЛЕСНА ОШТЕЋЕЊА

Третман особа са телесним оштећењима, сметњама и поремећајима

- везбе флексије, екстензије, абдукције, адукције, пронације, супинације, циркумдукције
- Стимулација вратних мисића
- РИПП-рефлексно инхибиторни покрет и положај
- вежбе релаксације мисића
- вежбе дисања
- вежбе визуомоторне координације

-вежбе стимулације хватања
Систем вежби моторне стимулације: 1.стимулативне 2.редукативне 3.активне психомотрне вежбе(на налог) 4.активне поппомогнуте 5.пасивне

Олигофренолошки третман код моторичких сметњи, оштећења и поремећаја у моторном функционисању:

-вежбе реедукације психомоторике, усмерене на доживљај телесне целовитости, координацију покрета горњих и доњих екстремитета, равнотежу и оријентацију.
-увежбавање елементарних покрета (од проксималних ка дисталним) који су градивни елемент сложенијих покрета
-увежбавање имитативних покрета према визуелном и/или кинестетском моделу и пантомиме
-усклађивање просторне организације покрета
-у односу на тело, манипулативни простор и објективни простор.
-усклађивање временске организације покрета (редоследа и трајања секвенци покрета).
-увежбавање транзитивних покрета (слагање, низање, моделовање и сл.)
-усклађивање моторичке активности према вербалним и невербалним наложима.
-развој конструктивних праксичких активности репродукцијом модела различите сложености у простору и графомоторном пољу.
-увежбавање букофацијалне моторике.

Бројни видови могуће подршке (стручне, друштвене, породичне, личне) треба увек да имају за свој крајњи циљ повећање независности и самореализацију особе са телесним оштећењем, и сметњом или поремећајем у моторном функционисању.

ИНТЕЛЕКТУАЛНА ОМЕТЕНОСТ

Третман особа са интелектуалном ометеношћу

Примарни циљеви третмана су усмерени на развој интелектуалних потенцијала.

У опште смернице клиничког третмана особа са интелектуалном ометеношћу спадају:

-Мотивација -Увек се почиње задацима у којима могу да буду успешни, до мере у којој могу да се суоче са неуспехом. Усмерава се и каналише начин прихватања грешака. Очекивања морају бити јасно изражена. Моделовање понашања према спољашњим стимулусима

-Презентација стимулуса у више модалитета, са усмеравањем пажње на релевантне апекте стимулуса. Елиминација стимулуса који могу да делују дистракторно и усмеравање детета на садржај који се обрађује. Секвенционирање садржаја од лакшег ка тежем. Организација пријема информација- Почетни корак је усмереност на стимулус, као услов могућности његовог задржавања, декодирања и присећања. Организовање система организације информација

-Омогућавањем овладавања новим садржајима употребом груписања, медијатора, редоследа и структуре информација, јер особе са интелектуалном ометеношћу више користе механичку меморију него систематично организовање информација. Користи се: груписање материјала, временско груписање материјала, перцептивно груписање груписање материјала према облику, текстури, звуку..; категоријално груписање-према физичким сличностима, функцији или атрибутима (велики-мали, ужи-шири..) Учење посматрањем

-Моделовање и имитација се користи за развој нових или модификацију постојећих вештина.

-Увежбавање- Врло је важно усмерити дете на ментално увежбавање и присећање информација, ради учења вештина које су им посебна тешкоћа. Могу да се користе картице са помичним «враташцима» која се употребљавају при учењу новог материјала и као подсетник. При учењу неког низа информација (бројчаног низа, слова у речи, речи у реченици, елемената неке активности и сл.), сваки елемент је у одвојеној прегради са «враташцима» (Броадлеу, 1992). Такође се користе листе речи, слика и/или симбола, чија сложеност зависи од способности детета, како за учење и обнављање, тако и као подсетник за редослед и комплетирање активности.

-Развој моторике- укључује координацију око-рука, држање тела, оријентацију тела у простору и активности fine моторике, нетранзитивне и транзитивне покрете (слагање, низање, моделовање), који укључују и писање и цртање и букофацијалну моторику.

-Социо-емоционални развој који потпомаже поверење, аутономију и иницијативу. Учење и коришћење стратегија за учење и решавање проблема. Учење специфичних способности или понашања- прихватање социјалних правила и одржавање социјално пожељног понашања у јавности, контрола гнева и агресивности и сл., стицање и одржавање пријатељства, учешће у зеједничким активностима и доношење одлука и сл.

Развој когнитивних способности

Основни циљеви третмана когнитивних способности су да се помогне детету да стекне способности решавања проблема, концепте и информације које ће му омогућити боље разумевање света у коме живи. Веома је важно установити стратегије учења које су детету најближе и према њима обликовати садржаје и активности.

Стратегије које се могу користити у раду са децом сметњама у менталном развоју су:

Коришћење мултисензорног система за објашњавање

Именовање и класификовање објеката по боји, величини и/или облику

Коришћење један према један кореспонденције за уочавање истоветности или разлике у количини

Уочавање особина различитих материја (вода/песак, на пример) кроз игру и мултисензорни приступ

Посматрање и именовање природних појава

Коришћење демонстрације, моделирања у различитим материјалима, комплетирање модела од стране детета Истицање сличности и разлика међу искуствима и доживљајима детета, од једноставних, конкретних објеката и ситуација до нивоа симболизације.

Стварања стратегије у извршавању задатака, као и могућности варирања стратегије у складу са условима.

ДИСКАЛКУЛИЈА

Третман дискалкулије

У третману треба поштовати след апстраховања:

И - искуство из стварности

Г - говор који описује то искуство

С - слике које то приказују

З - писани знакови

Третман ће бити усмерен на:

-вежбе латерализованости на себи и другима, усвајање просторних односа (горе, доле, испред, иза, између)

-усвајање појмова коли ине и величине(упоређивање), већи-мањи, дужи-краћи, пуно-мало

-усвајање појма броја(упоређивање скупова и придруживање броја скупу)

-бројање, бројење прстију напред и назад до 10

-бројење по 2, 3,..... до 10, до 20

-број испред, иза, између, до 10, до 20

-усвајање математичких симбола

-операције са бројевима

-унутар прве десетице, унутар друге десетице, преко десетице

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ**ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ НАСТАВНОГ ПРЕДМЕТА СРПСКИ ЈЕЗИК И
КЊИЖЕВНОСТ****Програм рада допунске наставе у одељењима првог разреда**

Рад Ћирила и Методија; Глаголица и ћирилица
Основне књижевне врсте у средњовековној књижевности. „Житије св. Саве“, Теодосије
Народна поезија- подела. Значај у историји српског народа
Основни појмови о стандардном књижевном језику
Употреба великог слова; Употреба тачке и зареза
Народна поезија и проза
Просветитељство - особености
Доситеј Обрадовић „ Живот и прикљученија“
Реч, реченица, главни делови реченице
Реченице по саставу (проста хепроширена и проста проширена)
Реченице по саставу - сложена реченица
Променљиве и непроменљиве речи
Променљиве и непроменљиве речи
Романтизам - особености књижевног правца
Вук С. Караџић- сакупљач народних умотворина
Значај Вуковог рада
П. П. Његош „ Горски вијенац“, одломак
Одвојено и састављено писање речи
Одвојено и састављено писање речи
Подела гласова на сугласнике и самогласнике, слог
Подела речи на крају реда
Знаци интерпункције
Писање гласова ч, ћ, ђ, џ, х
Употреба знакова навода
Управни и неуправни говор
Управни и неуправни говор - употреба при писању писменог задатка
Три тачке, упитник и узвичник
Глаголи као врста речи; Глаголска времена
Писање помоћних глагола јесам и хтети при употреби перфекта и футура
Писање молбе и жалбе

Програм рада допунске наставе у одељењима другог разреда

Реализам као књижевни правац.
Хумор и сатира у делима Милована Глишића.
Основни принципи српске књижевне норме.
Чистота, правилност и јасност у књижевном језику.
Управни и неуправни говор (разликовање, писање).
Употреба знакова интерпункције (тачка и зарез).
Реченица- главни делови реченице.
Реченице по саставу (просте, просто проширене и сложене).
Реченице по облику (говорна, комуникативна функција).
Основно значење глаголских облика.
Инфинитивна и презентска основа.
Употреба помоћних глагола при грађењу сложених глаголских облика.
Глаголсли вид- разликовање глагола по трајању радње (несвршени, свршени).
Употреба великог и малог слова.
Речи по саставу- просте, полусложене и сложене.
Просте речи- неизведене (коренске) и изведене.
Грађење сложеница- спајањем две речи ичи употребом префикса.

Састављено и растављено писање речи.
 Правилно употреба речца – ЛИ и НЕ.
 Растављање речи на крају реда.
 Раздвајање речи на слоге.
 Глас- Р- у самогласничкој функцији.
 Употреба знакова интерпункције (три тачке, апостроф, црта).
 Основно значење падежа- падежни систем.
 Увјежбавање падежа.
 Писање скраћеница.
 Употреба тачке приликом писања скраћеница.

Програм рада допунске наставе у одељењима трећег разреда

Модерна- карактеристике књижевног правца
 Реченица, главни делови реченице
 Проста непроширена и проста проширена реченица
 Сложена реченица
 Границе простих реченица у сложеној
 Падежни систем
 Употреба великог и малог слова; Састављено и растављено писање речи
 Глаголи као врста речи
 Глаголски вид
 Именице и придеви као врста речи
 Глаголски и именски предикат
 Главни делови реченице
 Андрић „Мост на Жепи“, одломак
 Андрић „Мост на Жепи“, одломак (језик, ликови. . .)
 Глаголска времена
 Глаголски начин
 Писмено изражавање: приказ и осврт
 Употреба великог слова
 Употреба великог и малог слова
 Грађење сложеница
 Две тачке и наводници
 Управни говор
 Писање молбе
 Употреба тачке и зареза
 Састављено и растављено писање речи
 Правописне вежбе припремљене на основу онога у чему ученици најчешће греше у писменим задацима
 Писање скраћеница
 Изражајно читање

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ НАСТАВНОГ ПРЕДЕТА МАТЕМАТИКА

Програм рада допунске наставе у одељењима првог разреда

1. ОСНОВЕ РАЧУНСКЕ ОПЕРАЦИЈЕ У СЛОВИМА N , N_0 , Z , Q , R .
  - 1.1 Својства рачунских операција употреба заграда
  - 1.2 Одређивање броја X у једначинама
  - 1.3 Прости и сложени бројеви НЗД НЗС
  - 1.4 Рачунске операције са разломцима и децималним бројем
2. ГЕПМЕТРИСКЕ ФИГУРЕ И ЊИХОВ ОДНОС
  - 2.1 Тачка, права, равна, полуправа, дуж
  - 2.2 Угао, цртање, подела
  - 2.3 Многоугао – појам, подела, цртање

- 2.4 Подела троугла, четвороугла
- 2.5 Однос страница и углова у троуглу, подударност троуглова
- 2.6 Конструкција троугла и четвороугла, обим и површина фигура у равни

3. РАЗМЕРЕ И ПРОПОРЦИЈЕ

- 3.1 Појам и подела размера и пропорција
- 3.2 Пропорција величине директне и обрнуте
- 3.3 Просто и сложено правило тројно
- 3.4 Рачун поделе и мешања
- 3.4 Проенти и промили рачун

4. РАЦИОНАЛНИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ

- 4.1 Степен чији је изложилац природан број
- 4.2 Појам алгебарског израза и његова бројна вредност
- 4.3 Полином – моном, полином скраћени облик,
- 4.4 Операције са полиномом

Програм рада допунске наставе у одељењима другог разреда

I РАЦИОНАЛНИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ	7
1. Растављање сложених бројева на чиниоце	1
2. Најмањи заједнички садржалац	1
3. Највећи заједнички делилац	2
4. Рачунске операције са разломцима	3
II ЛИНЕАРНЕ ЈЕДНАЧИНЕ И НЕЈЕДНАЧИНЕ	9
1. Основна својства једнакости	1
2. Еквивалентност једначина	1
3. Решавање линеарне једначине са једном непознатом	3
4. Основна својства неједнакости	1
5. Еквивалентност неједначина (решавање линеарне неједначине са једном непознатом)	3
III ХОМОТЕТИЈА И СЛИЧНОСТ	8
1. Размера и пропорционалност дужи	2
2. Талесова теорема	2
3. Сличност троуглова	2
4. Питагорина теорема	2
IV СТЕПЕНОВАЊЕ И КОРЕНОВАЊЕ	6
1. Степен чији је изложилац цео број и операције	3
2. Децимални запис броја у стандардном облику	2
3. Појам квадратног корена	1

Програм рада допунске наставе у одељењима трећег разреда

I ФИНАНСИЈСКА МАТЕМАТИКА	14
1. Прост интересни рачун	3
2. Калкулације	11
II ПОЛИЕДРИ	8
1. Површина и запремина коцке	1
2. Површина и запремина квадра	2
3. Површина и запремина призме	2
4. Површина и запремина пирамиде	2
5. Површина и запремина зарубљене пирамиде	1

III ОБРТНА ТЕЛА	5
1. Површина и запремина правог ваљка	2
2. Површина и запремина праве купе	2
3. Површина и запремина зарубљене праве купе	1

ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ, УМЕТНИЧКИХ, ДРУШТВЕНИХ И РЕКРЕАТИВНИХ АКТИВНОСТИ

Време реализације	ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈ	Реализација
Септембар	Хуманитарне акције, помоћ ученицима. Општи родитељски састанак. Сарадња са Црвеним крстом Раковице и Београда.	директор пом. директора одељенске старешине
Октобар	Омладински крос Раковице Очување здравља и животне средине Безбедност у саобраћају (предавање). Друштвено користан рад (сређивање школског дворишта).	предметни наставници руководиоци секција ученици
Новембар	Предавање из програма здравственог васпитања Семинари стручног усавршавања наставника Сарадња са родитељима и Саветом родитеља	
Децембар	Недеља инвалида Сарадња са хуманитарним организацијама Прослава празника и Нове године	-//-
Јануар	Прослава школске славе Свети Сава	-//-
Фебруар	Предавање из програма здравственог васпитања Програм драмске и рецитаторске секције (вече поезије).	-//-
Март	Школска такмичења Изложба у холу школе, обележавање празника Школа скијања- Копаоник	-//-
Април	Друштвено користан рад (сређивање Школског доришта) Смотре ученика београдских специјалних школа Републичко такмичење ученика у знању и вештинама.	-//-
Мај	Прослава дана школе 30. мај Јавни час цртања, изложба ученичких радова у Педагошком музеју Републичка спортска такмичења ученика.	-//-
Јун	Прослава матуре ученика завршних година Ескурзије, излети ученика.	-//-

ПРОГРАМ ЗА РАЗВОЈ КАРИЈЕРЕ И САВЕТОВАЊЕ

Септембар месец:

Шта је каријерно вођење и коме све можеш да се обратиш; Радионица: Како ученици виде Каријерно вођење, њене предности и мане-групни разговор; Радионица: Прављење инфо постера са релевантним институцијама и линковима који могу помоћи у даљој изградњи каријере; Радионица: Како проводимо своје слободно време- групни разговор.

Октобар месец:

Шта је каријера данас и како се она гради; Радионица: упознај себе; Радионица: Донеси одлуку у вези са својом каријером; Радионица: Питања значајна за кораке ка одлуци; Радионица: Свако од ученика ће направити план за развој сопствене каријере; Радионица: Промена каријере- добра или лоша одлука.

Новембар месец:

Како написати свој CV и пропратно писмо и чему они служе; Радионица: Писање CV-ја; Радионица: Писање пропратног писма; Радионица: Читање CV-јева и пропратних писама- разматрање и расправа о сваком појединачно; Стварање јединствене базе података ученика и њихових CV-јева.

Децембар месец:

Тражење посла након средње школе; Радионица: Разговор о занимањима које постоје у оквиру школе; Радионица: Могућност бављења жељених занимања; Радионица: Информисање о другим занимањима путем Водича за избор занимања (Национална служба за запошљавање 2011); Радионица: Закључци и расправа са ученицима.

Јануар месец:

Шта је Национална служба и зашто нам она користи; Остваривање контакта школе са Националном службом за запошљавање

Фебруар месец:

Радионица: Због чега је искуство важно; Радионица: Које су то омладинске организације код којих можеш волонтирати; Радионица: Разговор са ученицима о могућностима наставка школовања на некој од виших школа или факултета; Радионица: Шта је то формално а шта неформално учење.

Март месец:

Зашто је радно искуство битно; Радионица: Шта су и чему служе Сајмови образовања и пракси; Радионица: Како се успешно представити на Сајмовима образовања и пракси; Радионица: Пре сајма, током сајма и након сајма- разговор. Радионица: Колико је и зашто је данас значајно да знамо неки друи страни језик?

Април месец:

Радионица: Шта ме чека на првом интервјуу за посао? Типови интервјуа; Радионица: Важни савети за интервју; Радионица: Питања на разговору за интервју; Радионица: Важна правила за за интервју и питања која би Ви могли да поставите; Закључци и разговор са ученицима

Мај месец:

Радионица: Како се умрежавамо и које су нам користи од умрежавања; Радионица: Активно тражење посла; Радионица: Шта послодавци желе од Вас; Радионица: Како успоставити контакт? Шта уколико будем одбијен?

Јун месец:

Анализа рада тима за развој каријере и саветовање; Оцена тима за развој каријере и саветовања од стране ученика; Закључци тима.

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Заштита животне средине има за циљ стицање знања о друштвеним, природним, привредним и техничким појавама и токовима који преображавају, обогаћују или угрожавају животну средину. У оквиру тога ученици се подстичу да чувају, негују и стално унапређују еколошке, естетске, хигијенске и културне вредности и потребе у школи.

Васпитни задаци су :

развијање позитивног односа према природи и природом и радом створеним вредностима,
оплемењивање уже и шире средине,
стицање знања о биолошким, физичким, хемијским, историјским, географским, производно –
техничким обележјима природе и насељене средине,
стицање одговарајућих знања и формирање правилног односа према уређивању школе, насеља,
култивисању расада и неговању паркова,

Учесници реализације :

директор, помоћник директора, чланови стручних тимова, наставници, ученици, родитељи,
институције, медији

Садржаји рада :

уређење фасаде , школске зграде, школског дворишта и оржавање спомен-обележја
акције у сарадњи са ЈКП „ Градска чистоћа“ и ЈКП „ Зеленило Београд“ ,
рад на естетском изгледу учионица,
изложба на тему екологије, израда паноа,
стручна предавања

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

Време реализације	Програмски садржај	реализација
Септембар	Избор чланова Тима Упознавање чланова Тима са Општим и Посебним протоколом за заштиту деце и ученика Састанак чланова тима за насиље, злостављање и занемаривање	-руководилац тима -чланови тима -стручни тим
Октобар	Упознавање свих запослених на наставничком већу са Посебним протоколом Упознавање ученика на ученичком парламенту и на часовим одељенског старешине са Посебним протоколом Упознавање родитеља на Савету родитеља са Посебним протоколом Састанак чланова тима за насиље, злостављање и занемаривање	-руководилац тима -чланови тима -стручни тим
Новембар	Праћење понашања потенцијалних ученика када је у питању насиље међу децом у школи Праћење ефеката предузетих мера у заштити ученика Састанак чланова тима за насиље, злостављање и занемаривање	-руководилац тима -чланови тима -стручни тим
Децембар	Извештај „учесталости и врста насиља у нашој школи“ Састанак чланова тима за насиље, злостављање и занемаривање	-руководилац тима -чланови тима -стручни тим
Јануар	Предавање (прилагођено) Израда паноа (задужени наставници) Ученичке представе (задужени наставници) Састанак чланова тима за насиље, злостављање и занемаривање	-руководилац тима -чланови тима -стручни тим -ликовна секција
Фебруар	Трибине (одлике адолесцентног периода, превенција болести зависности, превенција делинквенције) Састанак чланова тима за насиље, злостављање и занемаривање	-руководилац тима -чланови тима -стручни тим

Март	Предавање (прилагођено) Састанак чланова тима за насиље, злостављање и занемаривање Укључивање МУП-а Раковице у реализацију теме „Превенција делинквенције“	-руководилац тима -чланови тима -стручни тим
Април	Радионице за ученике о ненасилној комуникацији (предавачи задужени наставници) Састанак чланова тима за насиље, злостављање и занемаривање	-руководилац тима -чланови тима -стручни тим
Мај	Анализа стања и предлог мера за повећање безбедности ученика Састанак чланова тима за праванцију насиља, злостављања и занемаривања	-руководилац тима -чланови тима -стручни тим
Јун	Израда извештаја о појавама насиља међу ученицима на крају школске године Израда плана за следећу школску годину. Састанак чланова тима за насиље, злостављање и занемаривање	-руководилац тима -чланови тима -стручни тим

ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА

Посебна пазња и значај се придаје превентивним програмима на школском нивоу и све основне и средње школе су у обавези да израде превентивни програм поштујући специфичности школе и окружења у којем делује.

Дакле, школски превентивни програм наше школе заснива се на спречавању насиља међу младима, сузбијању трговине људима, сузбијања поремећаја у понашању, унапредјење схватања важности равноправности полова и превенције ХИВ-а. Програм је подложен променама, допунама и обогаћивању новим активностима.

На посебан начин у школском превентивном програму ће учествовати ученици који су укључени у ваннаставне активности које постоје у нашој школи и којима је, између осталог, циљ васпитно деловање на ученике: новинарска секција, спортске секције, ликовне и музичке секције и др. У остваривању програма учествују наставници школе, здравствени радници, социјалне службе, родитељи, вероучитељ, радници из полицијске управе и радници из области културе. Отворен је и за све оне који желе и знају да пруже стручну помоћ у остварењу постављеног циља и задатка.

ЦИЉ ШКОЛСКОГ ПРЕВЕНТИВНОГ ПРОГРАМА

Смањење интереса младих за узимање средстава зависности и превенција свих облика неприхватљивог понашања.

ЗАДАЦИ

1. Припремати ученике за решавање личних проблема и прихватање одговорности за себе и друге.
2. Развијање правилног просуђивања и самокритичности.
  - формирање личног става према коришћењу средстава зависности
  - развијати вештине интерперсоналне комуникације
  - укључивање у ваннаставне активности
  - афирмација спорта као здравог начина живота
  - неговати заједништво, пријатељство и сарадњу
3. Развој самопоуздања и самопоштовања
4. Изграђивати осећај задовољства собом.

САДРЖАЈ, МЕТОДЕ И АКТИВНОСТИ

Садржаји Школског превентивног програма интегрисани су у редовну и изборну наставу и слободне активности. За успешно спровођење програма важан је тимски рад, сарадња наставника, ученика, родитеља и осталих сарадника.

Методе рада морају бити у складу са садржајима. Предност ће се дати оним методама које ученике стављају у активан однос према постављеном проблему (едуковани ученици едукују остале ученике, разговори, расправе, играње улога). Рад се одвија кроз радионице, предавања и трибине. Све активности треба усмерити ка побољшању квалитете живота младих; помоћи им да израсту у зреле и задовољне одрасле особе.

Активности с ученицима ће се спроводит на два нивоа:

1. за све ученике
2. за ризичне групе ученика
  - информативна предавања
  - радионице за развијање социјалних вештина
  - ученичко посредовање
  - учествовање у активностима школе
  - едукација ученика - формирање ставова о одбијању дрога

Активности с родитељима

- предавања на родитељским састанцима
- саветовалишта за родитеље
- радионице с родитељима ризичне групе ученика
- подстицање успешног родитељства

Активности за наставнике

- предавања на НВ и активима
- саветодавни рад с ученицима и родитељима
- организација и високи квалитет наставног рада
- прикупљање информација о ученицима
- помоћ у процесу учења
- помоћ у емоционалној и социјалној неприлагођености

САДРЖАЈ

1. Стварање позитивне слике о себи
2. Стварање позитивне слике о другима
3. Развијање самопоуздања
4. Развијање социјалних вештина
5. Развијање вештине комуникације
6. Развијање критичког мишљења
7. Развијање стваралачког мишљења
8. Како се носити с конфликтом
9. Како решавати стресне ситуације
10. Мотивација, сарадња и такмичења
11. Одговорност и толеранција
12. Људска права и етика
13. Право и праведност

Оперативни програм рада на превенцији ризичних понашања

АКТИВНОСТИ - САДРЖАЈИ С УЧЕНИЦИМА	ВРЕМЕ	САРАДЊА	МЕТОДЕ И СРЕДСТВА РАДА
Праћење успеха и изостанака	Током године	Дир. Пс., Р., Уч., Род.	посматрање и системско праћење, бележење, разговор, протокол, педагошка документација
Идентификација ученика с неприлагођеним и неприхватљивим понашањем	Током године	Д, , Пс., Н., Уч.	разговор, бележење, анализа протокол, педагошка документација
Индивидуални разговори с ученицима који имају проблема у учењу, понашању	Током године	Дир. Пс., Р., Род., Уч.	увид у ситуацију, разговор, бележење, протокол
Саветодавни рад (групни) са ученицима који имају идентичне проблеме (учење, изостанци)	Током године	Пс., Р., Ср, Уч.	радионице, дидактички материјал
Укључивање ученика у додатну и допунску наставу	Септембар, октобар	Вод. дод. и доп. н., Р, Уч.	разговор, анкетање, обрада, извештавање, м. практичних радова
Подстицање ученика на рекреативно бављење спортом; учествовање на међушколским такмичењима (фудбал, рукомет, кошарка, одбојка, стони тенис, крос)	Током године	Н. ТЗК-а, Уч.	разговор, м. демонстрације, м. практичних радова, спортска активност
Подстицање ученика за боравак и рад у школској библиотеци	(према потреби)	Н. срп. јез. и Књиж., Уч.	разговор, рад на документима, литератури изложбе, текстуални, сликовни материјал
Хуманитарне активности Солидарност на делу Божји сајам Добровољни давалац крви	Током године Током године	П., Уч., В.С. ДИР., Ср., Пс., Н. (лик. и музика) Н. вј., Уч., Род. П., Уч. Уч., В.С., П.	
На часовима грађанског васпитања развијати социјалне вештине, самопоштовање, одговорност, вештине комуникације	Током године	Н., Р., П., В.Ш.П.П, Уч.	радионице текстуални и сликовни материјал
На часовима редовне наставе едуковати ученике и формирати ставове о одбијању дроге, цигарета, алкохола	Током године	Н., Уч.	предавање, разговор, рад на тексту, литератури, радионице текстуални, сликовни материјал
Предавање – зависности (цигарете, алкохол, дрога)	Октобар, Април	Р.П., Уч	извештавање, разговор, радионица, текстуални материјал, power point презентације
Превенција од ХИВ/АИДС-а	септембар, новембар	Уч., Н. др, П.	усмено излагање, разговор, радионица, текстуални материјал, power point, фолија, графоскоп

АКТИВНОСТИ - САДРЖАЈИ С РОДИТЕЉИМА	ВРЕМЕ	САРАДЊА	МЕТОДЕ И СРЕДСТВА РАДА
Савет родитеља – Предавање «Злоупотреба дроге и породице» Самовредновање школе Џепарац и контрола тресења новца	Новембар Током године Током године	В.Ш.П.П., В.С., Род. Дир., Пс., П.С.Ш. Дир., П., В.С., Род.	усмено излагање, расправа, power point презентације усмено излагање, расправа, power point презентације усмено излагање, расправа, power point презентације усмено излагање, разговор, брошуре и лифлети
Саветодавни рад с родитељима ученика ризичног понашања	Током године (према потреби)	Дир., П., Пс., Р., Род., Уч., В.С.	увид у породичну ситуацију - разговор, педагошка документација, протокол
Едукација родитеља - злоупотреба дрога и породице	Март	В.С., Род., Дир,	Предавање, разговор, педагошка радионица, летак, power point презентације
Упућивање родитеља и евентуалних корисника на сарадњу с Центром за превенцију и лечење зависности	Током године (према потреби)	Дир.,В.Ш.П.П., П., Род., Уч., В.С.	разговор, консултације
АКТИВНОСТИ - САДРЖАЈИ С НАСТАВНИЦИМА	ВРЕМЕ	САРАДЊА	МЕТОДЕ И СРЕДСТВА РАДА
Циљани изостанци – системско праћење и анализа изостанака Међуљудски однос – темељ васпитног процеса: Емпатија Стилови вођења разредног одељења	Током године Јануар- Мај	Дир., П., Пс., Р., Н.,В.С. П., Р., Н., Дир. П., Пс., Р., Н., Рав.	анализа, разговор, расправа, протокол праћења, летак, power поинт метода усменог излагања, разговор, power поинт презентација
Сарадња с установама и институцијама за провођење слободног времена ученика	Током године	П., Уч., Род., Н., В.С.	разговор, анкетирање упитник
АКТИВНОСТИ - САДРЖАЈИ С ОКРУЖЕЊЕМ	ВРЕМЕ	САРАДЊА	МЕТОДЕ И СРЕДСТВА РАДА
Сарадња с локалном заједницом.	Током године	Дир., П., Пс., Р.	разговор, семинар
Сарадња са Заводом за јавно здравље	Током године	Пс., Н., Уч.	предавање, савјетодавни разговор
Сарадња са ПУ -ом	Током године	Дир., П., Р.	разговор, стручна консултација, предавање, педагошка документација

ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА РОДИТЕЉИМА

АКТИВНОСТИ:

- Општи родитељски састанци
- Савет родитеља
- Школски одбор
- Родитељски састанци
- Индивидуални разговори са родитељима
- Саветодавни рад са родитељима и пружање стручне помоћи око остваривања одређених права
- Посете породицама ученика
- Дан отворених врата – заједнички рад ученика и родитеља у школским радионицама
- Родитељ сарадник – да неко од родитеља ученика представи своје занимање – позив.
- Акција уређења школе и школског дворишта (запослени, ученици и њихови родитељи (кроз дружење и неформални разговор наставника и родитеља ученика успоставља се однос поверења и сарадње).

- На огласну таблу за родитеље и на web страницу школе поставити распоред Отворених врата – пријема родитеља од стране одељењских старешина.

- У оквиру школе постоји и Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања. Имена чланова тима поставити на огласну таблу у холу школе, тако да ће родитељи и ученици увек знати како и коме могу да пријаве проблем везан за безбедност ученика у школи и да добију помоћ.

- Поставити огласну таблу за родитеље и на њу качити информације и објаве које се тичу сарадње школе са родитељима.

Са учеником који врши повреду правила понашања или се не придржава одлука директора и органа школе, неоправдано изостане са наставе 5 часова, односно који својим понашањем угрожава друге у остваривању њихових права, појачава се васпитни рад уз учешће родитеља, односно старатеља и то стручним радом одељењског старешине, психолога, социјалног радника посебних тимова, а када је неопходно и са установама социјалне и здравствене заштите, а све у циљу промене понашања ученика. Неопходно је појачати сарадњу и активније укључити родитеље.

<i>Време реализације</i>	<i>Активности/теме</i>	<i>реализатори</i>
<i>Септембар</i>	-Организовање општег родитељског састанка: Упознање родитеља ученика са организацијом рада школе, режимом школовања, избором занимања, календаром образовно-васпитног рада за текућу школску годину, Правилима кућног реда, Правилима о понашању ученика, запослених и родитеља ученика школе;	Директор, помоћник директора, стручни сарадници, одељењске старешине
	-Договор са родитељима о међусобној сарадњи, терминима индивидуалних разговора и инсистирање на правовременом обавештавању школе о разлозима одсуствовања ученика са наставе;	Одељењске старешине и стручни сарадници
	-Избор представника родитеља за Савет родитеља Школе;	Одељењске старешине

<i>Време реализације</i>	<i>Активности/теме</i>	<i>реализатори</i>
	-Упознавање родитеља са организацијом ваннаставних активности за ученике и сугестије родитеља за укључивање ученика;	Координатор Савета родитеља и Одељењске старешине
	- посете породицама ученика који су у ризику	Одељењске старешине и социјални радник
<i>октобар</i>	- Родитељ сарадник – да неко од родитеља ученика представи своје занимање – позив	Одељењске старешине и предметни наставници
	-Упознавање родитеља са Правилником о правима, обавезама и одговорности ученика и васпитним и васпитно-дисциплинским мерама;	Одељењске старешине и социјални радник
	- посете породицама ученика који су у ризику	Одељењске старешине и социјални радник
<i>Новембар</i>	-Понашање ученика у школи;	Одељењске старешине
	-Анализа успеха ученика на првом класификационом периоду и предузимања мера за побољшање успеха;	Одељењске старешине и стручни сарадници
	-Анализа изостајања ученика, посебно неоправданих изостанак и изречене васпитне и васпитно-дисциплинске мере;	Координатор Савета родитеља
	- Упознавање родитеља са Посебним протоколом за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања и Програмом за заштиту;	Одељењске старешине и стручни сарадници
<i>Децембар</i>	-Упознавање родитеља са избором занимања и професионалном оријентацијом ученика и учешће родитеља у Комисији за професионалну оријентацију када се ученици ЈОР-а усмеравају у подручје рада. (представљање занимања родитељима ученика од стране наставника праксе)	Одељењске старешине, наставници ОТП-а, наставници праксе и стручни сарадници
	Присуство родитеља Новогодишњој приредби;	
	- посете породицама ученика који су у ризику	Одељењске старешине и социјални радник
<i>Јануар</i>	-Понашање ученика, однос према школским обавезама и изречене васпитне и васпитно-дисциплинске мерама;	Одељењске старешине
	-Анализа успеха ученика на крају првог полугодишта;	Одељењске старешине
	-Упознавање родитеља са мерама за побољшање успеха и сугестије родитеља;	Савет родитеља
	-Анализа укључености ученика у ваннаставне активности и ефекти тог рада;	Одељењске старешине
	-Присуство родитеља у школској светосавској приредби;	

<i>Време реализације</i>	<i>Активности/теме</i>	<i>реализатори</i>
	- посете породицама ученика који су у ризику	Одељењске старешине и социјални радник
<i>Март-април</i>	-Анализа успеха ученика на трећем класификационом периоду;	Одељењске старешине
	-У завршним разредима- упознавање родитеља са организацијом полагања завршног испита;	Одељењске старешине
	-Упознавање и договор о организовању излета, екскурзије;	Савет родитеља
	- Присуство родитеља Сајму образовања који се организује у школи;	Сви запослени у школи, ученици и њихови родитељи/старатељи
	- Дан отворених врата – заједнички рад ученика и родитеља у школским радионицама (пригодном приликом организовати Базар – продајну изложбу)	Сви запослени у школи, ученици и њихови родитељи/старатељи
	- посете породицама ученика који су у ризику	Одељењске старешине и социјални радник
<i>Мај-јун</i>	Анализа професионалне оријентације ученика на Једногодишњем оспособљавању за рад и праћење успешности ученика старијих разреда. -Анализа резултата ваннаставних активности;	Одељењске старешине, наставници ОТП-а и стручни сарадници
	Присуство родитеља Спортском дану организованом у оквиру школе.	
	-Присуство родитеља свечаној додели диплома ученика завршних разреда и испраћају на прославу матуре.	
	- посете породицама који су у ризику	Одељењске старешине и социјални радник

ПРОГРАМ РАДА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА

Имајући у виду да, поред других чинилаца, социо – економске прилике, односно услови живота и рада битно утичу на успех и функционисање ученика у школи, а уважавајући реално стање, Школа различитим мерама и активностима социозаштитног карактера настоји да допринесе њиховом побољшању. Поред напора на унапређењу ученичког стандарда Школа кроз сарадњу са родитељима, психосоцијалном подршком – пружањем помоћи и посредовањем код других институција око остваривања одређених права доприноси побољшању општих социо – економских прилика ученика, смањењу социјалних разлика, бољем успеху и њиховом усклађенијем развоју.

Септембар
<ol style="list-style-type: none"> 1. Анализа социоекономских прилика породица новоуписаних ученика и њиховог утицаја на функционисање ученика у школи. 2. Теренске посете породицама ученика. 3. Сарадња и саветодавни рад са родитељима. 4. Саветодавни и васпитни рад са ученицима који испољавају проблеме у понашању (изостајање са наставе, васпитни проблеми, ризична понашања и др). 5. Сарадња са другим институцијама и посредовање код остваривања одређених права: <ul style="list-style-type: none"> - Са Центрима за социјални рад (стална социјална помоћ, једнократне помоћи, додатак за туђу помоћ и негу, стипендије за децу без родитељског старања, и др), - Са Секретаријатом за дечју и социјалну заштиту (дечји додатак), - Са Службом за ученичке стипендије Министарства просвете (Прикупљање документације за ученичке стипендије). - Са здравственим и другим институцијама.   6. Обезбеђивање бесплатне исхране ученика у школској кухињи. 7. Обезбеђивање заштитне опреме за праксу ученика. 8. Помоћ најугроженијим ученицима и ученицима из осетљивих друштвених група (школски прибор).
Октобар
<ol style="list-style-type: none"> 1. Праћење социоекономских прилика породица ученика и њиховог утицаја на функционисање ученика у школи. 2. Теренске посете породицама ученика. 3. Сарадња и саветодавни рад са родитељима. 4. Саветодавни и васпитни рад са ученицима који испољавају проблеме у понашању (изостајање са наставе, васпитни проблеми, ризична понашања и др). 5. Сарадња са другим институцијама и посредовање код остваривања одређених права. 6. Обезбеђивање намирница за ђачку кухињу. 7. Интервенције по потреби за ученике у ризику
Новембар
<ol style="list-style-type: none"> 1. Праћење социоекономских прилика породица ученика и њиховог утицаја на функционисање ученика у школи. 2. Теренске посете породицама ученика. 3. Сарадња и саветодавни рад са родитељима. 4. Саветодавни и васпитни рад са ученицима који испољавају проблеме у понашању (изостајање са наставе, васпитни проблеми, ризична понашања и др). 5. Сарадња са другим институцијама и посредовање код остваривања одређених права. 6. Обезбеђивање намирница за ђачку кухињу. 7. Интервенције по потреби за ученике у ризику
Децембар
<ol style="list-style-type: none"> 1. Праћење социоекономских прилика породица ученика и њиховог утицаја на функционисање ученика у школи. 2. Теренске посете породицама ученика. 3. Сарадња и саветодавни рад са родитељима. 4. Саветодавни и васпитни рад са ученицима који испољавају проблеме у понашању (изостајање са наставе, васпитни проблеми, ризична понашања и др). 5. Сарадња са другим институцијама и посредовање код остваривања одређених права. 6. Обезбеђивање намирница за ђачку кухињу.

<ul style="list-style-type: none"> 7. Обезбеђивање новогодишњих пакетића за ученике. 8. Интервенције по потреби за ученике у ризику.
Јануар
<ul style="list-style-type: none"> 1. Праћење социоекономских прилика породица ученика и њиховог утицаја на функционисање ученика у школи. 2. Теренске посете породицама ученика. 3. Сарадња и саветодавни рад са родитељима. 4. Саветодавни и васпитни рад са ученицима који испољавају проблеме у понашању (изостајање са наставе, васпитни проблеми, ризична понашања и др). 5. Сарадња са другим институцијама и посредовање код остваривања одређених права. 6. Обезбеђивање намирница за ђачку кухињу. 7. Интервенције по потреби за ученике у ризику.
Фебруар
<ul style="list-style-type: none"> 1. Праћење социоекономских прилика породица ученика и њиховог утицаја на функционисање ученика у школи. 2. Теренске посете породицама ученика. 3. Сарадња и саветодавни рад са родитељима. 4. Саветодавни и васпитни рад са ученицима који испољавају проблеме у понашању (изостајање са наставе, васпитни проблеми, ризична понашања и др). 5. Сарадња са другим институцијама и посредовање код остваривања одређених права. 6. Обезбеђивање намирница за ђачку кухињу. 7. Организација зимовања за групу ученика. 8. Интервенције по потреби за ученике у ризику.
Март
<ul style="list-style-type: none"> 1. Праћење социоекономских прилика породица ученика и њиховог утицаја на функционисање ученика у школи. 2. Теренске посете породицама ученика. 3. Сарадња и саветодавни рад са родитељима. 4. Саветодавни и васпитни рад са ученицима који испољавају проблеме у понашању (изостајање са наставе, васпитни проблеми, ризична понашања и др). 5. Сарадња са другим институцијама и посредовање код остваривања одређених права. 6. Обезбеђивање намирница за ђачку кухињу. 7. Интервенције по потреби за ученике у ризику.
Април
<ul style="list-style-type: none"> 1. Праћење социоекономских прилика породица ученика и њиховог утицаја на функционисање ученика у школи. 2. Теренске посете породицама ученика. 3. Сарадња и саветодавни рад са родитељима. 4. Саветодавни и васпитни рад са ученицима који испољавају проблеме у понашању (изостајање са наставе, васпитни проблеми, ризична понашања и др). 5. Сарадња са другим институцијама и посредовање код остваривања одређених права. 6. Обезбеђивање намирница за ђачку кухињу. 7. Интервенције по потреби за ученике у ризику.
Мај
<ul style="list-style-type: none"> 1. Праћење социоекономских прилика породица ученика и њиховог утицаја на функционисање ученика у школи. 2. Теренске посете породицама ученика. 3. Сарадња и саветодавни рад са родитељима. 4. Саветодавни и васпитни рад са ученицима који испољавају проблеме у понашању (изостајање са наставе, васпитни проблеми, ризична понашања и др). 5. Сарадња са другим институцијама и посредовање код остваривања одређених права. 6. Обезбеђивање намирница за ђачку кухињу. 7. Интервенције по потреби за ученике у ризику.

Јун
<ol style="list-style-type: none"> 1. Праћење социоекономских прилика породица ученика и њиховог утицаја на функционисање ученика у школи. 2. Теренске посете породицама ученика. 3. Сарадња и саветодавни рад са родитељима. 4. Саветодавни и васпитни рад са ученицима који испољавају проблеме у понашању (изостајање са наставе, васпитни проблеми, ризична понашања и др). 5. Сарадња са другим институцијама и посредовање код остваривања одређених права. 6. Обезбеђивање намирница за ђачку кухињу. 7. Организација прославе Матурске вечери (партиципација школе у трошковима). 8. Организација наградног излета за матуранте и за најбоље одељење. 9. Интервенције по потреби за ученике у ризику.

ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ДРУШТВЕНОМ СРЕДИНОМ

Институције са којом се сарађује	Садржај сарадње	Облик сарадње	Време реализације	Реализатори
Позоришта у граду	Праћење позоришних представа	Посете, праћење, договор	Током школске године	Стручна већа
Музеј	Праћење изложби	Посете, изложбе, договор	Током школске године	Стручна већа
Дом здравља	Систематски прегледи, индивидуални прегледи, хитни случајеви, вакцинације, предавања, консултације	Прагледи, интервенције, договор	Током школске године	Чланови Тима, психолог, социјални радник
Завод за јавно здравље	Анкетирање запослених, предавање	Анкетирање, предавање	По потреби	Стручни тим
Црвени крст	Хуманитарне акције	Заједничке акције	Током школске године	Секција Црвеног крста, Бачки парламент
Центар за социјални рад	Размена информација о социјалној ситуацији појединих ученика и заједничко деловање	Договор, размена информација	Током школске године	Социјални радник, психолог
Пензијско-инвалидска служба	Евиденција о запосленима	Размена информација	Током школске године	Секретар
Национална служба запошљавања	Професионално информисање ученика, расписивање конкурса за запослене, потребе за кадровима током године, Сајам образовања	Договор, заједничке активности	Током школске године	Секретар, Одељенске старешине, психолог, социјални радник
Градска управа	Финансирање, подршка, сарадња	Формални облици	Током школске године	Директор школе
Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије	Информисање, обавештавање, сарадња, саветодавни послови	Информисање, сарадња	Током школске године	Директор школе, секретар
Школска управа	Информисање, обавештавање, сарадња, саветодавни послови	Информисање, сарадња	Током школске године	Директор школе, секретар, помоћници директора

Министарство финансија	Финансирање, извештавање	Формални облици сарадње	Током школске године	Шеф рачуноводства
МУП Раковице, Београда	Предавања, школски полицајац, превенција, сарадња	Формално	Током школске године	Директор, дежурни наставници, психолог, соц. радник
Завод за унапређење образовања и васпитања	Праћење нових образовних профила, унапређење образовно-васпитног рада	Анализа, извештаји	Током школске године	Координатори тимова
Предузећа у којима ученици реализују практичну наставу	Реализација практичне наставе	Формалан-уговори за предузећа	Током школске године	Координатор, наставници практичне наставе
Основне и средње школе на територији општине и града	Заједничке активности, Сајам образовања, размена информација о ученицима	Консултације, размене инфотмација	Током школске године	Директор школе, секретар, помоћници директора
Средње стручне школе	Заједничке активности, размена информација о ученицима, организација такмичења	Консултације, размене инфотмација	Током школске године	Директор школе, секретар, помоћници директора
Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију	Пословно техничка сарадња	Формални	Током школске године	Директор школе, секретар, помоћници директора, наставници
Дом за децу без родитељског старања "Моша Пијаде"	Праћење ученика који су смештени у дому	Консултације, размена информација	Током школске године	Социјални радник, психолог, одељенске старешине, директор
Дом за децу без родитељског старања "Јован Јовановић Змај"	Праћење ученика који су смештени у дому	Консултације, размена информација	Током школске године	Социјални радник, психолог, одељенске старешине, директор
Дом за децу без родитељског старања "Дринка Павловић"	Праћење ученика који су смештени у дому	Консултације, размена информација	Током школске године	Социјални радник, психолог, одељенске старешине, директор
Електронски и штампани медији	Праћење важнијих догађаја у школи	Информисање о школи	Током шк.године	Директор

ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ

Време реализације	Активности-теме	Начин реализације	Носиоци реализације
СЕПТЕМБАР	<ul style="list-style-type: none"> - Упознавање са организацијом рада школе, календаром образовно-васпитног рада за текућу школску годину, Правилима кућног реда, деловима Годишњег плана рада школе који су интересантни за родитеље, Правилима о понашању ученика, запослених и родитеља ученика школе; - Избор представника родитеља за Савет родитеља Школе; - Договор са родитељима о међусобној сарадњи, терминима индивидуалних разговора и инсистирање на правовременом обавештавању школе о разлозима одсуствовања ученика са наставе - Упознавање родитеља са Правилником о правима, обавезама и одговорности ученика и васпитно-дисциплинским мерама; - Усвајање извештаја и годишњег плана рада - Истицање значаја благовременог праћења рада и напредовања ученика у циљу превентивног деловања или предузимања одговарајућих мера у ситуацијама које то изискују; - Упознавање родитеља са организацијом допунског и додатног рада са ученицима и сугестије родитеља за укључивање ученика; - Упознавање са Планом и програмом образовања за текућу школску годину; - За завршне разреде: Упознавање родитеља са начином полагања завршног испита 	Упознавање, Разговор, Договор, Избор, гласање	Одељенски старешина, чланови Стручног тима, помоћник директора, директор
НОВЕМБАР	<ul style="list-style-type: none"> - Понашање ученика у школи - Анализа успеха ученика на првом класификационом периоду, учечавање наставних предмета из којих је успех најлошији ради предузимања мера за побољшање успеха; -Анализа изостајања ученика, посебно неоправданих изостанака и изречене васпитно-дисциплинске мере; - Осврт на остварену сарадњу породице и школе и учесталост индивидуалних разговора са родитељима; -Договор са родитељима о пружању помоћи ученицима у планирању дневних школских обавеза; - Указивање на нужност проширивања знања родитеља из области педагогије, развојне психологије и друго; 	Разговор, Упознавање договор	Одељенски старешина чланови Стручног тима, помоћник директора, директор
ЈАНУАР	<ul style="list-style-type: none"> - Понашање ученика - Анализа успеха ученика на крају првог полугодишта; - Упознавање родитеља са мерама за побољшање успеха и сугестије родитеља; - Однос према школским обавезама и изреченим васпитно-дисциплинским мерама; - Однос ученика према школској имовини и материјална одговорност ученика; 	Разговор, упознавање	Одељенски старешина чланови Стручног тима

	- Истицање значаја професионалне оријентације ученика и благовременог планирања свог професионалног развоја - Анализа укључености ученика у допунски и додатни рад и ефекти тог рада;		
МАРТ-АПРИЛ	- Разговор о захтевима који до краја школске године стоје пред ученицима и организовању екскурзије - Анализа успеха ученика на трећем класификационом периоду; - У завршним разредима- упознавање родитеља са организацијом полагања завршног испита	Разговор, упознавање	Одељенски старешина чланови Стручног тима
МАЈ-ЈУН	- Анализа успеха ученика на крају другог полугодишта, уочавање наставних предмета из којих је успех најлошији ради предузимања мера за побољшање успеха; -Анализа изостајања ученика, посебно неоправданих изостанака и изречене васпитно-дисциплинске мере	Разговор, упознавање	Одељенски старешина чланови Стручног тима

ЕКСКУРЗИЈЕ, ИЗЛЕТИ И ПОСЕТЕ УЧЕНИКА

Предвиђено је организовано вођење ученика на различите ваннаставне активности ради задовољења културних потреба, учења, социјализације и развијања општих и међупредметних компетенција. Како је Средња занатска школа, школа за ученике са сметњама и инвалидитетом који захтевају додатну подршку, определили смо се да изводимо рекреативну наставу једном годишње. Седмодневна рекреативна настава одвија се на Копаонику, где ученици уз подршку наставника уче скијање. Поред рекреативне наставе, школа организује једнодневне излете и наставу у природи. Током године наставници са ученицима континуирано обилазе Сајам књига, Сајам аутомобила, Сајам туризма, Сајам цвећарства..., а више пута годишње ученици посећују позоришта, биоскопе, музеје, изложбе, концерте и друге културне манифестације. Ове активности су организоване у складу са индикатором квалитета 4.1.4. - подизањем нивоа задовољства боравком у школи код ученика.

ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА

КУЛТУРНО УМЕТНИЧКЕ ПРИРЕДБЕ И ДЕЛАТНОСТИ

1. Прослава Светог Саве
2. Прослава Дана школе 30. мај

ХУМАНИТАРНЕ АКТИВНОСТИ

Рад организације Црвеног крста, у школи сарадња са организацијом Црвеног крста Раковице, Београда.

Сарадња са Међународним хуманитарним организацијама.

Сарадња са Друштвом за помоћ МНРО Раковице

Организовање донаторских програма за помоћ лако ометеним ученицима и ученицима са сметњама у учењу - донаторско вече.

КУЛТУРНИ И СПОРТСКО РЕКРЕАТИВНИ РАД

Спортска такмичења на нивоу школе.

Спортска такмичења на нивоу општине.

Смотра специјалних школа и одељења Београда.

Спортска такмичења на нивоу Републике Србије.

Зимовање- школа скијања на Копаонику

КУЛТУРНЕ И УМЕТНИЧКЕ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ
 Организовање посета позоришним представама;
 Организовање посета пригодним концертима;
 Организовање посета биоскопским пројекцијама;
 Организовање обилазака музејских поставки;
 Организовање посета сајамским приредбама

ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ

Време реализације	Програмски садржај	Реализација
Август Септембар	Сарадња са Центром за професионалну оријентацију Националне службе за запошљавање у вези упућивања ученика неуспешних у редовном систему школовања. Разговори са ученицима и родитељима ученика ЈОРа о концепцији школовања, могућностима избора занимања, факторима од којих то зависи Упознавање ученика ЈОР са радом школских радионица Упознавање ученика завршних разреда са могућностима обављања праксе у отвореној привреди	Стручни сарадници Школе Стручни сарадници, координатор и наставници практичне наставе
Октобар	Праћење успешности ученика на ОТП Информисање ученика о избору занимања у школи, захтевима појединих занимања, могућностима запошљавања и др. Разговори са ученицима о афинитетима по питању избора занимања	Стручни сарадници, наставници ОТП и одељенске старешине
Новембар	Праћење успешности ученика на ЈОР и њихових афинитета Разговори са родитељима ученика ЈОР о интересовањима ученика и њиховим реалним могућностима у избору занимања	Стручни сарадници, одељенске старешине и наставници ОТП
Децембар	Организовање специјалистичких прегледа ученика у Медицини радарди професионалне оријентације Рад Комисије за професионалну оријентацију- усмеравање ученика у подручје рада	Стручни сарадници, лекари специјалисти, одељенске старешине и наставници ОТП
Јануар Фебруар	Праћење успешности ученика ЈОР оријентисаних у подручје рада- евентуалне промене	Стручни сарадници, одељенске старешине и наставници ОТП
Март	Састанак са стручним тимовима специјалних ОШ и специјалних одељења при редовним ОШ у вези са уписом ученика осмих разреда у следећу школску годину-израда плана социо-психолошких испитивања Почетак групног социо-психолошког испитивања будућих ученика	Стручни сарадници, директор и помоћник директора
Април	Наставак групно- психолошког испитивања нових ученика Индивидуално испитивање нових ученика(психолошки део, дефектолошки део и прикупљање социо анамнестичких података)	Стручни сарадници и дефектолог

Мај	<p>Праћење успешности ученика ЈОР оријентисаних у подручје рада – евентуалне промене</p> <p>Састанак са стручним сарадницима школа за основно образовање одраслих и Центра за социолни рад ради упућивања ученика са проблемима у учењу у нашу школу</p> <p>Састанак са стручним сарадницима Центра за професионалну оријентацију Националне службе за запошљавање- договор о даљој сарадњи</p> <p>Посета школама- информисање ученика и родитеља о условима уписа, режиму школовања и избору занимања</p>	<p>Стручни сарадници, директор и помоћник директора</p>
Јун	<p>Рад Комисије за професионалну оријентацију- оријентација ученика у одређена занимања</p> <p>Израда плана занимања за предстојећу школску годину</p> <p>Извештај о раду на пословима професионалне оријентације</p>	<p>Стручни сарадници, лекари специјалисти, наставници ОТР, одељенске старешине, директор, помоћник директора, шеф праксе</p>

ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА

У области здравствене превенције радиће се у циљу изграђивања телесно, психички и социјално здраве и зреле личности оспособљене да се брине за очување, заштиту и унапређење сопственог здравља и здраља других људи. При томе се мора имати у виду да је школа само један од многобројних фактора који дају допринос развоју личности ученика.

Школа ће остварити овај циљ реализацијом следећих задатака:

- Укључивање ученика у здравствено-васпитне акције, као и подстицање на усвајање знања о чувању здравља, болестима и могућностима лечења.
- Развијање свести и одговорности појединца за сопствено здравље, о значају личне хигијене, хигијене исхране и хигијенског начина живота.
- Упознавање са потребама успостављања хуманијих међуљудских односа
- Подизање здравствене културе ученика тако да брига о здрављу буде саставни део свакодневних навика, потреба и поступања
- Спровођење примарне превенције од болести зависности
- Учешће ученика у унапређењу животне средине и хигијенско-естетског очувања школе.
- Промоција здравља:
  - промоција здраве исхране адолесцената
  - промоција физичке активности ученика
  - промоција здравља уста и зуба
  - превенција повреда
  - превенција ризичног сексуалног понашања адолесцената
  - превенција употребе дувана, алкохола и психоактивних супстанци
  - превенција насиља, злостављања и занемаривања

У реализацији програма здравствене превенције учествују ученици, наставно особље, родитељи-старатељи, здравствени радници и сарадници Дома здравља у Раковици, чланови школског Тима за здравствену превенцију, локална заједница.

Рад се одвија путем:

редовне наставе укључивањем здравствено васпитних садржаја у наставни програм различитих предмета

ваннаставних активности: спортских секција, различитих акција посвећених промоцији здравог живота

ваншколских активности у сарадњи са локалном заједницом

Задаци ће се остваривати кроз следеће активности и садржаје:

Време Реализације	Активности/теме, садржаји	Начин реализације	Носиоци реализације
Током школске године	Приликом обраде појединих наставних јединица нагласити могућност реализације задатака из ове области	Разговор, предавање, презентација	предметни наставници, одељенске старешине, чланови Тима
Током школске године	У оквиру наставе физичког васпитања оспособљавати ученике за самостално неговање физичких способности и здравља; Пратити физичке способности и развој сваког ученика	Разговор, корективне вежбе	Наставници физичког васпитања, Чланови Тима
Прво Полугодиште	Успоставити сарадњу са Школским диспанзером ради организовања систематских прегледа ученика. Анализу систематских прегледа урадиће психолог, доктор медицине, социјални радник и дефектолог	Договор, заказивање прегледа, праћење, анализа	Одељенске старешине, психолог, социјални радник, дефектолог, Чланови Тима
Током школске године	Организована вакцинација ученика у сарадњи са Школским диспанзером	Договор, заказивање, праћење	одељенске старешине, стручни тим, Чланови Тима
Током школске године	Редован стоматолошки преглед ученика у школској стоматолошкој амбуланти	Договор, заказивање, праћење	стоматолошка служба, одељенски старешина, чланови Тима
Током школске године	У сарадњи са здравственим установама града Београда школа ће организовати активности у циљу реализације програма примарне превенције болести зависности	Договор предавање	Чланови Тима, психолог, социјални радник, одељенске старешине
Током школске године	Индивидуални саветодавни рад са ученицима и родитељима и повезивање ученика са специјализованом здравственом службом	Индивидуални саветодавни рад са ученицима и родитељима	Чланови Тима, одељенске старешине, психолог

Током школске године	Организовање предавања, курсева и хуманитарних акција у сарадњи са Бачким парламентом	Договор, предавање, акција	Чланови Тима, Бачки парламент
Јесен, пролеће	Сарадња са општинском организацијом Црвеног крста	Договор, организација, акција	Чланови Тима Црвени крст општине Раковица
Током школске године	Организовање значајних датума везаних за здравствену превенцију и екологију	Акције	Еколошка секција, Бачки парламент, чланови Тима
Друго Полугодиште	Организовање предавања везаног за репродуктивно здравље и ризицима раних сексуалних односа	Договор, организација, праћење	чланови Тима, психолог, социјални радник, дефектолог
Током школске године	Израда паноа и едукативних постера ради промоције здравог живота	Израда паноа, промоција	Чланови Тима, еколошка секција, Бачки парламент
Реализација програма здравствене превенције пратиће се у оквиру анализе реализације Годишњег плана рада школе, на полугодишту и на крају наставне године. Носиоци праћења су чланови Тима за здравствену превенцију, психолог, социјални радник у сарадњи са одељенским старешинама.			

ПЛАН РАДА ПЕДАГОГА ШКОЛЕ

ПЛАНИРАЊЕ И ПРОГРАМИРАЊЕ ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА		
ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈ	ВРЕМЕ	САРАДНИЦИ
1. Планирање и програмирање	VIII-VI	Директор, стручни сарадници
Учествовање у изради концепције Годишњег програма школе;	август	
- Ангажовање у изради планова и програма: унапређивање образовно васпитног–рада; васпитног рада са ученицима; стручних органа; педагошко – психолошког усавршавања наставника, посебно приправника; корективног рада с ученицима који имају проблема у учењу, понашању и развоју; ваннаставних активности ученика; рада са даровитим ученицима; каријерног вођења и саветовања; сарадње школе и породице;		Директор, стручни сарадници, разредне старешине, наставници
- Усклађивање појединачних програма с полазном концепцијом Годишњег плана рада школе;	септембар	
- Сачињавање Годишњих и месечних планова и програма рада педагога; сарадња са наставницима у изради планова рада редовне, додатне и допунске наставе, одељењских заједница, секција, екскурзија, излета, приредби и друго; планирање огледних и угледних часова и активности.		
2. Организација педагошког рада школе		
- Примена педагошких принципа у изради распореда часова и смена, подели одељенског старешинства, организовање ваннаставног рада и друго;		Директор, стручни сарадници
- Прегледање нових организационих решења образовно–васпитног рада;		
ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА		
<i>Праћење:</i>		Педагог
- праћење реализације циљева и задатака појединих наставних тема и области		
- Месечног планирања наставе		
- ефеката иновативних подухвата (нових садржаја, облика, метода и средстава, као и мотивационих подстицаја и посебних васпитних мера)		
- постигнућа ученика у наставном и ваннаставном раду		Директор, стручни сарадници, разредне старешине, наставници
- корелације садржаја програма у овину једног и више наставних предмета		

-	реализације неопходних наставних садржаја из предходне школске године потребних за континуитет наставног градива		
4.	<i>Праћење и вредновање:</i>		
-	Успеха ученика на класификационим периодима и анализа, предлагање мера за побољшање		
	Реализације наставног плана и програма		
-	мотивације ученика за рад и учење;		
	Праћење и вредновање примене мера индивидуализације и индивидуалног образовног плана		
-	Часова и ваннаставних активности		
	усклађености програмских захтева са узрастним карактеристикама ученика (оптерећеност ученика, поступци оцењивања)		
	Учествовање у раду комисије за проверу савладаности програма увођења у посао наставника, стручног сарадника,		
-	Учешће у изради годишњег извештаја о раду установе у остваривању свих програма васпитно-образовног рада (програма стручних органа и тимова, стручног усавршавања, превентивних програма, рада педагошко-психолошке службе, сарадње са породицом, сарадње са друштвеном средином, праћење рада стручних актива, тимова)		

РАД СА НАСТАВНИЦИМА

ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈ		ВРЕМЕ	САРАДНИЦИ
1.	<i>Сарадња са наставницима и директором школе</i>	IX-VI	Директор, стручни сарадници, наставници
-	Рад на припремању и планирању непосредног образовно васпитног рада (избор облика, метода)		
-	Анализа, тј. преглед месечних и годишњих планова рада наставника		
-	Анализа часова којима је присуствовао педагог и сагледавање њихове дидактичко-методичке заснованости		
-	Испитивање узрока проблема који се јављају у образовно-васпитном раду		
-	Упознавање наставника са педагошко дидактичким иновацијама и могућностима унапређења васпитног рада са ученицима		

-	Дидактичко-методичко осмишљавање рада са даровитим ученицима и онима који имају потешкоћа у образовно-васпитном раду		
-	Упућивање наставника на коришћење педагошке литературе и пружање помоћи у реализацији образовно-васпитних циљева појединих наставних тема и јединица		
-	Рад са наставницима у остваривању задатака каријерног вођења и саветовања		
-	Упознавање Наставничког већа са резултатима анализа, испитивања и истраживања		
-	Прилагођавање плана и програма узрасним и индивидуалним карактеристикама ученика		
2.	<i>Сарадња са одељењским старешинама</i>		Педагог
-	пружање помоћи у упознавању, подстицању и праћењу свих компоненти развоја личности ученика (физичког, интелектуалног, моралног, емоционалног, социјалног и професионалног);		Разредне старешине, стручни сарадници
-	упознавање с принципима групне динамике и социјалне интеракције и пружање помоћи у формирању и вођењу ученичког колектива;		
-	откривање узрока поремећаја понашања појединих ученика и група и предузимање одговарајућих васпитних мера;		
-	испитивање интересовања ученика и њихово адекватно укључивања у рад секција, друштвених организација, друштвено–корисног рада и других облика њиховог ангажовања;		
-	праћење и уклађивање оптерећености ученика наставним и ваннаставним активностима (домаћи задаци, тестови, контролни задаци, такмичења, и др.);		
-	учествовање у операционализацији васпитно – образовних циљева, на нивоу знања, схватања, примене и стваралачке обраде градива;		
-	пружање помоћи у подстицању оптималног развоја ученика, на основу утврђених индивидуалних карактеристика;		
-	упознавање са психолошким принципима успешног учења и мотивације за рад;		
-	испитивање ефикасности појединих облика и метода васпитно- образовног рада у односу на индивидуалне карактеристике ученика (способности, мотивацију, особине личности и образовна постигнућа);		
-	пружање помоћи у идентификовању обдарених ученика, врсте обдарености и предлагање програма за подстицање и усмеравање њиховог развоја ;		

-	указивање наставницима и одељењским старешинама на потенцијалне узроке поремећаја интерперсоналних односа у одељењским заједницама и предлагање мера за њихово превазилажење;		Разредне старешине, наставници, стручни сарадници
-	пружање помоћи наставницима и одељењским старешинама у усмеравању професионалног развоја ученика;		

РАД СА УЧЕНИЦИМА И ПОЛАЗНИЦИМА

ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈ		ВРЕМЕ	САРАДНИЦИ
-	Индивидуални и групни рад са ученицима који имају проблеме у понашању	V-VIII	
-	праћење успеха и напредовања ученика у настави и ваннаставним активностима у односу на постављене циљеве и задатке;	IX-VI	
-	праћење и подстицање развоја ученика;		
-	идентификовање ученика којима је потребан појачан васпитни рад	IX-VI	стручни сарадници разредне старешине
-	идентификовање даровитих ученика и стварање оптималних услова за њихов развој и успешно напредовање;		
-	унапређивање рада ваннаставних активности;		
-	сарадња са ученицима у припремању екскурзија, посета, излета, прослава, културних, спортских, хуманитарних и других активности;		
-	Организовање психолошко-педагошког и здравственог превентивног образовања ученика;		
-	инструктивно деловање са циљем постизања рационалне организације рада и учења;		
-	подстицање активног става према себи и свету рада и пружање помоћи у изради личних професионалних планова;		
-	упознавање ученика са подручјима рада, као аспект каријерног вођења;		
-	усмеравање ученика за осмишљено коришћење слободног времена;		
	Пружање помоћи и подршке укључивању ученика у различите пројекте		
-	оспособљавање ученика за самообразовање и усвајање рационалних метода учења;		Стручни сарадници разредне старешине

САРАДЊА СА РОДИТЕЉИМА

ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈ		ВРЕМЕ	САРАДНИЦИ
-	испитивање, интересовање и могућности родитеља за укључивање у поједине облике рада школе (секције, предавања, посета, ...);	IX-VI	Директор, стручни сарадници, наставници

-	пружање помоћи родитељима чија деца имају проблеме у развоју, учењу и понашању;		
-	сарађивање са родитељима обдарене деце;		
-	оспособљавање родитеља за пружање помоћи деци у подстицању и усмеравању њиховог професионалног развоја;		
-	педагошко–психолошко образовање родитеља;		
-	пружање помоћи у осмишљавању слободног времена деце;		
-	упознавање родитеља са психолошким карактеристикама њихове деце и пружање саветодавне помоћи у усмеравању њиховог развоја;		
-	Сарадња са саветом родитеља, по потреби		
-	Припрема и реализација родитељских састанака, трибина, радионица са стручним темама		
-			

РАД СА ДИРЕКТОРОМ, СТРУЧНИМ САРАДНИЦИМА, ПЕДАГОШКИМ АСИСТЕНТОМ И ПРАТИОЦЕМ УЧЕНИКА

ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈ		ВРЕМЕ	САРАДНИЦИ
-	Сарадња са директором, стручним сарадницима на истраживању постојеће образовно-васпитне праксе и специфичних проблема и потреба установе и предлагање мера за унапређење	IX-VI	Директор, стручни сарадници, наставници
-	Сарадња са директором и стручним сарадницима у оквиру рада стручних тимова и комисија и редовна размена информација,		
-	Сарадња са директором и стручним сарадницима на заједничком планирању активности, изради стратешких докумената установе, анализа и извештаја о раду школе,		
-	Сарадња са директором и психологом на планирању активности у циљу јачања наставничких и личних компетенција		
-	Тимски рад на проналажењу најефикаснијих начина унапређивања вођења педагошке документације у установи		

РАД У СТРУЧНИМ ОРГАНИМА И ТИМОВИМА

ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈ		ВРЕМЕ	САРАДНИЦИ
-	унапређивање рада стручних органа школе;	IX-VI	Директор, стручни сарадници, наставници
-	решавање актуелних образовно – васпитних проблема;		

-	извештавање о резултатима обављених анализа, прегледа, испитивања и мини истраживања и предлагање одговарајућих педагошких и других мера;		
-	унапређивање образовно - васпитне праксе (предлагање рационализација образовно - васпитног рада и примена ефикаснијих облика, метода и средстава наставних и других видова рада са ученицима- СТРУЧНА ПРЕДАВАЊА)		

САРАДЊА СА НАДЛЕЖНИМ УСТАНОВАМА, ОРГАНИЗАЦИЈАМА, УДРУЖЕЊИМА И ЈЕДИНИЦОМ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈ		ВРЕМЕ	САРАДНИЦИ
-	успостављање сарадње са образовним, здравственим и социјалним институцијама и другим установама које доприносе остваривању циља и задатака васпитно образовног рада;	IX-VI	Директор, стручни сарадници, наставници
-	Активно учествовање у раду стручних друштава, органа и организација		
-	предлагање стручне литературе и периодике;		
-	реализовање програма педагошко–психолошког и дидактичко – методичког усавршавања;		
-	учествовање у организованим облицима размене искустава и сарадње школских педагога и психолога (активи, секције, сабори, конгреси и сл.);		
-	организовање индивидуалног рада на стручном усавршавању;		
-	учествовање у менторском раду с приправницима;		

ВОЂЕЊЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ, ПРИПРЕМЕ ЗА РАД И СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ

ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈ		ВРЕМЕ	САРАДНИЦИ
-	вођење документације о свом раду: план и програм рада (годишњи–глобални и месечни – оперативни), дневник рада, досијеа о раду са ученицима који захтевају појачан васпитни рад, документација о обављеним прегледима, извештајима и сл;	IX-VI	Директор, стручни сарадници, наставници
-	учествовање у унапређивању школске педагошке документације, посебно оне која се односи на планирање и праћење реализације програма рада школе;		
	вођење евиденције о сарадњи са ученицима, наставницима и родитељима;		
	Израда, припрема и чување посебних протокола, чек листа за праћење наставе и васпитних активности на нивоу школе		

	израђивање концепције плана и програма стручног усавршавања наставника и стручних сарадника у школи;		
	Израда плана за лично стручно усавршавање и праћење истог		
	Припрема за рад у оквиру недељних оперативних састанака и планираних активности у школи		

ПРОГРАМ РАДА МЕДИЦИНСКИХ СЕСТАРА

ОБЛАСТИ РАДА:

1. КОНТРОЛА ЗДРАВСТВЕНО-ХИГИЈЕНСКОГ СТАЊА КОД ДЕЦЕ
2. КОНТРОЛА ЗДРАВСТВЕНО-ХИГИЈЕНСКИХ УСЛОВА У ШКОЛИ
3. РАЗВИЈАЊЕ КУЛТУРНО-ХИГИЈЕНСКИХ НАВИКА КОД ДЕЦЕ
4. САМОПОМОЋ И САМОПОСЛУЖИВАЊЕ И ПРИХВАТ УЧЕНИКА ПРИ ДОЛАСКУ И ОДЛАСКУ ИЗ ШКОЛЕ
5. ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ
6. КРЕАТИВНЕ РАДИОНИЦЕ

1. КОНТРОЛА ЗДРАВСТВЕНО-ХИГИЈЕНСКОГ СТАЊА КОД ДЕЦЕ

- Свакодневни пријем деце – тријажа

Свакодневни преглед ученика школе и то: грло, нос, коса (обавезна контрола ваши код деце...), кожа, контрола одеће код ученика (да ли је дете чисто, прикладно одевено и обувено);

Обавезна потврда после 7 дана о изостанку детета из школе

Обавештавање школе и наставника о изостанку ученика

Циљ тријаже је да деца долазе у школу здрава, чиста, прикладно обучена, према временским условима.

Уколико се на тријажи примети да детету није добро, дете вратити кући, уколико је то могуће и ако је дете из породице. Ако је дете из Дома детету одредити превентиву и о стању детета обавестити сестру из надлежне установе.

Уколико дете има ваши обавестити породицу, а пошто у школи имамо деце из нехигијенских насеља радимо требљење и прање косе као и често купање. Обилазак њихових породица и сарадња са њиховим породицама такође су веома битни у нашем раду.

Сарадња са Домом здравља

Подела терапија у одређено време по потреби.

Указивање прве помоћи у случају повреде, епи напада, високе температуре.

2. КОНТРОЛА ЗДРАВСТВЕНО-ХИГИЈЕНСКИХ УСЛОВА У ШКОЛИ

Обилазак учионица у којима деца бораве и проверити да ли су проветрене и да ли су клупе обрисане дезинфекционим средством.

Проверити да ли су купатила чиста и дезинфикована.

Проверити да ли се у довољној мери користе средства за одржавање хигијене и дезинфекциона средства.

Да би се спречиле болести прљавих руку инсистирати на што чешћем брисању тоалета и дезинфекцији дасака на ВЦ-има, лавабоа, славина и брава.

Бринути о томе да техничко особље има довољно средстава за хигијену као и довољно крпа и осталог материјала.

Требовање средстава за одржавање хигијене у школи.

Контрола кухиње и посуђа.

3. РАЗВИЈАЊЕ КУЛТУРНО-ХИГИЈЕНСКИХ НАВИКА КОД ДЕЦЕ

Хигијена је основ за очување здравља стога деци треба предочити и научити их правилима који им могу побољшати услове живота и рада, научити их како да спрече појаву болести и како да унапређују своје здравље.

Са децом првенствено радити на томе да усвоје принципе личне хигијене и то: хигијена руку, тела и зуба.

Рад на развијању хигијенских навика (прање руку, брисање руку, прање зуба, купање, чешљање, сецкање ноктиру).

Обзиром да се ради о деци са посебним потребама многим је потребна помоћ при коришћењу тоалета.

Један од задатака медицинске сестре је да дете у свему пропрати опомене, по потреби пресвуче и окупа.

Децу научити како да се односе према прибору за личну хигијену (сапуну, пешкиру, четкици за зубе, пасти).

Са децом радити на хигијени одеће и обуће. Научити их да одећа коју носе никако не сме бити прљави и са мрљама, да на одећи не сме бити трагова јела. Да одећу коју носе у школу одмах пресвучу по доласку у своју кућу или дом.

Обућа треба такође да се одржава и свакодневно чисти.

Јако је битно да деца усвоје и то да је хигијена простора у коме бораве за њихово здравље важна. Тако са њима разговарати о чистоћи у учионицама, њиховим собама, трпезарији где ручају...

4. САМОПОМОЋ И САМОПОСЛУЖИВАЊЕ

Наш задатак је да децу што више оспособимо, да их научимо да самостално воде бригу о себи и својим стварима, да сама себи помогну у одређеним ситуацијама:

Откопчавање и закопчавање, Облачење у различитим временским условима,

Употреба марамице, Чување личних ствари, Уредност и тачност,

Научити децу да постављају столове у трпезарији, и да припреме прибор за ручавање.

Дежурство за време сваке ужине и ручка, помоћ деци при храњењу, сечењу меса, мазању намаза с тим да се што више инсистира на самосталности.

На свим овим темама сестра ради индивидуално или групно све у договору са дефектологом.

5. ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Здравствено васпитање се обавља са циљем да се у одређеној средини здравље сматра највишом вредношћу и да се деца оспособе за самосталну бригу о сопственом здрављу. Научити их како на најбољи могући начин да очувају своје здравље.

Радити на формирању навика здраве исхране што подразумева квалитет и квантитет исхране.

Причати са њима о млеку и млечним производима (обзиром да многа деца избегавају млеко и млечне производе).

Причати са њима о витаминима и њиховом значају за организам (обзиром да се свеже воће и поврће све мање уноси).

Са децом која улазе у пубертет причати о томе како им се мења тело, шта им се дешава у организму.

Са девојчицама причати о менструалном циклусу и упутити их како да одржавају хигијену код циклуса.

Разјаснити им значај физичке активности и њен значај на здравље.

6. КРЕАТИВНЕ РАДИОНИЦЕ

Радионице едукативног типа за усвајање, развијање и усавршавање здравствено-хигијенских навика. Тоалетни тренинг

Радионице о развијању свести о хигијени: уста, зуба прање косе, туширање, хигијени руку, ноктију, носа, ушију... хигијени обуће, хигијени одеће, животног и радног простора...

Превенција болести кроз забавно-едукативне игре: грип, инфективне болести, жутица, шуга, ваши...

Радионице за усвајање и стицање навика и знања о променама у пубертету и правилима хигијене.

Радионице на теме: спречавање трудноће и преносивих полних болести.

Израда едукативних панела о здрављу.

ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ

Програм безбедности и здравља на раду има за циљ стварање безбедних услова рада, ради заштите живота, здравља и радне способности запослених, али и других лица која учествују у радном процесу или се затекну у радној околини школе. Циљеви програма су садржани и у наставном програму предмета Заштита на раду.

Задачи:

- развијање свести код запослених, ученика и родитеља за спровођење и унапређивање безбедности и здравља на раду,
- оспособљавање запослених за безбедан и здрав рад,
- упознавање ученика, као и других лица, која се затекну у радној средини школе са мерама безбедности и здравља на раду,

Учесници реализације:

стручна лица из области безбедности и здравља на раду, директор, помоћник директора, наставници и други запослени у школи, ученици, родитељи, локална самоуправа

Садржаји рада:

- предавања од стране стручних лица из области безбедности и здравља на раду, као и наставника заштите на раду,
- упознавање запослених и ученика са начинима пружања прве помоћи,
- акције у сарадњи са организацијом Црвеног крста,
- упознавање запослених и ученика са начинима употребе и коришћењем средстава и опреме за личну заштиту,
- израда паноа

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Заштита животне средине има за циљ стицање знања о друштвеним, природним, привредним и техничким појавама и токовима који преображавају, обогаћују или угрожавају животну средину. У оквиру тога ученици се подстичу да чувају, негују и стално унапређују еколошке, естетске, хигијенске и културне вредности и потребе у школи.

Васпитни задаци су :

- развијање позитивног односа према природи и природом и радом створеним вредностима, оплемењивање уже и шире средине,
- стицање знања о биолошким, физичким, хемијским, историјским, географским, производно – техничким обележјима природе и насељене средине,
- стицање одговарајућих знања и формирање правилног односа према уређивању школе, насеља, култивисању расада и неговању паркова,

Учесници реализације :

директор, помоћник директора, чланови стручних тимова, наставници, ученици, родитељи, институције, медији

Садржаји рада :

- уређење фасаде, школске зграде, школског дворишта и оржавање спомен-обележја,
- акције у сарадњи са ЈКП „Градска чистоћа“ и ЈКП „Зеленило Београд“,
- рад на естетском изгледу учионица,
- изложба на тему екологије, израда паноа,
- стручна предавања

ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКИХ АКТИВНОСТИ

Садржаји наставе физичког васпитања усмерени су на развој физичких способности и на спортско техничко образовање. Трудимо се да код ученика формирамо позитиван однос према физичкој култури и створимо навике за свакодневним физичким активностима, и да их оспособимо за самостално вежбање. Стварамо услове у којима ученик доживљава радост ангажовања у спортским и рекреативним активностима, афирмише се и богати своје социјално искуство.

У школи се на секцијама (атлетика, пливање, стони тенис, кошарка, фудбал) увежбавају основе технике и тактике изабраног спорта. Ту се ученици припремају за учешће на школским такмицењима, где се врши селекција за учешће на Градском и Републичком такмичењу у оквиру СПОРТХУС-а, такмичењу хендикепираних ученика Србије.

Удружење за спорт хендикепираних ученика Србије окупља све наставнике физичког васпитања који раде у специјалним школама за децу ометену у менталном развоју и који се труде да у својим ваннаставним активностима, школској деци омогуће квалитетно бављење спортом и учествовање на разним такмичењима, а у циљу социјализације и веома присутног инклузивног модела и учествовање на многим кросевима, Београдском маратону, разним такмичењима са децом редовне популације и сл. Такмичења се одвијају по правилима и пропозицијама СПОРТХУС-А које је прихватило и верификовало Министарство просвете 1997.год. Од те године Министарство просвете финансира Републичка такмичења деце специјалних школа ометене у менталном развоју са целе територије Републике Србије. Републичка такмицења организују чланови СПОРТХУС-а.

За ученике који на секцијама показују слабије резултате организујемо у оквиру корективно педагошког рада посебне часове, где улажемо напоре да повећамо њихове психомоторне способности и омогућимо им учешће на такмичењима у оквиру Специјалне олимпијаде, тако да и они учествују у такмичењу, постижу резултате и освајају медаље, што је за њих јако важно у психосоцијалном погледу. Вршимо сталну промоцију спорта на часовима физичког васпитања, секцијама и у оквиру ваннаставних активности. Имамо сталну сарадњу са спортским тренерима, једном месечно гостују колеге спортски тренери, који промовишу један од спортова. У оквиру промоције спорта сарађујемо са карате клубом NIPPON (Тања Петровић)

У октобру месецу, учествујемо на заједничком пројекту промоције спорта „Спортска бајка“. Са Тањом Петровић и карате клубом NIPPON сарађујемо и на пројекту “Померамо границе“ на промоцији борилачких вештина.

Стално сарађујемо са Спортским савезом особа са инвалидитетом Београда, који нам обезбедјују појединачне термине за тренинге пливања, атлетике и стоног тениса као и учешће на такмичењима који Савез организује.

Сарађујемо са спортским удружењима у реализацији вежбања и такмичења особа са менталним хендикепом у оквиру програма Специјалне олимпијаде.

На спортским програмима такође сарадђујемо са Удружењем за помоћ особама са сметњама у развоју Раковица и сличним организацијама у граду.

Сарадјујемо са Општинским спортским друштвом Раковица и учествујемо у „Трци ослободјења Раковице“.

Укључујемо се и на такмичењима која организују средње школе на територији Раковица, као и на осталим такмицењима у организацији других школа.

Редовно учествујемо на Београдском маратону, као и на другим манифестацијама које организује Секретаријат за спорт и омладину.

ПРОГРАМ РАДА ТИМА ЗА МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ И ПРЕДУЗЕТНИШТВО

Активност	Време реализације	Носиоци реализације
Доношење глобалног плана рада за наредну школску годину	Јун месец	Чланови тима
Опсервација ученика из ЈОР, евидентирање ученика за тестирање; Припрема и штампање тестова; Представљање рада Тима Савету родитеља уз позив на сарадњу	Септембар	Чланови тима, одељенске старешине у ЈОР Руководство школе Координатор тима
Тестирање ученика за две компетенције и израда извештаја	Октобар	Чланови тима
Тестирање ученика за две компетенције и израда извештаја	Новембар	Чланови тима
Тестирање ученика за две компетенције и израда извештаја	Децембар	Чланови тима
Тестирање ученика за две компетенције и израда извештаја	Јануар	Чланови тима
Израда полугодишњег извештаја о раду Тима	Фебруар	Координатор тима
Тестирање ученика за две компетенције и израда извештаја	Март	Чланови тима
Израда извештаја о резултатима тестирања ученика генерације ЈОР	Април и мај	Чланови тима
Представљање резултата тестирања на седници Наставничког већа путем презентације	Јун	Чланови тима
Израда извештаја о годишњем раду тима		Координатор тима

ПРОГРАМ РАДА ТИМА ЗА ПОДРШКУ РЕДОВНИМ ШКОЛАМА

ЦИЉ РАДА ДЕФЕКТОЛОГА

Циљ рада дефектолога је пружање стручне подршке ученицима, наставницима и стручним сарадницима, родитељима како би ученици са посебним потребама што ефикасније и лакше функционисали у школи. Циљ рада је превенција и корекција поремећаја у области моторичког и когнитивног функционисања, интерперсоналне комуникације и социјалних интеракција и подстицање општег развоја ради што ефикаснијег савладавања садржаја и школских задатака.

ЗАДАЦИ РАДА ДЕФЕКТОЛОГА

Пружање подршке се реализује кроз:

1. Подршку ученицима са сметњама у развоју и тешкоћама у учењу у редовном васпитно – образовном систему
2. Подршка наставницима и стручним сарадницима у редовном образовно – васпитном систему
3. Подршка родитељима ученика са сметњама у развоју и тешкоћама у учењу и повећање њиховог ангажовања
4. Операционализацијом инклузивне политике у школи

ФОНД ЧАСОВА И ОБЛИК РАДА

Годишњи фонд часова и број часова по ученику недељно за обуку и увежбавање се одређује према индивидуалним способностима, степену и врсти сметње. Програм се реализује индивидуално или у пару (малој групи, не већој од 2 или 3 ученика). Група се формира према врсти деформитета и способностима ученика, а не по разредима.

Дефектолог подршку пружа у редовној школи током школске године. Подршка се пружа кроз саветодавно инструктивни рад са ученицима са посебним потребама, наставницима и стручним сарадницима, родитељима ученика са посебним образовним потребама и учествовањем у раду стручне службе и Стручног тима за инклузију редовне школе.

Категорије ученика којима је потребна помоћ:

1. Ученици са сталним потешкоћама у праћењу и усвајању наставног програма при чему заостају за образовним узрастом својих вршњака више од три месеца, специфичне тешкоће у учењу: дислексија, дискалкулија, диспраксија, поремећај пажње, леворуконост.
2. Тешкоће у учењу општег типа: успореност когнитивног развоја.
3. Ученици са сметњама у развоју:
  - 3.1. визуелним сметњама
  - 3.2. аудитивним сметњама
  - 3.3. телесном инвалидношћу и моторичким поремећајима
  - 3.4. недовољном менталном развијеношћу
  - 3.5. поремећајем понашања

Узраст ученика: ученици од првог до осмог разреда основне школе

НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ АКТИВНОСТИ ДЕФЕКТОЛОГА

Облик и динамика реализације

Активности дефектолог реализује у малој групи.

1. Рад са ученицима се одвија индивидуално, у пару или у малој групи.

2. Рад са наставницима и стручним сарадницима је индивидуалан и у стручном тиму.
3. Рад са родитељима је групни и индивидуални

План и програм рада дефектолога

Дефектолог има годишњи и месечни план и програм рада и дневно планирање реализације активности.

План рада

1. Процена способности ученика
2. Корективни рад са ученицима
3. Праћење постигнућа ученика са посебним образовним потребама
4. Саветодавни рад са ученицима
5. Развој стандарда за ученике са посебним образовним потребама у редовној школи
6. Саветодавно инструктивни рад са наставницима и стручним сарадницима редовне школе
7. Учешће у раду стручног тима за инклузију/стручних служби редовне школе
8. Учешће у изради, реализацији и праћењу индивидуалних образовних планова
9. Руковођење и тренинг педагошких асистената за подршку у учењу деци са посебним образовним потребама
10. Саветодавно инструктивни рад са родитељима
11. Операционализација и праћење спровођења школске инклузивне политике
12. Сарадња са локалном заједницом и релевантним ауторитетима
13. Учешће у раду стручних органа школе
14. Стручно усавршавање
15. Вођење педагошке документације
16. Припрема и планирање наставе

Програм рада (садржаји и активности)

Часови непосредног контакта

1. Са ученицима (дефектолошка процена способности и нивоа функционисања ученика)

- 1.2. Опсервација ученика у разреду, ван разреда, на индивидуалном третману.
- 1.3. Израда индивидуалног програма подршке за ученике.
- 1.4. Израда индивидуалног развојног плана.
- 1.5. Реализација индивидуалног развојног плана.
- 1.6. Праћење индивидуалног развојног плана.
- 1.7. Израда индивидуалног образовног плана.
- 1.8. Превентивно – корективни рад са ученицима
- 1.9. Саветодавно – инструктивни рад са ученицима.
- 1.10. Праћење и вредновање понашања и постигнућа ученика.
- 1.11. Праћење реализације, вредновање и корекција индивидуалног образовног плана.
- 1.12. Вршњачка едукација: сензибилизација и информисање ученика.

2. Са наставницима и стручним сарадницима

- 2.1. информисање наставника и стручних сарадника о врсти и степену ометености ученика, његовим посебним образовним потребама, способностима, начину функционисања, потенцијалима и ограничењима, могућностима и перспективама.
- 2.2. подршка у моторичко – дидактичкој организацији часа.
- 2.3. учешће у раду Стручног тима за инклузију.
- 2.4 сарадња у изради имплементарних образовних планова
- 2.5. сензибилизација наставног кадра, вршњачке заједнице, родитеља и друштвене заједнице на потребе и могућности ученика са сметњама у развоју.

- 2.6. стручно вођење и обука педагошких асистената за подршку у учењу.
- 2.7. организовање и реализација интерног стручног усавршавања за особље школе.

3. Са родитељима

- 3.1 Информисање родитеља о врсти и степену ометености ученика
- 3.2 Обука родитеља за самостални рад са дететом
- 3.3 Саветодавни рад са родитељима
- 3.4 Информисање родитеља о индивидуалном образовном плану

4. Операционализација и праћење спровођења школске инклузивне политике

- 4.1. Развој и промоција нове методологије у васпитно образовном процесу
- 4.2. Промоција школске инклузивне политике

5. Локална заједница

- 5.1. Повезивање и координација школе за образовање ученика са сметњама у развоју и редовне школе у локалној заједници са здравственим, социјалним, образовним установама и институцијама, невладиним организацијама, удружењима родитеља итд.
- 5.2. Повезивање и координација две школе у погледу обезбеђивања додатне подршке за ученике редовне школе у школи за образовање ученика са сметњама

Часови осталих активности и послова

Учешће у раду стручних органа: Наставничко веће, Стручни актив, Мобилни тим за подршку матичне школе, стручно усавршавање, научно – истраживачки рад, вођење педагошке документације, извештавање, припрема и планирање наставе.

Педагошка документација

Дефектолог користи општу ни посебну педагошку документацију за планирање, реализацију, праћење и евиденцију.

ПРОГРАМ РАДА ТИМА ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ОСИПАЊА УЧЕНИКА

3. ЦИЉ – Увођење мера превенције осипања ученика														
Задатак	Активност	Носиоци активности	Начин реализације	Време реализације										Евалуација
				9.	10.	11.	12.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	
– Побољшање мера за спречавање осипања ученика на нивоу целе школе	Формирање тима за превенцију осипања ученика	Наставничко веће	Избор чланова на седници Наставничког већа	x										Формиран ТПО Септембар 2018. године
	Израда акционог плана за превенцију осипања ученика	Тим за превенцију осипања ученика	Договор и доношење плана активности на састанцима ТПО			x		x			x		x	Кроз извештаје ТПО Квартално
-Увођење функционалног система за рану идентификацију ученика под ризиком од осипања и рано реаговање	Обука одељенских старешина о начину попуњавања Инструмената за идентификацију ученика под ризиком од осипања	ТПО Одељенске старешине	Спровођење обука у септембру 2018. Извештаји обучених одељенски старешина		x			x					x	Извештаји стручних сарадника, листа обучених, Извештај ТПО
	Прикупљање података за идентификацију ученика под ризиком од осипања	ТПО	База података записници											Директор школе Електронска база података Извештај ТПО

3. ЦИЉ – Увођење мера превенције осипања ученика														
Задатак	Активност	Носиоци активности	Начин реализације	Време реализације										Евалуација
				9.	10.	11.	12.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	
	Процена специфичности потреба ученика под ризиком од осипања и прикупљање података	Стручна служба, ТПО	Попуњавање образаца о личним подацима ученика под ризиком од осипања		x			x					x	Директор школе, број попуњених прилога, евиденција наставника и одговарајуће потврде
	Креирање мера подршке за ученике под ризиком од осипања	ТПО Стручна служба	Израђивање индивидуалних планова превенције осипања (ИППО) за одређене ученике					x					x	Документација Везана за ИППО и мере подршке, записници, извештаји о раду
	Праћење реализације ИППО-а и ефеката предузетих мера (ревидирање ИППО-а)	Стручна служба ТПО	Предузимање мера које доводе до очекиваних промена- смањени ризици и отклоњене препреке										X	Директор школе Извештаји ТПО Крај школске године
- Успостављање додатних мера и активности на нивоу школе за превенцију раног напуштања образовања кроз укључивање родитеља, вршњака и	Укључивање родитеља из осетљивих заједница у рад школе	ТПО Тим за сарадњу са родитељима	Одржавање састанка Планирање активности										x	Заинтересован родитељ укључен у рад ТПО Записници са састанака Тима, план активности Крај школске године

3. ЦИЉ – Увођење мера превенције осипања ученика														
Задатак	Активност	Носиоци активности	Начин реализације	Време реализације										Евалуација
				9.	10.	11.	12.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	
наставника у превенцију осипања	Укључивање родитеља на припремању и реализацији школских активности и манифестација	ТПО и Тим за сарадњу са родитељим	Родитељи имају конкретна задужења и доприносе успешној реализацији										x	Тим за сарадњу са родитељима, извештаји, видео записи, фотографије Крај школске године
	Организовање посета породицама из осетљивих група – пружање подршке и помоћ родитељима за укључивање у рад школе (по потреби)	ТПО	Посете породицама из осетљивих група – пружање подршке и помоћ родитељима за укључивање у рад школе (по потреби)										x	Директор школе, записници, фотографије, извештај ТПО
	Проширење активности Вршњачког тима за подршку ученицима-развијање вршњачког менторског тима	Одељенске старешине Стручна служба	Формиран Вршњачки тим за превенцију од осипања ученика; Формиран вршњачки менторски тим											x

3. ЦИЉ – Увођење мера превенције осипања ученика														
Задатак	Активност	Носиоци активности	Начин реализације	Време реализације										Евалуација
				9.	10.	11.	12.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	
	Организовање радионица у сарадњи са Центром за саветовање и превенцију насиља	Тим за заштиту ученика од насиља, Тим за стручно усавршавање	Кроз радионичарски рад ученици препознају и реагују на насиље, толерантнији су.					x					x	Смањен број дисциплинских поступака Школска евиденција, план за превенцију, фотографије са радионица
	Побољшање услова за учење набавком и применом савремених наставних средстава и савремене информационо-комуникационе технологије	Директор школе	Аплицирање на републичке и локалне конкурсе за добијање финансијских средстава										x	Ученици користе наставна средства на настави Директор школе, Школски одбор, инвентар школе, извештај о набавци наставних средстава

ПРОГРАМ РАДА ТИМА ЗА ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ КВАЛИТЕТА И РАЗВОЈ

Тим за обезбеђивање квалитета и развој установе оформљен је школске 2017/2018. године. Како је Тим за обезбеђивање квалитета и развој установе (у даљем тексту Тим) започео са радом ове школске године, било је потребно да се установи план рада Тима, циљеви, исходи и начини процене и оцењивања. Тим се ослањао на стручну литературу и извештаје: школских тимова, директора, стручних сарадника, стручних већа и извештаје о ваннаставним активностима у доношењу смерница за свој рад. Тим за самовредновање је током ове године вредновао све области предвиђене правилником. Тим за обезбеђивање квалитета рада и развој, на основу свих наведених докумената, донео је следећи закључке:

Школски програм је у нашој школи самовредновањем оцењен највишом оценом. Међутим, иако је достигнута највиша оцена, постоје елементи који би требало даље да се развијају. То се, пре свега, односи на даљи развој званичних стандарда квалификација за ученике са сметњама у развоју и у том циљу потребно је предузети активности како бисмо утицали на законске оквире као институција са великим и дугогодишњим искуством у раду у овој области.

Настава и учење као посебна област у Средњој занатској школи је предмет непрекидног праћења, како управе, тако и стручних сарадника и више школских тимова. Захваљујући томе, као и пракси индивидуализације наставе према могућностима ученика, настава се непрекидно прилагођава и иновира, како би се обезбедила најбоља полазишта за усвајање градива за сваког појединачног ученика.

Образовна постигнућа ученика се континуирано прате у нашој школи. Индивидуализација наставе и индивидуални образовни програми у нашој школи, велика су предност за рад са ученицима, али такође ограничавају квантитативну анализу постигнућа за статистичку обраду. Квалитативне анализе постигнућа ученика су исцрпне, прецизне и налазе се у досијеима ученика.

Четврта област праћења стандарда квалитета рада установе припада подршци ученицима. Ова област која је веома важна, у нашој школи је још значајнија због специфичности ученика који је похађају. Како се бавимо веома осетљивом популацијом, за сваког нашег ученика развијамо индивидуални план подршке и велики број сати рада у школи посвећен је управо томе. Рад са родитељима и старатељима, одлазак у породице или домове, центре социјалне заштите, медицинске установе, организовање конференција случајева спада у у додатну подршку ученицима која је у нашој школи на изузетно високом нивоу. Поред индивидуалног рада у школи постоји велики број разноврсних секција прилагођених ученичким могућностима и интересовањима. Школа сарађује са сродним институцијама и институцијама које пружају додатну подршку нашим ученицима: „Григ“, „Дечје срце“, „Дуга“. Докази за изузетно висок ниво остварености овог стандарда налазе се у дневницима рада, досијеима ученика, извештају психолога и социјалног радника, листама праћења...

Иако је подршка ученицима као 4. област праћења стандарда квалитета рада установе у нашој школи на највећем нивоу остварености, сматрамо да постоји простор за додатно развијање, као и могућност да наша школа постане центар за обуку у овој области.

Пета област – етос је област која задовољава и делимично задовољава постављене стандарде квалитета у нашој установи и сматрамо да би је требало додатно развијати у наредном периоду.

Седма област – ресурси је област која се континуирано развија у складу са потребама и могућностима које школа има, имајући у виду разноликост сметњи са којима се суочавају наши ученици. У наредном периоду у плану је формирање више кабинета за индивидуално-корективни рад, као и реконструкција библиотеке.

Ред. бр.	Активности ОБЛАСТ 1 – Школски програм	Циљеви	Време реализације	Носиоци активности	Начин реализације	Докази
1.	Утврђивање стандарда квалификација за стручне предмете и практичну наставу.	У годишњим плановима наставних предмета наведени су циљеви учења по разредима (1.3.1.)	2018 –2019.	Стручна већа	Састанци стручних већа Израда документације	Годишњи планови
2.	Сарадња за ЗУОВ-ом ради разматрања питања стандарда квалификација за ученике са сметњама у развоју	Прихваћени су предлози Средње занатске школе у изради стандарда квалификација за ученике са сметњама у развоју	2018 – 2019.	Управа Координатори стручних већа Стручни сарадници Представници ЗУОВ-а	Припрема документације. Радни састанци са представницима ЗУОВ-а.	Извештај Тима за обезбеђивање квалитета рада и развој
2.	Наставници су утврдили стандарде постигнућа за општеобразовне предмете, као и стандарде квалификација за стручне предмете и праксу за ученике са сметњама.	Годишњи планови образовних предмета садрже образовне стандарде (1.3.2.)	2018. – 2019.	Наставници	Припрема документације Планови имплементације	Годишњи извештај школе
3.	На основу стандарда постигнућа и стандарда квалификација, наставници су припремили листу питања на основу којих ће ученици бити испитивани током године, на завршном тесту на крају сваке школске године и на крају општег	У годишњим плановима наставних предмета предвиђена је провера остварености прописаних образовних стандарда или циљева учења наставног предмета наведених у наставном програму. (1.3.3.)	2018 –2022.	Стручна већа Педагошки колегијум	Састанци стручних већа. Израда документације.	Портфолио ученика садржи евалуционе тестове.

	средњег образовања.					
Ред. Бр.	Активности ОБЛАСТ 2 – Настава и учење	Циљеви	Време реализације	Носиоци активности	Начин реализације	Докази
1.	Увођење велике тематске наставе два пута годишње.	Подизање нивоа постигнућа код ученика.	2018 –2022.	Координатор тематске наставе Наставници Тим за праћење и извештавање о примерима добре праксе у школи	Реализација тематске наставе по утврђеном распореду.	Извештај координатора за тематску наставу. Каталог са примерима добре праксе Тима за извештавање о примерима добре праксе у школи. Обрађени упитници.
2.	Мала тематска настава се изводи на нивоу стручних већа.	Подизање нивоа постигнућа код ученика.	2018 – 2022.	Руководиоци стручних већа Координатор за тематску наставу	Реализација тематске наставе по утврђеном распореду.	Извештај координатора за тематску наставу. Извештаји руководиоца стручних већа.
3.	На основу тестова који су направљени за завршне тестове, наставници ће припремити више 15-минутних тестова којима ће испитивати ученике по утврђеној динамици.	Наставник користи поступке вредновања који су у функцији даљег учења. (2.6.)	2018 – 2022.	Стручна већа	Тестирање ученика по утврђеној динамици	Урађени тестови ученика.
3.	Утврђивање стандарда квалификација за стручне предмете и практичну наставу.	У годишњим плановима стручних наставних предмета наведени су циљеви учења по разредима (1.3.1.)	2019 –2020.	Стручна већа	Састанци стручних већа Израда документације	Годишњи планови

Ред. Бр.	Активности ОБЛАСТ 3 – Образовна постигнућа ученика	Циљеви	Време реализације	Носиоци активности	Начин реализације	Докази
1.	Припремање завршних тестова за утврђивање ученичких постигнућа из свих предмета у три нивоа и независно тестирање ученика на крају сваке године. Тестови улазе у досије ученика како би био праћен њихов напредак.	Подизање нивоа постигнућа код ученика и успостављање процедура за праћење ученичких постигнућа (3.2.6.) Просечни резултати ученика на завршним испитима бољи су у односу на претходну школску годину.	2019 –2020.	Стручна већа	Подношење предлога стручних већа за испитивање стандарда постигнућа и стандарда квалификација ученика кроз тест у односу на усаглашене критеријуме о оцењивању и тестирање ученика на крају школске године.	Тестирање ученика на крају сваке школске године.
Ред. Бр.	Активности ОБЛАСТ 4 – Подршка ученицима	Циљеви	Време реализације	Носиоци активности	Начин реализације	Докази
1.	Утврђивање свих активности школе које се предузимају у циљу подршке деци из осетљивих група. Креирање сертификованог семинара за подршку редовном ситему. Прављење белих страна са предлозима за показатеље. (4.3.)	Преношење искуства другим установама и документовање великог искуства у раду са осетљивим групама. Подизање нивоа видљивости установе.	2019 -2022.	Стручни сарадници Координатори тимова	Прављење електронске брошуре и прослеђивање заинтересованим институцијама Организација трибине са стручним сарадницима других институција	Брошура у електронском и штампаном облику
2.	Организовање окупљања ученика који су завршили школу два пута годишње.	Континуирано праћење и подршка ученика и после завршеног школовања	2019 -2022.	Ученички парламент	Организовано дружење ученика два пута годишње.	Извештај Тима за обезбеђивање квалитета рада и развој

3.	Оснивање социјалног предузећа	Обезбеђивање запошљавања за ученике у складу са њиховим способностима	2019 – 2022.	Професори праксе Управа школе	Развој пројекта за стратешка партнерства са организацијом Темпус	Пројекат оснивања социјалног предузећа
4.	Кампања промовисања еколошке свести, здравих стилова живота, борба против пушења и коришћења енергетских и газираних пића. (4.2.4.)	Подизање нивоа свести о значају здравих стилова живота код ученика, родитеља и запослених	2017 – 2022.	Ђачки парламент Стручни сарадници Одељењске старешине Родитељи Пратиоци Ученици Новинарско-библиотека секција	Радионице Предавања Гледање едукативних филмова Ликовни радови ученика Сарадња са сродним установама Вршњачка едукација Текстови постављени на страницу секције и на страницу школе	Упитник за ученике, родитеље и запослене Извештај библиотекара, текстови и фотографије Новинарско-библиотеке секције
1)	Организовани одлазак на излете, у позоришта, биоскопе, музеје, на концерте и друге установе културе за све ученике, а посебно ученике са инвалидитетом. (4.1.4.)	Подизање нивоа задовољства боравком у школи код ученика	2018 – 2022.	Библиотекар Координатор ваннаставних активности Ђачки парламент	Организован одлазак у позоришта, биоскопе и друге установе културе. Увођење наведених активности у Школски план и програм као обавезних два пута годишње. Сарадња са удружењима инвалида ради пребацивања деце која су у колицима.	Извештај библиотекара и координатора ваннаставних активности
2)	Формирање жутих страна са свим релевантним институцијама које пружају подршку нашим ученицима.	Подизање нивоа подршке ученицима кроз сарадњу са релевантним институцијама.	2018 -2022.	Управа школе Стручни сарадници Стручни активи Библиотека Ђачки парламент	Прављење електронског именика	Именик објављен на сајту школе

Ред. Бр.	Активности ОБЛАСТ 5 – Етос	Циљеви	Време реализације	Носиоци активности	Начин реализације	Докази
1.	Анализа проблема који подижу ниво стреса код запослених у школи и анализа здравственог стања запослених. (5.4; 5.3.3. и 6.3.6.)	Смањење нивоа стреса код запослених и развијање хармоничног односа према раду.	2019 – 2022.	Семинари	Анкета Учествовање у истраживању и јавно приказивање резултата.	Извештај Тима за самовредновање
2.	Годишња награда за најбоље чланове наставничког већа и запослене. Одређивање критеријума за доделу награде. (5.2.3) Директор користи различите механизме за мотивацију запослених. (6.3.6.)	Подизање нивоа задовољства код ученика и запослених.	2019-2022.	Комисија за утврђивање критеријума за добијање награде и предлози за награде. Правник школе.	Анализа и предлози Комисије. Креирање правилника о награђивању запослених.	Извештај Тима за обезбеђивање квалитета рада.
3.	Сарадња са родитељима и пратиоцима квартално ради договора о активностима у следећем периоду.	Укључивање родитеља, старатеља и пратилаца у живот школе.	2019 – 2022.	Библиотекар, родитељи, старатељи, пратиоци	Састанци у библиотеци Формирање мејлинг листе.	Извештај о раду библиотекара
Ред. Бр.	Активности ОБЛАСТ 6 – Организација рада школе и руковођење	Циљеви	Време реализације	Носиоци активности	Начин реализације	Докази
1.	Отварање књиге у којој ће сви запослени и ученици бележити догађаје важне за живот школе,	Успостављане централизованог места у школи за информисање о догађајима важним за живот школе.	2019.	Библиотекар	Уписивање у књигу	Књига постигнућа

	као и новинске текстове о школи.					
Ред. Бр.	Активности ОБЛАСТ 7 – Ресурси	Циљеви	Време реализације	Носиоци активности	Начин реализације	Докази
1.	Подизање квалитета индивидуално-корективног рада и додатне подршке ученицима са сметњама и инвалидитетом са територије Раковице.	Опремање два кабинета за индивидуално-корективни рад	2019-2022.	Тим за спровођење индивидуално-корективног рада Тим за пружање додатне подршке	Спровођење годишњег плана	Извештај о реализацији Тима за спровођење индивидуално-корективног рада и Тима за пружање додатне подршке
2.	Подизање квалитета индивидуално-корективног рада	Опремање Монтесори кабинета	2019-2022.	Тим за спровођење индивидуално-корективног рада Тим за пружање додатне подршке	Спровођење годишњег плана	Извештај о реализацији Тима за спровођење индивидуално-корективног рада и Тима за пружање додатне подршке
3.	Подизање квалитета индивидуално-корективног рада	Опремање сензорне собе	2019-2022.	Тим за спровођење индивидуално-корективног рада Тим за пружање додатне подршке	Спровођење годишњег плана	Извештај о реализацији Тима за спровођење индивидуално-корективног рада и Тима за пружање додатне подршке
4.	Пројекат реконструкције и опремања библиотеке и реализација пројекта	Реконструкција и опремање библиотеке	2019-2022.	Библиотекар Управа школе Архитектонски биро	Припрема пројекта и извођење	Извештај библиотекара
5.	Утврђивање свих активности школе које се предузимају у циљу подршке деци из	Преношење искуства другим установама и документовање веома великог искуства у раду	2019-2022.	Стручни сарадници Координатори тимова Управа	Прављење електронске брошуре и прослеђивање заинтересованим институцијама.	Брошура у електронском и штампаном облику

	осетљивих група Прављење белих страна са предлозима за показатеље (4.3.)	са осетљивим групама Подизање нивоа видљивости установе				
6.	Ангажовање волонтера и родитеља као сарадника у наставном процесу (5.5.4. и 7.1.5.)	Подизање квалитета наставе и нивоа задовољства ученика боравком у школи	2019-2022.	Тим за обезбеђивање квалитета рада и развој Стручни сарадници Одељењске старешине	Контакт са Дефектолошким факултетом и волонтерским организацијама, удружењима Сарадња са родитељима	Извештај одељењских старешина
7.	Анализа школског простора и предлог мера за прилагођавање деци са сметњама у развоју и инвалидитетом и спровођење стандарда.	Обезбеђивање равноправних услова за боравак свих ученика у школи.	2019-2022.	Управа Архитектонски биро	Консултација са архитектама и архитектонским бироима са искуством у овој области.	Извештај Тима за обезбеђивање квалитета рада и развој.

ПРОГРАМ РАДА РЕСУРСНОГ ТИМА

На састанку Педагошког колегијума, одржан 06.09.2021. године, донета је одлука о формирању Тима. Основни задатак чланова Тима је организовање и спровођење активности запослених у циљу испуњавања услова да школа конкурише за стицање статуса Ресурсног центра.

Чланови Тима су:

- Стефановић Светлана, дипл. дефектолог
- Лазовић Тамара, дипл. дефектолог
- Петијевић Александра, дипл. дефектолог
- Гвозденовић Даница, дипл. дефектолог
- Дробњак Сузана, дипл.дефектолог
- Митровић Виолета, дипл. дефектолог
- повремени чланови Тима (у зависности од активности која се спроводи)

Основни задатак Тима

- **Допринос стицању статуса РЦ**

Активности Тима ослањају се на рад који се реализује кроз сервисе и тимове школе који пружају следеће подршке:

- Сервис за пружање подршке деци и породици у области ране стимулације и јачању породице.
- Тим за пружање подршке деци, ученицима, омладини и одраслима обухваћених школским системом, као и подршке васпитачима и наставницима у предшколским установама, основним и средњим школама.
- Сервис за пружање подршке родитељима и породици, едукација родитеља и стварање партнерског односа.
- Сервис за пружање подршке при запошљавању особа са посебним потребама.
- Сервис за теренски рад.

Будућа улога и значај Ресурсног центра СЗШ

- у оснаживању редовних школа у инклузивном процесу
- да повеже и оснажи редовне и "специјалне" школе.
- да подигне компетенције наставника редовних школа у раду са децом са сметњама у развоју и тешкоћама у учењу.
- да пружи подршку родитељима деце са сметњама и тешкоћама у развоју.
- да пружи сервисне услуге у оквиру инклузивног процеса свима којима је то потребно.

ПЛАН РАДА ТИМА

активности		реализатори
Септембар		
1.	Конституисање Тима	координатор и чланови Тима
2.	Израда Годишњег плана рада Тима	чланови Тима, директор школе
3.	Одређивање приоритетних активности	чланови Тима, директор школе
октобар		
1.	Презентација Правилника о Ресурсном центру члановима Наставничког већа	Координатор, чланови Тима
2.	Отварање континуиране сарадње са установама од значаја (предшколске установе, основне школе, Центар за социјални рад, ,	директор, чланови Тима,

	Развојно саветовалиште, Друштво за помоћ МНРО, Дом здравља Раковица, ЈЛС, установе дечије и социјалне заштите	социјални радник школе, секретар школе
3.	Потписивање Споразума о сарадњи на пружању додатне подршке и Изјаве да ће се сарадња наставити и кад школа стекне статус РЦ-а	директор секретар школе
4.	Анализа савладаних акредитованих програма стручног усавршавања (попис програма и број сати) и учешћа запослених на међународним и домаћим скуповима	координатор Чланови Тима
новембар		
1.	Присуствовање Трећој међународној конференцији Асистивне технологије и комуникације (АСТЕК) 05.11.2021. у Београду	Чланови Тима
2.	Анализа стања у установи у вези асистивне технологије – попис средстава	Чланови Тима
3.	Израда плана набавке за нова асистивна средства	Чланови Тима,
4.	Израда извештаја о реализацији плана у вези асистивних средстава	Координатор Чланови Тима
5.	Присуствовање конференцији Актуелности у едукацији и рехабилитацији особа са сметњама у развоју (27. и 28.11.2021.)	Чланови Тима
децембар		
1.	Припрема информативног материјала	координатор , чланови Тима
2.	Информисање уже заједнице (општина Раковица) о развојним сметњама, тешкоћама и ометеностима, правима, постојаћим облицима подршке, специјалној едукацији и рехабилитацији, о раду установе...	Чланови Тима
3.	Остваривање сарадње са Интерресорном комисијом кроз информисање о раду школе	Координатор, Чланови тима
Јануар - фебруар		
1.	Дани дефектолога 2022. године	Чланови Тима
2.	Анализа стања у установи у вези са пружањем подршке за реализацију инклузивног образовања у претходне три године	Чланови Тима, Тим за подршку
3.	Прикупљање документације о потписаним Споразумима о сарадњи са редовним школама на општини	Чланови Тима, Тим за подршку
4.	Израда извештаја о реализацији плана у вези пружања подршке	Чланови Тима
март		
1.	Анализа стања у установи у погледу људских ресурса – инклузивно образовање	Координатор, Чланови тима
2.	Анализа остварености стандарда у области Подршка ученицима	Чланови тима
3.	Предлози за унапређење области Подршка ученицима	Чланови тима
4.	Учествовање у раду Стручног актива за Развојно планирање	Чланови тима
април		
1.	Публиковање иновативне праксе	Чланови тима
2.	Праћење иновативне праксе на ефективан и квалитетан начин	Чланови тима
3.	Прикупљање доказа о иновативацијама у раду	Чланови тима
мај		
1.	Анализа просторних услова школе за потребе ресурсног центра	Чланови тима
2.	Рад на прикупљању материјала за елаборат о испуњености услова за стицање статуса ресурсног центра (опис постојећег стања и предлози за унапређење)	Чланови тима

јун		
1.	Анализа рада Тима у току школске године	Чланови тима
2.	Израда Годишњег извештаја о раду Тима	Чланови тима
3.	Доношење Плана рада Тима за наредну школску годину	Чланови тима

Ресурсни центар

- **Циљ рада Ресурсног центра** је успостављање новог, иновативног облика стручног дефектолошког третмана и комуникације са свим интересним групама.
- Стварање континуиране сарадње са установама од значаја (предшколске установе, основне школе, Центар за социјални рад, Здравствени центар, Развојно саветовалиште, Друштво за помоћ МНРО...)
- Ресурс свих информација и услуга из области специјалне едукације и рехабилитације за све грађане.

Задаци рада РЕСУРСНОГ ЦЕНТРА

- Директан дефектолошки третман
- Пружање дефектолошке подршке и помоћи корисницима кроз: саветовање, инструктивни рад, непосредан рад са корисницима.
- Информисање корисника о развојним сметњама, тешкоћама и ометеностима, правима, постојећим облицима подршке, специјалној едукацији и рехабилитацији, о раду школе...
- Припрема информативног материјала
- Информисање шире заједнице о свим активностима, догађајима и раду школе преко веб сајта, са редовним ажурирањем података и вести